

T. C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

AŞKÎ MUSTAFA
DÎVÂNI

Edisyon Kritik

DOKTORA TEZİ

Melek BIYIK YAPA

İstanbul 2007

T. C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

AŞKÎ MUSTAFA

DÎVÂNI

Edisyon Kritik

DOKTORA TEZİ

Melek BIYIK YAPA

Danışman: Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK

İstanbul 2007

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Doktora öğrencisi Melek Bıyık Yapa'nın "Aşki Mustafa Divanı (Edisyon Kritik)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı doktora tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı Prof.Dr. Nihat Öztoprak
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr. Zuhâl Kültürâl
Üniversitesi Marmara

Üye : Prof.Dr. Sebahat Deniz
Üniversitesi Marmara

Üye : Prof.Dr. Azmi Bilgin
Üniversitesi İstanbul

Üye : Prof.Dr. Ali Akyıldız
Üniversitesi Marmara

İmza

.....

.....

.....

.....

.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ...31... / ...12... / 2007 tarih ve 223..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖN SÖZ.....	II
KISALTMALAR	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI

I. BÖLÜM

AŞKÎ MUSTAFA B. ÖMER EL-KİLİSÎ

1. Aşkî'nin Yaşadığı Dönem.....	2
2. Hayatı.....	7
3. Eserleri.....	15
4. Edebi kişiliği.....	21

II. BÖLÜM

DÎVÂN

1. Metin Tespitinde İzlenen Yol	24
2. Nüshaların Tanıtılması.....	28
3. Çeviriyazı Alfabesi.....	29

TENKİTLİ METİN

Kasideler.....	30
Gazeller.....	156
Kıt'alar.....	567
Beyitler.....	573
Tarihler.....	580
SONUÇ.....	707
EKLER.....	709
BİBLİYOGRAFYA.....	715
ÖZ GEÇMİŞ.....	716

ÖNSÖZ

Türk edebiyatı içinde her sahada yetişmiş sanatkârlarımız ve bu sanatkârlarımızın vücuda getirdikleri manzum ve mensur eserler mevcuttur. Klâsik Türk edebiyatı sahasında, hacimli veya hacimsiz mesneviler veya değişik nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerin içinde toplandığı dîvânlar görülmektedir. Bazı şairlerin şiirleri ise çeşitli mecmualar veya eserler içinde dağınık halde bulunmaktadır.

Klâsik Türk edebiyatı içinde yer alan şiirlerin, tam olarak anlaşılıp değerlendirilebilmesi için sosyal, kültürel ve siyasi özellikleri ile devirlerin; o dönemde yetişmiş ve eser vermiş şairlerin hayatlarının, eserlerinin, incelenip ortaya konması gerekmektedir.

Bu saha ile ilgilenen araştırmacılar, pek çok şair ve onların eserleri hakkında gerek metin tesisi ve gerekse inceleme yoluyla çeşitli çalışmalar yapmış, edebiyat tarihimizdeki yerlerini ve önemlerini belirtmeye çalışmışlardır. Ancak tezkirelerde veya diğer kaynaklarda ismi geçen, hayatı ve eserleri hakkında araştırma yapılması gereken daha pek çok şair mevcuttur. Bunların eserlerinin de incelenip ilim âlemine kazandırılmaları ve edebiyat tarihimizdeki yerleri ve önemlerinin tespit edilmesi gerekmektedir.

“Aşkî Mustafa Dîvânı (Edisyon Kritik)” adını taşıyan bu Doktora teziyle on dokuzuncu yüzyıl şâirlerinden Aşkî Mustafa’nın “Behce-i Letâif ve Lehce-i Maârif” adlı külliyyatının bilinen mevcut üç nüshası karşılaştırılarak, üzerinde bugüne kadar herhangi bir bilimsel çalışma yapılmamış divanının transkripsiyonlu metni hazırlanmış, nüsha farkları tespit edilmiş, eser bilimsel metodlar çerçevesinde incelenerek şâirin hayatına dâir bilgiler ortaya konmuş, edebî kişiliği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Aşkî’nin yaşadığı dönem (yüzyıl) hakkında bilgi verilmiş; hayatı, eserleri ve edebî kişiliği incelenmiştir.

İkinci bölümde, Dîvân'ın tenkitli metni ortaya konmuştur. Bütün şiirlerin aruz vezni transkripsiyonlu metnin başında belirtilmiştir.

Hazırlanan Doktora teziyle Aşkî Mustafa'nın kimliği ve divanı gün ışığına çıkarılarak, Türk Edebiyatı içerisindeki yeri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Elimizde bulunan Yapı Kredi nüshası dışında, İstanbul Üniversitesi ve Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud bölümündeki nüshalardan haberdar olmamızı sağlayan ve şairin “Vahdet-name” adlı mesnevisi üzerinde yüksek lisans tezi hazırlayan Sayın Mehmet Şamil BAŞ'a bilgi paylaşımlarından dolayı teşekkür ederim.

İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü Müdürlüğüne ve mensuplarına, eserin mevcut nüshasını edinmemde tanıdıkları kolaylıklardan dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmanın hazırlanmasında, bilhassa metin tesisi sırasında ilgi ve bilgilerini esirgemeyen kıymetli hocalarım Sayın Prof. Dr. Orhan BİLGİN ve Prof. Dr. Tahir ÜZGÖR'e, çalışmalarımda her zaman yol gösteren tez danışmanım Prof. Dr.Nihat ÖZTOPRAK'a, en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Sayın Prof. Dr. Sebahat DENİZ'e ve Prof. Dr. Azmi BİLGİN'e yardımlarından ve bilgi paylaşımlarından dolayı şükranlarımı arz ederim.

KISALTMALAR

b. : Beyit

c. : Cilt

G. : Gazel

K. : Kaside

s. : Sayfa

T. : Tarih

YK : Yapı Kredi nüshası

TA : İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü nüshası

HM: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud nüshası

ÖZET

“Aşkî Mustafa Dîvânı Edisyon Kritik” adını taşıyan bu Doktora teziyle on dokuzuncu yüzyıl şâirlerinden Aşkî Mustafa’nın “Behce-i Letâif ve Lehce-i Maârif” adlı külliyyatının mevcut üç nüshası karşılaştırılarak divanının transkripsiyonlu metni hazırlanmış, nüsha farkları tespit edilmiş, eser bilimsel metodlar çerçevesinde incelenerek şâirin hayatına dair bilgiler ortaya konmuş, edebî kişiliği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Aşkî’nin yaşadığı dönem (yüzyıl) hakkında bilgi verilmiş; hayatı, eserleri ve edebi kişiliği incelenmiştir. İkinci bölümde Dîvân’ın transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir. Hazırlanan Doktora teziyle Aşkî Mustafa’nın kimliği ve divanı gün ışığına çıkarılarak, Türk Edebiyatı içerisindeki yeri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışmayla Türk Edebiyatında bir boşluğun doldurulması amaçlanmıştır.

ABSTRACT

In this PhD thesis, titled “Aşkî Mustafa Dîvânı Edisyon Kritik” the present three editions of “Behce-i Letâif ve Lehce-i Maârif” which is the complete work of Aşkî Mustafa who was a nineteenth century poet have been compared, the text of the Dîvân has been prepared with its transcription, editorial differences have been detected, the text has been studied in scientific methods, the life of the poet has been mentioned, his literary personality has been tried to be evaluated.

This thesis is formed on two parts: In the first part the age in which Aşkî Mustafa lived has been mentioned, his life, works, literary personality have been studied. In the second part transcriptional text of the Divan has been given. With the PhD thesis prepared the identity and Dîvân of Aşkî Mustafa have been enlightened and his place in Turkish Literature has been tried to be put down. With this study the aim has been to fill a gap in Turkish Literature.

I. BÖLÜM

AŞKÎ MUSTAFA B.ÖMER el-KİLİSÎ

I. AŞKÎ'NİN YAŞADIĞI DÖNEM (XIX. Yüzyıl)

1. Siyasî Durum¹

XIX. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemeye devam ettiği, değişim ve yenileşme çabalarının yoğunlaştığı, kuruluşundan itibaren gerek siyasî gerek edebî mahiyette olsun, bütün alanlarda imparatorluğun en uzun yüzyılını geçirdiği bir dönem olmuştur. Dönemin padişahları, III. Selim (1789-1807), IV. Mustafa (1808), II. Mahmud (1808-1839), Abdülmecid (1839-1861), Abdülaziz (1861-1876), V. Murad (1876) ve II. Abdülhamid (1876-1909)'dir.

II. Mahmud tarafından Yeniçeri askerine karşı Nizâm-ı Cedîd Ocağı'nın kurulması (1789-1807); Napolyon'un Mısır'ı işgali (1798-1800); Nizâm-ı Cedîd'e karşı başlayan Kabakçı İsyanı (1807) sonrasında III. Selim'in tahttan indirilip öldürülmesi (1807); Balkanlar'da Yunan ve Sırp ayaklanmaları (1807); IV. Mustafa'nın olaylara el koyması (1808) ancak onun da uzun zaman geçmeden öldürülmesi; II. Mahmud'un tahta çıkışı (1808); Rusya ile süren savaşlar (1806-1812); İran savaşı (1821-1823); Yeniçeri Ocağı'nın topa tutulup kaldırılması (1826); Rusların Edirne'yi alması (1828-1829); Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanması (1830); Fransa'nın Cezayir'i işgali (1830); Mehmed Ali Paşa'nın Mısır'dan ilerleyerek Suriye ve Irak'ı işgal edip Kütahya önlerine dayanması (1833-1841); Tanzimat Fermanı'nın ilânı (1839); Mısır ordusunun Nizip galibiyeti (1839); II. Mahmud'un ölümü ve Sultan Abdülmecid'in tahta çıkışı (1839); Kırım Harbi (1853-1856); Islahat Fermanı (1856); idarî teşkilatın yenilenmesi (1858 ve 1864); Eflak ve Boğdan'ın Romanya Prensliğine geçmesi

¹ Bu bölümün hazırlanmasında şu kaynaklardan yararlanılmıştır: İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul 2000; Hakkı Dursun Yıldız, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağ Yay., c. XI-XII; Ziya Nur Aksun, *Osmanlı Tarihi*, Ötüken Yay., İstanbul 1994, c. III-IV.

(1861); Osmanlının Sırbistan ve Karadağ'dan çekilmesi (1862); Yemen İsyanı (1870-1873); Girit İsyanı (1876); Bulgar İsyanı (1876); Sultan Abdülaziz'in odasında intihar süsü verilerek öldürülmesi (1876); V. Murad'ın doksan günlük saltanatı sonunda cinnet geçirmesi üzerine II. Abdülhamid'in tahta getirilmesi (1876); Kanûn-ı Esâsî'nin ilânı (1876); Rus Harbi (1876-1877); Ayestefanos Antlaşması'nın imzalanması (1878); Karadağ, Romanya ve Sırbistan'ın bağımsızlığını kazanması (1878); Fransızların Tunus'u (1881), İngilizlerin İskenderiye'yi işgal etmesi (1882); Yemen'de Zeynîler'in isyanı (1889, 1895 ve 1902); Kıbrıs'ın İngilizlere (1878) ve Girit'in Yunanlılara bırakılıp Yunanistan'a karşı kısmî seferberliğin ilân edilmesi (1898) dönemin önemli olayları arasında sıralanabilir.

2. Edebî Durum

XV. yüzyılda Şeyhî, Ahmed Paşa, Necatî eliyle kurulan klasik şiir, XVI. yüzyılda Bâkî, Fuzûlî ve Hayâlî gibi büyük ustalar ile örnek aldığı İran şiirini aşma noktasına gelmiş, XVII. yüzyılda ise bu birikime dayanarak Nâilî, Nef'î ve Şeyhülislam Yahya elinde incelmış bir dille soyut bir anlatıma yaslanmıştır. Yüzyılın sonuna doğru Nâbî tarafından alternatif, daha somut bir anlatım tarzı geliştirilmişse de Şeyh Gâlib yine soyut tarzda Sebk-i Hindi'yi adeta son noktasına kadar götürmüştür. XVIII. yüzyıla damgasını vuran asıl şâir Nedimâne söyleyişiyle bir Nedim okulu kuracak kadar taraftar kazanmış olan Nedim'dir. Gâlib ve Nedim bu edebiyatı sözü edilen yüzyılda muayyen bir sanat anlayışının erişebileceği son aşamaya ulaştırmıştır.

XIX. yüzyılın ilk yarısı dîvân edebiyatının yeni şâirler yetiştirdiği son dönemdir. Ne var ki altıyüz yıllık dîvân şiiri bir anda bitmemiş, Servet-i Fünûn'a (1896-1901) kadar devam etmiştir. Bu asırdaki dîvân edebiyatı mahsulleri önceki asırlardaki eserlerin devamı niteliğindedir. Edebiyat alanındaki değişim siyâsî platformdaki düşüşle paralellik arz eder. Nedim (ö.1730) ve Şeyh

Galib'in (ö.1799) kendilerinden evvelki şiire getirdikleri yeni soluğun kesilmeye başladığı bu yüzyılda, pek çok şâir yaşamış olsa da, bu şâirlerden çok azı yeterince tanınabilmiştir. Dîvân şiiri, dilinin sâdeliği ve nazım tekniği açısından, bu asırda bir değişim içerisinde. Aruzda eski imâle zevkinin azalmaya yüz tuttuğu görülmüş; vezinler, kâfiyeler, nazım şekilleri ve kelime tasvirleri, daha seçme, daha alışılmış ve yadırganmaz bir kıvâma girmiştir. Hele asrın ortalarında ve Tanzîmât devrinde yetişen Dîvân şâirleri elinde bu teknik daha da bilgili ve ustalıkla bir dereceye varmıştır.

XIX yüzyılda yaşayan şairleri şöyle sıralayabiliriz: Hulusi Efendi (ö.1805), Ferdî (ö. 1805-6), Hoca Neş'et (ö. 1807), Pertev Efendi (ö.1807), Fâiz (ö. 1807), İlhamî (III. Selim) (ö. 1807), Tayyar Paşa (ö.1808), Nisfet (ö. 1808), Fennî (ö. 1808), Tahsîn Efendi (ö. 1808), Enderunlu Fazıl (ö.1809), Sünbül-zâde Vehbî (ö.1809), Vedâdî (ö. 1809), İzzet Bey (ö. 1809), Râmiz Paşa (ö.1811), Sürûrî (Seyyid Osman) (ö.1814), Hâlim Efendi (ö. 1821), Kâlayî Refî' Efendi (ö.1821), Hâmidî (ö. 1822), Hâlet Efendi (ö.1823), Râşid (ö.1823-24), Enderûnlu Vâsıf (ö.1824), Esad Baba (ö.1825-26), Dâniş (ö.1829), Keçecizâde İzzet Molla (ö.1829), Sivaslı Sûzî (ö.1830), Naîm (ö.1831), Mehmed Esad (ö.1833), Cavid Bey (ö.1834), Hızır Ağa-zâde Said (ö.1836), Müştak (ö.1837), Pertev Paşa (ö.1837), Hasan Aynî (ö.1838), Tahir Selam Bey (ö.1844), Fehim Süleymân Efendi (ö.1845), Hayat Vehbî (ö.1847), Ârif Muhammed Efendi (ö.1848), Kuddûsî (ö.1848), Abdî Efendi (ö.1853), İbrahim Fehmi Bey (ö.1854), Sürûrî (ö.1855-56), Âli (ö.1856), Mehmed Abdünnâfî Efendi (ö.1858), Nazif Ahmet Efendi (ö.1858), Şeyhülislâm Ârif Hikmet (ö.1859), Nazif Dede (ö.1861) Ahmed Sadık Ziver Paşa (ö.1862), Fedâyî (ö.1866), Leskofçalı Galib Bey (ö.1867), Lebîb Muhammed Efendi (ö.1867), Mehmed Şefîk Efendi (ö.1871), Şemsî Hayal (ö.1874), Râşid Paşa (ö.1876), Nevres-i Cedid (ö.1876), Nâili Salih Efendi (ö.1876), Mehmed Rıfat Bey (ö.1877-78), Sami Paşa (ö.1878),

Yenişehirli Avnî Bey (ö.1883), Kara Şemsî (ö.1884), Harputlu Rahmî (ö.1884), Lâ-Mekanî Hüseyin Efendi (ö.1886), Süleyman Şemsi Dede (ö.1886), Deli Hikmet (ö.1886), Kâzım Paşa (Ferik, Koniçevî) (ö.1889), Celâl Molla Bey (ö.1890), Ali Ruhî (ö.1890), Şems Osman Efendi (ö.1893), Hüseyin Azmi Dede (ö.1893), Eşref Paşa (ö.1894), İbrahim Hakkı Bey (ö.1895), Üsküdarlı Sâfî (ö.1901), İsmail Safâ (ö.1901), Mehmed Esad Andelib (ö.1902), Hersekli Ârif Hikmet (ö.1903), Damat Mahmud Paşa (ö.1903), Halid Hasan Efendi (ö.1906), Âgâh Osman Paşa (ö.1906), Mehmed Ali Hilmi Dede (ö.1907), Şevki (ö.1907), Âşık Ferkî (ö. 1908), Seyyah Dede (ö. 1908), Harputlu Hayrî (ö.1910), Şeyh Vâsî (ö.1910), Es'ad Muhammed Dede (ö.1911), Hüseyin Fahreddin Dede (ö.1911), Edib Harabî Baba (ö.1918), Üsküdarlı Tal'at (ö.1926), Tokadizâde Şekib (ö.1932), Abdülaziz Mecdî (ö.1941) ve Mehmed Emin Bey (ö.?) XIX. yüzyıl şâirlerindendir.

Akif Paşa (ö.1845), Şinasî (ö.1871), Ethem Pertev Paşa (ö.1872), Yusuf Kamil Paşa (ö.1876), Ali Suavi (ö.1878), Ziya Paşa (ö.1880), Namık Kemâl (ö.1888), Sadullah Paşa (ö.1891), Ahmet Vefik Paşa (ö.1891), Muallim Nâci (ö.1893), Nâbizade Nazım (ö.1893), Ahmet Cevdet Paşa (ö.1895), Âlî Bey (ö.1899), Şemseddin Sâmî (ö.1904), Münif Paşa (ö.1910), Ahmet Mithat (ö.1913), Ebüzziya Tevfik (ö.1913), Recaizâde Mahmud Ekrem (ö.1914), Sami Paşazâde Sezai (ö.1936) ve Abdülhak Hâmid Tarhan (ö.1937) Tanzimat dönemi şâirlerimiz arasında yerini almaktadır.

Dönemin nesir alanında; Âkif Paşa (ö.1845), Sahhaflar Şeyhi-zâde Vak'anüvîs Es'ad Mehmed Efendi (ö.1848), Mahir Numan Bey (ö.1843) sayılabilir. Özellikle Mütercim Âsım (ö.1819), şâirliği yanında tercüme alanında da önemli bir iz bırakmıştır. XIX. yüzyıl Azerî sahasında yetişen şâirler arasında Kudsî (Abbaskulu Ağa) (ö.1846), Zâkir (ö.1854), Mirza Feth Ali (ö.1878) ve Vâkıf'ın (ö.?) ise önemli bir yeri vardır.

Tezkire sahasında; Şefkat Seyyid Abdülfettah'ın (ö.1826) *Tezkiretü's- Şu'arâ'sı*, Sahhaflar Şeyhi-zâde Vak'anüvîs Es'ad Mehmed Efendi'nin (ö.1848) *Bahçe-i Safâ-endûz'u*, Tevfik'in (ö.1857) *Mecmuatü't-terâcim'i*, Şeyhülislâm Ahmed Ârif Hikmet'in (ö.1859) *Ârif Hikmet Tezkiresi*, Fatîn Dâvud'un (ö. 1866) *Hâtimetü'l-Eş'âr'ı*, Mehmed Tevfik'in (ö.1892) *Kâfile-i Şu'arâ'sı* bu yüzyılda kaleme alınan tezkirelerdendir.

Safvet Nesîbe Hanım (ö. 1837), Nesîbâ Tevfikâ Hanım (ö. 1844), Leylâ Hanım (ö. 1847), Şeref Hanım (ö.1861), İffet Hatice Hanım (ö. 1860), Sırrî Râhle Hanım (ö. 1877), Makbûle Leman Hanım (ö. 1898), Nakıyye Şerife Hanım (ö.1899), Adile Sultan (ö. 1899), Habibe Hanım (ö.1899), Mü'mine Hanım (ö.1903), Hazînedâr-zâde Fıtnat Hanım (ö. 1909), ve Fatma Kamile Hanım (ö. 1920) XIX. yüzyılda yaşayan kadın şâirlerimizdendir.²

² Bu bölümün hazırlanmasında şu kaynaklardan yararlanılmıştır: Agâh Sırrı Levend, *Edebiyat Tarihi Dersleri*, Kanaat Kitabevi, İstanbul 1935; Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yay. , Ankara 1998, Ahmet Hamdi Tanpınar, *19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 2001, Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, MEB Yay. , c. II, İstanbul 2001; *Türk Dünyası El Kitabı*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., c.3, 2. Baskı Ankara 1992.

II. HAYATI

Aşkî Mustafa b. Ömer el-Kilisî, nisbesinden de anlaşılacağı gibi, Kilisli olup, doğum tarihi belli değildir. 18. yüzyılın son çeyreğinde doğmuş olması muhtemeldir. Bu şâir şeyhin hayatı hakkında, mevcut kaynaklarda, maalesef, bugüne kadar her hangi bir kayda rastlanmamıştır. Bazı tarih manzumelerinden 19. asrın üçüncü çeyreğinde ölmüş olabileceği anlaşılmaktadır.

Daha şâir hayatta iken kendisiyle Mekke’de karşılaşmış ve dostluk kurmuş olan Mehmed Sâlih b. Mehmed Emîn, Aşkî’nin “makâm ve ahvâllerini mübeyyen” gönül okşayan şiirlerini yok olmaktan ve unutulmaktan kurtarmak için bunları, bir dîvân halinde tertiplenmesi hususunda şâirden müsaade almıştır. Mehmed Sâlih, Aşkî Mustafa Efendi’nin manzumelerini “Behce-i Letâif ve Lehce-i Maârif” adı altında bir külliyyat halinde tertip etmiş ve külliyyatın başına mensur bir de mukaddime ilave etmiştir. Bu mukaddime şâir hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır. Sözü edilen bilgilere göre şâir, genç yaşında ilim tahsili için memleketini terk ederek, gurbete çıkmış ve bir çok yeri dolaşmıştır. Nerele gittiği ve ne kadar kaldığı belli değildir. Ancak “tahsîl-i ‘ulûm-i nâfi‘a arzusu kemâle resîde olduktâ” yani kendisi için faydalı olduğuna inandığı bilgileri de elde ettikten sonra, kalbinde günden güne artan İlahî aşk ve muhabbet, onun bir an önce Mekke’ye gidip yerleşmesine vesile olmuştur. Bu hicretten önce şâir-şeyh Aşkî’nin çok iyi bir tahsil gördüğü ve dinî ilimler yanında edebî ilimleri de hakkıyla öğrendiği anlaşılmaktadır. Yirmi yıl Mekke’de ikametden sonra Medine’ye giderek yirmi küsur sene de orada kalır. Özellikle Medine’deki ikameti esnasında zamanını Buharî ve Mesnevî okutmakla değerlendirir. Bu esnada mezheben Nakşibendliği ve meşreben de Mevleviliği seçer.

Aşkî Mustafa Efendi’nin hayatına dair, yukarıda verilenlerin dışında, kendi manzumelerinde de çok önemli bazı ip uçları mevcuttur. Bunları, her ne kadar, kronolojik bir sıraya sokmak

mümkün değilse de, kısaca belirtmek şâirimizin hayatı ve faaliyetleri bakımından faydalı olacaktır.

Önce şu hususu belirtmek gerekir ki, Aşkî, pek çok seyahatlerde bulunmuştur. Belki de Mevlevî şeyhi olması dolayısıyla imparatorluğun güney vilayetlerindeki büyük Mevlevî merkezlerini ziyaret etmek lüzumunu duymuş veyahut da buna mecbur kalmıştır. Bu maksatla, her halde, önce Suriye'ye gitmiştir. Zira şâirin tarih manzumeleri arasında 1827'de Halidî şeyhi Ubeydullah Efendi'nin oğlunun ölümü münasebetiyle nazmettiği bir şiiri bulunmaktadır. Böyle bir hadise hakkında tarih manzumesi yazabilmesi için şâirin bizzat orada bulunması ve o üzücü hadiseye şahit olması gerektiği düşünülmektedir. Suriye'deyken, Nakşibendî tarikatının Halidiye kolunu kuran Şeyh Halid Ziyaeddin ile de görüşmüş ve tanışmış olması gerekir. Nitekim Şeyh Halid'in medhinde söylediği bir gazelinde onunla muasır olmakla iftihar ettiğini açıkça söylemektedir. Manzumelerinden Aşkî'nin Mısır'a da gittiği ve oradaki Gülşenî dergahında misafir kaldığı, bu münasebetle bir "tercî" yazdığı anlaşılmaktadır.³ Hatta Muhyî-i Gülşenî'nin medhindeki bir gazelini bu seyahat sırasında kaleme almış olması muhtemeldir. 1840'da Girid valiliğine tayin edilen Mustafa Nailî Paşa'nın medhinde bir kaside yazdığına bakılırsa Aşkî, mezkûr tarihten sonra Girid'e gitmiş olmalıdır. Belki de burada bulunduğu esnada, daha sonra adına 1028 beyitlik "Vahdet-name" isimindeki mesnevisini yazdığı, Şefik Bey ile tanışmıştır. Girit'te nazmettiği bir de gazeli vardır.

Başka ne gibi seyahatler yaptığı bilinmeyen Aşkî Mustafa Efendi'nin, başta sıtma olmak üzere bazı ciddi hastalıklar da geçirdiği yine manzumelerinden anlaşılmaktadır. Bir gazelinde yetmiş yaşını aştığını, ömrünü boşa harcadığını ifade ediyor ki, bu kayıt şâirin en az yetmiş küsur yıl yaşadığını göstermektedir. Tarih manzumeleri arasında en muahhar olanı Abdullah'ın Mekke Emiri olması

³ "Aşkî Mustafa Divâm" adlı doktora tezi çalışmamızda yer almaktadır. (K. 25)

dolayısıyla yazdığı 1858 tarihli kasidedir. Her halde şâir, bu son tarihten kısa bir müddet sonra ölmüştür. Kesin olmamakla beraber, Aşkî Mustafa Efendi, 1790-1800 yılları arasında doğmuş, 1860-1870 yılları arasında da ölmüştür⁴.

Aşkî Mustafa b. Ömer el-Kilisî “Medine Tarihi” adlı eserinin ilk cildinde, Tevhid ve Münâcattan sonra (1^b-3^b) “Sebeb-i Tercüme-i în Kitâb-ı Müstetâb” başlığı altında oldukça tafsilatlı bir biçimde ve süslü bir nesirle kendi hayat hikayesini vermektedir (3^b-11^b). Bu bölümden öğrendiğimize göre Aşkî Mustafa Efendi Kilis’te doğmuş ve hadis tahsili için Mısır’a gidip bir müddet Câmiü’l-Ezher’de “iktisâb-ı ulûm-ı nâfi’a” ile meşgul olmuş ancak

Arzû-yı maskat-ı re’s-i Resûl eyler gönül
Yüz sürüp a’ tâb-ı Bâbu’llâha şevk ile vüsûl

diyerek Mısır’dan ayrılmış ve “Mekke-i Mükەرreme’ye vâsıl ve onbeş seneden mütecâviz neşr-i ‘ulûm-ı nâfi’a ile meşgûl” olmuş ve dostlarının teşvik ve yardımlarıyla burada evlenmiş ancak bir müddet sonra çoluk çocuğa karışınca geçim sıkıntısına düşmüştür. Bir yandan da Hz. Peygamber’e olan sevgisi “hâne-i dilden kâle-i sabrı yağma” edince

Na’ tûn itmişdür beyân bâ-naşş Kur’ân-ı mübîn
Vasf-ı şânunda didi Hak rahmeten li’l-‘âlemîn
Dergeh-i Mevlâda red olmaz sözün bu ‘âcizi
Kıl şerefyâb-ı şefâ’ at yâ Şefi’ul-müznibîn

diyerek Mekke-i mükەرreme’den Medine tarafına çoluk çocuğuyla göçmüş ve burada müreffeh bir hayat sürmeye başlamıştır.

⁴ Orhan BİLGİN, “Aşkî Mustafa Efendi ve Aşk-nâmesi”, *Türklük Araştırmaları Dergisi* 5, İstanbul 1990, s.213

Bir süre Ravza-i Mutahhara’da Buharî-i Şerîf ve Mesnevî-i Münîf okutmuştur.⁵

Aşkî Mustafa Efendi, Medine’deki ikameti sırasında “her bir asrın Mûsâ-meşrepleri bir fir’avndan vâreste olmayup fakîre dahi erbâb-ı hased ifk ü bühtân” ettiğini belirterek huzurunun kaçtığını ve geçim sıkıntısına düştüğünü bildirir. Her ne kadar bu sıkıntısını gidermek için şehrin ileri gelenlerine manzûm ve mensur olarak halini arz etmişse de “bin ma’rifet zemânede bir âferinedür mefâdınca bu belde-i tâhire ehl-i mansıbları istihsânı ihsâna bedel eylediklerinden” bir netice alamamıştır. Bunun üzerine dostlarıyla yaptığı meşveret neticesinde İstanbul’da neyle geçinirim düşüncesi gelmiş ve bu sırada kulağına “bir nidâ irişüp Âsitâne tarafına ‘âzim ol Nuri Mustafa Paşa’ya mihmân olursun âvâzesi üç defa zuhûr”⁶ etmiştir.

Aşkî Mustafa Efendi, 1257 Saferi’nin onikisinde bir Salı günü Peygamberimize veda ettikten sonra yola koyulmuş ve dört günde Yenbû limanına vasıl olmuş; ancak bindiği gemi fırtınaya yakalanınca on iki gün “telâtum-ı emvâc-ı bî-şümâr ile mevti müşâhedeye karîb hal olup çâr-nâ-çâr” Yenbû limanına geri dönmüştür. “Yeni dünyâya gelmiş gibi hayât-ı cedîd bulup”⁷ karadan Mısır’a doğru yola çıkmış ve yaklaşık elli gün sonra “mahrûse-i Mısır’a vâsıl” ve bazı ziyaretgâhları ziyaretten sonra Nil yoluyla İskenderiye’ye varmıştır.

Mustafa Efendi’yi Mısır’a varınca tekrar “elem-i deryâ” perişan eder: “Yelken sefâyînine süvâre asla cesaretim olmayup vapur ismiyle bir nev’ â âteş sefineleri olur imiş anda meşakkat sâyirleri gibi olmadığından başka serî’ü’s-seyr diyü fakire vasf eylediklerinden” İstanbul’a buharlı gemiyle gitmek ister ama bilet çok pahalıdır ve Mustafa Efendi’nin “kîse-i sabrında ise Hak berekâtı üç guruş”⁸ bulunmaktadır. Evliyâullahdan isti’âne için Buhsarî hazretlerinin

⁵ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 4^a

⁶ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 5^b

⁷ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 6^a

⁸ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 6^a

merkad-i enverlerine varup şeyhinin kendisine ihsan buyurduğu “salatiyye” ye meşgul olduktan sonra “ol mekândan taşra varup Serezli Ahmed Bey merhûma mülâkî”⁹ olur. Ahmet Bey, devletlü Said Muhib Efendi hazretlerinin İskenderiye’ye teşriflerini duyup kendisini beklemekte olduğunu bildirir. Said Muhib Efendi’nin konağına vardıklarında Said Efendi “envâ’-ı iltifât-ı seniyyelerine mazhar ettikten sonra beraber vapura süvâr” olmalarını rica eder. Ertesi gün de Mısır valisi Mehmed Ali Paşa üç kese akçe ihsân buyurur. Birkaç gün sonra da Said Muhib Efendi’ye müsteşarlık görevi tevcih edildiğinde, Said Efendi bunu Aşkî Mustafa Efendi’nin ayağının uğurlu gelmesine yorar ve iltifat ve ihsânlarını artırır. Üç gün sonra da vapura binerler ve “dört günde rahmet-i Rahmân gibi âsitâneye”¹⁰ ulaşırlar. Ancak burada karantinaya alınırlar: “anda cümlemizi bir mekâna ne dirler diyü.... İstifsâr eyledüm. Buyurdılar ki bu mekân mağfîret-gâh-ı müminin ve berây-ı tezâyüd-i azab’l-kâfirîn olan karantinadur diyü cevap-dâde oldukta bu da bir kaza-i Rabbanîye sabr idelüm”¹¹ derler.

Karantina sırasında İstanbul’daki muhibbânı Aşkî Mustafa Efendi’yi evlerine davet ederlerse de o cevap olarak “Server-i enâm aleyhi’s-salatü ve’s-selâm Efendimiz Medine-i münevvere’ye teşrîflerinde ibtidâ Eyyüb Ensârî radiya’llahu anhu hazretlerine mihmân oldular. Fakîr dahi fi’l-i Resûlu’llâh’a iktidâ ol zât-ı kerâmet-simât hazretlerinin merkad-ı pür-enverlerine ruh-sûde ve ol cây-ı cennet-nişânlarında mihmân ve anda zuhûr iden zuhûrâta tâbi olup ne mekân işâret olunursa ana göre amel iderüm” der ve yirmi günlük karantina müddeti sona erince doğru Eyüb Sultan hazretlerinin “cây-ı cennet-edâlarına” varır. Duâ ve Cuma namazını edâdan sonra câmiden çıktığında önüne bir zât çıkar ve buyurun der. Mustafa Efendi “ne mekâna” diye sorduğunda arkadan omzuna bir el dokunur, kimdir diye geriye dönüp baktığında tanımadığı bir kişi “memûr olduğun mekâna”

⁹ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 6^a

¹⁰ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 6^b

¹¹ Aşkî, *Medine Tarihi*, c. I, 6^b

diye sorusuna cevap verip gider. Yanında olan zâta “bu kimdür diyü suâl olundukta, meczûb-ı İlâhîden Mahmûd nâmında bir zâtdur” der. Oradan bir kayığa binerler, kayıkta tekrar bu gideceğimiz zât kimdür diye sorunca “sâbık sır-kâtibi ve hâlâ serasker-i şehriyârî Nûri Mustafa Paşa hazretleri” cevabını alır. Paşa’nın yalısına vardıklarında Nûri Mustafa Paşa, Aşkî Mustafa Efendi’yi “kemâl-i ta’zim ve tekrîm ile” karşılar ve misafir eder. Ertesi gün Aşkî Mustafa Efendi, Beşiktaş mevlavianesine giderek şeyhi Abdülkadir Efendi’yi ziyaret eder. Âyini üstteki kafesli bölmeden takip eden Sultan’ın dikkatini çeker. Sultan tarafından gönderilen bir şahıs “ism-i şerîfiniz nedür ve kankı belde-i tâhirede mücâvirsüz ve burada kankı zâtın hâne-i devletlerinde mihmânsuz” şeklinde sorular sorar.

Aşkî Mustafa Efendi, bir cuma günü selamlık sırasında padişâhı görmek için Beylerbeyi Camii’ne gider. Namazdan sonra selamlık merasiminde Aşkî Mustafa Efendi’yi gören padişah Nûri Mustafa Paşa’ya Aşkî Efendi’nin Medine’de bulunan âilesine ceyb-i hümâyunundan üç yüz kuruş aylık bağlanır. Mustafa Efendi bu vesile ile Sultan Abdülmecid’e bir kaside yazar.

Aşkî Mustafa Efendi, bu sırada bir Medine tarihi kaleme almaya karar verdiğini şöyle anlatıyor: “Şevket-me’âb Efendimiz Medine-i rahmet-defîne’ye gâyetü’l-gâye mahabbetleri olup berây-ı celb-i du’â-yı Şehriyârî nefis-i nefis-i hümâyunları içün Medîne-i münevvere’nün Türkî tarihi tasannu’ât-ı ibâreden ‘ârî fehmi âsân ve nef’i hâs u ‘âma şâmil bir kitâb-ı müstetâb olsa makbûl-i nezd-i Şâhâne olduktan ma’âda nazar-endâz olan zevât-ı kirâma şevk-i mahabbet-i ziyaret-i server-i enâm ‘aleyhi’s-salatü ve’s-selam Efendimiz müzdâd olup ol vesile ile vâfir ‘âşıkîn ‘atabe-i ‘aliyye-i Nebeviyye’ye ruhsûde ve şefâ’at-i Hayrî’l-enâma mazhar olmaklığı bâdî olunur”.

Mustafa Efendi, Medine’ye döner dönmez bu işi gerçekleştirmeye niyet eder. “Medine-i rahmet-defîne’ye bi’l-emn

ve'l-emân vusûlümüz müyesser oldukta bilâ-tevakkuf kuvvet ve kudret-i isti' dâdum bâzâr-ı cehd ü sa'yde sarf idüp sarf idüp bir tarih-i Medine tercümesine bezl-i makderet iderüm”.

Mustafa Efendi, İstanbul'da iki ay kadar kaldıktan sonra bir sefineye binip geri döner. Mekke'de 1257 yılının haccını ifa ettikten sonra Medine-i münevvere'ye varır ve eserini telif için hazırlığa başlar.

Mustafa Efendi, 1258 Rebiülevvelinde tesvide başladığı eserini 1263 Cemaziülevvelinde tamamlamıştır¹².

Şâirin hayatına ilişkin, Tarih bölümünde H.1267 yılında oğlu Ali Enver'in doğumuna dair 3 beyitlik şu şiiri bulunmaktadır:

1 Kadem basdı cihân mehden müzeyyen eyledi oğlum
Bu şeyhün nesl-i pâkünden bugün bir Mevlevî geldi

2 Civâr-ı Fahr-ı 'âlemde be-hakk-ı Hazret-i Monlâ
Mu'ammer eyle yâ Rabbî cihâna bir 'Ali geldi

3 Za'îfem gerçi yâhû dâd-ı Hak'dur dinle târîhüm
Cihâna sulb-i 'Aşkî'den 'Ali Enver kavî geldi (1267) (T.47)

Aşkî'nin “felek” redifli gazelinin başlığından anlaşıldığına göre, kendi sağlığında bir kızı vefat etmiştir.

Bâğ-ı cismüm nev-nihâli duhter-i pâkizemi
Bâd-ı sarsarla anı sen hâk-sâr etdün felek
(G.354/5)

Aşkî'nin şiirlerinde, Hz. Peygamber soyundan gelmiş, Seyyid olduğuna dair izler bulunmaktadır.

Sulb-i pâkünden bu 'Aşkî gurbet ildedür meded
Tut elümden Hazret-i Zehrâ için ey müctebâ
(K. 7/28)

Kan içsem su yerine teşne-dil cânlar fedâ etsem
O zât-ı pâklerden bendeye mîrâs kısmetdür
(K. 21/III/6)

¹² İsmail ERÜNSAL, “Aşki Mustafa Efendi ve Medine Tarihine Dair Eseri”, *Türklük Araştırmaları Dergisi*, Sayı:6, Yıl:1990, İstanbul, 1991.

Vâris-i Fahr-ı rüsûl mihmâna ikrâmun becâ
Aç u muhtâc u gedâ geldüm sana ey pür-‘atâ
(K.25/VI/2)

Fahr-ı ‘âlemsin belî kurbunla fahr etsem becâ
Lîk ‘ısyân[1] kulun hadden füzûn eyler hicâb
(K. 51/7)

Medine-i münevvere’den ayrıldığı sırada 53 beyitlik
vedâ‘iyyesini yazmıştır. Bu kasidenin ilk ve son beyitleri şu
şekildedir:

1 Ey dil ey dil vaktidür sen eyle efgânı elvidâ‘
Gül gibi gülme sakın gel eyle nâlân elvidâ‘
...

53 ‘Aşkî-yi bî-çâreye ancak meded-resdür Hudâ
Cümle mahlûkun eder hep rûy-gerdân elvidâ‘
(K. 44)

Mekke-i mükerreme’den ayrılması sebebiyle yazdığı
vedâ‘iyyesi 35 beyitten oluşmaktadır. Kasidenin ilk ve son beyitleri
şöyledir:

1 Ey mu‘azzam Kâbe-i ‘ulyâ bu nevbet elvidâ‘
V’ey zuhûr-ı Kibriyâ geldi bu nevbet elvidâ‘
...

35 Sâhib-i beyt her mahalde cilve-gerdür çekme gam
‘Aşkîyâ her vuslata olmuş bu ‘âdet elvidâ‘
(K. 57)

Aşkî’nin, bir murabba‘ına verdiği başlıktan hummaya
yakalandığı ve bu illetten kurtulmak için ricâ ve dua eylediği
anlaşılmaktadır. (K. 58)

III. ESERLERİ

1. Manzum Eserleri

1.1. Aşk-nâme

Aşk-nâme, Aşkî'nin bütün şiirlerini ihtiva eden *Behce-i Letâif* ve *Lehce-i Maârif* adlı külliyyatın içinde yer alan ilk mesnevîdir. Aruzun “fâ ‘ i lâ tûn / fâ ‘ i lâ tûn / fâ ‘ i lûn” kalıbıyla yazılmış bu manzume, Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi bölümünde (HM) 3934 numaralı yazmanın 5b-10a yaprakları arasında yer alır. HM ve TA nüshala-rında 130, YK nüshasında ise 129 beyit olan *Aşk-nâme* 3 beyitlik besmele bölümü ile başlar. Bu girişten sonra aşk konusuna geçilmektedir. *Vahdet-nâme*’de yer alan 21. beyitten anlaşıldığına göre *Aşk-nâme* Hicâz’da yazılmıştır.

Hamdülillâh kim olup bend-i şîrâz
Oldı meşhûr nâme-i ‘ aşk-ı Hicâz

Aşk-nâme’nin son beytinde düşürülen tarih ise eserin H. 1272’de yazıldığını göstermektedir. Eserin ilk ve son beyitleri şu şekildedir:

‘ Aşk bahsin etdi ‘ ârifler dırâz
Vermediler ‘ aşka vech-i imtiyâz

...

Ol ebu’l-ervâha olsun sad selâm
‘ Aşkı ile eyledüm hatm-i kelâm

Aşk-nâme'yi Orhan Bilgin, “Aşkî Mustafa Efendi ve Aşk-nâmesi” adlı makalesinde tanıtmıştır¹³.

1.2. Vahdet-nâme

Eser 89 beyitlik giriş bölümüyle başlamaktadır. Bu bölümü 60 beyitlik *Sofra-pend* bölümü takip eder. Asıl konu dokuz başlık altında ele alınmaktadır. Bu bölüm başlıkları ve ihtiva ettikleri beyit tutarları şu şekildedir: *Lokma-i evvel* / 90 beyit, *Lokma-i sânî* / 59 beyit, *Lokma-i sâlîs* / 62 beyit, *Lokma-i râbî* 71 beyit, *Lokma-i hâmis* / 120 beyit, *Lokma-i sâdis* / 87 beyit, *Lokma-i sâbî* / 120 beyit, *Lokma-i sâmin* / 91 beyit ve *Lokma-i tâsî* / 248 beyit. *Vahdet-nâme*'nin giriş bölümleri hariç, toplam 18 başlık altında yazılması planlanmış; ancak, giriş ve *Sofra-pend* bölümlerini takip eden 9 bölüm sonunda bitirilmiştir.

Vahdet-nâme'de genel olarak Allah'ın birliğinden, gerçek mürşid ve mürîdin nasıl olması gerektiğinden ve nefsin hallerinden bahsedilmiş; **Mevlânâ**'nın *Mesnevî*'sinden ilham alınarak Mevlevî olmanın gerekliliğine değinilmiştir.

Ağırlıklı olarak dînî ve tasavvufî kavramların kullanıldığı *Vahdet-nâme*'de edebî kavramlar da kullanılmıştır. Özellikle bazı hayvanlar teşbih yolu ile beyitlerde anlama yardımcı olmuştur. Bu hayvanlardan eşek, anka, bülbül, at ve köpek en çok kullanılanlardır. Sürüngenler ve leş yiyenler kötü; kanatlı hayvanları ise iyi kimseler için kullanılmıştır. Çiçeklerden ise çoğunlukla gülün üzerinde durulur. Kadeh, şarap, meyhâne vb. kelimeler ise tasavvufî benzetmelerde yer alan diğer edebî kavramlardır.

Eser üzerine, bir yüksek lisans tezi mevcuttur¹⁴.

¹³ Orhan BİLGİN, “Aşkî Mustafa Efendi ve Aşk-nâmesi”, *Türklük Araştırmaları Dergisi* 5, İstanbul 1990, s. 213

¹⁴ Mehmet Şamil BAŞ, *Aşkî Mustafa Efendi'nin Vahdet-nâme Mesnevîsi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2007.

1.3. Mi'râc-nâme

Aşkî'nin külliyyatındaki üçüncü eser olan *Mî'râc-nâme*, HM nüshasının 65a-72a yaprakları arasında, hezec bahrinin “*me fâ ‘î lün / me fâ ‘î lün / fe ‘û lün*” kalıbıyla yazılmış bir mesnevîdir. HM ve TA nüshalarında 215, YK nüshasında 214 beyit tutarındadır. Genel olarak bu mesnevîde mi'râc hadisesi etraflıca nazm edilmiştir. Eserde tarih beyti bulunmadığından ne zaman yazıldığına dair bir bilgimiz yoktur. Ancak tertip sırası düşünüldüğünde H. 1272 ila 1274 yılları arasında yazılmış olması muhtemeldir. *Mî'râc-nâme*'nin ilk ve son beyitleri şu şekildedir:

Sığındum Hakk'a bismillâh güftem
Dür-i mi'râc-ı na'ti hoşça süftem

...

Bulup Mi'râc-nâme 'Aşkî gâye
Salât olsun Resûl'e bî-nihâye

1.4. Sâkî-nâme

Aşkî'nin külliyyatında yer alan en küçük hacimli mesnevîdir. Külliyyatın HM nüshasına göre 124b-126b yaprakları arasında yer alır. HM, TA ve YK nüshalarına göre 71 beyit tutarındadır. Hezec bahrinin “*me fâ ‘î lün / me fâ ‘î lün / fe ‘û lün*” kalıbıyla yazılmıştır. Tasavvufî bir eserdir ve tasavvufî Sâkî-nâmelerin özelliklerini taşımaktadır. Aşkî, bu mesnevîde sâkîyi Hz. Peygamber'e, meyi ilâhî aşka ve meyhâneyi Ka'be'ye benzeterek bir aşk meclisine ait duygu ve düşüncelerini anlatmaya çalışarak Allah'tan bağışlan-mayı dilemiştir. Eserin ne zaman yazıldığına dair bir tarih düşürülme-miştir. İlk ve son beyitleri şu şekildedir:

Be-zikr-i bâ-yı bismillâh evvel
Dilüm yâd eylesün Allâh evvel

...

Be-câh-ı zât-i pâkûn yâ ilâhî
Be-Hakk-ı Mustafâ ‘afv et günâhı

Aşkî’nin Vahdet-nâmesini Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayan Mehmet Şamil BAŞ, yaptığımız görüşmede Sâkî-nâme’yi makale halinde yayımlamak için çalışmalar yaptığını bildirmiştir.

1.5. Divân (Behce-i Letâif ve Lehce-i Maârif)

Bu eser çalışmamızın konusunu teşkil etmektedir. Aşkî’nin Dîvânında, Klâsik Türk şiiri nazım şekillerinden “kaside, tercî’-bend, terkîb-bend, murabba’, tahmîs, muhammes, gazel, kıt’a ve beyit”; tür olarak, “besmele, münâcât, na’t, mersiye, recebiye, medhiye, vedâ’iye ve tarih kullanılmıştır.

Dîvân, besmele ve bir münâcât ile başlamaktadır. Ardından yine 21 beyitlik bir münâcât yer almaktadır. Sonra Hz. Peygamber’e na’t, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Hatice, Hz. Fatma, Hz. Hüseyin, Hz. Hasan için de övgü şiirleri, kendi şiirlerine ve başka şâirlerin şiirlerine yazdığı tahmîsler, tercî’-bend ve terkîb-bendler olmak üzere kaside bölümü toplam 1904 beyittir.

Alfabetik sıraya göre tertip edilmiş gazellerinin sayısı 556 olup, ortalama 5-7 beyitten oluşmaktadır. Ancak mutavvel gazelleri de mevcuttur. Toplam 5109 beyitten oluşan gazelleri, en çok elif harfinden (65 tane), en az zel harfinden (3 tane)dir. Gazellerin harflere göre dağılımı şöyledir:

Elif: 65	Dal: 15	Dad: 6	Kef: 29
Be: 32	Zel: 3	Tı: 5	Lam: 20
Te: 24	Rı: 49	Zı: 5	Mim: 32
Se: 8	Ze: 23	‘Ayn: 9	Nun: 25
Cim: 13	Sin: 12	Gayn: 5	Vav: 15
Ha: 9	Şın: 16	Fe: 9	He: 48
Hı: 4	Sad: 8	Kaf: 26	Ye: 41

88 tarih manzumesinin biri 7 bendden oluşmaktadır. 4’ü kıt’a, biri tercî-bend, kalanı kaside ve gazel şeklinde kaleme alınmıştır. Tarih bölümü 1752 beyitten oluşmaktadır. Dîvânda 20 tane kıt’a, 22 tane beyit mevcuttur.

Şiirlerinde en çok remel ve hezec bahirlerini tercih etmiştir. Bu ikisi dışında; recez, seri, muzârî ve münserih bahirlerini de kullanmıştır. Bazı şiirlerinin aruz vezninin hiçbir kalıbına uymadığı görülmektedir.

Vezinlerin şiirlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda mevcuttur.

BAHR	KALIP	K.	G.	KT.	B.	T.	SAYI
REMEL	Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün	25	276	7	9	23	340
	Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün	8	50	-	1	5	64
	Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün	4	13	-	2	3	22
	Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün	-	3	-	2	3	8
HEZEC	Mefâ’ilün Mefâ’ilün Fe’ülün	4	29	4	1	9	47
	Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün	24	126	4	6	28	188
	Mef’ûlü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün	7	38	5	-	1	51
	Mef’ûlü Mefâ’ilün Mef’ûlü Mefâ’ilün	-	-	-	1	-	1
RECEZ	Müstef’ilün Müstef’ilün	2	2	-	-	4	8
	Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün	-	8	-	-	9	17
SERİ	Müfte’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün	1	1	-	-	-	2
MÜNSERİH	Müfte’ilün Fâ’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün	-	5	-	-	-	5
MUZARİ	Mef’ûlü Fâ’ilâtün Mef’ûlü Fâ’ilâtün	-	3	-	-	1	4
		75	554	20	22	86	757

2. Mensur Eserleri

2.1. Ta'tîrû Ercâi'd-Devleti'l-Mecâdiyye bi-Tîbi Ahbâri Beledi Hayri'l-Berîyye

Aşkî'nin *Ta'tîrû Ercâi'd-Devleti'l-Mecâdiyye bi-Tîbi Ahbâri Beledi Hayri'l-Berîyye* adını verdiği ve 'Medine Tarihi' adıyla anılan bu eser kaynaklardan sadece *Osmanlı Müellifleri*'nde zikredilmektedir. Eser üç cilt üzere yazılmıştır. Birinci cilt 349, ikinci cilt 372 ve üçüncü cilt 259 yapraktır. Eser büyük boy olup (320x210 /225x125 mm.) her sayfada 25 satır bulunmaktadır. Her cildin sonunda istinsah edildiği tarih yer almaktadır. Buna göre birinci cilt H. 1262'de ikinci ve üçüncü ciltler ise H. 1263'te tamamlanmıştır. Eserin müstensihî Muhammed Rasih Bursevî'dir. Eserin tamamı Medine'de istinsah edilmiştir.

Aşkî Mustafa Efendi, bu eserini, Semhudî'nin *e/-Vefâ* adlı eserini esas alarak yazmıştır. Aşkî bu hususu birinci cildin "*Sebeb-i Tercüme-i in Kitâb-ı Müstetâb*" başlığı altında anlatmaktadır (3b-11b). Eserin birinci ve ikinci ciltleri Medine Tarihi'ne has olup üçüncü cilt, müellifin bazı araştırmalar sonucu elde ettiği bilgiler ve bunlardan başka bazı müşahadeleri ihtiva etmektedir. Eserin bu cildinde Aşkî'nin düşürdüğü tarihler ve kaleme aldığı şiirler de yer almaktadır. Bunun yanında Vasıf, İzzet gibi devrin şâirlerinin yazdıkları kasideler ve tarihlere de üçüncü ciltte yer verilmektedir.

Bu eserin yazılış sebebi, dönemin padişahı Sultan Abdülmecid'in, H. 1257 yılında İstanbul'a gelen Aşkî'ye Medine tarihine ilişkin bir eserin yazılması gerektiği lüzumunu belirtmesiyledir. Eserin yazımından önce ve yazımı sırasında Aşkî Efendi'ye çeşitli hediyeler ve ücret ödenmiştir.

Aşkî, H. 1258 yılının Rebiülevvel ayının on ikinci günü müsveddelerini yazmaya başladığı eserini 1263 yılı Cemâziülevvelinde tamamlamıştır. Üç ciltlik bu eser çok temiz ve süslü bir nesirle yazılmış olup Rıza Paşa Kütüphanesi'nden İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ne intikal ettirilmiştir¹⁵.

2.2. Fîhi Mâ Fîh Tercüme ve Şerhi

Aşkî uzun yıllar Mekke ve Medine'de *Mesnevî* okutmuş bir Mevlevî şeyhidir.

O, Mevlânâ'nın eserlerinden ilham almış bir şâirdir. Mevlevî olması dolayısı ile Mevlevîler arasında eserleri okunmakta ve takip edilmektedir. Aşkî'nin Hanyevî Mehmet Şefik Efendi'ye ithaf ettiği *Vahdet-nâme*'si ve Şefik Efendi'nin *Divânçe*'sinde *Vahdetnâme*'den bahsediyor oluşu, ayrıca Hanya Mevlevîhânesi'nde “*Dîvân-ı Aşkî Dedê*” kütüphane kaydının olması dolayısıyla bu eserin de Aşkî Efendi'ye ait bir eser olduğunu düşündürmektedir. Bununla birlikte H. 1274, 1275 ve 1284 yıllarında istihzah edilen Aşkî'nin külliyyatında ve H.1263 tarihli Medine Tarihi eserinde *Fîhi Mâ Fîh Tercümesi* ve *Şerhi* ile alakalı bir ifadenin bulunmadığını belirtmek gerekir¹⁶.

¹⁵ Mehmet Şamil BAŞ, *Aşkî Mustafa Efendi'nin Vahdet-nâme Mesnevîsi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2007.

¹⁶ Mehmet Şamil BAŞ, *Aşkî Mustafa Efendi'nin Vahdet-nâme Mesnevîsi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2007.

IV. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Aşkî'nin şairlik bakımından, son dönem klasik edebiyatımızın dışına çıkmadığı görülmektedir. Özellikle on sekizinci yüzyıldan itibaren halk deyimlerinin ve halk söyleyişinin etkileri, onun şiirlerinde de kendini göstermektedir.

Bal çaldı felek ağzuma bal oldu zebânım
Sükker göricek tûtî-i tab^c oldu dehânım (G.409/1)

Zulm idüp nâ-hak yire hâtır-şiken olma puser
Yerde kalmaz bu meseldür hîç âhı kimsenüñ (G.370/4)

Tut elümden hele bir eyle vefâ uyma söze
Dost olmaz bu meseldür sana eski düşmen (G.452/7)

Diğer yandan şiirleri, tasavvuf ve Mevlevilikten de yoğun izler taşımaktadır. “Mevlevî” redifli gazelleri bulunmaktadır. (G. 519, G.537, G. 543)

Ancak bunun yanı sıra sınırlı sayıda âdâba mugâyir, küfür ve argo ifadeler ihtiva eden şiirleri de mevcuttur. (G.365/3, G.485/15, G.493,T.70)

Şiirlerinin dış yapısına göz atıldığında, yer yer birçok şairde görülen vezin kusurlarına rastlanmakla birlikte Aşkî'nin şiir tekniği bakımından başarılı olduğu söylenilebilir.

Şâirin musammat ve gazel nazım biçimlerine ağırlık verdiği dikkat çekmektedir. Bu iki nazım biçiminin şairlik gücünün göstergesi olduğu düşünülürse, Aşkî'nin kelime seçimi ve söyleyiş bakımından klasik divan mazmunlarını ve hayallerini ustalıkla kullandığı; hatta kendince kelimeler türettiği (üşekâ, analandırmak vb), yeni benzetmeler yaptığı (kerem kâfi gibi beli bükülmek vb.) söylenebilir.

Ne revâ mescid-i Fahr-ı rüsûl'e böyle kelâm
Yazıla var ise me^c mûrı anun ez-üşekâ (G.51/8)

Bikr-i fikrûn analandırmana ^c Aşkî gibi çok
Sen kıyas itme ki Yesrib'de bulunmaz şu ^c arâ
(G.51/13)

Hudâ ahbâbını mesrûr idüp a‘ dâsını kahr et
Kerem-kâfi gibi olsun iki kat zahr-ı her a‘ dâ (T.17/8)

Kadd-i a‘ dâsı düttâ olsun kerem kâfi gibi
Hak Te‘ âlâ eylesün devletle zâtın ber-devâm (T.26/18)

Klasik gazel formatına uymayan, uzun gazelleri vardır. Bunlar “gazel-i taviil” (mutavvel gazel) olarak değerlendirilmektedir. (G. 104, G.394)

Gazellerinin birçoğuna, “Gofte-i Letafet-engîz, Gofte-i Tasavvuf, Na‘ t-ı Cenâb-ı Fahr-ı Risâlet, Na‘ t-ı Berâ-yı Hâcegân-ı Nakşibend, Gazel-i Hoş-nevâ, Giryâniye, Na‘ t-ı Şerîf, Na‘ t Berâ-yı Firkat, Gazel-i Hoş-elhân, Gazel-i Nûr-bahş, Gazel-i İlticâ-yı Vuslat Be-Cenâb-ı Hazret, Musammat, Tercî‘ - bend” gibi başlıklar koymuştur.

Şiirlerinin bilhassa gazellerinin duru, açık, akıcı ve hoş söylemi dikkat çekicidir. Edebî sanatları da tüm incelikleriyle kullanmış, bilhassa dinî hikâyelere ve şahsiyetlere, halk hikâyelerine telmih yapmıştır.

Dağ-ı endûhun bugün Ferhâdıyam Şîrîn-edâ
‘Aşkîyâ bu tîşe-i âh-ı şerer sûzân verür (G. 189/5)

Şehîd-i rezm-gâh-ı bezm-i ‘aşk-ı Kerbelâ olsam
Şu‘ â‘ -ı pertev-i nûr-ı mezârum varsa sendendür (G. 193/7)

Felek fahr etme Mi‘ râcem diyü bir def‘ a yüz sürdün
Be-her gün bendesin pâ-bûs ihsân eylemişlerdür (G.193/5)

‘Akl[ı] yağma eyleyüp Mecnûn desünler nâmuna
Secde kıl puthâne-i Leylâ’da inkâr-ı ‘abes (G. 124/4)

Divanından, iyi derecede Arapça ve Farsça bildiği, Kuran’daki birçok âyeti şiirlerinde kusursuzca kullanmasından da iyi bir dini bilgiye ve eğitime sahip olduğu anlaşılmaktadır. (G.8/20, G.19/3)

Aşkî’nin, 19 beyitlik “Füsûs” redifli gazeli, Muhiddîn Arabî’nin “Füsûsu’l-Hikem” adlı eserine övgü niteliğinde olup, şâirin bu eser hakkında bilgisi olduğunu göstermektedir.

Şâir, Nef'î'nin devamı olduğunu şu beyitlerle belirtiyor:

Aşkî oldun ol şeh-i mu' ciz-edânun peyrevi
Şüphesiz şimdi benem meydân-ı nazmun safderi
(T.21/23)

Lîk ben Nef'î gibi fahr u mübâhat eylemem
Laf-zendür gerçi kim erbâb-ı nazmun ekseri (T. 21/24)

Aşkî'nin şiirlerinde vezin zaruretinden yeni kelimeler
kullandığı görülmektedir.

Kerem oldur ki kerîmün keremin gûş idicek
Diyeler Bermekî bâbunda **gedâyâ**-yı kerem (T.27/46)

İmla özelliği olarak zaman zaman yuvarlak olan genitif
(ilgi) ekini düz aldığı görülmektedir.

Bâğ-ı vahdetde varup bülbül gibi efgân edem
Bu 'alîl-i nâtüvâna derdiñi dermân kıl (G.396/6)

Türkçe ve Farsça sözcükleri birlikte kullanmıştır.

Âciz ü dermânde yem hâlim yaman-ender-yaman
Yâ Resûlallah şefâat yâ Habîballah meded (G.165/3)

Aşkî, bir dîvân tertip etmek istediğini şöyle ifade
etmiştir:

Varsa tertîb-i dîvân itmek durur Aşkî merâm
Bir tesellîdür bu dem eş'ârdan olmam ferâğ (G.311/5)

Şâir, eserinin sonunda dîvânına ad vererek tarih
düşürmüştür.

Târih-i beste kâtib-i berâ-yı in *Dîvân-ı Fevâidü'l-‘Uşşâk*
(T.88)

II. BÖLÜM

DÎVÂN'IN TENKİTLİ METNİ

I. METİN KURULURKEN TUTULAN YOL

Aşkî'nin transkripsiyonlu dîvânı, mevcut külliyatın bugün için bilinen üç nüshası karşılaştırılarak ortaya konmuştur.

Şiirlerde geçen nüsha farkları dipnotlarda belirtilmiştir. Sadece tek bir nüshada bulunan ve diğer nüshalarda yer almayan şiirler de dipnotlarla gösterilmiştir.

Oluşturulan metin, genel divan tertibine uygun olarak; kasideler, gazeller, kıt'alar, beyitler ve tarihler şeklinde sırasıyla düzenlenmiş; kendi içinde numaralandırılmıştır. Gazeller Arap alfabesindeki sırayla dizilerek her harfte bulunan gazeller kendi içerisinde numaralandırılmıştır. Ayrıca her şiirin başında numaradan sonra vezni de yazılmıştır.

Metinde geçen ayetler orijinal şekliyle dizilmiş, Kuran'daki yerleri ve mealleri dipnotta verilmiştir.

Metinlerde silinmiş ve okunması güç bölümler üç nüshanın karşılaştırılması sonunda şiirin anlamına, veznine ve şairin üslubuna uygun olacak biçimde onarılmaya çalışılmış, bu kısımlara yapılan ekleme ve düzeltmeler köşeli ayraç “[]” içerisinde yazılmıştır.

Metnin yazımında ilmi eserlerde genel kabul görmüş çeviriyazı alfabesi kullanılmıştır. Her şiire numara verilmiş bulunduğu yazma ve yaprak numarası dipnotta belirtilmiştir. Dipnotlarda a harfi birinci mısraı b harfi ikinci mısraı, yazma sayfalarında her ikisi de yaprak yüzlerini gösterir. Metnin yazımında özel adlar büyük harfle yazılmış ancak noktalama işaretlerine yer verilmemiştir.

Divan metninin transkripsiyonunda, şairin kendi imlâ tercihine uyulmuş, genel kuralların dışındaki farklar dipnotlarla belirtilmiştir. Eklerin kullanımı ise şu şekildedir:

1. Bildirme eki ikinci tekil şahıs için düz alınmıştır:

sensin (K.1/10,11) ezelsin (K.1/8)

2. İsimden isim yapan –siz eki yuvarlak alınmıştır.

madersüz (K.1/11) edepsüz (K.3/8)

3. Geçmiş zaman eki üçüncü tekil şahıs için düz diğer şahıslar için yuvarlaktır.

itdün (K.1/12) geldi (K. 1/1)

4. –dır, -dir bildirme eki yuvarlak alınmıştır. Ekin genişletilmiş şekli durur şeklinde alınmıştır.

Muhammeddür (K.1/15) demdür (K.1/58) alude durur (K. 3/6)

5. Genitif eki yuvarlak alınmıştır.

senüñ (K.1/19) bâbuñ (K.1/21)

6. Fiilden fiil yapan yapım eki -dur şeklinde yuvarlak alınmıştır.

kırdurmak (K. 16/II/2) kaldurmak (K.1/22)

7. Birinci tekil kişi bildirme eki geniş alınmıştır.

bendeyem (K.1/46) günahkâram (K.1/35)

8. Sıfat fiil eki –duk şeklinde yuvarlak alınmıştır.

çekdügüm (K.2/17) addoldugın (K 2/9)

9. Üçüncü tekil ve çoğul kişi emir ekleri yuvarlak alınmıştır.

bilsünler (K 4/6) gitsün (K.7/1)

10. Ad durum eklerinden ablatif eki –den şeklindedir.

güneşden (K.5/3) ibadetden (K.16/IV/6)

11. Zarf-fiil ekleri şu şekilde alınmıştır:

olup (K.5/IX/3) virüp (K.14/I/3) görince (K.6/6)
geldükde (K.9/8) kıldukça (K 13/I/6) idüben K.14/VI/3
oluban (K 45/7)

12. Öğrenilen geçmiş zaman eki düz alınmıştır.

gelmiş (K.9/10) yazmış (K.9/22)

13. İyelik eki üçüncü tekil kişi için düz, diğerleri için yuvarlak alınmıştır.

kalbümüz (K.18/V/2) yârumuz (K.18/V/1)

(asinün) kusurı (K.1/36)

14. Akuzatif eki düz alınmıştır.

bunı (K.26/IV/7)

15. Soru eki düz şekliyle alınmıştır.
layık mıdur (K.10/7)

Divanın sonunda Tarih bölümünden sonra Dağıstan şairlerinden Ahmed Hicrî Efendi'nin manzum mensur karışık takrizi, Mekke ahalisinden Ahmed bin Muhammed Emin'in Arapça 9+1=10 beyitlik manzum takrizi, Mestî Efendi'nin 9 beyitlik Türkçe takrizi Şeyh Ahmed Safîyu'l-Mevlevî'nin 7 beyitlik takrizi orijinal şekilleriyle (Arap harfli metin) EK'te sunulmuştur.

II. NÜSHALARIN TANITILMASI

Eserin bilinen üç nüshası bulunmaktadır. Bunlar:

1. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, nu.: 662.

275x180 (200x105) mm

289 varak.

2. İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, nu.: 9.

250x170 (200x105) mm

258 varak.

3. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Bölümü, nu.: 3934

225 x 165 (200 x105) mm

300 varak.

Tezimizin tertibinde “Behce-i Letaif ve Lehçe-i Maarif” adıyla kayıtlı Yapı Kredi nüshası esas alınmıştır. Elimizdeki nüshaların en hacimli si budur. Bu nüshada bazı şiirlerin yanında “ihraç” ifadesi görölmektedir. Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Bölümü’nde kayıtlı bulunan nüshada bu ihraç şiirler ulunmamaktadır. Bu sebeple Hacı Mahmud nüshasının Yapı Kredi nüshasından istinsah edildiği değeriendirilmektedir. İstanbul Üniversitesi’nde bulunan nüsha ise oldukça eksiktir. Tezde metin kısmında ihraç olarak belirtilen şiirler de yer almaktadır.

Bazı şiirler sadece tek bir nüshada bulunmaktadır. Bu şiirler de dipnotlarda nüsha ve varak numaraları ile belirtilmiştir.

Tarih Bölümü, Hacı Mahmud nüshasında yer almadığından bu bölüm iki nüshanın karşılaştırılması sonucu ortaya konmuştur.

Yapı Kredi ve İstanbul Üniversitesi nüshaları talik, Hacı Mahmud nüshası ise nesih ile yazılmıştır.

III. ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ء	a, e, '
ا	ā, a
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c
چ	ç
ح	h
خ	ḥ
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
ر	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ẓ, d
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʿ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k, g, ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ö, u, ü, ū, ö
ه	h, a, e
ي	y, i, ī

TENKİTLİ METİN

KASİDELER

Gofte bû-yı besmele

Fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Maṭla' -ı naẓmı Ḥudā ismiyle eyle ibtidā
Olmasun ebter getür ol nām-ı pāki ey fetā

İbtidā-yı Münācāt be-cenāb-ı Kāḍıyu'l-ḥacāt

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 İlāhî sensin ol ḥamda sezā-var
Ki sensin 'ālemi yokdan iden var
- 2 İlāhî sensin ol Rezzāk-ı 'ālem
Bisāṭ-ı cūdına muḥtāc ādem
- 3 Degül ādem kamu ḥayvān cemādāt
Heme maḥlūk ins u cinn u zerrāt
- 4 Senüñ bābuñ gedāsıdur İlāhî
Ki sensin pādişahlar pādişāhı
- 5 Vücūd-ı vācibüñ birdür iki yok
Şeriküñ yok nazîrüñ yok diyen çok
- 6 Kör olmuş dīde-i aḥvel ezelden
Açılmaz küfr ü 'ısyān u 'alelden
- 7 Naḳāyışdan berīdür zātuñ Allāh
Ḳadīmīdür şıfātuñ zātla vāllah
- 8 Cihānı ḥalk iden ferd ü eḥadsın
Ezelsin hem ebed Ḥayy u Şamedsin
- 9 Kerīm ü Ḳādir ü Ḳayyūm u Settār
Ḳavî vü Ḳāḥır u Ḳahhār u Cebbār
- 10 Senüñ ḥükmüñdedür hep cümle mevcūd
Ki sensin cümleye Allah u ma' būd
- 11 Peder mādersüz āb u gilden ādem
Düzen sensin eyā Ḥallāk-ı 'ālem

¹ YK 39b HM 52b TA 41b

- 12 Belī cinn ü melekden efḍal itdüñ
Ki taḳvīm-i ḥasenle ecmele itdüñ
- 13 Aña ta‘līm idüp esmāyı bizzāt
Anuñ ma‘lūmı oldu cümle zerrāt
- 14 Ebu’l-eşbāḥ olup bildi bu ḥikmet
Ebu’l-ervāḥ bildi kim ḥaḳīḳat
- 15 Cihānuñ ḥulḳına bā‘ışdür Aḥmed
Muḥammed’dür Muḥammed’dür Muḥammed
- 16 O genc-i *küntü kenz*üñ sırrı sermed
Muḥammeddür Muḥammeddür Muḥammed
- 17 Muḥammed nūrıdur icāda māye
O nūrı görmeyenler düşdi lāye
- 18 Ne ḥikmetdür ne ḳudretdür ilāhī
Ki sensin ‘ālemüñ püşt ü penāhı
- 19 Seni derk itmeden ‘ācizdür idrāk
Senüñ emrūñle devrān eyler eflāk
- 20 Bisāt-ı vaḥdete çekdüñ ḥicābı
Yine emreyledüñ daḳḳ ile bābı
- 21 O bābuñ oldu bevvābı Muḥammed
Diger perde çekildi ḥayl-i mümted
- 22 Aradan ḳaldur Allāh sen ḥicābı
Ḥabībüñ rüy-ı pākinden niḳābı
- 23 Bizüm yok rif‘a ḳudret senden imdād
Bu ‘uṣṣāk-ı za‘ifı eyle dil-ṣād
- 24 Kerem ḳıl bakma cürm ü pür-günāha
Ki zīrā düşmişem cā-yı penāha
- 25 Ḥabīb’üñ sāyesinde ben sığındum
Anuñçün bendeñi ‘afv it efendim
- 26 Günāhum ḥadden efzün bī-nihāyet
‘İnāyet ḳıl ‘ināyet ḳıl ‘ināyet

13^a esmāyı: esmā-yı TA 42a

15^a bā‘ışdür: bā‘ış HM 53a TA 42a

16^a sırrı: sırr-ı HM 53a TA 42a

Küntü kenz: “Ben bir gizli hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı (varlık âlemlerini ve insanı) yarattım.” (Uydurma hadis)

22^b pākinden: pākünden

- 27 Geçüp ‘ömr-i ‘azîzüm fışk u cürme
Der-i Tâhâ’ya düşdüm şimdi sürme
- 28 Belî ihsâna lâyıķ bir ‘amel yok
Velî sende mürüvvet hem kerem çok
- 29 İlâhî sensin ol Ğaffâr-ı müznib
İlâhî sensin ol Settâr-ı müznib
- 30 Hâbîbüñ rahmeten lil-‘âlemîndür
Hâbîbüñdür şefî‘u’l-müznibîndür
- 31 Be-câh-ı Faḥr-ı ‘âlem yâ İlâhî
Be-ḥaḳḳ-ı ehl-i ‘aşkuñ âh u vâhı
- 32 Be-ḥaḳḳ-ı ‘aşk-ı Aḥmed sırrı Subḥân
Be-ḥaḳḳ-ı vuşlat-eş ân şeb be-cânân
- 33 Be ḥaḳḳ-ı ism-i Ğaffâr ey kerem-kâr
Beni setr it be-ḥaḳḳ-ı ism-i Settâr
- 34 Beni yevmü’l-cezâda kılma Mevlâ
Meyân-ı ehl-i mahşer içre rüsvâ
- 35 Ümîdî mücrimün ‘لَا يَأْتِيَسُ’ var
Günahkâram velî ‘لَا تَقْنَطُوا’ var
- 36 Belî çokdur bu ‘âşînüñ kuşûrı
Ki vallâh senden özge yok ğafûrı
- 37 Kerîmüñ şânı redd olmaz gedâsı
Eger ḥadden füzûn olsa ḥaṭâsı
- 38 Der-i cûduñda sâ’il merḥamet kıl
Ğarîḳ-i baḥr-ı ‘ısyân mağfîret kıl
- 39 Derûnum maḫzar-ı envâr-ı fîkr it
Zebânum câ-be-câ meşğûl-i zîkr it

27^b Der-i: Deri HM 53b

35^a 12 Yusuf 87. Âyet: “Ey oğullarım! Gidin de Yusuf’u ve kardeşini iyice araştırın, Allah’ın rahmetinden *ümit kesmeyin*. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden ümit kesmez.”

35^b 39 Zümer 53. Âyet: “De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah’ın rahmetinden *ümit kesmeyin*! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.”

38^a Der-i: Deri HM 53b

- 40 Țarīk-i vuşlata eyle hidāyet
Bu ‘āsī bendeye eyle ‘ināyet
- 41 Derūnum māsivādan eyle sen pāk
Reh-i ‘aşķuñda sīnem ola şād çāk
- 42 Cünūn-ı ‘aşķ ile dīvāne eyle
Şarāb-ı şevķ ile mestāne eyle
- 43 Kıyāmetden beni sen bī-ħaber kııl
Cemālūñ perteviyle ħayra ser kııl
- 44 Dehānum medħūñ ile dūr-feşān it
Ĥabīb’ūñ na‘ tı ile ter-zebān it
- 45 Beni Ĥassān’a ilħāk eyle Ka‘ be
Düşürme nazm-ı nā-mevzūna Ka‘ be
- 46 Be-ħaķķ-ı Ka‘ be ‘āciz bendeyem ben
Nigāh-ı rahmetūñle kııl nazār sen
- 47 Zimām-ı ihtiyārum aldı şeytān
Hevā vü nefis elinde çün esīrān
- 48 Zebūn oldum baña yok rif‘a ķudret
Eger zātuñdan olmazsa mürüvvet
- 49 Helākümdür muşammem merħamet it
Kerem kāmı kerem kııl mağfīret it
- 50 Ĥabīb’ūñ şād olup ‘afvuñla muṭlaķ
‘Adū şeytān olur maħzūn muħaķķaķ
- 51 Bulur bu ķul helākinden necātı
Yeni yüzden aña gelür ħayatı
- 52 ‘Arıza makşadum dergāha vallah
Bu nazm-ı pür-seķāmetden ulu şāh
- 53 Degül şāyeste ‘arza bu güftār
Ėaraż bir intisāb-ı bāb-ı Muḥtār
- 54 Benüm yok ķudretüm güftārā senden
Meger iħsān ola eş‘āra senden
- 55 Maşūn eyle zebānum kīzbe sürme
Ĥaṭā vu hem ħalel bu nuṭķa virme

45^b nā-mevzūna: nā-mevzūn-ı HM 54a TA 42b

- 56 Velî cümle haṭādur gerçi yā Rāb
Bu yüzden oldu bize feth-i ebvāb
- 57 ‘Atā vir bu ḥaṭāya ‘afva mazhar
İdüp luṭf u keremle bende-perver
- 58 Bu ‘Aşķī ḥayli demdür kim mücāvır
Der-i Faḥr-ı rīsāletde bu şā‘ır
- 59 Degül ta‘līm-i üstād ile şī‘rüm
Sünūḥāt-ı İlāhī’dür bu pīrüm
- 60 Şalāt u hem selām u hem taḥiyyāt
Ebu‘l-ervāḥa olsun bī-nihāyāt
- 61 Daḥı aşḥāb u evlād-ı güzīne
Selām olsun o zātuñ her birine
- 62 Daḥı pīrüm efendim Monla Hünkār
Revān-ı pāki şād olsun be-her bār

2

Münācāt-ı diger be-cenāb-ı Kāḍıyu’l-ḥacāt

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Kerīmüñ bābında ṭursam disem bir loḳma nān yā Rab
Beni reddeylemez elbet virür şāḥib-i ḥān yā Rab
- 2 Gedā mücrim güneh-kāram fütāde ḥāk-i zilletde
Der-i cūduñdayam ḳaldur benüm ḥālüm yaman yā Rab
- 3 Şabāvetden işüm cürm ü ḥaṭā ‘işyān yok ḡayrı
Eger var bende bir fī‘l-i ḥasen dersem yalan yā Rab
- 4 Ağardı saḳalum ‘işyāna ḳudret ḳalmadı bende
Şerem-nākem ne ḥāl ile idem ḥālüm beyan yā Rab
- 5 Cihānı geşt idüp hiç bulmadum bu derde dermānı
Rücu‘ itdüm der-i ‘afva amān yā Rab amān yā Rab
- 6 Kerem-kārā senüñ kim raḥmetüñden diyü nā-maḥrüm
‘Uşāt-ı ümmetem raḥmet baña şāyeste ān yā Rab

57^a ‘afva: ‘afv-ı HM 54b TA 43a

² YK 41a HM 54b TA 43b

- 7 Nesīm-i ‘afvuñ ermezse meşām-ı mücrime yā Rab
Aṭar naḥl-i vücūdum dūzaḥa bād-ı ḥazān yā Rab
- 8 Beni nār-ı caḥīm içre mua‘zzeb itme ‘afveyle
Peder māderden erḥamsın baña sen bī-gümān yā Rab
- 9 Nedāmet tevbeden ‘addolduğın Aḥmed buyurmuşdur
Ḳuluñ nādim daḥı tā’ib olup geldüm amān yā Rab
- 10 Beni ‘afv eylemek nān pāre virmekden gedāyāna
Senüñ ‘indüñde ehven ‘afv olunca ‘āsiyān yā Rab
- 11 Budur ‘Urbā’da ‘ādet düşse bir seyyid ḳubūrına
Günāhın ‘afv iderler olsa cürm-i bī-kerān yā Rab
- 12 Ḳuluñ bu ḳabr-i pāk-i Aḥmed-i Muḥtār’a düşdüm ben
Beni ‘afv eyle anuñcün direm rüz u şebān yā Rab
- 13 ‘Usāt-ı ümmeti ‘afv u keremle şād olur dostuñ
‘Adū maḥzūn olur bendeñ bulur fevz ü amān yā Rab
- 14 Bu ḳabr-i feyż-nāke ben de düşdüm sen de ‘afv eyle
Be-cāh-ı rüḥ-ı pāk-i Server-i her dü cihān yā Rab
- 15 Şeḥāb-āsā çıkar dūd-ı fiğānum çarḥ-ı eflāke
Baña raḥm eyler oldı ins ü cinn ü ḳudsiyān yā Rab
- 16 Siḥām-ı ḥāsīdümnden bāğ-ı sīnem oldı ḥāristān
Gül-i āmālūmi benden ḳopardı düşmenān yā Rab
- 17 Felekden eylemem ašlā şikāyet çekdügüm ğamdan
Benüm tīr-i zebānum eyledi ḳaddüm kemān yā Rab
- 18 Benem dermānde ‘āciz mücrim-i efkende bir ‘āşi
Şıgındum ben şefi‘u’l-müznibīne bī-tuvān yā Rab
- 19 Beni baḥş eyle Zehrā’ya daḥı Şiddīḳ u Fārūḳa
Tevessül eyledüm sādāta cümle pür-fiğān yā Rab
- 20 Celāleddīn-i Rūmī bendesi Ḳıtmīr-i Aḥmed’dür
Bu Aşḳī bī-nevāyı onlara baḥş it her an yā Rab
- 21 Cihan şaḥrāsı evrāk olsa şıgmaz eylesem taḥrīr
Günāhum ḳatre-i raḥmetle maḥv it el-amān yā Rab

Na‘ t-1 Şerîf-i Hâzret-i Aḥmed-i Muḥtar
‘Aleyhişşelātu ve’s-selām

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Vücūduñ ‘āleme nūr-ı hidāyet yā Resūlallah
Ḳudūmuñ rāfi‘ -i küfr ü ḍalālet yā Resūlallah
- 2 Ki sensin ḳā’id-i ceyş-i nübüvvet şāh-ı kevneynsin
Umarlar senden āḫir hep kerāmet yā Resūlallah
- 3 Vücūd-ı cūd-ı ‘ālem sūd-ı bihbūd-ı kerem-būduñ
Bu cümle ‘āleme bādī bidāyet yā Resūlallah
- 4 Ne mümkün vaşf ide vaşşāf-ı ‘ālem zerre zātuñdan
Senüñ na‘ tuñda nāzil bunca āyet yā Resūlallah
- 5 Şeb-i Mi‘rāc’da nāmūs-ı ekber ġāşiyedāruñ
Sezādur fāḫr iderse bu refāḳat yā Resūlallah
- 6 Vücūdum ḫār-ı ışyān ile ālūde durur amma
Dilümde bitdi şebboy-ı şehādet yā Resūlallah
- 7 Riyāz-ı ravza-ı Rıdvan nişānı bāb-ı luṭfuñda
Mücāvirlük ile itdüm ikāmet yā Resūlallah
- 8 Diger cāya muḳīs olmaz ḫuzuruñda edepsüzlük
Serîr-i salṭanatda bu cür’et yā Resūlallah
- 9 Bu nefş-i serkeşüm rehvar-ı‘ āḳlum eyledi sebḳat
Helāk itdi beni āḫir ḫacālet yā Resūlallah
- 10 Cüyüş-ı nefş-i şüm eṭrāfım aldı def‘ e ḳudret yok
Meta‘ -ı ‘aḳl u fikrüm ḳıldı ġaret yā Resūlallah
- 11 Kerem re’fet mürüvvet şefḳat iḥsān sende ḳalmışdur
Bu nefş-i bed-fi‘ āle vir riyāzāt yā Resūlallah
- 12 Havāle itme Fārūḳ’a be-cāh-ı Hâzret-i Şiddīḳ
O şāhuñ ḫışmına yok bende ṭaḳat yā Resūlallah

13^a ‘afv u keremle:‘afvuñla elbet HM 55a

³ YK 41b HM 55b TA 44a

6ª durur: veli HM 55b

7ª Rıdvan: Cennet HM 55b TA 44a

- 13 Günāhum vezn olunsa‘ arş u ferş ü māsivā cümle
Muķābil-zerre gelmez bī-nihāyet yā Resūlallah
- 14 Eger maḥşerde şemme bū-yı ‘ işyānum zuhūr itse
Zūkām olur kamu ehl-i kıyāmet yā Resūlallah
- 15 Tecessüm itse cürmüm dūzaḥ içre sığduğın bilmem
Natī ehline kalmaz cā-yı raḥat yā Resūlallah
- 16 Bu deñlü cürm ile rūz-ı ḥaşirde dest-gİRüm ol
Kerem kıl olmayam ol gün fezāhat yā Resūlallah
- 17 Günāhum dest-āvīzem ḥuzūr-ı Ḥazret-i Ḥaḳḳ’a
Bulunmaz ḥaznesinde bu ticāret yā Resūlallah
- 18 Meta‘ -ı tātum bāzār-ı maḥşerde bāhā itmez
Heme fışḳ u ḥatā ‘ işyān ḳabāḥat yā Resūlallah
- 19 Faḳat müflis elüñde bir iki sermāye-i cevher
Bulundı itmedüm aślā ḥıyānet yā Resūlallah
- 20 Dili künc-i şadāḳatda anı muḥkemce ḥıfz itdüm
Anı ‘ arz eyledüm bende emānet yā Resūlallah
- 21 Belā bāzārı dellālı iletseñ dest-i cūduñdan
Ḥarīdāram biḥamdillāh diyānet yā Resūlallah
- 22 Riyāz-ı vaḥdet içre vird-i tevḥīd-i nihāl aldum
Zemīn-i ḳalbe ğars itdüm sa‘ adet yā Resūlallah
- 23 Nübüvvet ravzasınıñ aḥz-ı taşdıḳ-i reyāḥīnin
Cihāna neşr-i būyum bu şehādet yā Resūlallah
- 24 Maḥabbet ḥırmenüñden ḥūşe-i āl-i ‘ abā aldum
İdüp rūḥ u dil ü cisme zira‘ at yā Resūlallah
- 25 Budur sermāye-i ümmīdüm ancaḳ eylemem inkār
Faḳīr-i bī-nevāya kıl ‘ ināyet yā Resūlallah
- 26 Diger cāya tekāpū eyleyüp kesb-i şeref itmem
Civāruñda bulunmaḳluḳ şerāfet yā Resūlallah
- 27 Benüm ḥāl-i tebāhum zātuña her vech ile ma‘ lūm
Saña taḳrīr idem bir bir ne ḥācet yā Resūlallah
- 28 Gedāyam bī-nevāyam mücrim ü ‘ āşī günah-kāram
Bulundum bāb-ı luṭfuñda i‘ ānet yā Resūlallah

29 Per ü bâli şikeste murğ-veş üftāde-i bâbuñ
Kerem eyler ‘ Arab muhtāca ‘ ādet yā Resūlallah

30 ‘ Adūv-ı hāsīdüm çok intikāma bende kudret yok
Olaruñ şerlerinden kıl şıyānet yā Resūlallah

31 Şalāt u hem selām olsun saña evlād u aşhāba
Kapuñdur bendeñe cā-yı selāmet yā Resūlallah

32 Kerem kıl cā’ize cevher gibi tārihe ihsānuñ
Ki ‘ Aşķī bendeye ber-cā-yı şefa‘ at yā Resūlallah
(1267)

4

Der-Na‘ t-ı Şiddīķ-ı Şafā ve yār-ı ġār-ı Muşţafā

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Şadāķatla şafā-baķş-ı cihān Şiddīķ-ı ekberdür
Reh-i şıdk u maķabbetde hemān Şiddīķ-ı ekberdür

2 Berat-ı şıdkuña fermān-ı Furķān oldı menşūrı
Ki ķavl-i izhümā da ref‘ i şān Şiddīķ-ı ekberdür

3 Mu‘ anven şānī isneyn-i Muķammed Kehf-i hicretde
Bu şān u şevkete nā’ il olan Şiddīķ-ı ekberdür

4 Sivādan zāhir ü bāţın mücerred oldı şıdk ile
Fedā iden bu yolda māl u cān Şiddīķ-ı ekberdür

5 Görüp ehl-i semā şıddık cümle hırķa-pūş oldı
Bu şāhiddür imām-ı ķudsiyān Şiddīķ-ı ekberdür

6 ‘ Abā-pūş olduġı zāhid tehī zannetme bilsünler
Ġaraż ‘ āl-i ‘ abāya peyrevān Şiddīķ-ı ekberdür

7 O bir ķutb-ı veleyet ‘ aks-i feyz-i sırr-ı Aķmed’ den
Muķammed yār-ı ġarı bī-gümān Şiddīķ-ı ekberdür

⁴ YK 42b HM 56b TA 45a

- 8 لَا تَحْزَنْ . Hıtāb-ı müstetāb-ı Hakk'a lāyık oldu . Mübeşşir oldu Hakk'dan şād-mān Şiddik-ı ekberdür
- 9 Resūl-ı Ekrem'i taşdikıdur bu zevk-i 'irfānı
İmām-ı ehl-i şıdk u 'arifān Şiddik-ı ekberdür
- 10 Bedir'de sāye-bān-ı sāye-i Aḥmed'de olduḡça
Cihāna şübhesüz reşk-āverān Şiddik-ı ekberdür
- 11 O Sultān-ı nübüvvet kim Kubā'ya nāzil olduḡda
Olan ol gün Resūl'a sāy-bān Şiddik-ı ekberdür
- 12 Cinān-ı kurbuñ ol tāvūs-ı şıdk-ı ḥāmūşı mest
Uran mihr-i sūkūt-ı ber-dehān Şiddik-ı ekberdür
- 13 O naḡḡāş-ı tecellī naḡş idüpdür ḥāne-i ḡalbin
'Ukūs-ı Naḡşbendī sālikān Şiddik-ı ekberdür
- 14 Dehānı ḡoḡḡa-i şıdk u şadāḡat dürc-i gevherdür
Açılsa ḡonca-veş gevher-feşān Şiddik-ı ekberdür
- 15 Muḡālifler görüp şıdk u şebātın rezm-ḡāḡ içre
O dem fehmi itdiler ser-ḡahramān Şiddik-ı ekberdür
- 16 Çıkup minberde ta' dād eyleyince faẓlını Ḥaydar
Ser-ā-pā bildiler efḡal olan Şiddik-ı ekberdür
- 17 Ḳamu aşḡāba seddü'l-ḡoḡe fermānı şudūrında
O müstesnā-yı ḡoḡe ol zamān Şiddik-ı ekberdür
- 18 Ḥayātında anı taḡdīm-i miḡrāb itdi Peyḡamber
İmām-ı pīşvā-yı müselmān Şiddik-ı ekberdür
- 19 Ḥalīfe bilmeyen ol zātı Ḥaḡḡā müslimān olmaz
Ḥilāfet tācını evvel ḡapan Şiddik-ı ekberdür
- 20 Benüm pīrüm efendim dest-ḡirüm Ḥazret-i Ḥünkār
O zātuñ cedd-i vālāsı inan Şiddik-ı ekberdür
- 21 Tevessüldür ḡaraẓ na' t-i şerīfũnden bu 'Aşḡi'nũñ
Ümīdüm kesmezem vird-i zebān Şiddik-ı ekberdür

8^a 9 Tevbe 40. Āyet: “Eḡer siz ona (Resūlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli deḡil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kāfırları onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına. *Üzũlme*, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sūkũnet saḡlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediḡiniz bir ordu ile destekledi ve kāfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir.”

22 Şefî‘ ol sen źaci‘ -i bende Kıtımîr-i der-i Aĥmed
Meded-kārum benüm gizlũ ‘ayān Şiddîķ-ı ekberdür

23 Sürünsem mürde-vārî bāb-ı luţfında ne bākũm var
Ĥayāt-ı cāvidān rūĥ-ı revān Şiddîķ-ı ekberdür

5

Der-Na‘ t-ı ‘Ömer el-Fārũķ Rağıyallahu‘ Anhu

Mefā‘ ilũn mefā‘ ilũn fe‘ ũlũn

+ - - - / + - - - / + - -

I

1 ‘Ömer’dür ‘izz-i İslām u ġazanfer
‘Ömer basarıyla ceyşe rehber

2 O şıyt ile ġuzāt oldı mużaffer
Tecellî-i celāle şöyle mazĥar

3 Kerāmatı ġüneşden dahı ezher
‘Adālet kişverinde şāĥ-ı server

4 ‘Ömer’dür Ĥazret-i Fārũķ-ı ekber
‘Ömer’dür yār-ı Şiddîķ u Peyāmbur

II

1 Şecā‘ at meydanında bir Nerīmān
Ĥuşũr-ı kıyşar u kisrāyı yeksān

2 Nice küffār-ı bî-dîn itdi imān
Firār eylerdi ġorse anı şeytān

3 Muvāfıķ rā-yı pāke ba‘ zı Yezdān
İderdi cā-be-cā inzāl-i Furķan

4 ‘Ömer’dür Ĥazret-i Fārũķ-ı ekber
‘Ömer’dür yār-ı Şiddîķ u Peyāmbur

III

1 O zāt-ı pākedür çesbān ĥilāfet
Felek burcında o şems-i ‘adālet

2 Velîler serveri şāĥib-kerāmet
Resũl-i ekreme şıdk u şadaķat

3 Aña maĥşũş idi ġüyā bu ĥālet
Severdi anı hem Faĥr-ı risālet

⁵ YK 43a HM 57a TA 45b

4 ‘Ömer’dür Hazret-i Fārūḳ-ı ekber
‘Ömer’dür yār-ı Şiddīḳ u Peyāmberr

IV

- 1 Odur şiddet ile Qurāna tābi‘
Esās-ı küfr ü zulm oldu ḳāmı‘
- 2 Bu şevket olmadı hiç Haḳḳa māni‘
Olup bir hırḳa ile nāna ḳāni‘
- 3 Nehārı ḥaḳ ile şeb ḥaḳḳa rāki‘
İki ‘ālem musahḥar oldu vāḳı‘

4 ‘Ömer’dür Hazret-i Fārūḳ-ı ekber
‘Ömer’dür yār-ı Şiddīḳ u Peyāmberr

V

- 1 Naẓar-endāz olup hışm ile mihre
Siyāh oldu o sa‘at rūy u çehre
- 2 Şu gibi ḥükmî cārî berr u bahre
Cihān münḳād olurdu tiğ-ı ḳahre
- 3 Ne gelmiş ne gelür mişli bu dehre
Naẓirin görmemiş şor māh u mihre
- 4 ‘Ömer’dür Hazret-i Fārūḳ-ı ekber
‘Ömer’dür yār-ı Şiddīḳ u Peyāmberr

VI

- 1 Vezīr-i şāni-i maḥbūb-ı Yezdān
Zacī‘-i Aḥmed ü Şiddīḳ-ı Sulṭān
- 2 Anuñ ḥaḳḳında nāzil oldu Qurān
Mübeşşer cennet olmışdı o merdān
- 3 Olupdur cılve-gāhı ḳurb-ı Raḥmān
Şehādet şancağın evvel açan cān
- 4 ‘Ömer’dür Hazret-i Fārūḳ-ı ekber
‘Ömer’dür yār-ı Şiddīḳ u Peyāmberr

VII

- 1 Bu remz-i pāki ḥuş-guş eyle yā hū
Ḥüseyn-i Kerbelā’ya pīşrev o
- 2 Bu cān virdi münāfıḳ virmedi şu
Muḳaddem ceyş-i şıḳteyn oldu dil-cū
- 3 Bilürdi vaḳ‘a keşfiyle ḥūb-rū
Anuñcün ibtidā mülḥaḳ olan bu

4 ‘Ömer’dür Hâzret-i Fârûk-ı ekber
‘Ömer’dür yâr-ı Şiddîk u Peyâmbir

VIII

1 ‘Înân-ı hâmeñi çek virme ruḥşat
O baḥş-ı dil-güdâzâ virme furşat

2 Mübeşşer gerçi bu yüzden ḥakîkat
Ne mümkün vaşf-ı pâkin serde kudret

3 Anuñ vaşşâfı Hâk Şâh-ı nübüvvet
Ġaraż ‘Aşķî gedâya eyle nuşret

4 ‘Ömer’dür Hâzret-i Fârûk-ı ekber
‘Ömer’dür yâr-ı Şiddîk u Peyâmbir

IX

1 ‘Ömer’dür vâriş-i ‘ilm-i nübüvvet
‘Ömer’dür kân-ı şefkat pür-mürüvvet

2 Faķîr ü bî-nevâya eyler ülfet
Ża‘if ü ‘âcize eylerdi şefkat

3 Nice bî-keslere eylerdi hizmet
Zamânında olup âsûde ümmet

4 ‘Ömer’dür Hâzret-i Fârûk-ı ekber
‘Ömer’dür yâr-ı Şiddîk u Peyâmbir

6

Der-Na‘t-ı Hâzret-i ‘Oşmân ibn-i ‘Affân Rağıyallahu ‘Anhu

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Hâyâ burcında bir şems-i ziyâdur Hâzret-i ‘Oşmân
Kerem mülkinde kân-ı pür-sehâdur Hâzret-i ‘Oşmân

2 Nübüvvetden nigîn-i cismine ḥâk oldu Zî’n-nüreyn
Bu nâm-ı pâk ile fâḥre sezâdur Hâzret-i ‘Oşmân

3 Hârîm-i maḥrem-i esrâr-ı Faḥru’l-mürselîn oldı
Belî dâmâd-ı zât-ı Muştafa’dur Hâzret-i ‘Oşmân

4 Dü-gül çide olup bâğ-ı nübüvvetden sa‘âdetle
Mu‘aṭṭar iki ‘âlem pür-şafâdur Hâzret-i ‘Oşmân

5 Benî Ümeyye seng-i âteşine âsâ idi ammâ
Bu seng içinde cevher-bî-bahâdur Hâzret-i ‘Oşmân

⁶ YK 44b HM 59a TA 47a

- 6 Görince maḳdem-i pākin çekerdı Aḫmed-i Muḫtar
Ki zīrā menba^ˆ -ı şāḫib-ḫayādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 7 Baḫir reşk eyler idi görse īsār-ı yem-i destin
Semā şerm-āver oldı pūr-^ˆ aṭādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 8 ^ˆİṭa^ˆ atde ser-i mū inḫirāf itmezdi ol Ḥaḳ’dan
Rīza-yı Ḥaḳḳa ḫaḳḳā cān-fedādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 9 Severdi Seyyidü’l-kevneyni cāndan cāmi^ˆ u’l-Kur’ān
Maḫabbetle o terk-i māsivādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 10 Firāḳ-ı yār ile ^ˆuzlet-nişīn-i külb-i aḫzān
Olup āh u enīn-i pūr-bükādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 11 Zülāl-i vaşlına dil-teşne ḡāyetle naḫīf oldı
O āb-ı vuşlata dā’im recādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 12 Hele cān gitmeden cānān ele girmez imiş ^ˆāşık
Vişāl-i terk-i cān bildi devādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 13 Bu ^ˆAşḳī mücrime sen dest-gīr ol rüz-ı maḫşerde
Ki zirā cümle ef^ˆ ālüm ḫaṭādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 14 Der-i cūduñda sâ’il olmadı maḫrūm-ı iḫsānuñ
Senüñ bābuñ belī ḫācet-revādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 15 Benüm a^ˆ māl ü aḫvālüm pul itmez sūḳ-ı ṭā^ˆ atde
Metā^ˆ -ı ṭā^ˆ atüm sem^ˆ -i riyādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 16 Eger naḳd-i ^ˆamelden Ḥaḳ sorarsa rüz-ı ḫaşrinde
İşüm ḡāyet fenā-ender-fenādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 17 Meded-res ol baña ol gün vekīlüm ol ḫesābumda
Şefi^ˆ ol vir ḫesābum sen becādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 18 Be-cāh-ı duḫterīn-i Faḫr-ı ^ˆālem bendeñe luṭf it
Ḳuluñ ḡāyet de muḫtāc u gedādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 19 Nuḫās-ı cismümi altun ider iksīr-i enzāruñ
Ḳomadan pūte-i nāra recādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 20 Zebānı destine virme eriş ol günde sulṭānum
Sefid-i rīşe raḫmet pek revādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān
- 21 Tevessüldür ḡaraż na^ˆ t-ı şerīfünden ne ḫaddüm var
Senüñ meddāhuñ Aḫmed müctebādur Ḥazret-i ^ˆOṣmān

11^b vaşlına: vuşlata HM 59a

22 Nemed-pūṣī mürīd-i bende-i Monlā'ya raḥm eyle
Kapuñda bir gedā-yı bī-nevādur Ḥazret-i 'Oṣmān

23 Gelüp deryūzelikle bāb-ı iḥsānuñda iḥsān it
Ümīd-i cūduñā keşkül-küşādur Ḥazret-i 'Oṣmān

7

Kaşide berā-yı Ḥazret-i 'Ali Raḍıyallahu 'Anhu

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1 Sīnem içre mihrüñ olmuş dīn u imānum 'Alī
Sevmeyen kāfir ḳo gitsün nāra sulṭānum 'Alī

2 Nūr-ı vaḥdet mihrüñ ile sīnede zāhir olup
Ol sebepden ben ene'l-Ḥaḳ söylerem cānum 'Alī

3 Nāşir-i kenz-i velāyetsün cihāna ser-be-ser
Āfitāb-ı burc-ı ḥikmet māh-ı tābānum 'Alī

4 Cism-i pāküñ *küntü kenzüñ* bir tılısm-ı 'azmī
Künfekāmuñ maẓharı sırr-ı dūr-efşānum 'Alī

5 Dūzaḥ-ı inkāra düşsün zāhid-i bed-kīneler
Ben senüñ şıdḳ ile dergāhuñda ḳurbānum 'Alī

6 Diñlesün güftārum[1] zāhid olan biñ cān ile
Eylemem ta' dād-ı faẓluñ nebzesin irfān ile

II

1 İbn-i 'amm-i Muştafā'dur var mıdur reyb ü riyā
Oldı dāmādı sa' adetle Ḥabīb-i kibriyā

2 Rezm-gāh-ı şāh-bāz-ı *lāfetā illā* 'Alī
Ḥayber'i ḳal eyleyen oldur şeh-i müşkil-küşā

3 Bir şadefdür kim iki dürr-i yetimüñ dürcidür
Ḥazret-i şāh-ı Ḥasan şāh-ı Hüseyin-i Kerbelā

4 Çeşm-i ḥaḳ-bināsı derde mübtelā olmuş idi
Ağzı yārından şifā buldı Resül'üñ Murtaẓa

⁷ YK 45a HM 59b TA 48a

I, 4^a *Küntü kenz*: "Ben bir gizli hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı (varlık âlemlerini ve insanı) yarattım." (Uydurma hadis)

II, 2^a *Lāfetā*: "Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur." (Kudsi Hadis)

5 Rûz-ı Hayber'de güneş batmış idi bâ-emr-i Hâk
Haydar için 'avdet itdi eyledi 'aşrı edâ

6 Her 'ulûmuñ bāb-ı Haydar maẓhar-ı Hâkka'l-yaķın
Şāhib-i ẓudret emānet kıldı Rabbu'l-'ālemīn

III

1 Haşret-i Haydarla zehri nûş iden şāh-ı Hasan
Terk-i cān itdi firāķından Hüseynüm gül-beden

2 Hażret-i Zeynel 'ibād giryān olurdu rûz u şeb
Bāķır u Ca' fer nice çāk itmesünler pîrehen

3 Hażret-i Mūsā-i Kāzım ol 'Alī Rızā daķı
Fūrķatinden Murtaẓā'nuñ çekdiler yüz biñ mihen

4 Hażret-i Taķī Naķī şāhum İmām-ı 'Askerī
Hecr ile zindān olup her birine çarķ-ı kühen

5 Haşret-i dīdār-ı Haydarla enīn ü āh iden
Hażret-i Mehdī cihān mehdin ider beytü'l-ħazen

6 Her biri mihr ü firāķ-ı mihr ile giryān ider
'İyd-ı vaşl-ı Murtaẓā'ya canların ķurbān ider

IV

1 Dā'ima ehl-i 'abādur hep dile bīmār olur
Şanma kim dest-i felekden onlara tīmār olur

2 Gülşen-i dehr içre dā'im nāle vü efğan ile
Bülbül-āsā her biri hicrān ile pür-zār olur

3 'Āşık-ı gül hīç ĥazer itmez cefā-yı ĥārdan
Var mıdur görmiş cihānda bir gül-i bī-ħār olur

4 Kākül-i şeb-reng-i ehl-i beyte her kim oldı bend
'Ālem-i deycūrda Maşūr gibi ber-dār olur

5 Her ki da'vā-yı maħabbet ile cāndan geçer
Yār iken bu ĥalk-ı 'ālem anlara 'ağyār olur

6 Māl u mülk ü cān u varum terk-i bāzār eyledüm
Ben de bāzār-ı maħabbetde güzel kār eyledüm

7 Şīr-i Yezdān-ı Ĥudā'dur ma'den-i şıdķ u şafā
Dest-gİRüm hem efendimdür 'Aliyyü'l-Murtaẓā

8 Şarķ u Ğarb iħsānına müstağraķ oldı nīk ü bed
Sāyede maħrūm olur mı mihribān-ı *lāfetā*

8^b, *Lāfetā*: "Alī'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur." (Kudsi Hadis)

- 9 Nīm-nigāh-ı iltifatından muḥibbān kām alur
Ber-murād olmaz mı evlāduñ senüñ ey zül-‘aṭā
- 10 Şulb-i pākūñden bu ‘Aşķī ğurbet ildedür meded
Tut elümden Ḥazret-i Zehrā için ey müctebā
- 11 Ḥazret-i şāh-ı şehīdān ‘aşķına ol dest-ġir
Ġurbet-i çāh-ı belāya düşmişem yok āşinā
- 12 Bir tevessüldür ġaraż na‘tuñdan ey şāhum ‘Alī
El-amān el vir yeter göster baña rāhum ‘Alī

8

Der-Na‘t-ı Çār Yār-ı Güzīn Raḍıyallahu ‘Anhu Ecma‘in

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Şaḥābenüñ o Şiddīķ efḍālidür
O Fārūķ hem cihānuñ a‘dālidür
O Zī’n-nüreyñ ḥayāda ekmelidür
O Ḥaydar cümle serdār-ı velīdür
Bu dördi bu siyāķa bilmelidür
Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşmān ‘Alī’dür
- 2 Biri Şiddīķ yār-ı Kehf-i Aḥmed
Biri destinde dīn oldı mü’eyyed
Biri dü duḡter ile oldı es‘ad
Biri şīr-i Ḥudā şāhı mümecced
Severdi bunları cānla Muḥammed
Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşmān ‘Alī’dür
- 3 Birisi varın itdi cümle işār
Biri dīn-i mübīni kıldı izḥār
Biridür cāmi‘ü’l-Ḳur‘ān-ı ebrār
Birinüñ kārı dā‘im ḳatl-i küffār
Bu çār-ı yārıla ālem pür-envār
Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşmān ‘Alī’dür
- 4 Birisi māsivādan itdi perhīz
Birisi fātih-i kisrā vü Tiflīz
Biridür ceyş-i ‘usret kıldı techīz
Biri a‘dā-yı dīne oldı ḥūn-rīz
Bular ser-defter-i aşḥāb-ı ta‘zīz
Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşmān ‘Alī’dür

11^b belāya: belāda YK 45b

⁸ YK 46a HM 61b TA 49a

- 5 Biri oldı ‘ abā-pūş-ı kerāmet
 Biridür mazhar-ı sırr-ı şecā‘ at
 Biridür menba‘ -ı kân-ı şehāvet
 Birinde hatem olup sırr-ı velāyet
 Buları vaşfa yokdur bende tākāt
 Ebū Bekr ü ‘ Ömer ‘ Oşmān ‘ Alī’dür
- 6 Biri Monlā-yı Rūm’uñ cedd-i pāki
 Biri hükmine aldı rū-yı hākī
 Biri can virmeden hiç yokdı bāki
 Biri ‘ adā-yı dīnūñ sīne-çāki
 Rızā meydānınuñ çāpūk çalāki
 Ebū Bekr ü ‘ Ömer ‘ Oşmān ‘ Alī’dür
- 7 Biri mühr-i sükūtı ber-dehāndur
 Biri i‘ zāz-ı İslām-ı imāndur
 Biri hācet-revā cā-yı emāndur
 Biri Hayber-küşā-yı kahramāndur
 Bular ki her biri rükn-i cihāndur
 Ebū Bekr ü ‘ Ömer ‘ Oşmān ‘ Alī’dür
- 8 Biri evvel zaci‘ -i Muşţafā’dur
 Biri Şiddīka güyā müttekādur
 Biri ehl-i baķı‘ a pür-ziyādur
 Biri dār-ı Necef’de lāfetādur
 Bu çār aşhab içinde müctebādur
 Ebū Bekr ü ‘ Ömer ‘ Oşmān ‘ Alī’dür
- 9 Amān ey Muşţafā’nuñ çār yārı
 Oluñ bu ‘ Aşķı’nūñ imdād-kārı
 Şefā‘ atle idūñ dil-şād zārı
 Be-cāh-ı enbiyālar şehsuvārı
 Bu cāha mazhar itdi sizi Bārī
 Ebū Bekr ü ‘ Ömer ‘ Oşmān ‘ Alī’dür

9

Na‘ t berā-yı Hadīcetü’l-Kübrā Rađıyallāhu ‘ Anhu

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Pertev-i ‘ aşķ bir nuḥāsa düşse eyler kimyā
 Pūte-i ‘ aşķa düşen altun bulur ğışdan şafā

^{8d} *Lāfetā*: “Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur.” (Kudsi Hadis)

⁹ YK 47a HM 62a

- 2 ‘Aşk-ı maḥbûb-ı Hudâ ednâları bir şâh ider
İki ‘âlemde müşârü’n-bil benân eyler Hudâ
- 3 Derd-i ‘aşk-ı Muştafâ ile Hadîce varını
Râh-ı ‘aşqda cân u mâla bakmadı itdi fedâ
- 4 Nisveden evvel iden taşdıq-i Peyğamber odur
Mâl u mülkünden mücerred oldu düşdi ḥâk-i pâ
- 5 Lâle-veş dağ-ı nihân-ı ‘aşkı izhâr itmedi
Yandı pervâne gibi ol şem‘-i ‘aşqa bî-şadâ
- 6 Şâma gönderdi ticâretle ola ḥal müşkili
Yâr u âğyâra zâmirin eylemişdi ihtifâ
- 7 Meysere nâm çâkerine emr ü ferman eyledi
Şıdık ile hizmet-güzârı ol Muḥammed’dür bu hâ
- 8 Bu Muḥammed ‘aşkına geldükde sen de ol âzâd
Mâl u vâfir daḥı iḥsân eylerem bil ben saña
- 9 Ḥârîk-ı âdâtını eşnâ-yı râhda gör anuñ
Şıdık ile bir bir ḥaber vir her ne olmışsa baña
- 10 Enbiyâ ser kâflı oldu Üceyrî kıl nazar
Kendi nûrından vücûda gelmiş iken mâsivâ
- 11 Nevḥa vü feryâd ile cümle temâşâ itdiler
Ol Ḥabîb-i Ḥâzret-i Yezdân’a hep ehl-i semâ
- 12 ‘Arş-ı a‘lâ dîtredi cümle melâ’ik ağladı
Tutdı üstürüñ yuların Pâdişâh-ı dü-serâ
- 13 ‘Azm-i maḥşûd eyledi lîkin cigerler dağladı
Nâr-ı fûrkat düşdi ḥasretle Hadîce bir yaña
- 14 Âteş-i ‘aşqa düşüp selb oldu râḥat ne qarâr
Derd-i ‘aşqa bulmadı feryâdla hergiz devâ
- 15 Gitdi Aḥmed tende cânumdur Hadîce mürde bil
Ölmeden göster cemâlin deyü eylerdi du‘â
- 16 İçmeden fûrkat şarâbın bilmedüm ḥasret nedür
Başuma geldi benüm yol virmeseydüm âh aña
- 17 Nâle-i şeb-gîrden ‘arş üzre ‘âcizdür melek
Yerde kâfir raḥm ider oldu baña ey zû’l-‘aṭa
- 18 ‘Aşk-ı Tâha’dur Kureyş içre beni rüsvâ iden
Râziyam her ne olursa râh-ı ‘aşkuñda şehâ

- 19 Tîğ-ı ‘aşkuñla helāk olsam hayāt-ı cāvidān
Tek elüñle sen beni defn eyle ey kân-ı hayā
- 20 Ölmek āsāndur baña bu fūrkatden yā Resül
Bilmedüm itdüm bu cür’etle seni benden cüdā
- 21 Ağlamakdan kalmadı dīdemde nem hālüm yamān
Şabrdan ğayrı nedür çāre buña yā Rabbenā
- 22 Kışsanuñ tafşilini yazmış tevārīh ehli hep
İhtiyārı ihtiyār behr-i tevessül rû-nümā
- 23 Hāşılı itdi sa’ ādetle ticāretten rücū’
Dīde-i māder Hadīce vuşlat ile rüşenā
- 24 Kıldı yama kâle-i şabrın dilinden cünd-i ‘aşk
‘Arz kıldı nefsinı bā-emr-i Hāq ol Müctebā
- 25 Fehm kıl bunda Züleyhā vü Hadīce farkını
Bī-maḥabbā çāk-i dāmen eyledi ol mübtelā
- 26 ‘Aşk ile bu eyledi iḥrāz temkīn-i maḳām
Fāḥr-ı ‘ālemden te’eddüp eyledi buldı rızā
- 27 Bıkrını aldı Resül’üñ ‘aşkla bu seyyībe
İki deryā birbirine mevc-zen oldı becā
- 28 Dürc-i baḥre mevc-i Aḥmed’den düşüp bir dāne dūr
Fāṭıma Zehrā Betül bint-i Resül-i Kibriyā
- 29 Māderi batnında tesbīḥin iderdi istimā’
Cümle sādāt-ı kirām eşrāf-ı māderdür bu yā
- 30 Bi’ setinden evvel ol Sālār ceyşü’l-mürselīn
İhtiyār-ı ḥalvet eylerdi gehī ğār-ı Hırā
- 31 İbtidā teşrīf-i Cibrīl’i görüp dehşet ile
Zemmilünī deşşurünī yā Hadice zü’l-vefā
- 32 Hizmet-i ‘aşkı muḥabbetde o zāt-ı muḥterem
Zerre takşır eylemez gördi ḥasūd-ı bed-liḳā
- 33 Ta’n idüp dirler Hadīce sen ki ‘ayān-ı Kureyş
Zü-ḥaseb zü-māl sen-veş bizde yokdur āniyā
- 34 Hem fakīr ü hem yetīme kendüñi lāyık görüp
Nefs ü mālı böyle bir zāta niçün gördüñ revā

34^a kendüñi: kendiñi HM 63a

- 35 Gūş idince cümle malın cem‘ idüp bir cāyda
Hep Kureyşi hāzır itdi şāhid olsunlar buña
- 36 Bir ‘aba geyüp çıkup meydāna kıldı bir nidā
Ey Kureyş şāhid oluñ yok bende illā bu ‘aba
- 37 Māl anuñdur ben dağı dergāhına bir cāriye
Bu Muḥammed ger qabūlitse ne devletdür baña
- 38 Ol du‘ā-yı sābıķı irmiş icābet-gāhına
Terk kıldı bu fenāyı ihtiyār itdi beķā
- 39 Dest-i peyvest-i nübüvvetle zemīne defn olup
Merķad-i pāki olup cennet mu‘allā ḥāliyā
- 40 Dest-gīr-i bī-nevādur ḥāliyā zāt-ı şiyem
Merķad-i ‘anber- şemīmi merci‘-i ḥācet-revā
- 41 Müstecābü’-d-da‘ vedür dergāh-ı ‘alī ravzası
Kıl ziyāret it tevessül Ḥaķ’dan eyle ilticā
- 42 İşte geldi bende-i mücrim güneḥkār u faķīr
Kıl şefa‘at yā Ḥadīce ‘Aşķī muḥtāc u gedā
- 43 Cāh-ı Aḥmed hem be-cāh-ı Ḥazret-i Zehrā Betül
Dest-gīrüm ol iki ‘ālemde muḥtācam saña
- 44 Hep melā’ik sağışınca her nefes yüz biñ şalāt
Rūḥ-ı pāk-i Muştafā’ya benden olsun merḥabā

10

İlticā be-cenāb-ı Ḥazret-i Fāṭimatü’z-Zehrā Raḍıyallahu ‘Anhu

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün

- - + - / - - + -

- 1 Ey gonca-i bāğ-ı şafā
Yā Ḥazret-i Zehrā Betül
Ey ‘andelib-i Muştafa
Yā Ḥazret-i Zehrā Betül
- 2 Faḥr it peder Faḥr-ı cihān
Māder mübeşşer bi’l-cenān
Ḥaydar saña şevher be-cān
Yā Ḥazret-i Zehrā Betül

¹⁰ YK 48a HM 63b

- 3 Şubbânı ehl-i cennetüñ
Sen mâderisüñ sâdetüñ
Kâr itdi cāna fūrkatüñ
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 4 Sensin nisānuñ serveri
Cennet içinde enveri
Ġurbetde oldum serserî
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 5 ‘Affeyle ol sen dest-gîr
Ġāyetde muhtâc u faķîr
İhsāna geldüm nāle-gîr
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 6 Luţf it yine çek Hâzret’e
Şāyeste bendeñ raĥmete
Tâkat getürmem ġurbete
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 7 Kapuñda luţf it ĥāk olam
Çirk-i sivādan pāk olam
Layık mıdur ġam-nāk olam
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 8 Reddet beni cāruñ olam
Sābıkleyin ‘izzet bulam
Bābuñda ben eski kulam
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 9 Sāyeñden oldı bende dūr
Hiç görmedüm zevķ-i sürūr
Allah içün gel itme ĥor
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 10 Gerçi günāhum bî-şumār
Deryā-yı ‘afvuñ bî-kenār
İt merĥamet ‘ālî-tebār
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 11 Bābuñ baña olsun şefî‘
Ķabrüm ola Cennet-Baķî‘
‘İndinde şānuñ pek refî‘
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül
- 12 Ġurbetde ĥālüm pek ĥarāb
Ĥasretle dil oldı kebāb
Vuşlatla sen kıl kām-yāb
Yâ Hâzret-i Zehrâ Betül

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Şehīd-i cāmi' u'l-Ḳur'ān Zī'n-nūreyn 'Osmān kim
Sehāvet ma' den-i cūd u kerem bir şāh-ı sultān kim
Ḥarīm-i maḥrem-i esrār-ı Aḥmed kân-ı 'irfān kim
Melā'ik şermsārıdur edebde şöyle zî-şān kim
Ziyā-yı dîn-i Ḥaḳ kân-ı ḥayādur yâ Resûlallāh
- 2 Ḥasan ile Ḥüseyn olmışdur iki ḥalkası 'alā
Bu eyvân-ı 'ulūmuñ her biri derbānıdur ḥālā
Cihāna neşr ider bunlar 'ulūm-ı Ḥazret-i Mevlā
Nazar kııl bāb-ı 'ilmüñ rütbe-i vālāsını ḥaḳḳā
Der-i 'ilmüñ 'Aliyyü'l-Murtaẓā'dur yâ Resûlallāh
- 3 Ulü'l-ebşār olur a' mā çekerse çeşm-i cān üzre
Şezā faḥr eyler ise gerd-i pāyuñ İşfahān üzre
Ġubār-ı pāyı eşheb aks-i aḥter āsumān üzre
İdenler küfr dīde gördiler ḥaḳ hep 'ıyān üzre
Bir öyle ḥāk-i pāyuñ tütüyādur yâ Resûlallāh
- 4 Kebāyir ehlini va' d-i şefa' at ile şād itdün
Ki güyā her birin vaşl-ı beḳāya Keyḳubād itdün
Yetişmez mi bize faḥr eylesek zātuñla ile yād itdün
Āzādam istemem ben ümmetānı sen āzād itdün
Bilürüz 'ādetüñ 'ahde vefādur yâ Resûlallāh
- 5 Muṭi' -i emrüñ olmak cānuma özge sa' ādetken
Ezelde 'ahdümüz ḥalkā heman 'ayn-ı 'ibadetken
Ḥişār-ı ḳalb-dīv-i nefis elinden pür-şıyānetken
Ḥarāb itdi cüyüş-ı düşmenān elde emānetken
Göñül vāh tābi' -i nefis ü hevādur yâ Resûlallāh
- 6 Ġam-ı dünyādan olsun pāk ḳalbüm luṭf idüp bir baḳ
Kemend-i ḥubbuñı bu gerden-i üftādene bir taḳ
Nazar-gāh-ı İlāh'a mazḥar olsun bu dīl-i müştak
Dilümden ḥār u ḥaşāki sivāyı aşkuñ ile yak
Niğāh-ı şefkatüñ 'ayn-ı şafādur yâ Resûlallāh
- 7 Şefiḳuñ cürmine bakma kerem kııl merḥamet it kim
Civār-ı aḳdesiñde Aşḳi'yi bir mültefit it kim
Ricāsı reddolunmaz rütbede bir mekremet it kim
Sezā şefḳat şefiḳa ma' nide bir tesliyet it kim
Bir ednā çāker-i āl-i 'abādur yâ Resûlallāh

¹¹ YK 55b TA 57a

¹² YK 56a HM 73b TA58a

Na‘t-ı Şerīf be-uşūl-i Mersīye
Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Gözüm a‘tāb-i ḥāk-i Muṣṭafa’yı pūr-ziyā buldı
Ebu’l ervāḥ-ı rūhum vaḥdet içre āşinā buldı
- 2 Muḥammed sırr-ı ‘azām nūr-ı pākinden heme ‘ālem
Odur mescūd-ı ādem zātını sırr-ı Ḥudā buldı
- 3 O ‘āşıklar ki zāt-ı Ḥaḳḳ’a mazhar olduğın bildi
O zāt-ı pāki mir’āt-ı cenāb-ı Kibriyā buldı
- 4 Giyüp tāt-ı nübüvvet başına taht-ı risāletde
Ḳamu ervāḥ-ı peygamber o şāhı pīşvā buldı
- 5 Vücūd-ı cūd-ı bihbūdı cihāna raḥmet-i Ḥaḳ’dur
Zuhūrından dil-i ma‘lūl-ı ‘āşī hoş devā buldı
- 6 Cihān tih-i ḍalālet içre iken mānde-i gümrāh
Hidāyet nūrı irdi ḥalk-ı ‘ālem reh-nümā buldı
- 7 O nūr-ı baḥr-ı aḳdes talğasından āl u aşḥābı
O yemde gevher-i ‘ilmi ‘Aliyyü’l-Murtażā buldı
- 8 ‘Alī’dür şehsüvār-ı evliyā şāh-ı velāyetdür
Ser-ā-ser rūḥ-ı pākinden meded her evliyā buldı
- 9 ‘Alī şīr-i Ḥudā’dur rezm-gāh içre Resūlullāh
Veğāda hep dilir içre o zāt-ı *lāfetā* buldı
- 10 ‘Alī’nün sırrını bir nebze benden aḥz idüp ḥünkār
Şeh-i iḳlīm-i vaḥdet oldı genc-i bī-fenā buldı
- 11 ‘Alī üftāde-gānın dest-giridür ḥaḳīkatde
Nice maḥzūn çağırdı ism-i pākiyle şafā buldı
- 12 ‘Alī dāmād-ı Aḥmed vāriş-i ‘ilm-i Muḥammed’dür
‘Alī’nün çeşm-i ağızı yār-ı Ṭāhā’dan şifā buldı
- 13 İki dürdānenün dürci ‘Alī’dür baḥr-ı aḳdesden
Ḥüseyn ile Ḥasan çarḥ-ı felekden çok cefā buldı
- 14 Bular āl-i ‘abādur nūr-ı çeşm-i Muṣṭafā’dur hep
Bular burc-ı ḥilāfet-mahi likin çok ezā buldı

- 15 Bular şıdk u risālet hırmeninden hūşe-çīn oldı
Anuñ-çün dār-ı dünyā-yı safāsız pür-belā buldı
- 16 Bular çün girye itmez dīde kör olsun direm ben de
Baña itdükçe bu çeşm-i ‘alilüm pür-ziyā buldı
- 17 Birisi sāgar-ı zehri ‘adūdan nūş idüp eyvāh
O murğ-ı rūh-ı aqdes āşiyān-ı pür-beķā buldı
- 18 Ne segdür o ‘adū kim cīfe-i dünyā içün zālīm
O şem‘-i encüm-i muhtārı söndürdi ne pā buldı
- 19 Hüseyin-i Kerbelā’dur birisi şāhı şehidānınuñ
Nice gerd-i belādan kırtulup ahır liķā buldı
- 20 Ne kāfir buse-gāh-ı Ahmed’e şemşir-zen olmak
Ne mel‘ūndur ser-i nevresteye bir nīze cā buldı
- 21 Ne kām aldı o pūşt-i dünyāda ‘avn ile zulm itdi
Hemān la‘netle yād olmaķla nām-ı pür-nidā buldı
- 22 Kulüb-ı ehl-i beyti çevgen-i destüñ harāb itdi
Harāb olsun iki ‘ālemde kāfir nev du‘ā buldı
- 23 Tebettü‘ eyledüm ben nuşha-i ‘aşķ içre her ‘āşķ
Heme zāhid bu fi‘li la‘net-i Haķķ’a sezā buldı
- 24 Bu nazm-ı mātem-i dil-sūzumı gūş eyleyen āşķ
Dilinde derd ü ğamla āh u vāh [u] pür-bükā buldı
- 25 Muhibbān lāle-veş dağ-ı derūnıñ eylemez izmār
İder izhār-ı ğussa kıssa pür-ibtilā buldı
- 26 Kırılusun asiyāb-ı çarh-ı kec-rev dönmesün ğayrı
Senüñ devründe hep āl-i ‘abā zālīm belā buldı
- 27 Bu mazlūmān içün feryād u zārı dīdeler dök kim
Döken eşķ ü sirişķi Haķ Te‘āla’dan ‘atā buldı
- 28 Yüzüñ sür ehl-i beytin kubbesinde eyle efġānı
Muhibbānı bularuñ şübhesüz Haķ’dan rızā buldı
- 29 İden zulm-i şarīhi la‘net olsun anlara her bār
Özin rüz-ı haşirde rahmet-i Haķ’dan cüdā buldı
- 30 ‘Alī ‘ilm-i ledünnī mazhar-ı zāt-ı tecellidür
Bu esrār-ı velāyet zāt-ı pākinden nümā buldı
- 31 ‘Alī’nüñ ‘aşķı ile kalbüñi pür-bāde-i ‘aşķ it
O dem tāriķe kalbüñ nūr-ı Haķla bil cilā buldı

32 Şalât u hem selâm olsun Resûl'e âl ü evlâda
Bu 'Aşkî ehl-i beyt-i Muştafâ'yı mültecâ buldı

13

Merşîye-i dil-sûz berâ-yı İmam Hüseyn Radıyallahu ' Anhu

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

- 1 Geldi mâtem günleri ol çeşm-i hûn-efşân kanı
Seyl itsün sînemi ol dîde-i giryân kanı
- 2 Yāduma geldi benüm hiç gelmeseydüm dehre ben
Çünkü geldüñ bülbül-i tab' uñda yâ efğân kanı
- 3 Ra' vi-i şıdk u muhabbet lâf-ıla olmaz 'amel
Cân fedâ evvel kadem yâr uğrına yârân kanı
- 4 Ehl-i beytün çekdüği endüh u ğamdan bî-ğaber
Çeşm-i nâ-ğam-nâk dir mi bî-hayâ ihsan kanı
- 5 Ağla ağlat ' âlemi ey çeşm ü dil-efğân-ıla
Rûz-ı maḥşerde Hüseyn'üm tâ diye iḥvân kanı
- 6 Âb-ı deryâ eylemez itfâ derûnum nârını
Yâd kıldukça şehîd-i Kerbelâ hûn-bârını

II

- 1 Teşne-leb cân-bâz-ı rezm-gâha taḥşîl-i rızâ
Pişgâh-ı İbn-i Zehrâ'da idüp bir bir fedâ
- 2 Saķî-i Kevşer şunar ol sâğar-ı ser-şârını
Cân fedâdan râzı olmaz mı 'Aliyyü'l-Murtażâ
- 3 Bir içim şu virmedi ol kâfir-i bed-kîneler
Ehl-i beytün nisve vü eṭfâlına yevmü'l-veğâ
- 4 Raḥmet-i Raḥmân'a vâşıl olmak için her biri
Dâmen-i şabra teşebbüs itdiler rûz-ı belâ
- 5 Kâfir itmez itdüğün billâh Yezîd'üñ ne mecûs
Ben ne ta' bîr eyleyem ḥaḳḳında olsa pek fenâ
- 6 Nâvek-i dildûz-ı âhum günde biñ la' net açar
Fi' l-i nâ-meşrû' 'aşûrama her yıl kan kıtar

¹³ YK 56b HM 75a

III

- 1 Şimri ze'l-cüş-ı la' inüñ gözleri olsun ' amā
Görmedi mi âyet-i hüsnünde nūr-ı ıstıfā
- 2 Tu' me kıldı buşe-gāh-ı Ahmed'i şemşirine
Nūr-ı cismin hāk ü hūn-āğışte kıldı bī-hayā
- 3 Hūn-ı pāki hāke düşdi sen kıyās itme pelīd
Hūr u ğılmān aldı sürdi haddine idüp bükā
- 4 Hūn-ı ' aksi şemse düşdükde kızardı gül gibi
Şerm-nāk oldu felekler kâmetin kıldı dütā
- 5 Olmasaydı medd-i āhından bu eflāke sūtūn
Hāne-i būma dönerdi çarh-ı gerdūn-ı semā

- 6 Sad hezāran çeşm ile giryān olupdur çarh-ı dūn
İki çeşm-i mü 'minān olmaz mı hasret birle hūn

IV

- 1 Ehl-i beyti ey felek itdūñ dem-ā-dem āh u zār
Görmedi āl ü ' abā sāyeñde bir hoş rūzgār
- 2 Kāle-i ömrin durup āl-i ' abānuñ dem-be-dem
Şanma bazār-ı fenāda eyledūñ zulmūñle kār
- 3 Zūlm-ile dökdūñ 'Aliyyü'l-Murtażā'nuñ kanını
Cevr-ile şunduñ Hāsan destine zehr-i hūn-feşār
- 4 N'eyledi bilmem saña şāh-ı Hüseyn'üm ey la' in
Tu' me-i mikrāz-ı cevruñ ğabğab-ı hūnın nişār
- 5 İtmedūñ Allāh Resūlullāh-ı Zehrā'dan hayā
Murtażā'ya var mı maşşerde cevābuñ nābekār

- 6 ' Ālemi giryāna bādī oldu fi' lūñ puşt Yezid

La' net olsun zātuña ' avānuña هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

V

- 1 Merķad-i pākūñde merşiyemle eşk-i hūn-feşān
Dest-girüm ol dü- ' ālemde Hüseyn'üm el-amān
- 2 Hāzret-i Zehrā için sen tut elümden yā İmām
Hāzret-i Kerrār için rahm eyle hālüm pek yamān
- 3 Düşmişem Mışr-ı belāya Kerbelā-yı ğamdayam
Cedd-i pākūñ şehir-i pākine beni gönder hemān

III / 6^b 50 Kaf 30. Âyet: "O gün cehenneme "Doldun mu?" deriz. O da "Daha var mı?" der."

4 Elde yokdur dilde çokdur kîse-i şabrumda hū
Düşmişem Fir‘ avniyān içre meded gizli ‘ ayān

5 Eşk-i hasretle sürüp rîş-i sefidüm merķade
Bu şeref besdür saña ey ‘ Aşķīyā her dü-cihān

6 Āl beni zîr-i livāña rûz-ı maḥşerde İmām
El-amān u el-amān u el-amān u ey hümām

14

Recebiyye berā-yı Seyyidü’ş-Şühedā Seyyidina Ḥamza
Raḍıyallahu ‘ Anhu

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

I

1 Müjde āfāķa yine geldi şafā māh-ı Receb
Maḳdem-i pākūñ ile gitdi cefā māh-ı Receb

2 Çarḥ-ı gerdūna kemān aşdı hilāl-i şerefūñ
Tir-endāz-ı kerem-baḥş-ı ‘ aṭā māh-ı Receb

3 Tās-ı gerdūna şadā virdi o çevgān-ı hilāl
Ṭüb-ı zerrīne virüp nūr-ı ziyā māh-ı Receb

4 Aḥter-i cündüñi eṭrāfına almış kurulup
Ṭaḥṭ-ı eflākde şemsü’l-vüzerā māh-ı Receb

5 İns ü cin cümle sürüşān semā karşı varup
El göğüsde didiler yā merḥabā māh-ı Receb

6 Şemsi şermende ider şa‘ şa‘ a-baḥş-ı ḳademi
Ref‘ ider dilde olan ebr-i ḳulām-ı elemin

II

1 Düşdi dürc-i şadefe dürr-i yetīm-i nā-yāb
Receb ayında diyü itdi beyān ehl-i kitāb

2 Raḥm-i māderde ḳarār itdüğü dem nūr-ı Resūl
İki ḳat itdi belin ḥıfzına bu çarḥ-ı ḳıbāb

3 Ḥalk-ı ‘ālem ser-be-ser itdiler izḥār-ı sürūr
Bā-ḥuşuş ehl-i Medīne cem‘ olup şeyḥ ü şebāb

4 Ḥamza-i ‘ amm-ı Nebī merḳad-ḳurbında tamām
Ġam u endūhı aṭup zevḳ u şafā vaḳt-i şarāb

¹⁴ YK 57b HM 76a TA 58b

5 Nuṭfe-i nūr-ı Nebī mäh-ı Receb düşdügi çün
Ümmetân itse be-câ secde-i şükrâna şitâb

6 Şâh-ı eşher mezheb-i ‘âşıkda bu mäh-ı Receb
Müjde-res ‘uşşâka evvel bu Receb’dür peyk-i Rab

III

1 Merḳad-i enverüñ eṭrâfın alup ḥalk-ı cihân
İns ü cin cümle melek seyr ü temâşâyâ revân

2 Aṭılup tûb u tüfenk saçdı âteş eflâke
Ne yatarsuñ ḥâb-ı gâfletden eyâ baḥtüm uyan

3 Recm ider diyü semâda gör şerer-ḥîz-i fişeng
Şûret-i kâfirî dünyâda yaḳar ehl-i amân

4 Burc u bâr ü kıl‘ a-i kâfirî âh-ı mazlûmân
Yaḳar elbetde ider ḥâke berâber bî-güman

5 İdelüm fâl-ı ḥasendür bu mübârek şenlük
Nuşret ü feth ü zafer-büyü bu şeb oldu beyân

IV

1 Na‘ra-i tûb u tüfeng ile felek virdi şadâ
Bu ḳudûm-ı şeref-i mäh-ı Receb vakt-ı şafâ

2 Tûbı gör sîne-i ‘âşık gibi feryâd eyler
Bu daḥı çarḥ-ı sitem-pîşe içün dâd eyler

3 Gördi mehterleri zâr eyleyicek geldi tüfeng
Hem fişek sâyir tûb-ı zârına imdâd eyler

4 Cem‘ olup her biri âteş saçarak ḡarbdan
Çetr-i çarḥ-ı felege nârını müzdâd eyler

5 Bunlaruñ zâr u fiḡân girye-i âteş-fikeni
Ne bâ‘ iş bu fiḡan ‘âlemi berbâd eyler

6 Ḥamza’nuñ mâtemini yâda getürmiş meger ol
Yapılaldan berü bu zârını mu‘tâd eyler

7 Surḥ-rüyü aḥaduñ aşl degül vakt-i firāk
Ḥamza’nuñ ḳanını sürmiş yüzine ağlayarak

V

1 İbn-i ‘Abdulmuṭṭalib ḥüzniyle ben mestāneyem
Gelmesün ‘âḳıl olan meydānuma dīvāneyem

2 İçmişem ḥamr-ı ledün meyhāne-i vaḥdetde ben
‘Âşık-ı mâtem-keşe gelsün bugün ḥum-ḥāneyem

V. Bendde vezin “Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün” şeklindedir.

- 3 Dūzeḥā āteş virür āh-ı şerer-hîzüm benüm
Yāduma geldükçe mātem günleri sūzāneyem
- 4 Fikrūme geldükçe dendān-ı Şeh-i Faḥr-ı rūsül
Ḥāk-i ḥūn-āğışte-i rāh der-cānāneyem
- 5 Şā‘ir-i ālī ‘abāyam mātem-i ğam-dīdeyem
El-ḥazer tiġ-ı zebānumdan ḥazer merdāneyem
- 6 Āl u aşḥāb-ı Resūl’a Ḥamza’ya cānum fedā
Şāhid olsun gūş iden bu nuṭkuma yevmü’l-cezā

VI

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Maḳdem-i Şāh-ı rūsül şād u ğam Ḥamza desem
Cem‘ olup ḥāne-i dilde bu iki kışşa behem
- 2 Zehre tiryāk idelüm maḳdem-i Faḥr-ı rūsülü
Bir uşul ile edā itse n’ola elde ḳalem
- 3 Mātemi yād idüben ḥūn-ı siyāh ile tamām
Maḳdem-i şāh Muḥammed ile olsun ḥurrem
- 4 Pārelendi cism-i Ḥamza yaralandı ḳalb-i dost
Merhem olsun yārāñ üzre midhat-ı Şāh-ı ḥārem
- 5 Güller açdı cism-i pāki şanma ḥūn-ālūdedür
Müşk-bū-yı ḥūnı mihr-i hurī adn olsun bu dem

- 6 Rezm-gāha iki seyf ile girüp seyf-i Ḥudā
Pişgāh-ı Faḥr-ı‘ ālemde idüp cānın fedā

VII

- 1 Çeşm-i ḥaḳ-bīn-i Muḥammed oldı nem-nāk u hazīn
Girye ile nevḥa itdi rahmete’n-li’l- ‘ālemīn
- 2 Ḥüriler ḥinnā idüp destinde ḥūn-ı Ḥamzā’yı
Ağladı gerdün der-āġuş itdi şāh-ı gül-tenin
- 3 Olmasaydı müjde der-māh-ı Receb şād-āveri
Eşk-i çeşmüm söndürürdi duzaḥı ‘ilme’l-yaḳīn
- 4 Āb-ı şād-ı Faḥr-ı ‘ālem şu urup şüz-ı dile
Zevḳ-ı yādıdur ḳudüm-ı būy-ı Faḥru’l-mürselīn
- 5 Zūlm[i] efzūn eyledün ey ḥud‘ ā-kār-ı çarḥ-ı dūn
Ey sitem-ger ba‘d-ez-īn kimler olur senden emīn

VI. Bende vezin “Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün” şeklindedir.
VII / 2^b gül-tenin: gül-zemin HM 77a

6 Ol Yezîd'e âl u a' vânine olsun ber-devâm
La' netullahı aleyhim tâ ilâ yevmi'l-kıyâm

VIII

1 Nâbecâ nefrine bâdı yâduma geldi belâ
O Hüseyn'ün çekdigü dest-i 'adûdan Kerbelâ

2 Hamza-i 'amm-i Nebî bildi iki çeşm-i cihân
Şerbet-i şehd-i şehâdetle olur 'azm-i bekâ

3 Bu belâyı görmeden ölmesi yegdür diyerek
Açdı şancağ-ı şehâdet ehl-i beyte ibtidâ

4 Tu' me-i nîze Vaḥşî ile cāvîd-i hayât
İrdi gitdi cennete oldu şehîde pîşvâ

5 Rûḥ-ı pāk-i akdesi memnûn olur mâh-ı Receb
Cem ' olunca merkâd-i pâkinde câr-ı Muştafâ

6 Zâyirânı behre-yâb eyler füyûz-ı enveri
Vâkı' oldu çün bu mâhda nuṭfe-i Peygamber'i

IX

1 Olmasun taşdı' -i ser gûş eyleyen besdür suḥan
Şıdk ile eyle du' â âmîn disün ḥâzır olan

2 Pîşgâh-ı Ḥazret-i Ḥamza icâbet-gâhdur
Burda oldu Şehsüvâr-ı enbiyâ pür-ḥûn dehen

3 Çarḥ-ı gerdûn devr ide maḫsûd üzre yâ İlâh
Ḥazret-i şâh-ı cihân-ı manşûr ola ey zû'l-minen

4 Şıḥḥat-ı ebdân eyle yâ Rab tûl-ı 'ömr ile
İt mu' ammer sağ olup a' dâya luṭf itsün kefen

5 Böylece her sâl ola ḥayrât-ı câr-i bâ-ferah
'Aşķî çeksün na' t-ı naẓmın silke çün dürr-i 'Aden

6 Lafz u ma' nâ bâ mücevher ḥarf-i târîḥüm zihî
Maḫdem-i meh hicretin biñ iki yüz yetmiş iki

15

Der-medh-i Şeyḥ Sa' deddîn-i Cibâvî Kuds

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Nâminı eyle nidâ Ḥazret-i Sa' deddîn'ün
Himmetin eyle recâ Ḥazret-i Sa' deddîn'ün

¹⁵ YK 59a HM 78a TA 60b

- 2 Berķ-ı hāṭıf gibi almışlara ol anda irer
Dest-gır-i žü'efa Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 3 alb mir'ātuñı pāk eyle sivādan ul olup
Naẓarı albe cilā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 4 Eşheb-i himmet-i ışablası ol mış o řehũñ
şübhesüz 'arş-ı 'alā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 5 Evliyālar yolını kesdi geķüp vāřıl-ı Hāķ
Menzili bezm-i Hūdā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 6 Bu cihetden aña kıṭ'a-yı arīķ oldı dimek
Nām-ı vālāya be-cā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 7 Hāl-i mevtinde ḫayātında taşarruf yeksān
İrer imdādı eyā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 8 alınur kūs-ı velāyet ser-i bāmında anuñ
Devlet-i cāh-ı beķā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 9 Hācılar Ka'be-i kūyından alur zemzem-i cūd
Merve ḫaķķı pūr-řafā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 10 İki 'ālemde necāt ister iseñ ğamdan eger
İşte gir taḫt-ı livā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 11 Cem' -i uṭbiyyet ü ferdiyyet ü ğavsiyyet ile
Dergeh-i o ile-binā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 12 řāķī-yi dest-i ezelden nūř idüp cām-ı mūdām
Bendesi mest-liķā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 13 Sufre-i cūd-ı füyüzātına vābeste ümīd
Olmada bāy u gedā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 14 Yüz sürer dergeh[i] bābına anuñ şems ü amer
Pertev ü nūr u ziyā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 15 Baḫr-ı tevḫīd-i me' ānīsine defter olmaz
Aṭlas-ı arż u semā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 16 Hāķa-i zikrine gir ölmeden evvel öle ğör
Bezmidür baḫř-ı ḫayā Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ
- 17 Eylemez Cennet ü Firdevs'e naẓar bendeleri
Heme-rā celb-i rıza Hāẓret-i Sa' deddın'ũñ

- 18 Zātına kemlük iden şahşa iderdi ihsân
Hulkı hulk-ı Hudâ Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 19 Hışmına kim dayanur mazhar-ı sırrı Haydar
Nigehi tîr-i қаза Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 20 İstiğāse idene hāzır olur imdādı
Mededi irdi baña Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 21 Tuta gör şıdk ile dāmān-ı meşāyih lāzım
İrişür fevzi saña Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 22 Sürmedür dide-i ‘ uşşāka ğubār-ı kademî
Hāk-i dergāhı devā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 23 İtme izhār-ı teşekkî dimeden hālî bilür
Kālbi mir’āt-ı şafā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 24 Zāt-ı cāsūs-ı kulüb olduğına oldu delil
Faşş-ı nigîni dü-serā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 25 Kaf-ı ma‘ nāya uçar murğ-ı suhan kimdür bu
Bendesi bu ‘ Aşkiyā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 26 Nigeh-i himmetine mazhar olan gelsün hep
Na‘ t-ı pākine şala Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 27 Laf-ıla bendesi olmak ne kolay it cānı
Hāk-i pāyine fedā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 28 Ser-i pākine çelenk taksun o kim bendesidür
Çāker-i şāh-ı bekā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 29 Ğam u endūh-ı fenā görmez o nām-ı pākin
Vird ide şubh u mesā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ
- 30 Gūş iden na‘ t-ı hitāmında disün ehl-i muhîb
Ravza-i Fatiha-rā Hazret-i Sa‘ deddîn’üñ

16

Tercî‘ -bend

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

1 Riķāb-ı i‘ tiķādum tıfl iken bî-dāda virdüm hep
Ki gūyā gerdenüm bir mekteb-i cellāda virdüm hep

¹⁶YK 60a HM 80b TA 62b

2 Hıyāl-i nevresüm bir fāsık-ı üstāda virdüm hep
Der-i meyhānede ‘aqlum kād-i şimşāda virdüm hep

3 Şalāt u şavm-ı ezkārı heme zühhāda virdüm hep
Harābāt ehline uydum dil-i nāşāda virdüm hep

4 Zimām-ı ihtiyārum bir kavī elhāda virdüm hep
‘Amel evrākını ben rüzgār-ı bāda virdüm hep

5 Çıkup erķām-ı ‘ömrüm şıfra ahır bāda virdüm hep
Hesāb-ı ‘ömrümi hayfā yed[i] heftāda virdüm hep

6 Yekūn itdi debīr-i kudrete ta‘dāda virdüm hep
Hevāya şarf idüp nā-hağ yere berbāda virdüm hep

7 Dırīgā geçdi ‘ömrüm bī-‘amel efsāda virdüm hep
Hevā vü nefse uydum ‘aql u fikrüm bāda virdüm hep

II

1 Düşürdüm fülk-i cismüm ey dırīgā baħr-ı ‘ışyāna
Halāşum hayli müşkil düşdi dil girdāb-ı ‘ummāna

2 Metā‘-ı tātüm virdüm ser-ā-pā mevc-i tufāna
Vücūdum lengerin bād-ı hevā kırdurdu şeytāna

3 Dāman-ı tātāta tākāt getürmez oldu merdāna
Şıra‘-ı şer‘i çāk itdüm sülünğ-i kadd-i virāna

4 Hele başdan kara gitmekle düşdüm āh u efgāna
Kenāra el irişmez yol bulunmaz cā-yı limāna

5 Bu deñlü gūte-horde oldu nefsüm gelmez imāna
Haşād-ı mā-haşal a‘māli virdüm dest-i dihkāna

6 Alupdur zīr-i dās-ı mekrine ‘ömrüm Nerimāne
Vücūdum gendumı un itdi kāfir atdı pāyāna

7 Dırīgā geçdi ‘ömrüm bī-‘amel efsāda virdüm hep
Hevā vü nefse uydum ‘aql u fikrüm bāda virdüm hep

III

1 Gehī taḥşīl-i ‘ilme sa‘y idüp da‘vāyı arturdum
Gehī kürsīde vāiz halk-ıla gavğāyı arturdum

2 Gehī hūbāna dil virdüm ğam u sevdāyı arturdum
Düşüp tih-i melāmet ‘aşk-ıla rüsvāyı arturdum

3 Maḥabbet bir belādur der-iken sahbāyı arturdum
Rehī mest-i dālālet şeyḫi oldum hāyı arturdum

- 4 Mesih-āsā cihānı geşt idüp ma‘ nāyı arturdum
Gehī şehvet-perest oldum zen-i zībāyı arturdum
- 5 Hevā-yı kīrūme uydum başa belvāyı arturdum
Ma‘ işet qaydına düşdüm gice hulyāyı arturdum
- 6 Görüp rīŝ-i sefidüm Hāk’ dan istihyāyı arturdum
Melāmet köŝesinde girye vāveylāyı arturdum
- 7 Dırīgā geçdi ‘ömrüm bī-‘ amel efsāda virdüm hep
Hevā vü nefse uydum ‘aql u fikrüm bāda virdüm hep

IV

- 1 Tefekkür eyleyüp bu itdigüm cürm ü qabāhatden
Cihāna baqmaz oldum ser-fürü ceyb-i nedāmetden
- 2 Yüzüm yok bezm-i ‘irfāna varam bunca hacāletden
Firār itmek baña mümkün olaydı ger kıyāmetden
- 3 Baña ehven gelür düzağ bu cem‘ de rezāletden
Günāhum ehl-i mağŝer görmesün qaŝdum selāmetden
- 4 Ümīdün kesme ey dil hūŝe-çin olmak ŝefa‘ ātten
‘Uŝāt-ı ümmete mağŝuŝ bir ma‘ nā ‘ināyetden
- 5 Kerem ehli gedāsın reddeder mi geç kerāmetden
Fağır u müflise yok zerrece a‘ māl u tātten
- 6 İrişdi āhire ömr-i ‘azīzüm yok ‘ibādetden
Hevāya şarf olundu şimdi qaldum ben liyākatden
- 7 Dırīgā geçdi ‘ömrüm bī-‘ amel efsāda virdüm hep
Hevā vü nefse uydum ‘aql u fikrüm bāda virdüm hep

V

- 1 İlāhī Aḥmed-i Muḥtār-ı ŝāh-ı enbiyā ḥaqqı
Ebū Bekr u ‘Ömer ‘Oŝmān ‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaqqı
- 2 Betül-i Fāṭıma bint-i Ḥabīb-i Kibriyā ḥaqqı
Hasan ḥaqqı dağı ŝāh-ı Hüseyin-i Kerbela ḥaqqı
- 3 Qamu evlād u āl-i ehl-i beyt-i Muŝtafā ḥaqqı
Heme ehl-i kerāmet evliyā vu etkīyā ḥaqqı
- 4 Celāleddīn-i Rūmī el imām-ı evliyā ḥaqqı
Hüsameddīn[u] hem Sultān Veled-‘ālī-behā ḥaqqı
- 5 Emīr-i ‘Ārif-i Sultān Sema‘ i pir-i mā ḥaqqı
Bularuñ her birinüñ itdügi zikr ü du‘ā ḥaqqı

6 Günāhum ḥadden efzūn oldı yā Rāb ilticā ḥaḳḳı
Bu ‘Aşķı-i mücrimi ‘afv eyle ebr-i Müctebā ḥaḳḳı

7 Dirîgā geḥdi ‘ömrüm bî-‘amel efsāda virdüm hep
Hevā vü nefse uydum ‘aḳl u fikrüm bâda virdüm hep

17

Medîne-i Raḥmet-Defîne Ḳudûmında Güyâ Olduĝı Na‘t-ı Şerîf

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ğam oldı ḥāne-i târîḳ-i cismüñ şem‘-i eyzānı
O şem‘-i bezm-i endüh u sitekler oldı yārānı

2 Dilüm ḥāb-efken-i ğaflet iken kūh-ı ḍalāletde
Anı bî-dār kıldı şavt-ı yārı yādı fermānı

3 Metā‘-ı küfr-i üştür-bār olup gitme bu yerlerden
Ene’l-Ḥaḳ kâlesiyle zîb ü fer it sūḳ-ı San‘ân’ı

4 Küşāde bād-bān deryā-yı vaḥdet içre fülk-i dil
Olur mevc-i ğam-ı girdābuñ aḥir şu‘le-efşānı

5 Kesād-āver olur sūḳ-ı mezelletde dūr-i şehvār
Felek pür eylemiş nādān ile şimdi bu meydānı

6 Sütün-ı dūd-ı āhumdan ḳarār itmezse ger gerdün
Şerār-ı nār-ı dil birle muḳarrer oldı sūzānı

7 Kebāb-āsā döner sîḥ-i maḥabbetde ḳarār itmez
Meger ‘aks-i dil-i ‘aşḳumdan almışdur bu devrānı

8 Bu bezm-i teşne-gāna eşk-i dīdemden şarāb ister
Virür bî-çāre çeşmüm olmuş anuñ emre fermānı

9 Tenüm ‘ūd u dilüm micmer o āh-ı āteşem anda
Bu çerḥ-i ‘ālemi ḥākister itmek ister efĝānı

10 Bu mūm-ı dilimüñ zerdı güdāz-ı şu‘le-endāzı
Heme hicr ü vişāl-i engübini dūd-ı sūzānı

11 Metā‘-ı rūḥuñı rāh-ı maḥabbetde nişār eyle
‘Aceb gūş itmedüñ mi kışşa-i mūr u Süleymān’ı

12 Ṭalāṭüm eyledi deryā-yı dilde ‘aşḳ-ı sevdāsı
Ḥabīb-i Ḥazret-i maḥbūb-ı Ḥaḳ ol sırr-ı sübhānı

¹⁷ YK 61a HM 82a TA 64b

- 13 Ben anuñ hāk-i pāyın şad-hezāran cāna burç itdüm
Cānum bir olda anuñdur ne dersem men ne-mī-dānı
- 14 O rāhuñ rīkidür kim sürme-i çeşm-i dil-i ‘ aşık
Gül ü reyḥān u sünböldür baña ḥār-ı muḡaylanı
- 15 Ḥayāl-i ḥāl ü ḥaddi ḥātır-ı ḥāşumda bir ḥūrşid
Semā-yı dilde bir yer yok ki doğsun māh-ı Ken‘ ān’ı
- 16 Firāk-ı Ka‘be’ye ḡālib olup sevdā-yı a‘ tābı
Unutdurdı baña sa‘ y-ı şafā vu beyt-i Raḥmān’ı
- 17 Şarāb-ı şevkı ile mest olup çün üstür-i bī-hūş
Ferāmuş eyledüm dünyā vü ‘ uḡbā cümle yārānı
- 18 Bu ‘ aşk ile be-cāh-ı Ḥazret-i Serdār-ı *levlāke*
İrişdüirdi beni Ḥaḡ maḡz-ı luṭf u ‘ ayn-ı iḥsānı
- 19 Ser-i nā-pāk-i mücrim ser-fürū ceyb-i ḥacāletde
Getürdüm kāle-i cürm-i kuşūrum her ne var anı
- 20 Kıyās olsa yedi deryā degüldür ḡatre-i cürmüm
Velī raḥmet çe lā-şeydür kerem it merḥamet-kānı
- 21 Sen ol zāt-ı kerem kānı kerim bin e’l-kerimsin kim
Der-i cūdında sâ’ıl hiç maḡrūm olmamaḡ şānı
- 22 Senüñ bezmünde micmer āfitāb u çarḡ micmer-dān
Ḳamer gūyā sıfāle aḡter-i ḡakister eyvānı
- 23 Açılmış revzen-i cūduñ serāpā ḡaş u ‘ ām üzre
Küşāde bāb-ı feyz ü gūyiyā ‘ aşık-ı ḡiribān
- 24 Gürūh-ı enbiyā vü evliyā şaf-beste ḡizmetde
Ṭavāf itmekde ser ceyb-i ḡacālet ḡudsiyān anı
- 25 Cihāna faḡr iderse Ḥazret-i Cibril şāyeste
Ki bezminde perin çārub idüp kendi mekes-rānı
- 26 Ki sensin *li-ma‘allah* kişverinüñ şāh-ı *levlāk* i
Ki sensin maḡrem-i esrār-ı seyr-i sırr-ı sübhānı
- 27 Ki bir levḡa mişālī ‘ arş-ı a‘ lā pāyına şandal
Ḳalem şaḡḡ-ı zebān-ı midḡatın vaşfında ḡayrānı

18^a, 26^a *levlāk*: “Levlāke levlāk lemā halaktu’l-eḡlāke” hadisinden iktibastır.
(*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)
Li-ma‘allah: “Benim Allah’la olduğum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

28 Senüñ pā-yı semender fark-ı iqbāline iqbāli
İdüp çarḥ dü-tā kadın olup Mi‘ rācı gerdanı

29 O tîr-i hükmidür amāca aldı قَابِ قَوْسَيْنِ ,
O mülk-i kurb-ı أُودُنِّي , nuñ oldu şāh-ı sulṭanı

30 Vücūd-ı cūd-ı ‘ālem-sūd illā eyle istiṣnā
Ser-i engüşt-i dü-şakḳ eyledükde mäh-ı tābānı

31 O kūh-ı kişver-i ḥüsn-i tecellā-yı visālünde
Su‘ ūḳ-ı āver olup Musa ‘asā destinde derbānı

32 O rūḥ-ı Meryem ü ‘İsā mıdur kim nefḥ-i rūḥ eyler
Odur ‘İsā’ya dem-baḥş u daḥı hem ruḥ ile cānı

33 Cebīnünden meh-i nev ruḥlarıñdan ḥürşid eylerdi
Dem-ā-dem rüz u şeb deryūzelikle aḥz-ı nūrānı

34 Cenāna baḥş-ı zīb-i ‘aks-i ḥüsn-i müctebādur kim
Anuñ başmak-keşidür faḥr-ıla ḥavṛā vü ḡılmānı

35 Eşerdür la‘l-bāruñdan Bihişt’e Kevşeri icrā
Anuñçün Murtażā sāḳī-i Kevşer oldu fermānı

36 Şeri‘ at burcınuñ mihr-i müniri her bir aşḥābı
Ḥaḳāyık Ka‘ besinüñ çār yār u çār erkānı

37 Bihişte zīb ü fer virdi ‘urūc-ı maḳdemi ol şeb
Bisaṭ-ı gülsitān-ı vuşlatuñ serv-i ḥırāmānı

38 لَعْمَرُكَ taḥtı şāhı şehsüvār-ı enbiyā ol dem
Şefā‘ at şancaḡın destine aldı ol kerem kānı

39 Ne mümkündür yine bī-çāre ümmet nār-ı dūzaḥda
Ki mihr-i şem‘ üñ oldılar heme pervāne sūzānı

40 Ne ḥaddüm silḳ-i naẓma subḥa-i medḥün dizem şāhum
Ġaraẓ zikrūñle eşk-i dāneler pür itse dāmānı

29^{a,b} 53 Necm 9. Ayet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

38^a 15 Hicr 72. Âyet: “(Resûlüm!) Hayatın hakkı için onlar, sarhoşlukları içinde bocalıyorlardı.

- 41 Kalem lâl oldı sū-yi ‘aciz ile na‘t-î şerîfünde
Senüñ bizzat meddāhuñ Hudā ey nūr-ı Yezdānī
- 42 Der-i hācet-revāña gelse bir sâ’il-tehî-dest ol
Kef-i cūd u keremle eyler idüñ aġniyā anı
- 43 Tehî-dest geldüm ben işte geldüm rû-siyāhumla
Elümde ka‘le-i cürm ü haṭā ‘ışyān u noḡsānı
- 44 Bugün ben bende-i Kıtmîrinem Kehf-i emānuñda
Faḡîr u ben bî-nevā-yı ācizem āşüfte vü ḡayrānı
- 45 Benem nehyi tutup emri atup nefse uyan mücrim
‘Amel yok nā-tamām desem ‘amel hep cürm ü ‘ışyānı
- 46 Kalem ‘āciz ‘aşā elde devātum kâse-i sâ’il
Mürekkab ḡün-ı çeşmüm gofte-gü ḡāl-i perîşānı
- 47 Senüñ ümmetlerüñden ben gibi muḡtāc bir kes yok
Meded naḡd-i şefā‘atle ḡanī eyle bu nālānı
- 48 Ne elde naḡd-i zer üftāde-i dām-ı belāyam ben
Uzatma bendeye her vech-ile sen dest-i nādānı
- 49 Cihānda cāh için bu başımı ġavġāya yem itme
Menāşib ehlinüñ ma‘lūmıdur ḡāl-i perîşānı
- 50 Hemān nān u nemek bir bürîyā muḡtāc-ı kes itme
Ḳana‘at kenz-i feyz-i dilde bāz it bāb-ı Raḡmān’ı
- 51 Seg-i derbānuñı cīfe için derbeder itme
Ki ḡün-ı üstüḡhān-ı faẓlañuz yek eyle seyrānı
- 52 ‘Arabda ḡānedānuñ ‘ādeti zayıfına ikrāmdur
Ki senüñ seyyidü’l-‘Urebā ‘Acem benden de miḡmānı
- 53 Penāhum derġeh-i cennet-nişānuñ yā Resûlallah
Yüz urdum āstān-ı luṭfına şād eyle giryānı
- 54 Ne hācet ben saña ḡāl-i tebāhum‘arz idem bir bir
Degüldür pîş-i nezzāreñde ḡālüm saña pinḡānı
- 55 Suḡan taṭvîl idüp taşdı‘-i ser itme yeter şā‘ir
Şefā‘at naḡdi şād eyler budur āyîn-i sulṭānı
- 56 Hemān şimden gerü ol zāt-ı pāke çok şalāt eyle
Ḳalāş itmek dilerseñ dest-i ‘ışyāndan ġirîbānı
- 57 O rûḡ-ı pākine ‘Aşḡî hezārān selām olsun
Daḡi āline aşḡābına anlar hem nişînānı

Tercî'-bend-i Mersîye berâ-yı Seyyidü'l-Kevneyn
 'Aleyhisselâtü ve's-selâm

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

- 1 Ey felek bünyâd-ı şer' i hayf berbâd eyledün
 Dostı giryân eyleyüp düşmenleri şâd eyledün
- 2 Söylenür tâ haşre dek ' âlemde bir ad eyledün
 Halk olaldan ' âleme sen zulm-i mu' tād eyledün
- 3 Gün-be-gün gitdükçe zâlim cevri müjdād eyledün
 Cümle maḥlûkâtı hep giryân [u] feryād eyledün
- 4 Ağla ey çeşmüm senün ḳan ağlamaḳdur ' âdetün
 ' Âlemi tûfâna virsün eşk-i çeşm-i ḥasretün

II

- 1 Fırḳat-i maḥbûb-ı Haḳ ol rahmete'n-li'l-âlemîn
 İrtihâlidür cihânı eyleyen cā-yı ḥazîn
- 2 Ğonce-i cismün revā mıdur kînâr itsün zemîn
 Giryelerle sür yüzün a' tāba Cibril-i âmîn
- 3 İns ü cin cümle sürüşân eyledi âh u enîn
 Ḳan-feşân olmaz mı çeşmüm ümmetân-ı müznibîn
- 4 Ağla ey çeşmüm senün ḳan ağlamaḳdur ' âdetün
 ' Âlemi tûfâna virsün eşk-i çeşm-i ḥasretün

III

- 1 Buhl[i] terk it gözlerüm şimdi seḥâvet vaḳtidür
 Eşküñe reşk eylesün deryâ ne râḥat vaḳtidür
- 2 Gel kerem it çeşm-i pür-ḥûnum kerâmet vaḳtidür
 Ḥazret-i fıkdan Aḥmed'dür kıyâmet vaḳtidür
- 3 Bundan a' zâḥ bir belâ olmaz ' alâmet vaḳtidür
 Ḥubb-i girye ḳalmış işrât-ı sa' at vaḳtidür
- 4 Ağla ey çeşmüm senün ḳan ağlamaḳdur ' âdetün
 ' Âlemi tûfâna virsün eşk-i çeşm-i ḥasretün

IV

- 1 Serv-ḳaddın görmez oldu dîde-i ' arz-ı semâ
 Ba' d-ez-in gelmez bu bâğa ' andelib-i enbiyâ

¹⁸ YK 62b HM 84a TA 66a

2 Nağme-sāz olmaz gelüp vaḥy ile ol peyk-i Ḥudā
Bā' iṣ-i icād-ı 'ālem ol Ḥabīb-i Kibriyā

3 Terk idüp gitdi bizi ṣāh-ı risālet Muṣṭafā
Fūrkatā vā fūrkatā vā ḥasretā vā ḥasretā

4 Ağla ey çeşmüm senüñ kan ağlamakdur 'ādetüñ
'Alemlî tūfāna virsün eşk-i çeşm-i ḥasretüñ

V

1 Mātem-i hicr-i Muḥammedle dilüm pür-zārdur
Murğ-ı 'aqlum nār-ı fūrkatle semender-vārdur

2 Lāne-i cism-i nizar ateş-gede mi' yārdur
Ḳalbümüz beytü'l-ḥazen kālā-yı ğam-bāzārdur

3 Sīnemüz mecrā-yı eşk-i dīde-i ḥün-bārdur
Ba' d-ez-īn ten cāmesin seyl-āba vir bī-kārdur

4 Ağla ey çeşmüm senüñ kan ağlamakdur 'ādetüñ
'Alemlî tūfāna virsün eşk-i çeşm-i ḥasretüñ

VI

1 N'eylerem bu külbe-i aḥzānı yok dildārumuz
Yesrib ü Baṭḥā idi ol cilve-gāh-ı yārumuz

2 Ka' be-i maḳṣūda döksün dīde-i ḥünkārumuz
Dü-cihānda yetişür ol sāye-i ḥünkārumuz

3 'Aşķīyā Ḥaydar belī ol Aḥmed-i Muḥtārumuz
Şehr-i pāk-i Muṣṭafā'da diñlesünler zārumuz

4 Ağla ey çeşmüm senüñ kan ağlamakdur 'ādetüñ
'Alemlî tūfāna virsün eşk-i çeşm-i ḥasretüñ

19

Na' t-ı Şerīf

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Cemī' -i 'āleme sen mihribānsın yā Resūlallāh
'Usāt-ı ümmete raḥmet-feşānsın yā Resūlallāh
Ḥarīm-i maḥrem-i genc-i nihansın yā Resūlallāh
İmām-ı enbiyā Faḥr-ı cihansın yā Resūlallāh
Hele Ḳıtmīrüne Kehf-i emānsın yā Resūlallāh

¹⁹ YK 63b HM 85a TA 67a

- 2 Terahhüm kıl efendim ‘ aşkuñ ile çeşm-i nem-nāke
 Visāl-i merhemüñ irgür Ḥabībüm sīne-çāke
 Senüñ şevkuñla geldüm yüz sürüp hep ḥār [u] ḥāşāke
 Gül ü sünbül gelürdi her biri bu rū-yı nā-pāke
 Şefa‘ āt kıl şefi‘ -i müznibinsin yā Resūlallāh
- 3 Huzūr-ı aḳdesüñde şöyle feryād eyleyem ben kim
 Bu nefis-i şüm elinden āh-ı pür-dād eyleyem ben kim
 Ğarīḳ-ı baḥr-ı ‘ işyān olduĝum yād eyleyem ben kim
 Şu deñlü girye vu efgāna mu‘ tād eyleyem ben kim
 Feleklerde melekler hep uşansın yā Resūlallāh
- 4 Senüñ deryā-yı cūd-ı raḥmetüñ cüş eylese Muḥtar
 Hezerān ben gibi mücrimleri ‘ afv eyler ol Settār
 Günāhdan şikāyet eylemem ümmīd-i ‘ afvuñ var
 Velīkin teşne-dil āb-ı zülāl-ı vuşlat-ı dīdār
 İriş billāh cān-ı ‘ aşıḳānsın yā Resūlallāh
- 5 Semend-i ‘ aşḳ-ıla bir demde velleyli iza ya‘ şā
 Vişāl-i vaḥdete maḥrem şühūd-ı kurb-ı **أَوْ أَدَّتِي**
 Saña maḥşuş bir ma‘ nā bisāt-ı da‘ vet-i Kübrā
 Bu ‘ Aşḳī-yi derd-mendüñ intizār-ı da‘ vetüñ ḥālā
 O bezm-i ḥaşşa irgür kim ‘ ayānsın yā Resūlallāh

20

Tercī‘ -bend-i Es‘ adiyye berā-yı İşnā ‘ Aşeriyye

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

- 1 Şeh-i ‘ aşḳ ile var rüz-ı ezelden ‘ ahd u peymānum
 Hezerān cān fedā itsem ne mümkün naḳs-ı imānum

- 2 ‘ Aḳā‘ id gülşeninde tūṭi-i gūyā olur cānum
 Ḳıyāmet ḳopsa maḥşerde bu evrād ile nālānum

- 3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
 ‘ Ömer ‘ Oşmān ‘ Alī‘dür mezhebüm olsun fedā cānum

II

- 1 Sirişküñ rüz u şeb yüzler sürüp a‘ tāb-ı Zehrā‘ya
 Fiğān eyler idüm derd-i Ḥasan‘la Şāh-ı vālāya

- 2 Değişdi cür‘ aya dünyāyı irdi kurb-ı Mevlā‘ya
 Şarāb-ı zehri bir gün nüş ider dil dilde ser-māye

^{5b} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) *iki yay arası kadar*, hatta daha da yakın oldu.”

²⁰ YK 64a HM 85b TA 67b

3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

III

1 Gelince yāduma ṣāh-ı Hüseyn’üm dil kebāb itdüm
Semā aḥīr olurdu dūd-ı dilden ictināb itdüm

2 Sükūt oldum bu nār-ı hecr-ile cismüm ḥarāb itdüm
Bu nutkı rüz-ı mātem ‘ārifāne bir cevāb itdüm

3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

IV

1 Eriş Zeyne’l - i‘ bādum bende üftāde dil-zāra
Muḥammed Bākırüm Faḥr-ı cihānsın eyle bir çāre

2 Meded luṭf eyleyen dermān dil-i ḡāyet de bī-māra
Bu sözden dönmezem aṣlā benı ger çekseler dāra

3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

V

1 Efendim Ca‘ fer-i Şādık ledün ‘ilminde ol māhir
Disem Muṣī-i ṣānīdür meded-res bāṭın u zāhir

2 Benem deryūze-i āl ü‘ abā bāb-ı kerem fāḥir
Kerem sizden umar ancak bu gevher-bārıla ṣā‘ir

3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

VI

1 Efendim merḥamet kānı ‘Alī Rızā’ya ben ḳurban
Muḥammed etḳıyā Şulṭān-ı dīne cān-fedādur cān

2 Gedā-yı bī-kesem dermāndeyem ṣāyestedür iḥsān
Der-i cūd-ı keremde durmuşam feryād u pūr-efḡān

3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

VII

1 Muḥammed Nakī’den iḥsān isteye yok mişli seḥāvetde
Ḥasan şeh ‘Askerī’den ben cūdā olmam kıyāmetde

2 Muḥammed Mehdiye uydum ser-efrāzam hidāyetde
Bu zāt-ı pūr-keremler kāmıdur ‘Aşḳī nihāyetde

3 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

VIII

1 İlahī Faḥr-ı ‘ālem-i şehsüvār-ı enbiyā ḥaḳḳı
Be-ḥaḳḳ-ı ehl-i beyt Ḥazret-i āl-i ‘abā ḥaḳḳı

- 2 Kamu aşhāb u etba‘ -ı İmām-ı evliyā haqqı
‘ Amel yok i‘ tikkādum var hemān bu bir edā haqqı
- 3 Beni ‘ afv eyle gel yā Rab Ḥabīb-i Muṣṭafā haqqı
Bu zıkründen diger yokdur elümde Murtaẓā haqqı
- 4 Hemān Allāh Muḥammed Bū Bekir dīn ü imānum
‘ Ömer ‘ Oṣmān ‘ Alī’dür mezhebüm olsun fedā cānum

21

Merṣiyye-i dilsūz-ı Ḥüseyn Raḍıyallāhu Te‘ alā

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

- 1 Mütün-ı mātemi ey dil şürūḥ-ı ‘ aşıkān eyle
Perişān kıssasın ḥālüm gibi şerḥ it beyān eyle
- 2 Dilā sen ṭab‘ -ı dilden Zülfikār’uñ elde hāmendür
Şitāb it vāde-i Ḥaydar’da zeylin der-miyān eyle
- 3 Recā-yı nevhā-yı āh-ı sirişk-i mātem-i çeşmüm
O vādī-yi belāda seyl-i zāruñdañ tufān eyle
- 4 Keş-ā-keşle gelüp çāk eylegil kālā-yı ārāmı
Alup egnine köhne būriyā mātem-nişān eyle
- 5 Beyān itsem haqqıkatle bu ra‘ d-ı dūd-ı dil soñra
Yağar çarḥ u sipihri bād-ı ‘ Ādem’den emān eyle
- 6 Sükūt olsam eridür şem‘ -veş mihr-i şehīdānum
Hemān bir ḳatresin deryā-yı ‘ ummāndan nişān eyle

- 7 La‘ inüñ nev-nihālüne gelüp dürr-i ezāsın yaz
Gül-i ruḥsārını ḥāk itdügi cevır ü cefāsın yaz

II

- 1 Ḥam olsun Kerbelā kāfi gibi ḳaddüñ fenā kılduñ
Meta‘ -ı rūḥ-ı kevneyni o yerde ḥāk-i pā kılduñ
- 2 ‘ Aliyyü’l-Murtaẓā’nuñ naḥl-i ümmīdin virüp bāda
Gülistān-ı vücūd-ı bülbulānın bī-nevā kılduñ
- 3 Ḥarāb itdüñ ḳulüb-ı ehl-i beyti seng-i mātemle
Çerāğın tu‘ me-i mikrāz-ı tığ-ı Kerbelā kılduñ
- 4 Resül-i müctebānuñ buse-gāhın ğarḳ-ı ḥün itdüñ
Şehīd-i şerbet-i şemşīr-i zehri nā-revā kılduñ

²¹ YK 64b HM 87a TA 68b

- 5 Ser-i nevrestesin ğaltān idüp çevġān-ı cevruñle
Zemīni lāle-gūn itdūñ be-zālim çok cefā kılduñ
- 6 Gülistān-ı cināna bād-ı şarşar irdi ol yerde
Ĥazāna uğradup nevrūz eyyāmın şitā kılduñ
- 7 İki kat eyledūñ gerdūn-ı çarĥı tīr-i ħahruñla
Şu urduñ teşnegānı kāfir ol nevk-i zehrūñle

III

- 1 Ne yerdür kim cihāna neşr-i ġam bir cā-yı nekbetdür
Ne gündür ‘ıydını mātem iden bir māh-ı ĥasretdür
- 2 Pişürsün ħan-ıla ‘āşūremi māh-ı Muħarrem’de
İçenlerden ĥelāl olsun bu şerbet özge şerbetdür
- 3 Kitāb-ı bend-i zevķi çekdi çāk itdi bu ‘ālemden
Şurāĥ-ı Kevşer-i zehir-ile pür itmek ne ĥāletdür
- 4 Kebābum dil şarāb olsun sirişküml ehl-i ‘āşūre
Dolansun dīde-i sākī kāse ĥūn birle nevbetdür
- 5 Benüm meydānuma cān-bāzār olan gelsün bu mātemde
Şehīdūñ ‘aşķına ħanlar içerssem de şehādetdür
- 6 Ķan içsem su yerine teşne-dil cānlar fedā itsem
O zāt-ı pāklerden bendeye mīrās kısmetdür
- 7 Sütūn-ı saķf-ı ‘arş olsun benüm dūd-ı nihān ġayrı
Yapışsun dāmen-i ‘arşa gören kerrūbiyān ġayrı

IV

- 1 Cihāna māye-i ĥūzni baña fers-i sirişt itdūñ
Yaķup cāmi‘ lerūñ būnyādını zālim künişt itdūñ
- 2 Senūñ nām-ı pelīdūñ ĥaşre dek rū-yı varaķ üzre
Belī bu la‘ nete bādī sen olduñ sen nüvişt itdūñ
- 3 Senūñ bu itdügūñ zūlm-i şarīh ü küfr ü tuġyānı
Bu fi‘li kāfir itmez ey denī-meşreb ne zişt itdūñ
- 4 O zātı rahmet ile kendūñi la‘ net ile kāfir
Be-her māh-ı Muħarrem ‘āşıkāna ser-güzeşt itdūñ
- 5 Senūñ kesb-i yedūndür kimseyi levml itme ey kāfir
Maķāmın dūzaĥ itdūñ ġirye-dāran bihişt itdūñ
- 6 Bilis taĥlīs-i la‘ net oldı zātın var iken mel‘ ūn
Bu düşnāma sezāsiñ ĥaşre dek ey puşt dūrüst itdūñ

7 Seni yevm-i cezāda destüme virseydi ol Allāh
Alurdum ben Hüseyn'üm intikāmın senden ey vallāh

V

1 Şehīdān kanıdur kim rū-yı şems-i lāle-gün itdi
Ser-i sevdā-yı hicrānı bu çarhı bī-gün itdi

2 Ne itdi esbāb-ı dest-i kahrı tu' me-i tīgı
Vücūd-ı gendümi mizāb-ı cevre koydı un itdi

3 Benem bārān-ı eşk-i mātem-i zehr ile seyl-ābum
Buhūrı telh idüp arzına mecrā-yı ' uyün itdi

4 Vücūd-ı nāzenīn-i nev-resi maḥbūb-ı Subḥānī
Zahim-nāk eyledi zālīm ecel cāmını ḥūn itdi

5 Ḥayālī ḥatıra geldükçe mātem demleri eyvāh
Bu āteş-bārlar cismi degül sūz-ı derūn itdi

6 Yeter keşf itme şā' ir kışsa-i şāh-ı şehīdānı
Anuñ bū-yı firākı nice ' āķıllar cünūn itdi

7 Duyanlar mātem-i nazımuñ vedā' eyler hemān cāndan
Meger merşiyeyñ ey ' Aşķı yazılmış pür-siyeh kıandan

22

Tercī' -bend

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1 Katre-i elmās-ı çeşmüm kesdi mir'āt-ı emel
Viridi ḥūrşīd-i ümīdüm şubḥın ḥayl-i ḥalel

2 Ḥāne-i ḥatır ḥayāl-i ḥaṭṭ u ḥālūñden bedel
İtdi pür-endūh u ḡam çeksün göñül bār-ı melel

3 Dönmedi maḫşūdum üzre çünkü çarḥ-ı bī-' amel
Sāķī-yi devrān hemān şunşun bize cām-ı ecel

Kesmişem senden elüm çarḥ-ı felek benden kes el

II

1 Sen misin bilmem beni berbād-ı hicrān eyleyen
Derbeder bu gerdiş-i ' ālemde devrān eyleyen

2 Gevher-i ḡadrüm benüm yer yerle yeksān eyleyen
Cāhil ü ebterlere luṭf-ı firāvān eyleyen

²² YK 65b HM 88a TA 70a

3 ‘ Ārif ü dānāları her dem perişān eyleyen
Bilmişem sensin edānilerle peymān eyleyen

Kesmişem senden elüm çarḥ-ı felek benden kes el

III

1 Fülk-i baḥta bir muḥālif nā-Ḥudā peydā olur
Lücce-i baḥr-ı ḡamuḥda nice kes şeydā olur

2 Bād-bān yek şemme-i aşḡuḥda pür-sevdā olur
Sāḥil-i seyr-i kenāruḥda olan a‘ lā olur

3 Şanma kim sayeḥde uçmaḡla meges ‘ Anḡa olur
Sen ki ednāsın saḥa hep meyl iden ednā olur

Kesmişem senden elüm çarḥ-ı felek benden kes el

IV

1 Ṭālī‘ üm şem‘ i yanarken eyledüḥ ıtfā felek
Güne güne raḡt-ı baḡtum eyledüḥ yaḡma felek

2 Koymaduḥ bir būriyā kim eylesem dibā felek
Koyduḥ ol ḡāk-i mezelletde beni hayfā felek

3 Nāmumı bed-nām-ı ‘ ālem eyledüḥ rüsvā felek
Tīr-i ḡaddüm dest-i cevruḥle idüpsün yā felek

Kesmişem senden elüm çarḥ-ı felek benden kes el

V

1 Ben ki derdümden saḥa itsem şikāyet vechi var
Sen neden dād itmek istersin dönersin bī-ḡarār

2 Ben ki mestem sen daḡı benden beter geşt ü güzār
Bilmenem bu müşkili kimler oḡur kimler yazar

3 ‘ Āciz-i aḡlāmdur hem şafḡa-i evrāk yanar
‘ Aşḡı dir ki ey felek sen ber-ḡaraf ben der- kenār

Kesmişem senden elüm çarḥ-ı felek benden kes el

Tercî^c -bendMüfte^c ilün müfte^c ilün fâ^c ilün

- + + - / - + + - / - + -

I

1 Ey dem-i bahşende hayât-ı ebed
Gerd-i kâdem sürme-i çeşm-i remed

2 Mir'ât-ı ruḥ zât-ı Hudâyî-nümâ
Sînesidür mazhar-ı sırr-ı eḥad

3 Serv-kaḍin görse İrem'de ṭubâ
Pâyine üftâde olur bî-ḥired

4 Gördi semâ^c içre anı nüh felek
Ḥaşre kadar devr ide pâ-mî-zened

5 Verd-i ruḥuñ 'aksi düşüp gülşene
Cezb-küñan çeşm-i gül-âbı dehed

6 'Arş-ı berîn üzre geyüp tâc-ı şâh
Peyk-i Hudâ bâli o şanma nemed

7 Perde-i 'ismetde idi 'aşk-ı yâr
Keşf-i cemâl itdi göründi Şamed

8 Ah mine'l-'aşkı ve ḥâlâtihî
Aḥraḳa ḳalbi biḥarârâtiḥî

II

1 Ṭür-ıdı [kim] zâta tecellî be-câ
Virdi Kelîm destine nâ-yı 'aşâ

2 Dest-i kerem bir yed-i beyzâsıdur
Siḥr ü füsûn nâsıḥı mu^c ciz-nümâ

3 Mihr ü mehi keşkûl idüp destine
Ṭurdı felek cûd-ı derinde gedâ

4 Pûte-i 'aşkına giren ḳâl olur
Nîm-nigâhı sengi ider kîmyâ

5 Dergeh-i Monlâ'ya girüp it semâ^c
Deff ü rebâb nây ile ol ber-hevâ

6 Bâl ü peri Ḥazret-i Cibrîl-veş
Aç elüñi reşk ide ehl-i semâ

²³ YK 66b HM 89a TA 70b

2^c yed-i: yedi HM 89a

7 Cümle melek ‘aşk ile pervāz ider
‘Aşk ile pervāne yanar bī-şadā

8 Ah mine’l-‘aşkı ve hālātihī
Ahrağa kalbi biharārātihī

III

1 ‘Āşık iseñ dergeh-i Monlā’ya gel
Sineñi def gibi urup nāya gel

2 Maḥvoluban levḥ-i dilūnden sivā
Ḥaḳ diyerek Ḥazret-i Mevlā’ya gel

3 Şem‘i gerek devr ide pervānesi
Şems-i cihān şem‘-i şeb-ārāya gel

4 Cur‘a-dihi sāķī-i rüz-ı elest
Bezm-i mey ü sāğar u şahbāya gel

5 Mest-i mey-i ‘aşk olup de belī
Mekteb-i vaḥdetde oḳu lāya gel

6 ‘İlm-i ‘Alī vārişi Peyğamber’üñ
Kuṭb-ı zamān rehber-i ‘uḳbāya gel

7 ‘Aşkla çek sineye dağ-ı nihān
Tir ne çeker ‘aşkdan ol yaya gel

8 Ah mine’l-‘aşkı ve hālātihī
Ahrağa kalbi biharārātihī

IV

1 ‘Aşk çeker mülk-i dile ceyş-i ğam
Derd ü elem miḥnet ü cevır ü sitem

2 Naḳd-i şafā zevķini yağma idüp
Dikdi dile leşker-i sevdā ‘alem

3 Oldı şeh-i Ḥüsrev ü Dārā gibi
Ṭabla-zen ü kūş ü belā-yı elem

4 İtdi binā nūr ile virānemi
Manzar-ı Ḥaḳ olduğı-çün pür-kerem

5 Mihr-i felek pertev-i reşk-āveri
Zāt-ı tecelliyle olur muḥteşem

6 Bilmedüm ol ḥane mātem mi sever
Gāh yanar gāhice bağ-ı İrem

7 Şöyle yanar dūzaḥa āteş virür
Tābişi [kim] ‘aşk [1] virür nāra hem

8 Ah mine’l-‘aşkı ve ḥālātiḥi
Aḥraḳa ḳalbi biḥarārātiḥi

V

1 Ben düşeli ‘aşkuña dīvāneyem
Bezm-i İrem-şem‘ üne pervāneyem

2 Mihrüñ ile ben olalı ‘āşinā
Ḥalk-ı cihān çeşmine bīgāneyem

3 La‘l-i lebüñ yād ideli ey şehüm
Ḥaşre degin ‘aşk ile mestāneyem

4 Maṭbaḥ-ı Monlā’ya ḥizemdür dilüm
Ḥāk olayım pâyına ben yanayım

5 Kaşr-ı dilüm ‘aşk ile ma‘murdur
‘Aşka düşüp şanma ki vīrāneyem

6 Murğ-ı hümadur elemi başuma
Cism-i nizārumla aña lāneyem

7 ‘Aşkī saña virmedi ārām-ı ‘aşk
Şubḥ u mesā ‘aşk ile sūzāneyem

8 Ah mine’l-‘aşkı ve ḥālātiḥi
Aḥraḳa ḳalbi biḥarārātiḥi

24

Tercī‘-bend-i beyt-i Mevlāna Cāmi der-bāb-ı ḥānḳāh-ı
Ḥazret-i Pīr nüvişte

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - /- + - - /- + -

I

1 Eyyühe’l-müşṭāḳi fi-vechü’l-ğarām
Eyyühe’l-meftūni fi-zikri’l-müdām

2 Festemiçün āmedī in-cā kelām

فَادْخُلُوْهَا ı ḥayr der-dārü’s-selām

²⁴ YK 67b HM 90b TA 72a

^{2b} 39 Zümer 73. Ayet: “Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler.”

3 Cî' tü bi'l-eşvāk-i rez fe'ṭlūb merām
Bişnev in güftār ez-men ey hümām

4 Ka'betü'l-ʿuşşāk bâşed in maḳām
Her ki nākış âmedî in-câ şod tamām

II

1 Şarṭ-ı adāba ri' âyet eylegil
Künz-i İsmā' il-veş piş-i Ḥalīl

2 Ḥazret-i Monlā-yı Rūm'a ol daḥīl
Eşk-i çeşmūn ʿāşıkāna kıl sebīl

3 Tā ki raḥm itsün saña şān-ı celīl
In-suḥan cāmi be-goft u şod delīl

4 Ka'betü'l-ʿuşşāk bâşed in maḳām
Her ki nākış âmedî in-câ şod tamām

III

1 Merḳad-ı pāki maṭāf-ı ḳudsiyān
Zemzem-i feyzī ḥayāt-ı ʿāşıkān

2 Merve ḥaḳḳı bu Şafā-yı sālīkān
Zerresi ʿİsā'ya baḥş eyler revān

3 Sen heman-ā sa'y eylegil nūr-ı ʿayān
Bu maḳāma sür yüzün rūz u şebān

4 Ka'betü'l-ʿuşşāk bâşed in maḳām
Her ki nākış âmedî in-câ şod tamām

IV

1 Ben de geldüm kendümi ḥāk eyledüm
ʿĀr u nāmus cāmesin çāk eyledüm

2 Dīn ü imāndan teni pāk eyledüm
Fi'l-i nā-meşrū'um idrāk eyledüm

3 Zāhidānı cümle ḡam-nāk eyledüm
Ka'be-i maḳşūda çālāk eyledüm

4 Ka'betü'l-ʿuşşāk bâşed in maḳām
Her ki nākış âmedî in-câ şod tamām

V

1 Bezm-i ʿāgyāra varup mest olmadum
Sāḡarı dest-i sivādan almadum

2 Pertev-i zāt-ı aḥad bu çalmadum
Ma‘ ni-i ümmü’l-kitāba dalmadum

3 Keştümi baḥr-ı fenāya şalmadum
Ḥazret-i Pīr’e daḥı ben ḳalmadum

4 Ka‘ betü’l-‘uşşāk bāşed in maḳām
Her ki nākış āmedī in-cā şod tamām

VI

1 Zātıdur mir’āt-ı zāt-ı Kibriyā
Vāriş-i Peyğamber-i ‘āli-bahā

2 Vākıf-ı esrār-ı genc-i *lāfetā*
Dest-gīr-i bende-gān-ı bī-nevā

3 Yüz sürer a‘ tābına bāy u gedā
Ḥānḳāhı merci‘ -i ḥācet-revā

4 Ka‘ betü’l-‘uşşāk bāşed in maḳām
Her ki nākış āmedī in-cā şod tamām

VII

1 Maksemidür dergeh-i nūr-ı Aḥad
Zāt-ı zāt-ı zātına zāt oldı ḥad

2 Cism-i pāk-i vaḥdet-i burc-ı raşad
Ger be-ḥ‘ānı قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3 Zāhir āmed maẓhar-ı sırr-ı Şamed
İn delil āmed be-ḥ‘ān-ı fāṭlub meded

4 Ka‘ betü’l-‘uşşāk bāşed in maḳām
Her ki nākış āmedī in-cā şod tamām

VIII

1 Vaḥy-i Ḥaḳ’dur nuṭḳ-ı pāk-i Meşnevī
Şehd-i vaḥdet cām-ı ḳudret ma‘ nevī

2 Kim degül zenbūrdan ol reh-revī
Zāhidā şıdḳ-ı suḥan-rā bişnevī

3 Dergehi mest-i elestün bir evi
Yüz süren şāh-ı velāyet peyrevi

4 Ka‘ betü’l-‘uşşāk bāşed in maḳām
Her ki nākış āmedī in-cā şod tamām

VI, 2^a *Lāfetā*: “Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur.” (Kudsi Hadis)

VII, 2^b 112 İhlas 1. Âyet: “De ki: O, Allah birdir.”

IX

- 1 Vādi-i sekr ü şafādan ‘ Aşkiyā
Şahva gelsün hāme-i çāpük-edā
- 2 Keşf-i rāz itme be-haqq-ı Muştafā
Şoñra kāfir oldı dir zāhid saña
- 3 Eylegil Monlā-yı Rūm’a iktidā
Bāb-ı feyzıdur anuñ müşkil-küşā
- 4 Ka‘ betü’l-‘uşşāk bāşed in maķām
Her ki nākış āmedī in-cā şod tamām

25

Mışır’da Dergeh-i Gülşenī’de Mihmān Olduğı Halde Gūyā
Olduğı Tevessülāt

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

- 1 Cezbe-i kuvvet-i feyz-ı keremüñ çekdi beni
Kaşd idüp geldüm efendim cān u dilden ben seni
- 2 Ne revādur ki kıla hāk-i mezelletde teni
Var iken sen gibi bir mazhar-ı esmāda ğani
- 3 Kime ‘arz eyleyeyim hālūmi ey nūr seni
Vaķtdür elde şikest oldı ümīdüm reseni
- 4 Luţf idüp itme beni suhre-i erbāb-ı denī
Kimse çekmez yedigüm derd ü elem pür-miñeni
- 5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma‘ lūlumuñ sensin haķıķat ruşenī

II

- 1 Hānķāh-ı keremüñ Keħf-i emān-ı fuķarā
Bāb-ı luţfuñ tā ezelden merci‘-i hācet-revā
- 2 Yüz sürer a‘ tābuña şıdķ ile hep şāh u gedā
Sā’ilem ķapuña geldüm beni reddetme şehā
- 3 Yūsuf-āsā Mışır-ı miñnetde enīsümdür belā
Çāh-ı ğurbetde ferīd ü bī-kesem yok āşinā

²⁵ YK 68b HM 92a TA 73a

I, 4^b yedigüm: çekdigüm

Vasıta beyitinde ilk mısranın son iki tef’ilesi bozuk. İkinci mısra da ise vezin
“Fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün” oluyor.

III, 1^b Vezin “Fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün”e dönüyor.

4 Der-i cūd-ı kereme geldüm eyā bahş-ı ‘atā
Yok durur ben gibi ihsānuña muhtāc-sezā

5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma‘lūlumuñ sensin haqīkat rūşenī

III

1 Cennet-i Firdevs-i a‘lādur maḳāmūñ bī-gümān
Ḳıble-gāh-ı ‘āşıḳandur secde-gāh-ı şādıḳān

2 Ka‘be-i maḳsūd-ı ‘ālemdür maṭāf-ı ḳudsiyan
Nūr-ı maḥzuñdan bulur zevḳ u şafā kerrūbiyān

3 Ehl-i ḥācāta ḥuzūr-ı aḳdesūñ rāḥat-resān
Rūḥ-ı ‘ālemsin fedā olsun saña rūḥ-ı revān

4 Düşmişem ḡurbetde ḳaldur bendeñi Ḳuṭb-ı cihān
El-amānu el-amānu el-amānu el-amān

5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma‘lūlumuñ sensin haqīkat rūşenī

IV

1 Dergeh-i luṭfuñda ḳārūb oldı bu rīş-i sefid
Çoḳ mıdur olsa efendim iki ‘ālemde sa‘id

2 Tut elümden ey kerem kânı elem oldı mezīd
Dār-ı ḡurbetde meded-res bulmadı dil nā-ümīd

3 Rāzıyam ḳurb-ı Muḥammed’de bulam rızḳ-ı cedīd
Hecr-i ḡamdan beni āzāde idüp ḳoyma ferīd

4 Kūy-ı Faḥr-ı ‘āleme ruḥ-sūde olsam ger baña ‘ıyd
Ravza-ı bāḡ-ı İrem’den pek ba‘id oldum ba‘id

5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma‘lūlumuñ sensin haqīkat rūşenī

V

1 Ḳanḳı derdüm şerḥ idem bezmüñde ey şāh-ı kerem
Fūrḳāt-i Şāh-ı risāletle miyānum oldı ḥam

2 Lāle-veş daḡ-ı derūnum eylesem ızhār-ı ḡam
‘Ālemi Beytü’l-ḥazen eyler beyānum lā-cerem

3 Ḳalmadı hiç gelmedüñ başuma envā‘-ı elem
Dīdeden dūr oldı āḥir n’eylesem bāḡ-ı İrem

4 Ben cünūn-ı ‘aşḳ içre idemem iskāt-ı fem
Şehsuvār-ı evliyāya ‘özümi ‘arz eyleyem

5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma' lūlumuñ sensin ḥaḳıḳat rūşenī

VI

1 Hānḳāhuñda efendüm olmışam mihman saña
Kıl naẓar ' ayn-ı ' ināyetle kerem it sen baña

2 Vāriş-i Faḥr-ı rūsül mihmānā ikrāmuñ becā
Aç u muḥtāc u gedā geldüm saña ey pür-' aṭā

3 Ey kerāmet menba' [1] cūd u kerem kānı seḥā
Eyle bir bāb-ı keremde durmuşam keşkül-küşā

4 Fazla-ı ḥ'ān-ı keremden itme maḥrūm u gedā
Dest-gīr ol ey benüm şāhum be-ḥaḳḳ-ı Muştafā

5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma' lūlumuñ sensin ḥaḳıḳat rūşenī

VII

1 ' Ādet-i ehl-i kerem ḥoşnūd ider mihmānını
Bezī ider cehd-i maḳal olsa daḥı iḥsānını

2 Kıl kerem kes ' Aşḳī-i bī-çārenüñ giryānını
Duymasun a' dā-yı bed-meşreb anuñ efgānını

3 Ta' n u teşnī' itmesün geç gūş idüp nālānını
Dostı ğam-gīn eyleyüp şād eyleme dūşmānını

4 Himmetüñle rūşen eyle gülşen-i aḥzānını
Sen bilürsin ehl-i derdüñ derdini dermānını

5 Meded ey burc-ı kerāmet āfitābı Gülşenī
Dīde-i ma' lūlumuñ sensin ḥaḳıḳat rūşenī

26

Merşiye-i Ğarrā Berā-yı Şāh-ı Kerbelā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1 Āh idersem āhdan biñ āh-ı nev peydā olur
Āh āhum gūş iden āh eyleyüp şeydā olur

2 Āhumuz bī-iḥtiyār eyler zuhūr her bir nefes
Şanma āh[u] vāh-ı ' aşıḳ lafz-ı bī-ma' nā olur

3 Āh ider teskīn-i nār-ı mātemüñ pür-süzīşin
Āh-ı āteş-bārumuz bir nebzece itfā olur

²⁶ YK 69b HM 93b TA 74b

- 4 Āh-ı āhumdan bulut oldu semāya perde-dār
Bir şerer şāyed irerse āhdan hayfā olur
- 5 Āh [u] vāh it ey göñül bu gülsitān-ı dehrde
Āh [u] vāhum duysa ebkem bülbül-i gūyā olur
- 6 Āh u vāhum şemmesi maḥşerde eylerse zuhūr
Cümle ta‘ ĩl-i terāzū-yı hisābiş lā olur
- 7 Vir benüm destüme ol günde Yezīd’i yā Īlāh
Aḥz idem kendümce ondan intikām-ı āh [u] vāh

II

- 1 Rezm-gāh-ı Kerbelā’dur ey kalem meydāna gel
Deşne-i tiğ-ı zebānuñ sell idüp merdāna gel
- 2 Āl ü evlād u ‘ abāya kaşd iden küffār için
La‘ net u düşnāmını yaz şafḥa-i dīvāna gel
- 3 Hāme sen ni‘ me’l-enīsümsin benüm Allāh için
Āh u āhum ḥadden efzūn oldu nev nālāna gel
- 4 Āh iderken çeşme gayret geldi ḥāmem sen de gel
Baş başa bu külbe-i aḥzānda giryāna gel
- 5 Merḥamet eyler benüm bu çeşm-i ḥūn-bārum gören
Raḥm kıl sen de benümle mātem-i Sultān’a gel
- 6 Virmediyse bir içim şu ben Hüseyn’üm ‘ aşkına
Çeşme-i eşküm sebīl itdüm bugün ‘ atşāna gel
- 7 Āh olaydum senden evvel ben saña kurbān Hüseyn
Āh şimdi olmasaydum hecr-ile nālān Hüseyn

III

- 1 Ey Yezīd-i bed-liḳā kāfir imişsin sen meger
Da‘ vi-i Īslām idersin sende yok dīnden eşer
- 2 Bir gül-i nevrestedür maḥbūb-ı Sultān-ı rüsül
Bülbül-i bağ-ı cināndur dāyesi şems ü kamer
- 3 Bir gören biñ cān ile ‘ āşık olurken rüyına
Sen anı hiç görmedüñ mi eyledüñ kaşd-ı zarar
- 4 Çeşm-i ḥaḳ-bīnin gören kāfir müselmān oldılar
Sen ne kāfirsın yüzünden Şāh-ı dīn oldu heder
- 5 Bilmedüñ mi kāfirā kimdür bu zāt-ı muḥteşem
Ceddi Aḥmed māderi Zehrā vü Ḥaydar’dur peder

III, 4^b kāfirsın: İmla özelliği olarak *n* yerine metinde *ñ* kullanılmıştır.

6 Pür-şemer tûbā-yı ‘Aḍn’i ser-nigün itdüñ yere
Bu nihāl-i ḡulm-i ḡarsuñdan saña la‘ net şemer

7 La‘ netüñ vird-i zebān-ı mihribāndur bu cihān
Rûz-ı maḡşerde daḡı la‘ net iderler ‘āşıkān

IV

1 Bu ne gözdür bakmaya meh-ṭal‘at-i sîmāsına
Bu ne eldür cür‘et itsün ḡabḡab-ı vālāsına

2 Nûr-ı rûyın ḡāke atduñ atlas u dîbā gibi
Fî‘l-i nā-meşrû‘uñ iḡdām eyledüñ icrāsına

3 Āh kim gelmez dehāna ḡāme ta‘bîrûñ kanı
Fîkr ü idrāk ü ḡayālüm düşdi vāveylāsına

4 Gitdi ‘aḡlum ḡāṭıra geldükde ḡûn-ı ḡabḡabı
Gitdi cān cānānımuñ Mevlāsına şekvāsına

5 Ḥāke düşseydi eger bitmezdi bir ḡatre nebāt
Şems ü ḡāver aldı sürdi cebhe-i bālāsına

6 Gül gül itdüñ bûse-ḡāh-ı Aḡmed’i Ḥaydar nedür
Yā cevābuñ var mı kāfir māder-i Zehrā’sına

7 Görmüş olsaydı ma‘aẓallah bunı Zehrā Betül
Künfekām āh ile virān iderdi bi-‘uḡûl

V

1 Tāc u ‘arş u ferş olan re’s-i sa‘adet n’eyledüñ
Nîze üzre gezdürüp ḡayl-i ihānet eyledüñ

2 Gördiler Ḳur‘ān okur bir nîze cünd-i kāfirān
Hep müselmān oldu anlar sen ḡıyānet eyledüñ

3 Seng ü āhen yumşadı hep cümle maḡlûḡ ağladı
Ya neden ḡalbüñ senüñ kāfir ḡasāret eyledüñ

4 Cā-be-cā ol ehl-i beyt-i perde-i ‘ışmet-nişīn
Ḥalka ızḡār eyleyüp vāfir rezālet eyledüñ

5 Gülsitān-ı Aḡmed’i bād-ı ḡazāna uğradup
‘Andelîb-i ravzasın ḡāmûş-ı iskāt eyledüñ

6 Tîḡ-ı mîḡrāzuñla kāfir bezm-i şem‘-i Ḥaydar’ı
Söndürüp ḡulmüñle dehre bir ḡıyāmet eyledüñ

7 Gül gül itdüñ la‘l-i ḡülfāmın gül-i nevrestenüñ
Ḳûb-ıla ḡarba sezā mı dest ü pāy-ı bestenin

VI

- 1 Āh [u] vāhum gūş iden āh eylesün an alasun
Āh-ı aksümden benüm kāfir müselmān alasun
- 2 ‘Arş u ferş ü levh ü kürsi nüh kıbāb-ı āsmān
Bī-arar olsun benüm tek arh-ı devrān alasun
- 3 Amed-i Muhtār’uñ irsün merad-i vālāsına
azret-i Zehrā efendim şīr-i Yezdān alasun
- 4 Ravza-i pāk-i risālet minber-i ‘arş-ı berin
aralar geysün dem-ā-dem beyt-i Raman alāsun
- 5 Ol Yezīdī-meşrebānuñ dīdesi itmez baña
Maşere varsun olar da tā ki her an alasun
- 6 Dilde āhum almadı eşmümde hem nemden eşer
Murğ-ı cān tende firār itdiyse bī-cān alasun
- 7 N’eyledüñ şāh-ı Hüseyn’üm ey sitem-ger Kerbelā
urre-i ‘ayn-ı Muammed anda İbn-i Murtaza

VII

- 1 Sāiyā tōk bāde-i gülfām-ı zehri şun baña
Nüş idem an nüş ıldı ol Hüseyn-i Kerbelā
- 2 Zehr-i am mātemle tamīr olduından mı bu ten
Dilde te’şīri nümāyān olmadı ey sāiyā
- 3 Rūh-ı pāk-i Ādem ü Havvā’ya te’şīr itdi āh
Gördiler şubbān-ı cennet tu‘me-i tīg-ı belā
- 4 Āh-ı āteşbārumuz şu‘le-fürüzān-ı caīm
Yā neden olmaz mü’eşşer bu Yezīd-i bed-liā
- 5 Virme ruşat hāmeñe ‘Aşī yeter āh eyledüñ
Oldı tesbīh-i melā’ik ber-semā vā asretā
- 6 Cārına merşiyemüñ bunlarla cem‘ olmak yeter
aydar u Zehrā asan şāhum Hüseyn ü Muştafa
- 7 Pīş-gāh-ı Amed ü Zehrā’da nazm-ı dil-güdāz
Okuyarak alayarak eyledüm atm-i niyāz

Tevessülât be-Cenâb-ı İmâm Hasan Rağıyallahu ‘ Anhu be-
Vakt-i Nüşiden-i Nîş-hâ

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Zehri nüş itdüm senüñ-veş ben de sulţānum Ḥasan
‘İyd-ı vuşlat baña tiryāk oldu cānānum Ḥasan
- 2 Māl u mülk ü cāh içün kaçd itdi a‘ dā cānuña
Dīn ü imān ‘ırzuma kaçd itdi düşmānum Ḥasan
- 3 Zümreñe idḥāl içün biñ cān fedā ehven baña
Bu sa‘ādetdür benüm ḥaḳḳumda imānum Ḥasan
- 4 Ḥāmil-i nūr-ı Muḥammed nārdan bāk eylemez
Dūzaḥa a‘ dā ḳo yansun tende sen cānum Ḥasan
- 5 Atsa Nemrūd’um benüm nāra Ḥālil āsā ne ğam
Mihrüñ ile āteş olur gül gülistānum Ḥasan
- 6 Ben Züleyhā sen teki Yūsuf-liḳānuñ ‘aşḳına
‘Ār degüldür çāk idersem cism ü dāmānum Ḥasan
- 7 Ben gülem gerçi şikāyet eylemem her ḥārdan
Ravza-i mihrinde āb-ı vaşla reyyānam Ḥasan
- 8 Pek ḥarāret virdi zehrüm yazmadan ḳaldı elüm
Gel eriş Allāh içün ben ḥayl-i ‘atşānam Ḥasan
- 9 Āh kim bir olsa a‘ da ‘aḳla gelmezdi ḥalel
Biñden efzūn a‘ dā ben de ḥayrānam Ḥasan
- 10 Tūt elümden sen mu‘īn ol cedd-i pāküñ ‘aşḳına
Nuşretüñ erzān ḳıl kes dīdeden ḳanum Ḥasan
- 11 Çekmedüñse ḥaşmuña tığı be-Zehrā ‘aşḳına
Çek benüm a‘ dāma şimdi merḥamet-kānum Ḥasan
- 12 Ḳaldum ayakda beni ḳaldur be-Haydar ‘aşḳına
Himmetüñ vaḳtı bugün çek tığ-ı merdānum Ḥasan
- 13 Baḥr-ı ḳahruñ cūşā gelsün ol Ḥüseyn’üñ ‘aşḳına
Zümre-i a‘ dāya vir tūfān arslanum Ḥasan

²⁷ YK 71a HM 95a TA 76a

- 14 İşte Zeyne‘l-ābidīnüm ol žaci‘ üñ ‘aşkına
Hāk-i zilletden beni kaldur perişānum Ḥasan
- 15 Ca‘ fer-i Šādık Muḥammed Bākır’uñ sen ‘aşkına
Ol meded-res bendeñe ey şems-i tābānum Ḥasan
- 16 Ḥazret-i Mūsā‘ Alī Šāh-ı Rızā’nuñ ‘aşkına
Gel yetiş bu derd-i bī-dermāna Lokmān’um Ḥasan
- 17 Ḥazret-i šāh-ı Muḥammed ol Taķī’nüñ ‘aşkına
Virme ruḥşat ḥaşmuma ey šāh-ı devrānum Ḥasan
- 18 Ḥazret-i ‘Ali Naķī çeksün Ḥasan hem ‘Askerī
Cünd-i şeytānı helāk it derde dermānum Ḥasan
- 19 Koyma Mehdī-i Muḥammed vaktine Ḥaķ ‘aşkına
Bir gün evvel mużmahil it ey kerem-kānum Ḥasan
- 20 Bū Bekir Fārūk u ‘Oşmān Şir-i Yezdān ‘aşkına
Ḥazret-i Ḥamza vü ‘Abbās ‘aşkına cānum Ḥasan
- 21 Cümle aşḥāb-ı güzīn hem Tābi‘ nüñ ‘aşkına
Ehl-i beytūñ ‘aşkına raḥm eyle giryānum Ḥasan
- 22 Ehl-i Bedr’üñ hem Uḥud hem Kerbelā’nuñ ‘aşkına
Hem Baķī‘ ehl[i] mu‘allā ḥaķķ[i] aḥzānum Ḥasan
- 23 Dīn yolında dökülen ḥūn-ı şehidān ‘aşkına
Zāt-ı vaḥdet ‘aşķuñ kes gel bu efgānum Ḥasan
- 24 Pīrimüz Monlā-yı Rūm’uñ şeyḥ-i ekber ‘aşkına
Ḥaķķ-ı Sa‘ deddīn Cebābī vü ḥayl-i nālānum Ḥasan
- 25 Ḥazret-i Aḥmed Rūfā‘ī raķı‘-ı nuşret-livā
‘Aşķına bu zāt-ı pākūñ luṭfa şāyānam Ḥasan
- 26 Evliyā vü etķiyā vü aşfiyālar ‘aşkına
Bāb-ı luṭfuñda kerem kıl bende miḥmānam Ḥasan
- 27 Ḥadden eفزūn olmasa gelmez idüm taşdı‘ a ben
El-amān geldüm saña reddetme ķurbānam Ḥasan
- 28 Bū-yı cūduñdur semāyı aks-ile cevvdā iden
Ben de geldüm ḥāk-i pāye dīde-bārānam Ḥasan
- 29 Ğayret u şavlet mürüvvette biḥār u nehr bir
Kaṭre gelmez nezd-i iḥsānuñda ḥūbānam Ḥasan

- 30 Hüsni-zannum zātuña mazlūma sensin dest-gır
Ey şehenşāh-ı mürüvvet kân-ı ʿirfānum Ḥasan
- 31 Derbeder itme beni cā-yı digerde gelmişem
Şānı reddetmez kerimüñ ey dūr-efşānum Ḥasan
- 32 Zāğ virsün āteş-i kalbüm şu virsün dīdeler
Ṭiğ-ı bürrānuña sen çek durma ur cānum Ḥasan
- 33 Himmetüñle her biri bir ʿillete dūçar ola
Gülmesün tā haşre dek hīç rû-yı haşmānum Ḥasan
- 34 Hāşılı itdüm havāle zāt-ı pāküñ anlara
Kahr u ğam it anları ben-veş bu ihsānum Ḥasan
- 35 Hār-ı aʿdāmı bu bāğ-ı dehrden mahv eyleyüp
Gül gibi güldür benüm ey verd-i handānum Ḥasan
- 36 ʿAşkî-yi bî-çāreñi maḥrûm-ı nuşret eyleme
El-amān ey maʿden-i luṭf-ı firāvānum Ḥasan
- 37 Nām-ı pāk-i aḳdesüñ yād eyledükçe şād olup
Añladum geçdi ḳabûle oldı burhānum Ḥasan
- 38 Olduğı-y-çün bir tevessül-nāme mazlūmāne bu
Eyledüm bu nazm-ı pāki dürc-i dīvānum Ḥasan

28

Tevessülât be-Cenāb-ı Aşhâb-ı Bedr

Fāʿ ilâtün fāʿ ilâtün fāʿ ilâtün fāʿ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Eʿs-selām ey maʿden-i şıdk u şafā aşhâb-ı dīn
Eʿs-selām ey rezm-gāh-ı Bedre Bedrûʿl-mü ʾmin
- 2 İnnemeʿl-āmālū binniyād çevgānın ḳapup
Gūy-ı maḳşūdı murād üzre çalan sizler yakın
- 3 اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ üñ remzine kim mazhar olur
Cān-fedā siz pîş-gāh-ı raḥmeten-liʿl-ʿālemīn
- 4 Siz ki mazlūmāne bî-şek olduñuz feryād-res
Dest-i aʿdāda zebūnum gel eriş niʿmeʿl-muʿin

²⁸ YK 72a HM 96b TA 77a

5 Kaşid iden hep sizleri maşşūda nā 'il oldılar
Hāşe-lillah ben olam me 'yūs u maḥrūm u ḥazīn

6 Yüz sürüp geldüm ziyāret eyledüm mihmānesüz
Nuşret ü ikrāmıñuz erzān kıl 'ayne'l-yaḳīn

7 Ehli Bedr'i yād iden şād oldu nā-şād olmadı
Hāşşa geldük size nusret idüñ ey nāşırīn

8 Rūḥ-ı pāk-i aḳdes-i vālā-yı ehl-i Bedr'e kim
Ben tevessül eyledüm vallāh olam nuşret-ḳarīn

9 Sen ^{اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدُهُ} 'den al sabak
Kāfidür hem nāşırūm Allāhü Rabbu'l-'ālemīn

10 Sa'yuñı bād-ı hevāya virmez ol ehl-i kerem
Ḳıl ziyāret it du'ā aşḥāb-ı Bedr'e ol emīn

11 Eyle ādāba ri'āyet dāhil ol eyle du'ā
Ḥazihi cennātu'adnin ^{فَادْخُلُوهَا خَلِيدِينَ}

12 Hūn-ı aşḥāb ile gül-gün cilve-gāh-ı Muştafā
Āsmāna faḥr iderse hem sezā bu gül-zemin

13 'Āşḳiyā ḳāşır zebānuñ medḥe nuşretdür ġaraż
Sizlere meddāḥ olan bizzāt Ḳur'an-ı mübīn

29

Taḥmīs

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Rişte-i hecr ile ḳayd itmiş iken muḥkem beni
Dil perişān şāne-veş şad-pāreler perçem beni
Lāle-veş leb-beste lāl itdi sitem her dem beni
Ġurbet ilde eyledi ḳarḥ-ı felek ebkem beni
'Aḳlumu yağmaya virdi eyledi sersem beni

^{5b} ḥazīn: YK nüshasındaki metinde ḥazīn şeklindedir.

^{9a} 39 Zümer 36. Āyet: "Allah kuluna kāfi deġil midir? Seni O'ndan başkalarıyla korkutuyorlar. Allah, kimi saptırırsa artık onun yolunu doğrultacak biri yoktur.

^{11b} 39 Zümer 73. Āyet: "Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler."

²⁹ YK 72b HM 97a

2 Şöyle sūzānam ki āteş-ḥāneler ḥayrān olur
Dil semender-veş derūn-ı sinede āteş bulur

Bu güḍāz-ı cismüme ^{سَمِ الْحَيَاتِ} evsa^ç gelür
Baña zindandur cihān kām almadum kimler alur
Bir neşāṭın görmedüm hep eyledi pür-ḡam beni

3 Ben şalāt u şubḥa-i zühd-i verā ezkārumı
Zāhidā bey^ç eyledüm ḥum-ḥānede hep varumı
Zāt-ı Ḥaḡḡ’a eyledüm mir’āt rūyı yārumı
Güş idūñ şahrā-yı vaḥdetde enīn-i rāzumı
Hep ene’l-Ḥaḡ söylerem dār eylemez ebkem beni

4 Hırḡa-i iflāsı geydūñ ‘Āşḡīyā sevdā ‘aceb
‘Aḡlı yaḡma eyledūñ Mecnūn didiler şeyḡ ü şeb
Bir vefālı yāra nā’il olmadūñ çekdūñ ta‘ab
Çek elūñ şimden gerü ‘aşḡ-ı mecāziden ki hep
Ḥamdülillāh yār-ı bākī eyledi hemdem beni

30

Taḡmīs-i Nefis

Mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Nevā-yı naḡme-i sāz-ı sitāya pür-şafā dirler
Bu ‘ālem-i vaḡy-ı Ḳur’ān u ḥadıse bünyā dirler
Görince ‘ārif-i dānāyı anlar bir gedā dirler
Naşārāyā idüp raḡbet aña bonbiyā dirler
Namāz u hem niyāz bu dīn-i Aḡmed’de ezā dirler

2 Neden meyl eyler oldılar bu dem dīn-i Mesihāya
Giderler fevc fevc bilmem neden ol rāh-ı ḡayyāya
Heman bir secde itmek ḡaldı anlarda kilisāya
Ki gūyā put-perestdür raḡbeti taşvīr-i sīmāya
Şevāb üzre giderse bir kes anlar hep ḡaṭā dirler

3 Zinā vü hem livāṭa şürb-i ḡamr āḡir ‘ayān oldı
Şalāt u hem şıyām u hem zekāt anlar nihān oldı
Cemi‘-i münkirāt işler ser-ā-pā hep beyān oldı
Bu şer‘ üñ şehsüvārı ḡalmadı ḡalan yayan oldı
Eḡer şıdk ile bir güftāra gelse hep riyā dirler oldı

2c 7 A^çraf 40. Âyet: “Bizim âyetlerimizi yalanlayıp da onlara karşı kibirlenmek isteyenler var ya, işte onlara gök kapıları açılmayacak ve onlar, deve *iğne deliğine* girinceye kadar cennete giremeyeceklerdir! Suçluları işte böyle cezalandırırız!”

³⁰ YK 73a HM 97b TA 78a

4 Hüdud-ı şer‘ -i icrā kalmadı bu dīn ü devletde
Kamu dāniş-verān sevdā-yı manşib ile zilletde
Düşüp her bir vezirān zevk u şevk u cāh-ı servetde
Çekilmiş şāh-ı ‘ālem şems-vārī burc-ı vaḥdetde
Ferīd ü bī-kes ü tenhā meded-res yok şehā dirler

5 Zamānuñ süfliye meyl itdiginden eyle sen mefhūm
Bu demde paşa vü begler qarīninden olur ma‘ lūm
‘Adālet kalmadı anlarda ‘ālemde ‘amel ma‘ dūm
Zulūm ḥadden ziyāde aşdı yā Rab bizüz mazlūm
Su’al itseñ ‘adālet vaktimüz zevk u şafā dirler

6 Kibirle her biri Fir‘avn olup çün şadra geçmişler
Ki şan Nemrūd olup ḥamr u gurūrī şöyle geçmişler
Ḥükümdarlık idem dirken cihāna tā ki saçmışlar
Furū-māye denī-meşrebleri her yerde seçmişler
Komışlar her birin bir manşiba ağa paşa dirler

7 Çekilmiş gūşe-i vaḥdetde ‘ārifler ne ḥāl üzre
Ḥamūş olmuş anı hiç şanma kim bir kıyl u kāl üzre
Tutulmuş dāma gūyā bülbül-i tab‘um nihāl üzre
Bu devrūñ ḥālını ‘Aşkī faḳaṭ söyler mişāl üzre
Münāfıklar aña ‘āşık degül mi bī-ḥayā dirler

31

Taḥmīs-i diğēr Merşīye-yi ‘Ārif berā-yı İmām Ḥüseyn

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Naḥl-i ümmīd-i velāyet hel etāsın yā Ḥüseyn
Rezm-gāh-ı pūr-belāda ve’ḍ-Ḍuḥāsın yā Ḥüseyn
Mecmau’l-baḥreyn dūrri bī-bahāsın yā Ḥüseyn
Ḳurretü’l-‘ayn-ı Ḥabīb-i kibriyāsın yā Ḥüseyn
Nūr-ı çeşm-i Şāh-ı merdān Murtażā’sın yā Ḥüseyn

2 Bilmedüñ mi kāfir-i bed-kīneler kimdür eyā
Zāt-ı pāk-i aḳdesine itdiler cevır ü cefā
Āsumān-ı Ḥāyderī’dēn buldı ol meh rū-nümā
Hem ciger-pāre-i Zehrā Fātımā ḥayrū’n-nisā
Ehl-i beyt-i Müctebā āl-i ‘abāsın yā Ḥüseyn

3 Dönmez olsun ḥaşre dek ḥasretle bu çarḥ-ı kühen
Ḥilye-i vaşfuñ yazarken bu kitāba ehl-i fen
Nazm u neşr içre a zālīm görmedüñ mi bu suḥen
Ḥalken ü ḥulken müşabihsin Resūlullah’a sen
Nāzenīn-i enbiyā vü evliyāsın yā Ḥüseyn

³¹ YK 73b TA 88b

- 4 Būse-zen oldı Resūl-i müctebā gerdānına
Nice el urduñ be alçaq ravza-i reyḥānına
Cān fedā ol zāt-ı pākūñ vaşfına vaşşāfına
Seyyid-i şubbān-ı ehl-i cennet dindi şānına
Pişvā-yı etḳıyā vü aşfıyāsın yā Ḥüseyn
- 5 Ne revā nev-bāve-i Zehrā'yı itmek ser-nigūn
Ne revā ez-ḥāne-i Ḥaydar şikeste şod sūtūn
Anası kimdür anuñ gūş itmedūñ mi ey ḥurūn
Bed' atünminni dinildi māderi ḥaḳḳında çün
Cüz 'i zāt-ı Pādişāh-ı enbiyāsın yā Ḥüseyn
- 6 Her 'ulūmuñ bābı Ḥaydar vāḳıf-ı sırr-ı celī
Silk-i pākūñde sülūk itdi ser-ā-ser her velī
Kerbelā şāhı degül mi ḥāll iden her müşkili
Vālidī şānında dindi *lāfetā illā 'Ali*
Maẓhar-ı sırr-ı etemm-i *lāfetāsın* yā Ḥüseyn
- 7 Nice vaşşāf çekdi dürr-i nazmı silk-i vaşfuña
'Āciz oldı lāyık-ı vech üzre Şāhum na' tūñe
Ben ne ḥaddümdür dinilmişken efendim medhūñe
Rabbi *lāturḥam men ebke* didi ceddūñ ḥaḳḳuña
Tā bu rütbe sen ḥabīb-i müctebāsın yā Ḥüseyn
- 8 Bir içim şu çok mı gördūñ Kerbelā 'atşānına
Ehl-i beyt-i Muştafā'nuñ kūdek ü nisvānına
Teşne olduñ kāfir-i bī-din o zātuñ ḳanına
Şad hezāran la' n-ı bī-pāyān Yezīd'ūñ cānına
Nice ḳaşd itdi saña nūr-ı Ḥudāsın yā Ḥüseyn
- 9 La' net olsun fī' l-i nā-meşrū' -ı bed-kirdārına
La' net olsun ol cüyüş-ı mel' anet bed-kārına
La' net olsun ser-be-ser tā ḥaşre dek her yārına
La' net olsun hem anuñ a' vānına 'enşārına
Görmediler mi seni 'aynü'l-verāsın yā Ḥüseyn
- 10 Sen gibi serv-i şeh-i bāğ-ı risālet maḥmidet
'Andelīb-i ravza-i Aḥmedsin ey pür-mekremet
Kej-nigāha seddolur elbette bāb-ı merḥamet
Ḳim tokunsa verd ile ümmīd ider mi mağfīret
Gonca-i gülşen-serā-yı Muştafāsın yā Ḥüseyn

^{6d,e} *Lāfetā*: "Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur. "(Kudsi Hadis)

- 11 Mağdem-i pākiyle tezyīn eylemişken maḥşeri
 Şem‘-i cem‘-i bezm iken ol āşīkānuñ her biri
 Teşne-gān-ı rûz-ı maḥşer sāğar-ı encüm-teri
 Ehl-i maḥşer dest-i Ḥaydar’dan içerken Kevşeri
 Sen şusuzluğdan şehīd-i Kerbelāsın yā Ḥüseyn
- 12 Ḥazret-i Zehrā vü Ḥaydar nūr-ı Aḥmed ‘aşkına
 Ḥazret-i şāh-ı Ḥasan zāt-ı Muḥammed ‘aşkına
 ‘Aşķīnūñ a‘ dāsını qahr it bu merkad ‘aşkına
 Kıl şefā‘ at ‘Ārif’e ceddūñ Muḥammed ‘aşkına
 ‘Arşa-i maḥşerde maḥbūlū’r-ricāsın yā Ḥüseyn

32

Na‘t-ı Leylā Taḥmīs-i ‘Aşķī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 ‘Arūs-ı bülbül-i bāğ-ı cenānsın yā Resūlallāh
 Ḥaķīkat bā‘ iş-i kevn ü mekānsın yā Resūlallāh
 Şefi‘ ü dest-gīr-i mücrimānsın yā Resūlallāh
 Bu cismüm āteş-i ‘aşķuñla yansın yā Resūlallāh
 Dü çeşmüm ḥ‘āb-ı ğafletden uyansın yā Resūlallāh
- 2 Varup ḥāl-i tebāhum ‘arz idem ol şāh-ı *levlāke*
 Sürüp Kıtımīr-veş yüzler yolında ḥār u ḥāşāke
 Çekem çāk eyleyem tā kim girye-bānam düşem hāke
 Gidüp boynumda zencīrümle ben ol ravza-i pāke
 Görenler hep beni divāne şansın yā Resūlallāh
- 3 Senūñ sevdā-yı mihrūñle hele dād eyleyem ben kim
 Cünūn-ı ‘aşķ-ıla ‘ālemde bir ad eyleyem ben kim
 Fiğānumla cihānı şöyle berbād eyleyem ben kim
 O rütbe ağlayam çöllerde feryād eyleyem ben kim
 Sirişk-i dīdem al kıana boyansın yā Resūlallāh
- 4 Ğarīķ-i baḥr-ı ‘işyān ben gibi ḥayrān olup ağlar
 Tükenmez n’eyleşem fī‘l-i şenī‘üm dem-be-dem artar
 Niyāzımdur saña ey ma‘den-i kân-ı kerem her bār
 Şu nefsi-i şūm elinden bu dil-i bī-çāreyi kırtar
 Yeter fışķ u kıabāḥatden uşansın yā Resūlallāh

³² YK 74b HM 99b TA 80a

^{2a} *Levlāk*: “Levlāke levlāk lemā halaktu’l-eflāke” hadisinden iktibastır. (*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)

5 Günehkāram deyü senden ümîdüm kesmezem hâşâ
Şefî‘-i rûz u maḥşersin Ḥabîb-i Ḥazret-i Mevlâ
Ḥuzûruñda ola ‘Aşkî senüñ ‘aşkuñ ile şeydâ
Kuluñ Leylâ’yı maḥşer ehline sen eyleme rüsvâ
Günâhından bu dünyâda uṭansın yâ Resûlallâh

33

Ġazel-i Niyâzi Taḥmîs-i ‘Aşkî

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Zümre-i ehl-i belâyuz bizle bir kâr olmasun
Cân-sitândur nuṭkumuz bu yerde bâzâr olmasun
‘Arz idüp kâlâ-yı mihrin bizlere ḥâr olmasun
Kim ki cāndan geçmez ise tek bize yâr olmasun
‘Ār ‘ırzıyla gelüp ‘âşıklara bâr olmasun
- 2 Derde dermân isteyen bu yolda hep ḫalmış durur
Derdini dermân-ı ‘aşḫ ehli ḫamu almış durur
Yüz çevirmeyüz belâlardan Ḥudâ bilmiş durur
Ġam yükin ‘âşıḫ olan dâ‘im çekegelmiş durur
Doymayan dost derdine ‘aşḫa giriftâr olmasun
- 3 Çeksün âhir bu göñül dürlü sitemler lâyıḫı
Tâ ola mihr ü maḥabbet ḫulunuñ ol sâdıḫı
Gör neler çekdi bu yolda diñle Azrâ Vâmıḫ’ı
Dirdi uyutmaz raḫat itmez gece gündüz ‘âşıḫı
Şol ki bülbüldür güle ḫarşu nice zâr olmasun
- 4 Küfr-i zülfüñ görmeyen tã‘ ât u fıskı añlamaz
Bu riyâyı ḫubb-ı dünyâ emr-i Ḥaḫḫ’ı añlamaz
Çok riyâzet eyle zâhid fark u farkı añlamaz
Zerḫ u tã‘ at ile kimse ḫâl-i ‘aşḫı añlamaz
Tâlib-i şâdıḫ belinde tâ ki zünnâr olmasun
- 5 Can metâ‘ ın dökme her bâzârda bâzârı degül
Virme her nâdân eline çün ḫarîdârı degül
Remz-i Ḥaḫḫ’a maḥrem olmaḫ herkesüñ kârı degül
Ḳurı da‘ va eyleyüp Ḥaḫ’dan ḫaberdârı degül
Kim dilerse ‘aşḫ ile yâr olsun âgyâr olmasun
- 6 Vâdi-i ‘aşḫa girenler gördi dünyâ darlıḫın
Artırur günden güne efgân u âh u zârlıḫın
Nefy olur işbât ider bu yolda yâra yârlıḫın
Zerrece ‘aşḫ odı kimde olsa yaḫar varlıḫın
‘Aşḫ odı ister ki Ḥaḫ’dan ḫayrı ḫiç var olmasun

³³ YK 75a HM 100a TA 80b

7 Mekteb-i ‘irfāna gir olmaz bu yol taqlid ile
Nüşa-i vahdet nedür oku anı teşdid ile
Zıkr ü fikri cümlesin yağma idüp tecrid ile
Cümle efkârûñ hurûfin cem‘ idüp tevhid ile
Naqt-ı vahdetde haşr ol gayr-ı efkâr olmasun

8 Kal‘a-i ‘aşk içre girdüñ pāsbānı hāylama
Yāyı atduñ okı dikdün gayrı yāyı yaylama
‘Aşkiyā feth eyledün ebvāb-ı ‘aşkı söyleme
Ey Niyāzī hāl-i ‘aşkı kimseye fāş eyleme
Sırr-ı Hāk‘dan aña bīgāne haber-dār olmasun

34

Gazel-i Hasretī Tahmīs-i ‘Aşkī

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Nāvek-i dil-dūzuña peykāneler reşk eylesün
Kavs-i qahruñ çek begüm merdāneler reşk eylesün
Şöyle sūzān ol ki āteş-ḥāneler reşk eylesün
Sīne-i nādāna ur tā şāneler reşk eylesün
Āteş olsun şem‘ ile pervāneler reşk eylesün

2 Derd-i bī-dermān ider kapuñda ‘arz-ı ihtiyāc
Merhem-i vaşluñdan özge ‘aşıka olmaz ‘ilāc
Yakdı mişkāt-ı felek ıkdāmuña bu şeb sirāc
Düğme-i zer-tārı çöz gel sīne-i simyānuñ āc
Çāk çāk olsun şadef dürdāneler reşk eylesün

3 Düşme şadrınca süvār ol eşhebün a‘ lasına
Gösterüp ruḥ vir siper kıl ‘adū ifnāsına
Şāh-ı baḥta kaşr-sāz ol nüh felek bālāsına
Tig-ı ‘irfānuñ şu‘ūd it rütbe-i vālāsına
Beydaḳı ıkdāmına ferzāneler reşk eylesün

4 Yūsuf-āsā sicne girmiş bād arar yelpāzeden
Āteş-i ruḥsār gāhī ‘arz ider dervāzeden
Men‘ iderseñ murğ-ı devlet sāyesin pervāzeden
Nim-bismil murğ-veş çık ḥāne-i ḥamyāzeden
Şive-i reftāruña mestāneler reşk eylesün

5 ‘Aşkiyā pīr eyledi āḥir seni nev-reste kim
Eyledi şirīn lebi Ferḥād-veş dil-ḥaste kim
Düşme dām u dāne-i ḥāline ben-veş dost kim
Hasretī bir kāküli müşkīne ol dil-beste kim
Halka-i zencirine divāneler reşk eylesün

³⁴ YK 75b HM 100b TA 81b

Ġazel-i Şemsî Taḥmîs-i ‘Aşkî

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Āteş-i ‘aşk u maḥabbetle dili sūzāneyem
Şem‘-i ruḥsāruḥda her şeb ey perî pervāneyem
Naḳd-i ‘ömrüm şarf idüp ben bilmedüm āyā neyem
Cümle ‘ālem āşnā ben arada bîgāneyem
Her işüñ aḡyār ile gör kim ‘aceb divāneyem
- 2 Nār-ı sevdā-yı cünün itdi dili āḥir kebāb
Seyl-i eşküm ‘arż ider durmaz hele ḥün-ı şarāb
Vefk-ı ḥüsnüñ āyet-i teşḥîr-i siḥre inḳılāb
Bilmeyüp ta‘ mîr-i cism itdüm velî ḳalbüm ḥarāb
El meded mi‘ mār-ı ‘ālem ḳıl nazār vîrāneyem
- 3 Bāb-ı luṭfuḥda durup deryūze iḥsān isterem
Sen kerîm ü ben gedā reddetme her ān isterem
Leb-fütāde vādi-i vaḥdetde olan isterem
Teşne-i zulmetde ḳaldım āb-ı ḥayvān isterem
Girmeden deryā-yı ‘aşḳa ṭālib-i dür-dāneyem
- 4 Secde-gāḥ-ı ‘āşık-ı büḥāneyem ben ‘Āşḳiyā
Ser-fürü itsün gelüp bezm-i elestle āşnā
Dîde-i mestāneden doldur şarābı sākīyā
Mey-furūş oldum şalādur ehl-i ‘aşḳa Şemsiyā
Bendedür ḥamr-ı ezel gelsün gelen meyḥāneyem

Ġazel-i Eminî Taḥmîs-i ‘Aşkî

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Çarḥ-ı gerdün içre bir cā-yı selāmet ḳalmadı
Başuma hiç gelmedük gūne felāket ḳalmadı
‘Azm-i ḡurbet itmege vaḳt-i sefāret ḳalmadı
Ey gönül bu ‘ālem-i fānîde rāḥat ḳalmadı
Kimden umarsın luṭuf ‘ālemde ḳudret ḳalmadı
- 2 Rûz u şeb lehv u ṭarab ḳamu seyrānumuz
Fıskla ālûde olmışdur bizüm dāmānumuz
Şimdi nefret itmededür yārumuz yārānumuz
Cümlemüzüñ çekdüḡi miḥnet bizüm ‘ışyānumuz
Ġāfil olma şöyle bil a‘ māle diḳḳat ḳalmadı

³⁵ YK 76a HM101a TA 82a

³⁶ YK 76b HM 101b TA 82b

- 3 Ey göñül murğ-ı diyānet oldı İblis'e esir
İtmedüñ taḥlīsine sa'y u 'amel ey nāle-gir
Şimdi bir şāhib-keramet pīr hem gezmektedir
Devr idüp gezseñ cihānı bulamazsıñ biñde bir
Mürşid-i kāmīl olan şāhib-kerāmet ḳalmadı
- 4 N'eyledi gör iḥtilāṭ-ı nās ile ülfet bizi
Alıḳoydu rāh-ı Ḥaḳ'dan sūdsuz 'ışret bizi
Ugradur biñ türlü derde āhiri ḡurbet bizi
'Avḳ u te'ḥīr eylemişdür sehv ile ḡaflet bizi
Ol ḥulūs-ı ḳalb ile Ḥaḳḳ'a 'ibādet ḳalmadı
- 5 Ḥaḳḳ için şıdk ile bir āmāle virmezseñ emek
Bī-hayā desti dirāz itmekdesin Ḥaḳḳ'a dilek
Ḥayr işüñ görmez şu'ūdın āsumān üzre melek
Anuñ-içün 'aksine dönmekdedür çarḡ-ı felek
Ser-te-ser bu ḥāldeyüz ta'rife ḥācet ḳalmadı
- 6 Bir neşīmen-gāh-ı rāḥat itmege seyr-i güzeşt
Ḳalmadı bu 'ālem içre olmada ḥatır şikest
Mezra'-ı dünyādan ey dil 'uzlet it başuñ ilet
Nefsī nefsi oldı 'ālem cümle yek dil yek cihet
Ḳaḳdı raḡbet aradan meyl ü maḥabbet ḳalmadı
- 7 Māsivāyı terk idüp varuñı ḳıl ey dil-fūruḥt
Çün muḳarrerdür bilürsün ḥaşr u neşr ü ḥayy u mūt
'Aşḳiyā hiç yok başuñda bitmedük miḥnetle ot
Dir Emīnī şöyle bildüm cümleden efḍal sūkūt
Ehl-i dil kāmīl olan 'irfāna şoḡbet ḳalmadı

37

Gofte-i Borlı Ḳuddūsī Efendi Taḥmīs-i 'Aşḳī

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 'Aşḳ-ı üftādeler şeb tā-seḥer efḡān ḳamu
Şem'-i cem'-i bezm-i yāra vaşl için nālān ḳamu
Nār-ı ruḡsārı ḥayāliyle olur sūzān ḳamu
Ol güzeller şāhınuñ 'aşḳları ḥayrān ḳamu
'Aşḳ şarābın nūş idenler tā ebed mestān ḳamu
- 2 Cāme-pūş-ı nev-be-nev şūret-fürüşān cā-be-cā
Yol yetirmiş vādi-i ḥayretde ḳalmış bī-nevā
Ḥavf-ı dūzaḡ yandurur ḳalbin ider 'arż-ı du'ā
Zāhid ağlar gece gündüz cennet için dā'imā
Zümre-i 'uşşāḳa cennet görünür zindān ḳamu

³⁷ YK 77a HM 102b TA 83a

Başlık: Borlı: Adanavī TA 83a, Borī YK 77a

Ġazel-i Ĥüsni vü Taĥmīs-i ‘Aşkī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ser ü kār-ı ĥarābātam šalāḥat ḳanda ben ḳanda
Esir-i nefis ü şeyṭānam diyānet ḳanda ben ḳanda
Beni terk eyle ey yārān beşāset ḳanda ben ḳanda
Perişān-hātır u maḥzūnam ülfet ḳanda ben ḳanda
Şafālar bezmine meyl ü maḥabbet ḳanda ben ḳanda
- 2 Meta‘ -ı şabrumı ġārāt iden ol çin-i pür-ḥāmdur
Yaḳan bu ĥırman-ı ‘aqlum yine ol ġonce-i femdür
Anuñçün nezd-i ḥāş u ‘āmda menfūr-ı ‘ālemdür
Felek ‘aks olğundan mı ḳarārüm ġüşe-i ġamdur
Baña mey şunma ey şākī o ‘ışret ḳanda ben ḳanda
- 3 Benüm ḥāl-i ĥarābātum bu remzi ġüş iden anlar
Mey ü meyḥāne-i bezm-i elesti nüş iden anlar
O rūḥ-ı nefḥa-i zāt-ı ḳadīmi hüş iden anlar
Muḥābbet baḥr-ı zāti kim dilinde cüş iden anlar
‘İnān-ı ihtiyārum yok sekānet ḳanda ben ḳanda
- 4 Ne ümmīd-i Biḥistem ben ne Duzaḡ bīmidür kārüm
Ne sevdā-yı maḥābbet ne firāk-ı yār efkārüm
‘Uḳul idrāk itmez şöyle bir ḥāle giriftārüm
‘Aceb dīvāne-meşrebdür dilüm tā şeb seḥer-zāram
Cünün u ‘aql ile rindāne soḥbet ḳanda ben ḳanda
- 5 Beni terk eylemez miḥnet belālar kim enisümdür
Su’āl itseñ de ‘Aşkī dir ‘abīd-i kemterinümdür
Bırakmaz dāmenüm elden raḳīb-i bed nedimümdür
Temennā-yı vişāl-i yār anuñçün nā-ümīdümüdür
Ki ġüyā Ĥüsniyā kūyına vuşlat ḳanda ben ḳanda

Ġazel-i Ferīd Taĥmīs-i ‘Aşkī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Senüñ devründe hiç zannetme ‘āşık kām-yāb oldı
Yıķıldı kaşr-ı maḳşūdum ĥarāb-ender-ḥarāb oldı
Yaraşur serzenişler sāġar-ı la‘ le şarāb oldı
Leb-i şekker-feşānı menba‘ -ı telḥ-i cevāb oldı
Bu ağızla ḥitāb-ı serd ġāyetle ‘itāb oldı

³⁸ YK 77b HM 103a TA 84a

^{4d} dilüm: dile YK 78a

³⁹ YK 78a HM 103b TA 84a

- 2 Tekāpūy-ı ser-i kūyı vişāle rū-fütād olmak
Şitābum reh-zen-i gürg-i ‘adūdan tek āzād olmak
Bu ‘ādet Yūsuf-hecre düşen āhirde şād olmak
Murādum Mısr-ı maḳşūda varup neyl-i murād olmak
Bu ḥūlyāyı şudan zannetmişem zīrā serāb oldu
- 3 Ḥayāl-i ḥadd ü ḥālī yer edelden tā ‘uyūnumda
Nümāyān oldu ‘aks-i vefḳ-ı ḥüsnüñ bil cünūnumda
Cefā-keşlük okundu nüṣḥa-i ‘aşḳ-ı mütūnumda
Dizildi şerḥalar mıstar gibi ḳat ḳat derūnumda
Maḳāl-i hecr-i dildārum yazıldı bir kitāb oldu
- 4 Çeküp müjgān-ı tīrūñ ḳavs-veş ḳaşuñ ḳurup şimdi
Şehīd itmek revā mı bezm-i vuşlatda urup şimdi
Hezārān dağ açduñ sīneme zālīm durup şimdi
Ciger yandı raḳibe göz göre luṭfin görüp şimdi
O āteşle gönül şaplandı sīḥe pūr-kebāb oldu
- 5 Bahā bulmaz metā‘-ı ‘Aşḳī her dem ‘ār itdükçe
Sürünsün şu gibi pāyinde ol āzār itdükçe
Semen ‘arz eyleyüp ḳadrin bilüp bāzār itdükçe
Ferīdā yār-ı ‘aşḳuñ sūk-ı dilde kār itdükçe
Bütün hep çekdüğüm derd ü elem bir bir ḥesāb oldu

Tercî^c -bend

Mefâ^c ilün mefâ^c ilün mefâ^c ilün mefâ^c ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

- 1 Er oldur kendisin iḥfâ ide zîr-i ḳabâ şimdi
Felek ḥar-gâhını pür eylemiş gâv-i dü-pâ şimdi
- 2 Maḥabbet selb olup pür-fitnedür çarḥ-ı fenâ şimdi
Dilâ bir kez naẓar ḳıl ‘ârife yok merḥabâ şimdi
- 3 Ne sende çeşm-i ‘ibret var ne ‘âlemde vefâ şimdi
Çekildi gûşe-i vaḥdetde cümle evliyâ şimdi

II

- 1 Hünler-mend olmadan ğayrı ḳabâḥat yokdur insanâ
Geçer ser-şadra câhil şaff-ı na‘li koydı ‘irfâna
- 2 Manâsıp ehli beñzer ekşerî bu demde ḥayvâna
Bulardan keff-i enẓâr it direm dâ‘im ‘azizâna
- 3 Ne sende çeşm-i ‘ibret var ne ‘âlemde vefâ şimdi
Çekildi gûşe-i vaḥdetde cümle evliyâ şimdi

III

- 1 Tolaştı mûy-ı zengî-veş bu ‘âlem ḥâr-ı bâzâra
Meta‘-ı ‘ömrini yağmaya virdi çâr u nâçâra
- 2 Zimâm-ı iḥtiyârın virdiler hep div-i aġyâra
Hebâya gitdi evḳât-i ‘azizüñ şarf idüp kâra
- 3 Ne sende çeşm-i ‘ibret var ne ‘âlemde vefâ şimdi
Çekildi gûşe-i vaḥdetde cümle evliyâ şimdi

IV

- 1 Denî dehrüñ kime vardur vefâsı sufle-peymâdur
Tekâpû-yı sivâdan ḥâşılı maḥşer de ḥayfâdur
- 2 Bu bir naḳş-ı muşavver sûretâ baḳ ‘ayn-ı ma‘nâdur
Ḥaḳîḳat-bîn olan ‘âriflere câ-yı temâşâdur
- 3 Ne sende çeşm-i ‘ibret var ne ‘âlemde vefâ şimdi
Çekildi gûşe-i vaḥdetde cümle evliyâ şimdi

V

- 1 Geçüp ‘aşḳ-ı sivâdan dest-şu olmaḳ sa‘âdetdür
Vişâl-i yâr-ı bâḳiden cüdâ olmaḳ şekâvetdür
- 2 Şarâb-ı lâ-yezâliden gel iç ‘Aşḳî ‘inâyetdür
Şaḳın ḡafletde olma pendümi gûş it nihâyetdür

⁴⁰ YK 78b HM 104a TA 84b
V, 1* ‘aşḳ-ı: ‘aşḳı YK 78b

3 Ne sende çeşm-i ‘ibret var ne ‘âlemde vefâ şimdi
Çekildi gûşe-i vahdetde cümle evliyâ şimdi

41

Tercî‘ - bend Faḥr-ı risâlet-penâhî

Mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

I

1 Bezmünde amân eyleme derbende Muḥammed
Cürmümle beni eyleme şermende Muḥammed

2 Gamgînüñi luṭfuñla gel it ḥande Muḥammed
Nālân dil ü cānum ider tende Muḥammed

3 ‘Aşkuñ reseni çekdi beni bende Muḥammed
Biñ cān-ıla kurbānuñ olam ben de Muḥammed

4 Mecnūnuñ olam ey ruḥı ferḥunde Muḥammed
İsmin okunur âyet-i Qurân da Muḥammed

5 Raḥm eyle benem bende-i efkende Muḥammed
Kes âhumı vaşluñ ile gel sen de Muḥammed

II

1 Şâyeste degül gerçi kuluñ ‘arz-ı cemâle
‘İşyānuma luṭf eyle beni itme ḥavâle

2 ‘Ömrüm güneşi irdi bu ḥasretle zevâle
Baḳmam iki ‘âlemde olan zıll u ḥayâle

3 Ḥār-ı reh-i kūyuñ bañadur sünbül ü lâle
Ḥāk-i derüñe geldi gedâ şimdi su’âle

4 Reddetme tehî dönmesün ol elde sıfâle
Şiddet ile muḥtācuñam âh nân-ı vişâle

5 Raḥm eyle benem bende-i efkende Muḥammed
Kes âhumı vaşluñ ile gel sen de Muḥammed

III

1 Ben bende mücāvır kılunam ḥayl-i güneḥ-kār
Sen kân-ı şefâ‘ atsin efendim bize her bār

2 ‘Aşkuñla ola dîdelerüm şöyle ki ḥün-bār
Görmez ola bu çeşm-i diger çihre-i aḡyār

3 Sen şāh-ı melāḥat var iken bendeñe dildār
Kāfir olayım eyler isem ḡayruñı ben yār

⁴¹ YK 80a HM 104b TA 86a

- 4 ‘Āşık geçinür her ne kadar eylese bî-zār
‘Afv eyle anı luṭf u keremle n‘ola Hünkār
- 5 Raḥm eyle benem bende-i efkende Muḥammed
Kes āhumı vaşluñ ile gel sen de Muḥammed

IV

- 1 Taḳlīdümü taḥḳīḳ idecek naḫra-i iḥsān
Genc-i kerem-i ‘aşḳa gel it bendeñi derbān
- 2 Yok gerçi liyāḳat baña sen rüṣd ü zekā vir
‘Uşşāḳ olan ni‘ metüñe ḳıl beni şāyān
- 3 Envārını bu güm-rehe gel rehberüm eyle
Göster baña vuşlat yoluñı ‘āşık-ı ḫayrān
- 4 Ref‘ eyle ḫicābı aradan derde em eyle
Tā olmaya dil derbeder-i hecr-i beyābān
- 5 Raḥm eyle benem bende-i efkende Muḥammed
Kes āhumı vaşluñ ile gel sen de Muḥammed

V

- 1 Ümmīd-i vişāl eyler iseñ ‘Aşḳī ḳarār it
Şābit-ḳadem ol şām u seḫer sıdḳ ile zār it
- 2 Bāzār-u maḫabbetde durup varuñı terk it
Kālā-yı ten ü cānını bu yolda nişār it
- 3 Gir pūte-i ‘aşḳ içre yanup ḳāl ola-gör kim
Şāyeste[-i] zer-ger ola-gör cismi demār it
- 4 Enfāsuñı ‘İsā-nefes it ‘aşḳ ile sa‘y it
Güftāra gelüp soñra bu evrād[1] hezār it
- 5 Raḥm eyle benem bende-i efkende Muḥammed
Kes āhumı vaşluñ ile gel sen de Muḥammed

42

Tercī‘-bend

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Dil düşdi ğama oldu tebāh āh āh
Çıkdı felege dūd-ı siyāh āh āh
- 2 Olmaz ise ger bendeye tevfiḳ-i İlah āh āh
Ḫālüm yine müncer olur eyvāh āh āh

Lā ḫavle velā ḳuvvete illā billāh āh āh

IV, 1^b kerem-i: keremüñ HM 104b, YK 80a
⁴² YK 79a HM 104b TA 85b

II

1 Vaqt-i cüvānī gitdi gelüp mū-yi sefidüm
Yek dāne ‘amel meṣra’-ı ‘ālemde neçidem

2 Dihkân-ı felek hırmen-i ‘ömrümde ümîdüm
Hiç koymadı bir gâh billâh âh âh

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh âh âh

III

1 Şevka diyerek nefis-i le’im eyledi iğvâ
Girdâb-ı helâke düşürüp al-ile hayfâ

2 Yok çäre nedür leyte ile eyleme gavga
Vādî-i belâda bu dil-i gümrâh âh âh

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh âh âh

IV

1 ‘İsyân ile âlûde olup zevraḡ-ı cismüm
Deryâları ağlatdı bu dem girye-i çeşmüm

2 Mevc-âver olup sâhil-i sînemde bu cürmüm
Âh eyle heman vaqt-i seher-gâh âh âh

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh âh âh

V

1 Keşf olsa benüm defter-i a’ māl-i günâhum
Maḡşerde görür ‘Aşḡi benüm ḡâl-i tebâhum

2 Ḥayr-i ‘amelüm yok ise var dîn ile âhum
Raḡm eyle baña Ḥazret-i Allâh âh âh

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh âh âh

43

Tercî’-Bend-i Taḡmîs

Mef’ ülü mefâ’ ilü mefâ’ ilü fe’ ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

I

1 Feryâd u fiḡân dîde-i giryân u ḡazîn âh
Maḡv itdi vücûd-ı dil-i ‘uşşâḡ[1] bu eyvâh

2 Yûsuf gibi menzil-gehimüz Mısr-ı belâ-çâh
Miḡnetle çeküp dürlü meşâ’ib didüm âh âh

Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh âh âh

I. bendde vezin bozuktur.

⁴³ YK 80a HM 106a TA 86b

II

1 Hayret-keş olup yārın arar bende Mecnūn
Görsem deyü her yerde gezer yārına meftūn

2 Can virmek için şanma ‘ abeş yāra o medyūn
Kūyında bulunmaz o ‘ aceb kim ile gümrāh

Lā havle velā kuvvete illā billāh āh āh

III

1 Perçem gibi hāl-i dilümüz oldu perīşān
Fürkātle yanan yakmaz anı nār-ı ceḥīmān

2 Meh-ṭal‘ at-ı rū kāfire ‘ arz eyledi imān
Efkende seni koydı melāmetde o gümrāh

Lā havle velā kuvvete illā billāh āh āh

IV

1 Raḥm eyledi hūrşid-i cihān gördi bu hālüm
Kaşd eyledi şemşir-i firāk ile o zālīm

2 Bir kez n‘ ola alsaydı benüm yār-ı selāmum
Güş itse n‘ ola vird-i zebānum benüm ol şāh

Lā havle velā kuvvete illā billāh āh āh

V

1 ‘ Aşkī seni sevdā-yı ser-i yār-ı dilārā
‘ Alemlere rüsvā ider aḥir seni ḥayfā

2 Herkes çağırur gel berü ey ‘ aşık-ı şeydā
Bilmez senün aḥvālün ādem bilür Allāh

Lā havle velā kuvvete illā billāh āh āh

44

Medine-i Münevvere’den Ğurbet İhtiyārı Mevsiminde Güyā
Olduğı Vedā‘ iyyesidür

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ey dil ey dil vaḳtidür sen eyle efgānı el-vidā‘
Gül gibi gülme şaḳın gel eyle nālān el-vidā‘

2 Dağ-ı fūrkatle derūnūn şerḥa şerḥa lāle-veş
Nār-ı ḥasretle vücūduñ eyle sūzān el-vidā‘

3 Dide-i nem-nāküme ebr-i semā reşk eylesün
Şöyle döksün eşkini bu çeşm-i giryān el-vidā‘

⁴⁴ YK 80b HM 106b TA 87a

- 4 Yüz sürüp Kıtımîr-veş durdum kapuñda yâ Resûl
Yâ Resûlallâh meded olduysa fermân el-vidâ⁶
- 5 Ey İmâm-ı enbiyâ ey Faḥr-ı ‘âlem Muştafâ
Ey Ḥabîb-i Kibriyâ ey sırr-ı Subḥân el-vidâ⁶
- 6 Ey şefî‘ -i müznibân ey dest-gîr-i mücrimân
Raḥmet-i kevn ü mekân ey baḥr-ı iḥsân el-vidâ⁶
- 7 Mihr-i vaşluñ sîne-i târiküme pertev iken
Pür-siyâh itdi derûnum bû-yı hicrân el-vidâ⁶
- 8 Kilk-i kudret çekdi bir ḥaṭ levḥa-i ‘ışyânuma
Bildi ‘âlem nev-zuhûr-ı levḥ-i ‘ışyân el-vidâ⁶
- 9 ‘Âşî vü mücrim ḳulam hiç bende yok ḥayr-i ‘amel
Cümle nâ-meşrû‘ ef’ âlüm nümâyân el-vidâ⁶
- 10 Raḥmeten li’l-‘âlemînsin hem şefî‘ -i pür-günâh
Ben güneh-kâr eylerem çâk-i giribân el-vidâ⁶
- 11 Raḥmete şâyeste bir ben gibi yokdur ümmetüñ
Vaḳtidür dil-ḥastaya sen eyle dermân el-vidâ⁶
- 12 Dilde çokdur elde yokdur diye müstağraḳ ḳulam
‘Azm-i ğurbet eylerem ğâyet perîşân el-vidâ⁶
- 13 Evvel Allâh sonra evlâsın baña sen ğayrdan
Her maḥalde tut elüm ey şâh-ı sultân el-vidâ⁶
- 14 Ehl ü evlâd u ayâlüm hep emânetdür saña
Ruḥşatuñla eylerem ey nûr-ı Yezdân el-vidâ⁶
- 15 Mescid ü mihrâb-ı dost ey ravza-i cennet-nişân
Minber-i ‘âlî-maḳâm olsun hezârân el-vidâ⁶
- 16 Ey zacî‘ -i Faḥr-ı ‘âlem ey Ebû Bekr-i celîl
Zâtuñ ile eylerem maḥzûn u ḥayrân el-vidâ⁶
- 17 Cümle varın Ḥaḳḳ için îşâr iden ey zü’l-kerem
Tut elüm Allâh için bendeñ pür-aḥzan el-vidâ⁶
- 18 Ḥazret-i Fârûḳ-ı ekber ‘izz-i İslâm ey ‘Ömer
Senden ey burc-ı ‘adâlet güldi âvân el-vidâ⁶
- 19 Ḳurretü’l-‘ayn-ı Resûl-i Müctebâ Zehra Betûl
Ḳıl teraḥḥum ḥâlûme gör dîde pür-ḳan el-vidâ⁶

6^b Raḥmet-i: Ey raḥmet-i

- 20 Ben şehīd-i Kerbelā-yı hecrüñ olmağdan Betül
Vuşlatuñla ben olam bezmüñde qurbān el-vidā‘
- 21 Yüz sürüp geldüm eyā ehl-i Baķī‘ a ilticā
Bezmüñüzden etmege geldi bu mihmān el-vidā‘
- 22 Şāhib-i ħilm ü ħayā kān-ı kerem senden bugün
Cāmi‘ ü’l- Ķur‘ ān Zī’n-nureyn-i ‘ Osmān el-vidā‘
- 23 Ĥazret-i ‘ amm-ı Nebī ‘ Abbās-ı ‘ ālī pür-güher
Ben tevessül eylerem senden be-her ān el-vidā‘
- 24 Ey ‘ Aliyyü’l-Murtażā’ nuñ naħl-i ümmīdi Ĥasan
Cām-ı zehri şundi destüñe bu devrān el-vidā‘
- 25 Ben de nüş itsem ‘ aceb mi nās elinden zehr-i ğam
Eyle zāt-ı ekreme pür oldı peymān el-vidā‘
- 26 Şehsüvār-ı enbiyānuñ oğlı İbrāhim’e gel
Ağlayarak eyle bezminde dil ü cān el-vidā‘
- 27 Ey benāt-ı tāhirāt-ı Seyyidü’l-kevineyn hū
Eylerem sizlerle ben üftān u ħizān el-vidā‘
- 28 Ĥazret-i ‘ Āyişe-i Şiddıķa-i zevc-i Resül
Ümmehāt-ı mü’minin ey kān-ı ‘ irfān el-vidā‘
- 29 Nās elinden ben gibi töhmetle tökdüñ kanlı yaş
Ben de gördüm çok cefā vü cevri ü bühtān el-vidā‘
- 30 El-vidā‘ ey Nāfi‘ ü Mālik ‘ uķeyleĥ-ı ‘ Ali
El-vidā‘ bī-ķāreyem ey dest-girān el-vidā‘
- 31 El-vidā‘ sıbt-ı Ĥalīme Sa‘ d-ı Ĥıdrī el-vidā‘
Fāţıma bint-i Esed ey kān-ı izān el-vidā‘
- 32 Evliyā vü etķiyā vü aşfiyā ehl-i Baķī‘
Mü’minin ü mü’mināt cümle şehidān el-vidā‘
- 33 Ben tevessül eyledüm Ĥaķķ’a sizi reddetmeyüñ
El-meded ‘ ācizlere ey ehl-i imān el-vidā‘
- 34 Bī-kesem yok dest-girüm qalmışam ayakda ben
El virüñ ben qalmışa ey rûĥ-ı pākān el-vidā‘
- 35 Raĥmet ü şefķať mürüvvet bende-i bī-ķāreye
İrgürüñ billāh ğāyet luţfa şāyān el-vidā‘

- 36 Taş yedüm nân yerine vü kan içeydüm şu gibi
Olmasaydum bu maḥalden āh gūyān el-vidā‘
- 37 Ta‘ ne-i taş-ı münāfıkla ciger şad-pāredür
Ol sebebden eylerem ben yār [u] yārān el-vidā‘
- 38 Her biri dūçār ola ḳahr-ı Ḥudā’ya anlaruñ
Dü-cihānda olalar bed-nām-ı hıızlan el-vidā‘
- 39 Elvedā‘ ey Ḥamza-i ‘ amm-ı Resūl ey cān fedā
Seyyid-i cümle şehīdān şehsüvārān el-vidā‘
- 40 Pişgāh-ı Aḥmed-i Muḥtar’a cān etdüñ nişār
Şu yerine ḳan töken ey şır-i Raḥmān el-vidā‘
- 41 Çeşm-i Ḥaḳ-bīnā-yı Aḥmed oldu nem-nāk ü ḥazın
Oldı giryān hep senüñçün şāh-ı devrān el-vidā‘
- 42 Sensin ol ḳuṭb-ı ṭarīḳat reh-nümā vü pīşvā
Himmetüñ olsun refīḳüm el-amān u el-vidā‘
- 43 Ser-be-ser ehl-i Uḥud sizden de istimdādumuz
Pür-selāmet ‘ azm idem yollarda şādān el-vidā‘
- 44 Ey Medīne bāğ-ı cennetden nişānsın bī-güman
İftirāḳuñ açdı dilde dağ-ı pinhān el-vidā‘
- 45 Öyle bir maḥbūb-ı şehir-i pāksin kim nezd-i Ḥaḳ
Eyledi maḥbūbını Ḥaḳ sende pinhān el-vidā‘
- 46 Yüz süren şıdḳ ile bu ḥāke irer maḳşūdına
Derde dermānsın Medīne şehir-i gufrān el-vidā‘
- 47 Kūy-ı Maḥbūb-ı Ḥudā büyü mu‘ aṭtar cān-fezā
Nūr ile olmuş binā hep ḳaşr u eyvān el-vidā‘
- 48 Bu zemīne oldu Cibrīl-i emīn çārüb-ger
Şad hezārān-ı melek ḥizmet-güzārān el-vidā‘
- 49 ‘ Arş-ı a‘ lādan mu‘ allādur disem ḥaḳ söylerem
Merḳad-i ḳabr-i Nebī Firdevs-i nūran el-vidā‘
- 50 Ey ‘ avālī-i ḳabā seyrān-gehi maḥbūb-ı Ḥaḳ
Naḥl-i Ṭūba’dan nişān ey bāğ-ı bostān el-vidā‘
- 51 Yā İlāhī ehl ü evlād-ı Resūl’üñ ḥürmeti
Cümle sükkān-ı Medīne ḥaḳḳı cīrān el-vidā‘
- 52 Vir selāmet ‘ avdetümçün ilticā itdüm vedā‘
Bendeñi celb it yine mesrūr ü ferḥān el-vidā‘

53 ‘Aşkî-yi bî-çāreye ancak meded-resdür Hudā
Cümle maḥlūkuñ ider hep rūy-gerdān el-vidā‘

45

Na‘t-ı Şerīf Berā-yı Ḥazret-i Mevlāna Kuddise Sırruhu’l-a‘lā

Mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ey vākıf-ı esrār-ı kemālāt-ı hüviyyet
V’ey kāşif-i gencîne-i kufl-i aḥadiyyet
- 2 Ey vāriş-i serdār-ı rūsul ‘ilm-i ledünnî
V’ey sākî-i serşār-ı tūyî bâde-i vaḥdet
- 3 Ey şāh-ı reh-i ‘aşka olan rehber-i ‘uşşāk
V’ey tih-i taḥayyürde kalan ‘aşika rahmet
- 4 Ey çarḥa viren kâmet-i ta‘lim-î semā‘ı
V’ey nağme-i ney ile sürüşānı iden mest
- 5 Ey naḥl-i şadākatde olan ḥūşe-i Şiddik
V’ey Kehf-i refaakatde olan māye-i hicret
- 6 Sen gelmek için geldi cihān bāğına Şiddik
Ey tūṭî-yi vaḥdet bu ne engām-ı meşerret
- 7 Ceddin oluban sikke-zen-i sıdık-ı Muḥammed
Zātuñ oluban sikke-zen-i ‘aşk u maḥabbet
- 8 ‘Aşk olmayıcaḥ dilde şadākat daḥı olmaz
Bir lāzım u melzūm gibidür bu iki şüret
- 9 Ey maẓhar olan sırr-ı celāl-ile cemāle
V’ey bulmuş olan nām-ı celālî ile rif‘at
- 10 Ey nām-deşi Faḥr-ı rūsul Ḥazret-i Hünkār
V’ey nām-ı Muḥammed’le bulan ‘āleme şöhret
- 11 Ey Şāh-ı velāyet geleli giti-i cihāna
Bendeñ oluban cümle velî dergehe sür‘at
- 12 Nevbetlerini eyledi ḥāmūş kudūmın
Tā ḥaşre degin oldu kudūmūñ zen-i nevbet
- 13 ‘Aşk ehline vaż‘ eyleyüben rāh-ı vişālî
‘Aşk atına her kim ki süvār çekmedi zaḥmet

⁴⁵ YK 82a HM 108a TA 89a

- 14 Allāh ile hū oldu cenāhān-ı mürīdān
Ney ile kudūm oldu rebāb bādi-i vecdet
- 15 Ervāh-ı selef gūş idicek bezm-i şafāy
Hāzır olalum deyü heme eyledi raġbet
- 16 Muṭrıb-zen-i bezmüñ olıcaķ Zühre-i gerdūn
Encüm dökülür Müşterī Mürriḫe ne minnet
- 17 Keşkül-keş-i dergāhuñ eyā şems ü kamedür
Senden alur envārı ider cāyına ‘avdet
- 18 Döndükçe döner çarḫ-ı felek bendeler üzre
Sāyeñde senüñ bunca kerāmet ile ḫürmet
- 19 Ey pādişeh-i mülk-i ‘adem şāh-ı bu ‘ālem
Senden umar a‘lā vü gedā hūşe-i himmet
- 20 Ey bākī iden fülk-i teni baḫr-ı fenāda
Ġavvās-ı yem-i ‘aşķ-i Ḥudā lü’lū’-i ḫikmet
- 21 Yek Meşnevī-āverde zi-deryā-yı eḫad kim
Nā-süfte-i mürvārīd-i manzūme-i kudret
- 22 Derk etmege idrāk-ı beşer ‘āciz-i ma‘nā
Her mışra‘-ı ma‘nāsı kütübḫāne-i vaḫdet
- 23 Bu Meşnevī Nil baḫrı gibi münkīr-i Kıbtī
Nūş itse olur telḫ dili bulmaya lezzet
- 24 Ma‘nā-yı münīfüñden alan nebzeçe zevķi
Sıbtı[-i] muḫıbbāna olur Kevşer-i şerbet
- 25 Ma‘nāsı hidāyetde dālāletde böyle
Çok kimse velī oldu çoġı münkir-i nekbet
- 26 Bir şems-i hidāyet ki ḫaşırde ola bākī
Şeb-murġ ‘adū-şems olursa ne mezerret
- 27 Āvāze-i seg gibi ķo ‘av ‘av ide münkir
Ma‘nā mi olur rızķ-ı me‘anīye o la‘net
- 28 Bir şey ki maşūn eyleye Ḥaķ ḫalk ne mümkün
Ġüftār ile kaṭ‘ ola bu şīrāze-i kudret
- 29 Bir vārīş-i ekmeldür o Ḥunkār-ı ma‘ānī
Kesb ile degül dād-ı Ḥudā ‘ilm-i nübüvvet

- 30 Zāhid ile rindāna füyūzātını mebzūl
İtmiş kamu ‘ālemlere ol kân-ı mürüvvet
- 31 A‘tābına ruhsūde olan bāy u gedālar
E‘l-minnetülillāh buluban her biri ‘izzet
- 32 Sikke-zen olup her birisi faḥr-ı fenāda
‘İklīm-i ‘adem şāhı olup nā‘il-i vuşlat
- 33 Ḥāk-i der-i Monlā-yı Celālūñ belī münker
Bir kuḥl-i kerāmet naẓar ehline bu şöḥbet
- 34 Bir ‘İsa-ī nefes mürdeye ol baḥş-ı ḥayātdur
Derd ehline bir nazra ile ḳomadı ‘illet
- 35 Temkīn-i dili durda ḳıyas ḥaylice aḳva
Her demde bulur zevḳ-ı tecellī ile ḳuvvet
- 36 Deryūze olan dergeh-i feyż-ı keremūñden
Bī-şekk iki ‘ālemde olur şāḥib-i devlet
- 37 Bu ‘Aşḳī-yi mücrim ḳatı muḥtāc u gedādur
Ḥān-ı keremūñ fażlasına şundı gedā dest
- 38 Maḥrūm-ı ümīd itme beni sürme derūñden
Ben de olayım sāyede bir şāḥib-i ni‘met
- 39 Bir gāyr-ı dere eyleme muḥtāc faḳīrūñ
Allāh u Muḥammed baña sen ğayra ne minnet
- 40 Ḥāşā ki beni eyleyesiz bende-i me‘yūs
A‘tāb-ı Muḥammed’de bulundum buña hürmet
- 41 Şad-gūne ola rūḥ-ı revānına be-her ān
Envā‘-ı şalāt ile selām tuḥfe be-taḥiyyat

46

Na‘t be-zımn-ı ‘Arż-ı ḥāl Berā-yı Seyyidü’l-Şühedā
‘Amm-i Resūlullah Sallallāhu ‘aleyhi vessellem Seyyidinā
Ḥamza Raḍıyallahu ‘Anhu

Müstef‘ilün müstef‘ilün

- - + - / - - + -

I

1 Ḳaşd eyleyüp geldüm saña
Raḥm eyle luftuñla baña

⁴⁶ YK 83a HM 109a TA 90a

2 Deryūzelikle bu gedā
İhsan umar senden şehā

3 Ey ma‘den-i sıdḳ u şafā
Reddetme ey kân-ı ‘atā

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-yı şîr-i Ḥudā

II

1 Sensin ümîd-i müstemend
Sen dest-gîr-i derd-mend

2 Sen şah-bāz-ı ercümend
Sen bād-peymā-yı semend

3 Hâḳ yolına şemşîr-bend
Tîḡ [u] Sinān tîr ü kemend

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şîr-i Ḥudā

III

1 Rûz-ı eḥaddür rezm-gāh
Nāmuñ olup seyf-i ilah

2 A‘dāyı etdüñ sen tebāh
Olduñ şehîd-i pâdişāh

3 Bu bendeñe bir nîm-nigāh
Etseñ n’ola ben pür-günah

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şîr-i Ḥudā

IV

1 Cāndan severdi Muştafā
İtdi senüñçün çok bükā

2 Cāyın olup ḥācet-revā
Sensin şefî‘-i pür-ḥatā

3 Ben mücrimem geldüm saña
Ben müznibe raḥm it becā

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şîr-i Ḥudā

V

1 Qaldum ayakda ben faḳîr
Qaldur beni ol dest-gîr

2 Oldı hevā nefse esîr
Qurtar beni ḡamdan emîr

3 Düşdi der-i cūda haķır
Bābın durur hācet-pezīr

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şīr-i Ḥudā

VI

1 Ben bir gedā sen şāh-ı dīn
İtmiş seni Ḥayy-ı mübīn

2 Furkān meddāhuñ emīn
Firdevs merķad gül-zemīn

3 Reşk-āver-i ‘arş-ı berīn
Lāyık mı olmaķ ben ḥazīn

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şīr-i Ḥudā

VII

1 Cūduñ senüñ meşhūrdur
Zātuñ daķı mağfūrdur

2 Saña gelen mesrūrdur
Hüznüñ katı ma‘ mūrdur

3 Gelmekligüm mecbūrdur
Faķr ile dīl ma‘ zūrdur

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şīr-i Ḥudā

VIII

1 Ben isterem itmē ḥazer
Şānuñ bilüp geldüm yeter

2 Etme beni sen derbeder
Va‘d-ı kerimānuñ meger

3 Muḥtācıdur duydum eşer
Ben ‘ācizem efkēde der

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muştafā
Ey Ḥamza-i şīr-i Ḥudā

IX

1 Muḥtācınam ey zü’l-şiyem
Allāh içün ey pūr-himem

2 Bir ‘arż-ı ḥāl yazdı kalem
Gitmek içün bu derd ü ğam

3 Faḥr-ı rüsül haķķı direm
‘Aşķī becā eyle kerem

4 Ey ‘amm-i pāk-i Muṣṭafā
Ey Ḥamza-i šīr-i Ḥudā

47

Ġazel-i Rāġīb Taḥmīs-i ‘Aşkī

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Esselātü vesselām ey maẓhar-ı Yezdān-ı ‘aşk
Esselātü vesselām ey fātih-i divān-ı ‘aşk
Esselātü vesselām esrā biten seyrān-ı ‘aşk
Esselātü vesselām ey cān-ı cān-ı cān-ı ‘aşk
Esselātü vesselām Ḥaẓret-i Sultān-ı ‘aşk

2 Ey *lima* ‘allah maḥremi kıldı seni ol Lemyezel
Küntü kenzüñ maḥzen-i esrārı senüñ bî-bedel
Zāt-ı pāk-i aḳdesuñ Furḳānı kılmışdur maḥal
Lafz u ma‘ nā-yı şerīfı esselātü tā ezel
Zātuña maḥşūs ta‘ yin eyledi subḥān-ı ‘aşk

3 Bā‘ iş-i icād-ı ‘ālemdür vücūduñ Muṣṭafā
Tāc-ı levlāk [ü]le ömrük taḥt-ı şāh-ı ıstıfā
Her kim itdi iktidā *zātuña* ḥaḳḳā iktidā
Maẓhar-ı nām-ı Ḥudā mīrāt-ı zāt-ı Kibriyā
Hem zuhūr-ı cümle-i esmāsın ey cānān-ı ‘aşk

4 Dergeh-i ‘ālī-nişānuñ merci‘ -i ḥācet-revā
Ġıbṭa-zen olsa becādur evliyā vü enbiyā

Qurb-ı **أَوْ أَدْنَى** serāyı cılve-gāh oldı saña
Yā Resūlallāh saña maḥşūsdur kıldı Ḥudā
Bî-keza vaḥdet-serāyı ḥaşda mihmān-ı ‘aşk

5 Ümmetān-ı mücrimāna bed te‘āmül eylemez
Raḥmet-i Raḥman-ı Ḥaḳ’dur hiç tesāhül eylemez
Ḥaḳ yoluñda sa‘y içün aşla tegāfül eylemez
Maẓhar-ı ‘ilm-i Ḥudā ta‘ bîr oldı nām ‘irfān-ı ‘aşk

6 Yā Resūlallāh bu ‘Aşkī-i teşne-leb-i bīmāreye
Sāġar-ı ḥamr-ı ledünniden içür āvāreye
Olsun iḥsānuñ efendim bende-i yüz-ḳaraya
Yā Resūlallāh şefa‘at Rāġīb-ı bî-çāreye
Pür-günāh-ı rû-siyāh ammā dürüst imān-ı ‘aşk

⁴⁷ YK 84b HM 110b TA 91b

⁴ 53 Necm, 9.Ayet:”O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

Tercî - bend-i Fırkatıyye be-Cenâb-ı Risâlet

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

- 1 Ey dirîgâ bir şeh-i hûbândan dūr olmışam
Ma' den-i şıdķ-ı risâlet-hândan dūr olmışam
- 2 Cāndan ayrılmak sehil cānāndan dūr olmışam
Vay biñ efğān ile dīvāndan olmışam dūr olmışam

Bir şeh-i mülk-i beķā sultāndan dūr olmışam

II

- 1 Cennet-i a' lāya zīnet-baķş hūsn-i enveri
Ve'd-Duha ve'l-Leyl'i haddi zūlf-i mūy-ı ' anberi
- 2 Na' l idüp pāy-i semendine felekler aķteri
Çeşm-i ḥasret ķan-feşān yād eyleyüp ol serveri

Bir şeh-i mülk-i beķā sultāndan dūr olmışam

III

- 1 Ben derinde gerçi bir Kıtımır idüm sultān idüm
Keḥf-i lutfında emīn reşk-āver-i aķrān idüm
- 2 Fazla[-i] ḥān-ı keremden nā' il-i iḥsān idüm
Şem' -i vaşlında dili ā-veş sūzān idüm

Bir şeh-i mülk-i beķā sultāndan dūr olmışam

IV

- 1 Olmasun mı girye-sāz aḥbāblar çeşm-i ḥazīn
İftirāk-ı bezm-gāh-ı raḥmeten li'l- ' ālemīn
- 2 Ḥār-ı baḥtum verd-i iķbālüm perişān dil-enīn
Hecr-i zencīrin taķup geydüm melāmet ḥırķasın

Bir şeh-i mülk-i beķā sultāndan dūr olmışam

V

- 1 Vādi-i hicrānda gümrāh [ü] derd-nāk
Deşne-i ḥār-ı muğaylan fırķat ile siyehā ḥāk
- 2 Āh n' olaydı tīg-ı vaşlında olaydum ben helāk
Laḥza laḥza dīr iken bezmünde ben ruḥī fedāk
- Bir şeh-i mülk-i beķā sultāndan dūr olmışam

VI

- 1 Bā' iş-i cürmüm ise fırķate ey Muştafā
Sen şefi' ul-müznibinsin eyledüm cürm ü ḥaṭā

2 Rāzıyam dūzaḡ mekānum olmasam senden cüdā
‘ Ālemi ta‘ ciz ider efġān u zār-ı‘ Aşķıyā

Bir şeh-i mülk-i beķā sultāndan dūr olmışam

Tercī‘-bend

49

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

- 1 Bendeñi ‘ āşıķ-ı rüsvā sen idüpsün cānān
Saña āşüftelügüm oldı kamu ḡalka ‘ ayān
 - 2 Bülbüli ebkem ider gūş idicek nālānum
Ġonceler çāk-i girībān ider efġāna hemān
 - 3 Sıġınur Ḥaķķ’a gören sūziş-i āteş-kedeler
Dūzaḡa şu‘ le-i āh-ı şerer-ḡız-i fiġān
 - 4 Virme ruḡşat bende-i dirīneñe raḡm eyle yār
Maḡv olur āhumla soñra bu zemīn ü āsumān
 - 5 Ben senüñ yārı vefā-dāruñ idüm hicr itdūñ
Beni terk eylemeyen aġyāra olursun yārān
 - 6 Bilmem ey şūḡ-ı cefā-cū saña ben n’eylemişem
Almışam uyķuda bir buse günāh eylemişem
- II
- 1 Tövbeler bir daḡı ben ġayrı günāh eylemeyem
Muşḡaf-ı ḡüsnüñe diķķatle nigāh eylemeyem
 - 2 Ravza-i bāġı vişālinde muķīm eyle beni
Rū-be-rū ‘ ārıż-ı gül-çihrede āh eylemeyem
 - 3 Bāb-ı luṡfuñda olam şıdķla çārüb-gerüñ
Bāb-ı āḡerde varup ‘ ömr-i tebāh eylemeyem
 - 4 Gösterüp ruḡ beni şad renc-i ġamından āzād
Rast-rāḡ üzre gidüp keşmāt-ı şah eylemem
 - 5 Bu ķadar zār-ile feryāduma dād eylemedüñ
‘ Afv olunmaz ne ḡaṡa ‘ arz-ı ilāh eylemeyem
 - 6 Bilmem ey şūḡ-ı cefā-cū saña ben n’eylemişem
Almışam uyķuda bir buse günāh eylemişem

⁴⁹ YK 85b HM 111b TA 92b

2^e ġamuñdan:‘ amelden HM 112a

III

- 1 Hâtırım almaduñ al cānumı al kan eyle
Tîğ-ı vaşluñla beni ‘ıydına kıurban eyle
- 2 Ben şehidüñ olayım sen dağı ‘âşık-küş olup
Yād ola ikimizüñ adı gel ihsān eyle
- 3 Kātlüme ğam yemezem bir dağı ey kân-ı kerem
H̱āb-gāhuñda beni bir gece mihmān eyle
- 4 La‘l-i gevẖer-fikenüñ ‘aks-i kebāb itdi dili
Mey-i gül-fām-ı lebüñ bağışı-i ‘atşān eyle
- 5 Müm olur āhum ile āhen olursa cāna
Kāsvet-i kālbüñi nerm itmedi izān eyle

- 6 Bilmem ey şūh-ı cefā-cū saña ben n’eylemişem
Almışam uyğuda bir buse günāh eylemişem

IV

- 1 Bilmedüm ‘âşıkā cev̱r itmek imiş mu‘tāduñ
Nüşā-i cev̱r okutmış ne güzel üstāduñ
- 2 Meger ey kāfir-i kış-i şirīn ‘aşkuñda senüñ
Tışe-i ğamzeñ olup kāṯili biñ Ferhād’uñ
- 3 Dağ dağ üzre kıorum dāğ-ı derūnum dāğdur
Dağdur Kāf-ı göñül āh u sitem feryāduñ
- 4 Kudsiyān zār-ı şehir-hizüme bī-zār oldu
Kānda inşāfin eyā kānda mürüvvet-dāduñ
- 5 Cānumı rāh-ı maḥabbetde dırīg eylemedüm
Nigeh-i ‘afvuñ ile olmadum āḥir şāduñ

- 6 Bilmem ey şūh-ı cefā-cū saña ben n’eylemişem
Almışam uyğuda bir buse günāh eylemişem

V

- 1 Sen gibi zūlm ü sitem-kāra maḥabbet tevbe
Bezm ü ‘işretde me‘ān sāğar-ı ülfet tevbe
- 2 Mey-i gül-fām-ı şafā olsa elüñde ḥāşā
İçmezem bir dağı git sen ile şoḥbet tevbe
- 3 Bī-vefā naḥl-i temennāyı şikest itdi ğamın
Ḥāşılum oldu nedāmet bu ne şan‘at tevbe
- 4 Biñ günāh olsa da Ḥaḳ tevbe ile maḥv eyler
Olmadum ‘afvuña maḫḫar bu ne millet tevbe

5 ‘Aşkî’-nüñ gerçi hataşı katı çokdur ammā
Bilmenem kanķı hatā olmaya rahmet tevbe

6 Bilmem ey şūh-ı cefā-cū saña ben n’eylemişem
Almışam uykuda bir buse günāh eylemişem

50

Der-medh-i Şeyh Emīn-i Trabzonī
Tercī^c -bend

Fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün

- + - - /- + - - /- + -

I

1 Bendesin bu şeb ziyāret Şeyh Emīn
İtdiler ‘ayn-ı ‘ināyet Şeyh Emīn

2 Pertev-endāz-ı velāyet Şeyh Emīn
Ġavş-i a^c zam zātı mir’āt-ı Şeyh Emīn

3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyh Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyh Emīn

II

1 Ser-firāz-ı evliyānuñ ekmeli
Anda hatm olmuş kerāmāt-ı velī

2 Gūş iden nuṭkuma hep dirler belī
Merd-i ma^c nā bende-i Şir-i ‘Ali

3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyh Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyh Emīn

III

1 Mazhar-ı sırr-ı celāl ü hem cemāl
Nefy idüp işbāta virmişdür kemāl

2 Maṭlab-ı güftār-ı Mūsā Hızr-ḥāl
Şanına şāyeste bu ḍarbü’l-mişāl

3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyh Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyh Emīn

IV

1 Rişte-i ‘aşķuñda olan pīç [ü] tāb
Feyz-ı rūḥ-ı aḳdesine kām-yāb

2 Dest-i sākī-yi Hudā’dan iç şarāb
Mest-i Ḥaḳḳ ol tā ola ref^c -i hicāb

3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyh Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyh Emīn

⁵⁰ YK 86a TA 93b

V

- 1 Kendi bir gül gelmiş ondan iki hār
Oğlı Nūḥ oğlı gibi pek nā-bekār
- 2 Bir Yezīd'dür Şām'da itmişdür karar

يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ āşikār

- 3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyḥ Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyḥ Emīn

VI

- 1 Mahv idüp dilden sivā-yı ʿ Aşkiyā
Ağlat gel der-i cūduḡda ol merd-i Ḥudā
- 2 İşte budur rehber-i zāt-ı beḳā
Muşḥaf-ı ḥüsninde naʿ ti rū-nümā

- 3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyḥ Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyḥ Emīn

VII

- 1 Ez-Trabzon maṭlaʿ-ı şems-i vücūd
Hiç ne-dīde tīre-i çeşm-i ḥasūd
- 2 Mihr ü meh micmer-keş-i bezmeş be-ʿ üd
Dūd-ı bû-yı feyzı ber-ʿ arş-eş şuʿ üd
- 3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyḥ Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyḥ Emīn

VIII

- 1 Mī-kunem ez-tār-ı ʿ aşk-eş dār-ı men
Tā şavem Manşūr-veş berdār-ı men
- 2 Ān şebī ki dādem eş ikrār-ı men
Bendeem ez-cān u dil ḥünkār-ı men
- 3 Tîğ-ı şamşām-ı celālet Şeyḥ Emīn
Yūsuf-ı Mısr-ı kerāmet Şeyḥ Emīn

V/2b, 30 Rum 19. Âyet: “Ölüden diriyi, diriden de ölüyü O çıkarıyor; yeryüzünü ölümünün ardından O canlandırıyor. İşte siz de (kabirlerinizden) böyle çıkarılacaksınız. *Ölüden diriyi, diriden de ölüyü O çıkarıyor;* yeryüzünü ölümünün ardından O canlandırıyor. İşte siz de (kabirlerinizden) böyle çıkarılacaksınız.”

10 Yunus 31. Âyet: “De ki: Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlerle kim mâlik (ve hakim) bulunuyor? *Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor?* (Her türlü) işi kim idare ediyor? "Allah" diyecekler. De ki: Öyle ise (Ona âsi olmaktan) sakınmıyor musunuz?”

Na‘ t-1 Şerîf Cenâb-ı Risâlet

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 El-meded ey dest-gîr-i müznibân rûz-ı hesâb
 Da‘ vetüñ dergâh-ı Mevlâ'ya kabûl ü müstecâb
- 2 El-amân ey mâye-i icâd-ı kevneyn-i be-kün
 Zerre nûruñdan senüñ halk oldu ey ‘ âlî-cenâb
- 3 Na‘ t-ğ̃ānuñdur Hudâ maḥlûka ḥâcet koymadı
 Hep senüñ na‘ tünde nâzil serverâ bu dört kitâb
- 4 Kâf-ı kurba düşmek ile Kâf’ dan bihter olup
 Vâkıf-ı sırr-ı maḥabbetdür Eḥad-maḥzar-ḥıṭâb
- 5 Maḥdem-i pākūñ fütâde oldığı dem rûyına
 İhtizâza geldi şevḳ u faḥr ile raḥmet-me’âb
- 6 *Li-ma ‘allah* taḥtî şâhısıñ saña olmaz bedel
 Düşse ger dāmânına ‘ Anḳâ olur kemter zübâb
- 7 Faḥr-ı ‘ âlemsiñ belî kurbuñla faḥr itsem becâ
 Lîk ‘ işyân[ı] kuluñ ḥadden füzün eyler ḥicâb
- 8 Çirk-i cürmüm heft deryâ pāk kılmaḳ mümteni‘
 Pāk ider baḥr-ı şefâ‘ atden anı bir ḳatre âb
- 9 Niceler ḥüsn-i ‘ amel ‘ arz iderek gelmektedir
 Şıfr-ı yed geldüm aman destî-zenem der-ḥalka-bâb
- 10 N’ola bir bû-yı şefâ‘ atle zükâm-ı cürmüme
 Bir devâ etseñ efendim eyleseñ ‘ afv-ı ‘ itâb
- 11 Bezm-i feyzüñde benem cümle günâhı mürtekiḳ
 Ḥavfım oldur idesiñ şâyed kuluñdan ictinâb
- 12 İtmedüm rîş-i sefidüm görüben terk-i zünüb
 İtdigüm cürm ü ḥaṭâyı itmedüm vaḳt-i şebâb
- 13 Keşti-i baḥr-ı me‘ âşi gibi olmışdur tenüm
 Giderek girdâba düşdi n’ideyim dil piç [ü] tâb

⁵¹ YK 87a HM 112b TA 94b

13^a olmışdur tenüm: olmuş cismüm

6^a *Li-ma ‘allah*: “Benim Allah’la olduğum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

- 14 Şerm ider ‘ısyānumı ta‘ dāda hāme n’eylesün
‘Aks-i rüyumdan olup hibr-i siyāh āb-ı serāb
- 15 Bād-ı luṭfuñ bu tenüm baḥr-ı ḥaṭādan ger necāt
Virmez ise ḥālümüz ḡāyet perişān [ü] yebāb
- 16 Ger ma‘āzallāh şefa‘ atden o kim maḥrūm ola
Kaşr-ı ümmīdi anuñ ḥaḳḳā ḥarāb-ender-ḥarāb
- 17 El-amān u el-amān u el-mededdür Faḥr-ı rüsül
Kabirde maḥşerde ‘aşḳ için efendim vir cevāb
- 18 Sen bilirsün baña senden ḡayrı yok bir dest-gİR
Tut elüm her bir maḥalde görmeyem hİÇ bir ḡazāb
- 19 Ravza-i bāḡ-ı cinān it ḳabrümi nūruñ ile
Himmetüñle ḥūriler şunsun baña Kevşer şarāb
- 20 Ben gibi muḥtāca iḥsān eylemek şānuñ senüñ
Baḥr-ı cūduñdan baña baḥş eyle kāfı yek ḥabāb
- 21 Seyr iderken sofrā-i cūduñ cihānı ser-te-ser
Üstühān-ı fazladan maḥrūm olur mı bir kilāb
- 22 Ben derüñ Ḳıtmīriyem zār u zebūn-ı muḥtāc u āc
Sāyede çok mı tenāvül eylesem her gün kebāb
- 23 Şad şalāt u şad selām olsun be-her dem her nefes
Rūḥ-ı pāk-i aḳdesüme tā ilā yevmü’l-ḥisāb

52

Merşīye-yi Şehīd-i Kerbelā İmām Hüseyin

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Māh-ı mātem geldi dostlar dīde ḳan ağlar bugün
Şanma kim çeşm-i ḥazīnüm tende cān ağlar bugün
- 2 Rūḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḥtār u Zehrā-yı Betül
Şīr-i Yezdān-ı ‘Alī ol ḳahramān ağlar bugün
- 3 Şanma kim cins-i beşer ağlar Hüseyinüm-çün benüm
İns ü cān cümle melek hep ḳudsiyān ağlar bugün
- 4 Māhīyan deryāda giryān olduḡın görmez ba‘īd
Nūh-felek üzre olan kerrūbiyān ağlar bugün

⁵² YK 87b HM 113a TA 95b

5 Hün-ı ‘anber bû-yı rû-yı hâke düşdükde hemân
Şerm-sâr olup zemîni hün-feşân ağlar bugün

6 Fırkat-i nevreste-i şâh-ı şehîdânum için
‘Arş u kürsî levh-i maḥfûz âsumân ağlar bugün

7 Düşmen-i âl-i ‘abâ dûzahda varsın ağlasın
Hep muḥibb-i ḥânedân u ‘âşıkân ağlar bugün

8 Sâha-i vahdet-serâda Hakk ile meşgûl olan
Evliyâ vü etkîyâ vü ‘ârifân ağlar bugün

9 Puşt Yezîd’üñ itdügi zulm-i şarîhin gûş iden
Müslümân u şâdıkân u kâfirân ağlar bugün

10 Kör ola bir göz ki tökmez dîdeden eşk-i firāk
Fırkat-i şâh-ı Hüseyn’e dü-cihân ağlar bugün

11 Kalmadı dîdemde nem nevbet gönüller ağlasun
Ağlama ey dil disem rûḥ-ı revân ağlar bugün

12 Bu cihânda ağlasın ağlatma maḥşerde gözüm
Kıl şefâ‘at deyü ‘Aşkî el-amân ağlar bugün

53

Gazel-i ‘Avnî Taḥmîs-i ‘Aşkî

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Esîr-i şehvet oldum suḥre-i ehl-i kirâm oldum
Gehî zen zülfi gâhî perçem bend-i gulâm oldum
Bu zevkuñ kadrini bilmezlik itdüm kayd-ı dâm oldum
Te’ehhül kaşdın itdüm ey dırîgâ telḥ-kâm oldum
Taḫıldı boynuma tuz torbası rüsvâ-yı ‘âm oldum

2 Çıkardı Âdem’i bâğ-ı cinândan nuş ile Havvâ
Uyup zen-meşrebânuñ pendine ğafletle ben hayfâ
Budur tekmi̇l-i imân sünnet-i Hayru’l-beşer ḥaḫḫâ
Te’ehhül nişf-ı dîn oldığına kıldum heves ammâ
Hevâ-yı kîrûme uydum esîr-i bend-i am oldum

3 Cihâna ser-fürü etmez idüm [ben] ḥâl-i ğurbetde
Olap bir nâna ḫâni‘dâ’imâ dil nâz u ğayretde
Aḫibbâlar meyânında olurdum cā-yı rağbetde
Tecerrüd ‘âleminde ‘ayş u nûş u bezm ü şöḫbetde
Te’ehhül eyledükde zillet-ile bî-merâm oldum

⁵³ YK 88a HM 113b TA 95a

4 Gecede bir dilek gündüzde biñdür āh ben n'itdüm
Düşüp kayd-ı ma' āşa tã' at-ı kâlâyı hep atdum
Ġam-ı künc-i belāda şanki bî-kes ġurbete gitdüm
Kanı ol zevk u şevk u şöhet-i yārānı terk itdüm
Dirîgā bir mülevveş ama tãb mühmil cüdām oldum

5 Gecede kîri sâka bend iderdüm hāba ger varsam
Hayāl-i yār-ı dilden şarf iderdüm havfdan batsam
Bu deñlü havf iderdüm deyü 'Aşkî uykuda görsem
Cenābetden kaçup ġamlar çekerdüm ihtilām olsam
Cünüpler zümresine 'Avniyā şimdi imām oldum

54

Diger Tercî' -bend-i Firākiyye be-Risālet-penāh

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

I

1 Şimdi ser-kāfile-i derd ü belāyam nā-çār
Ceres-i şıyt-ı firākumdan iden āh u şerār

2 Dūzaħa tãbiş-i germiyyet[i] itdi izhār
Nefes-i āh-ı semūm ile temūz oldu demār

3' Arş u ferş eyledi endūh-ı bişāt-ı dil-i zār

قَابِ قَوْسَيْنِ 'e irer tîr-i elem āhîr-i kār

4 Fūrkat-i Faħr-i rüsül ile idem kanda qarār
'Afv kıl mu' terif-i cürm ü günāhum ne ki var

5 Çek beni ravza-i bāġuñda olam mişl-i selef
Olmayam vādi-i hicrānda firāk ile telef

II

1 İdemem terk-i me' aşî var iken rahmet-i cūd
İderem şubh u mesā kâş hayāliyle sücūd

2 Nāşiyeñ kıble-i maķşūd-ı nedem ġayr-ı şühūd
Sensiñ ol bādi-i icād heme būd u ne-būd

3 Şeh-i evreng-i dü-kevneyn hümā-yı maķşūd
Sāyeñüzden beni dūr itdi amān çarħ-ı kebūd

4 Dūd-ı āh-ı elemüm itmede tã' arşa şu' ūd
Şafha-i cürmüme çek hāme-i 'afvuñ Maħmūd

⁵⁴ YK 88b HM 114a TA 96b

^{3b} 53 Necm 9. Âyet: " O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu."

5 Çek beni ravza-i bâğuñda olam mişl-i selef
Olmayam vâdi-i hicrânda firâk ile telef

III

1 Ben idem Kehf-i emânuñda senüñ bî-māye
Kuḥl idi ḥāk-i derüñ dîde-i nâ-bînāya

2 Rûz u şeb nâzır idüm hücre-i nûr-efzāya
‘Arz-ı ḥāl eyler idüm gāhî Şeh-i *levlāya*

3 Der-i cûduñda şehüñ bakmaz idüm dünyāya
Şeh-i evreng-i cihân olmadan ola sāye

4 Baḥt-ı bed atdı beni fûrkat-ile şahrāya
Raḥm kıl āhla döndi dil-i zārum nāya

5 Çek beni ravza-i bâğuñda olam mişl-i selef
Olmayam vâdi-i hicrânda firâk ile telef

IV

1 İstemem cenneti dūr itme beni senden amān
Dîn ü imān-ıla ‘aqlum daḥı cānumsiñ inan

2 Kafes-i cisme bular olsa ba‘id ḥāl yaman
İki dünyāda olur ḥāl tebāh güyān

3 Eyledüm rûz-ı ezel saña fedā-yı dil ü cān
Beni redditme efendim saña oldum mihmān

4 Şānuña lāyık olan luṭfi baña eyle hemān
Olayım sāye-i feyzüñde senüñ emn ü emān

5 Çek beni ravza-i bâğuñda olam mişl-i selef
Olmayam vâdi-i hicrânda firâk ile telef

V

1 Bilürem gerçi benüm kesb-i yedümdür vallāh
Bâğ-ı Firdevs-nişānuñda idüp ḥayl-i günāh

2 Beni ‘afv it dimege gerçi yüzüm yok ey şāh
Eylemiş dergehüñi merci‘ ü me’vā gümrah

3 Dest-res olmaz iseñ itmez iseñ zerre nigāh
Diye *lā havle velā kuvvete illā billah*

4 İki âlemde olur ḥāl-i dil-i ‘Aşkî tebāh
‘Âleme raḥmet idüp ḥilkat-i zātuñ Allāh

5 Çek beni ravza-i bâğuñda olam mişl-i selef
Olmayam vâdi-i hicrânda firâk ile telef

Berā-yı Ğavṣü'l-a' zam Ḥazret-i Şeyḥ ' Abdülkâdir-i Ceylanî

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Dest-gîr-i fuḳārā Ḥazret-i ' Abdülkâdir
Sây-bân-ı zu' afa Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 2 Şeh-i iḳlîm-i kerâmet ki dergehine
Sıgınur bây u gedâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 3 İrer imdâdına yâd eylese bir kes nâmin
Râfi ' -i derd ü ' anâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 4 Gerden-i cümle velî nâdi-yi taht-ı ḳademi
Şehsüvâr-ı evliyâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 5 Nevbeti ḥaşre deġin bâkîdür ol sultânun
Ḥusrev ü mülk-i bekâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 6 Yâr u aġyârına elṭâfin itmiş mebzûl
Menbâ' -ı cûd u seḥâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 7 Dergeh-i feyzı anuñ merci' -i erbâb-ı ricâ
Pâdişâh-ı dü-serâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 8 Mihr ü meh aḡter-i gerdün-ı felek cümle melek
Bezmîne hep ḥuḍemâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 9 Ğavṣ-i a' zam ki der-i cûdına aḡtâbî-nedim
Mültecâ-yı budelâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 10 Zâtı mir'ât-ı Aḡad ḥoşça nigâh eyle de gör
Maḡhar-ı sırr-ı Ḥudâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 11 Bezm-i vaḡdetde o ser-şadr-nişîn-i sultân
Şâḡib-i ' izz u ' alâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 12 Ka' be düşmez süren ol Ka' be dergâhına yüz
Gel ṭavâf eyle bu yâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir
- 13 Dîde-i eşk-ile şüyîde olaydum bâbın
Çeşm-i ma' lûle şifâ Ḥazret-i ' Abdülkâdir

⁵⁵ YK 89a HM 115a TA 64a

14 Ka'be-i kūyına bu rîş-i sefidüm çārüb
Âh ideydüm n'ola yâ Hâzret-i ' Abdülkâdir

15 Kâse-lisün olayım maṭbah-ı cūduṇda senün
Kerem it vaḳti baña Hâzret-i ' Abdülkâdir

16 Hele deryūzeñi redditme degüldür şānuñ
Gelmişem bende saña Hâzret-i ' Abdülkâdir

17 Teşneyem rūyına ref' eyle niḳābın göreyim
Yūsuf-ı Mısr-likā Hâzret-i ' Abdülkâdir

18 Vādi-i hecre aṭup bendeñi şeydā itme
E'l-amān kân-ı vefā Hâzret-i ' Abdülkâdir

19 Vuşlatın ' Aşḳī diler eyle ḳabül eyleme red
Bende ihsāna sezā Hâzret-i ' Abdülkâdir

56

Berā-yı Sulṭan-ı Evliyā Hâzret-i Şeyḫ-i Ekber Muḫyiddin
İbn-i ' Arabī

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Ḳul u ḳurbānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün
Seg-i der-bānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

2 Şevḳ-ı didārı ile tā-be-ḥaşır fūrḳatde
Çeşm-i giryānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

3 Şem' -i cem' -i kerem-i feyzına pervānesiyem
Ḥayl-i sūzānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

4 Cism ü aḥşāmı yaḳup yaḳma dilüm mihrin var
Ben ricā-ḫ'ānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

5 Sāḳī-yi ḥamr-ı leddünni sāḡar-ı vaḥdet ile
Bende mestāneyem ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

6 Nuṭḳ'idür vaḫy-ı İlāhī Ḥātem-i cümle velī
Ḳayd-ı fermānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

7 Var mıdur mişl[i] Fütūḥāt u Fuşuş'ün ḥāşā
Berg-i nu' mānıyam ol Hâzret-i Muḫyiddin'ün

⁵⁶ YK 89b HM 115b TA 98a

8 Mazhar-ı sırr-ı ehad lücce-i baħr-ı vaħdet
Ben fedā cānıyam ol Ĥazret-i Muħyiddin'ün

9 Āstān-ı kereminde hele ' Aşķı-i faķır
Dedi mihmānıyam ol Ĥazret-i Muħyiddin'ün

57

Mekke-i Mükerreme'den Ğurbet İhtiyār
Olunduķda Vedā' iyyedür

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Ey mu'azzam Kābe-i ' ulyā bu nevbet elvidā'
V'ey zuhūr-ı Kibriyā geldi bu nevbet elvidā'

2 Maşķat-ı re's-i resül-i mehbıı-ı peyk-i Ĥalil
Menzil-i Ėur'an-ı vaħy ü cāy-ı ' izzet elvida'

3 Ėār erkān-ı cihānuñ kıble-gāhı gör bugün
Geldi senden baña bu dem būy-ı hicrān elvidā'

4 Nār-ı fūrķat şöyle sūzān oldu bu sinemde kim
Dil kebāb oldu irişdi rüz u ğurbet elvidā'

5 Dil hużūr-ı ravza-i bāġuñda şād-ārām idi
Eyledi her bir taraıdan zevķ u rāħat elvidā'

6 Nice olsun iftirākum bu der-i cānāneden
Nice dil gūyā olur ey bāb-ı raħmet elvidā'

7 Ölmek āsāndur baña gūş itmesem aħbārumı
N'eyleyem yazmış ezelden kil-k-i ķudret elvidā'

8 Dāmen-i beyt-i Ĥudā'ya yüz sürüp kıldum ricā
El-amān yokdur didüm hiç bende taķat elvida'

9 Ėam me-ħor ey sine-i Ėāk-i ġaribümsün didi
Her firāķuñ vuşlatı var mess-i ĥācet elvidā'

10 Arz-ı Bathā ni' metinüñ olmuş iken perveri
Şimdi el virdi zevāl-i türlü ni' met elvidā'

11 Menba' -ı feyż-ı İlāhī maħzen-i esrārsıñ
Raħmet-i deryā-yı Ĥaķ cā-yı ' ibādet elvidā'

⁵⁷ YK 90a HM 115b TA 98b

- 12 Vācib oldu hāşıl etmek [hem] vedā‘ için tavaf
Vir yeminün rükn-i senge eyle niyyet elvidā‘
- 13 Rū-be-rū tekbīr idüp ol seng-i Es‘ ad sünneti
Būs idüp ādāb ile kıldum mūrā‘ at elvidā‘
- 14 Nice sabretsün gönül yok kīse-i şabrumda hūş
Hep talana virdi ğam endüh u miḥnet elvidā‘
- 15 Yā İlāhī olmasun bir kul benüm gibi cüdā
Çalmasun hiç kimse bundan kūs-i rihlet elvidā‘
- 16 Bā‘ iş-i ‘ısyānum oldu mu‘terif dil ayrılık
Nāle-gīrem tā‘ibem yā Rāb bu nevbet elvidā‘
- 17 Rükni-Şām ile ‘Irāk’ı görmez oldu gözlerüm
Aldı etrāfum cüyüş-ı fikr ü zulmet elvidā‘
- 18 Herkesin bir dürlü kopmışdur kıyāmet başına
Bu ser-i nā-pāke kad kāmēt kıyāmet elvidā‘
- 19 Raḥm kıl rükni-Yemen ḥāl-i firākumdan benüm
Feyz-baḥşā istilāmum buldı ğāyet elvidā‘
- 20 Yedi şavtı şöyle itmām eyledüm bī-hūş u mest
Olmadan ikmāl-i maḳsūdum bu kısmet elvidā‘
- 21 Dīde sāķī dil kebāb u sīne neyzendür benüm
Bezm-i firḳatde disün sāġar be-sā‘ at elvidā‘
- 22 Ey maḳām-ı mültezim cā-yı icābet-maġfīret
Mülk-i cismüm eyledi berbād u ğāret elvida‘
- 23 ‘Avdetüm çün ilticā it Ḥaḳ Te‘ālā’dan benüm
Maḥşere dek ḳalmasuntā kim bu ḥasret elvida‘
- 24 Ḥayli demdür kim mücāvīr bī-edeb maḥrem ḳulam
Rū-siyāhum raḥm kıl bulsun selāmet elvida‘
- 25 Şarf-ı tedbīr-i vidā‘ itmez idüm bezmünde hiç
Olmasa kālā-yı şabrum dilde ğāret elvida‘
- 26 Şabr ḳillet deyn keşret yok ma‘işet nüh cihet
Ḥavf oldur kim ide dīn ü diyānet elvida‘
- 27 İsti‘āza eyledi faḳruñ elinden Muştafa
Ya nice şabr eylesün bī-çāre ümmet elvida‘

- 28 Burka‘ın ref‘ eyleyüp Leylā-yı dīn Mecnūn teki
Ser urup a‘ tīb-ı Bābullāh’a sermest elvida‘
- 29 Tutmuşam dāmānuñı çāk-i girībān eyleyüp
Eyledi hecrūñle dilden ceys-i rāhat elvida‘
- 30 Eyleyüp şerbāz-ı zīr-i nāv-dān-ı zerde çün
Yağadur bārān-ı raḥmetden nedāmet elvida‘
- 31 Hecr-i İsmā‘il ḥūn-ı eşkümüz deryā idüp
Ġarķ-ı ‘ışyān olduğum āḥir ‘alāmet elvida‘
- 32 Ol Ḥalīlullāh maḳāmında varup tā kim şalāt
Eyledüm anda edā-yı iki rek‘at elvida‘
- 33 Bāb-ı cennet bīr-i zemzemde taḍallu‘ eyledüm
Şükr idüp Ḥaḳķ’a didüm ey cā-yı ‘izzet elvida‘
- 34 Vāpesin refthem der-i sū-yı vida‘-rā nāle-gīr
Lāle-veş dağ-ı derūnumda işāret elvida‘
- 35 Şāḥib-i beyt her maḥalde cilve-gerdür çekme ġam
‘Aşķiyā her vuşlata olmış bu ‘ādet elvida‘

58

Nāzım-Ḥumma ‘İlletine Mübtelā Olduķda Bu Nażmla
Ricā ve Du‘a Eylemişdür

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Ġarībem bī-nevā efkende ‘āciz
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
Hele yok ben gibi bir bende ‘āciz
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 2 Günāhumdan esīr oldum firāşa
Düşüpdür göñlümüz derd ü telāşa
Efendim raḥm kıl bu çeşm ü yaşa
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 3 Efendim raḥmete’n-li’l-‘āleminsiñ
Efendimsin şefī‘ ü’l-müznibinsiñ
Efendim dest-gīr-i mü’minsiñ
Daḥīlek yā Resūluallāh daḥīlek

⁵⁸ YK 91a HM 116b TA 99b

- 4 Der-i cūduñ senüñ hācet-revādur
Ġubār-ı maḳdemüñ derde devādur
‘Alīle nīm-nigāhuñ biñ şifādur
Daḥīlek yā Resūlullāh daḥīlek
- 5 ‘Alīlem gerçi ben şermende ġāyet
Ḥuzūra gelmeye yoḳdur liyāḳat
Elüm aldum yüze geldüm ‘ināyet
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 6 Ki sensiñ merḥamet kânı dü ‘ālem
Şeh-i cümle nebisiñ sende ḥātem
Saña muḥtācdur hep cinn ü ādem
Daḥīlek yā Resūlullāh daḥīlek
- 7 Ki ben muḥtācınam geldüm rikāba
Yüz urdum dergeh-i müşk-i türāba
Ne mümkün varayım bir ġayr bāba
Daḥīlek yā Resūlullāh daḥīlek
- 8 Senüñ bābuñ durur bāb-ı İllāhī
Ki sensin ümmetüñ püşt ü penāhı
Marizüñ ‘arşa çıkdı zār u āhı
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 9 Bu ḥummā ümmete gerçi ‘ināyet
Günehkār ḳullara olur kefāret
Velikin ḳalmadı hıç bende ṭāḳat
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 10 Senüñ deryā-yı luṭf u raḥmetüñden
Beni maḥrūm ḳılma şefḳatüñden
Beni dūr eitme bāb-ı devletüñden
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 11 Ne deñlü çok olursa cürm ü ‘ışyān
Şefā‘at baḥrine hıç zerre noḳsān
Efendim gelmez aṣlā eyle iḥsān
Daḥīlek yā Resūlallāh daḥīlek
- 12 Tenüm ḳalbüm ‘ilelden eyle ‘āri
Kesilsün bendenüñ bu āh u zārı
Vişālüñ ‘āşık[1] dil-ġam-güsārı
Daḥīlek yā Resūlullāh daḥīlek
- 13 Vişālüñ şem‘ine pervāne eyle
Beni mihrüñle sen dīvāne eyle
Bu ‘Aşkī-seng-dil dürdāne eyle
Daḥīlek yā Resūlullāh daḥīlek

Na^c t-1 Şerîf-i Muḥammes

Mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Vücūdum esb-i ẓā^c atdan yayandur yā Resūlallāh
Dü çeşmüm şevkuñ ile nem-feşāndur yā Resūlallāh
Dehānum zikrūñ-ile ter-zebāndur yā Resūlallāh
Dilüm fikr ü ḥayālūñle cüvāndur yā Resūlallāh
Faḳîr üftāde pîr-i nātüvāndur yā Resūlallāh

2 Der-i cūda gelür deryūzelik-içün ‘āşî ümmet
Alur bāb-ı keremden her biri bir ḥūşe[-i] ni^c met
‘Aceb ez-ba^c d cennet ya görür mi dūzah zaḥmet
Benüm şubḥ u mesā cā-yı qarārum ravza-i cennet
Ümîdüm sâyede vallah emāndur yā Resūlallāh

3 Günāhum ḥadden efzūn olduğından yüz yere urdum
Nedāmetle töküp eşk ü sirişküm hāke yüz sürdüm
‘Alîl-i cürm ü ‘ısyāna devā ez-cān [u] dil şordum
Ğubār-ı ḥāk-i pāyūñdür didiler ḥayliden gördüm
Şitāb itdüm fedā-yı cāna şāndur yā Resūlallāh

4 Revān oldum reh-i kūy-ı Bihişte pek ḥacāletle
Tehî-yed gelmedüm geldüm efendim pür-ḳabāhatla
Diger bāba süründürme bu vizr-i pür-şikālatla
Kerem-ḳıl levḥ-i dilden maḥv ḳıl āb-ı şefā^c atla
Ziyān itdümse bāri sen ḳazandur yā Resūlallāh

5 Ḥaṭā-puş-ı ‘aṭāsıñ dest-gîr-i bî-nevāsıñ sen
Şefî^c -i rüz-ı maḥşer hem Ḥabîb-i Kibriyāsıñ sen
Sipehsālar-ı ceşş ü hem melāz-ı enbiyāsın sen
Kerāmet senden isterler ser-ā-ser pür-‘aṭāsıñ sen
Bu ‘Aşḳî ḥāl-i gurbetde figāndur yā Resūlallāh

Ġazel-i ‘Alî Paşa-yı Bağdād Taḥmîs-i ‘Aşḳî

Mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Gözüm yaşı şuvarmaḳçün ḳad-i şimşāda gelmişdür
Ciger-ḥūnum bu eşke raḥm idüp imdāda gelmişdür
Baş egmiş sünbül-āsā dergeh-i Bihzad’a gelmişdür
Ḥarîm-i gülşenüñde ḥār ucından dāda gelmişdür
Açıl ey ḡonca-fem bülbul saña feryāda gelmişdür

⁵⁹ YK 91b HM 117b TA 100b

⁶⁰ YK 92a HM 118a TA 101a

- 2 Muḳaddem āšnā olmuş idi bintü'l- 'ineb bizle
Taşurma dir idüm mihr-i dili ḥum-ḥānede gizle
Varup put-ḥānede ḥayli meveddet bağlamış sizle
Zifāfını uyup pīr-i muḡānuñ duḡter-i rezle
Hemān sāḳī ayağıyla mübārek-bāda gelmişdür
- 3 Bu bezm-i 'āşīkān āreste[-i] bed-meşrebān n'eyler
Mey ü sāḳī daḡı muṭrib getürsün saz-ıla n'eyler
Şaḳın zahīdlere virme ḥaber aḡyāra hep söyler
Meded meyḥaneye sūfī[y]i ḳoyma bir nifāḳ eyler
Elinde cām u subḥa meclisi ta' dāda gelmişdür
- 4 Ḳuluñdur derd-mendüñdür fakīri bī-vefā şanma
Tökülmüş eşk-i çeşmüm reh-güzāra bī-bükā şanma
Sütün-ı saḳf-ı 'arş olmuş bu āhum nā-becā şanma
Perişān eyleyen kāküllerin bād-ı şabā şanma
Nesīm-i āh-ı serdüm zūlfini berbāda gelmişdür
- 5 Düşürme kāle-i ḳadri elüñden ey melek-sīmā
Taraşşūd üzredür ol ḥad ḥişāruñ olmasun 'adā
Amān göstermesün cünd-i siyāhın yüzde bir ālā
Ḥazer ḳıl çıkmasun yüzden ḥaṭuñ bir vech ile zīrā
Nizām-ı mülk-i ḥüsnüñ etdügi ifsāda gelmişdür
- 6 Nedendür ḥam-be-ḥam zīr-i 'arāḳ germīdedür zūlfüñ
Ḥicāz'da 'Aşḳī-veş bād-ı semūmı dīdedür zūlfüñ
Ḥaṭādur çin-i zūlfüñ müşk-i āhū dīdedür zūlfüñ
Niçün āteşlere düşmüş gibi pīçidedür zūlfüñ
Rıza-āsā meger temmüzda Bağdād'a gelmişdür
- 7 Esīr-i derd-i hicrān olmuşam ben cevır ü miḥnetle
Eridüm şem' a-veş pervānesiydüm yāra ülfetle
Düşüp pā-yı mezelletde bu 'Aşḳī āh u fūrḳatle
Ayaḳlandur Rızāyī dest-gīr ol cām-ı himmetle
Mey-i 'āşḳuñla gök ḳandil olup üftāde gelmişdür

61

Ġazel-i Diger-i 'Alī Paşa-yı Müşārü'n-ileyh
Taḥmīs-i 'Aşḳī

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Rāzıyam şīrīn dehāndan ṭelḥ-i düşnāma ben
Ḳānī' em bu ḥırḳa-i peşmīne köhne cāma ben
Ser-fürü itmēm senüñ sāyeñde tāc-ı Sām'a ben
Devr-i la' lüñde baş egmem bāde-i gül-fāma ben
Sāye-i pīr-i muḡānda minnet itmēm cāma ben

⁶¹ YK 92b HM 118b TA 101b

- 2 Kesb-i destümdür benüm terk eyledüm dünyāları
Bir gören ruhsārını terk eyledi ‘uqbāları
Çeşm-i hūn-rizūñ düşürdi ‘āleme ğavgāları
‘Anber-i zūlfūñ getürdi başuma sevdāları
Yoksa nerden düş olurum bu hayāl-i hāma ben
- 3 Āl ile bend eylemiş çok derd-mendi zūlfūñe
Hūn-feşāndur rahm yokdur müstemend-i zūlfūñe
Ben de kayd oldum cehāletle o bend-i zūlfūñe
Hālūñi gördüm esir oldum kemend-i zūlfūñe
Dāne için kendümi şaldum düşürdüm dāma ben
- 4 Ney gibi hālī degül ğam sīne-i bī-kīneden
Ya ne ister bilmenem bu sikke-i peşmīneden
Āh kim vāreste olsam halka-i hod-bīneden
Olmadum hālī nigīn-āsā hırāş-ı sīneden
Gördüm ol günden ki düşdüm arzū-yı nāma ben
- 5 Olmuşam üftāde-i hecr ü belāda zār zār
Būlbūl-āsā nālemi gūş eylemez āh gül-‘izār
Kime arz-ı hāl ider yokdur benümçün ğam-gūsar
Kūy-ı ğurbetde ne bir bildük ne bir ğam-h‘ār var
Kim götürsün ger yazarsam yāra bilmem nāme ben
- 6 Bilmenem ‘āşıkların hālī ne yüzden kām alur
Sa‘y iden bu derd-i ‘aşka şıdık ile dermān bulur
Bu dil-i divāne bilmez n’eylesün hayrān kalur
Ne firāka şabr ider ne vaşla tākat-mend olur
Şaşmışam bilmem ne yapsam bu dil-i nā-kāma ben
- 7 Düşmişem bir derd-i ‘aşka eyledi sersem beni
Şāne-veş şad-pāre eyler ham-be-ham perçem beni
İhtiyārum kalmadı elde nedür bilmem beni
Geh esir-i ğurbet eyler geh enīs-i ğam beni
Ah bilmem n’eylesem bu baht-ı nā-fercāma ben
- 8 Bes durur renc ü belā bu çekdügüm derd ü miñen
Ġāyete irdi fiğān u nāle[-i] āteş-fiken
Terk ü tecrīd eyleyüp gerdānuma taķup kefen
Eylerem dār-ı İslām’ı kendüme beytū’l-hāzen
Hasret-i hāl-i siyāhuñla gidersem Şām’a ben
- 9 Şānıdur āşāflaruñ gerçi ‘ināyāt eylemek
Herkesūñ kadrince bir türlü ri‘āyāt eylemek
Her ne kim bāy u gedā aħsen mülākāt eylemek
Halk ile lāzımdur olduķça mümāşāt eylemek
Ger baña uymazsa eyyām uyaram eyyāma ben

10 Dürr-i mürvārīd-i nazmı silke çek sen Aşkıyā
Subḥa-vārī el-be-el gezsün oḡunsun cā-be-cā
Olsa nā-mevzūn u bī-ma‘ nā daḡı eyle edā
Telḡ-kām itmez senūñ şīrīn kelāmın ey Rızā
Sen heman eyle tekellūm raḡıyam düşnāma ben

62

Velehu eyden

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bezeñmiş nev-be-nev kendin melek-simāya döndürmiş
Alup üftāde-gānuñ ‘aqlını yaḡmaya döndürmiş
Kıyāmetden nişān olmuş Bihişt-ārāya döndürmiş
Yine ol ḡadd-i ‘ar‘ar-ḡāmetin tūbāya döndürmiş
Ruḡın gül leblerin mül ḡoncesin zībāya döndürmiş
- 2 Tökülmüş gerdāna ḡākülleri müşk-i Hutten-būlar
Bizümle cenge gelmiş sū-be-sū ol çeşm-i āhūlar
Cünūd-ı şabrumı yaḡmaya gelmiş şāh-ı ḡūb-rūlar
İki şaf ‘askerin tertīb idüp müjḡān-ı ebrūlar
Maşāf-ı leşker-i İskender’i Dārā’ya döndürmiş
- 3 O şīrīn ḡandenūñ Ferḡadıyam çekmekde sevdāsın
Atam bir tişe-i ‘aşḡ ile biñ daḡ-ı felek pāsın
Nice tāb-āver olsun görse ‘āşık ḡadd-i ra‘nasın
Zer ü ziverle tezyīn eylemiş cism-i dilārāsın
Ḗafesde beslemiş bir tūḡı-i ḡüyāya döndürmiş
- 4 Daḡılmış tel-be-tel gerdāna müşk-i kākül-i şebbū
Perişān-ḡāḡır oldu ‘āşıkān raḡm ḡıl yā hū
Nigāḡ itmek ne mümkün ḡara baḡtum gibi ey dil-cū
Dökülmüş vech-i pāke sū-be-sū ol ‘anberīn ḡīsū
Perişān eylemiş tel tel dili şeydāya döndürmiş
- 5 Hele künc-i ferāḡatda dil-i nā-kām idi memnūn
‘İzāruñ ‘arz idüp bī-ḡāre ‘Aşḡi eyledüm meftūn
Aḡup şahrā-yı hicretde nedendür eylemek maḡzūn
Rızā’nuñ ‘aqlın almış ḡār u nāḡār eylemiş Mecnūn
Anı Mecnūn ḡılmış kendini Leylā’ya döndürmiş

⁶² YK 93b HM 119b TA 102b

Gazel-i Es'ad Paşa Tahmīs-i 'Aşkī

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hayli dem mehcūr-iken nāçār geldi hātırā
Hāne-i kalbüm yapan mi' mār geldi hātırā
Bī-vefā olmam deyü ikrār geldi hātırā
Gitdi ğam çünki vişāl-i yār geldi hātırā
N'eyleyem ğamdan bedel aġyār geldi hātırā
- 2 Bülbül- āsā tab'-ı nā-hem-vār olurdı zārda
Keşmekeş fikr ü hayāl endişemüz ğam-ı'ārda
Sāha-i şatranca düşdüm şıķlet-i efkārda
'Azm-i gülzār itdüm ammā dil hayāl-i yārda
Gülleri gördüm gül-i ruhsār geldi hātırā
- 3 Sāķiyā maķşūdum üzre dolmadı cām-ı Cemüm
Geçdi endüh u sitem aġyārla her bir demüm
'Andelībin yād ider mi āh ol ğonce-femüm
Seyr-i şahrā vü çemen ġāyet füzün itdi ğamum
Serve baķdum ķāmet-i dildār geldi hātırā
- 4 Görmişem luţf-ı firāvānın o yārūñ lā-yu'ad
Bendesin çākerlerinden eylemiş cānān 'ad
Cān vireydüm rāh-ı 'aşķında muķaddem el-meded
Sevdüğinden şoñraya ķalmaķ dilermiş nefis-i bed
Kışşā-i nikūyı bütēm yār geldi hātırā
- 5 Kim nigāh eyler benüm bu demde ķil u ķālūme
Nice biñ Kayş'ı düşürdüm 'aşķ-ıla çengālūme
Şöyle bir rind-i cihānam baķmadum hān u māluma
Zāhidā bilmem ne dersün mest iken şu hālūme
Ġāh tövbe ġāh istiġfār geldi hātırā
- 6 Tab'-ı mevzūna kesel irmiş dil-i efkārdan
Pās-ı ķir olmuş idi enfās-ı bed aġyārdan
Hayli dem vāreste olmuşdum selīs eş'ārdan
Raġbet-i ihsās itdüġi-y-çün nazma tab'-ı yārdan
Hep ferāmūş itdüğüm eş'ār geldi hātırā
- 7 'Aşķiyā ömr-i 'azizüm fişķ-ıla itdüm tebāh
Hāb-ı ġafletden dil-i nā-kām bulmaz intibāh
Hayret-efzā olmuş idüm eyleyüp cürmümle āh
Muħlişā selb-i şu'ūr eylerken efkār-ı ġünāh
İsm-i pāk-i Hāzret-i Ġaffār geldi hātırā

⁶³ YK 94a HM 120a TA 103a

Ḥazret-i Rüşenî Ḳuddise Sırrahu şenî Nuṭḳ-ı
Şerîfî ve Berâ-yı Teberrük-ı Taḥmîs-i ‘Aşḳî

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Naz ile itdi ḥırām mülk-i beḳādan revîşi
O şāhuñ zāt-ı Ḥudā’dan bu fenāya gelişi
Maḳdem-i zulmet-i küfri giderüp keşmekeşi
Çün doğup tutdı cihān yüzi ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen mäh-veşi
- 2 Ādem u Ḥātem’e dek cümle nebî geldi gelen
Şān-ı zātuñ senüñ mu‘ terif u sırr u ‘ alen
İns ü cin cümle melek vaḥş u tıyūr serv ü çemen
Türk ü Kürd ü ‘Acem ü Hind bilür buñı ki sen
Hāşimîsiñ ‘Arabîsiñ Medenîsiñ Kureşi
- 3 Cān virür yoluña ‘aşḳ ile ḳulın maḳdir ise
Şān-ı zātuñda tevakkuf ide mi muḥbir ise
İrişür genc-i ğināya seven ol mu‘ sir ise
Sen emîre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur mişl-i Bilāl-i Habeşi
- 4 Cevher-i dürr-i yetîm kisve-i ‘unşurda ḳomaḳ
İtdi irād-ı te‘ alluḳ ki ide zātuñı ḥaḳ
Ni‘ met-i zāt-ı vücūd-ı keremüñ buldı sebaḳ
Dîk-i ḥikmetüñde bişirdi çü senüñ sevgini Ḥaḳ
Cibril olsa n’ola maṭbaḥuña hîme-keşi
- 5 Ḥilḳatüñ cümleden aḳdem gelişin ḳaldı şoña
Ḥātem-i cümle nebî lâ diyemez kimse buña
Cümle[-i] da‘ vete ba‘ş olmaḳla şoñdan öñe
Yerdeki da‘ veti fevt ola gidem diyü göge
Bağladuñ belüñe ey nūr-ı bilā-sāye taşı
- 6 Sen Ḥabîb-i Ḥazret-i Ḥaḳ hem nebîler serveri
Tuğra-i ferman-ı Ḥaḳ āḫir zamān peygamberi
Enbiyā vu evliyā vu ümmetānuñ mihteri
Sensin ol püşt ü penāh-melek ü ins ü perî
Enbiyānuñ güzeli sevgilisi ḥüb u ḥōşı

⁶⁴ YK 94b HM 120b

^{7d} üzülp: Eski Anadolu Türkçesindeki “kesilmek” anlamıyla kullanılmıştır.

7 İttiba‘ eylemeyen eṣerüñe pesmānde alur
Tutmayan abl-i metīn er‘ üñi maḥşerde görür
Bū Leheb-veş iki dünyāda belāsin da bulur
Üzölüp ırkı Ebu Cehl gibi ebter olur
Sen Ebu’l-āsim ile her ki tutarsa güreşi

8 Sāḥa-i er‘ üñe her kim ki atar ‘amd ile taş
Serv-addüñe senüñ sürmeye yüz mişl-i güneş
Ravza-i bāḡuñā sünbül gibi dökmez ise yaş
Lāle beñzer ki gül-rūyıñā indirmedir baş
Muḡ-ı Hindū gibi yandı ararup içi vü taşı

9 İşidüp her ki senüñ gofte-i mu‘ ciz-dehenüñ
سَمَاعِيَّاتٌ ’dur çünkü senüñ hoş süḡanuñ
Zevrak-ı ‘aşa girüp tutmasa emr-i dümenüñ
Kesilüp başdan ayakda göriser her ki senüñ
Yüzüñ izine sürüp oymaz ayāḡuñā başı

10 Ser-i engüştüñ ile şak oluban māh u ‘ıyān
Ravzadan cez‘ -i erīf-i nuṭa gelüp tıydı cihān
Teşnesi olmuş efendim bu şıyüñ ‘aş-ıla cān
Barmauñdan aıdub āb-ı revān-baḡş revān
Nice yüz biñ kişiden def‘ idisersen ‘aaşı

11 Cān-fidā eylemişem rüz-ı ezel ben yoluñā
Sūre-i Şems-i cemālūñ okudur bülbulüñe
Yetişür sūre-i Tāḥā hele ‘Aşı kuluñā
Ve’d-Duḡā virdüñe ve’l-Leyl okur sünbülüñe
Ruşenī virdi budur küll-i ḡadāt ü ‘ışā

65

Ḥazret-i İbrāḡīm Gülşenī uddise Sırrahu şenī
Pūşidesi Üzre Muḡarrer Beyti
Tercī‘ -bend

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

1 Ḥāk-i pānuñ beldesinden itmek istersen sefer
Cāme-i ‘unşurdan ol vāreste evvel ey puser

2 Geç tabī‘ atdan cihād it nefis-ile merdāne var
atlı-i a‘ dā eylemek ‘ālemde bir a‘ lā hūner

9^b 53 Necm 3. Āyet: “ O, arzusunā göre de konuşmaz. O kadar ki (birleştireilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

65 YK 95b HM 21b

3 Olmasun hiç ins ü cinnüñ merci' [i] dil hānesi
Nūr-ı zıkr ile anı ıard eyle ey nūr-ı başar

4 Rūh-ı pāk-i evliyādan eyle istimdād sen
Dest-res olmazsa mürşid dāmeni çekme gider

5 Dīde-i çeşmüñ güşād olmağsa mağşūduñ senüñ
Pendümi mengüş-ı gūş it şıdk ile cān-ı peder

6 Bulmak isterseñ füyūzāt-ı İlāhī'den eşer
Zā'irān-ı Gülşenī'den al yürü şām u seher

II

1 Ehl-i beyt evlād u aşhāb-ı güzīn-i muhterem
Gerçi çokdur Mısr içinde nesl-i pāk-i zū'l-kerem

2 Silk-i satra na' t incūsın müverrihler dizüp
Kıl edep kâşır olursun eyle gel iskāt-ı fem

3 Şehsüvār-ı evliyā derbānıdur kuṭb-ı zamān
Şems-i eflāk-ī velāyet menba' -ı luṭf-ı himem

4 Hāzret-i sultān İbrāhīm şāh-ı Gülşenī
Yüz sürer a' tābına ins ü melek ' Urbā ' Acem

5 Kufl-i dil miftāhıdur hāk-i deri sālıklere
Gayr [ı] cāda hiç tekāpū eyleyüp çekme elem

6 Bulmak isterseñ füyūzāt-ı İlāhī'den eşer
Zā'irān-ı Gülşenī'den al yürü şām u seher

III

1 Gülşenī vü Rūşenī Aḥmed Ḥayālī Muḥy-i dīn
Cilve-gāh-ı kubbe-i bālā-yı çün- ' arş-ı berrīn

2 Çetr-i eflāke füyūzātı sūtūn olmuş tutar
Cism-i pāki Mısr' ı kılmışdur mekān ni' me'l-mekīn

3 Kaşr-ı vaḥdetde oturmuş öyle bir sultān kim
Garḳ-ı nūr-ı vaḥdet itmiş anı Rabbu'l-ālemīn

4 Vāriş-i Peygamber-i ' Ālī-bahādur lā-cerem
Neşr ider ' ilm-i ledünnī aḥz kıl ey sālīkīn

5 Hāne-i kalbi sivādan pāk idüp dergāha gel
Cüst ü cū itme diger dergāhı gel ey ' aşıkīn

6 Bulmak isterseñ füyūzāt-ı İlāhī'den eşer
Zā'irān-ı Gülşenī'den al yürü şām u seher

IV

- 1 ‘ Ālem-i ecsāma gelmezden muḳaddem pīr-i mā
Ya‘ ni al Monlā-yı Rūm’ı dest-gīr-i bī-nevā
- 2 Zāt-ı pāk-i Gülşenī burc-ı kerāmet olduğın
Eylemiş bir nazm-ıla vaşf-ı dil-ārāsın edā
- 3 Hāzret-i Monlā-yı Cāmī serd idüp bir neşrde
Vaşfin itmiş böyle ‘ ādil iki şāhid dilrubā
- 4 Reşk ider kuhl-i Şıfāhān ḥāk-i pā-yı envere
Baḥş ider ma‘ lül çeşme nūr her dem gerd-i pā
- 5 Ka‘ be-i maḳşūda gel zünnārı kır ey put-perest
Merḳad-ı Firdevs olsun secde-gāhuñ cā-be-cā
- 6 Bulmaḳ isterseñ füyūzāt-ı İlähī’den eşer
Zā’irān-ı Gülşenī’den al yürü şām u seher

V

- 1 Rīšemüz dergāha oldı ḥamd ola çārüb-ger
Gıpta itsün bendeñe seb‘ -i semā şems ü kamer
- 2 Kırmışam zünnārı bezmünde ‘ ivāz iḥsān idüp
Dest-i peyvest-i kerāmet birle bend itdi kemer
- 3 Bu şeref yetmez mi [kim] ḥanḳāha mihmānam bugün
Luṭf u iḥsān u mürüvvet kāmı kıldı bir nazar
- 4 Aldı benden benlügüm maḥv oldı bilmem ben neyem
‘ Aşkī-yi divāne-veş a‘ tāba yüzler sür gelüp
- 5 ‘ Aşkī-i divāne-veş a‘ tāba yüzler sür gelüp
Tut bu nuşḥum şıdk ile ‘ ālemde olma derbeder
- 6 Bulmaḳ isterseñ füyūzāt-ı İlähī’den eşer
Zā’irān-ı Gülşenī’den al yürü şām u seher

66

Gofte-i ‘ İzzet-Paşa Taḥmīs –i ‘ Aşkī

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nūr-ı ‘ aks-i mihr-i vahdetdür külāh-ı Mevlevī
Efser-i şāh-ı haḳīḳatdür külāh-ı Mevlevī
Lem‘ a-i nūr-ı nübüvvetdür külāh-ı Mevlevī
Mehçe-i rāyāt-ı ḳudretdür külāh-ı Mevlevī
Tāc-ı aşḫāb-ı basiretdür külāh-ı Mevlevī

⁶⁶ YK 96a HM 122b

- 2 Sâgar-ı vaḥdet gibi pürdür derûnı nûr-ı fer
Pûş olan zât-ı şerîfûñ vechine eyler eşer
Dide-i Ḥaḳ-bîn ile ‘ ârif iseñ eyle nazâr
Şems-i Ḥaḳ’dan nûr olur her kim iderse zîb-i ser
Hâle-i bedr-i hüviyettür külâh-ı Mevlevî
- 3 ‘ Aşk u vaḥdet buldı ‘ ârif sâgar-ı serşârda
Bulamaz bu zevkî zâhid subḥa-i ezkârda
Bulmak isterseñ bu zevkî ḥânḳâh-ı yârda
Dest-best-i bezm-i ‘ aşk ol Ḥazret-i Ḥünkâr’da
Sâgar-ı şahbâ-yı ḥikmetdür külâh-ı Mevlevî
- 4 Mevlevîñün her biri vâkı‘ Kemâlüddîn’de
Şanma zâhid siz gibi anlar ḍalaleddinde
Âfitâb-ı tâb-ı himmetdür cemâlüddinde
Sâlikân bu sâye-i Moñlâ Celâlüddîn’de
Sâye-bân-ı ‘ izz-i rif’ atdür külâh-ı Mevlevî
- 5 Her biri olmuş bularuñ bülbül-i bâğ-ı vişâl
‘ Aşkî-veş eyler ney-i ‘ aşk-ıla rûz u leyâl
İki ‘ âlem çevgen-i himmetde bir kûre-mişal
Devlet-i dâreyn câmi’ dür ne lâzım kıl u ḳâl
Genc-i feyz Rabb-ı ‘ İzzet’dür külâh-ı Mevlevî

67

Gofte-i Ḥazret-i Rüşenî Taḥmîs-i ‘ Aşkî

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Baña ḥışm eylemişsin tıydum ey serv-i revân itme
Kerem luṭf eyle sulṭânım efendim el-amân itme
İki ebrûsın çatmış gelür tîr ü kemân itme
Yine ḳan itmek isterseñ eyâ şâh-ı cihân itme
Mübârek olmaz öldürmek ḡulâmuñ ḳaşd-ı cân itme
- 2 Küşâd eyle vişâlünle efendim ağzınuñ bendin
Disün birkaç naşîḥat ruḥşatuñ olursa dilün-den
Ser-efrâz olmak ise maḳşaduñ dünyâda bil kendin
Şehâ pîr olmak isterseñ işit bu bendenüñ pendin
İdüp şeyḡ olana ḥürmet daḡı ḳatl-i cüvân itme
- 3 Terahḡum-sâz olup nâ-ḥaḳ yire bir zâtı incitme
‘ Adûnuñ gitdügi egri yola ey meh-liḳâ gitme
Düşür başuñ ‘ aḳl u ḥüşuñı dîvânelük itme
Düşür uşuñ bu çaḡuñda bıçaḡuñ izine çekme
İgende ḳana yeltenme deli ḳanuñda ḳan itme

⁶⁷ YK 96b HM 123a

- 4 Gidenler kendi ‘aklıyla yorulur soñra bî-ḥūşdur
 Begenmiş ‘aqlını kibr eyleyen gūyā ki serḥoşdur
 Su ’āl iden ḳalır mı yolda dime bu meşel boşdur
 İş işleme öz özüñden her işde meşveret ḥoşdur
 Bir ehl-i dānişe danış şaḳın ḥūn-ı revān itme
- 5 Uyanlar nefis-i şeytāna ‘aceb var mı şafā bulmuş
 Ğazabla başına ādem hezārān[la] belā gelmiş
 Cihānda ḥışm-engiz olma pend-i nāşihı it gūş
 Olup ‘ālemde ḥançer-keş ḳoma aduñı merdüm-küş
 Günehsüz kimseye öküş çeküp tığ imtiḥān itme
- 6 Revā mı şem‘-i izānı gelüp puf ile söndürmek
 Vücūd-ı nüşa-i kübrā-yı ādem Ḥaḳḳ’ı bildürmek
 Yed-i ḳudretle olmuş bir bināyı yire indürmek
 Dimişler ben de Tañrıyam dimekdür ādem öldürmek
 Bes ey ibn-i fūlan ḳatl-i fūlān ibn-i fūlan itme
- 7 Uyanlar nefisine cümle ḥalāyık içre bed-ḥūdur
 Ḥudā’nuñ dergehi merdūdıdur enfās-ı bed budur
 Bu ‘Aşḳī’nuñ saña pendi ḥaḳīḳat üzre dil-cūdur
 Efendi Rūşenī pendüñ sözi önden saña budur
 Anuñçün yahşı çıḳdı öñ dönüp soñra yaman itme

68

Ğazel-i Necātī Taḥmīs-i ‘Aşḳī

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ey yār-ı cefā ‘āşıḳa düşnāmı ḳo şimdi
 Bu bezm-i şafāda ḡam u ālāmı ḳo şimdi
 Vā‘ız getür ortaya o ḡulfāmı ḳo şimdi
 Şufi kerem it nüş idelüm cāmı ḳo şimdi
 Gül devri-durur fikr-i serencāmı ḳo şimdi
- 2 Ol ḥüsn ü cemāl ‘işve vü reftāruña gel bak
 Bir nūr-ı mücessem görünür dīdeme e’l-ḥaḳ
 Bir ‘İsi-yi devrān-ı cihān şimdi muḥaḳḳaḳ
 Ol ḳāmet-i cān-baḥşuñ olur mürdesi hep ḥaḳ
 Añup yüzüme serv-i gül-endāmı ḳo şimdi
- 3 Farḳ eyleyemez mescid ü meyhāneyi şeydā
 ‘Aḳlın aluban gitmiş anuñ bir şacı Leylā
 Virmez mi ‘aceb müftī bu özre bize fetvā
 Nāşih varuruz mescide elbette biz ammā
 Gül vaḳti aḫalum mey-i İbrāmı ḳo şimdi

⁶⁸ YK 97a HM 123b

4 Ebrûlara bu ğamze-i ğaddârını añma
Müjgânı görüp nâvek-i ğun-ğârını añma
La‘lini görüp sâğar-ı serşârını añma
Ruğsarına bağ zülf-i siyeh-kârını añma
Ey dil şefağat Rûm’dadur Şâm’ı ço şimdi

5 Öfkeyle rakib n’eyleyeyim ‘aqluñı çaldı
Gel dağ-ı nedâmet deme kim cânımı deldi
Pend eyler idüm dinlemedi pendüme güldi
Baş koşma didüm eslemedüñ başuña geldi
Var canuña bu derd-i dil-ârâmı ço şimdi

6 Hasretle içem der idüm ol âb-ı hayâtı
La‘l-i lebi ol âbuñ imiş menba‘-ı zâtı
‘Aşkî kerem it içme sözün câm-ı memâtı
Cânumuz olur şöhbete lutf eyle Necâtî
Nâmûsı unut nengi gider nâmı ço şimdi

69

Gofte-i Kıddusî Tahmîs-i ‘Aşkî
Mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Sâlik olanı çille-i merdâna çekerler
‘Âşık olanı vâdi-yi hicrâna çekerler
Yok eyle özin yok olanı yana çekerler
Mürdem dime zinhâr seni meydâna çekerler
Da‘vâ ideni bağs ile bürhâna çekerler

2 Şabr eyle ger âşık iseñ cevri ü cefâya
Her şâm u seher eşk döküp başla bükâya
Her demde tevâzu‘ idüben bây u gedâya
Kaldurma şağın başuñı kibr ile semâya
Müstekbir olan serkeşi nîrâna çekerler

3 Her kim ki ğına ister ise künc-i kanâ‘at
Hep ehl-i şafâ buldı bu yüzden belî râhat
Sâbıkda geçen cürm ü günâhuña nedâmet
Nefsüñi bilüp tevbe iden buldı selâmet
Kibr eyleyenî ‘adl ile mîzâna çekerler

4 Şeytân-ı vesâvis ki gelür eyle tedeffu‘
A‘dâ ile bir yerde ne mümkün ki temettu‘
Nâsdan kes elüñ eyleme ümmîd-i tevağku‘
Sen nefsüñi alçağda gözet itme teraffu‘
Fir‘avn gibi ben deme ‘ummâna çekerler

⁶⁹ YK 99b HM 126b

- 5 Tāğ-ı ‘Arafāt gördi özin aḥḳar u belli
Ḥuccācuñ olup her sene elbette maḥalli
Cūdi tağı Nūḥ ile bulup başka tesellī
Tūr dağı tevāzu‘ idüben buldı tecellī
Yükseklük iden dağları ḥırmāna çekerler
- 6 Her yerde gözetme var çık ‘ālī menāzil
‘Allāme-i ‘aṣr olmış iseñ açma mesā’il
‘İlm ü ‘amele itme ğurūr oldu ‘azāzil
Benlük çıkar ol ‘āleme lāyık mı ne ḥāşıl
Mağrūr olanı vādi-i ḥızlana çekerler
- 7 Daḥl itme şaḳın ‘āşık-ı vāreste hevādan
‘Aşık ile geçüp her birisi tīg-ı belādan
Sa’y it ola gör merd iseñ aşḥab-ı şafādan
Dūr olma hemān meclis-i ‘uşşāk-ı Ḥudā’dan
Anlar nice fācirleri Yezdān’a çekerler
- 8 Nefsüñ hevesin eylemegil kendüñe bir put
Seg-meşreb ile eyleme ülfet katı fertüt
Ḥaḳ dostını sev cān-ıla it ḥizmet-i men‘üt
Dünyā seveni andan ırağ ol sözümi tut
Kārūna ḳarīn olanı yeksāna çekerler
- 9 Düzāḥ gibi dünyāda belī ḥālī ḥarīşī
Müzdād iledür nuḳra-i pür-ḳālī ḥarisi
Merdūd olur itse de a‘ māli ḥarīşī
Doymaz gözi çok olsa daḥi mālī ḥarīşī
Geldükçe ecel cismmini dīvāna çekerler
- 10 Terk itdügi māl u veledde tāze ‘arūsı
Zaḥmet ile cem‘ eyledügi ḥazne fulūsı
Zaḥmet çekeḑursun hele ol rū-yı ‘abūsı
Vārişleri ḳalır nesi var ise ḳamusı
Cem‘ itdügi sīm ü zeri yabana çekerler
- 11 Maḥşerde olur ‘āşık-ı Ḥaḳ zevḳ u şafāda
Bu mezra‘ -ı dünyāda eküp biçmiş orada
Dünyāda gedā şūret ü‘ uḳbāda ğınāda
Müflis aña dirler ki yarın rüz-ı cezāda
Aşḥab-ı ḥuḳūḳ Ḥaḳ diyü divāna çekerler
- 12 Gūş eyle benüm pendümi şıdḳ ile it ısgā
‘Aşḳī gibi nāşıḥ bulamazsıñ bu ne sevdā
Zannetme tehī sözlerimiz pür-dür-i ma‘ nā
Ḳuddusī gibi var mı naşāyıḥ ide ḥāşā
Kim tutar ise bil anı rıdvāna çekerler

Ġazel-i Vāşıf Tahmīs-i ‘Aşķī

Mef’ ūlū mefā’ ilū mefā’ ilū fe’ ūlūn

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Cāhile ġinādur bu zamān raġbet-i aĥbāb
Aldanma varup hep sözleri sırķat-ı aĥbāb
Zīr-i ‘ayna şaķın olma görüp midĥat-ı aĥbāb
Zannitme o yār sūretine sīret-i aĥbāb
Hep şimdi nūfaķānadur ūnsiyet-i aĥbāb
- 2 Ĥum-ĥāne-i dehr içre bu ġavġa-yı nafaķa
Seyr eyle o bir cur’ a içün cā-yı nafaķa
Beñzetdi uzun sāġar-ı mīnā-yı nafaķa
Bıķdurdı cihan kendi şahbā-yı nafaķa
Ėırtulmaġa yok maĥşere dek niyyet-i nafaķa
- 3 Pūr oldı bu ĥar-ġāh-ı cihān keġ-devr ü revān
Nādān ile gör ġāv-i dü-pā şūret-i insān
‘Akreb gider her biri yok ūlfete şāyān
Mārān gibi hep bir birini şoķmak yārān
Pūr-semm-i helāhildür adı soĥbet-i yārān
- 4 Virāne olup şavma’ a-i şehr-i meveddet
Bir secde-i şıdķ ura’ yok cā-yı meremmet
Dergāh-ı ‘ibādetdür olup cā-yı medāmet
İnşāf idelüm kimde var iĥlāş-ı muĥabbet
Bī-hūde degül mi sitem ü minnet-i aĥbāb
- 5 Zer ü simledür ehl-i riyā baĥş-i ne-dīde
Ėonmaķda meġes gibi heman Lūt-ı jüride
Yol virme aman böyle denī ola resīde
Ėıydükçe diġer bezme görüben genc-i ümīde
Bir ġüşyedür hep nigehi raġbet-i ümīde
- 6 Bir daġdaġadan ġayrı ne var şoĥbet-i ĥalkuñ
Hep celb-i menāfi’ ledür raġbet-i ĥalkuñ
Hem-vāre çekilmez ġeġelüm miĥnet-i ĥalkuñ
Degmez elemi külfetine ūlfet-i ĥalkuñ
Rāĥat bulur ‘ālemde iden ‘uzlet-i ĥalkuñ
- 7 İzhār-ı şadaķat iderek şūret-i ġammāz
Ser-şadra ġeġüp meclise ol dīv-i dehan-bāz
Evşāĥına ‘arż-ı ĥulūş itmeġe dem-sāz
Ėayret ĥomuyor diyü ider ġıybet-i āġāz
İfşā-yı ‘uyüb itmededür ġayret-i āġāz

⁷⁰ HM 127b

8 Etḫāl-i felek geçmedi kör keĵ-rev-i oyundan
Ruĥ göstere şah mat ide geçmez o ĥuyundan
Devr-i felek ĥuda‘ asıyla düşse ‘ uyübundan
Bir kere kişi düşmesün ‘ âlemde şüyundan
Derân taĝılur meclis-i cem‘ iyyet-i şüyundan

9 Gül güşuňa mengüş ide gör pendümi her an
Enva‘ -ı tabasbusla gelüp kesret-i yārân
Meddāĥuñ olup her birisi zātla şāyân
Şanma bu teveccüh saña ey ebleh u nādân
Hep rātibe-i fırşatadur raĝbet-i nādân

10 Ben kühken olsam daĥi yok bende liyākat
Bu tışeye şabr itme eger kıpsa kıyāmet
Tır-i ĝam-ı yārân siper-i sīne-i miĥnet
Gelmez bu zaman-ı miĥneti çekmege tākat
Zirā çekilür çile degül şıķlet-i tākat

11 Çekdüñ bu kadar rāh-ı muĥabbetde cefāyı
Sürdüñ mi ‘ acep bir gün ola zevķ-ı şafāyı
Terk eyle yeter var ise ‘ aķluñ bu hevāyı
Terk-i gönülden olup olunca vefāyı
Var ise eger dā‘ iyye-i ülfet-i vefāyı

12 Bilmem ne fenāluķ görüp ol bendesin eyā
Meyl-i digeri itmiş diyü söyler baña a‘ dā
Ĥatır-şiken olmaz mı bu ‘ Aşkī dili şeydā
Sen Vāsıf aĝyāra fedā eyledüñ amma
Ĥoş imdi baña bir gün bilinür kıymet-i aĥbāb

71

Taĥmīs-i Muṭarraf-ı ‘ Aşkī be-Na‘ t-ı Şefik Efendi

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Cemālün şāf mirāt-ı Ĥudā’dur yā Resūlallāh
Şaçuñ *ve’l-Leyl* ĥadüñ *ve’d-Duĥa*’dur yā Resūlallāh
Kelāmuñ vahy-i Rabbānī hüdādur yā Resūlallāh
Vücūduñ vahdet-i zātı beķādur yā Resūlallāh
Gören Ĥaķ ile zātuñ evliyādur yā Resūlallāh

2 Ebu’l-ervāĥısıñ cān geldi cism-i ‘ âleme senden
Ĥudūmuñ bilmece çıķmazdı Ādem bāĝ-ı cennetden
Rehā-yāb oldu ism-i pākünle ĝuşsa vü ĝamdan
Meded-res rūĥ-ı pākünle ĝuşsa vü ĝamdan
Zuhūruñ kâ’ināta mübtedādur yā Resūlallāh

⁷¹ HM 72a TA 56b

- 3 Vücūduñ hüccet-i Hāk kim mihr-var zehr-i pākūñde
İder da‘ va-yı ümmet rûz-ı maḥşer ḥāk-i pāyūñde
Çeker tuğrā-yı şıḥḥat Hāk Te‘ ala ‘ adl-i rāyuñda
Sefa‘ at mührin ur sende bulsun sîne-çākūñde
Bize ol bir nişān-ı kibriyādur yā Resūlallāh
- 4 Güneş yüzüñden almışdı felekde zerrece bir nūr
Vücūduñ ‘ ayn-ı nūr-ı maḥz-ı Hāk’dur ümmetün mağfūr
Anuñçün düşmedi sāyeñ zemīne olmadı ma‘ mūr
Hilāldür ebruvānuñ ‘ aks-i bezmūñ ḳandilidür ḥūr
Anuñçün mihr böyle pūr-ziyādur yā Resūlallāh
- 5 Vişālūñ göstere yüz bu hezār ümmet ola ḥandān
Nice bir derd-mendān çeksün āḥir fırḳat ü hicrān
Ḥayāl-i şem‘ -i tab‘ um der-i ravzañda pūr-efḡan
Ruḥuñ bir verd-i bāḡ-ı ıştıfādur yā Resūlallāh
- 6 Uyan aşḥabuña nūr-ı hidāyet bulur anlar kim
Ḥudā’dan her biri dürlü ‘ ināyet bulur anlar kim
Gidenler işrine Hāk’dan velāyet bulur anlar kim
Bu deycūr-ı cehāletden himāyet bulur anlar kim
Nücūm-ı āsmān-ı ihtidādur yā Resūlallāh
- 7 Beni olduḡuñ itmekle Ebu Bekr ibtida taşdıḳ
Anuñçün nām-ı pāk oldı anuñ Ḥazret-i Şiddiḳ
Olupdur tu‘ me-i tîḡ-ı vücūd-ı mülḥid u zındıḳ
Kitāb u sünnete aḳvāl-i e‘l-fi‘ lin eyledi tatbîḳ
Gürūh-ı mü‘minine muḳtedādur yā Resūlallāh
- 8 ‘ Ömer Fārūḳ ḥaḳḳ u bâtil olmaḡ-ıla ‘ ale’t-taḥḳîḳ
‘ Adālet kişverinūñ pādşāh oldı bü‘l-tevfîḳ
Ser-i küffāra eyledi cehān tîḡıyla tazıyîḳ
Ḳıl [1] kırḳ pāre eyler rāy-ı ḥükmünde idüp tedḳîḳ
Cihānda ehl-i ‘ adle reh-nümādur yā Resūlallāh
- 9 Şehīd-i cāmi‘ -i Furḳan-ı zü’n-nureyn-i Oşmān kim
Seḥāvet ma‘ den-i cūd-ı kerem bir şāh-ı sulṭān kim
Ḥarīm-i maḥrem-i esrār-ı Aḥmed kân-ı ‘ irfān kim
Melā’ik şerm-sārıdur edebde şöyle zî-şān kim
Ziyā-yı dīn-i Hāk kân-ı ḥayādur yā Resūlallāh
- 10 Ḥasan ile Ḥüseyn olmışdur iki ḥalkası a‘ lā
Bu eyvān-ı ‘ ulūmuñ her biri derbāndur ḥālā
Cihāna neşr ider bunlar ‘ ulūm-ı Ḥazret-i Mevlā
Nazar ḳıl bāb-ı ‘ ilmūñ rütbe-i vālāsı Ḥaḳḳ’a
Der-i ‘ ilmūñ ‘ Aliyü’l Murtaḫa’dur yā Resūlallāh

7^a olduḡuñ: olduḡuñ

- 11 Ulu'l-ebşār olur a' ma çeker ser-i çeşm-i cān üzre
Sezā fahr eyler ise gerd-i pāyūñ Işfahān üzre
Ğubār-ı pā eşheb-i ' aks-i aḡter āsumān üzre
İdenler kuḡl-ı dīde gördi Ḥaḡ hep ' ıyan üzre
Bir öyle ḡāk-i pāyūñ tūtiyādur yā Resūlallāh
- 12 Kebā'ir ehlini va' d-i şefa' at ile şād itdūñ
Ki güyā her birin vaşluñ beḡāya Keyḡubād itdūñ
Yetişmez mi bize fahr eyleseñ zātuñla yā Resūlallāh
Azādum istemem ben ümmetān[1] sen azād itdūñ
Bilürüz 'ādātuñ ' ahd u vefādur yā Resūlallāh
- 13 Muṡi' -i emrūñ olmaḡ cānuma özge sa' ādetken
Ezelde ' ahdumuz Ḥaḡla heman ' ayn-ı ' ibādetken
Ḥişar-ı ḡalb dīv-i nefis elinden pūr-şıyānetken
Ḥarāb itdi cüyüş-ı düşmenān elde emānetken
Göñül vāh-ı tābi' nefis-i hevādur yā Resūlallāh
- 14 Ğam-ı dünyādan olsun pāk-i ḡalbüm luṡf idüp bir baḡ
Kemend-i ḡubbiñı bu gerden-i üftādeñe bir ṡaḡ
Naḡar-ḡāh-ı ilāha maḡhar olsun bu dil-i müştāḡ
Dilümden ḡār-ı ḡāşāke sivā-yı ' aşḡuñ ile baḡ
Niḡāh-ı şefḡatūñ ' ayn-ı şafādur yā Resūlallāh
- 15 Şefiḡuñ cürmine baḡma kerem ḡıl merḡamet it kim
Civār-ı aḡdesüñde ' Aşḡi-i bir mültefet it kim
Recāsı reddolunmaz rütbede bir mekremit it kim
Sezā şefḡat Şefiḡ'e ma' nada bir tesliyet it kim
Bir edna çāker-i āl-i ' abādur yā Resūlallāh

72

Taḡmīs-i Diger

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cihānı tıtdı dūd-ı sīne-i pūr-zāruñ ey ' Aşḡi
Virür tūfāna çarḡ dīde-i ḡünbāruñ ey ' Aşḡi
Semāya ser çeker feryād u āh u nāruñ ey ' Aşḡi
Senüñçün yok mıdur hiç rüz u şeb eşḡāruñ ey ' Aşḡi
Dem-ā-dem ḡam sitem maḡzūn-ı ḡayran kāruñ ey ' Aşḡi
- 2 Gülistān-ı cihānda tūṡi-veş ḡabs-i ḡafes olduñ
' Acep sen bülbul-āsā yoksa ṡab' -ı bü'l-heves olduñ
Ḥayāl-i naḡdüñi nā-ehle şarf itdūñ ' abes olduñ
Bıraḡduñ ḡonce-i ḡadri elüñden ḡār u ḡas olduñ
Saña a' dā olur böyle revişle yāruñ ey ' Aşḡi

⁷² TA 80a

^{2c} naḡdüñi: naḡdiñi

^{3a} Reh-i: Metinde “Rehi” şeklinde.

3 Reh-i ‘aşk içre Mecnûn olduĖuñ yetmez mi ey şeydâ
Kamu ‘âlemlere şimdi idersün kendüñi rüsvâ
Kemâl-i dürrüñi her bir denîler eyledi yağma
Ferâmûş eyledüñ ‘âriflerüñ hep pendüñi hayfa
Seni levîm eyler oldu yâr hem aĖyârüñ ey ‘Aşkî

4 VaĖâret Ėil‘atin sūk-ı rezâletde koyup gitdüñ
NuĖûd-ı kâle-i tağşîl-i ağbâba fedâ itdüñ
N’ola bir dane bulsañ bu nice borĖ ya niÇün itdüñ
Bu deñlü nâm-dâr-ı şöhret-i pür-şân[1]sen tepdüñ
Hebâya gitdi destmâl (?) oldu bu efkârüñ ey ‘Aşkî

5 Hemân tevbiği sen nefsüne it kim Ėayra Ėâcet yok
Kemân-keş oldu aĖbâbuñ atarlar saña yüz biñ ok
Edâniden degüldür ‘Aşkîyâ tavrunda bed iş Ėok
Sezâdur deşne-i Ėüftârüñi sen sînene şok şok
Naşîhat-nâme oldu saña bu eş‘ârüñ ey ‘Aşkî

73

Der-Na‘t-ı ‘Âyîşe-i Şiddîka Rağıyallahu ‘Anhu

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

- + - - /- + - - /- + -

1 Söyle na‘tın Ėâme bercâ ‘Âyîşe
Kim şefî‘ olsun saña tâ ‘Âyîşe
Bu Ėıtâb-ı müstetâbuñ mazĖarı
Kelli mini yâ Ėümeyrâ ‘Âyîşe

2 Bâkire aldı anı Fağr-ı cihân
Ėayrdan berter severdi bî-gümân
Ėünkü tezvîci be-emr-i Müste‘ân
Suğrasında dürr-i yektâ ‘Âyîşe

3 Ekşer-i vahyüñ nüzüli AĖmed’e
Vâkı‘ oldu Ėâne-i Sıddîka’da
Hem ‘ıyâli cennet-i Firdevs’de
İftihâra lâyığ ola ‘Âyîşe

4° destmâl: Metinde رسالو şeklinde yazılan kelime sözlükte bulunamadığından tamir edilerek okunmuştur.

73 HM 64a

- 4 İfkden oldı berī Qurʾān ile
 Ḥazret-i Ḥaḳ ṣāhidi Furḳān ile
 Hem mübeşşer cennet-i iḥsān ile
 Nezd-i Yezdān ṣānı aʿlā ʿĀyīşe
- 5 Nıṣf-ı dīni aḥz idüñ dedi Resūl
 Ḥazret-i Şıddıḳaʾdan ʿālimdür ol
 Aʿlem-i aşḥab idi zāt-ı fuḥūl
 ʿİlmi keʾş-şems-i hüveydā ʿĀyīşe
- 6 Ḥazret-i Şıddıḳ-ı ekberdür peder
 Zātı Şıddıḳa laḳabla müştehir
 Hālesi İbn-i Zebīrʾüñ ol güher
 İki kız ḳardeş bu Esmā ʿĀyīşe
- 7 Zāhirin ārāste ʿilm ü ʿamel
 Bātını pīrāste nūr-ı lemyezel
 Zühd ü taḳvası müselleḡ bī-bedel
 Maḥrem-i esrār-ı ṭāhā ʿĀyīşe
- 8 Şöhret ü ṣānıdur Ümmüʾl-müʾminīn
 Seyyīd-i nisvān cennetdür yaḳīn
 Ümmete eyler şefāʿ at yevm-i dīn
 Böyle bir maḳbūl-i Mevlā ʿĀyīşe
- 9 Cān u dilden sevdügiçün Muṣṭafā
 Zātınuñ meddāhı olmışdur Ḥudā
 Ekşer-i aşḥab iderdi iḳtidā
 Ḳavl ü fiʿlinde ne raʿna ʿĀyīşe
- 10 Nāzil oldı çün *yütemmim* āyeti
 Bāʿiş oldı şād kıldı ümmeti
 Ḥaşre dek yād oldı nām-ı devleti
 Raḍıyallahu Teʿala ʿĀyīşe
- 11 Nezd-i ḳabr-i pāk maḳbūluʾl-duʿā
 Ḳıl ziyāret Ḥaḳʾdan eyle ilticā
 Dest-gīrüm ola ʿAşḳī zü-serā
 Ḥazret-i Şıddıḳa vālā ʿĀyīşe

74

Velehu eyden

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün

- + - - / - + - - / - + - - /

- 1 Gelmeseydi bu nesīm-i sū-yi zülfi-yārdan
 Cūşa gelmezdi sirişküḡ baḥr-ı biñ āzārdan

⁷⁴ TA 61b

- 2 Miḥnet-i künc-i belā olmışdı sīnem çün siper
İctināb itmezdi seng-i cevri-pür-āgyārdan
- 3 Viridi yağmaya metā‘-ı şabrumı ceys-i firāk
Yüz çevürmez çāker-i müflis gider bāzārdan
- 4 ‘Ālemüñ ğam-gīn berbādına bādsıñ göñül
Māye-i derd ü belā olduñ cihāna zārdan
- 5 ‘Ālem-i ervāḥda rūḥuñ görüp derd ü belā
Hep firār itmiş bu çarḥa āh-ı dūr-ı nārdan
- 6 Ehl-i derd-i ‘āşıkānı pīç-tāb itdüñ göñül
Neşr-i ğam olduñ cihāna ḥavf kıl Settār’dan
- 7 Ḥāliyā pür-cā-yı zevke pā-nihād olsañ göñül
Külbe-i aḥzān olur bu girye-i ḥūn-bārdan
- 8 Nice biñ Ferhād u Mecnūn buldı āḥuñdan vücūd
Sen ‘ademden bir belā geldüñ meger Cabbār’dan
- 9 Rızq-ı ğam taḫsīmine me‘mūr-ı Mikā’il misin
Yoksa ‘Azrā’il misin al rūḥı git bu dārdan
- 10 Biñ kezīn mevt ü ḥayātı gösterüp vaz geçmedüñ
Ben uşandum sen uşanmazsın bu bed-efkārdan
- 11 Kime ‘arz-ı ḥāl idem senden saña şekvā idem
Bu da bir sū’-i edep ḥavf eylerem dildārdan
- 12 Mevt bir ni‘ metdür amma görmez anı ehl-i ‘aşk
‘Aşk-ı ğamla fārığam ben subḥa-i vu ezkārdan
- 13 Ben ki bir rind-i ğam şahba-keş ü derd ü elem
Mest-i ‘ışyānam ümīdüm Ḥazret-i Ğaffār’dan
- 14 Zāhidā şeytan sürüş olmaz ‘ibādetle hele
Ḳatre-i raḥmet-resān olmazsa ger Hünkār’dan
- 15 Ḥaḳḳa tefvīz-i umūr it düş der-i Peyġamber’e
Ol taleb derde devā bu Aḥmed-i Muḥtār’dan
- 16 Ma‘ni-i ‘usrin feyusrin remzini der-ḥātır it
Gül gibi izḥār-ı bū it çekme ğam her ḥārdan
- 17 Şabr kıl ‘uzlet-nişīn ol intizār-ı ber-ferec
Bul tesellī bir zamān ey ‘Aşkīyā eş‘ārdan

Velehu eyden

Mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün mefā^ˆ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cemī^ˆ -i baḥş-ı ^ˆaşķdu vāķıf oldum sırr-ı Qur'ān'a
İmām itdüm anuñçün kendüme uydum bu Furķān'a
- 2 Çıķup Mī^ˆ rāca ^ˆaşķ ile irişdüm kabe kavseyne
Biḥamdillāh bu ^ˆaşķ ile nigāhum vech-i subḥāna
- 3 Beni sen bendelükden hiç azād itme didüm yā Rab
Diler āzādelük zāhid degül ^ˆAşķī-i dīvāne
- 4 Bugün sultān-ı ^ˆaşķam pādşāh-ı kurb-ı *levlā*'da
Hezārān var durur başmaķ-keşüm şimdi müşirāna
- 5 Cihān sāgar gibidür pīşe-i intizār-ı ^ˆaşķumda
Görenler zāhirümden bāṭınım zannitdi vīrāne
- 6 Ḥabāb-ı baḥr-ı ^ˆaşķum ^ˆālemi mest itdi bir gūne
Şarāb-ı lāyezāliden dilümdür şimdi meyḥāne
- 7 Derūnum ^ˆaşķ-ı seyl-āb-ı sivādan şöyle pāk itdi
Nigāh itmeme baña ^ˆarz itme vā^ˆ iz ḥūr u ğilmāna
- 8 Cemāl-i yārdan ğayra nazar küfr oldı ^ˆuşşāķa
Bu bir dīn-i mümecceddür baķılmaz küfr ü imāna
- 9 Bu cismi sayķal-ı ^ˆaşķ itdi mirāt-ı mücellā-veş
Baķanlar kendüñi gördi şıfātın didi bīğāne
- 10 Berāber küfr ü iman mezheb-i ^ˆaşķ içre yok farkı
^ˆİbādet cāyı birdür gāhi mescid gāhi meyḥāne
- 11 Cemādāt eyleyen eşyāya ta^ˆ bīr farṭ-ı cehlinden
Degül mi küll-i şey'ide *yüsebbih* baķ da Furķān'a
- 12 Bu ^ˆaşķuñ cur^ˆ asıyla mest olup bī-huş *lā-ya'ķıl*
Yatarlar zillet ile ḥāk-i pā mestāne mestāne
- 13 Belī ^ˆaşķ ehlinüñ zillet ḥākaret şanı ^ˆādātı
Süleymān-ı zamāndur her biri zāhirde mūrāna
- 14 Maķīs olmaz benüm bu nār-ı ^ˆaşķum düzeḥ-i nāra
Bu nārüm görse düzeḥler sığınur zāt-ı Raḥmān'a

⁷⁵ TA 62a

- 15 Baña teklif-i kuṭbiyyet iderler bende-i ‘aşkam
Değişmem ğavş-i a‘zamluḡ olursa ḡurb-ı Yezdān’a
- 16 Benüm ‘aşḡ u semā‘umdan felek öğrendi devrānı
Döner bezm-i reşādumda edibāne mürīdāne
- 17 Nemed-pūşem velī tāc-ı mülūka ser-fürū itmem
Gedāyam sāye-i faḡr-ı risāletde mülūkāna
- 18 Ża‘if-i bī-nevāyam gerçi amma kuvvet-i ‘aşkam
Zebūn olmaz nice Rüstem gibi Sam [u] Nerīmān’a
- 19 Cünūn el virdi ‘Aşḡī aybaşıdur söyledüm ‘Aşḡī
Yeter setr eyle āḡır şaḡva geldüñ düşme noḡşāna

GAZELLER

[Harf-i elif]
1

İbtidā-yı Ğazeliyāt Der -Na‘ t-ı Sall-i ‘ālī Şahibü’l – Mu‘cizāt

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ebter olmaz nām-ı Hākıla her ne itseñ ibtidā
Yümn ile her maşlaḥat bī-şek bulur bi’l- intihā
- 2 Vāz‘ olur ser-saṭra ḥamd-ı efser-i şāhāneyi
Eyle lā-iḥza ile iẓhār ‘aczin et şenā
- 3 Ğonca-i şıdk-ı şalāt u tuḥfe-i sünbül selam
Rūḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḥtāra taḳdīm ola
- 4 Sāğar-ı serşār-ı Kevşer -nüş kıl yevmü’l-‘aṭaş
Ger bu fānide ederseñ sünnetine iḳtidā
- 5 Na‘ t -ḥ‘ānı ol ḥayālünden çıkarma ḥilyesin
Men reānī sırrına maẓhar olursañ ey fetā
- 6 Güftemüz vābesten-i mihr-i nübüvvet nefḥası
Meryem-i ṭab‘um toğurdi bir divānçe gūyiyā
- 7 Maşṭat-ı res‘ -i Resül-i müctebānuñ şehridür
Bu şerefle belki ehl-i ‘aşḳ olan der merḥabā
- 8 Bir püserdür līk a‘ zā-yı tenāsübden berī
Şir-pistān-ı me‘ āniden faḳat buldı ğazā
- 9 Herkesüñ bir yādgārı var durur bu dehrde
Nīk ü bed bādī-i raḥmet naẓm-ı nā-mevzūn-edā
- 10 Ben de yazdım ‘āşıkı Faḥr-ı cihāna ḥasb-ı ḥāl
İḥtiyar u kesb ile ḥaḳḳā degil dād-ı Ḥudā
- 11 Ben seg-i derban-ı Aḥmed bende-i Monlā-yı Rūm
Anlaruñ iḥsān u fazlı sen nesin ey ‘Aşḳīyā

2

Na‘ t-ı Şerif

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Nüh felek Mi‘ rācda bir nerdüban olmuş saña
Ol şeb-i firūzda Allāh ‘ıyān olmuş saña

¹ YK 100b HM 130b TA 156a

² YK 101a HM 131a TA 156b

- 2 Mihr ü meh na‘l-i Burākuñ olsa çok mı serverā
Peyk-i Hāk hizmet-güzāruñ dīde-bān olmuş saña
- 3 Zāt-ı pāk-i aḳdesüñ reşk-āver-i Peyğamberān
‘Ahd-ı misāk vaḳti cümle ümmetān olmuş saña
- 4 Pāy-būs-ı refrefüñle ḳudsiyān aldı şeref
Cilve-gāhuñ ḳabe ḳavseyn bī-gümān olmuş saña
- 5 İşte ‘Aşkī dergeh-i Cennet-nişānuñda senüñ
Vizr-i nā-ma‘dūd ile gelmiş nihān olmuş saña

3

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Rūyum üzre seyl-i eşküm ol ḳadar aḳdı şehā
Ġarḳ oldu dīde-i merdüm nazar ḳıl dilberā
- 2 Gūyiyā al-ı sirişke teşne olmuşdur dilüm
Ol ḳadar āşām eder kaṭ‘ olmadı andan zīmā
- 3 Dīde-i ebr-i bahārum rû-be-rû rīzān gör
Ḳaṭreler ḳalb-i zemīne aḳıdur çeşm-i semā
- 4 Sûz-ı dil birle yeter eşküm revān olsun yüze
Ḳurıdı dīdemde ābum sūz-ı dilden meh-liḳā
- 5 Heft deryā dīdeme olsa müseḥḥar şöyle bil
Ḳaṭre ḳalmaz giryeden bu çeşmīmüz oldu ‘amā
- 6 Yūsufam ben dīdemüz kör olsa ḥasretle çe bāk
Bir gün olur erişür bûyı verür çeşme cilā
- 7 Yaḳdı göñlüm mihr-i ḥüsnüñ dağ açıldı sīneme
Vaşluñı dermān ḳıl hicrūñ baña olmaz devā
- 8 Vaşluñı erzānī ḳıl şahrā-yı hicrānda ḳoma
‘Aşkī bendeñ raḥm ḳıl ey pādişāh-ı enbiyā

³ YK 101a HM 131a

İn na‘ t-ı Baḥş-ı Şafā be-ḥān ey ‘ Āşık-ı Muştafa

Mef‘ ūlū fā‘ ilātün mef‘ ūlū fā‘ ilātün

- - +/ - + - -/ - - +/ - + - -

1 Kim gördi ḥüsnüñ-āsā ‘ âlemde rū-yı zibā
Kim gördi ḳāmetüñ-veş bir serv-i ḳadd-i ra‘ nā

2 Bir demle zinde eyle vuşlatla ben ğaribi
Yüz ibn-i Meryemi ben bir demde edem ihyā

3 Cānsız visālün olmaz cān ver demüñle Hızrum
Āb-ı ḥayātum oldur ey rūḥ-ı pāk-i ‘ İsā

4 Vaşluñ şarābın içmem ben ğayrdan leb-ā-leb
Āb-ı ḥayātum olsa baḥş etse baña cānhā

5 Ölmek bu zindelikden yegdir ḥayāl-i hecrüñ
Ġayra tekāpū etmem şıdk üzre diñle da‘ vā

6 ‘ Aşkuñla bī-ḥod oldum Mecnūn-şıfat nazar ḳıl
Şüride-i ḥayālüm senden baña bu sevdā

7 Rind-i melāmet oldum cām-ı maḥabbet içdim
Bir kez elüñden ey dost oldum cihana rüsvā

8 Leylā maḥabbetinden Mecnūn ‘ aşk görse
Ḥayran olurdu ‘ Azrā Vāmık olurdu şeydā

9 Sen gibi ğonca ḥāşā bāğ-ı cihānda bitmez
Bī-ḥār-ı pür-‘ ināyet maḥbūb-ı Ḥayy-ı Mevlā

10 Hep māsivā-yı ‘ âlem nurūñdan oldı âdem
Cismi-y-le zāt-ı Ḥātem teşrīf mehd-i dünyā

11 Ruḥsār-ı tābişüñden mihr ü ḳamer alup nūr
Zülfüñ ile tiredür şeb Bedr-i ruḥuñla bü’nmā

12 ‘ Aşkuñla ‘ Āşķi oldı pāmāl-i her raķībān
Raḥm eyle ben ğaribe vaşluñla şāh-ı levlā

⁴ YK 101b HM 131b

Gofte-i Şükr-feşân İrâs-ı Zevk-i ‘Āşıkân

Müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1 Yüz yıl ‘ömürden yeg durur bir cām sāķī ver biyā
La‘ l-i lebündür baḥş-ı cān ey sāķī-yi Kevşer-nümā

2 Ey sāķī Hızra verdigün āb-ı ḥayātı istemem
Bir bāde verseñ tā baña maḥşerde olsun cān-fezā

3 Verme baña āb-ı ḥayat nūş eylemem ol bī-sebāt
Ver cām-ı Cem lebden baña olur ḥayāt-baḥş-ı merā

4 Dostuñ murādıdur murād yok bendede hergiz taleb
Ey sāķī iḥsān eyleseñ şāyestedür bu bī-nevā

5 Cenneţ-cemālündür senüñ Kevşer-nümādur leblerüñ
Yek nisyeden naḳd-i Bihişt olsun fedāsı dü-serā

6 Dil çeşm-i ḥüsnüñle senüñ eyler dem-ā-dem ‘arbede
Müjgān-ı tır-i ḥançerüñ cān kaşd eder bī-mācerā

7 Yā Rāb niçün katl eylemez çekmiş baña tığın püser
Ben isterem bir kez anuñ tığında olsam cān-fedā

8 Öldür beni sen ey puser mevtüm etsem bir naẓar
‘Aşkuñ şehīdi ben olam ḳanum kefen et sen baña

9 ‘Aşķī kuluñ āḥır nefes çıķmaķda cānum er ḳafes
Rūyuñ baña göster o dem olam fedā-yı Muştafā

Na‘ t-ı ‘Āşıkân Berā-yı Ḥabīb-i Subḥān

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Benüm-veş ey püser ‘aşkuñdan olmuş var mıdur şeydā
Perişan-rūzgārım raḥm ḳıl lutfuñla ey Leylā

2 Senin ‘aşkuñla āvāre olup bir kār u bārum yok
Benüm ḥālüm n’olur bilmem senüñ kārūñdadur cānā

⁵ YK 101b HM 131b

⁶ YK 102a HM 132a

- 3 Senüñ yāduñ zebān u dilde cā tıtmış diger bilmem
Maḥabbetle derūnum pür olup fikrūñle pür-sevdā
- 4 Senüñ fikrūñle ben ser-geşte oldum hıç qarārum yok
Felek-veş ben de ser-gerdān efendim rüz çün şebhā
- 5 Senüñ kūyuñda seglerle berāber olsam ey dilber
Teşekkür her seher eyler idim bābuñda çün seghā
- 6 Kıyāmet kameti zāhir olunca rüz-ı maḥşerde
Şefi‘ ol na‘rasın diñle ederler merd [ü] zen gavḡa
- 7 Nedür Tübā ki cennet içre ‘arz-ı kāmēt eyler ‘aşk
Senüñ ol sidre ḡaddüñ andan a‘lā hem daḡı ra‘nā
- 8 Hezārān cān u dil baḡşeylerdim bir kezin görsem
Senüñdür cān-ı men evvel ne baḡş etsem ‘aceb fermā
- 9 Ederler cennet-i ‘Adni taleb Ḥaḡdan be-sūz-ı dil
Cinān-ı ḡüsnüñi gördüm baña ‘Adn oldu bu dünyā
- 10 Müşerref cennet-i ḡüsnüñ olan ‘āşıklaruñ ey cān
O sūya meyl eder mi var iken ḡüsn-i Bihışt-ārā
- 11 Resūlullāh bu ‘Aşķi cennet-i ḡüsnüñ diler dā’im
Senüñ dīdāruñ ister istemez Cennet dili bīnā

7

Ḡofte-i Muvahḡidāne Te’şir eder Cāna

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ey ‘āşıkān ey ‘āşıkān ‘aşķumla baḡ bir sen baña
‘Aşķumla rüşen gör beni ḡayrıdan oldum bī-nevā
- 2 Ben ādeme ‘aşķ vermişem aḡdem aña dem urmuşam
Hem-dem olup dem sürmüşem benden toḡup Ādem Baba
- 3 Ben ‘arş u kürsī nūn ḡalem bu levḡ ü maḡfūz ez-‘adem
‘Aşķumla var oldu heme kevn ü mekān u dü-serā
- 4 Maḡv et vücūduñ gel ḡafī sırr-ı dilüñ ol vāķıfı
Zāhir benümle ey şofī eşyā-yı ‘ālem ibtidā
- 5 Bu ‘āleme ‘aşķum benüm geldi şehādet vermege
Hep zir-i ḡükmümde benüm sulṡān iken mülk-i ‘amā

⁷ YK 102a HM 132b

- 6 Benden alur şems ü kamer şeb rûz cihânı nûr-ı fer
Dûzah bu ‘aşkımdan şerer cennet benümle pür-ziyâ
- 7 Ey ‘âşıkân pāk et vücūd yak kalbüne şems‘-i Vedūd
Gel ‘âlemi eyle şuhūd gör baña nûr-ı kibriyâ
- 8 Oldum sehānuñ mazharı etdim fedâ cān u seri
Faḫr ile faḫr etdim belī nāmum desünler ‘aḡniyâ
- 9 Deryâ gibi ben raḥmetem hikmet-nümâ-yı kudretim
‘Uşşâka bezl-i ni‘ metem benden ḡanī oldı gedâ
- 10 Şem‘-i nübüvvetden dilüm ḥall oldı her bir müşkilüm
‘Aşķī ziyâ-baḥş eyleyen ḥūrşid-veş ‘arz u semâ

8

Gofte der-Ḥālet-i Cem‘

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Gelmedim ben āb u ḥākden ‘āleme ey āşinā
Ḳalmazam tîre-zemîn içre anuñçün ben saña
- 2 Gelmişem gerçi zemîne rūḥ-ı pāk-i aḳdesem
Her kim oldı pey-revüm çekdi anı tā ber-semâ
- 3 Āb u ḥākem ḥikmet-i kudretten olmışdur benüm
Fıtratum ḡāyb u şehādet ‘āleminden rû-nümâ
- 4 Fıtratumdan tā ezel oldum irâdetle mürîd
‘Ālem-i ḡayb-ı ḥafî oldı şehādet tā baña
- 5 Peyrevānum ḡāip oldı bî-men ü māder vücūd
Perverişle buldılar benden reh-i mülk-i bekâ
- 6 Cezbe-i ḥubbü’l-vaṭan rāhına çekdim dem-be-dem
Ol çekişle ‘ālem-i suflîden oldum ber ‘ulâ
- 7 Ben semāya ‘azm kıldım kim olursa peyrevüm
Ben gibi ersin o cāya görsün ol āyātühâ
- 8 Dîde [y]i kuḥl-i yakîn ile ḡuşād et kıl nazar
Mûḳnîn ‘add olursun çün Ḥalil-i Kibriyâ

⁸ YK 102a HM 132b

- 9 Kim bu ‘ilm ile açar ‘ayne’l-yakīnūñ bābını
Didesi ḥaḳḳu’l-yakīn olup görürler māverā
- 10 Çün yakīn geldi dilūñden oldı şek zā’il senūñ
Gel benümle ber-felek eyle temāşā cā-be-cā
- 11 Bir ḳademde nüh felek ṭayy eylerüz biz ey refīḳ
Bu melādan yoḳ ola cismūñ ne lāzımdur ḥalā
- 12 Etmeyen terk-i vücūdı ḡayba maḗhar olmadı
Şāhid ü meşhūd olur bensiz benümle ey fetā
- 13 Bendedür kenz-i maḥabbet ma’rifet eyle ṭaleb
Bu şıfaṭ sırrında fāş oldı ‘amādan bu zıyā
- 14 Çün vaṭan imāndan evvel cānibe ‘azm eylerem
Cezbe-i ḥubbı çeker a’lāya hīç yoḳ bende lā
- 15 Ben sūtūn-ı süfliyem līkin vaṭanca ‘ulviyem
Dem-be-dem çekmekdedür a’lāya ol ḥubb-ı Ḥudā
- 16 Kimdiler benle ‘urūcın ve’s-semā zāt-ü’l-burūc
Seyr [i] ḳılsın şāhid ü ḡaybı benümle eyne-mā
- 17 ‘Ulvi-perver oldıḡumdan bu zemīne ḡāh-be-ḡāh
Ben gidüp gelmekdeyem ıslāḥ içün şāh-ü gedā
- 18 Benligūñ terk eyle gel ḥubb-i sivādan pāk olup
Bu sefer benlikle olmaz maḥv olup gel bu yaña
- 19 Hem-reh iseñ ben vaṭandan āşināyam gel berü
Bir ikisiz panihāde olalım rāha biyā
- 20 Bir ḳademle dü cihānı ṭayy edüp olsaḳ revān
Dil gibi belki bulam ḳurb-ı تَدَلَّى-yı denā
- 21 Gitmeden lemḥ-i başarda bu sefer olmaz tamam
İremez maḳşūdın her kim olursa leng-pā
- 22 Aşluñ ol ḡülşen iken bu külḥana ḥubbūñ neden
Bu zibillikde gezersin sen ḡül-i ḡülşen-serā

20^b 53 Necm 8. Âyet: “Sonra (Muhammed'e) yaklaştı,(yere doğru)sarktı.”

- 23 Āb u ḥākūñ çömlegin kır ol melek-veş rūḥ-ı pāk
Tā benümle hem-dem olmaklık saña olsun revā
- 24 Yā neden bu tīre ḥāke dil verüp olduñ esīr
Sermed-i mülk-i bakı terk et anı gel bul fenā
- 25 Āgeh oldum ben ḥālūñden gel berü ey hem-rehüm
Ṭālib-i dergāḥ-ı vaḥdet olalım onda şefā
- 26 ‘Aşkī-veş Peyğamberüñ dergāhıñıñ kurbānı ol
Cān-ı bākī bulmak isterseñ budur fursat şumā

9

Gofte der -Maḳam-ı Farḳ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ey ecel mühlet neden verdiñ ‘aceb bilmem baña
Çünkü cān-baḥş etmek isterdim yoluñda ben saña
- 2 Cān çekişmek tā ne vaḳte dek bu miḥnet-ḥānede
Ya niçün verdiñ emānum ey ḳader yok mı ḳazā
- 3 Kendi ‘ömrümden efendim şöyle bī-zār olmuşam
Senden özge yok ecel maḳşūd-ı men billāḥ biyā
- 4 Mübtelā-yı derd-i bī-dermān-ı ‘aşḳam rūz u şeb
Ol sebebdan isterām bu derdüme sensin devā
- 5 Çünkü bu derdüme dermān kimseden bulmak muḥāl
Anuñ-içün ey ecel verdi saña cañum rızā
- 6 Mübtelā-yı derd-i ‘aşḳ u ‘āşıkı çok çekmişem
Gece gündüz mevtin ister anuñ-içün ibtilā
- 7 Çün marīz-i ‘aşḳuñ oldum ben bu yüzden ey ṭabīb
Ver ‘aḳıldan şerbetim evvel budur lāzım şifā
- 8 Her ki men‘ eyler beni bu ‘aşḳdan fetvā budur
Kāfir olmaz ise olur şübhesiz ehl-i ḥaṭā
- 9 Ḥāne-i dīnūñ esāsı ‘aşḳdur muḥkem gerek
Münkirān inkār ederse bulsun ol Ḥaḳdan cezā
- 10 Çeşm-i aḥvel olma ehl-i ‘aşḳa var sen bende ol
Her biri iki gören çeşm-i başardan geç şehā

⁹ YK 103a HM 133b

11 Münkir-i ahvel cihānda görmez illā bir iki
Bu nazarla yekke münkir olmuşlar dü-tā

12 Muştafā ‘ Aşkıyle yek bīn yek dil ü yek ma‘ nidür
Bağma ahvel bu cihetde münkir olma macerā

10

Der- Maḳām-ı Şuhūd Gofte Şode

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + -

1 Gūş-ı ḳalbe Ḥaḳdan erdi bir nidā
Kendüñi terk eyle soñra gel baña

2 Cān ḳulağıyla işitdim bī-cihet
Şeş cihetden bī-cihet geldi şadā

3 Sırr-ı ğayb oldu baña ‘ ayn-ı şuhūdā
Yokdur anda rüz u şeb arz u semā

4 Bu vücūdumla mekān-ı şāhda
Bī-mekāndur kimse görmez ğayr-ı mā

5 Cām-ı vahdetden içüp hamr-ı ledün
Soñra gel ol nuḳkuma sen āşinā

6 Bu vücūd u ‘ aklı tebdīl eyle gel
Çeşm-i ḥaḳ-bīne olur Ḥaḳ rü-nümā

7 Benligüñden geç olup benle refīḳ
Gösterem ol rāh-ı rāstı ben saña

8 Ṭālib iseñ sen baña ez-cān u dil
Şart budur vermeli cān ibtidā

9 Varlıguñ eyle ‘ adem gel koy ḳadem
Bu yolla ey muḥterem ol gird-pā

10 İntızarda ḳoyma gel ben bī-ḳarār
Gidelim gel muntazırdur meh-likā

11 Cebreyem ben ihtiyārum sen için
İhtiyārsız bende zahirdür nevā

12 Gel eriş bir dilberüñ dergāhına
Gör neler iḥsān eder ol Kibriyā

¹⁰ YK 103b HM 134a

13 Bendeñüz bir bende-i ferhunde-yem
Gel gidelim sürelim zevk u şafā

14 ‘Aşkī sırr-ı Aḥmedi fāş etme bes
Fāş kılmak herkese olmaz revā

11

Der-Maḳān-ı Fenā Ğofte Būd

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

1 Dilüm gencīne-i ‘aşk oldu gūyā
Anuñçün ‘aşk ile dil oldu gūyā

2 ‘Aceb bir ma‘den-i ‘aşk oldu gönüm
Ki andan kân u ma‘den oldu peydā

3 Maḥabbetdür dilümde kân-ı ‘aşkdur
Olup hūy-ı hüviyyetden hüveydā

4 Maḥabbetden irādet dil içüñdür
Mürīd evvel olup ez-ferd-i yekṭā

5 Gönül- veş şāf yok mi‘rāt-ı vaḥdet
Aḥad vāḥid gözüyle kıl temāşā

6 Gönül ayīnedür gel mazhar andan
Anı evvel mücellā kıldı Mevlā

7 Gönül arz-ı ilāhī vüs‘atiyle
Ḥudā vāsi‘ buyurdu arz-ı dilhā

8 Zemīn-i Ḥaḳ kucā cāmi‘ ise dil
Şıḡar anda ‘aceb ism ü müsemmā

9 Gönüldeñ Ḥaḳ buyurdu diñledüñ sen
Ḥadīş-i ḳudsi de müşkil mu‘ammā

10 Gönüldeñ olmadı ḥal ḳaldı müşkil
Beyān-ı dil hemān bir remz ü imā

11 Gönül müşkil teşābühde ḳalupdur
Muḳaṭṭa‘ ḥarf-ile fehmiyle rü’yā

12 Ne bildiñ kāf u hāya ‘ayn u şadı
Maḥabbet etmedi bu ‘aynī binā

¹¹ YK 104a HM 134a

13 Muḥabbet ol maḥabbetden bilürsin
Olup maḥbûb saña remz ile gûyâ

14 Gelüp ebced oku ‘aşk mektebinde
Dilerseñ ḥal kılınmaqlık mu‘ammâ

15 Muḥammed ‘aşkına ğark ol çü ‘Aşkî
İkiliksiz olup yek-reng ü yektâ

12

Üftâde-i Vâdi-’i Hicrân Olup Müstağırık ‘Aşk Ḥalinde
Gûyâ Oldığıdur

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Kim oldı ‘aşkdan ‘âlemde cānâ ben gibi rüsvâ
Kim ol Mecnûndan ğayrı olan âşifte-i Leylâ

2 Yeñi yüzden bu köhne ḥâlde Mecnûn oldum ben
Ki Leylâ-yı zamānumdan bugün nûş edelim şabâ

3 Benüm gibi bu ḥüsn-i Yūsufından dūr olan var mı
Bu Mısr-ı ‘aşkda var mı benüm-veş bir Züleyhâ-râ

4 Verürdi cān Ferhād ger ḥaber-dār olsa ‘aşkumdan
Fedâ eylerdi Şîrîn cānını Ḥusrev ile Dārâ

5 Ne bilsün lezzet-i ‘aşkumdan ol efsürde zâhidler
Meger Vâmîk bilürse zevkını üftâde-i ‘Azrâ

6 Maḥabbetden mezâk-ı ‘aşk olmuşdur baña maḥşûş
Beni rindāna nisbet eylemişdür zevk-ı pür-sevdâ

7 Şarābum zevk-ı ‘aşk olmuş anuñçün şöyle pür-mestem
O zevkumdür beni etmiş cihānda vālih ü şeydâ

8 N’olur bilmem benüm cānum dilümde olmasa bu ‘aşk
Benüm rûḥ-ı revānumdan baña şîrîn gelür ḥaqqâ

9 Muḥabbet oldı evvelden mürîdüm ihtiyārumla
Geline Şāh-ı kevneyne o demde efser-i levlâ

10 Ene’l-‘aşk na‘rasın urdum ene’l-Ḥaḥ söylerem ğayrı
Ne ḥâcet Ḥazret-i Manşûr gibi üftâdî-i ğavğa

11 Vücûdum şaykal-ı ‘aşk eylemişdir mäsivâdan pāk
Nazar kıl Kâf-ı ‘aşka geldi ‘Aşkî oldı çün ‘Ankâ

¹² YK 104b HM 134b

Maḳam-ı Farḳda İzhār-ı ‘Aşk-ı be-Cānān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Zāruma zār eyleyen āşüfte bülbüldür baña
 Sīnem üzre dil-rübā dāğ-ı nihān güldür baña
- 2 Nāle-i şeb-gīrūme bülbül fiğān eyler benüm
 Bed raḳīb ile ḳonuş sen ‘ālem[i] güldür baña
- 3 Dūd-ı āhum eşk-i çeşmüm zerd-i rüyum yek-be-yek
 Rezm-gāh-ı ‘aşḳda bunlar tecemmüldür baña
- 4 Ḥak-i pāya ḥālūmi ‘arz eylemek olmaz velī
 Ḥarf-i ‘aşḳa yoḳ nihāyet bir tevessüldür baña
- 5 Ḥadd[ü] ruḥsā-rı-y-la ey dil-peżirüm şöyle bil
 Biri mihr [ü] biri māh u birisi müldür baña
- 6 Zülfüñi eyle kefen ‘azm-i baḳā etsiñ gönül
 Görmege Cennetde ḥüsnüñ bir ulu yoldur baña
- 7 Şabra hiç var mı taḥammül kār u bārum ‘Aşḳiyā
 Gāh cevır [u] geh tecebbür geh tecāhüldür baña

Cānāna ‘İtāb-āميز İrsāl Olunan Güftesi

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Cān-ı cānum var iken ten cāna olmaz āşinā
 Rūḥ-ı Meryemdür bu kim efsāne olmaz āşinā
- 2 Cānuma tāb-āver oldu tīr-i müjgān şaf-be-şaf
 Olmayan āhen dili meydāna olmaz āşinā
- 3 Eşk-i çeşmüm seyl-revān olmaz ise bā-‘aşḳ-ı yār
 Düşmeyen seyl izine ‘ummāna olmaz āşinā
- 4 Derd-i ‘aşḳa baḳmağa Loḳmān Ḥakīm olsa eger
 Nabzdan bilse eger dermāna olmaz āşinā

¹³ YK 104b HM 135a

¹⁴ YK 105a HM 135b

5 Tez gelem deyü gidüp etdi ferāmūş bendesin
Bu kadar ağıyār-ıla dīvāne olmaz āşinā

6 Aḥşama qalmaḡ neden agyār ile ey sevdigüm
Sen bilirsñ ki köpek mehtābāna olmaz āşinā

7 ʿAşḡiyā budur bize taḡdīr-i ḡükm-i la-yezāl
Āşinā bī-gāne vü bī-gāne olmaz āşinā

15

Zarifāne Reviş Güfte-i Dil-rīş

Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Göñlümi ʿarz edeyim dil vere dil-ḡaḥ saña
Ġayrdan çekdi elin meyl bu Allāh saña

2 Çıkalım sevdicegüm bu gece mehtāba bile
ʿĀlemi eyle münevver dediler māh saña

3 Kışsa-ı hicr ü firāḡum pek uzun zülfi gibi
Nebze gūş eyledi ver raḡm ile eyvāh saña

4 Seni şāh etse felek bendeñi zilletde қоşa
Gerdiş-i devr-i felek gāh baña gāh saña

5 Zāhir-i ḡāle naḡar ʿAşḡi Gerdiş-i pejmürde-dili
Ḥān Mecīd etse naḡar kāfi durur şāh saña

16

Gofte-i Nāzik Edā

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Vermiş ol ḡüsn [ü] bahā Ḥazret-i Yezdān aña
Eylemişdür bir ḡarafdan ʿāşıḡı ḡayrān aña

2 Derd-i ʿaşḡa mübtelā olmuşsa mecnūn göñlümüz
Derd-i ʿaşḡdur kīne āḡir eyleyen dermān aña

3 Ḥüsnī ḡaşrın ḡarḡdan ʿālī binā etmiş meger
N'eyleyim ermez kemend-i nāle vü efḡān aña

^{6b} Vezin bozuktur.

¹⁵ YK 105a HM 135b

¹⁶ YK 105b HM 135b

- 4 Çevgen-i ‘aşka başum gūy eyleyüp geldim bugün
Eyleyen da‘vā-yı ‘aşk-ı gel buyur meydān aña
- 5 Nāvek-i dil-düz-ı çeşm ü gamzesinden el-amān
Cismimüz gārbūl gibi muhtāc olur cīrān aña
- 6 Bakmağa ruhsaruña tākāt götürmez dīdeler
Hāle-i zülfi eger kim başmasaydı yan aña
- 7 Būse için cān taleb eylerse etme hiç nizā‘
Cāna cān olmuş olur ey ‘Aşk-ı verseñ can aña

17

Der- Hengām-ı Cezbe-i ‘Aşk Gofte Būde

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ne ‘aşkdur kim beni bī-hūş edüpdür ey saçı Leylā
‘Akıl şarf eylemez bilmez nedendür olmuşam şeydā
- 2 Bu ‘aşk bī-hod edüp kendi özümden bī-haber oldum
Ki farka kalmadı kudret zemīn ü āsuman hayfā
- 3 Bu sevdā-yı hayāl-i ‘aşk başında eyledi temkīn
Bu hayretten cünūn elverdi ‘aqlum eyledi yağma
- 4 Bu ‘aşkdan görmezem kendi vücūdum vālih ü hayrān
Ki bir dīvāne oldum bilmezem mesken nedür me’vā
- 5 Bu ‘aşk-ı Leyliden Mecnūn olup düşdüm beyābāna
Bu ‘aşk ile cihānda olmuşam meşhūr-ı bī-pervā
- 6 Bugün Mısr-ı dilümde ‘aşka sulṭān-ı ‘azīz oldum
Bu ‘aşkum Yūsuf olmuşdur Züleyhālar düşer her cā
- 7 Bu Şīrīn ‘aşkıñdan Hısrēv benem meydāna gelsünler
Ki Ferhād dağ delmekçün aña ben eyledim imā
- 8 Maḥabbetden beni Vāmık teki etmiş dūrür ‘aşkum
Çekem ez-cān u dil mihrüñ ne çāre ey şeh-i ‘Azrā
- 9 Benüm gibi cihānda var mıdur ‘aşka urunmış hiç
Meyān-ı ‘āşıkān içre benāmım rind[ü] hem rüsvā
- 10 O deñlü ḥor zelīl oldum baña ‘uşşāklar bakmaz
Nazīrüm gelmemiş gelmez cihānda ‘aşk-ıla yektā

¹⁷ YK 105b HM 136a

- 11 Maḥabbetden ezelde oldı nisbet ‘aşka bu gön̄lüm
Peder mādersizin oldum o dem Hūdān hüveydā
- 12 Vücūd-ı ādemün̄ taḥmīrdür ‘aşk-u muḥabbetden
Yed-i kudret verüp mir ‘āt-ı ḳalbe şayḳal-ı ra‘nā
- 13 Benem ol Meryem-i ‘aşḳdan ki ādem nefḥa-i aḳdes
Anuñçün zāde-i māder deñildi baña çün ‘īsā
- 14 Nedendür ‘Aşḳiḳā başumda [her ān] bu ḥayāl-i ‘aşḳ
Ki ben bende yoḡiken geldi başa böyle bir sevdā
- 15 Meger kim aks-i feyż-ı Aḥmed-i Muḥtar imiş şād ol
Beni ḳurb-ı vişāle da‘vet etmiş ol şeh-i *Levlā*

18

Berā-yı Tālibān Nüvişte-būd

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Tālib iseñ diñle benden şıdk ile pend ey fetā
Gel temāşā et dilerseñ eyleyüp terk-i hevā
- 2 Āsumāna ben zemīnden giderem pertev olup
Gül getürem bu serādan bī-men ü mā ol baña
- 3 Refref olsun iştiyākuñ himmetün̄ olsun Burāḳ
Vuşlat isterseñ atup gel arḳaya hep māsivā
- 4 ‘Ayn-ı nūr-ı Rabb olup āyāt-ı kübrā et ṭaleb
Ol vaḳit ḳalkḳ gidelim a‘lāya hem-rāhum saña
- 5 Āsumāndan ben zemīne hep senün̄çün gelmişem
Bu yola ben vāḳıf oldum gel olalım reh-nümā
- 6 Āb u ḥāḳden şüretim ammā şeh-i ma‘nā özüm
Rūḥumuz ḳudretten oldı āyet-i nūr-ı Ḥudā
- 7 Kudret ü ḥikmetden olmışdur benüm bu perveriş
Ġaybetüm ‘ayn-ı şehādet görünür bensiz baña
- 8 Bī-vücūd geldim ‘ademden görmediñ ey bī-şühūd
Geldiğüm cāya rücū‘um sizlere ḳalmam baḳā

11^b: Vezin bozuktur.

15^a *Levlāk*: “Levlāke levlāk lemā halaktu’l-eflāke” hadisinden iktibastır.
(*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)

¹⁸ YK 106a HM 136b

- 9 Çün vüçüddan gelmişem gine rücū‘ um dostadur
Fer‘ c iken aşl oluram edem maķāma irtifā
- 10 Çünki imāndan dedi ħubb-ı vaţan Şāh-ı rüsül
Yüz çevür sū-yı vaţan bu āb u gil olsun hebā
- 11 Çünki ‘ulvīden gelüpsin bu zemīn-i süflī neden
Ĥar gibi çamurda kalmışsın ayak çek durma ha
- 12 ‘Aşķī-veş sū-yı hümā-yı ‘aşķa döndür gül yüzün
Maķ‘ ad-ı şadf-ı celīs olmaķ dilerseñ merĥabā
- 13 Eyledim a‘ lāya pervāz bī-per ü bāl bir bensüzin
Rehberüm olmuş benüm nūr-ı Muĥammed Muştafa

19

Na‘ t-ı Pāk-i Server-i Enbiyā

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Vücūd-ı cūduñı mir ‘āt-ı ‘ālem kıldığı Mevlā
Görenler Ĥaķķı sende görmek için ey şeh-i *Levlā*
- 2 Kudümüñçün cihān bir sofra baş olmuş ni‘ amlarla
Ĥamu maĥlūk senün muĥtāc u açuñ olmada iĥyā
- 3 Bişāţ-ı قَابِ قَوْسَيْنِ pāy-ı būsā teşne ol
Teşerrüf-kerde-i bāġ-ı vişāl-i bezm-i أَوْ أَدْنَى
- 4 Sipehsālār cemi‘ -i enbiyāsın şāh-ı kevneynsin
Serīr-i saltanatda cem‘ olurlar cümlesi ferdā
- 5 Efendim nāzenīnsin *lima‘allah* maĥremisin sen
Cihāna sen gibi maĥbūb gelmez gelmemiş ĥāşā
- 6 Heme nefsi fem-i mu‘ ciz- beyānuñ ümmetī derken
‘Uşāt-ı ümmete bundan ziyāde faĥr olur mı yā
- 7 Der-i Ĥıţmīriñüz ‘Aşķī gedāsı ol gün ey şehā
Şefi‘ ol ġayra muĥtāc eyleme ĥālüm yamān zīrā

¹⁹ YK 106b HM 137a

^{3a}, ^{3b} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

^{5a} *Li-ma‘allah*: “Benim Allah’la olduğum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

Haşb-ı hāl-i Vākı‘

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şa‘y ederken bilmedim hayra vebāl olmuş baña
Rāh-ı Haḳda bezl-i kudret sū’-i hāl olmuş baña
- 2 Güft-gū gū-yı nāşdan taḥlīş mümkin olmadı
Şabr ile hālüm gören der bī-mecāl olmuş baña
- 3 Terk-i ülfet gūşe gīr-i miḥnete bādī nedür
Gördüğüm aḥbābdan ğam gūş-māl olmuş baña
- 4 Mūnisüm çāh-ı zenaḥdān-ı ḥayāl-i yār olup
Yūsuf-ı miḥnetdeyem rāḥat muḥāl olmuş baña
- 5 Çıkdı çeçmümden cihān eşküm gibi hīç bakmayam
Māsivā’llāh ise şimdi hep zıll ü ḥayāl olmuş baña
- 6 Dostum Aḥmed post-ı cismüm Eşhebüm rūḥ-ı revān
Rehberüm Monlā-yı Rūm Haḳdan te‘āl olmuş baña
- 7 Ka‘be-i maḳsūda ermek şimdi āsān ‘Aşḳīyā
Lā vü illā rāh-ı Haḳda perr ü bāl olmuş baña

Na‘t-ı Şerīf

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey Resūl-ı meḥḥar-ı evlād-ı ādem merḥabā
V’ey ḥarīm *līma‘allah* maḥrem-i kān-ı vefā
- 2 Nūh felek pā-būs-ı Mī‘rācuñ olup Rūḥü’l-emīn
Faḥr edip oldı rikāb-dāruñ senüñ ey zū’l-‘atā
- 3 Bāğ-ı vuşlatda hezarān tūṭī-i gūyā-yı Haḳ
Lāl olurlar na‘t-ı zāt-ı aḳdesüñde ey şehā
- 4 Zāt-ı pāk-i aḳdesüñ maḥbūb edüp Haḳ zātına
Etmeseydi kurb-ı **أَوْ أَذْنَى** ’ya olmaz aşınā

²⁰ YK 106b HM 137a TA 157a

²¹ YK 106b HM 137b TA 157a

^{1b} *Li-ma‘allah*: “Benim Allah’la olduğum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

- 5 Māsivā icādına bā' iş vücūd-ı rahmetüñ
Rahmete'n-li'l 'ālemīnsin Muşţafāsın Müctebā
- 6 Bir demişler gerçi mi' rācı faķirüñ biñ derim
Kaldı 'āciz sırr-ı seyrin bilmedin Peyk-i Hudā
- 7 Yār-ı ğārı Hāzret-i Şiddīķ-ı ekber naşş ile
إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ لَا تَجُزْنَ delilümdür saña
- 8 Kişver-i şāh-ı 'adālet Hāzret-i Fārūķ kim
'İzz-i İslām-ı 'Ömer şānī İmām-ı Muşţafā
- 9 Ceyş-i 'usret cāhizi 'Oşmān-ı Zü'n-nüreyñ kim
Cāmi' -i Qur'an-ı münzel şāhib-i ħilm ü hayā
- 10 Şaf-şiken kân-ı şecā' at *lāfetā illā* 'Ali
Şir-i Yezdān-ı Hudā şāh-ı 'Aliyyü'l-Murţazā
- 11 Çār yāruñ hürmetine yā Resûlullah meded
'Afv kıl bābuñda đurmuşdur bu 'āşī 'Aşķīyā

22

Velehu Ğazel

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Oldı efķār-ı sitem bāĝ-ı elemden peydā
Giderek bülbul-i ṭab' um olur āķir şeydā
- 2 Ğam u endüh u sitem kīsesi iflās olmaz
Olur ancak ne deyem zevķ u şafālar yaĝma
- 3 Olmadı dest-i emel bāde-i ümmīdine res
Felegüñ bāĝ-ile bostānına olsun yuf-hā
- 4 Meger eltāf-ı Hudā yār ola ĝam-gīn dile
Erişe sīne-i aĝyāra hemān tır-i ķazā

4^b 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

7^b 9 Tevbe 40. Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına. Üzülmeye, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir.

10^a *Lāfetā*: “Ali'den başka yiĝit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur.” (Kudsi Hadis)

22 YK 107a HM 137b TA 157b

5 Ola-gör ‘Aşkî eyā bāb-ı tevekkülde nişîn
Saña bir iş edemezler bir ālāy gāv-ı dü-pā

23

Cezbe Esnasında Bilā-Şu‘ urr Güyā İken Mazlūmî Efendinüñ
Kaleme Aldığı Ğazel

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 ^{أَوْ أَذْنِي} ^{قَابِ قَوْسَيْنِ} şimdi durur cevlan baña
‘Ālem-i kuḏsīde pervāz eylemek şāyān baña

2 Öyle mest oldum bugün mestāne ‘aşk içre kim
Şundı sākī-i tecellī sāğar-ı ihsān baña

3 Şöyle bī-hūşam mekānum lā-mekān oldu benüm
Ka‘be-i dilde göründi secde-i Subhān baña

4 Heft deryā kaṭre-i ‘aşkumdan āb ister benüm
Nārum üzre nüh felek hışmından āb-efşān baña

5 Eyledim seyr-i şıfātı zāta vuşlatdur bugün
Nüş edüp vuşlat şarābın sevdiğüm seyrān baña

6 Ney gibi sīnem şadāsı sākīyi medhūş edüp
Ḥamdülillāh kim ^{إِسْقَيْنَهُمْ رَبُّهُمْ} fermān baña

7 ‘Aşkīyā puthāne-i ‘aşk içre besdür bu kerem
Dāmen-i pīr-i muğānum rehber-i cānān baña

24

[Münācāt]

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1 Sensin beni peydā eden ey şāhib-i hüsn [ü] bahā
Sensin beni hūn-h‘ār eden ey ma‘den-i kân-ı vefā

²³ YK 107a HM 128a TA 158a

^{1a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

^{6b} 76 İnsan 21. Âyet: “Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. Rableri onlara tertemiz bir içki içirir.”

²⁴ YK 107b HM 128a TA 158a

- 2 Ben rāh-ı ‘aşkuñda esīr oldum efendim nāle-gīr
Ben mücrime ol dest-gīr qaldım ayaqlarda şehā
- 3 Raḥm eyle ḥālüm pek yamān ḥayretde qaldım el-amān
Reddetme ey šāh-ı cihan kapuñda tırnış bir gedā
- 4 Yoqdan beni var eylediñ efkārımı zār eylediñ
Ḥallāc-veş dār eylediñ zülf-i kemendüñ sen baña
- 5 Etdiñ işāret görmedim‘ ahdāmde ḥaqqā dırmadım
Rāh-ı vişāli sormadım ḥayrān olup qaldım baqa
- 6 Kūy-ı vişāle bir delīl iḥsān kıl oldum zelīl
Qoyma beni maḥzūn melil be-ḥaqq-ı šāh-ı Kerbelā
- 7 ‘Aşkī kuluñ rū-yı siyāh müstağraq-ı baḥr-ı günāh
Geldim saña ben yā İlāh ‘affet be-ḥaqq-ı Muştafā

25

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Derd-i ‘aşqa mübtelā olmaq ‘ināyetdür baña
Cān fedā etmek bu rāh içre selāmetdür baña
- 2 Semt-i yārA meyl eden biñ derde şabr etmek gerek
Derd-i bī-dermān olmaq ‘ayn-ı rāḥatdur baña
- 3 Bir tecellī cilve-i serv-ḳadd-i şimşādına
Pārelenmek şa‘ḳa-i Tūr-ı kerāmetdür baña
- 4 Laḥza dūr olsa ḥayāli ḥāne-i dilden eger
Mezḥeb-i ‘uşşāḳda küfr ü ḍalāletdür baña
- 5 Ḳavs-i ebrū-yı cefāyet ber-serem-girān neşād
Ber-keşem īn devlet-i tāc-ı sa‘ādetdür baña
- 6 Zehr-i ḳātil sāğar-ı la‘lünden iḥsān eylerse
Bī- tevāḳḳuf nūş edem şehd-i şehādetdür baña
- 7 Sīneme her tīr-i müjgānı nihāl-i gül gelür
Ḥārdan zār eylemek ‘ār u melāmetdür baña
- 8 Pend ederler yāre ‘arz-ı ḥālūñi baḥş eylesün
Cān içün yāra niyāz etmek şikāyetdür baña

²⁵ YK 107b HM 138b TA 158b

9 ‘Aşķīyā seng-i mezāruñ ħūn-siyāh-alūde yā
Rāh-ı ‘aşķ içre şehīdem seng ‘alāmetdür baña

26

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bendesin terk eylemez bir laħza yārumdur belā
Nūr-ı çeşmüm kuvvet-i cism-i nizārumdur belā
- 2 Nakd-i derd ü ğam sitem endüh u ekdār u elem
Pür edüp ‘ceiyb-i dili hoş ħaznedārumdur belā
- 3 Hem refīķ u hem celīs ü hem nedīm ü hem enīs
Tā ezelden mihribān u ğam-güsārumdur belā
- 4 Her şeb-i deycūra pertev-baħş ‘aksümdür benüm
Şu‘ le-veş titrer vücūdum dilde nārumdur belā
- 5 Rişte-i eşküm üzölmez ben nesīc-i miħnetem
Kesb-i dest-i *māyūliküm* kār u bārumdur belā
- 6 Bir maħal vermez nigāha ħātırum fārıĝ deĝil
Dilde deryā dīdede bir cūybārumdur belā
- 7 ‘Ahd eder kayd-ı ħayātı ile ba‘ id olmam diyü
Mürde olsam anladım seng-ı mezārumdur belā
- 8 Dā‘imā mir‘āt-ı dilden gerd-i zevķ-i pāk eder
Böyle bir ehl-i vefā ħizmet-güzārumdur belā
- 9 Cümle ervāħ oldı dām-endāz-ı şahrā-yı elest
Baħt-ı dām-ı sa‘ dime ‘Aşķī şikārumdur belā
- 10 ‘Aşķ-ıla ğavĝā tükenmez dilde yok ğayr-ı elem
Şehr-i pāk-i Muştafāda iftiħārumdur belā

27

Veleh Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Eşķ-i çeşmüm gibi gözden çıkdı zevķ-ı māsivā
Zāt-ı Ĥaķķ-ı bī-mişāle çeşm-i dil oldı güşā

²⁶ YK 108a HM 138b TA 158b

²⁷ YK 108a HM 139a TA 159a

- 2 Zerre gelmez ‘aynuma her dü-cihānuñ devleti
Vaḥdet-i mutlak maḳām-ı devlet-i ‘izz ü ‘alā
- 3 ‘Aşk-ı Yezdān ile mülk-i cismi vīrān eyledim
Dest-i ḳudretle yapıldı sīnede mülk-i baḳā
- 4 İkilik hīç ḳalmadı vaḥdetle dil mülki ‘imār
Zāhir oldu *ṣümme vechullahi* sırr-ı *eynemā*
- 5 ‘Āleme mir’āt-ı şāfī oldu cism-i vaḥdetüm
Her baḳan bende şifātın gördi *ve’s-şemsü’l-zuḥā*
- 6 Kimi Şiddīḳ kimi zındıḳ kimi mülhid dediler
Halk ile yoḳdur bāzārüm baña kāfidür Hudā
- 7 Pişvā-yı dest-gīrüm Ḥazret-i Monlā-yı Rum
Can verüp biñ cān-ı bāḳī aldı şimdi ‘Aşkīyā

28

Gazel-i Hasb-ı Hāl

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ehl-i dil cem‘iyyet-i ḥatır taleb etmek ḥatā
Zülf-i cānān ile yār olmuş iken bād-ı şabā
- 2 Zaḥm-ı yārān sīne-i ‘uşşāḳa merhemdür velī
Seng-i aḡyāra taḥammül eylemek ḥayli belā
- 3 ‘Ādet olmuş zevḳ-ı yār aḡyār ile ḥāşıl olur
Geçdi ‘ömrüm görmedim bir dem vişāl-i āşinā
- 4 Sa‘y kıl rāh-ı muḥabbetde gönül ‘āşık iseñ
Ḥaḳ buyurdu **لَيْسَ لِإِلَٰهٍ سَعَىٰ إِلَّا مَا سَعَىٰ**
- 5 Püte-i ‘aşḳ içre ḳāl etsün vücūdı nār-ı yār
Naḳd-i ḥuşkum tā ede bāzār-ı ‘aşḳ içre bahā
- 6 Şayḳal-ı seng-i riyāzatla şafā ver ḳalbüne
Pāk ola mir’āt-ı ḳalbünden ğubār-ı māsivā
- 7 Kaşr-ı dilde cılve-ger olur o dem dīdār-ı yār
Fetḥ olur bāb-ı Cinān ehli ederler hep nidā

²⁸ YK 108b HM 139a TA 159b

^{4b} 53 Necm 39. Âyet: “Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.”

8 Hazihi cennâtı ‘adnin فَادْخُلُوهَا خَلِيدِينَ | âşıkîn
Hür u gilmân hep müzeyyendür senünçün ey fetâ

9 Cennet-i Firdevse bakmazlar cemâlün ‘âşıkı
İki dünyâ zevkını bir yâr için eyler fedâ

10 Sâgar u şahbāya minnet eylemem şimden gerü
Sākî-yi bākî elinden cür‘a-nüşam ‘Aşķiyā

11 Çok mıdur bunca kerem Kıtımîr-i bāb-ı Ahmedem
Bende-i Monlā-yı Rūmam rehberümdür dā’imā

29

Velehu-Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Fecr-i kâzib gibi ızhâr-ı ‘ināyet ne belā
Her faķire kizb-ile ‘arz-ı şehāvet ne belā

2 Dilberā murğ-ı semender-i dile āteş ne yapar
‘Āşıkā tābiş-i ruhsār-ı harāret ne belā

3 Çār-deh sâle iken ‘ālemi sūzān eyler
Çār ebrū olıcak şabr ile tākāt ne belā

4 Ne kerāmāta bakarlar ne de fażl u hünere
Sīm ü zerle süzülen sāgar-ı ‘işret ne belā

5 Dest-rest olsa gönül yāra temennā ile biz
Meclisinde n’edem āgyār-ıla rāhat ne belā

6 Maķsad-ı yār-ı cefā vuşlat u hicret mi nedür
Āmed ü reft-i keşākeşle bu ülfet ne belā

7 Buña tākāt mı gelür terk-i maķabbet edelim
Añlamaz dil n’edeyim ‘aşķ u maķabbet ne belā

8 Terk-i tecrîd edelim dāmen-i şeyḥe düşelim
Bu zaman şeyḥlerine gör ki inābet ne belā

^{8a} 39 Zümer 73. Ayet: “Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler.”

²⁹ YK 108b HM 139b TA 159b

9 Düşe gör ‘ Aşkî hemân hâk-i der-i Aḥmede sen
Rehberüm Monlā-yı Rûmken ğayra raġbet ne belā

30

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Degildür dilberā ‘ uşşāka ‘ arz-ı cā-yı istiġnā
Alur yoġdur kesāda varmasun kālā-yı istiġnā
- 2 Lebünden sāġar-ı serşār şunma mest ü ḥayrāna
Ne bilsün bî-ḥîred dîvāneler şahbā-yı istiġnā
- 3 Mecāz-ı gülşen-i ‘ âlem ḥazāna uğradı cānā
Haḳîkat ‘ aleminde ṭalibüz mey ü nāy-ı istiġnā
- 4 Göñül ḥübān-ı ‘ âlem şoḥbetinden oldı āzāde
Biḥamdillāh çeker dil bir şeh-i ‘ uḳbā-yı istiġnā
- 5 Maḥabbetde şerîküñ oldı ḥaḳka ‘ Aşki-yi sermest
Muḥammed mihri Ḳaf-ı dilde bir ‘ anḳā-yı istiġnā

31

Na‘ t-ı Şerif

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Vücūdum her kılından fūrkatüñle zār olur peydā
Dilüm âteş-kede bir āhdan biñ nār olur peydā
- 2 Cemāl-i āb-ı vaşluñla söyündür yoksa cānānum
Şerār-ı dūd-ı āhumdan nice izrār olur peydā
- 3 Eger ol ḳadd-i şimşāduñ gelürse yāduma bir kez
Niġāh etsem çemende serve biñ reftār olur peydā
- 4 Benem ol püte-i ‘ aşkuñda ḳāl olmış gedā ancak
Nuḥās-ı ḳadrüme sāyeñde biñ simsār olur peydā
- 5 Bu ‘ Aşkî bendeñi ma‘ zūr tuṭ ey Server-i ‘ âlem
Fiġānum hecrüñ ile dilde hep nāçār olur peydā

³⁰ YK 109a HM 140a TA 160a

³¹ YK 109a HM 140a TA 160b

Gazel-i Hoş-üslûb

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bezm-i yāra varmadan āhîr kelāl erdi baña
 Görmüşem ağıyār-ıla yāri melāl erdi baña
- 2 Cevr-i dilber bîm-i ağıyār levîm-i yārân bir olup
 Her tarafından nâ-sezâ bir kıyl u kâl erdi baña
- 3 'Ömrüm efnâ eyledim bir gün vefâsın görmedim
 Dilrubâ-yı dehrden hep infî'âl erdi baña
- 4 Hâne-i dilden sürüldi mihr ü yâr u mäsivâ
 Sâ' atince reh-nümâ ehl-i vişâl erdi baña
- 5 'Aşk derler sâkî şundı destime bir kaçre mey
 Neş'esinden mest olup bir özge hâl erdi baña
- 6 Bilmenem dünyâ vü 'uqbâ 'Aşkîyâ Allâh bes
 Evc-i istiğnâdayam pervâza bâl erdi baña

Na' t-ı Şerif

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Mâh u mihr ü ahterân bir bende-gân olmuş saña
 'Arş u kürsî nüh felek bir nerdübân olmuş saña
- 2 Gâşiyedâruñ olup Cibrîl ü Mîkâ'il senün
 Cümle mürsel alķış etmiş çavuşân olmuş saña
- 3 Bezm-i 'أَوْ أَدْنَى' da Hâķ'dan merhabâ vü merhabâ
 Mazhar-ı ihsân olup Mevlâ 'ayân olmuş saña
- 4 Ümmetünçün çend bâr ibrâm-ı tahfîf-i şalât
 İlticâ etdiñ kabûl-i 'izz ü şân olmuş saña
- 5 Bu 'uşât-ı ümmetün sensin şefî'ü müşfik
 Ümmete 'izz-i muhâccel bir nişân olmuş saña

³² YK 109a HM 140a TA160b

³³ YK 109a HM 140a TA 160b

^{3a} 53 Necm 9. Âyet: "O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu."

6 ‘Aşkî-i mücrim ‘aceb ber-pâ kalur mı sâyede
Hâşalillâh komşuluk haylî zamân olmuş saña

34

Hzret-i Mevlana Kıddise Sırrahu Hzretlerinde Gofte
Oldığı Fārisî Çend Ebyāt

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bende-i Kıtımîr-i Peyğamber gurihte ber-dereş
Âmede bār u siyāh in dergeh-i hācet-revā
- 2 Raḥm kün ber men eyā ey Hzret-i Monlā-yı Rūm
Kāle-i cürm ü günāh āverde in mücrim gedā
- 3 Şefkat ü luḫ u mürüvvet kün şehā bercā küni
Çün ğarīb ü mücrimem likin seg-i āl-i ‘abā
- 4 Yek nazar kün ey şeh-i mülk-i velāyet bî-kesem
Nezd-i pāk-i ez-Muḫammed ādem-i ḫünkār-ı mā
- 5 Kün şefî‘ ü dest-gîrem ez-şefî‘ u’l-müznibîn
‘Aff-ı men ān şeh recā kün ber der-āmed ‘Aşkîyā

35

Der Na‘ t-ı Hzret-i Mevlānā Kıddise Sırrahu’l-‘azîz

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şehsüvār-ı evliyādur Hzret-i Monlā-yı mā
Vārişān-ı enbiyādur Hzret-i Monlā-yı mā
- 2 ‘Aşk ile ‘arşa şu‘ūd etmiş o rūḫ-ı aḫdesi
Levh-i pür-raḫs-āverādur Hzret-i Monlā-yı mā
- 3 Sākî-i meyḫāne-i ḫamrı leddünnîdür o zāt
Cām-ı pür-nūr-ı Ḥudādur Hzret-i Monlā-yı mā
- 4 Ney gibi şāfî sivādan sîne-i bî-kînesi
Muṭrib-i bezm-i beḫādur Hzret-i Monlā-yı mā
- 5 Müntesibler dergeh-i feyzında hep kām aldılar
Menba‘ -ı cūd u şehādur Hzret-i Monlā-yı mā

³⁴ YK 109a HM 140a TA 161a

³⁵ YK 110a HM 140b TA 161a

- 6 Sālikān zīr-i nemed şūretçe sīretde mülūk
Pādişāh-ı dü-serādur Ḥazret-i Monlā-yı mā
- 7 Raḥmet ü iḥsānı şāmil ḥāş u ‘āma ser-be-ser
Böyle bir zāt-ı ‘alādur Ḥazret-i Monlā-yı mā
- 8 Gūş edince ol kudūm-ı meymenet-mersūmını
Rūḥ-ı ‘ālem pūr-şafādur Ḥazret-i Monlā-yı mā
- 9 Dergehi ḥācet-revādur melce-i cinn ü beşer
Bāb-ı feyzı pūr ‘atādur Ḥazret-i Monlā-yı mā
- 10 Zātuña bürhān yetişmez mi kitāb-ı Meşnevī
Nutkı vaḥy-i sırr-ı mādur Ḥazret-i Monlā-yı mā
- 11 İşte bir Kıtmīr-i der-Aḥmed efendim merḥamet
Rū-siyāh bir ‘Aşķiyādur Ḥazret-i Monlā-yı mā

36

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Vücūdum pūr olup şehd-i maḥabbetle şirīn-güyā
Dil-i zenbūr-ı zārumdan olur ḥoş nağmeler peydā
- 2 Sūfār-ı nīş-i ‘aşķam ‘āşıkāne cism-i mum bilmem
Bu bezm-i ‘āleme sūzān olur her dem dil-i dānā
- 3 ‘Aceb germiyyet-i ‘aşķ mı dilümde ‘aks-i la‘lūñ mi
Ezelden mi nevā bülbülde ya ‘aks-i gül-i ra‘nā
- 4 Cevāba muḥtaşar āğāz edüp dil-cū dedi ‘āşık
Anı dildārdan ayrı düşen fehm eyler ey şeydā
- 5 Benüm üftāde-i hecri taḥt-gāh-ı şāh-ı /ev/ā’dan
Ḳavuşdur ‘Aşķī dermān-de o cāya Ḥazret-i Mevlā

³⁶ YK 110a HM 141a TA 161b

İlticā-yı Vuşlat

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Süreydim rū-siyāhum dergehüñde āfitāb-āsā
Şeb-i deycūr-ı vuşlatda sürünsem māhtāb-āsā
- 2 Dehān-mu' ciz-beyānından telezzüz eylesem bir kez
Der-i devlet-medārında đuraydım bir gülāb-āsā
- 3 Olaydım girye ile pāy-būs-ı devlete nā 'il
Dökeydim ĥāk-i pāyüñde sirişküm bir kilāb-āsā
- 4 Ciger büryān olaydı rū-be-rū ol nār-ı 'aşkıñda
Dilümden büyını şemm etse idi ol kebāb-āsā
- 5 Tebessüm birle مَا زَاغَ الْبَصَرُ çeşmi işārātın
Göreydim āh bir gün bendesinde bir cevāb-āsā
- 6 İştseydi şadā-yı cān-bağşın mürde-i qalbüm
Ereydi sem' üme bir kez n'ola faşlu'l-ĥitāb-āsā
- 7 Fenā bulmaz idi 'Aşķı iki 'ālemde sulţānum
Taķılsam gerden-i esb-i şefā' atda lebāb-āsā

Cezire-i Giride Gofte Oldığı

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Menāmda kaţre-i mey-nāb nüş etdim bu şeb am mā
Anuñçün sāğar-ı çeşmimden oldı eşk-i ĥün peydā
- 2 Cihān teng ise başa bu Girid şaĥrāsı evsa' dur
Hezārān 'ārif-i dānā şıgıñmı ş bir de ben ednā
- 3 Dil-i Mecnūnu ruşşat eylesün geşt ü güzār artık
Erer destüñe belki hecr ile bir dāmen-i Leylā
- 4 Koma zülmetde yā Rāb bu qara baĥtum sefid olsun
Erişsin bendeye ya Rāb luţuf et bir yed-i beyzā

³⁷ YK 110a HM 141b TA 161b

^{5a} 53 Necm 17.Āyet: "Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı."

³⁸ YK 110b HM 141b TA 162a

5 Ğarīb üftāde ‘ Aşķī ğurbet ilde ķaldı fūrķatde
Eridür şehr-i pāk-i Muşţafāya Ğazret-i Mevlā

39

Girīd Ğānyesinde Goftesi

Mef’ ūlū mefā’ ilū mefā’ ilū fe’ ūlūn
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Dāmānumı çāk eylemedi dest-i Züleyhā
Yūsuf gibi çāh-ı ğama düşdi neden āyā

2 Mecnūn-şifat vādi-i ğayretde tekāpū
Eyler bu ğoñūl ğörmeden āh bir saçı Leylā

3 Ferhād layın tışe-zenem kūh-ı belāya
Şirin lebe hiç teşne degil bu dil-i şeydā

4 Vāreste-i endūh u sitem olmadı ğitdi
Āşūfte-i maĥbūb-ı zamān olmadım aşlā

5 Var ise düşüp ‘ Aşķī bu Ğānyā-yı Giride
Beytū’l-ĥazen oldı dile ķurtar anı Mevlā

6 Bilmezlik ile murġ-ı dili dāma düşürdüm
Bir dāne içün bāl ü perüm ķalmadı ğayfā

40

Ricā’iyye

Fā’ ilātūn fā’ ilātūn fā’ ilātūn fā’ ilūn
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Kufl-i ķalbüm dest-i ķudretle kūşād et ey Ğudā
Tā olam ol sırr-ı ğenc-i *ķüntū kenze* āşinā

2 Ķayd-ı ‘ unşurdan ğalaş et cism-i ğāk-ālūdemī
Eyle mir’āt-ı mücellā zātuña şūret-nümā

3 Ğāne-i dil mihr-i nūr-ı zātuña mazĥar içün
Bir tecellī eyle kim maĥv ola dilden māsivā

4 Kesb-i sa’ y ile ümīd etmem vişāl-i ğazrete
Raĥmetüñle ol ķıbāb → ‘ izzete ey zū’l-‘ aķā

³⁹ YK 110b HM 141b TA 162a

⁴⁰ YK 111a HM 142a TA 162a

5 ‘İzzetüñcün ölmeden göster baña maşsüdümü
Zât-ı pāk-i aķdesüñden ‘Aşķī eyler ilticā

41

İltimās-ı Vuşlat be-Cenāb-ı Seyyidü’l-Enām ‘Aleyhi’s-
selām

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dergeh-i lutfuñda ħaylīdem Ĥabīb-i Kibriyā
Nā’ il-i ihşānuñ oldum eyledim zevķ u şafā
- 2 Cennete meyl eylemezdim ravza-i bāġuñda ben
Ėudsiyāna faħr ederdim sāyede şubķ u mesā
- 3 Girye-i zevķıyla açdım ķalbe ebvāb-ı füyüz
Olmuş idim ‘ālem-i ġayba ser-ā-ser āşinā
- 4 Şabr ederdim seng-i a‘ dāya edüp sīnem siper
Zevķden aġyār elinden ġördüğüm cevır ü cefā
- 5 Atdı‘ ışyānum benüm şimdi diyār-ı ġurbete
Diñlesün şimden ġerü feryādumı ehl-i semā
- 6 Dūzaķı sūzān eder nā[r]-ı firāķ u ħasretüm
Māsivāyı maħv eder ġitdikçe ħavfum Aħmedā
- 7 ‘İzzeti bu zıllete tebdīl eder yok ben gibi
Şāh idim şimdi ġedā oldum zelil ü bī-nevā
- 8 Nādim oldum tāyib oldum yā Resūlullah meded
Raħm edüp reddeyle bāb-ı cūduña varsun ġedā
- 9 Bī-edeb mücrim ķuluñ ‘affeyle ‘Aşķī bendeñi
Ol Ĥabībüñ şehrine varsun amān yā Rabbenā

42

Ėazel-i Şūfiyāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Eriş sākī ġumümü def‘ ķıl billāh pūr-dilhā
Süzülsün bāde-i bāķī ġözülsün bend-i kākülhā

⁴¹ YK 111a HM 142a TA 162b

⁴² YK 111a HM 142b TA 163a

- 2 Urulsun nağme-i ney mûsikâr-ı sâz-ı tanburlar
Duyulsun kudsiyâna nâle-i mestâne gûlgulhâ
- 3 Der-âgûş eyleyüp ol mû-miyânı sîne-ber-sîne
Kemend olsun ser ü gerdânuma ol zülf-i sünbülhâ
- 4 Vişâli gülsitân-ı nağl-i kıddi gonce ruhsârı
Mu‘ attar eyledi kâm-ı dil-i şeydâ-yı bûlbülhâ
- 5 Fiğân eyler anuñçün kim hazân-ı bād-ı şarşardan
Bu vaşluñ bir fîrâkı ‘ âkıbet vâkı‘ olur bil hâ
- 6 Bu ‘ aşk içre fenâ-ender-fenâ ol geçmeden vaqti
Şağın mağrûr olup berzahda ‘ Aşkî kalma müşkil hâ

43

Şahib-i Sa‘ âdet Efendimizi Ma‘ nâda Görüp Güyâ Oldığı

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 ‘ Ademden oldu bu şeb sırruma bir nûr-ı nev peydâ
Bu künc-i hicret ü gamda dile oldu şafâ peydâ
- 2 Erişdi sem‘ ümea bezm-i elestüñ zevk-i pür-şadı
Hiţâb-ı lezzet-i vahdetüñi dilden belî peydâ
- 3 Bu ye ‘ süñ ‘ âlemiñde ser be-zânû-yı tefekkürde
Kerîmüñ sofra-i cûdından oldu bir ‘ atâ peydâ
- 4 Yed-i sâkîde sâgar dîde-i eşküm şarâbuñdan
Meserretle leb-â-leb oldu hem dilden şenâ peydâ
- 5 Ümîdümdür tamâma erdi hicret mebd-i vuşlat
Budur başla şenâyâ senden olsun ilticâ peydâ
- 6 Nigâh et küdeke mâder bükâsız şîr vermezler
Vişâl-i yâr için olsun seherlerde bükâ peydâ
- 7 Çeküp çâk eylegil bu câme-i cismüñ fenâ olsun
Ola tâ revzen-i vahdet-nümâdan bir likâ peydâ
- 8 Bu çarh-ı sifle-perver mâsivâdan yum gözüñ ‘ aşık
Ola bu çeşm-i Hâk-bîne o dem nûr-likâ peydâ

⁴³ YK 111a HM 142b TA 163a

- مَا زَاغَ الْبَصَرُ
9 Bu çeşmi kuhl-i Hâk-bîn eder ancak
Yed-i kühhâl-i kudretten olur ferr ü zîyâ peydâ
- 10 Eger ‘âşık iseñ zâhid vişâl-i yâra tâlib ol
Verüp yağmaya varuñ olmasun tâ büriyâ peydâ
- 11 Erer maşşûdın bu himmet-i kesb ile her sâlik
Eger hâşıl olursa dilde bir nûr-ı rızâ peydâ
- 12 Dilüñ mir’âtını zeng-i sivâdan şöyle pâk eyle
Hâzer kıl olmaya anda ğubâr-ı mäsivâ peydâ
- 13 Şarâb-ı teşne-i keşret şudâğuñdan rehâ bulmaz
Edenler bezm-i ğayriyyetde bir derd ü ğinâ peydâ
- 14 Denîler pûtesinde etme zâyî‘ bu zer-i sıdkı
Bu nâr-ı ‘aşkda kâl eyle olsun kîmyâ peydâ
- 15 Uyup ehl-i fenâya bâde-i husrâna meyl etme
Gurûr-ı mestî- i hestîden olmış şad cefâ peydâ
- 16 Aţibbâ-yı cihâna aldanup teslim-i rûh etme
Olaruñ mikhelinden oldı gör yüz biñ ‘amâ peydâ
- 17 Tabîbüm zâyî‘ etme kuhl-i *mazağı* denî dehre
Elest a‘ mäsîdur olmaz bularda bir cilâ peydâ
- 18 Hâzer kıl ey raķîb-i bed-liķâ bu ‘Aşķî mazlûmuñ
Bir âhından olur yüz biñ na‘ am tîr-i każâ peydâ
- 19 Bu nazmum sıdk ile ğuş et eger ma‘ nâyı isterseñ
Olur her mısra‘ indan ķalbe nûr-ı Muştafâ peydâ
- 20 Benüm şeyhüm efendim Kûtub-ı a‘ zam Hâzret-i Moñlâ
Niĝâh-ı iltifatuñdan olur biñ evliyâ peydâ
- 21 Beni bu bezme ilhak eyle yâ Rab Murtaza haķķı
Desünler evliyâlar içre olmış ‘Aşķiyâ peydâ

9^a 53 Necm 17.Âyet: “Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.”

Fırkatiyye

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Var mıdur 'uṣṣāka fırkatden beter a' zam belā
 Bāğ-ı vuṣlatda şafādur olsa ger cā-yı leza
- 2 Şimdi oldum māhī-veş üftāde-i berr-i firāk
 Olmuşam baħr-ı nübüvvet feyzından müşkil cüdā
- 3 Teşnegān-ı Kerbelāyam ber leb-üftāde zebān
 Bende-i Kītmirūne şun āb-ı vaşluñ Muştafa
- 4 Müznib olsa mu' terif akreb degil mi 'afvuña
 Ben muķırr u tāyibem sen şāhib-i luṭf u 'atā
- 5 Zerre-i cismüm fedā etdim Muħammed mihrine
 Dīde dīger āfitābı görmesün yā Rabbenā
- 6 Bu ne hāletdür tecāh-ı akdesünde söylerem
 Elvida' ey bā' iş-i icād-ı cümle māsivā
- 7 Okumam Kur'an olursa bir daħı harf-i vedā'
 Söylemişdim gerçi ġālib oldı taķdīr-i Ĥudā
- 8 Şabr-killet keşret-i a' dādan ey Şāh-ı rüsül
 Ĥavfım ol bezm-i şerīfünde zuhūr eyler ḥaṭā
- 9 Āşiyān-ı kıudsde dil murğı dā'im bī-edeb
 Dāne-çīn-i cürm ü 'ısyānam Ĥabīb -i Kibriyā
- 10 Şayed ol Mecnün zencīrin şikest eylerse āh
 Bir günāh-ı a' zam eylerse olur ḥışmuñda lā
- 11 Bu sebebden Beyt-i Raħmāna şitābān eyledim
 Maķşadı gum-geştenüñ ancaķ du'ā Ĥaķdan rīcā
- 12 Bend-i iħrām-ı meyān ol Ka'be-i 'ulyāya var
 Fırkatüñ encām-ı vuşlatla feraħdur 'Aşķīyā

⁴⁴ YK 112a HM 143a TA 163b

Na' t-ı Pāk-i Şehsuvār-ı Enbiyā Aleyh-i Efḍalu't-Ṭahāya

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Yā Resūlullah ḥabībümsin dedi Yezdān saña
Nāzil oldu rif' at-i şānuñ içün Qur'ān saña
- 2 Müdde-i ilzāmına besdür efendim nuṭk-ı Hāk
Ḥadden efzün mu' cizātı eylemiş ihsān saña
- 3 Sā'ir-i edyānı nesh etdi gelüp dīn-i kavīm
Ḥān-ı faẓluñda ṭufeylī enbiyā mihmān saña
- 4 Nūr-ı zāt-ı vaḥdetüñden ḥalk edüp Mevlā seni
Bu ne ḥüsn ü āñ durur āşiftedür Subḥān saña
- 5 Görse Ya' ḳub Yūsufin eyler ferāmūş ' aşḳdan
Görse Eyyüb rencini ṭuymaz olur ḥayrān saña
- 6 ' Aşḳ ile Peyk-i Celīl olmuş rikāb-dāruñ senüñ
Ġāşiye-dār oldu Mikā' il bā-fermān saña
- 7 İki ' ālem ḥaşr u neşrūñ āmiri sultānısın
İttibā' -ı emr ü nehyüñ münḥaşır dīvān saña
- 8 Bir işāretle ḳamer şakḳ oldıñın gördükde ol
Mihr ü meh arz u semā hep etdiler imān saña
- 9 Yā Resūlullāh bu ' Aşḳī bendeñi eyle ḳabūl
Cennet-i kūyuñda olsun olayım ḳurbān saña

Gofte-i Hoş-edā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hiç zafer bulmaz efendim sāyede düşmen baña
Zāhür bāṭın senüñ ' aşḳuñdurur cevşen baña
- 2 Öyle bī-bākem melāmet sengiden bī-'ār olup
' Aşḳdur ḥışn-i ḥaşīnüm ḳorḳma dilbersin baña
- 3 ' Aşḳ-āsāndur ḳıyās etdim düşürdüm dāma dil
Müşkil işmiş añladım n'etdimse etdim ben baña

⁴⁵ YK 112b HM 143b TA 164a

⁴⁶ YK 112b HM 144a TA 164b

- 4 ‘Aşk nedür bilmez imiş Ferhād u Mecnūn ne’ydüğün
Ağlaşurdu görseler ger hāl-i ‘aşkumdan baña
- 5 Cennet-i Firdevs-i a‘lā istemem ben yārsız
Cennet olmuşdur hayāl-i yārla külhan baña
- 6 Hiç karar etmez benüm bu eşk-i çeşmüm ānladım
Olmadıķça kūy-ı yār-ı dilrübā mesken baña
- 7 ‘Aşkī ölmüşdür denilse bil şehīd-i ‘aşkdur
Eyleyün hak-i der-i cānāndan medfen baña

47

Velehu Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Eyledim cān u dili ‘aşk-ıla cānāna fidā
Kāle-i zevk u şafā çāh-ı zenahdāna fidā
- 2 Şem‘-i bezmünde dili etmiş idim pervāne ben
Yanarak cism-i za‘ifüm şeh-i hūbāna fidā
- 3 Rū-yı zerdin sürerek hāke dil-i bīmārum
Eyledim varı şifā-hāne-i gerdāna fidā
- 4 Teşne-i dilde olan sūz-ı metā‘-ı şıhhat
La‘l-i yārında olan kaṭre-i ihsāna fidā
- 5 ‘Aşkiyā etme telef cānı ederseñ bāzi
Yürü var eyle hemān münzel-i Furkāna fidā

48

Gofte-i ‘Aşkiyāne

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ‘Aşk ile kıldı tecellī zāt-ı Bārī Kibriyā
‘Aşk ile geldi vücūda rūḥ-ı pāk-i Muştafā
- 2 Mazhar-ı ‘aşk-ı haḳīkat oldı zāt-ı aḳdesi
Zerre ‘aşkından vücūda geldi cümle māsivā
- 3 Refref-i ‘aşka süvār oldı şeb-i Mi‘rācda
Oldı o şeb emr ile cümle imām-ı enbiyā

⁴⁷ YK 113a HM 144a TA 164b

⁴⁸ YK 113a HM 144b TA 165a

4 ‘Aşk ile oldı ser-ā-ser çār-yār-ı aşhāb-ı dīn
Vārīş-i Faḥr-ı risālet ‘aşk iledür evliyā

5 ‘Aşkdur sālīklerūñ sermāyesi seyrānda
‘Aşk ile kaṭ‘-ı menāzil eylemişdür aşfiyā

6 ‘Aşkdur أَنْظُرْ إِلَيْكَ söyleden Musaya hem
لَنْ تَرِنِي söyleyen ‘aşkdur daḥi sırreş ḥafā

7 ‘Aşk gibi rehber bulunmaz kūy-ı yār-ı vuşlata
İktidā et ‘aşka vuşlat ister iseñ ‘Aşkīyā

49

Diger Üslūb-ı Nāzūk

1 Şarāb-ı nāb vermedi keyf ey dilrūba baña
Destūñle nūş etme verür keyf ü şafā baña

2 Müşkil marāz esīr-i‘ aşk-ı ferāş olan
Ben ḥastaya la‘ l-i yārdur devā baña

3 Āh u enīnūme raḥm etse n’olur o yār
Bir buse kerem eylese ol ‘ayn-i şifā baña

4 Maḫşūd eger mevtüm ise işte ben öldüm
Lāyık mı bu deñlü edesin cevır ü cefā baña

5 Kātl et [ki] diyet aḥz edeyim rüz-ı ḥaşırde
Bir bir ver būseleri ‘Aşkī vefā baña

50

Na‘ t-ı Seyyidü’l-ekvān Aleyhi’s-Selātü’r-Raḥman

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

+ + - - /+ + - - /+ + -

1 Faḥr-ı ‘ālemdür imām-ı enbiyā
Faḥr-ı ‘ālem ‘āşıkana muḫtedā

^{6a,b} Araf Süresi 143. Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca "Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!" dedi. (Rabbi): "Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim.

⁴⁹ YK 113a HM 144b TA 165a

Gazelin müşterek bir vezni yoktur.

⁵⁰ YK 113b HM 144b TA 165b

- 2 Tuta gör abli-i metin şer  ini
Dest-g r n  ola maŗşerde sa a
- 3 Olmaz ol r h-ı d l letde az n
Fa r-ı   lem olsa ger r h-n m 
- 4 V şıl-ı derg h-ı va det kim olur
Etmese Fa r-ı cih na i tid 
- 5 S  ar-ı serş r-ı va detse mur d
Bezm-i iŗri   aŗ ına gir bul şaf 
- 6 Z hid-i bed-meŗreb n bulmaz fel h
  Aŗ a ink r etdi inden b -nev 
- 7  ttib   et   aŗ  ile Mecn n ol
Ger şef   at ister-ise    Aŗ iy 
- 8   tem-i şıdk u ris let ş hidur
C mle   lem ser-be-ser mu t c a a
- 9 A a tefv z eylemiŗ ma l kını
Bildi in iŗler  ab b-i Kibriy 

51

 ki ş   ir-i N -tamam Cid r-ı Mescid-i Sa  adet-i Nebeviyyeye
Ber -y  Tekmil-i şen da M n sib Gofte Ber -y  Ta  riz 

Fe  il t n fe  il t n fe  il t n fe  il n
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Nev z h r iki su end n-ı keŗ fet-p r 
Biri  ass n ge in r birisi Ka  b  l-B la  
- 2 D m-b r de iki  odb n su en-s zlı  eder
Z t-ı n -ŗ stelerin g rmez olup g v-ı d -p 
- 3 Biri nevreste bel  nev-heves olmaz ta  y b
Birisi r ŗ-i sefid n g r p etmez mi  ay 
- 4 Biri g stermede ş tranc-ı ş   irde geh  r  
Mat eder   aŗ kını etmese ta s n-i ed 
- 5 Birisi f l gibi kec-rev eder ol r st kıy s
Nice ş tranca d ŗer esb-i ma   arifde ged 

⁵¹ YK 113b TA 165b

- 6 Refte refte hele ol birisi beydâk-ı vārī
Giderek şadr-nişin olsa çü ferzāna becā
- 7 Birisi meykede bābında berehmen olsa
‘İşrete tevbe eder görse yüzün zühd-i Hudā
- 8 Ne revā mescid-i Faḥr-ı rüsüle böyle kelām
Yazıla var ise me‘ mūrı anuñ ez-üşekā
- 9 Nice Ḥassān belāgat şu‘ arā vardur kim
Sāye-i gītī-sitān şāh-ı cihānda ḥālā
- 10 Şānına şın tefekkür edicek isti‘ dād
Yok mı bunlarda meger görmedi Şeyḥu’l-ḥarema
- 11 Ne ḥayādur ne cesāret ne edeb aḥmak imiş
Göstere ḥalkı bu nazmı edeb eyler udebā
- 12 Ben gibi şā‘ ire bil ver ki suhendān olasın
Sālik-i nazmadur nā-süfte delem derseñ eyā
- 13 Bıkr-i fikrūñ analandırmaña ‘ Aşkī gibi çok
Sen kıyās etme ki Yesribde bulunmaz şu ‘ arā

52

Ba‘ zı Sālikāne Taḥrīr Olunan

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Mekteb-i ‘ irfāna gir evvel ḳademde sālīkā
Nüşā-i kübrāyı bul andan oḳu sen ibtidā
- 2 ‘ Aşk remzin fehmi ḳıl sen ṭālib-i Mevlā iseñ
Ḳoy vücūduñ pūte-i ‘ aşḳ içre yansın hā-be-hā
- 3 Ḳāl olup ḳıymet bula cismūñ zer-i bāzārda
Nice zer-ger ṭālib olsun arasunlar cā-be-cā
- 4 Bezr-i tevḥīdi eküp arz-ı dilūñde sa‘ y ḳıl
Eşk-i çeşmūñle şuvār tā mīve-dār olsun saña
- 5 Mazḥar-ı sırr-ı tecellī olmağa ol sāde-dil
Pāk ola dilden ḳamu evsāḥ-ı ḥubb-ı māsivā

⁵² YK 114a HM 145a TA 166a

6 Refref-i ‘aşka süvār ol kurb-ı **أَوْ أَدْنَى** ‘ya var
Maḥv kıl bu cismi fehm et bul fenā-ender-fenā

7 Sırr-ı vaḥdet ne’ydügin keşf eyler idim şimdi ben
Olmadı ruḥşat baña iskāt-ı fem et ‘Aşķīyā

53

Na‘ t-ı Maḥbūb-ı Hudā

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Her ser-i mūyumda biñ cānum olursa Muştafā
‘İyd-ı vaşla cümlesin kurbān edem ey Müctebā

2 Kā‘ be-i kūyuñ ṭavāf etmek içün sa‘ y eyledim
‘Ālem-i ma‘ nāda iḥrām-bend olup geldim Şehā

3 Merve ḥaḳķı sa‘ yımız meşķūr ola ey Şāh-ı dīn
Teşne-lebden zemzem-i vaşluñ dırığ etme baña

4 Revzen-i ḳaşr-ı vidāduñdan göründi zāt-ı Ḥaḳ
Görmeyen gözler kör olsun sevmeyen kāfir yana

5 Māye-i kevn ü mekānsın *kūn* musaḥḥar zātuña
Şāni-i Mevlā desem ṭa‘ n etme zāhid sen baña

6 Refref-i iḳbālüne süllem olup çarḥ-ı semā
Enbiyā ervāḥı ta‘ zīm-ile dedi merḥabā

7 Kūnh-i zātuñ bilmeden ‘āciz cem‘ i-ī mümķināt
Na‘ t-ı zātuñdan ğaraż ancaḳ tevessül ‘Aşķīyā

54

Gofte-i Hoş Üslūp

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Bir şeb-i deycūrda yār-ı vefā geldi baña
Gūyiyā şems ü felek nūr u ziyā geldi baña

2 Şīve-i reftār ile üftādeye verdi selām
Dest ber-sīne çe-güyem merḥabā geldi baña

^{6a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

⁵³ YK 114a HM 145a TA 166b

⁵⁴ YK 114b HM 145b TA 166b

3 Maḳdem-i pākiye gitdi cümle ḡam hecr ü firāḳ
Çekdigüm hecre bedel zevḳ u şafā geldi baña

4 Zülf zencirini gerdāna taḳup çekdi beni
Sine-şāf olmaḡa dilberle ḡayā geldi baña

5 Dem-i vaşlinda döküp jāle-i eşkin ‘ Aşḳiyā
Gül-ruḡ üzre bu ne ḡālet ki bükā geldi baña

55

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 ‘ Arş-ı a‘ zam yār ile bir teng-cā olmaz baña
Cennet-i Firdevsde ansız şafā olmaz baña

2 Rind-i ‘ aşḳam günbed-i ḡazrā olursa sāḡarum
Yār elinden içmedikçe merḡabā olmaz baña

3 ‘ Aşḳ ile yandım yaḳıldım heft deryā gelse ger
Teşne-i hecr ü firāḳam ḳaṭremā olmaz baña

4 İbn-i Meryem ger ṭabībüm olsa bilmez derdümü
Vuşlat-ı dilberden özge bir devā olmaz baña

5 Sāḡar-ı mezkūr olursa bāde pür-zevḳ u şevḳ
Neş’e-baḡş-ı yārsız ey ‘ Aşḳiyā olmaz baña

56

‘ Ayn-ı Vaḳı‘ Ḥasb-ı Ḥal

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Dehr-i fānide iḳāmet ‘ ayn-ı miḡnetdür baña
Şanma kim aşl-ı vaṭan bu renc ü ḡurbetdür baña

2 Ben gibi dīvāne-gāna āḡiretdür cilve-ger
Yoksa bu dünyāda olmaḳ bir musibetdür baña

3 Hāne-i şer‘ i ḡarāb etdi biraz ḡāv-ı dü-pā
Bu ne ḡālet ne cesāret bu ne ‘ ibretdür baña

4 Ṭa‘ n ederler ḡaḳ sözüm ḡuş eyleyen seg-meşrebān
İḡtiyārüm elde yok bu şer‘ a ḡayretdür baña

⁵⁵ YK 114b HM 145b TA 167a

⁵⁶ YK 114b HM 146a TA 167a

- 5 Lût kavminden beter nādāna düşdi vaqtimüz
Hâk dedim Manşūr-ı dehrem dār-ı nevbetdür baña
- 6 Şer‘ -i rüşvet ile yāḥūd ḥāṭır-ı ehl-i gınā
Yürüdiler nā-be-cā bu cā-yı ḥayretdür baña
- 7 Dīniñi dünyāya tebdīl eylemiş dānişverān
Cāhile söz qalmadı bu yerde töhmetdür baña
- 8 Bā-Yezīd-āsā geçer ser-şadra şeyḥān-ı Yezid
‘Arz eder kāfir kerāmet şūfī şūretdür baña
- 9 Etdi erbāb-ı münāşib mescidi gūyā ki sūk
Zāhir oldı bid‘ at işler gayr-ı hicretdür baña

57

Na‘ t-1 Şerīf

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bende-i Kıtmır-i bāb-ı Mustafāyam ‘Aşkiyā
Sāye-i Kehf-i emāna mültecāyam ‘Aşkiyā
- 2 Eyledim rīş-i sefidüm dergehi çārūbı ben
Rüft u rüb-ı ḥār u ḥāşāk-i sivāyam ‘Aşkiyā
- 3 Kisve-i insān ile zāhirde gerçi ādemem
Ma‘ nide bir şāh-ı iklīm-i bakāyam ‘Aşkiyā
- 4 Hıcre-i ‘arş-ı berinde ḥizmet-i Faḥr-i rüsūl
‘Arş-gır-i şöhet etdi ḥāk-i pāyam ‘Aşkiyā
- 5 Şāh-ı evreng-i cihān olmağdan evlādur baña
Tek olam a‘ tāb-ı bābuñda gedāyam ‘Aşkiyā

58

Gazel-i Berceste

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Oldı meftūn dil-i ḡam dīde-i nā-çār saña
Raḥm kıl şimdi kıl oldum ey sitem-kār saña

⁵⁷ YK 115a HM 146a TA 167b

⁵⁸ YK 115a HM 146b TA 167b

- 2 Nice Hārūt eder çāh-ı zenehdānuña kayd
Çeşm-i çāduların bend ede sehḥār saña
- 3 Aşılur ıkd-i Şüreyyāya saçından Leylā
Kays-ı Mecnūnuñ eder görse bu reftār saña
- 4 Hāl-i Hindūlaruñı cizye-geri mülk-i Habeş
Çin-i zülfüñ ki esir eyledi tatar saña
- 5 Eylemiş faşş-ı nigīn nighüñde teşhīr
Cümle maḥlūkı Süleymān teki Settār saña
- 6 La' l-i gevher-fikenüñ āb-ı hayāt u hayvān
Teşne-i vaşl-ı zülālüñ dil-i bīmār saña
- 7 Derdün ile dil-i bī-māruma dermān eyle
Arz-ı hāl etmededür Aşkī-yi ğam-ḥār saña

59

Ġazel-i Taşavvuf

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Gel tavāf eyle diyü ibrām eder zāhid baña
Şāḥib-i beyti tavāf etmekle buldum ben şafā
- 2 Yārdan dūr etmek ister bendesin aġyārlar
Olmış iken bāġ-ı vaḥdetde anuñla āşinā
- 3 Savm u ḥacc u hem tavāf u hem şalāt ezkārlar
Aşıkı kurb-ı bisāt-ı yārdan eyler cüdā
- 4 Şümme vechullāha mazḥar oldı aşık etme şek
Māsivāyı atdı dilden qaldı pes aşk-ı Hudā
- 5 Ben desem ben benligüm ben bilmenem ben ben neyem
Zāt ile zāt oldı zātum zāta gel baḳ Aşkīyā

60

Gofte-i Fedā'iyye

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Eşk-i çeşm-i gevherüm ḥāk-i der-i ḥāna fīdā
Eyledim ömr-i girān-māyemi sultāna fedā

⁵⁹ YK 115b HM 146b TA 168a

^{1a} taleb: tavaf HM 146b, talep TA 168 a

⁶⁰ YK 115b HM 146b TA 168a

- 2 Sen Süleymān-ı zamān mālīk-i erķabı ümem fedā
Reh-güzāruñda olam şıdk ile mūrāna fedā
- 3 Tābiş-i ‘ aşķ-ı vüçüduñ beni maķvetdi bu şeb
İkilik ķalmadı ortada ne var yana fedā
- 4 Dāne vü dāmına dilbeste iken oldı āzād
Şem‘ -i iķbālūme olsun nice pervāne fedā
- 5 ‘ Aşķīnūñ bir cānı var ol da senūñdür ey dost
Ne edem bilmenem āh Maķbūb-ı Sübhāna fedā

61

Ġazel-i Mātemiyye

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Rūz-ı mātemden berü ref‘ oldı ‘ ālemden şafā
Şöyle ğam-gīn oldı zirā rūķ-ı pāk-i Muşţafā
- 2 Ehl-i beytūñ şīşe-i ķalbine bir taş urdı çarķ
Hūn-feşāndur çeşm-i Hāķ-bīn-i ‘ Aliyyü’l- Murtaşā
- 3 Bu semāda gördüğūñ ebr-i maţar zannolmasun
Dūd-ı āh u eşķ-i çeşm-i ‘ aşīķān-ı mübtelā
- 4 Tā be-maķşer kışşā-i pūr-ġuşşā-i mātem eşit
Hūn-ı Yahyā-veş ğönülde cūş eder baķr-ı belā
- 5 Ağlayan gözler görür şāh-ı Hüseynūñ vechini
Aġla đurma rūz u şeb müştāk iseñ ey ‘ Aşķiyā

62

Na‘ t Be-zımn-ı Ġazel

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hāyāl-i la‘ l-i yāruñ teşne vü ħayrānıdur cānā
Evtād-ı sāġar-ı ġülfāmenūñ sekrānıdur cānā
- 2 N’ola bir pāy-būs-ı vaşl-ı dildār olmadım gitdi
Bihişt-i kūy-ı vaşluñ derd ü ğam hicrānıdur cānā
- 3 Esīr-i ‘ aşķ bīmārı tefakķūd eyle me’cūr ol
İ‘ āde sūnnet-i Hāyrü’l-beşer fermānıdur cānā

⁶¹ YK 115b HM 147a TA 168a

⁶² YK 116a HM 147a TA 168b

4 Ȧarım-i Ka‘be-i kũy-ı viřālũñ zemzem-i eřkũm
Dilũm lebbeyk-zen-i ferman ber ũ qurbānıdur cānā

5 Beni ol ravza-i bāğ u cināna eyle bir da‘vet
O gũlzāruñ ezelden bũlbũl-i nālānıdur cānā

6 Sezā ikrāma bendeñ hayli demdũr ey keremkānı
Der-i derbānınuñ efkende-i mihmānıdur cānā

7 şikeste beste na‘tuñla kitābum pũr-me‘ānıdũr
Ȧabũl et ‘Ařķı bendeñden bu nev dıvānıdur cānā

63

Tercı‘-bend

Mefā‘ilũn mefā‘ilũn fe‘ilũn

+ - + - / + + - - / + + - -

1 Urulsun sīneme biñ tiğ-ı a‘dā
Cemālũñden beni dũr etme Mevlā
Olam Mecnũn-veş ‘ařķuñla řeydā
Cemālũñden beni dũr etme Mevlā

2 Bu ‘aql u fıkır ũ ten Ȧalkısun aradan
Bilũrem anları sensin yaradan
Niyāzumdur saña ancak buradan
Cemālũñden beni dũr etme Mevlā

3 Gũnāhum ħadden efzũndur efendim
Velikin ‘āciz ũ pũr-derd-mendem
Der-i cũduñda ‘ařıķ mũste- mendem
Cemālũñden beni dũr etme Mevlā

4 Ki şem‘-i bezminũñ pervānesiyem
Senũñ ‘ařķuñ ile sũzānesiyem
Cihān bilũr Ħaķuñ dıvānesiyem
Cemālũñden beni dũr etme Mevlā

5 Kimi esmā řıfāt ister ‘ināyet
Olaydım der kimi řāĥib-kerāmet
Bu ‘Ařķıñũñ hemān maķřũdı bizzat
Cemālũñden beni dũr etme Mevlā

⁶³ YK 116a HM 147b TA 168b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün
- + - - / - + - - / - + - - /

- 1 ' Aşk yoluñda çekmişem haylî serencām-ı belā
Görmedim bu dehrde bir yār-ı şādıkdan vefā
- 2 Cān u mālum bezl edüp vāfir sitemler görmişem
Görmedim bir yār kim ' arz-ı cemāl eyler baña
- 3 İstikāmetden düşüp hayretde dil güm-rāh iken
Oldı nūr-ı Faḥr-ı ' ālem bendesine reh-nümā
- 4 Ba' d-ez-īn dil māsivādan meyl-i istiğfār edüp
Ḥamdülillah olmuşam vāreste-i kayd-ı ' anā
- 5 Bāb-ı feyz-i şehsüvār-ı enbiyādan yā İlāh
Dür u mehcūr etme bābuñda gedādur ' Aşkiyā

Na' t-ı Şerīf

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Merḥabā ey rāḥat-ı rūḥ-ı revān-ı enbiyā
Buldılar senden emān bu cümle kân-ı enbiyā
- 2 Merḥabā ey dest-gīr-i müznibān-ı bī-nevā
Senden isterler şefā' at ümmetān-ı enbiyā
- 3 Merḥabā ey pādişāh-ı enbiyā vü mürselīn
Merḥabā ey şafder-i şāhib-kırān-ı enbiyā
- 4 Merḥabā ey maḳdem-i küfri ḳalālī maḥv edüp
Vaḥdet ikliminde olduñ ' ārifān-ı enbiyā
- 5 Gösterüp ruḥ düşmenān[1] māt eden
Sāḥa-i şaṭrancda sensin şāhān-ı enbiyā
- 6 Nice beydaḳ-var ümmet oldu sāyeñde mülūk
Dü cihānda eylediñ icrā-yı şān-ı enbiyā

⁶⁴ HM 148a

⁶⁵ HM 147b

7 Kankı bāba ben tekāpū eylesem ‘afvum için
Var mıdur hiç senden özge mihribān-ı enbiyā

8 Cümle ‘ālem senden isterler meded sensin belī
Māh-ı tāban-ı nübüvvet āsumān-ı enbiyā

9 ‘Aşkı-i mücrim bāb-ı a‘ tābuñda eyler ilticā
Rūz-ı maḥşerde şefī‘ ol ey emān-ı enbiyā

[Harf-i be]

66

Harf-i bā salli ala Seyyidü’l-enbiyā

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 İbn-i ‘Abdullāh gördi görmedi meb‘ūs-ı Rab
Görmiş olsa müslümān olurdı bī-şek Bū Leheb

2 İbn-i ‘İmrān görmediler gördi sāhirler Kelīm
Anuñ-içün geldiler imāna anlar bī-ta‘ab

3 Sihilde Musā’dan istizān edüpdür sāhirān
Bā‘is-i imānı olmış onlara ḥüsn-i edeb

4 Gürg-i Yūsuf gibidür İblīs lakin bī-hayā
Bu’l-beşer etdi tevāzu‘ mağfiret kıldı taleb

5 Çıkmaz idi Cennet-i a‘ lādan Ādem yek kadem
Gördi ḥabbı ḥabde düşdi ‘aşkına ekl etdi ḥab

6 İbn-i Dāvūd nāmesinden bādi-i ta‘zındür
Zevce-i Peygamber oldu işte Belķis-ı ‘Arab

7 Dergeh-i sālār-ı Faḥr-ı enbiyāda ‘Aşkiyā
Kıl edeb fersā-cebīn ü eşk-riz ol rūz u şeb

67

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 ‘Aşk verdi destüme bir tığ-ı ḥün-efşān ‘aceb
Ben anuñla gālib oldum münkirāna bu sebeb

⁶⁶ YK 116b HM 148a

⁶⁷ YK 116b HM 148b

- 2 Kuvvet-i Rüstem baña ihsân edüpdür şâh-ı ‘aşk
Kaçdı cengümden benüm Zâla denildi bü’l-herreb
- 3 Göñlümi âteş-kede etmiş benüm bu sūz-ı ‘aşk
Ol sebebdan cismüm içre cānum oldı pūr-leheb
- 4 Dil verelden mihrüñe dūzağ mekānum gūyiyā
Bir sağardur bağr-ı sūziş cism ü cānumdur hatab
- 5 Girmişem ben pūte-i ‘aşka beni terk eyleyiñ
Gıll u gaşıdan pāk ola tā kim vücūdum çün zehab
- 6 Hākden bir pūte-i vahdet ki pūr-hikmet idi
Çün ‘Azāzil görmedi kör oldı çeşm-i Bū Leheb
- 7 Enbīyādan ‘ālime mīrāşdur ‘ilm-i ledün
Nisbet ile behre-mend olmaz meger şāhib-haseb
- 8 Seyyidü’s-sādāt gördi ittibā‘-ı sünnetin
Fārisī Selmāna ehl-i beyt ile urdı lağab
- 9 Maşkat-ı re’sim benim Kilisdür ez-ibtidā
Şundı cām-ı ‘aşk [1] sākī deste der-şehr-i Haleb
- 10 ‘Aşk u takvā ile kurbıyyet müyesser herkese
Fā’ide vermez Peyember-zāde olsañ da neseb
- 11 ‘Aşka düşdüm ‘aşk buldum ‘ayn-ı ‘aşk oldum bugün
Pey-revānum var ise ‘aşk ile etsünler taleb
- 12 Kāle-i dünyā ne-dārī ey sevdigüm cānum senüñ
Hançer-i ‘aşkuñla katl et hep senüñ olsun seleb
- 13 Söyleme va‘ız baña ‘ilm ü ‘amel Cennet-Sağar
Cümlesin etdım fidā şāhid o gün bu ‘aşk[a] hep
- 14 Ğarğ-ı bağr-ı ‘aşk-ı Aḥmed olmışuz pend eyleme
Na‘ra-i هَلْ مِنْ مَّزِيدٍ i ‘Aşkī duymaz mı ‘aceb

14^b 50 Kaf 30. Âyet: “O gün cehenneme "Doldun mu?" deriz. O da "Daha var mı?" der.”

Sitāyiş-i Şāh-ı Levlā

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

1 Senüñ nūruñ cihānı kıldı pūr-tāb
Ziyā-yı hüsn-i pākünden çü mehtāb

2 Cemālin 'arz edince Server-i dīn
Nücūmıdur buyurdı cümle aşhāb

3 Olursam mihir ü māh aḡter teki ben
Ki rūḡum rūḡdan perverde ki tāb

4 Ziyā ister mihirden meh teki ol
Tehī dil ol ziyā içün bu esbāb

5 Dilerseñ evliyānuñ kurbetini
Muḡarreb cüst ü cū eyle bul erbāb

6 Senüñ ol muşḡaf-ı hüsnüñ bilür kim
Şıḡar mı nūn ḡalem ḡarfine i' rāb

7 Senüñ ol nūr-ı vechüñ mescid-i dil
Güneş-veş gösterüpdür tāḡ-ı miḡrāb

8 Cemāl-i Cennetüñ-veş ḡanda vardur
Ki ḡūr-ı 'in olur gördükde etrāb

9 Ne oldı 'Aşḡı-yi dīvāne gördi
Bes oldı ravza-i Cennetde bevvāb

10 Senüñ Kevşer lebüñ şīrīn cāndan
Bulur lezzet o lezzetden bu cüllāb

11 Bulur zevḡ u şafā ḡuş etse 'āşık
Beyān-ı lezzetinden cümle aḡbāb

Ġalebe-i 'Aşḡ Hengāmında Gofte-būd

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Nev-be-nev 'aşḡum baña vermekdedür zevḡ [u] ḡarab
Ol sebebeden şāddan ḡayrı dilümde yok kereb

⁶⁸ YK 116a HM 149a

⁶⁹ YK 117a HM 149a

- 2 Cezbe-i şevkum bu ‘aşkdan beste gönlüm hâ çeker
Lezzet-i zevküm daği kām-revān eyler taleb
- 3 ‘Aşk-ıla cām-ı şarābı nūş eden mestāneyüz
‘Aşk-ıla ser-mest olup maẓhar-ı tecellā-yı ğāẓab
- 4 Leylī-i devrānumuñ ‘aşkıyla ben Mecnūnuyam
Var mıdur bir ben gibi kavm-i ‘Acemde yā ‘Arab
- 5 ‘Aşk baña ħurşid gibi envārını ihsān eder
Ol sebeble pūr-ziyā oldum cihānı nev-neseb
- 6 Ol ziyādan perveriş buldum dilüm meh-veş sebāt
Terbiyet-le bed’ eder rūḥ-ı revānum nūr-ı Rab
- 7 Pūte-i‘ aşk içre her kim ki eritmez cismini
Şāf olmaz ğıll [u] ğaşdan ḥālīş olmaz çün zeheb
- 8 Kürre-i āteş gibi etdi dilüm sūzişle ‘aşk
Kıl nazar āh-ı şerer-ḥizūm ne gūne pūr-leheb
- 9 Nār-ı ‘aşkuñ tābişi yakdı dilüm dūzaḥ gibi
Bilmenem bu cism ü cānum dūzaḥa olmış ḥaṭab
- 10 ‘Aşk murādumdur benüm gerçi ezel terk eylemem
Çün maḥabbetle şehādet vermişem budur edeb
- 11 Çün Ḥabībullāha ben ez-cān u dil müştākıyam
‘Aşkī rāh-ı ‘aşka düşdi kıldı terk-i var hep

70

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dür oldum ravzadan zār eylerem çün ‘andelīb
Āh ol bāğ-ı nübüvvetden cüdā düşdüm ğarīb
- 2 Nice biñ bülbul nevā eyler o gülşende müdām
Diñle kalk bir kez figānı ger ba‘ id ü ger qarīb
- 3 Ḥayl[i] demdür bülbul-i feryād kim hoş-nağmeyem
Var mıdur ben-veş o gülşende ‘aceb şavt-ı lebīb
- 4 Bir gül için nice zaḥm-ı hār-ḥorde dest-i men
‘Aşk ile olmuşam ben suḥre-i dīv-i raķīb

⁷⁰ YK 117b HM 149b

- 5 Ol gül ü gülzār-ı hüsne cān [u] dil tālib ise
Bir qādem aqdem gelüp al ta baña olsun naşib
- 6 Bir gül-i tāze-şüküfte var iken elde göñül
Ya niçün pejmürdesin kıldı taleb nefsi firib
- 7 Böyle bir güldür maḥabbetle sirişte der-bihişt
Ḥāme-i kudretle yazdı nāmını Mevlā Ḥabīb
- 8 Derd-i aşka yā Resūlullāh devādur vuşlatuñ
Var mıdur sen-veş Ḥudā halk eylemiş ḥāzık ṭabīb
- 9 ‘Aşkī bendeñ mücrim ü müznib gedā-yı bī-nevā
Raḥmet ü şefkat senüñdür eyleme red yā Mücīb

71

Der-ḥālet-i İncizāb Gofte-būd

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Gīne erdi sem‘ üme bang-i biyā in bezm-i Rab
Şevk müzdād oldı dilde cān-ı men kıldı taleb
- 2 Ta ezel şayt-ı elestün lezzetinden mest idim
Şimdi gūş etdim semā‘ a başladım geldi tarab
- 3 ‘Aşk oldı hem-demüm hem zaḥmuma ol merhemüm
Ceẓbe-i ḥabl-i nebī bī-iḥtiyār çekdi ‘aceb
- 4 Kim bu rāh-ı ‘aşk-ıla tay etseler bī-keyf ü kem
Bir meşakḳat görmeyüp bir kimseden çekmez ta‘ab
- 5 Kendüñi terk eyle vü ol rāh-ı ‘aşka koy qādem
Terk-i esbāb eylegil māni‘ olur saña sebeb
- 6 ‘Aşk bir bāz-İlāhīdür dilümde meskeni
Şu‘ le-zār eyler anı ez-ibtidā küçek ḥaṭab
- 7 ‘Aşk bir kīmiyyā nüḥāsuñ eyle teslim etme lech
Ba‘d-ez-ın bu zer-ger-i ‘aşkdan olursun hoşzeheb
- 8 Cāhil-i münkir denī bī-ma‘ rifet gāv-ı dü-pā
Bu Cehil oldı şekāvetle aña bu bedlākab
- 9 Hem-dem olma münkirāna ‘aks eder ḥālī saña
Gūyiyā sarı maraẓ te’sir eder mişlü’l- cereb

⁷¹ YK 118a HM 150a

10 Şeyh olan kibr ü hasedle olıda Bū Cehl-i zamān
Hemş-seridür dūzaḥ içre ‘ avreti bil Bū Leheb

11 Rāh-ı ‘ aşka mürşidüm ‘ Aşķī beni irşād eder
Ġayrıdan ḳat‘ -ı ümīd oldum yeter Maḥbūb-ı Rab

72

Münācāt

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

+ + - - /+ + - - /+ + -

1 Dest-gīr-i fuḳarāsın yā Rab
Müttekā-yı zu‘ afāsın yā Rab

2 Sofra-i cūduña muḥtāc ḳamu
Rāzıḳ-ı bāy u gedāsın yā Rab

3 Cismden ḳat‘ -ı nazar ervāḥa
Fā’iz-ı feyż u ‘ aṭāsın yā Rab

4 Şeb-i tārikde güm-rāhana
Baḥş-ı nūr-ı rāh-nümāsın yā Rab

5 Çeşm-i ma‘ lül-i başiret olana
Şübhesiz kuḥl-i cilāsın yā Rab

6 Hem sebeb daḥı müsebbib sensin
Māni‘ ü mu‘ ṭī Ḥudāsın yā Rab

7 Yok naẓirüñ hem şeriküñ aşlā
Mālik-i her dü-serāsın yā Rab

8 Hep musaḥḥar ḳabẓa-i ḳudretüñe
Ḳādir ü Ḥayy u Baḳāsın yā Rab

9 Baḥr-i tevḥīde beni eyle revān
Bī-‘ ıvaz baḥş-ı liḳāsın yā Rab

10 Zıkr ü fikrūñle beni meşgūl et
Kerem et rūḥa ġıdā yā Rab

11 Sırr-ı ‘ aşka beni maẓhar eyle
Derdsin hem de devāsın yā Rab

12 Sāġar-ı mihr şunup mest eyle
Beni ḥayretde ḳoyasın yā Rab

⁷² YK 118a HM 150a

13 İki dünyâyı unutsun zāta
Bir ziyād eyle havāsın yā Rab

14 ‘ Afv kıl vākı ‘ olan ‘ işyānı
Mu‘ teref-i ‘ Aşķi ḥaṭāsın yā Rab

15 Beni ṭa‘ n eyleyen a‘ dālarımuñ
Ver hemān türlü belāsın yā Rab

73

Na‘ t be-Tāriḥ-i Berā-yı Bāh-ı ReceB

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Maḳdem-i pākūñle buldı dil şafā māh-ı receb
Gitdi ğam endūh u miḥnet her cefā māh-ı receb

2 Müjdeverlik etme ta‘ līm-i hüd hüd ol
Ḳanda Peyġamber olurdı ez-şabā māh-ı receb

3 Bād-ı feyzüñ olmasa pīrāhen-i Yūsufda yār
Gelmez idi pīre bŷy-ı āşinā māh-ı receb

4 Cān nişār etsem ḳudŷm-ı meymenet-mersŷmuña
Az gelŷr bīñ cānum olsa hep fedā māh-ı receb

5 Rāḥat-ı rūḥum daḥı dilde fütŷḥumsun benŷm
Nŷr-ı çeşmŷm bu peyāma bŷriyā māh-ı receb

6 Sen ne bir māh-ı mŷkerremsin ḥaḳ-ı muḥtārsın
Elçilikle ser-firāz olduñ eyā māh-ı receb

7 Āsumān-ı enbiyādan āb-ı nīsan-ı güher
Ol şadef-dŷrcine dŷşdi sende yā māh-ı receb

8 ‘ Āşıķān olmış idi revzen-kŷşā-yı intizār
Mŷjde-i neşr-i livāsın ibtidā māh-ı receb

9 Ḥora geçdi nezd-i maḥlŷk içre bu ḥizmet tamam
Ḥaşre dek ta‘ zīm eder ‘ ālem saña māh-ı receb

10 Sañma kim mü ’min faḳat her mŷşrik-i din etdiler
Doġdıġuñ günden ḥarām sefk-i dimāmāh-ı receb

11 Gŷş-ı vātāñ istimā‘ ı cŷrmden olmış aşam
Etmemiş bir māha böyle Ḥaḳ ‘ aṭā māh-ı receb

⁷³ YK 118b HM 150b

- 12 Nuṭfe-i nūr-ı nübüvvet sende rahm-ı mādere
Düşdüğü yetmez mi faḥr etsiñ sezā mäh-ı receb
- 13 Şaf-be-şaf ervāḥ-ı ‘uşşāk beste dest-ber-kemer
Ber-hilālet-bang mized merḥabā mäh-ı receb
- 14 ‘Iyd-ı ekber etseler şāyestedür sende ümem
Sen getirdüñ bu peyām-ı Muştafā mäh-ı receb
- 15 Şehr-i pāk-i Aḥmed-i Muḥtārda Ḥaḳ nice sāl
Nev-be-nev görsün bu gözler cā-be-cā mäh-ı receb
- 16 İşte bu sāle erişdiñ ḥamd ola tāriḥ-i tām
Ḥaḳ mübārek eylesün bu ‘Aşķīyā mäh-ı receb
(1268)

74

Gofte[-i] Āşıkāne

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ‘Aşķ tā rūz-ı ezelde eyledim ben intihāb
Gence güncāyiş meger olmuş ḥarāb-ender- ḥarāb
- 2 ‘Aşķla vīrāneyüz şüretde ma‘ nāda ‘imār
Erişür her dem dile Ḥaḳdan ḥıṭāb-ı müsteṭāb
- 3 Dāne için dām-ı ‘aşķa düşmedüm ben zāhidā
Dāne ‘aşķdur dāmı ‘aşķdur zāt ‘aşķdur ‘aşķ-yāb
- 4 Bir şerār-ı āh dilümden oldu zāhir ol zamān
Ol şererle heft deryālar bulupdur iltihāb
- 5 Āyet-i tefsīr-i ‘aşķı şorma zāhid añlamaz
Gelmez ol tibyāna ḳāl ile bu ‘aşķa yok kitāb
- 6 Eyle bir ‘ilm-i leddünnīyi vasāyıt aḥz ḳıl
‘Aşķdan ma‘ nāyı ‘aşķı fehmi ḳıl var bī-ḥicāb
- 7 Mülk-i ‘aşķa ‘Aşķī olmuşdur bugün sultān-ı ‘aşķ
Ṭālib-i ‘aşķ-ı İlahī gelsün etsün daḳḳ-ı bāb

⁷⁴ YK 119a HM 151a

Gofte-i Rindiyâne

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sāḳiyā ḥamr-ı cemalüñden baña verdi şarāb
Lezzet-i şevḳinden olsun cān u dil 'aşḳa kebāb
- 2 Ben gibi ḥamr-ı cemālüñ mesti bir kes olmadı
Bî- haber oldu vücūdum mest-i lā-ya' kıl ḥarāb
- 3 Mest-i ḥ'ābuñdan uyansam bir kezin görsem seni
Bilmenem n'oldı baña bu rüz u şeb didemde ḥ'āb
- 4 Zerre gelmez şems-i ḥāver tābiş-i ruḥsārdan
Olma pinhān 'āşıkāndan ref' kıl yüzden niḳāb
- 5 Setr kıl aḡyārdan belki işābet-i 'ayn olur
Şal ruḥ üzre zülf setr etsün ne ḥācet ihticāb
- 6 Key tüvān kılmak nazar ḥurşid-veş ruḥsāruña
Olmasa meh-veş cemāli şems olmaz der-ḥicāb
- 7 Çeşm-i nūrı aḡz eder ḥüsnüñ nazar kılsa perī
Şa' şa' -i berḳ-i cemālüñdür celāletden be-tāb
- 8 Çün muḥāl ü mümteni' dür herkese vaşluñ senüñ
Gerçi vaşluñ bî-fasıldur kimse fehm etmez ḥisāb
- 9 'Aşḳī pervāne gibi şem' -i risāletde döner
Ol sebebdan cānını sūzān eder bî-ictināb

Beyān-ı Hāl-i Ḥad Be-tasavvufane

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ilün
 + - + - / + + - - / + + - -

- 1 Ezelden kıble-gāhum vech-i maḥbūb
Ḥüsünden ḡayr[ı]ne var 'aşḳa mergūb
- 2 Anuñçün oldu şimdi bu *levlāk* nutḳı
O ṭālib oldu şimdi 'ayn-ı matlūb

⁷⁵ YK 119a HM 151b

⁷⁶ YK 119b HM 151b

^{2a} *Levlāk*: “Levlāke levlāk lemā halaktu'l-eflāke” hadisinden iktibastır. (*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)

3 Baña naql-i meveddet farz-ı ‘ayndur
Nazar kıl cüz’ ü külden şe’n-i mendüb

4 Vücūdum menşe’-i ‘aşk u maḥabbet
Vücūdum bir ikiye oldu mensüb

5 Anı bende gören ehl-i hüner-ver
Bu nisbetle berī oldum zi-ma‘yüb

6 Vücūdum rahmet-i ‘ām oldu ḥalka
Vücūd-ı cūd-ı feyzum ḥāşşa mevhüb

7 O rahmetden cihāna mürsel oldum
Ğazap ġālib olur mı çünki maġlūb

8 Şıraṭ-ı müstākīmüñdür hidāyet
Edüp terk-i ṭarīḳ rāh-ı maġzūb

9 Şaḳın ḍāl ü muḍıl olma ḥazer kıl
Olur idrāk-i ḥālūñ soñra maḳlūb

10 Bu şer‘ i bil ki Mevlānuñ şırāṭı
Ki güm-rāhlar ḥayāli oldu menkūb

11 Baña imān rehber şer‘ imiz ḥaḳ
Heman sen bātıl olma ḥaḳḳa ol çüb

12 اَمِنْ الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ¹²’ı fehm et
Şıfat-ı Ḥayy-ı Mevlā ecl-i merbūb

13 Şaḳın fāş etme sırrı hemçü Maşşūr
Bu sırrı etme gel berdār-o maşlūb

14 *Ene’l-Ḥaḳ* dedi Maşşūr ben ene’l-‘aşk
Ki ma‘nādan işit fāş sırr-ı menşūb

15 Bu ‘Aşḳī sırrı sırr-ı Muştafādır
Velīkin dīde-i nādāna maḥcūb

12^a 21 Enbiya 30. Âyet: “İnkâr edenler, göklerle yer bitişik bir halde iken bizim, onları birbirinden kopardığımızı ve her canlı şeyi sudan yarattığımızı görüp düşünmediler mi? Yine de inanmazlar mı?”

Beyân-ı Dil

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Künc-i gön'lüm Hâzret-i Yezdâna olmışdur me'âb
 Hâne-i ma' mûr dilerseñ Ka'be-i dildür biyâb
- 2 Cevher-i dil ki nazîrin görmemiş çeşm-i felek
 Devr kılsa zer-ger gerdün-ı ' âlemde ne-yâb
- 3 Dil maḥabbetden mürîd oldu baña rûz-ı elest
 Dil çü meh-veş yok olur olmazsa karşı âfitâb
- 4 Dil ki bir genc-i hafîdir sırr-ı sırr-ı server ol
 Levḥ-i maḥfûzdan bu dil fehm eyle bu ümmü'l-kitâb
- 5 Evvel âḥir kâ'inât bu dil için oldu vücûd
 Mücmel-ü tafşîl cüz' ü kül ne var-ısa bâb bâb
- 6 Dil için *levlāk* oldu bu nefis-i kelâm
 Şol zamandan aḳdem oldu yok idi mâ ü türâb
- 7 Genc-i dil sırdan vücûdın gizledi bilmez yerin
 Genc-i dil çün zâhir oldu fehm kıl mülk-i ḥarâb
- 8 Gül gibi ol nâr nûrdan kendüñi kırtar da gel
 Ger teḳarrub ister iseñ ḥazret-i Yezdân'a şab
- 9 Her ki ol nûr-ı İlâhîden ki buldı zerre fer
 İki ' âlemde olur bî-şübhe ol çün âfitâb
- 10 Mihr ü meh-veş bî-ḳarâr ol rûz u şeb' âşık iseñ
 Eşk-i çeşmüñ girye-zârıyla dökülsün çün dülâb
- 11 Sâz-veş ḥam et miyānuñ merd iseñ vaḳt-i rükû'
 ' Üd gibi âteşde yan fûrḳatle inle çün rebâb
- 12 Puḡte eyle ḥāmuñi bu' aşḳa sen ṭalib iseñ
 Sûziş-i ' aşḳ ile olsun dil ciger her dem kebâb
- 13 Zād-ı rāhuñ açlık et sen bu sofrada merd iseñ
 Teşnegi ol bî-ḳarâr ol et bu vādiden şitâb
- 14 Olma ḥayvân âdem ol dil kıl taleb sen merd iseñ
 Ḥayvân için Ḥaḳ Te' âlâ söyledi şerrü'l-devâb

⁷⁷ YK 120a HM 152a

^{6a} *Levlāk*: "Levlāke levlāk lemā halaktu'l-eḫlāke" hadisinden iktibastır. (*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)

15 Dil ki ğayb u ğaiybden ol dem ki sırrıdır ħafî
Tālîb-i dil ğaybden kılsın taleb hüsnü'l-me'âb

16 Nûr-ı ħurşîd-i nübüvvetle dilüm perverdedür
‘Aşķîyâ ol nûrdan oldum cihâna mâh-tâb

78

Necîb Efendi Hâzretlerine Firistâde Olan Çend Ebyât

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Duydı faķrum bendesin terk etdi ol yâr-ı firîb
Sim ü zer sebz olmaz imiş intihâb etmek Hâbîb

2 Hasta ħâlüm sormağa gelmez iseñ ey bî-vefâ
Yâr-ı la‘ lûñ eyle irsâl ‘âşıkâ oldur tabîb

3 Çîn-i zülfümde anı berdâr edem dermiş baña
Luţf-vâr olsun efendim işte gerdân işte ip

4 Eylemiş kısmet bu yüzden baña Kâssam-ı ezel
Tıĝ-ı ‘aşķıyla şehîd olmak bize olmuş naşîb

5 Kâr-ı sâbıķlarda varmış kim ğarîbe raķm olur
Zülf-i dilber gibi düşdi ayağa şimdi ğarîb

6 Kân kısar deyü ħaber vermiş raķîbüm dilbere
Kendi kân içsün umaram rûz u şeb ol bî-edîb

7 Ejder-i zülfüñle ğamzeñ mülk-i ħüsnüñ fâtihi
Vech-i pâküñde muĥarrer âyet-i فَتْحٌ قَرِيبٌ

8 Derd-i ‘aşķ-ı mübtelâya raķm eder ben görmedim
Mısrda bir dâne buldum çün hümâ nâm-ı Necîb

9 Ol Necîb Bey ħasb-ı ħâlümdür benüm ey ‘Aşķiyâ
Ne vişâl-i dilber oldı vü ne ħalvâ-yı raķîb

⁷⁸ YK 120b TA 169a

^{7b} 61 Saf 13. Âyet: “Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele.”

Münacât

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Şeb-i târîķ-i ğama şubḥ-ı şafâ ver yâ Rab
Fecr-i kâzîbde kıoma nûr u zîyâ ver yâ Rab
- 2 Çeşm-i ümmîdi küşâd eyle kerem kuḥli ile
Fâķa-i derd-i dile bûĝ-ı ğınâ ver yâ Rab
- 3 Beni ebvâb-ı edânide velev 'âlîde
Derbeder etme denî nefse ğâza ver yâ Rab
- 4 Ne Cehennem ü ne Cennetü ne Rıdvân ister
Bende-i mücrime bir bâb-ı rızâ ver yâ Rab
- 5 'Aşkî bâb-ı suḥana girdi terennüm eyler
Kerem et luṭfuñ ile ḥüsn-i edâ ver yâ Rab

Münacât

Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Raḥm eyle benüm dîde-i ḥûn-bâruma yâ Rab
Ḥatır-şiken-i âḥ-ı dil-i zâruma yâ Rab
- 2 Bu dehr-i denî şöyle ḥacil etdi beni kim
Taş urdı benüm şîşe-i bu 'âruma yâ Rab
- 3 Bir gûne esîr etdi beni zîr-i yedinde
Âteş bıraķup cümle benüm varuma yâ Rab
- 4 Şeb tâ be-seḥer şöyle ki endîşe çekerdim
Yol vermedi fetḥ etmeye dildâruma yâ Rab
- 5 Dâmen-keş olup râḥ-ı ticâret heves olsam
Vermekde kesâd bey' ü şîrâ kâruma yâ Rab
- 6 Bir pul bulamam kîse-i şabrumda ne çâre
Bâd esdi hemân ḥırmen-i efkâruma yâ Rab
- 7 Bed-nâm-ı cihan etme beni senden ümîdüm
Muḥtâc edüben yâr-ile aĝyâruma yâ Rab

⁷⁹ YK 120b HM 153a TA 169a

⁸⁰ YK 120b HM 153a TA 169a

8 Ğāyetle yanar āh-ı şerer-ḥīz-i derūnum
Kül oldı heme āb-ı kerem nāruma yā Rab

9 Tefvīz-i umūr eyleyüben söyledi ‘ Aşķī
Sen eyle devāyı dil-i bīmāruma yā Rab

81

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Dilberā zülfüñ senüñ hüsnüñe olmışdur niķāb
Ser verür sevdā-yı ‘ aşķuñla gören hep şeyḥ [u] şāb

2 Değme ey bād-ı şabā kākül perişān olmasun
Vādi-yī ḥayretde ‘ aşık olmasunlar pīç ü tāb

3 Keşf-i ruḥsār etse pertev şalsa bir kez ‘ āleme
Şemsi şermende edüp eyler siyāh-ı māh-tāb

4 Nāz-ıla reftāra gelse raķs eder arz u semā
Bārekallāh der ķamu zī-rūḥ olan ‘ āli-cenāb

5 Girse Cennet bāğına ‘ arz etse ‘ aşık tābını
Ḥūr u gılman ser-fürü ṭaḥsīn eder zīr-i ḥicāb

6 Kaddi dü-tādur felek ḥizmet-güzārı sāye-vār
Ḥışma gelse bir kese ra‘ d ile berķ eyler ḥarāb

7 Külbe-i aḥzānumı şād etse ḥübān mā-ḥazar
‘ Aşķīyā dildür kebābım la‘ ldür nāb-ı şarāb

82

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ḥāk-ı pāy-i yāra sürdüm rüyı tenhāda bu şeb
Sāğar u çeşm ü sirişķüm eyledim bāde bu şeb

2 Semt-i istiğnādan el çekmiş vefa resmin tutup
Dedim ān yārı Ḥudādur ṭarḥ-ı lālāda bu şeb

⁸¹ YK 121a HM 153a TA 169b

14b zī:Metinde zi şeklinde.

⁸² YK 121a HM 153b TA 170a

- 3 Şem‘ -i ruhsârında pervâne dil-i sūzāneyem
Şerbet-i la‘ l-i vişālüm bezm-i şahbāda bu şeb
- 4 Āşiyān-ı kudse pervāz eylemiş murğ-ı hümā
Gördüm ol şāh-ı cihānı evc-i bālāda bu şeb
- 5 Olmuşam müstağrağ-ı baħr-ı vişāli ‘ Aşkiyā
Sīne-ber-sīne çeküp āgūşa rü’yāda bu şeb

83

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Bu çeşmüm sāgarı olduğça ğark-āb
Çeker bezm-i mey-i ‘ aşka mey-i nāb
- 2 Şuraħi kılķulı remz-i ene’ l-Ħaķ
İşitdi *küntü kenzüñ* sırrın aħbāb
- 3 Sebū-yı dīdeden öğrendi eflāk
Dönüp ‘ aks aldı andan rü-yı mehtāb
- 4 Beni ħum-ħāne-i vaħdet ne etdi
Semend refrefüm ‘ arş üzre pür-tāb
- 5 Ħam oldı mū-miyānı mest ü medhūş
Görüp ebrūların ħam oldı miħrāb
- 6 Fesemme sırrına vāķıf o demde
Ħaķiķat secde-i fehmi etdi erbāb
- 7 Şarāb-ı bezm-i vuşlat mesti ‘ Aşķi
Ħarīm-i lima‘ allahda şafā-yāb

84

Münācāt

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Meşā’ibden şikāyet eylemem kân-ı kerem yā Rab
Baña ‘ aşķuñ refiķ olsun ħazīn-i vaħşetem yā Rab

⁸³ YK 121b HM 153b TA 170a

^{2b} *Küntü kenz*: “Ben bir gizli hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı (varlık âlemlerini ve insanı) yarattım.” (Uydurma hadis)

^{7b} *Li-ma‘allah*: “Benim Allah’la olduğum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

⁸⁴ YK 121b HM 154a TA 170b

- 2 Şafâdur dest-i kudretten gelen derd ü eleme cāna
Rızāñ ile baña dūzaḡ olur bāḡ-ı İrem yā Rab
- 3 Kime Āllāh deyem var mı benümçün bir diger Allāh
Ki sensin māni[‘] ü mu[‘] tî ḡanīsin isterem yā Rab
- 4 Göñül kâşānesin pāk et sivādan dest-i kudretle
Señün [‘] aşḡuñ otursun dilde ḡayrı n’eylerem yā Rab
- 5 Revā mı vādi-i ḡayretde ḡoymaḡ bendesin Mevlā
[‘] Aṭā senden ḡaṭā benden ḡüneh-kār mücrimem yā Rab
- 6 Metā[‘] -ı fikr-ü cüz[’] -i ihtiyārum gitdi yaḡmaya
Sebeb sensin müsebbib hem diger yok söylerem yā Rab
- 7 Senüñ derdüñ dil-i ma[‘] lüle dermān oldıḡın bildim
Bu [‘] Aşḡīden dirīḡ etme sezā-yı şefḡatem yā Rab
- 8 Ḡarīb üftādeyem kūy-ı Ḥabībünde Ḥabībünçün
Sezā-luṭṭ eyleseñ Ḳıtmīr-i bāb-ı Aḡmedem yā Rab

85

Gofte-i Nā- yāb

Fā[‘] ilātün fā[‘] ilātün fā[‘] ilātün fā[‘] ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āteş-i ruḡsāra baḡsam dil olur büryān kebāb
La[‘] lüñe ḡılsam naḡar bir dīdeden ister şarāb
- 2 Çekdi pergel müjḡanı sīnemde mıştarların leyin
Şaf-be-şaf yer eyledi ḡüsnüñ kitāb-ı müstebāb
- 3 Āsumān-ı ḡüsnüñe bu dīdeler encüm-feşān
Olsa çok mı pāy-mālūñdür senüñ meh āfitāb
- 4 Vaşḡ-ı ḡaddüñ ḡaṭır-ı ḡaylī dili eyler zebün
Ya ḡören bī-çāreler çekmez mi derd [ü] ızṭırāb
- 5 Çekdi çāk etdi dil-i şīrāzemi [‘] Aşḡī benüm
Nüşḡa-i [‘] ömrüm şehā etdiñ ḡarāb-ender-ḡarab

⁸⁵ YK 122a HM 154a TA 170b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hâlden bilmez sefih ' arz-ı hâl etmek ' aceb
 Gevher-i goftâruñ dil pây-mâl etmek ' aceb
- 2 Verme nâ-ehlün yedine dürc-i güftâruñ şakın
 Keşf olursa şoñradan bu kıyl u kâl etmek ' aceb
- 3 Bu fenâ dünyâda ey dil kâni' ol bir nâna gel
 Derbeder devr ile kendün bî-mecâl etmek ' aceb
- 4 Şöyle bir sulţâna ' arz et kim mürüvvet-kân ola
 ' Arz-ıla nâdâna hâtır-pür-melâl etmek ' aceb
- 5 Sen huzûr-ı Hâzret-i şâh-ı Peyamberde olup
 ' Aşkîyâ gayrı maḥalden bir su 'âl etmek ' aceb

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dergeh-i Faḥr-ı risâletden olaldan kām-yâb
 Mazḥar-ı envâr-ı veche-i aḳdes oldum bî-hicâb
- 2 Rehberüm envâr-ı Peygamber olaldan vaḥdete
 Nerdübân oldı baña bu seyrüm içre nüh kıbâb
- 3 Çâr ' unşurdan olup vâreste-i kayd-ı sivâ
 Gelmez oldı ' aynuma ḥubb-ı sivâ mişlü'l-ḥabâb
- 4 Hâne-i bezm-i şühûda düş olup ḥaḳ-binümüz
 Daḥil oldum bî-mişâlî bezmüne bî-daḳḳ-ı bâb
- 5 Dest-i kudretten bu ' Aşkî nüş edüp mey gelmişem
 Şanma ey zâhid benî pûş-ı pelâs ile ḥarâb

⁸⁶ YK 122a HM 154a TA 170b

⁸⁷ YK 122a HM 154b TA 171a

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Her kim eyler tekye-gāh-ı evliyāya intisāb
 Sağar-ı feyz-ı şefā' at nūş eder yevmü'l-hisāb
- 2 Bāğ-ı vaḥdetde ekenler nev-nihāl-i vaḥdeti
 Hāşıl-ı remz-i ene'l-Haḫdur kelām-ı bī-ḫicāb
- 3 Halka-i zikre gelüp her kim ki zikrullāh eder
 Sāḫī-i bāḫī elinden nūş eder bāḫī şarāb
- 4 'Aşḫ-ıla Allāh hū de 'arşa çıksun nāleler
 Nāleden ten nāya dönsün sīneñ olsun çün rebāb
- 5 Şüret-i ādemde gördi 'Aşḫī zāhidler seni
 Küntü kenzün mazḫarı sırrı benem faşlu'l-ḫitāb

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Mülk-i ten bir āh-ıla ḫayfā ki vīrān oldu hep
 Bu ne āhdur kim ḫavās-ı ḫamse ḫayrān oldu hep
- 2 Bir çürük ipdür taḫıldı gerden-i idrāküme
 Öyle Mecnūnam baña 'ālem müristān oldu hep
- 3 Tābiş-i āh-ı şerer-ḫizümle ḫa' r-ı sinede
 Her ne var ise ciger dil cümle vīrān oldu hep
- 4 'Aḫlumu yağmaya verdi bilmezem tedbīrini
 Fikr ü idrāk u şu' rum da perişān oldu hep
- 5 Kuvvet-i bāzū-yı kudretten gelen 'Aşḫī baña
 Dā'ima luṭf u kerem ḫaḫkumda iḫsān oldu hep

⁸⁸ YK 122b HM 154b TA 171a

⁸⁹ YK 122b HM 154b TA 171b

Taşavvuf

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Bende puthāne vü meyhāne şanem la' l şarāb
 Secde et gel baña nūş eyle bu ħumdan mey-nāb
- 2 Bu akıl yaramaz ise bunı şat u başkasın al
 Kāfir-i dīvāne ol gel bize sen mest-i ħarāb
- 3 Eşki ħūn eyle şuvar bāğ-ı dili girye ile
 Açıla gül gibi miftāh-ı maḥabbet ile bāb
- 4 Giresün kaşra ene'l-Ḥaḫ diyerek nāle eyle
 Bilesün nüṣṣa-i zātuña imiş çār kitāb
- 5 'Aşķiyā gerçi budur Ḥaḫḫa tarīķ-i vuşlat
 Setr kıl fehm edemez gāv-ı dü-pā ehl-i ħicāb

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḥarāb-ı şehr-i cismüm dīde-i ħūn-bārdandar hep
 Bu deñlü girye-i seyl-āb hecr-i yārdandur hep
- 2 Ezelden bende-i 'aşķam āzādum eylemem ümmid
 Vişāl-i yāra māni' kāfir-i ağıyārdandur hep
- 3 Elem cevr ü cefā hicr ü sitem hoş yādan olsa
 Maḥabbet 'arz eder aḫbāb-ı pür-mekkārdandur hep
- 4 Duru mir'āta beñzer gördüğün aḫbāblar şimdi
 Keder ezyed şafāsından görüş nāçārdandur hep
- 5 Şikāyet etme 'Aşķi çekdigün derd ü belālardan
 Değildür ğayrdan bu baḫt-ı nā-hem-vārdandur hep

⁹⁰ YK 122b HM 155a TA 171b

⁹¹ YK 122b HM 155a TA 171b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + -

1 Eşk-i çeşmümdür benüm cānā şarāb
Cigerümdür mā-ḥazar olmuş kebāb

2 Muṭrib-āsā sīnemüz inler müdām
Dergehüñe ben edelden intisāb

3 Yūsufin zāyi' eden Ya' kūb-veş
Dīde nā-bīnā vüçüd oldu ḥarāb

4 Ermedi pīrāhen-i bū-yı vişāl
İntizār oldu eşeddün min 'azāb

5 Rūz u şeb feryād u efğanum benüm
Gūş ederler āfitāb u māhtāb

6 Āb-ı ḥayvān ister iken zulmete
Düş olup kaldım ḥicāb-ender-ḥicāb

7 Āb gördüm teşne-dil oldum revān
'Aşkīyā bahtuñ anı kıldı serāb

Teveşsülāt-ı Ḥazret-i Mevlānā Ḳuddesu Sırrahu'l-'alā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Dergeh-i Monlā-yı Rūma kim edelden intisāb
Vaḥdet ikliminde oldum pādīşāh-ı kām-yāb

2 Çār 'unsurdan hele vāreste sāde nūr olup
Zerre iken şimdi oldum sāyede bir āfitāb

3 Cān verdim cān aldım cāna erdim cān ile
Olmuşam cānāndan bī-vāsiṭa mazḥar ḥiṭāb

4 Heft deryā mey kesilse āsumān yağdırsa mey
Baḥr-ı 'aşk-ı meykedemde cümlesi mişlü'l- ḥabāb

5 Refref-i 'aşka süvāram gelme ey peyk-i Celil

Ḳurb-ı 'اَوْ اَدْنَى' da nār-ı 'aşka yokdur sende tāb

⁹² YK 123a HM 155a TA 172a

⁹³ YK 123a HM 155b TA 172a

6 Bezm-i Hâkda ‘ aşıkāna sākiyem gelsün gelen
Kâtresine teşnedür Cennetdeki Kevşer şarāb

7 ‘ Aşķī şuretd e beşerdür dedi hōd-bīn-çeşm gör
Görmediler rüyına çekmiş ‘ anāşırdan nıkāb

94

‘ Āl-i Meşrebāne-Reviş

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

1 Fāka Kâfında iseñ ol yine ‘ anķā-meşreb
Katre iseñ ola gör sen dil-i deryā-meşreb

2 Ğama ālūde iken eyle beşāset ezhar
Ney gibi şāf-dil ol teşnede şahbā-meşreb

3 Olamaz derd ü elem den dil-i dānā hālī
Şabr kıl olma şaķın cāhil-i şekvā-meşreb

4 Dil-i ābisten-i ekdār-ı sitem kıl sa denī
Hāmīl-i zevķ u şafā ol katı ra‘ nā-meşreb

5 Tıynet i ğam ile ağışte olupdur ādem
Suhan-ı ‘ Aşķī mü’ eşşir dil-i belvā-meşreb

95

Berā-yı Taḥşil-i Hüs n-i Edep

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fā‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /- + -

1 Evliyā vü enbiyānuñ dābıdur her cā edeb
Sa‘ y kıl ‘ ākıl iseñ taḥşiline cānā edeb

2 Hāzret-i zāt-ı İlāhīde bilüp dā’im özün
Eyle taḥşil-i huzūrın işte bu a‘ lā edeb

3 Emr ü nehye imtişāl et git şırāt-ı müstaķīm
Hiç ser-i mü inḥirāf etme püser illā edeb

^{5b} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

⁹⁴ YK 123b HM 155b TA 172b

⁹⁵ YK 123b HM 156a

- 4 Cümle atvāruñ muvāfiķ Hāzret-i Furķāna kıl
Hem ḥadīṣ-i Faḥr-ı ʿālem diñle tūt fermā edeb
- 5 Bu zamānda ehl-i resmüñ etdiği birbirine
Hep tabaşbuşla riyā vü poltiķa şanma edeb
- 6 İşleyen ādāb-ı şerʿ -[i] ʿ indilerinde bī- edeb
Fiʿ l-i nā-meşrūʿ a derler işte bu zībā edeb
- 7 Kāfir oldığın bilüp daʿ vā-yı İslām etme seni
Büʿ l-ʿ acebdür dīn-i Aḥmedʾ de bu mı tersā edeb
- 8 Haķ Resūlullāh ʿ adūsı kāfir-i bed-kīneye
Biñ temennā-yı kıyām etmek midür ḥāşā edeb
- 9 Haşr u neşre münkir iseñ yok sözüm kāfirlere
Müslim iseñ bu midür şerʿ a olan ḥayfā edeb
- 10 ʿ Ālemi taḥķīr edüp tersāya taʿ zīm eylemek
Bu ne dünyādür bu ne mezhep bu ne bī-pervā edeb
- 11 Mü ʾmine vācib olan ādāb-ı şerʿ -i Aḥmedī
Oķu ehlinden varup bir nüşa-i kübrā edeb
- 12 Bu edepdür ādemüñ ʿ afvına bādī der-ezel
Bī-edeb ṭard oldı şeyṭān sende yok ḥālā edeb
- 13 Mürşidān u sālikān [u] etķiyā vü esfīyā
Hep be-kām-ı vuşlat oldı etdiler ḥaķķā edeb
- 14 Şıdk ile ḥabl-i metīn şerʿ ini gerdāna tāk
Kul olup eyle ʿ amel isterseñ ez-mevlā edeb
- 15 ʿ Aşķī bendeñ yā İlāhī eyle tevfiķ-ı edep
Faḥr-ı ʿālem ḥurmetine ol Şeh-i levlā edeb

96

Naʿ t-ı Şerīf

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ʿ Aķl u fikrüm bāde-i ʿ aşķuñla mestān yā Ḥabīb
Etmezem dünyā vü ʿ uķbā zerre izʿ ān yā Ḥabīb
- 2 Şevķ-ı ruḥsāruñ ḥayāliyle cihān gerdān olur
Ben de ol şevķ ile oldum böyle devrān yā Ḥabīb

⁹⁶ HM 156b

3 Dīde-i dīdārınuñ biñ cān ile müştākıyam yā Ḥabīb
Eylerem ‘ıyd-ı vişāle cümle qurbān yā Ḥabīb

4 Kehf-i lūtfuñda şıgınmış bende-i Kıtımrīñem
Üstüñānuñ fazla-i ḥānuñdan ihsān yā Ḥabīb

5 Koyma ḥasret yak beni aḳdem cemālūñ şem‘ine
Cān-ı bākī bulmak ister ‘Aşķī-bī-cān yā Ḥabīb

97

Velehu Eyden

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ney gibi nālem tıyanlar sīnesin eyler rebāb
Mey gibi eşküm görenler cigeri eyler kebāb

2 Sīnemi kıldım siper müjgān-ı tır-i yāra ben
Yaralar açsun nihān sīnemde ol ‘ālī cenāb

3 Ben ki ol cānān [a] āḥir ‘āşık-ı üftādeyem
Cān fedā etmekden aşlā etmezem ben ictināb

4 Çekdigüm bu rāh-ı ‘aşķ içre belā-yı bī-‘aded
Olamaz güncāyış-i erḳām-ı aḳlām-ı ḥisāb

5 Vuşlat-ı dīdār-ı yāra şad hezārān cān fidā
Tek hemān bir def‘a göstere sin cemālin bī-ḥicāb

6 ‘Aşķ-ı cānān kūt-ı rūḥumdur ne mümkin terk edem
Bu taraftan eylemişdür Ḥaḳ Te‘āla feth-i bāb

7 Düşmüşem bu ‘aşķ ile a‘tāb-ı Faḥr-ı mürsele
Göstere lūtf eyleyüp bir kez cemālin bī-niḳāb

8 Ol mürüvvet kânıdır redd eylemez deryūzesin
Faḥr ederdim bāb-ı a‘tābuñda ‘add et bir kilāb

9 Dest-gır ol rüz-ı maḥşerde bu ‘Aşķī el-amān
Olmasun rüsvā-yı ‘ālem ḥānde-i şeyḥ u şebāb

⁹⁷ HM 156b

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ' Ālem-i zerrātda gūş eyledim bang-i elest
Zevkden goftem belī tā haşre dek medhūş [u] mest
- 2 Zāhidā şavm u şālāt ezkār verdik sizlere
Nezd-i men meyḥāne vü put-ḥāne mescid hem yek-est
- 3 Zāhirem sen cāme-i' unşurda görseñ ādemem
Dīde nā-bīnanā görsün zātımız ' ayn-ı Haḫ-est
- 4 Nuṭqımız kün emrūñe maẓhar kıyas etme teḥī
Sen heman zūnnar kır gel yanuma ey püt-perest
- 5 Cür' a-nūşam bezm-i vaḥdetde ki sākisi Ḥudā
Öyle bir sāğarla nūş etdim ki olmaz hīç şikest
- 6 Cismümi ḥum-ḥāne-i ' uşşāk kıldım e's-şalā
Benden alsun dīn ü imāndan geçenler şimdi dest
- 7 Hīç tükenmez ḥamrımız ' Aşķi bizüm ḥammārumuz
Ḥazret-i Moñlā Celāleddīn Şeyḫ-i ekber-est

Der-Ġurbet in Nüvişte Būd

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn
- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Seyf-i sitemüñ sīneme kār eyledi ġurbet
Yek başuma bu' ālemi dār eyledi ġurbet
- 2 Zūlm ile edeli tu' me-i mīkrāz-ı ġam etdi
Yek laḫza farāḫ vermege 'ār eyledi ġurbet
- 3 Ġonce-emelüm bād-ı ḥazāna varup eyvāh
Bu külbe-i aḫzānumı ḥār eyledi ġurbet
- 4 Bu şu' bede-bāz felegüñ mekrine şad yuf
Bir lu' bile biñ dürlü bazār eyledi ġurbet
- 5 Ol serv-i ser-efrāz-ı gülistān-ı nübüvvet
Ayırdı beni ḥāra hezār eyledi ġurbet

⁹⁸ YK 124a HM 157a

⁹⁹ YK 124a HM 157a

- 6 Bildi beni kim āl-i ‘abā-yı nebevīyem
Teşne-dile bir şū-yı demar eyledi ğurbet
- 7 Hāk-ī der-i cānānede cān-baḥşımı gördi
Çok gördi baña fūrkat-ī yār eyledi ğurbet
- 8 Ol bāğ-ı Cinān içre görüp zevk vişālüm
Būli-nūmi gör seng-i mezār eyledi ğurbet
- 9 Bir gün ola yüzler sürerüz hāk-i ‘abīre
Ol gün şoraruz ‘Aşkī ne kār eyledi ğurbet

100

Pend-i Tālīban Berā-yı İhtirāz-ı Mūnkirān

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Şaḡın gūş etme mūnkirden ḥikāyet
Ḥadīş etmiş olursa ger rivāyet
- 2 Anı pīşrev edinmek lāyık olmaz
Yitürmiş kendisi rāh-ı hidāyet
- 3 Bu şeytānı kavīdür tālībāna
Hemān göstermede rāh-ı ğavāyet
- 4 Ger öğrenmiş tarīk-ı evliyāyı
Ki zīrā gözi kejdür hem ḥıyānet
- 5 Necis mūnkir ile hīç hem-dem olma
Necasātı saña eyler sirāyet
- 6 Bu mūnkirlik ‘aceb sārī marāzdur
Ki sāde-ḳalbe te’sīr eyler elbet
- 7 İraḳdan ‘av ‘av eyler şān-ı mūnkir
Köpek çokdur ürüsün her vilāyet
- 8 Şadā-yı seg ererse mihr ü māha
‘Aḳıl olan eder mi hīç şikāyet
- 9 Ki cāna ḳaşd cā’iz kimse görmez
Revādur dediler mūnkir cināyet
- 10 Hederdür ḳan-ı mūnkir ṭurma öldür
Ḳışāş lāzım degildür ne cināyet

¹⁰⁰ YK 124b HM 157b

- 11 Meşeldür söylenür bu halk içinde
Cenâbetden ümîd etme kerâmet
- 12 ‘İlim bahşinde humkın eyler ızhâr
Ki yok bunda eşekde var dirâyet
- 13 Ki cehlinden eder Mi‘râc[1] inkâr
Ki münkir küfrine budur delâlet
- 14 Gelince Bü’l-beşerden tâ bu devre
‘Adedsiz geldi münkir bî-diyânet
- 15 Hele ta‘dâda gelmez münkir-i dūn
Hîsâba gelmez el çek bî-nihâyet
- 16 Hazer münkir olan hınzire uyma
Yoluñdan kalma sâlik et ‘ibâdet
- 17 ‘İbâdetçün gelüp âdem vücûda
‘İbadet kıl Hudâdan bul ‘inâyet
- 18 Bu Şeytân nefis-i münkirden ba‘îd ol
Hevâña uyma et Hakk’a itâ‘at
- 19 Tutup hâbl-i metîn şer‘i elde
Süneñle ittiba‘eyle be-gâyet
- 20 Hâbîb-i ekreme ol hâş bende
İki dünyâda bul ‘ayn-ı sa‘âdet
- 21 Vücûduñ cûdı ile ülfet olsun
Sücûdı çok eden bulur kerâmet
- 22 Şu ver göz yaşı ile arz-ı kalbe
Dilüñde bezr-i ‘aşkı kıl zirâ‘at
- 23 Hayâli gözde yâruñ zikri dilde
Ola kalbünde ‘aşkı bul selâmet
- 24 Maḥabbet rāhına ‘aşk oldı rehber
Ṭarîkatçe budur şāhib-reşâdet
- 25 Bu ‘Aşk’ınüñ ricâsı senden ey dost
Hemân rûz-ı kıyâmetde şefâ‘at

21^a cûdı: secde HM 157b

Sayfa boşluğunda “Vücûdın secde ile ülfet etsün” yazmaktadır. YK 125a

Maḳam-ı Şühūd be-İ[‘] tirāz-ı Nefs-i Merdūd

Mefā[‘] ilün mefā[‘] ilün mefā[‘] ilün mefā[‘] ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Raḳīb-i nefis-i nā-fercām olupdur māni[‘] -i vuşlat
Hużūr-ı Şāh-ı levlāda günaha eyledi cür’et
- 2 Zihī bu faẓldan bir vaşl ihsān oldu gūş eyle
Ba[‘] id olmaḳ yaḳınlıḳ verdi aşlā çekmedim fūrḳat
- 3 Velī ğayret zuhūr etdi dilümde dīdeme söyler
Diğer rüyā naẓar kılma var ise sende bir ğayret
- 4 Dem-i vuşlatda yār ile bu varlıḳ bendedür n’eyler
Bu varlıḳ yoḳ olurmıḡ aşḳ-bāzīde dem-i fūrḳat
- 5 ‘ Aceb yoḳluḳla varlıḳ zāhir oldu ḫaẓer etme
‘ Adem līkin vücūd-āsā göründüm ḫalḳa bir ‘ ibret
- 6 ‘ Adem-dūram beni var eyleyendür ḳurbet-i dilber
O yoḳluḳdan belī var olmaga ben çekmişem şiddet
- 7 Cehennem vardur varlıḳ beni sūzan eder hicrān
Ḳoma ferdāya çek vaşla beni ifnā eder ğurbet
- 8 Ne etsem çāre ben bilmem bu varlıḳdan ḫalāş olsam
Meger bu bendeye verse Huḍā-yı lem-yezel ḳudret
- 9 Şeh-i ‘ ilm-i ledün ‘ Aşḳ senüñ raḫm-āverüñ olsun
Bu varlıḳdan ḫalāş eyler seni ol ‘ ālim-i ḫikmet

Mestāne-i Goftār

Mefā[‘] ilün mefā[‘] ilün fe[‘] ūlün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Mekānı ben teki mestüñ ḫarābāt
Bu bed-mestlik baña bil ‘ ayn-ı ẓa[‘] āt
- 2 Bu mestlikle sivādan bī-ḫaber dil
Ne lāzım ben gibi meste kerāmāt
- 3 Bilür meyḫāne rindān ğayr bilmez
Ne lāzım rütbe-i a[‘] lā maḳamāt

¹⁰¹ YK 125a HM 158a

¹⁰² YK 125b HM 158b

4 O meyden ben göründüm serhoş-āsā
Dediler işte bu rinde ‘alāmāt

5 Cehilden bilmeyen ‘ilm-i ledünnī
Ki zulmi eylemişdür ‘adle ālāt

6 Benüm-veş var mı bir pīr-i ḥarābāt
Ki rindāne bugün oldum çü-sādāt

7 Ḥarābāt içre rindāne muḳīmem
Bu yüzden ḥāşıl oldu hep murādāt

8 Ne lāzım zīker ü tesbīḥ ver şarābı
Ne bilsün mest olanlar zevḳ-ı ḥālāt

9 Ne bilsün ‘aşkı şimdi Mevlevī kim
Cevab vakti değil terk et su‘ālāt

10 Bu müdminden su’āl eyler mi ‘ākıl
Olur sâ’ile isnād-ı cehālāt

11 Görür bu ‘Aşḳī ḥaḳ-bīn olanlar
Eder Ḥaḳ olduğum onlar şehādāt

103

Mışırda Esīr-i Ğurbet Hengāmuñda Güyā Olmışdur

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Melek-sīmā görüñdi çeşmüme ra‘nā beşer-siret
Ḥasende yok nazır bārekallah ḥilḳat-ı ḳudret

2 Cemālī mihrü māh u ahter-ī baḥş-ı zīyā olmuş
Ki ra‘d u berḳden gözler ḳamaşur oldu mı rüyet

3 Niḳāb olmuş ruḥ-ı zībāsına zülf-i siyeh-ḥam-ḥam
Naḳar etsün ne mümkün ḥüsnine bir kes budur ḥayret

4 Kemāl-i ḡayretinden kendiden ḡayra yüzün açmaz
Ki vardur zātına maḥşūş anuñ bir ḡayret-i ‘izzet

5 Ne mümkün vech-i pākin ḡayra açsun ol peri-peyker
Diğer rüya naḳar etmiş deyü şaḳlar budur ḡayret

6 ‘Acebdür ḡayretümden söylerem hem-dem saña ben de
Ba‘īd ol sen de bundan şabr-ı müşkil eyleme ḳurbet

¹⁰³ YK 125b HM 159a

- 7 Maḥāl ü mümteni‘ gördüm bu dilberle ola vuşlat
Faşıldan ğayrı vaşlın bilmedim terk eyle bu furşat
- 8 Göñül verdim ezelden dönmek olmaz sen hemān terk et
Bu ḥavfūm cān verem hecr ile göñlümde ḳala ḥasret
- 9 Mezārūm taşına yazsın şehīd-i ‘aşḳ u hicrānam
Degildür ‘aşḳ-ı Ferhād zerre cāna ‘aşḳuma nisbet
- 10 Dil-i Ya‘ kūba gāhī būy-ı Yūsuf ‘aks eder ammā
Baña Mıṣr-ı belā bir sicn-i Yūsuf oldu bī-raġbet
- 11 Aman ey dest-gīr-i ümmetān ey mefḥar-ı mevcūd
Bu ‘Aşḳī intizār-ı ‘afvuñ olmışdur çeker ġurbet

104

Ḥıṭāb-ı be- Ḥāk-i Pāy-ı Cānān

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Ki sensiz rüz u şeb giryānam ey dost
Baña raḥm eyle gel sulṭanum ey dost
- 2 Senüñ mihrüñle ben dīvāne oldum
Ne tedbīr eylesem ḥayrānam ey dost
- 3 Tevaḳḳuf etme ḳatl et gel beni sen
Fidā etdim saña bu cānum ey dost
- 4 Senüñ kūyuñ segiyle hem-dem olsam
Bu devlet olşa ben şādānam ey dost
- 5 Senüñ kūyuñ ḥayāliyle dem-ā-dem
Felek-veş āh sergerdānam ey dost
- 6 Ḥayāl-i çeşm-i mestüñle efendim
Şarāb-nüş etmeden mestānam ey dost
- 7 Senüñ ‘aşḳuñdan özge ‘aşḳ bilmem
Reh-i ‘aşḳuñda ben merdānam ey dost
- 8 Senüñ mihrüñle zāyī‘ dil çü zerre
Ki kes bilmez mekān u şānum ey dost
- 9 Senüñ şevḳuñle dil cān çıkdı elden
‘Aceb kimle olur devrānum ey dost

¹⁰⁴ YK 126a HM 159a

- 10 Cihānda gūyiyā nā-būd [u] peydā
Nihānum senle hem a‘yānum ey dost
- 11 Baña varlık senüñ mihrüñ verüpdür
Diger kes diñlemez nālānam ey dost
- 12 Hayālüñ başuma sevdā-yı müşkil
Ki hall eyler bunı cānānum ey dost
- 13 Efendim hasretüñle āhı gūş et
Açar dāg-ı dile hicrānum ey dost
- 14 Hezāran ‘andelibüñ var benüm-veş
Biri bendeñ eşit efgānum ey dost
- 15 Ki ‘ıyd-ı vaşluña taqđime geldüm
Dil ü cānı saña kurbānam ey dost
- 16 Dilüm muṭlaḳ maḥabbetle muḳayyed
Ne ‘arz etsün dil-i nādānum ey dost
- 17 Bu derdi çekmeden şāh-ı cihānum
Hemān yaz katlüme fermānum ey dost
- 18 Belā miḥnetle cān-küşden şorulmaz
Gerek yok et gerek ḥandānam ey dost
- 19 Nice müddet ṭurup men reh-güzāra
Dem-ā-dem eşk-i ḥün-efşānam ey dost
- 20 Diger cāyı edinmem kıble ḥāşā
Kaşuñ miḥrābı sen imānum ey dost
- 21 Ğarībem ḥānḳāh-ı Gülşenīde
Senüñ sāyeñde bil mihmānam ey dost
- 22 Bu ‘Aşḳī yā Resullullāh senüñdür
Beni çek bezme tökme ḳanum ey dost

105

Gofte-i Müvāḥḥidāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Benem ol nokṭa-i bā-i bidāyet
Ne mebde var-durur bunda ne ḡāyet

¹⁰⁵ YK 126b HM 160a

- 2 Elifdür ilticā-yı kurbet etdi
Civār ile ola şāhib-velāyet
- 3 Benümçün yok durur evel ne ahir
Tecessüs eyleme mebbe' nihāyet
- 4 Olunca bī-elif ülfet-pezīrem
Ki cüz-i kül buldı ülfetle sirāyet
- 5 Ezelden tā ebed ferzendüm ol dem
Bu ebced benden eyler hep hikāyet
- 6 Ne etsem bilmediñ sen ebb ü ceddüñ
Beyān etsem saña vāfir-rivāyet
- 7 Ne fehm etdüñ elifden ebb ü cedsiz
Şariḥ etdim degil remz ü kināyet
- 8 Taleb et ma' nisin dānişverandan
Bilür onlar eger ehl-i reşādet
- 9 Ezelden ebb ü ced bil bī-elifdür
O ebcedden görüñdi evvel āyet
- 10 Bilenler remz-i ebcedden ḥaḳiḳat
Aña 'ālim denür Ḥaḳdan 'ināyet
- 11 Beyān-ı ma' nimüzdür sırru'l-ebced
Bunı fehm eyler ol ehl-i dirāyet
- 12 Elifsiz 'Aşḳiyyā bir noḳtayam ben
Elif ol gel baña iste kerāmet

106

Sālīkāne be-Üslüb-ı Neşāyih

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Niçün sen bī-ḥabersin sarḥoş etmişdür seni ḡaflet
Bu mestlikden rehā ol gel dilerseñ dīn-i Ḥaḳ millet
- 2 Hazer kıl ḥāb-ı ḡafletden gözüñ aç intibāh üzre
Ṭarīḳ-ı müstaḳīmi ihtiyār eyle budur devlet
- 3 Dilüñ emrāz-ıla dolmış 'adūlar aña yol bulmış
Devāya sa'y kıl yoksa helāk eyler seni 'illet

¹⁰⁶ YK 127a HM 160a

- 4 Ki her şehvet bir emrāzdur hevāya meyilden hāşıl
Hevāya ittibā‘ [1] terk kıl şehvet bulur zillet
- 5 Selāmet olmak isterseñ dile emrāz u ‘ illetden
Hevāyı terk edüp kılletle kâni‘ ol nedür keşret
- 6 Nedür bu cife-i dünyāya seg-veş hırş arturdıñ
Necis dünyāya meyl etmek midür bu ādeme ‘ izzet
- 7 Gelüp ‘ Aşķı gibi dil Ka‘ besin pāk eyle bütlerden
Resül-i Müctebānuñ nūrı ‘ aks eyler aña elbet

107

Berā-yı Terk-i İhtilāt-bi’n-nās

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Dilā ister iseñ cā-yı melāmet
Mekānuñ olsun ol künc-i ferāğat
- 2 Hemān gel ihtiyār-ı halvet eyle
Ola ‘ anķā gibi nām u nişānet
- 3 Mücerred eyle şöhetden vücūduñ
Ki zīrā ādeme şöhetdür āfet
- 4 Hevāyı terk edüp ol bende Hāķķa
Cihānuñ şāhı olur bil gulāmet
- 5 Bu varlıkdan özin ğasl et olup yok
Hayāt-ı cāvidāna bu ‘ alāmet
- 6 Velāyet-i çün ‘ amel etme Hudāya
Kerāmetden yeğ ‘ āmel istikāmet
- 7 ‘ Adem-veş kıl vücūduñ et tevāzu‘
Budur bu ümmete ‘ ayn-ı kerāmet
- 8 Bu varlıkdur kabūle māni‘ ancak
Vücūduñdur senüñ ayn-ı kabāhat
- 9 ‘ Amel et sünnet ile olma zındık
Olasın tā ki şiddik-ı kıyāmet
- 10 Seni gümrāh eden bu nefis-i beddür
‘ Adūdur aç gözün etme itā‘ at

¹⁰⁷ YK 127a HM 160b

11 Đalāletde kıoyan bu nefsi-i ŗūmdur
Muĥālif git āña ver-gil riyāzet

12 Resūle ilticā et tırma ‘Aŗķī
Seni taĥlīŗ eder ŗāĥib-ŗefā‘at

108

Velehu Eyden

Fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

1 Ey felek kāsıd-i baĥtum hele bir kāra ilet
Kāle-i ‘aŗķ semīn-āver-i bāzāra ilet

2 Dem-be-dem dā’imā pāmāl-i cihān etme beni
Ber-güzīn tāc-ı ser et taĥt-ı ĥaridār ilet

3 ŗehd-i ŗirin-ī suĥanla n’ola bir ŗād eyle
Kāse-i semm-i helāhilūñi āgyāra ilet

4 Çekdigūm bunca belā zevķa muvāzīn olsa
Yek ‘ayāra rāzıyam var anı mī‘yāra ilet

5 Zevķ ü ŗevķ tırma var u cāhil ü nādāna gōtūr
Mihnet ü derd ü sitem ‘Aŗķī-yi ġam-ĥāra ilet

109

Hāl-i Cezbede Cebel-i Nūrda Gūyā Olduġı

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 ŗimdi daġlar oldu menzil-ġāĥımız dārū’n-necāt
Zerre gelmez ‘aynuma Mecnūn-ı ‘aŗķam kā’ināt

2 Cür‘a-nūŗam yār-ıla kār-ĥāne-i ‘aŗķ içre ben
Mest ü lā-ya’ķıl olup birdūr baña mevt[ü] ĥayāt

3 Kūh-ı ‘aŗķı dūd-ı āhumla ederdim tār u mār
Sevdigūm etse eger bir nīm-nigāh-ı iltifāt

4 Bāġ-ı vuŗlatda ederken ĥalvet-i der-encūmen
Siĥr-sāz oldu raķīb oķudı Ve’l-Mürselāt

¹⁰⁸ YK 127b HM 161a TA 172b

¹⁰⁹ YK 127b HM 161a TA 173a

- 5 Görmez iken gözlerüm gayrı nazar-ender-ka-dem
Cüst ü cü etdim yetürdüm kãdadur ħurşid-i zât
- 6 Hüş-ı derdüm ol şehün bezmünde bir âdâb ile
Dilde bâ-du‘ â demez şimdi tufân mümkinât
- 7 Kûy-ı yâra vaqt-i fûrkatde sefer etmez vaţan
Etdigüm eş‘âr kıl benden o yâra ‘âşîfât
- 8 Râci olmaz her zamân nakd-i temennâyı gönül
Hecr-i şâbit irş eder gâhî vişâl-i bî-şebât
- 9 ‘Aşkiyâ rûsvâ-yı ‘aşk olmuş cihân söyler seni
Ben muti‘-i emr-i yâram ger ħayât u ger memât

110

Be-meşel-i Sâbık

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 ‘Aşk-ıla pervâz eden ‘anķāya etmez iltifât
Añlamaz dünyâ nedür ‘uķbāya etmez iltifât
- 2 Deyr-i ‘aşkuñ put-peresti ma‘nidar-ı ‘ârifân
Naķş-ı elvân şüret-i zibāya etmez iltifât
- 3 Câm-ı ‘aşkı nüş edüp bezm-i elestüñ mesti hiç
Yâr eliñden sâgar u şahbāya etmez iltifât
- 4 ‘Aşk-ıla bulmuş ħayât-ı câvidânı ħasta-dil
‘Aşk-ıla bîmâr olan ‘îsāya etmez iltifât
- 5 Sāye-i bî-sāyede kim sāyedâr-ı ‘aşk olur
Bāğ-ı Cennetde olan Tûbāya etmez iltifât
- 6 Nîm-nigāh-ı iltifât-ı ‘aşk-ıla pür-nûr olan
Bağş-ı envâr-ı yed-i beyzāya etmez iltifât
- 7 Tûr-ı dilde ‘aşk-ı vahdetle tecellî-dâr olan
Māsivâdur şöhet-i Mūsāya etmez iltifât
- 8 ‘Aşk-ıla bağ-ı şühûd içre terennüm-sâz olan
Ĥûr u ġılmân Cennetü’l-me’vāya etmez iltifât
- 9 Herkes e luţf-ı firāvânın eder yāver o şāh
Şanma kim bu ‘Aşkî-yi şeydāya etmez iltifât

¹¹⁰ YK 128a HM 181b TA 173a

Diğer Hoş-Mağal

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Geh celāl eylerse gāhī bir cemāl eylerdi dost
Men' ederse gāhice gunc u delāl eylerdi dost
- 2 Nāme vü pey' gāmını kesmezdi bizlerden o yār
Haṭṭ-ı 'ānber-bū ile 'arz-ı kemāl eylerdi dost
- 3 Māh-ı 'nev-veş destüme keşkül alup deryūzelik
Ni' met-i mihr-i vişāliyle menāl eylerdi dost
- 4 Şabr-ı Eyyübī ki nebved dīde-i Ya' kūb buved
Şabr-ı bī-tāḳat firāḳa intikāl eylerdi dost
- 5 Nāme-i bāl-i kebūter kıssa-i hüdhüd ile
Kaşr-ı Belkīs'ı gehi darbu'l-mişāl eylerdi dost
- 6 Eylemiş te 'şīr-i dāğ-ı hecr ü fūrkat cismüme
Bezm-gāh-ı 'aşḳda za' fum ḥayāl eylerdi dost
- 7 Zūlm ḥadden aşdı 'Aşḳī bende-i mazlūmuna
İnfī'āl etse daḥı ḥātır-su'āl eylerdi dost

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ğubār-ı maḳdeme cānā çeker bu çeşm-i ğam ḥasret
Dem-i vuşlatda cānum ol beni öldürmesin fūrkat
- 2 Ezelden başuma bir sāye şalmışdıñ hümā-āsā
Cihānda ben 'azīz ü muḥteremdim şāḥib-i devlet
- 3 O sāye dūr olaldan şöyle düşdüm i' tibārumdan
Ġarīb ü bī-nevā bī-kes ḥazīn üftāde-i zillet
- 4 Terahḥum kıl enīnüm gūş edüp bu çeşm-i ḥün-bāra
Ḳoma üftādeñi ḥāk-i mezelletde yaman ğurbet
- 5 Sezādur ḥurmete zīrā bu 'Aşḳī āl-i Tāhā'dur
Cīvār-ı Faḥr-ı 'ālemde bulunmışdur sezā vuşlat

¹¹¹ YK 128a HM 181b TA 173b¹¹² YK 128a HM 162a TA 173b

Velehu Eyden

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Kimler getürür nāle-i şeb-girüme-tākat
Yokdur ki ede şabr melā'ikde liyākat
- 2 Zulmetde kodı āh-ı şerer-hiz-i derünüm
Şan düşmiş idi men 'āleme bir āteş-i āfet
- 3 Nem kalmadı çeşmümde kesilmez kine-i girye
Bī-āb döker men teki dün-ü çeşm-i felāket
- 4 Cismüm çekemez oldu amān fürkat-i yāri
Ah kūy-ı Ḥabībe gideyim bārī selāmet
- 5 'Aff'eyle kuluñ 'Aşkī'yi celb eyle huzūra
Kıtmīr-i der-i ḥazretüñem Faḥr-ı risālet

Fırāk-ı Medīne-i Münevvere ile Diyār-ı Ğurbetde
Dil-süz Güzārlarıdur

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ğāyetde beni zār u nizār eyledi ğurbet
Derd ü dilümi miḥnete yār eyledi ğurbet
- 2 Ḥayfā ki beni ravza-i bāğ-ı İrem'ümden
Dür eyleyüben ḥāra hezār eyledi ğurbet
- 3 Dense baña ger lāyık olur Ādem-i sānī
Cennet'den atup kendümi zār eyledi ğurbet
- 4 Ayırdı beni maḳ'ad-ı şıdḳ-ı cülesādan
Ḥayl-i ḥar-ı dü-pāya civār eyledi ğurbet
- 5 Derbān-ı der-i cūdı idüm Faḥr-ı cihānuñ
Çok gördi felek atdı şikār eyledi ğurbet
- 6 Çārub-geri diğeri şehper-i Cibrīl-i emīndür
Kıtmīri idim bende ne kār eyledi ğurbet

¹¹³ YK 128b HM 162a TA 174a

¹¹⁴ YK 128b HM 162a TA 174a

- 7 Murğ-ı dili bir dāne vü dām-ı emel aldı
Muḥkem beni bend etdi güzār eyledi ğurbet
- 8 Görmez naẓarum şimdi naẓar-gāh-ı Celil'i
Ḥasretle cihānı baña dar eyledi ğurbet
- 9 Dürc-i güherüm gitdi şadef dürrin ararken
Ḳadr-i güherüm gitdi nişār eyledi ğurbet
- 10 Güş eyledi hep ins ü melek āh u fiğānum
Feryāduma raḥm etmege 'ār eyledi ğurbet
- 11 'İşyānuma bakma gene sen merḥamet eyle
Ey kân-ı mürüvvet güli ḥār eyledi ğurbet
- 12 Ey Fahr-ı rüsül 'Aşkî-yi bî-çāreñi 'aff et
Çokdur günehüm gerçi hezār eyledi ğurbet
- 13 Sāyeñde beni seng-i mezār eyle efendim
Zulm ü sitemi cānuma kār eyledi ğurbet

115

Velehu Eyden

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Bir buse eger uyḥuda aldımsa ḥıyānet
Çok mı görünür 'āşıkā bir böyle ḳabāḥat
- 2 Nokşān mı gelür kāle-i ḥüsnüñe bahāda
Bāzār-ı maḥabbetde budur evveli 'ādet
- 3 Bu deñlü cefālar ki revā gördüñ a zālīm
Cā'iz mi bu fetvāya tanış yok mı kıyāmet
- 4 Gördüm seni bir şeyḥe olup bend- i ḳafāda
Şordum dediler etdi bugün şeyḥe inābet
- 5 Dün bende bugün vaḥdet ile baḥse girişme
Gel şeyḥ-i zamān gibi baña şatma kerāmet
- 6 Bakmaz yüzüñe ḥat gelicek tekyede şeyḥüñ
Furşat demidür etme bize böyle ihānet
- 7 'Aşkî o peçe dām-ı riyāya düşüp azdı
Terk eyle anı lāzım imiş şeyḥe kıyāfet

¹¹⁵ YK 129a HM 162b TA 174b

Velehu Eyden

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Çekmedük var mı bu dünyāda belā vü miḥnet
Eyle im' ān-ı nazar birle cihāna diḳḳat
- 2 Halk-ı ' ālem heme ḥālince giriftār-ı elem
Aḡniyā vü fuḳarā āsaf-ı mīr ü devlet
- 3 Eremez menzil-i maḳşūduña divāne göñül
Keşmekeş atmış anı renc ü ḡināya ülfet
- 4 Kalmadı nev'-i beşerden bize hergiz imdād
Meger Allāh ede luṭfuyla nigāh-ı şefḳat
- 5 İhtiyārum hele selb oldu elemnden küllī
İki dünyāda yeter bendeñe cüz'-i raḥmet
- 6 Kime şekvā edeyim var mı naẓirüñ söyle
Yok şeriküñ gelürem kapuña yā Rab elbet
- 7 Hāne-i ḳalbümi vīrāne edüpdür endüh
Etse ma'mūr u şafā luṭf-ıla dest-i ḳudret
- 8 Etme cürmümce baña yevm-i kıyāmetde su'āl
Dāmen-i ' afv-ıla pūşide ḳıl eyle ḥurmet
- 9 Hazne-i cūduña noḳşān mı gelür Allāhum
İki ' ālemde bu ' Aşḳī ola şāḥib-ī ni' met

Ba' z zevāta İrsāl Olunan

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dām-ı mekrine seni şayd etmesin dünyā gözet
Her işünde sa'y ḳıl Allāh içün ' uḳbā gözet
- 2 Ğıybet etme ḥüsn-i zannıñ herkese olsun ḥasen
Kendi ' aybuñ gör hemān ḡayrıları ağla gözet
- 3 Müşkil iş insān-ı kāmīl bilmesi bu dehrde
Fāsıḳı görseñ daḥı talṭif edüp ra' nā gözet

¹¹⁶ YK 129a HM 163a TA 175a

¹¹⁷ YK 129b HM 163a TA 175a

4 Rızka kâni¹¹⁸ halvetünde meskenet üzre otur
İhtilâf etme şaķın etseñ daķı Mevlâ gözet

5 Merd iseñ başma ayaķ bezm-i şîre¹¹⁹ Aşķi¹¹⁹yâ
Tâlib olsalar saña bu bâbda istiğnâ gözet

118

Velehu Eyden

Mef¹¹⁸ ülü mefâ¹¹⁸ ilü mefâ¹¹⁸ ilü fe¹¹⁸ ülü

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Sâķi getür ol sâğar-ı fağfûr-ı maḥabbet
Leb-rîz olarak nûş edelim nûr-ı maḥabbet

2 Bâda verelim bâde ile ḥubb-ı sivâyı
Mestâne hüveydâ ola mestûr-ı maḥabbet

3 Bu kevn ü mekân olsa da vîrân ne bâküm
Olsun dilimüz ḥâne-i ma¹¹⁹ mûr-ı maḥabbet

4 Yâ Rab kerem et vâdî-i hicrânuña atma
Etme iki¹¹⁹ âlemde de mehcûr-ı maḥabbet

5 Aşķuñla dil-i Aşķi-yi bî-çâre ķo yansın
Ḥâkister olam olmayayım dûr-ı maḥabbet

119

Müstezâd

Mef¹¹⁹ ülü mefâ¹¹⁹ ilü mefâ¹¹⁹ ilü fe¹¹⁹ ülü

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Ey bād-ı şabâ bizden o meh-rüyâ selâm et
Arz-ı merâm et
Zülfinden alup müşk-i Ḥoten¹¹⁹ ıtr-ı meşaa et
A¹¹⁹ dâ-y[1] zükâm et

2 Pend eyle anı bizlere bend eyle efendim
Senden ümîdüm
Aşķıķlaruña şöyle ki elṭâf-ı müdâm et
Nādâna zi¹¹⁹ âm et

3 Etdi bizi endâḥte-i vâdi-i nisyân
[Gör] ol şeh-i ḥübân
İhtâr edüben bendeñüze bezm-i kelâm et
Küyına ḥirâm et

¹¹⁸ YK 129b HM 163b TA 175b

¹¹⁹ YK 129b HM 163b TA 175b

4 Fırkatde vü ğurbetde nice zār-ıla feryād
Etsün dil-i nāşād
Vaşluñla n'ola ' aşık-ı nā-kāmı be-kām et
Ağyāra ħarām et

5 ' Aşķi der-i Kıtımīr-i Şehenşāh-ı risālet
Şāyeste-i raĥmet
Bu zāta ri' āyet beni bābında ğulām et
İsterse-nizām et

6 Raĥm eyler idi olsa eger ħālūme vāķıf
Ol yār-ı ma' ārif
Sen peyk-i emīnümsin amān şıdk-ı peyām et
Yāri be-kām et

120

Velehu Eyden

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Açıldı yine ' aşıkā bāzār-ı maĥabbet
Gelsün demidür eyleyelim kār-ı maĥabbet
- 2 Ĥum-ĥāne-i vaĥdetde içüp ĥamr-ı ledünnī
Mest-i mey-i medhūş edelim yār-ı maĥabbet
- 3 Zāhid ne bilir zevķ u şafā ' aşķ-ı Ĥudādan
Bildikleri bu dehrde dīnār-ı maĥabbet
- 4 Biz rind-i şafā derd-keş-i āl-i ' abāyuz
Çāk eyledi hep cübbe vü destār-ı maĥabbet
- 5 Kaşr-ı dili pāk eyle koma zerre sivādan
Ağyār-ıla hem-cā olamaz yār-ı maĥabbet
- 6 Çekme ğam u çek bādeyi elden koma cāmı
' Aşķi yazagör dūr gibi eş'ār-ı maĥabbet

121

Merşiyeye

Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ĥüseynüm yāda geldi ey kalem sen de gel imdād et
Taķıldı ' aķl u fikrüm ' aşıkāna āh-ı mu' tād et

¹²⁰ YK 130a HM 164a TA 176a

¹²¹ YK 130a HM 164a TA 176a

- 2 Gül-i nevrestemüñ berg[i] hazāna uğradı hayfā
Dilā bāğ-ı belāda bülbulāna turma feryād et
- 3 Töküp eşk ü sirişki rüz u şeb mātem-nişān eyle
Cihānda selb-i rāhat eyleyüp ʿālemde bir ād et
- 4 Hayāli hātırā geldikçe ғаşr-ı dil olur vīrān
İki dünyāyı sen de sil eşkin ile berbād et
- 5 Leb-i muʿciz-beyānın hūn-feşān etdi sehām ile
Ayakdan düşdi serv-қad be-kāfir ғаşri bir yād et
- 6 Hüseynüñ ʿaşkına yağmaya verdim ʿaql u idrāküm
Bugün ser-defter-i Mecnūn-ı ʿaşkam dost irşād et
- 7 Belāya şabr edüp rifʿatle buldı ceddüñi sulţan
Bizi ol zümreye ilhāk edüp yā Rabbi sen şād et

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dest-girüm ol benüm Maḥbûb-ı Subḥān el-ğıyās
Sā'ilem naḳd-i ümîdüm eyle iḥsān el-ğıyās
- 2 Hûşe-i çîn-i emelken ravza-i bâğuñda ben
Sürdü dihkân-ı felek bâdî-i 'ısyân el-ğıyās
- 3 Pür-günāh içün degül midür şefā'at ḥırmeni
Ḥasretünle rûz u şeb bu çeşm gıryân al-ğıyās
- 4 Dâmen-i 'afvuñla setr it cürm-i 'abdı itme redd
Tâ'ibem çek dergehüñde eyle derbân el-ğıyās
- 5 Enbiyâlar hep tufeylûñdür senüñ rûz-ı cezâ
Ümmet-i merḥûm[e]ler olsun mı ḥayrân el-ğıyās
- 6 Ğurbetüñ cevri çekilmez fûrkatüñle yâ Resûl
Çek beni 'ıyd-ı vişâle eyle ḳurban el-ğıyās
- 7 Nâr-ı ḥasret itmeden bu cismi ḥâkister iriş
Teşneye mu'ciz-beyānuñ âb-ı ḥayvân el-ğıyās
- 8 N'eylerem sensüz efendüm bu vücûdı dehrde
İstemem cennet de olsa baña devrân el-ğıyās
- 9 Faḳr u ğurbet ḥasret ü fûrkat nedâmet bırağur
'Aḳl u fikrüm eyledi yağma bu hicrân el-ğıyās
- 10 Dâne-i ümmîd içün bir dâma oldum ben esîr
Bâ'ış-i 'ısyānum oldı Şâh u Sulṭan el-ğıyās
- 11 Ḥâk-i 'anber-büyını luṭf it irişdür es şabâ
Ol sebebden bula teskîn dilde nîrân el-ğıyās
- 12 Ey şabâ teblîğ' ḳıl benden şalât ile selâm
Pişgâh-ı Aḥmed-i Muḥtâr'a her ân el-ğıyās
- 13 Sen ki peyk-i 'âşıkânsın bendeñüz müştâkıyam
'Arz ḳıl ḥâl-i dilümden ḥayl-i aḥzân el-ğıyās
- 14 Âh edeb zannitdügüm 'ayn-ı ḳabâḥatmış benüm
Bilmedüm cehlümle itdüm eyle ḥandân el-ğıyās

¹²² YK 130b HM 164b

15 Zāt-ı pāk-i Ḥazret-i Yezdān için ‘afvit beni
‘Aşk-ı-bi-çāreyem luṭf eyle iḥsān el-ğıyās

123

Gofte-i Leṭafet-Engiz

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bezm-i şem‘ üñ itmesün bu çeşm-i giryān ile baḥş
İdemez Ceyhūn u Şaṭ bu döküdügüm ḵan ile baḥş
- 2 ‘Asker-i ālām u miḥnet sīnede şaf-bestedür
Eylerem bu ḵuvvet ile tā Süleymān ile baḥş
- 3 Līk bu demde şaḵın ḥar-gāha atma kendüñi
Eyleme aṣlā göñül erbāb-ı dīvān ile baḥş
- 4 Ser-fürū leb-beste ol bāb-ı rızāda tut maḵām
‘Āşık-ı Mevlā iseñ hīç itme Şeyṭān ile baḥş
- 5 Dürç-i nazma derc idüp şehvāra güftāruñı
‘Aşkıyā itsün sezādur ehl-i ‘irfān ile baḥş

124

Gofte-i Taşavvuf

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şūfiyā şavm [u] şalāt ile bu ezkār-ı ‘abeş
Rüz u şeb bu çekdügün ḥayfā nedür kār-ı ‘abeş
- 2 Muntazırdur zāt-ı Ḥaḵḵ’a her taraf bulmaz eşer
Güiyā yārin yitürmiş āh [ü] vā zār-ı ‘abeş
- 3 Ben gibi nüş itmeden sāḵī elinden cām-ı ‘aşḵ
Mest olup meyḥāne-i ‘aşḵında huşyār-ı ‘abeş
- 4 ‘Aḵl[ı] yağma eyleyüp Mecnūn disünler nāmuña
Secde ḵıl puṭḥāne-i Leylā’da inkār-ı ‘abeş
- 5 Güş-ı vaḥdetle semā‘ itsün bu nazmı ehl-i dil
Dimedi hīç ‘Aşkıyā bu demde eş‘ār-ı ‘abeş

¹²³ YK 130b HM 164b TA 176b

¹²⁴ YK 131a HM 165a TA 176b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Derdliyam ben yā İlāhī eyle dermān el-ğiyās
 Sā'ilem kapuña geldüm eyle ihsān el-ğiyās
- 2 Boynuma taqdı resen nefis ü hevā ḥarlar gibi
 Sürmede maqşūdı üzre āh şeytān el-ğiyās
- 3 Nice nā-meşrū' fi' li ihtiyār itmiş idüm
 Başdan aşdı añladum deryā-yı ' isyān el-ğiyās
- 4 Kime yüz tutsam kime ' arz eylesem ḥālüm benüm
 Tā'ib ü müznib kulam yā Rabb-i Ğufrān el-ğiyās
- 5 Raḥmetüñle levḥ-i ' işyānum benüm maḥv eyle sen
 Nām-ı Ğaffāruñla ' afvit sen ki Raḥmān el-ğiyās
- 6 Rū-siyāham pür-günāham mücrim ü ' āşī kulam
 İtme red yüz sürdi dergāhuña tu' yān el-ğiyās
- 7 Pür-nedāmet birle hem şıdķ ile ' Aşķī eyledi
 Bāb-ı istiğfārda tecdīd-i imān el-ğiyās

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ' Āşīka itme güzel cevır-ile āzār-ı ' abeş
 ' Andelīb-i dil-i bīmāra degül zār-ı ' abeş
- 2 Sa' y-ıla buldı şafā Mekke-i kūyında sükün
 Şanma kim mürde-i ḳalbinde bulur bār-ı ' abeş
- 3 Zemzem-i dīde-i ' aşķ ile alan āb-ı vuzū'
 Ka' be-i ṭavf-ı vişālünde bulur cār-ı ' abeş
- 4 Ḥārsız perverde bülbül olmadı hiç dest-res
 İtme bī-hüde fiğān eyleme efkār-ı ' abeş

¹²⁵ YK 131a HM 165a TA 176b

¹²⁶ YK 131a HM 165b TA 177a

- 5 Yār-ı bākī isteyeñ puthāne-i ‘aşka mürīd
Bende ol pīr-i muğāna geç bu dildār-ı ‘abeş
- 6 Berzah-ı ğafletde ey zāhid idüpsin sa‘ y-püş
Rāh-ı Hāḡ‘dan bī-ḡaber gel itme ezḡār-ı ‘abeş
- 7 Baḡt-ı ḡāb-ālūde-i ḡasvet uyanmaz ‘Aşḡiā
Boş yere nā-ehle itme keşf-i esrār-ı ‘abeş

127

Goftār-ı Rastī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bu derd-i ser ki çekdüm rāstī-i güftāruma bā‘ iş
Aḡibbādan ki çekdüm çekmedüm aḡyāruma bā‘ iş
- 2 Güler revā fa‘ y vārı biñ şohbetle zaman dostı
Beni firifte itdi şimdi bu efkāruma bā‘ iş
- 3 Vefā me‘mül iderseñ bil ki mümkün deyü a‘ dādan
Aḡibbādan degül mümkün budur bī-zāruma bā‘ iş
- 4 Ğaraż varsa saña eyler temalluḡ seg gibi ebter
Degül Allah içün raḡm u maḡabbet zāruma bā‘ iş
- 5 Vefāsın görmedüm aşlā cefāsın çekdügüm çokdur
Bu oldu hīç aḡibbā yok diyü inkāruma bā‘ iş
- 6 Çekildüm künc-i miḡnetde enīsüm Muştafā mihri
Cihānı terke ‘Aşḡī bu durur i‘ zāruma bā‘ iş

128

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cihānı eyleyen şūfī degüldür ‘aşıḡān telvīş
Riyā vü sem‘a ile hep idendür ‘ābidān telvīş
- 2 Degül meyḡānede dürdi keşānuñ cām-ı engūrı
İdüpdür ‘ālemi hep ḡıl u ḡāl-ı ‘ālimān telvīş
- 3 Ṭarīḡ-i Naḡşibendī ehli şimdi bend-i nān olmış
O pākī reh-ḡüzārı eylemişdür mürşidān telvīş

¹²⁷ YK 131b HM 165b TA 177a

¹²⁸ YK 131b HM 166a TA 177b

4 ‘Avām-ı nāsı atmış vādi-i hayretde mürşidler
Dırīgā cehl ile ālūde olmışdur cihān telvīş

5 Kemāl ehli metā‘ ın ‘arz-ı bāzār eylemez ‘Āşķī
Ġubār-ı ğamla olmuş pāk ķalb-i ‘ārifān telvīş

129

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Nigāh-ı hışm-ı hūn-rizūñ olup nālānuma bā‘ iş
Derūnum şerħa şerħa seyl olan al ķanuma bā‘ iş

2 Perīşān itme zūlfūñ şāne-veş şad-pāredür diller
Ķoma zulmetde ref‘ it bu durur efgānuma bā‘ iş

3 Degül senden güzer-gāhuñda yol virmez saña eşķüm
Bu çeşm-i hūn-feşānumdur benüm hicrānuma bā‘ iş

4 Derūnum Ka‘besi sultān-ı ‘aşķa taht-gāh olmuş
Ṭavāf eyler beni her ‘āşķān mihmānuma bā‘ iş

5 Der-i puthānede pīr-i muġan olmuş idüm ‘Āşķī
Efendüm küfr-i zūlfidür benüm imānuma bā‘ iş

[Ḥarf-i Cim]

130

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Bezm-i cem‘ -i Mevlevī’de olmuşam mişlü’l-sirāc
Pīrümüz destiyle geydürdi bu şeb başuma tāt

2 Nūr-ı feyzı zāhır oldı sīnede çün mihr ü mah
Kendi fażhıyla baña virdi ḥaķīķatle revāc

3 Virdi tīgı destüme luṭf eyleyüp ol şāh-ı ‘aşķ
Aluram elbette kāfir münkirāndan ben ḥarāc

4 Bulmuşam ol rūḥ-ı pākinden anuñ ben perveriş
Ol şeh-i zıll-i ilāhī çün hümā ber-men nitāc

5 Gerçi me’mūr olmuşam irşāda bā-fermān yeter
İ‘tizāra bulmadum cā eyleyem ba‘zı lecāc

¹²⁹ YK 132a HM 166a TA 177b

¹³⁰ YK 132a HM 166a

- 6 Şeyh deyü Hānya'ya ba' zı Mevlevī cānlar gelür
Hakḳ u bātıl fark itmez dir erenler ḳarnum aç
- 7 Rāzıyam ben loḳmaya şehr-i Resūlullāh'da
Dem yetiştür ey şehüm bir ḳaç da külbastı dücāc
- 8 Şanma inkārumdan itdüm bādeye ta' rīz ben
Yok kime şorşam ider isnād-ı rāh-ı i' vicāc
- 9 Rūh-ı pākinden tevessül eyledüm bir şeb niyāz
Gün gibi gördüm idüp ibrāz-ı ' özr-i ihtiyāc
- 10 Ben gedā bīmāre-i ' aşḳam didüm ' afvit beni
' Afvuñ olmışdur ' alīl-i ' aşḳa sulṭānum ' ilāc
- 11 Kevkeb-i dürrī gibi şundi baña bir cām-ı ' aşḳ
Mey midür sāğar midur fark itmedüm mişlü'z- zücāc
- 12 Zümre-i ehl-i melāmīyyūna şeyh itdi beni
Ba' d-ez-īn herkes baña dir oldılar kāfir-mizāc
- 13 Levḫ-i ' aşḳı sīneme ta' līḳ idüp biñ faḫr ile
Rāzıyam ' ālem disün ' aşḳı taḳınmış gögse ḫāc
- 14 Küfr ü imān ne'ydügin bilmem bu ' aşḳa dalmışam
İşte putḫāne benem daḳḳ eyle bāb-ı şıdḳ aç
- 15 Ḳatre-i meyḫānemüz āb-ı ḫayāt-ı cāvidān
Münkirānuñ şerbet ü şehdi baña āb-ı ucāc
- 16 ' Azb-i bārid nūş ḳıl baḫr-ı Fırat-ı ḳandümüz
Et gelüp ṭabḫāne-i ' aşḳumda taşḫīḫ-i mizāc

131

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 İrdi gūş-ı hūşuma Ḥaḳ'dan nidā evḳad sirāc
Mihr ü meh gibi çihil-merd ḫāneye itdi ilāc
- 2 Her biri bir āfitāb-āsā cihāna baḫş-ı nūr
Cism-i vāḫid gibi itmiş birbirine imtizāc

16b et: Bu kelime metinde "it" şeklinde yazılmış olmakla beraber anlam karışıklığına sebebiyet vermemek için bu şekilde okundu.

¹³¹ YK 132b HM 166b

- 3 Nūr-ı pākinden münevver oldu cā-yı bendegī
Gülşenīdür birini fehm eyledüm başumda tāt
- 4 Her biri şundı maḥabbetle baña bir kāse mey
Nūş idüp oldum o dem maḥlūkdan bī- ihtiyāc
- 5 Ol sâ‘ at ḥūrşid-i vaḥdet doğdı iḳlīm-i dile
Zāhirümnden bâtinum oldu nümā mişlü‘z-zücāc
- 6 Gördi zātum dīde-i ḥaḳ-bīn ü taşdıḳ eyledi
Görmedi a‘ māl olan ol çeşme hiç olmaz ‘ ilāc
- 7 Nūr-ı mihre naḳş gelmez görmemekle münkirān
Zāhirüm şūrīde ādem gördi ol za‘ f almaz āc
- 8 Medḥ ü zemminden ne bākem yār ile yār olmışam
Bu tarīḳ-i ‘ aşḳdan ḡayrı diger rāḥ i‘ vicāc
- 9 Cem‘ den farka gelüp ‘ Āşḳī yine āḥ eyledi
Kūy-ı pāk-i Aḥmed-i Muḥtār’a dīdem eşḳ şaḳ

132

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Cevr-i yāra yok taḥammül çünki bu sevdāyı geḳ
‘ Aşḳdan dem urma zāhid bu ḳuru da‘ vāyı geḳ
- 2 Kendüñi pāk it sivādan ‘ āşıḳ iseñ ibtidā
Ḥālīḳ-ı cennet ṭalep ḳıl cennetü’l- Me‘vāyı geḳ
- 3 Bāde-i ‘ aşḳ ile dil mir‘ātına şayḳal virüp
Refref-i ‘ aşḳa binüp himmetle **أَوْ أَدْنَى** ,yı geḳ
- 4 Cenneti māder peder terk itdi sen de it püser
Sulb-i pākinden eger evlād iseñ bu lāyı geḳ
- 5 Farz-ı ‘ ayn didükleri Ḥaḳḳ’uñ rızāsın gözlemek
Sünnet-i Ḥayrū’l-beşerdür ümmete dünyāyı geḳ
- 6 Necs-i ṭāhir ile cem‘ itmek murāduñ ey şūfī
Mümteni‘ dūr dīn-i ‘ uḳbā cem‘ -i bu ḡavḡayı geḳ

¹³² YK 132b HM 167a

^{3b} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

- 7 Er iseñ terk it ikisin şāh-ı ‘ aşka kul olup
‘ Aşk ile Mecnūn olup Mevlā diyüp Leylā’yı geç
- 8 Olmasaydı gelmez idüm ‘ āleme üç şey püser
Ney ü mey maḥbūb-ı dilber olmayan her cāyı geç
- 9 Mürdeyem ben ‘ aşk ile zinde göründüm ‘ āleme
‘ Aşk ile mülk-i beḳāya gidelüm heyhāyı geç
- 10 Şümm-i vechullaha maẓhar ol ḥaḳīkat-ı Ka‘be’dür
Zahīdān itsün ṭavāf sen Ka‘be-i ‘ ulyāyı geç
- 11 Maḳşadı zāhidlerüñ Ḥaḳ’dan şevāb-evrāyı ümīd
Ḥaḳḳı ister istemez ‘ āşıḳ şevāb o rāyı geç
- 12 ‘ Aşḳı bes hem-sāye-i Peyḡamberüm faḥr eyleyem
Ey göñül ol sāyede var cennet-i ‘ alāyı geç
- 13 Māsivāyı ḥāk-i pāyı girdine virdüm bedel
Dimesün yār kūy-ı pākūñden gelen şahbāyı geç

133

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Düşmişem bir derde kim ızhār-ı güç ızmār güç
Dinse kimdür sevdüğün ikrār güç inkār güç
- 2 Meylden düşdüm muḥabbet şevḳine ‘ aşk āteşi
Yaḳdı yandurdu beni hiç bilmedüm kim nār güç
- 3 Şorma benden ḥālūmi şor encüm u eflākden
Hem-ser oldum şubḥ[a] dek āh anları bī-zār güç
- 4 Bir gül-i nevreste-i bāḡ-ı cinānumdur velī
Nev-nihāle dest-zen olmak ne mümkün ḥār güç
- 5 Nīm-nigāh-ı iltifāt itmez baña aḡyār içün
İlticāyı kimden itsem yār güç aḡyār güç
- 6 Eyledüm pīr-i muḡāna ḥālūmi bir bir beyān
Didi ḡam çekme daḡı zannitme bu bir kār-ı güç
- 7 Mürşid-i ‘ aşka mürīd ol sāḡar u sahbāyı çek
‘ Aşk ile āsān olur ‘ ālemde her efkār güç

¹³³ YK 132b HM 167b

- 8 Öyle mest ol ھاşrede mestāne gelsün diyeler
Cān vir cānān al ẓannitme bir bāzār güç
- 9 ‘Āşık-ı mestāne ھاlbin ھاılma virān it ھاẓer
Beyt-i ھاḫ’dur şoñradan her vech ile ‘imār güç
- 10 Pīr-i ‘aşka it itā‘ at eyle fermānın ھاbūl
Bağla zünnār dise dime bağlamak zünnār güç
- 11 ‘Aşka gel cānā riyāy-ıla ھاṛīk-i zühdde
Fikr ü tesbih ü şalat u şavmla ezkāṛ güç
- 12 Rīze rīze itseler dönmem bu rāh-ı ‘aşkdan
Dime zūlf-i yāre olmak ‘aşkla berdār güç
- 13 Farḫ ide nūr-ı nübüvvetle olurken perveriş
Söylemez ol demde ‘Aşķī muğlāḫ eş‘ār güç

134

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ‘İzzet ile gird-i pāyın eyledüm başuma tāc
Ḳalmadı devlet külāhına efendüm ihtiyāc
- 2 Var iken kāşāne-i mihrüñ dilümde ey şehā
Ḳaḫ bilür kim bir pula degmez yanumda taḫt [u] tāc
- 3 Būriyā-yı devletüñ ‘arş-ı mu‘allādur baña
Ḳā’il olmaz gevher-i güftāruma efsel-mizāc
- 4 Midḫat-i ḫüsn-i kitabuñdan telezzüz bulmayan
Ḳuşanur biline zünnār sīnesinde bağlu ḫaḫ
- 5 Vādi-i ‘isyānda bī-zād u ta‘ab hem teşne-dil
‘Aşķī Ḳıṭmīr’üñ senüñ bābuñdadur muḫtāc [u] āc

135

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ğamze-i cellāduña aḫż-ı vebāl itmek de güç
Ey perī nā-ḫaḫ yere böyle ھاıtāl itmek de güç

¹³⁴ YK 133b HM 167b TA 178a

¹³⁵ YK 133b HM 168a TA 178a

- 2 ‘Āşık-ı üftâdeler efkende-i hışm u gâzap
Eyledükçe hâk-i pâya ‘arz-ı hâl itmek de güç
- 3 Kâfir-i bî-dîn imişsin merhamet yok ‘âşıka
Hakkuñuzda böyle bir darb-ı misâl itmek de güç
- 4 Pür-mürüvvet-şâhib-i luṭf u kerem ehl-i vefâ
Zannidersem dilberâ bâṭıl ḥayâl itmek de güç
- 5 Defter-i divâneye kayd olduğum ‘âr eylemem
Lîk senden laḥza ümmîd-i vişâl itmek de güç
- 6 Vuşlatuñ fehm eylesem ben terk-i tecrîd eylerem
Hiç dimezdüm terk-i evlâd u ‘iyâl itmek de güç
- 7 Kimse fehm itmez benüm sūz-ı dil-i nālânımı
‘Aşkiyâ iskât-ı fem it keşf-i hâl itmek de güç

136

Velehu eyden

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Göñül vaḥdet şarâbın nüş kıl ol mäsivâdan geç
Haḳîkî dostâ nâ’îl ol cihân-ı bî-beḳâdan geç
- 2 Nesine meyl idersin merd iken sen bu zen-i dehrüñ
Senüñ-veş günde yüz biñ er alur bu bî-ḥayâdan geç
- 3 Degül bir düşmenin nefis ü hevâ şeytân u dünyâdur
Görünmez bir ‘adûdur ‘âḳıl ol meyl-i hevâdan geç
- 4 Reh-i şer‘ içre tut ḥabl-i metîni olma gel ğâfil
Ṭutup bir dâmen-i mürşid ṭarîḳ-i evliyâdan geç
- 5 O bir râh-ı haḳîḳ-i feyz-baḥş-ı kısm-ı Mevlâ’dur
Naşibüñ cüst ü cû kıl ‘Aşkiyâ zîşt ü zîbâdan geç

137

Velehu Eyden

Mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün
- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Bu baht-ı siyeh maḳşâda nâ’îl mi olur hîç
Derd ü elem ü miḥneti zâ’îl mi olur hîç

¹³⁶ YK 134a HM 168a TA 178b

¹³⁷ YK 134a HM 168b TA 178b

- 2 ‘ Ağyārumı qatl eyler idüm kendi düşümle
 Āh yār-ı cefā-ger buña qā ’il mi olur hīç
- 3 Muhtāc-ı ni‘ am olmayan erbāb-ı gedāyān
 Kapuñda gelüp derd-ile sâ ’il mi olur hīç
- 4 ‘ Āşık olanuñ qalbi kütüphāne-i Raḥmān
 Vā‘ iz gibi muhtāc-ı resā ’il mi olur hīç
- 5 Merdāne olan rāh-ı ḥaḳīqatde efendüm
 Bu dehr-i zenüñ āliñe mā ’il mi olur hīç
- 6 Vaḥdetde olan yār-ile dünyāyı denī kim
 Pīrāhen-i Yūsuf gibi ḥā ’il mi olur hīç
- 7 Mecnūn iseñ ey ‘ Aşķī oğut kendüñi dirse
 Yār ismi gibi söyle ḥamā ’il mi olur hīç

138

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Fedā-yı rūḥ idüp cānāna şimdi bī-bekādan geç
 İdüp [ve]smü’l ḥıyāt-ı cism sūfār-ı belādan geç
- 2 Aṭanlar dām-i zülfe murğ-ı ‘ aqlın bī-ümīd olsun
 Hemān Mecnūn gibi dağa düşüp zevk ü şafādan geç
- 3 Nice yārān tesellī ḥāṭır içün cem‘ olup bezme
 Naşīḥat-sāz olup dirler hevā-yı āşinādan geç
- 4 ‘ Acep müşkil naşīḥat terk idüp āsānı bilmezler
 Dimezler şimdi var şemşīr [ü] tīg-ı dilrubādan geç
- 5 Ḥarīm-i maḥrem-i sırrı serīr-i taḥt-ı hünkāra
 Nedīm-i ḳurretu’l-‘ aynı ikendir mehlikādan geç
- 6 Ne mümkün pāy-būs-ı taḥt-gāh-ı nezd-i hünkārı
 Ba‘ id olmaḳ benümçün mümteni‘ dūr bu ḥaṭādan geç
- 7 İlāhī bū-yı firḳat micmerin iḥrāk iden a‘ dā
 Yek-ā-yek bu cevābum anlara yeter ḳazādan geç
- 8 Şīḥāb-ı şāķīb-āsā dūd-ı dilden ey serīr-ḥaşrüm
 Raķīb-i dīv-sīret mecma‘ ın ḥarḳ it semādan geç

¹³⁸ YK 134a HM 168b TA 179a

9 Efendüm sevdüğüm sen kim ezāda ben firāķuñda
Muşammemdür helāküm ğayrı sen bu ‘ Aşķiyādan geç

139

Ba‘ z Sālikāna İrsāl Olunan Pend-nāme

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Pendümi gūş eyle gel soñra peşimān olma hīç
Şıdk ile kā’ il olup sālīk perişān olma hīç
- 2 Ehl-i dünyādan hāzer kıl şöhet zehr-i helāk
Ehl-i cāha meyli terk it kurb-ı sultān olma hīç
- 3 Fehm kıl ‘ ārif olup bu nükte-i لَا تَرْكُوتُ
Rūz-ı maşşerde yeri nār-ı cahīmān olma hīç
- 4 Nās ile hīç itme istinās üns-i Hāk yeter
Nefse rām olma enīs-i bezm-i ‘ isyān olma hīç
- 5 Bezm-i vaḥdetde saña ol sākī-i bākī yeter
Terk kıl üftāde-i sevdā-yı hūbān olma hīç
- 6 Vaḥşet eyyāmında zıkr ü fikr-ile bul üns-i tām
Hāk ile şöhet dilerseñ terk-i Qur’ān olma hīç
- 7 ‘ Uzlet it nāsdan ba‘ id ol kūşe-i vaḥdet-nişīn
Şamtı ‘ ādet it dilünde hākķı nisyān olma hīç
- 8 Baḥt-ı ḥāb- ālūdeñi bī-dār kılsun ‘ aşķ-ı Hāk
Her seher Allāh hū di ehl-i ḥırmān olma hīç
- 9 Seyr-i kalb-i rūḥ-ı sır it var sevād-ı a‘ zama
Şems-i vaḥdet görünür bī-hūde seyrān olma hīç
- 10 Nāsla seyr ü temāşa eyleyen maṭrūd olur
Yār-ı bākī terk idüp gel yār-ı şeytān olma hīç
- 11 Nān u ni‘ met ihtilāt-ı nāsla ḥālī nedür
Baḥs olur eyle tefekkür baḥse yārān olma hīç
- 12 Hālķ ile ülfet iden Hāk’ dan ba‘ id olur ba‘ id
İki zıd bir yerde cem‘ olmaz düvāyan olma hīç

¹³⁹ YK 134b HM 169a TA 179a

^{3a} 11 Hud 113. Âyet: “Zulmedenlere meyletmeyin; sonra size ateş dokunur (cehennemde yanarsınız). Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur. Sonra (O'ndan da) yardım göremezsiniz!”

- 13 Ehl-i dünyāya tabasbus eyleyüp olma ḥaḳīr
Yā tevāzu‘ eyleyüp bī-dīn ü imān olma hīç
- 14 Nīm-nigāh-ı iltifātıyla seni maḡrūr idüp
Anları dost ḡannidüp Mevlā’ya düşmān olma hīç
- 15 Ḥaḳ’dan iste her ne isterseñ Kerīm-i lā-yezāl
Sen gibi muḥtācdan me’ mül-i iḥsān olma hīç
- 16 Laḡza terk itmez seni ḡaḳ eyleyen Ḥālik Kerīm
Eyle inṣāf kendüñe ma’ būd-ı Raḡmān olma hīç
- 17 Gūş-ı hūşuñ cem‘ idüp çeşm-i baṣīret-bīn olup
Pend-i ‘ Aṣḳī’den kaçup maḡşerde giryān olma hīç

140

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Dilā terk it yeter bu ḡāyı hūyu māsivādan geç
Başuñdan at riyāset tācını terk it oradan geç
- 2 Sitanbül u Ḥıṭā yoluñdan ey dil fāriḡ ol ḡayrı
Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ’ı bulduñ ‘ aşḳ ile rāh-ı ḡaṭādan geç
- 3 Ḥaḳīḳat Ka’ besinden mürde ḡaḳḳı bir şafā iste
Dilin şāf eyle dünyādan ḡamu zevḳ u şafādan geç
- 4 Bu dünyā ehli dünyā-veş denīdür bī-vefālardur
Ṭutup bir dāmen-i mürşid ḡoñül mihr ü vefādan geç
- 5 Direm dinar içün cevır eyledükçe saña bir alçaḳ
Geçer ‘ ömrüñ hebāya kıl ḡanā‘ at bu cefādan geç
- 6 Ne lāzım būriyālardan saña seng-i mesācidsin
Eger var ise ‘ aḳluñ şūfiyā sen bu riyādan geç
- 7 Şarāb-ı vaḡdetüñ yek cur‘ asıyla mest olam dirseñ
Beḡāya meyl idüp meyḡāne-i çirk-i fenādan geç
- 8 Vücūduñ zerresin zāt-ı bilā-mişl içre maḡv eyle
Gözüñ yum Ḥaḡret-i şāh-ı Ḥüseyn-veş Kerbelā’dan geç
- 9 Libās-ı ‘ unşurı bu dest-i ‘ aşḳuñ çāk çāk itsün
Saña ol dem sezādur ‘ Aṣḳiyā sündüs ḡabādan geç

¹⁴⁰ YK 135a HM 169b TA 179b

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Şarāb-ı 'aşk la' l-i dilrübāda hāzır olmışdur
Anuñçün sāğar-ı çeşme olur mestāneler muhtāc
- 2 O hāl-i ahter ile mäh-ı hüsni iktirān itmiş
Yine bir fitne vardur diyü itmiş ehl-i istihrāc
- 3 Semāda recm ider necm ile dīvi şākıb-ı kudret
Raķıbi sen dağı recm eyle koma bezme it iħrāc
- 4 Nedendür bezm içinde diyü ağıyāra bu rağbetler
Degül illā yazar baħş eylemişdür yā ki istidrāc
- 5 Ki sen sevdüñse yārı yā seni sevmiş midür yārūñ
Niçün üftāde olduñ itmeden bir kerre istimzāc
- 6 Sihām-ı meylüñi sineñde bulduñ çünkü şabr eyle
Keşākeşle geçüp tiri sitemde eyledüñ amāc
- 7 Nedür vāreste olmak 'Aşkiyā bu meyl-i bī-cādan
Revādur 'arz-ı hāle hāk-i pāy-ı şāhibü'l-Mi' rāc

Velehu Eyden

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Ne elemdür ki ider 'ākıle tağyir-i mizāc
Ne kederdür ki bulunmaz aña bir dürlü 'ilāc
- 2 Ne marāzdur ki ola 'ācizi Loķmān Hekīm
Ne 'ileldür ki haşaretini itmiş tārāc
- 3 Ne fikirdür ki gelüp 'aklı perişān itsün
Ne zulümdür ki müselmāndan ala 'akl-ı ħarāc
- 4 Ne sitemdür ki zevāli anuñ olmaz bir an
Ne belādur ki 'akıl ħulyāya olsun muhtāc

¹⁴¹ YK 135a HM 169b TA 180a

¹⁴² YK 135b

5 Meger olmuş dil-i üftāde giriftār-ı divin
‘Aşkî- veş ehl-i divin āyende itmiş ez-‘āc

[Hārf-i Ha]

143

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Āsmān-ı kudse pervāz eyle ey dil bī-cenāh
Olayım dirseñ eger ez-zümre-i ehl-i felāh
- 2 ‘Aşk olsun rehberüñ oldur bu yolda āşinā
Şıdķ ile tūt dāmenin bul iki ‘ālemde felāh
- 3 ‘Āşıkā uyķu haramdur didiler ehl-i vişāl
‘Aşk yolında māl u cān u raḥatın itmiş mübāh
- 4 Hār gibi ḥāba varup da‘vā-yı ‘aşķ itmek neden
‘Āşıkūñ hiç doğmamışdur üstine şems-i şabāh
- 5 Sīne vü cān dil-siper kıl gelse a‘dā rāh-ı ‘aşķ
Bī-ḥāzer ol atşa ḥançer nīze şemşir ü rimāh
- 6 Eylemez te’sīr olar merdāne şabr itmek gerek
Mübtelā-yı derd-i ‘aşķ eyler mi şekvā-yı şıyāh
- 7 Eyledüñ sulṭān-ı ‘aşķa ilticāyı ‘Aşķiyā
‘Afvider elbet seni ol şānıdur ‘afv-ı sımāh

144

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Kişver-i mülk-i ‘ademde ser iken sulṭān-ı rūḥ
Dūr olup aşı-ı vatandaş çekmede hicrān-ı rūḥ
- 2 Çār ‘unşurda muḳayyed oldı biñ ibrām ile
Hānķāh-ı ḥāne-i tende ider devrān-ı rūḥ
- 3 Terk idüp cā-yı fezāyı tengnā-yı ‘āleme
Geldüğünden rūz u şeb eyler hemān efğān-ı rūḥ

¹⁴³ YK 135b HM 170a

¹⁴⁴ YK 135b HM 170a TA 180b

- 4 Bāğ-ı vaḥdetden o bir güldür ki bûyî ‘âlemi
Ser-te-ser kıldı mu‘aṭṭar nevḥa-i Yezdân-ı rūḥ
- 5 Kūnhüne ‘aql-ı beşer idrāk itmez ne’ydügin
Genc-i maḥfî sırr-ı ‘aẓam eylemiş Raḥmân-ı rūḥ
- 6 Hâkden mir’âte baḥş-ı sır idüp virmiş cilâ
Zâtına mirât kılmış seyr ider seyrân-ı rūḥ
- 7 Sa’y idüp mir’âta şaykal ur ola ‘âlem-nümâ
Bir nîgâh it ol vakîr bil ne’ydügin canân-ı rūḥ
- 8 Hürmet it eyle ri‘âyet meyl-i âgyâr eyleme
Şanma dâ’im çend rûz bu ḥâmede miḥmân-ı rūḥ
- 9 İt ebu’l-ervāḥa ‘Aşkî ḥadden efzûn şalât
Tâ olasin şıdḳ ile bir çâker-i ḥâḳân-ı rūḥ

145

Na‘t-ı Cenâb-ı Faḥr-ı Risâlet

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Oldı ihyâ devr-i la‘lünde senüñ nâm-ı mesîḥ
Tazelendi dilberâ câmuñda eyyâm-ı mesîḥ
- 2 İns ü cin nev-sebze ḥaddüñde [kim] olmışdur esîr
Bilmezem zencîr-i Mûsâ yoksa ol dâm-ı mesîḥ
- 3 Nüh felek faḥr eyleyüp pâyuñda oldı nerdüban
Menşe’-i ‘âlemsin evvel ḥatm-i encâm-ı mesîḥ
- 4 Haşşa-i nâb-ı lebüñ teşḥîr-i ‘ulvî eyledi
‘Âlem-i süflî Süleymân-veş olup râm-ı mesîḥ
- 5 Vakt-i zātuñ mücmelin ḥâşiyetin gördükde ḥalḳ
Didiler hep şıfra çıḳdı cümle erḳâm-ı mesîḥ
- 6 Virdügi dem çün şabâ peygâm-ı na‘tuñ ‘âleme
Hep ḥazâna vardı ol dem şer‘-i gülfâm-ı mesîḥ
- 7 ‘Aşkiyâ dünyâda râḥat ister iseñ terk kııl
Çâr tâḳum oldı gör kim câ-yı ârâm-ı mesîḥ

¹⁴⁵ YK 136a HM 170b TA 181a

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Rezm-i 'aşkuñda şehīd-i la' lüñ olmışdur mesīh
 Bu sebep hūn-ı dili üftāde rāhuñda mesīh
- 2 Dürr-i şehvāra şaçar güftāra gelse lebleri
 Her lisāna āşinā haqqā Süleymān'dan faşih
- 3 Vefk-ı hūsnūñ āyetin ta' lite kādīr olmadı
 Nice 'adā mülzem oldu bildiler vahy-i şaḥih
- 4 Kim ki tutmaz şıdk ile ḥabl-i metīn şer' ini
 Dü cihānda rāh-ı tuḡyān içre kalmışdur kabih
- 5 Bir şalāt iden şehā maḡfūr olur rüz-ı cezā
 Emlaḥu'l-kevneyne 'Aşķī şad şalāt olsun melih

Velehu Eyden

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 'Āķıla şunmadı la' lüñ hele sahbā-yı feraḥ
 Bizi şād eylemedi eyledi şeydāyı feraḥ
- 2 Sāḡar-ı çeşümümi pür-hūn idüben bezme şarāb
 Eşķ-i gülgūnumı isbāl idinür cā-yı feraḥ
- 3 Mübtelā-yı ḡam-ı 'aşkuñ olalı ḡaylice sāl
 Doğmadı üstüme bir def' a n'idem ay feraḥ
- 4 Murḡ-ı devlet mi konar başuñna mānend-i hümā
 Bizi zār eyleyüp aḡyārı ider bāy-ı feraḥ
- 5 Çetr-i 'aşkuñda beyāban-ı esīr ü şeydā
 Olalı gelmedi bir kez bize Leylā-yı feraḥ
- 6 Mātem-i āteş-i endūh u sitemle yanaraḥ
 Dil semender-leyin āteş-cā-yı ma'vā-yı feraḥ

¹⁴⁶ YK 136a HM 170b TA 171a

¹⁴⁷ YK 136a HM 171a TA 171b

7 ‘Aşķi[yā] sırr-ı serencām-ı derūnuñ ketm it
Dağ-ı dil mahfı gerek işte bu lālā-yı feraḥ

148

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + - - /+ + -

- 1 Gūş-ı dilden hıç kesilmez seg raķıb eyler nibaḥ
Şayd idüp aldı ğaḫal-ı göñlümüzden rāḥ rāḥ
- 2 Sārbān-ı ğam kurup oṭāğın fırķat ğüni
Sāḫil-i dilde mekān tıtdı benümçün yok felāḥ
- 3 Olalı āşüfte ben ol ğonca-i ruḥsāruña
Ḥārdan herġiz selāmet bulmadum rāḥ-ı şalāḥ
- 4 Būy-ı vuşlat gösterür cāḥ-ı firāķı ‘arz ider
Ḳayd u bend-i sicc-i Mışrum dilrubā yok infitāḥ
- 5 Ğün-be-ğün efzün ider cevır ü cefā aġyārumuz
Şeb-be-şeb bī-ḥāb ider feryād ile ‘Aşķī şabāḥ

149

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bu şeb luṭf eyleyüp baḫş itdi cānānum feraḥ
Eyledi ‘uşşāķını ol şāḥ-ı ḫūbānum feraḥ
- 2 Eyledi ‘aṭf-ı ‘ınānın külbe-i aḫzānuma
Maḫdem-i pāk ile tebdıl oldu aḫzānum feraḥ
- 3 Bilmez idüm n’olduğın aşlā feraḥ devrinde hıç
Bu şeb-i ferruḫda oldu rüz-ı efġānum feraḥ
- 4 Sīne-ber-sīne didüm ey menba‘ -ı ḫüsn-i kemāl
Vuşlatuñla eyledüñ bu şeb beni ḫānum feraḥ
- 5 Ben faķīrem sīm ü zer yok baḫş idem ancaḫ du‘ā
İki ‘ālemde seni hem ide ġufrānum feraḥ

¹⁴⁸ YK 136b HM 171a TA 181b

¹⁴⁹ YK 136b HM 171a TA 181b

^{1a} Bu mısraın vezni bozuk.

6 Şöyle bir kalkdı hemān urdı leked ber-sīneme
Sīm ü zersiz sīnede olmaz du‘ā cānum feraḥ

7 Naḳd-i zārı kimse almaz dirhem ü dīnāra baḳ
Söz tükendi ‘Aşḳiyā dirhemledür cānum feraḥ

150

Musammaṭ

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün

- - + - / - - + -

1 Ey nevcüvān gitme bu şeb
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ
Ḥāba varalum leb-be-leb
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

2 Şabr eyle cānum dīlrübā
Mihmānum ol sīnemde tā
Bu bir gicedür ey şehā
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

3 Vuşlat demi durmaz geçer
Çöz gel miyānuñdan kemer
Bir gicedür gelmez zarar
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

4 Gel sine-bendüñ kıl güşād
Pīrāhen-i ref‘üñ murād
Bu şeb beni sen eyle şād
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

5 Pistān-ı nāfuñ sürmeli
Şalvāruña al urmalı
Ḥilḳat Ḥudā’nuñ görmeli
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

6 Men‘ itme şāhum luṭf kıl
Geçdi gicenüñ nışfı bil
Destüñle eşk-i çeşmi sil
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

7 Bāğ-ı vişālüñden beyüm
Men‘ itdi ‘Aşḳī dilberüm
Oldı bu şeb virdüm benüm
Olsun şabaḥ olsun şabaḥ

¹⁵⁰ YK 137a HM 171b TA 182a

Velehu Eyden

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Kāf-ı dilde bulamam kanda bu ' Ankā-yı feraḥ
Cismi yokdur gezer elsinde bu esmā-yı feraḥ
- 2 Görmedüm bezm-i şafā sāḳī ne yā verde müdām
Dolmadı dest-i emelde gitdi peymā-yı feraḥ
- 3 Bu kadar geşt ü güzār eyledüm āḫir şordum
Dimedi kimse baña kanda olur cā-yı feraḥ
- 4 Rüz u şeb devr iderek çarḥ u meh ü mihr-i münīr
Ḥaşre dek dönse de bilmez nerde me 'vā-yı feraḥ
- 5 Terk-i terk eyle gelüp şūfī bu bezm-i ' aşḳa
Mey-i vaḥdetden içüp destüñe al nā-yı feraḥ
- 6 Sīm ü zer ile degül gerdiş-i zevḳ-i devrān
Şümm-i vechullaha var seyr idegör āy-yı feraḥ
- 7 Zikr ü tesbīḥ ü şalāt ile degül ey zāhid
Ḥakla Ḥaḳḳ olmak imiş ' Aşḳice ma' nā-yı feraḥ

[Ḥarf-i Ḥā]
 153

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ' Aḳlumu aldı benüm bir görmede nāçār ruḥ
Hiç gitmez dīdeden bir dem ḥayāl-i yār-ı ruḥ
- 2 Çend zülfin ham-be-ham çekmiş ḥişār eṭrāfına
Ḥükm ider Kāf' dan Kāf' a dek gūyiyā ḥünkār-ı ruḥ
- 3 Mihr ü māha ' aks ider nūr-ı ziyā-baḥş-ı cihan
Zāhir olmuş her cihetden şa' şa' envār-ı ruḥ
- 4 Ḥavf kılmaz mı ' acep cāh-ı zenehdānın görüp
Gūyiyā Hārūt u Mārūt siḥr ider seḥḥār-ı ruḥ

¹⁵¹ YK 137a HM 171b TA 182b

^{2b} Vezin hatası olabilir.

¹⁵³ YK 137b HM 172a

- 5 Bir oyun itdi baña ferzâne-veşat sürmeden
Mât kıldı gösterüp bir kez beni mekkâr-ı ruḥ
- 6 Hâl-i Hindüsı Habeş'den dem-be-dem alur ḥarâc
Rûma âl atmak merâmı aḥladum efkâr-ı ruḥ
- 7 Âh kim bey' itmedi kâlâ-yı vaşlın bendeye
Kimler ile eylemiş bilmem 'acep bâzâr-ı ruḥ
- 8 Çend-sâl soñra görüp düşmiş bahâdan kâlesi
Gör meṭâf dükkânına dönmiş bu pür-envâr-ı ruḥ
- 9 'Âşıkâna itdügi cevır ü cefâdan rûz u şeb
Eyler idi pür-nedâmet ḥayli istiğfâr-ı ruḥ
- 10 Virme dil ḥüsni zevâl olan fenâya 'Aşķiyâ
Geç mecâzî 'aşķdan hiç söyleme eş'âr-ı ruḥ

154

Velehu Eyden

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Sâlike tekmîl-i imân oldu çün ikrâr-ı şeyḥ
Tard olur bâğ-ı rızâdan eylese inkâr-ı şeyḥ
- 2 Sünbülistân-ı cinân olsa 'acep mi kalbümüz
Selsebil-i feyz-i Hâķ'dan şu virür âşâr-ı şeyḥ
- 3 Lâl iken hep nağme-sâz eyler dil-i sâlikleri
Burķa'ın ref' eylese bir kez ruḥ-ı gülzâr-ı şeyḥ
- 4 Teşnegâna sâķîdür ḥum-ḥâne-i vaḥdetde kim
Sekk-i dâ'imdür ene'l-Hâķ 'arz ider ḥumâr-ı şeyḥ
- 5 'Aks-i mirât-i cemâl-i zât-ı vaḥdeti 'Aşķiyâ
Ḥâne-i vaḥdet yapupdur kalbüme mi' mâr-ı şeyḥ

155

Velehu Eyden

Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Zülf-i siyehin eylemiş ol dām-ı belâ-ruḥ
Dil-murğı düşer dâne-i ḥâline sezâ-ruḥ

¹⁵⁴ YK 137b HM 172a TA 182b

^{2b} şu: metinde "su" şeklinde "sin"li imlâ edilmiştir.

¹⁵⁵ YK 138a HM 172b TA 182b

- 2 Ebrûlarını çekmiş iki kavş-i ecel-veş
Müjgânını şaf-beste idüp tîr-i kazâ ruh
- 3 Âmâde idüp çâh-ı zenehdânı Züleyhâ
Yûsuf gibi efkende idüp kaşd-ı cefâ ruh
- 4 Ferzâne-leyin esbe süvâr oldı gelüp âh
Maât itmege şâh-ı dili ‘uşşâka güşâ ruh
- 5 Şatranc-ı muhabbet bizi şad rence düşürdi
Beydağ gibi pâmâl-i cihân itdi şehâ ruh
- 6 Hâl-i dil-i bîmârumuza olmadı vâkıf
Âyîne-i İskender imiş gîti-nümâ ruh
- 7 Şad-pâre olup derdün ile sîne-i ‘Aşkî
Raḥm eyleyüben itmedi bir vaşla devâ ruh

156

Velehu Eyden

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Râh-ı ‘aşka kim sefer itse gerek bir dâne şeyḥ
Kâmil ü ekmel mükemmel dime bir nādâna şeyḥ
- 2 Cübbe vü destârla loḳma kapana şeyḥ dime
İki dünyâyı atup gelmiş olan cānâna şeyḥ
- 3 Hânḳâh içre olan ḥayl-i meşâyıḥ-ı zamân
Elde bâde dilde dünyâ şalvar-ı ḡilmâna şeyḥ
- 4 Kâfirân İncîl’i tebdîl itdügi gibi bular
Râh-ı ehlullâhı tebdîl itdi bî-imâna şeyḥ
- 5 Düşme zâhir-bîn olup kâfirlerün tuzâğına
Var ara şıdk ile sen de ey gönül merdâne şeyḥ
- 6 Şeklini tebdîl idüp gâhî kerâmetler şatup
Kâle-i dînin şata bir hırka ile nâna şeyḥ
- 7 Dem urur gâhîce vaḥdetden şanasın Bâyezîd
Beñzer ol kâfir Yezîd ü ebter ü şeytâna şeyḥ
- 8 Devr-i ebvâb-ı kibâr eyler dimez hiç rûz u şeb
Sofrada görse kızıl deli olur dîvâne şeyḥ

¹⁵⁶ YK 138a HM 172b TA 183a

9 Şeyh olan bilmez nedür dünya vü ‘ uķbā ‘ Aşķiyā
Serfūrū itmez bilen Allāhını sulţāna şeyh

[Harf-i Dāl]

157

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Terk kılmaz ‘ aşķ-ı cānān ey müselmānān meded
Bend-i destem zūlf-i hūbān ey müselmānān meded
- 2 Yok vücūdumdan haber güyā ki oldum ke’l -‘adem
Varlıgumdan ölmek āsān ey müselmānān meded
- 3 Bir şanemdür kayd-ı zūlfıyle beni bend eyleyen
Kaşd itmek put-perestān ey müselmānān meded
- 4 ‘ Aşķla sevdāya düştüm bilmedüm müşkil imiş
Rūz u şeb feryād u nālān ey müselmānān meded
- 5 Kāle-i göñlüm benüm yağmaya virdi bī-raħim
Añladum maķşūdı bu cān ey müselmānān meded
- 6 Üstüh‘ān içün felek kaşabı kırdı gerdenüm
‘ Aşķ yoluñda gitdi gerdān ey müselmānān meded
- 7 Zaħm-ger merhem kaḃūl itmez dimiş kāfir rakīb
Eyleyüñ bu derde dermān ey müselmānān meded
- 8 Bīm ü ümmīd ile oldum mübtelā-yı ‘ aşķ ben
Vaşl-ı ümmīd bīm-i hicrān ey müselmānān meded
- 9 İntizārum ḥadden aşdı dilberüm raħm eyle gel
‘ İyd-ı vaşla eyle kurbān ey müselmānān meded
- 10 Ben vefādan cān virdüm bir nefes itmez vefā
Ḥasret ile dīde giryān ey müselmānān meded
- 11 Eyledüm naķd-i ḥayāt u cānumı taķdīm āña
Redd kıldı yār-ı ğāzbān ey müselmānān meded
- 12 Ger nigāh-ı merḥametle bir nażar itmezse yār
Olurum Mecnūn-ı ḥayrān ey müselmānān meded
- 13 Geldi bu tīr-i kader yāy-ı każādan sīneme
Şerḫalar açdı hezāran ey müselmānān meded

¹⁵⁷ YK 138a HM 173a

- 14 Şiše-i ƙalbüm şikest itdi ne mümkin iltiyām
Ba‘ d-ez-īn me’ mül mi ihsan ey müselmānān meded
- 15 Nāleden bir nāye döndüm güş ƙılmaz zārumı
‘Aƙl u fikrüm ƙıldı tālān ey müselmānān meded
- 16 Mü’minānla ‘Aşƙiyā düş dergehi hācet-revā
Raḥm ider maḥbūb-ı subḥān ey müselmānān meded

158

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Ki serḥoş olmışam bā-‘ aşƙ-ı Aḥmed
Muḥammed’dür şerābum yā Muḥammed
- 2 Be-mekteb-hāne-i ‘aşƙuñda bendeñ
Oƙurdum levḥ-i Aḥmed’den ben ebced
- 3 Oƙudum levḥ-i maḥfūzdan muḥabbet
Bilem aşlın nedür bu nīk ü yā bed
- 4 Muḥabbetden ƙabūl-i dergeh olmuş
Ki maḥbūl iderler mi gir ü red
- 5 Maḥabbetden sa‘ ādet bendelikdür
Ger olsun ya Sa‘ id ü ya ki Es‘ ad
- 6 Ğinādan kesb ƙıl faƙrı meveddet
Ğinā olur meveddetle mü’eyyed
- 7 Faƙırlıktan ğināya münkir olma
Bu inkārdan olurmış dinde mürted
- 8 Şenā-yı faƙrdan ƙaşdum faḥırdur
Peyāmber nisbetüm zātum mümecced
- 9 Faƙır evvel girer dārü’s-selāma
Cinān içre ƙalur zāt-ı muḥalled
- 10 Olup muṭlak şıfat yok ƙayd-ı dāreyn
Baña ihsān olundı faƙr-ı mümted
- 11 Faƙırla faḥrımız oldı müyesser
Ki tağyır olmaz ümīdüm mü’ebbed

¹⁵⁸ YK 138b HM 173b

- 12 Dem-i fakrîde yüz gösterdi faḥrum
Benüm faḥrum hezārān genc-i ber-zed
- 13 Bileydi fakr u faḥruñ nüktesini
O sūya sevḳ iderdi şeyḥ-i erşed
- 14 Faḳırdan ‘ Aşḳiyā faḥrı taleb kıl
Resûlüñ feyzden çün tıfl-ı ebced
- 15 Hevā vü nefis ü şehvet diyü mel‘ ün
Ḥazer kıl rāh-ı Ḥaḳ’dan olmasun bend

159

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dilberüm seyr eylerem gösterdi yüz çün māh-ı ıyd
Dide-i nem-nāke emrüz ‘ ıyd-ı nevrüzî-resîd
- 2 ‘ ıyd irer ḥalk-ı cihān bundan ‘ acep maḳşûdına
Görmemiş mi ḳurb-ı māh-ı ‘ ıyddā yārı bā‘ id
- 3 Her ne hengām māh-ı ‘ ıyd irse mücellādur göñül
Gösterür o gün cemālin dilberüm şubḥ-ı cedîd
- 4 Çarḥ-ı gerdün devr ide dil-ḥāhı üzre yārımuñ
Her şebi bir Ḳadr ola her bir günü ‘ ıyd-ı sa‘ id
- 5 ‘ ıyd-ı merdum māh için ‘ ıydum benüm ez-mehlikā
Gösterür ‘uşşāḳa rûyın şubḥ-dem surḥ u sefid
- 6 Māha nisbet kim ider o dilberüm çeşmi şakî
Görür ol rû-yı sa‘ idān göremez çeşm-i pelîd
- 7 Kim ki ol ‘ ıyd-ı vişāl-i yārla ‘ ıyd eylese
‘ Ömri efzün bî-günāh olur anuñ ‘ ıydı mezîd
- 8 ‘ ıyd-ı ekber ‘ ārife ol gün vücūdın maḥv idüp
Ḳavl-i subḥānî dimek zevḳ ile ol çün Bāyezîd
- 9 ‘ ıyd-ı ekber ‘ Aşḳî-i bî-çāreye ol gün olur
Ravza-i pāk-i Resûl’e sürse yüz ferd ü ferîd

¹⁵⁹ YK 139a HM 174a

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bendeye māder pederden erḥam ol rabbu'l-‘ibād
 ‘Afvider vāḳı olan ‘isyānumuz yevmü’t-tenād
- 2 Bendelik da‘ vāsın itdüm bende-i mücrim ḳulam
 Bendeler ister āzādın istemez bendüñ āzād
- 3 Ḳāl ile itdüm ‘ubūdīyyet budur elden gelen
 Ḥāl iḥsān eyle sen maḥzūnı ḳıl yā Rābb ṣād
- 4 İhtiyārum derk-i esbāb itmege yokdur benüm
 İhtiyārum sensin ancaḳ ḡayra itmeme i‘timād
- 5 ‘Āciz ü efkende müznib bir ḡarīb-i nā-tüvān
 Dest-girüm iki ‘ālemde benüm sensin cevād
- 6 Pür-günāh olsa ḳuluñ mehcūr olup biñ faḳr‘ ile
 Ol veliyü’n-ni‘ met eyler ḳulını elbette yād
- 7 Eyledüm terk-i ‘amel maḡrūr olup iḥsānuña
 Raḥmete noḳṣān gelür mi ‘afv ḳıl it ber-murād
- 8 Vaṣl u faṣluñ nārdur dīvāne-i ‘aşḳ olmuşam
 Cem‘ mümkün mi olur bir yerde olsa nār u bād
- 9 Eyle Mecnūn ‘aşḳuñ ile tā ola [kim] ref‘ ḳılam
 Rūz u maḥşerde daḡı olsun baña Mecnūn ad
- 10 Bir pul itmez kāle-i ‘ilm ü ‘amel bāzārda
 İtse dellāl-ı felek bāzār-ı ‘irfānda mezād
- 11 ‘Aşḳı benden ol meded-res yā Resūl-i kibriyā
 Nefs-i şūmuñ dest-i ḡulmūñden hezārān dād dād

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Senüñ ‘aşḳuñ dem-ā-dem dilde şāhum olmada müzdād
 Senüñ ol ḡıkr ü fikrūñ oldı dilde şubḡ u şām evrād

¹⁶⁰ YK 139b HM 174a

¹⁶¹ YK 139b HM 139b

- 2 Zebān zıkr ü hayālūñ dīde vü dilde muḥabbetdür
Baña نَحْنُ قَسَمًا 'da budur kısmet Hudāi dād
- 3 Dem olmaz zıkrūñi fevt eyleyem rūḥa ғıdā olmış
Senūñ bu zıkr ü fikrūñle dil-i maḥzūn olur pür-şād
- 4 Benüm cānum senūñ ‘aşk u mezākuñdan bulur lezzet
O zevkūmden bu şevk ile dil-i ‘aşkuñ olur mu‘tād
- 5 Binā-yı cān şīrīn oldı bu zıkr-i ‘aşk ile ey dost
Bu telḥīlikle cān virmek ne müşkil eylerem feryād
- 6 Bu zevk u şevk u ‘aşk ile dilümdür eyleyen nāle
Kulaḳ vir diñle bir kez nāliş ü feryād u āh u dād
- 7 ‘Aḳıl serkeşlik eyler göñlüme uymaz nedür çāre
Rızāsıyla gelüp sultān-ı ‘aşka olamaz münkād
- 8 Bu ‘aḳlı terk idüp ‘aşkı dilüñde ihtiyār eyle
İrişdi gūş-ı hūşuma benüm bir bang-i nev-irşād
- 9 ‘Aḳıl bir ālet-āsā fikr ü tedbīr-i me‘āyişde
Bu ‘aşkuñ ihtiyācı yok Hudā olmış aña üstād
- 10 Ezelden bu ‘aḳıl ‘aşk u muḥabbet künc-i ғaybīde
Şehādet ‘ālemine anlar içün oldı dir [be]-güşād
- 11 ‘Aḳıl bu ‘aşqdan ḳanda ḥaber-dār idi ol demde
Muḥabbet ‘aşk sırrın göñlüme Ḥaḳ’dur olan bīhād
- 12 Şeh-i *levlāk* baḥr-i ‘aşka keştibān-ı hengāmı
O baḥr-ı ‘aşqdan göñlüme oldı ḳatre-i üftād
- 13 Murād-ı Ḥaḳ ta ‘alluḳ eylemiş ezhārına evvel
Bu ‘aşqdan bir muḥabbet-ḥāne itmiş dest-i Ḥayy bünyād
- 14 Bu inşādan olupdur fehmi ḳıl ol beyt-i ma‘mūrı
Anuñçün Ka‘be-i ‘ulyādan efdāl oldı bu isnād
- 15 Göñüldeñ ғayr mirāt-ı muşaffa ғayba kimdür kim
Bu vaż‘ından ғaraż ғayrı degüldür ancaḳ ol işhād

2^b 43 Zuhruf 32. Âyet: “Rabbinin rahmetini onlar mı paylaşıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında *biz taksim ettik*.”

12^a levlāk: “Levlāke levlāk lemā halaktu’l-eḫlāke” hadisinden iktibastır. (*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım*.)

13^b Ḥayy: Ḥaḳ HM140a

16 Muḥabbetden gönül kayd-ı sivādan mutlak olmuşdur
Har-ı dūnḥar gibi bend içre kalmışlar diler āzād

17 Muḥammed ‘aşkıdur ‘Aşkī dilümde gayrısın bilmem
Dil ü dīdem o şāhuñ ‘aşkı ile oldı bil hem-zād

18 Muḥabbet sırr-ı maḥfīdür emānet kalb-i ‘ārifde
Çeker cümle velī ‘ārif daḥı efrād hem evtād

162

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Senüñ zāt-ı şerīfūñden diger yok bende bir maḥsūd
Eger cānumda mihrüm olmasa tenden olur merdūd

2 Senüñ ‘aşkuñ eger olmazsa tende cān-ı men n’eyler
O şīrīn ‘aşkadur mihrüm degüldür cān-ı men mevdūd

3 Te‘ālallah bu ‘aşkdan bir muḥabbet eylemiş icād
Ki Ādem secde eyler vech-i pāke ey melek-mescūd

4 Görünür şāhed-i vahdet eḥad mir ‘āt-ı vechūñde
O vechūñden şamed görmiş eḥadla şāhed ü meşhūd

5 İcābet kıl du‘āyı dergeh-i luṭfuñda ey dilber
Ricāmuz ol raḳībi dergehūñden eyle sen merdūd

6 Ne lāzım bu cihān yok olsun ey dilber muḥabbet bes
Benüm bu düşmen-i cānum raḳīb de hem olur mefḳūd

7 Xomışsın mihrüñi cāndan velī üftādeñe şāhum
Anuñçün ḥalk-ı ‘ālem bendeñi şormaḳda çün ma‘būd

8 Xaḫa n’eyler ne-mī-dānem kaderler ḥāl-i encāmı
‘Acep maḳbūl-i yārdur dergehūñde bende-i maḥsūd

9 Der-i cūda nişeste munṭazır senden peyām ister
İrişdür bir ḥaber derbānuñ ile ‘āḳıbet Maḥmūd

10 Nedür bu ṭālī‘ ü iḳbāl ü baḫtum ber-güzīn olsa
Sa‘ādet āfītābı ruḫların gösterse ol mevdūd

11 ‘İtāb-ı telḫ-i nāşıl baña cāndan ṭatlıdur pend it
‘İtāb itmek içün ol demde yārum baña ruḫ-nümūd

¹⁶² YK 140a HM 175a

- 12 Ruḥum pāk eyleme şefkatle sen ey dilber-i müşfik
Fütâde ğarḳ-ı ḥunam kūyuñuzda ḥak-ile âlûd
- 13 Senüñ ol surḥ-rūyuñdan şarardı ‘ aşḳ ile rūyum
Senüñ ol surḥ-ı rūyuñdan cihanda tâze gül mevcûd
- 14 Beşerden sen gibi bir zât gelmez ‘ âleme dilber
Meger kim bir ten-i Meryem’de olmuş nefḥa-zen mevdûd
- 15 Nedür Ka‘be maṭâf u kıbledür dergāhuñ ey dostum
Senüñ kūyuñ idinmiş secde-gāhı cümle-i mevcûd
- 16 Senüñ ol mihr-i ḥüsnüñ ahterāna nûr-baḥş olmuş
Güzeller senden aḥz itdi cemâli oldılar bihbûd
- 17 Benüm bu çehre-i surḥum senüñ mihrüñle çün zerdür
Velikin şâfdur ḳalbüm degûldür mess-i zer endûd
- 18 Ne ‘ aşḳdur bu dem-â-dem sūz-ı dil mürdâd olur dilde
Eger nokşâna yüz tutsa olur sūzı revân efzûd
- 19 Hezārân Yūsuf-ı Mısr u ‘ azîz ez-cân u dil çâker
Senüñ bu mülk-i ‘ aşḳuñda Süleymân nisbet ez-Dāvûd
- 20 Velî pür-ḥûn gördüm dîde-i merdüm dolâb-âsâ
Döner ḥûn-âb-ile durmaz dem-â-dem cārîdür çün zûd
- 21 Ne mâtemdür tutar devrân-ı bekriyeyle gerdândur
Siyâh-pûş olduğı geh geh meger bu ‘ aks-i âh-ı dûd
- 22 Yeter ‘ Aşḳî biraz iskât-ı fem itseñ becâ dirler
Olam şâmit peyâmbere olmuş ise bendeden ḥoşnûd

163

Velehu Eyden

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Muşḥaf-ı ḥüsnüñde zāhir قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
Böyle ḥalk itmiş seni ol Ḥazret-i Ḥayy-ı Şamed

¹⁶³ YK 141a HM 175b TA 183b

^{1a} 112 İhlas 1. Ayet: “De ki: O, Allah birdir.”

^{2b} *Kenz-i maḥfî*: “Ben bir gizli hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı (varlık âlemlerini ve insanı) yarattım.” (Uydurma hadis)

2 Eylemiş mir 'āt-ı zātuña vücūduñ tā ezel
Kenz-i mahfī zāhir oldı zātuñ ile tā ebed

3 Ādem ü Havvā cemī' -i enbiyā vü evliyā
Senden istimdād ile herbirleri buldı meded

4 Zātuña Allah dimem her ne denilse vechi var
Nūr-ı pākūñ görmedi kāfir olup çeşm-i ḥased

5 Ben seni medḥ itmege ḥaddüm mi var ancaḡ ġaraḡ
'Aşḡī muḥtāc u gedā ḡapuñda luṭf it itme red

164

Tercī' -bend Semā' ī

Mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - -

1 Niçün olmazsın ey dil şād
İdersüñ dā'imā feryād
Esīr-i dīde-i cellād
Elüñden yok mıdur āzād

2 Kime ifşā idem ḥālüm
İşitmez kimse hiç ḡālüm
Baña raḡm eylemez zālim
Cefā vü cevredür mu' tād

3 Nedür bu nāz u istignā
Ḳamer ṭal'at melek-sīmā
Seni yokdan iden peydā
İdüpdür nūr-ı ten īcād

4 Cemāl-i şem' ine ḡayrān
Olur pervāneler sūzān
Senüñ sīneñde hiç īmān
Efendüm yok mıdur imdād

5 Göñül ' aşḡıyla endīşe
İdüpdür fīkr ü ġam pīşe
Aṭar biñ dāḡa bir tīşe
O Şīrīn şanki ben Ferḡād

6 Zekāt-ı ḡüsnüñe sā'il
Cemālüñ seyrine mā'il
Hemān bir buseye kā'il
Gel eyle ḡalbümüz ābād

¹⁶⁴ YK 141a HM 176a TA 183b

7 Efendüm diñle sen bir hoş
Naşihat bābına tut gūş
N'ola bir gice çek āğuş
Mekānuñ olsun ol münkād

8 Harāb itdi beni eyvāh
N'idem bu hālet-i gümrāh
Meger senden ola Allāh
O vaşl-ı yār için imdād

9 Gel insāf it harāb olduñ
Ciger-sūz-ı kebāb olduñ
Be-‘ Aşķī dil-rübāb olduñ
Bu hāl eyler seni berbād

165

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Şafha-i evrākda erkām-ı ‘ isyān bī-‘ aded
Tāb-āver mi olur cem‘ -i yekūne bir ehad
Çeşm-i dil gerd-i günāhumla olup şāhib-remed
Yā Resūlallah şefā‘ at yā Ḥabīballah meded

2 Nefs ü şeytān u hevā şehvet cünūdı bī-hesāb
Rāh-ı rastum seddidüp berzahda kaldum piç-tāb
Senden olmazsa ‘ ināyet iş harāb-ender-harāb
Yā Resūlallah şefā‘ at yā Ḥabīballah meded

3 Ceyş-i a‘ dā hadden efzūn yaluñuz ben el-amān
Kudretüm yokdur muķābil olmağa hiçbir zamān
‘ Āciz ü dermāndeyem hālüm yamān-ender-yamān
Yā Resūlallah şefā‘ at yā Ḥabīballah meded

4 Şānuma lāyık olan ‘ isyānı itdüm bī-ķuşūr
Şānuña layık olanı sen de it gel yā Ğafūr
Ben şıgındum sāyesine Aḥmed-i Muḥtār’a şor
Yā Resūlallah şefā‘ at yā Ḥabīballah meded

5 ‘ Āşiyem gerçi efendüm Raḥmete ‘n-li‘l-‘ ālemīn
Ol şefī‘ -i dest-gİR hep ‘ uşāt-ı mü ‘minīn
‘ Aşķīdür geldi saña ser-defter-i her müznibīn
Yā Resūlallah şefā‘ at yā Ḥabīballah meded

¹⁶⁵ YK 141b HM 176b TA 184a

Na‘t-ı Berā-yı Hâcegān-ı Nakşibend

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Kālb-i pāki bil nazar-gāh-ı Hudā’dur Nakşibend
Şāfdur āyīne-i ‘ālem-nümādur Nakşibend
- 2 Hānķāhı Ka‘ betü’l - ‘uşşāķdur eyler tavāf
Bāb-ı cūdı sa‘y kıl hācet-revādur Nakşibend
- 3 Yüz sürüp ‘arz eyle hālūñ şıdķ ile reddeylemez
Şāhib-i luţf u kerem müşkil- küşādur Nakşibend
- 4 Vaħdeti keşretde mazhar hālvetidür encümen
Ol hāfi aħfā-yı sırra āşinādur Nakşibend
- 5 Nefsine olmış süvār hams-i letā‘ if refrefi
Seyr ider ez-her cihet şānı ‘alādur Nakşibend
- 6 Vaşla aķreb bir tarīķat vaż‘ idüp kān-ı kerem
İntihā-yı her tarīķat ibtidādur Nakşibend
- 7 İsm-i zātı Nakşibend-i levh-i dil her sālīkān
Nefy ü işbāt ile hep maħv-ı sivādur Nakşibend
- 8 Serfürü ceyb-i merāķıb şāhed-i bezm-i elest
Şāh-ı bāṭın zāhirā pūş-ı kabādur Nakşibend
- 9 Bezm-i cem‘ ü ’l-cem‘ üñ ol sulţānıdur fark eylemez
Fırķa fırķa geldüğinde şān gedādur Nakşibend
- 10 Kālb-i mir’ātına te’sir eylemez gerd-i sivā
Öyle bir şāf u mücellā pür-şafādur Nakşibend
- 11 Dostānuñ dest-giri irişür imdādına
Çeşm-i a‘ dāya o bir tır-i kazādur Nakşibend
- 12 Menba‘ -ı kān-ı kerāmetdür Bahāeddin-i mā
Şüphesiz ol pādişāh-ı evliyādur Nakşibend
- 13 Cümleden deryūze ümmid-i kerāmet isterem
Mevlevi meşrebce ammā ‘Aşķiyādur Nakşibend

¹⁶⁶ YK 141b HM 177a TA 184b

Ġazel-i Hoş-nevā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Çāk çāk olsa eger bu günbed-i çarḥ-ı kebūd
 Terk kılmam eylerem mihrāb-ı 'aşka ben sücūd
- 2 Dāne-i eşküm saçup bu mezra' -ı 'uqbāya ben
 Hırmen-i 'aşk-ı dili enbāra kıldum ben vurūd
- 3 Ka' be-i maḫşūdumuz şimden gerü ol vech-i yār
 Ġayrıdan el yıkaram hiç bilmezüz būd-ne-būd
- 4 'Aşk-ile sūzāneyem dūzaḥca yokdur bende bāk
 Var iken dīdār-ı yārüm istemem cennetce sūd
- 5 Hāṭırum vīrān iken ma' mūr idüpdür 'aşk ile
 'Aşkī dest-i kudret-ile Hāzret-i Hayy-ı vedūd

Na' t-ı Pāk-i Şāh-ı Levlāk

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
 - - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Göster dil-i üftādeñe dīdār Muḫammed
 Pāş eyle dil ü dīdeme envār Muḫammed
- 2 Kālā-yı vişālünle kerem-kānı be-kām it
 Kül itdi beni hicr-i belā nār Muḫammed
- 3 Maḫv itdi gönül 'aşkı-ile cümle sivāyı
 Qaldı dil-i dīvānede efkār Muḫammed
- 4 Pūşīde kılup dāmen-i 'afvuñla kuşūrum
 Ravzañda idem sābık-veş zār Muḫammed
- 5 Dünyāda vü 'uqbāda beni senden ayırma
 Tā kim diyeler 'Aşkī'de bir cār Muḫammed

¹⁶⁷ YK 142a HM 177a TA 185a

¹⁶⁸ YK 142a HM 177b TA 185a

Velehu Eyden

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Tîğ-ı sitemi urma yeter cānuma Aḥmed
Nā-ḥaḡ yere gel girme benüm ḡanuma Aḥmed
- 2 Erbāb-ı ḡaraḡ sözlerine uyma efendüm
Raḥm eyle benüm zār-ile efḡānuma Aḥmed
- 3 Āşüfteligüm rüz-ı ezelden saña ey dost
Baḡ şāhed-i dü dāde-i giryānuma Aḥmed
- 4 Mıḡraḡ-ı ḡamuñ kesmededür şem' -i ümīdüm
Baş gösteremem meclis-i yārānuma Aḥmed
- 5 Derd ü elem-i hicr-ile dil āteşe düşdi
' Ālem gibi seyr eyle gelüp yanuma Aḥmed
- 6 Bu ḡāne-i dilde olıcak ḡadd-i ḡayālūñ
Ḳıl sen de ri' āyet n'ola miḡmānuma Aḥmed
- 7 ' Aşḡı düşürüp murḡ-ı dilin dāne-i ḡāle
Vaşluñla āzād it beni Yezdānuma Aḥmed

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ilün

+ - + - / + + - - / + + - -

- 1 Ḳadüm ḡam eyledi ol ḡaddi şimşād
Cefā cevır ü sitem birle perī-zād
- 2 Meger ol mekteb-i bī-dāda varmış
Sitem-gerlikde olmuş ḡayl [i] üstād
- 3 Naḡardan men' ider gördük mi yāri
Tecāvüz itdi ḡadden ḡulm ü bī-dād
- 4 Ruḡ-ı ḡülzāruña ben bülbul oldum
' Acep ḡuş itmedüñ mi nāle feryād

¹⁶⁹ YK 142b HM 177b TA 185a

¹⁷⁰ YK 142b HM 178a

5 Melekler rahm ider 'Aşkî bu zâra
Baña rahm itmedi ol kalbi fulâd

171

Velehu Eyden

Mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

1 Hayâl-i hüsn-i dilberle dilüm şād
Bu şevkum gün-be-gün olmağda müzdād

2 Nazar itmekle bir şehbâz-ı hüsne
Şikâr itmezmiş illâ dil ü ekbād

3 Ki bir kez görmek ile kapdı gönülüm
Ne çâre oldum âhîr emre münkād

4 Nazîri yokdur ol hurşide beñzer
Güzeller içre yokdur mişli efrād

5 O hüsnî görmemişdür çeşm-i devrân
'Ademde bî-nazîr itmiş Haq icād

6 Muhabbet gencini hıfz itmek için
Emānet-hāne kıldı kalbi bünyād

7 Muhabbet sırr-ı 'aşqdan mā' adāsın
Emānetdür dile konmaz o irşād

8 Mükerrerem 'arş-ı Raḥmān'dan bu dildür
Ki ol maḥmûl dört erkân-ı evtād

9 Gönül vas' ında yok mānend aşla
Nazar-gāh-ı ilāhîdür bu ābād

10 Hazer kıl virme dil gayra birāder
Hudā'nuñ gayretiyle olma berbād

11 Bu 'Aşkî virdi dil şehbâz-ı 'aşqa
Olup fermânına münkād u mu' tād

¹⁷¹ YK 143a HM 178a TA 178b

[Harf-i Zel]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 ' Aşkuñ ey dilber senüñ ol şehd-i halvâdan elezz
 Mevt-i ' aşk olmuş baña vallâh ihyâdan elezz
- 2 Āfitâb-ı mihrüñe bir zerreyem nâbüd u bûd
 Yok olaydum tek bugün ' aşkuñla ferdâdan elezz
- 3 Bağ-ı hüsñüñ seyr kılmağ bende-i dirinüñe
 ' Ālimallah cennet-i firdevs-i a' lâdan elezz
- 4 Seg olaydum kâşki derbânuña dūr olmadan
 Devlet ü tâc u kıbâbuñ câh-ı vâlâdan elezz
- 5 Sâye-i kaşruñda mişl-i mâ-sebağ olmağ baña
 Câna bağş-ı cân ider bu zıll-ı Tübâ'dan elezz
- 6 Rişümi çârüb-ger itsem der-i dergâhda
 İşte bu hizmet baña dünyâ vü ' uqbâdan elezz
- 7 Âhdan biñ âh tevellüd eyledi hicrân ile
 Âh u zâr itmek senüñ ' aşkuñla şekvâdan elezz
- 8 Bâda virdi tûde-i cismi bu âh u bādumuz
 Her çe bād âbâd itdüm âh-ı hühâdan elezz
- 9 Münkirânüñ ba' zısı pend ider olmuş bî-hıred
 Terk-i ' aşk itmek dimiş bu' aşk-ı sevdâdan elezz
- 10 Yâr içün ağıyar-ile merdâne ceng itmek gerek
 Var mıdur şahrâ-yı ' aşk içre bu gavgâdan elezz
- 11 Kâfir olmuş bilmemiş bünyâd-ı imân n'itdügüñ
 Var mıdur şüfi cihânda ' aşk-ı Mevlâ'dan elezz
- 12 Zühd ü takvâ-yı vera' kâr eylemez olsa riyâ
 Katre-nüş it gel bu meyden zühd ü takvâdan elezz
- 13 Şâh-ı **أَوْ أَدْنَى** beyâbânında ' Aşkî ' aşk-ile
 Var mıdur bed-nâm olup halk içre rüsvâdan elezz

¹⁷² YK 143a HM 178b

^{13a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dāğ-ı 'aşkuñ dilberā sīnemde sükkerden lezīz
 Var mıdur bir yāre yāruñ ɗarb-ı hañçerden lezīz
- 2 Kerbelā-yı vādi-i 'aşkuñda dil teşne-şehīd
 Ol vaqıtde la' l-i dilber āb-ı Kevşer'den lezīz
- 3 Nazra-i hüsn-i kitābuñ dīde-i 'uşşākuña
 Cümle Tevrāt u Zebūr İncıl ü ezberden lezīz
- 4 Bāğ-ı cennet içre şad-güne gül-i ter pür-velī
 Verd-i ruhsāruñ baña hep verd-i aḥmerden lezīz
- 5 Vuşlat-ı dergāhuña 'Aşķī bedel olmaz cihān
 Ben fedā itdüm efendüm gerçi yok serden lezīz

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bāğ-ı hüsnüñ dilberā Firdevs-i a' lādan lezīz
 Serv ẓaddüñ cennetü'l-me'vāda Tūbā'dan lezīz
- 2 Tīg-ı cevruñ sīnemi deldükçe dermāndur baña
 Telh-güftāruñ baña ol şehd-i ḥalvādan lezīz
- 3 Dest ber-bend-i kemer bezmünde bir dem durduğum
 Ḥürī vü ğilmān ile zevķ ü temāşādan lezīz
- 4 Cür'a-i 'aşkuñla terk-i māsivā olmaḵ baña
 Mest-i Ḥaḵ olmaḵlīgum dünyā vü 'uḵbādan lezīz
- 5 Şarf idüp fikr ü ḥayālūñ di hemān Allāh hū
 Var mıdur 'ālemde 'Aşķī zıkr-i Mevlā'dan lezīz

¹⁷³ YK 143b HM 178b TA 185b

¹⁷⁴ YK 143b HM 179a TA 185b

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bu ‘aşk rüz-ı ezelden çāre yok olmuş bize taqdīr
Kimūñ var kudreti zor ile taqdīri ider tağyīr
- 2 Bu maḳẓīdūr ḳazā-yı ‘aşḳa rāzı olmadan ğayrı
Ne çāre bulmadum sevdā-yı ‘aşḳa ğayrı bir tedbīr
- 3 Ezelden ḥükm-i ‘aşḳa rāzı oldum ben belā goftem
Naṣībüm tā ebed oldı ne mümkin terk-i bes taḳrīr
- 4 Bu ‘aşḳdan ḥāb-ı men oldı biḥamdillāh bīdārı
Anuñçün eylerem rü’yāmı ḥalḳa ‘aksine ta‘bīr
- 5 Eger bir ḥāba varsam ‘aşḳdan yüz yol olur peydā
İṣit ta‘bīrümü vāḥid ne lāzım cüst ü cū çün teksīr
- 6 Ki keşşāf eylemiş mücmel ne bilsün ‘aşḳ tafsīlin
Benüm bu itdügüm ‘aşḳı beyān ez-nuşḥa-i teysīr
- 7 Benüm bu hoş beyānum nükte-i Seb‘a’l-meṣnīdūr
Be-Ḳur‘ān-ı ‘aẓīmü’s-ṣān içün vardur nice tefsīr
- 8 Ḥazer ḳıl Ḥaḳḳ’a inkār eyleme ey cāhil-i bāṭıl
Olur yesrūñ senūñ rüz u cezāda ḥāsir ü ta‘sīr
- 9 Kelām-ı Ḥaḳ’dan öğren emr ü nehyi olma rü-gerdan
Resūline gelüpdür Kibriyā’dan vaḥy ile tenzīr
- 10 Hemān var ittiba‘-ı sünnet-i ḥayru’l-beşer eyle
Ḥudā’dan gūş-ı ḥūşuña gelür elbette bir tebşīr
- 11 Şaḳın İblis gibi ta‘rif-i nefis itme tekebbürle
Olursun bezm-i Mevlā’dan ḥazer ḳıl ṭard hem tekdīr
- 12 Hele Bū Cehl’den bedter mu‘ānnid olma ey ğāfil
O cehlinden olup mesh-i ḥaşırde sūret-i ḥinzīr
- 13 أَتَا خَيْر dime bī-‘ilm-i cehlūñden edep eyle
Ḥamāḳat birle serkeş olma eyle ḥizmet-i bir pīr

¹⁷⁵ YK 143b HM 179a

13^a 38 Sad 76. Âyet: “İblis, *Ben ondan hayırlıyım!* Beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın, dedi.”

14 Huzūr-ı Hāzret-i Monlā Celāleddin'e varduķça
Ser-i mū dergehūnde eyleme hīzmetde bir taķşır

15 Riyāz-ı ravza-i cennet-nişān-ı Faḥr-ı ālemde
Sirişküñle turāb-ı müşkin it ey ' Aşķiyā taḥmīr

176

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 ' Aşķ u sevdādan felek-veş kalmadı bende ķarār
Olmışam bed-nām-ı ' ālem kimse itmez i' tibār

2 Çevgen-i ' aşķıyla göñlüm kūy-veş her sū gider
Ḍarb-ı ' aşķdan dem-be-dem buldum bu cānı bī-ķarār

3 Gāh semāya ' azm ider gāhī zemīne sıyt-ı āh
Gāh feraḥ-baḥş eylerem gāhī olur bu dil-fikār

4 Gāh ḥurşidden münevver olurum gāh zūlmetüm
Gāh ' aşķdan nūr olup gāhice oldum hem çü tār

5 Gāh ' aşķdan cennetem gāhice dūzaḥ olurum
Gāh gülşen olurum gāhī çü külḥan pūr-şerār

6 Olurum gāhī bahar-ı pūr-gül-i gülzār-ı ' aşķ
Gāh zemistān olurum eṭrāf-ı men bir ḥār ḥār

7 Gāh ' aşķdan bir gül-i pejmürde-veş ḡam-ḥār olup
Gāh olurum taze gül gibi ki hengām-ı nehār

8 Huşķluğuñdan çün giyāh eyler beni bu dest-i ' aşķ
Gāh tāze perveriş eyler beni çün lāle-zār

9 Meh gibi perverde itdi mihr-i ' aşķ aḥter dilüm
Ol sebebdan perverişlikde baña yok ķār u bār

10 Yār emānetdür bedel vir ' aşķ al durma göñül
Ol sebebdan añladum dil ḡayrlardan bir diyār

11 Her revişde iḥtiyārumdur benüm ' aşķ-ı ezel
Gitdi ' aḳlumdan baña hiç kalmadı bir iḥtiyār

12 ' Aşķ-ı Aḥmed'den bulupdur pertevi bu ' Aşķiyā
Evvel āḥir dest-gīrūmdür Ḥabīb-i Kirdgār

¹⁷⁶ YK 144a HM 179b

- 13 Rāh-ı ‘aşkda Hāzret-i Hünkārı rehber eyledüm
Mülk-i ‘aşkuñ bād-ı şāhı şimdi oldur āşikār
- 14 Gülşenīyle Rūşenī peyrev olup işrinde gör
Kārvān-ı ‘aşka anlar da olup dāhil қаtār
- 15 Seg olaydum her birinüñ ben der-i derbānına
‘Addolaydum tek hemān ez-cümle-i hızm̄et-güzār

177

Velehu Eyden

Müfte‘ ilün fā‘ ilün müfte‘ ilün fā‘ ilün
- + + - / - + - / - + + - / - + -

- 1 Yine beni zevk-i ‘aşk eyledi serhoş meger
Mestiyem ol hamrdan lezzet-i zevk ey puser
- 2 Virdi o zevk-ı müdām sāķiye cām-ı cemāl
Serhoşı ol bādenüñ olmış idüm [ben] derbeder
- 3 Dem benüm ol dostā kām irişür devr-i cām
Nüş idelim gel müdām kimseden itme hāzer
- 4 Mestlik ziyāde ider gün-be-gün işbu müdām
Şahve ne mümkün gülüm fark ideyüm hayr u şer
- 5 Kim ki o hamr-ı elest eyledi ‘aşk añı mest
‘Akl ne bilsün o cān ‘āşık-ı mest ey püser
- 6 ‘Aşk beni bî-‘aķıl eyleyen oldur aşıl
Hem daķı ol perveriş itdi beni bî-ķaber
- 7 ‘Aşk-ı Hūdā’dan reviş beni iden perveriş
Andan olup đav-meniş ģor gibiyem der- nāzar
- 8 Her ki bu đavdan ziya-perver olur nūr alur
Ĥor gibi pertev-füzün dīde olur ser-be-ser
- 9 ‘Aşk-ı ‘aķıl görmişem zulmet ile nūr oldu đam
Ol ki vücūdı ile ‘adem seyr iderem bī-sefer
- 10 ‘Aşk bañā ‘Aşķiyā virdi Hābīb-i Hūdā
Olmaya mı ģāk-i pā bende bu yirde gezer

¹⁷⁷ YK 144b HM 180a

^{8b} füzün: fezā YK 144b

11 ‘Aşk ile Monlā-yı Rūm çekdi beni ey fūhūm
‘Aşk-ile hayl-i ‘ulūm virdi baña nūr-ı fer

178

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ehl-i aşka cā-be-cā her bir taraf ihsān gelür
Beyt-i ma‘ mūr hāne-i qalbe Hudā mihmān gelür

2 Māsivādan pāk kılmışdur tecellî-gāh olup
Kaṭredür şüretde hāk-i pâyına ‘ummān gelür

3 Faḫr-ıla faḫr eyleyendür şāh-ı istiğnā-yı ‘aşk
Görme misin bir gedāya nice biñ sulṭān gelür

4 Ey şeh-i ḥüsn ü melāḫat yaluñuz bir ben miyem
‘İyd-ı vaşla ben gibi biñ kerre biñ kurbān gelür

5 Münkirān-ı dīv-i aḡyārı kapuñdan ṭard kıl
Dergeh-i ‘aşka efendüm şāhib-i imān gelür

6 Nāle-i şeb-gir ile ‘aşk u ḫayāl-i yār-ile
Varlığın terk eyleyüp bu dergehe giryān gelür

7 Derd taḫşil it semender-veş bu nār-ı ‘aşka düş
Ol tabīb-i ‘aşkdan elbetde bir dermān gelür

8 Bang irdi sem‘ üme yine bu hāl-i farkda
Cem‘ e düşdüm nāle eyle Ḥazret-i Yezdān gelür

9 Bāng uran hem dinleyen ben ḡayr yokdur arada
İkilik kalkdı aradan nuṭka bir buḫrān gelür

10 Ḥāṭır-ı mecmū‘ umı itdi perişān şāh-ı ‘aşk
Dem-be-dem bu sırruma bir sūre-i Furḫān gelür

11 Ta‘ n u teşni‘ -i ‘adūdan eylemez zerre ḫazer
Cünd-i ‘aşk ile baña bir şāhib-i fermān gelür

12 Dāra çıkıdum ‘aşk-ıla söyler ene’l-Ḥaḫ bu zebān
Ḥaḫ ile Ḥaḫ olmışam sizlerce bir insān gelür

13 Vaḫdet iklīminde bir şāh-ı cihānum lik men
Şüretā ādem duyanlar nuṭkuma ḫayrān gelür

¹⁷⁸ YK 145a HM 180b

- 14 Ehl-i kālũñ nuṭṭına gelmez beyānum fark kıl
Hāl demũñde nuṭṭ-ı pāke çeşme-i hayvān gelür
- 15 Ehl-i ‘aşkuñ hāl u kālinden haberdār olmaduñ
Daḥl idüp itme ta‘ ruż dinũñe noḡşān gelür
- 16 Er iseñ kırtar özüñ Haḡ ġayrdan şormaz saña
Çek zebānuñ kũşe-i vaḥdetde ol iḥsān gelür
- 17 ‘Aşḡdan dīvāne olmuşdur bu ‘Aşḡi söylenür
Aḥmed-i Muḥtārdan envār-ı ‘aşḡ her an gelür
- 18 Hażret-i Monlā Celāleddīn Rūmī rehberüm
İsm-i pākin yād kıldukça bu cisme cān gelür

179

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Güneş-veş gönlüm oldu şu‘ le berdār
Gözũñ aç gel nażar kıl nūr-ı envār
- 2 Görüp meh gibi nūr-ı tābişümden
Ne rüşen-tāb olmuş dil be-dīdār
- 3 Kemāle irdi bedrüm naḡş[ı] yokdı
Ne nūr-ı sāfiyem gel baḡ be-yek-bār
- 4 Şehādet ġaybda çün mihr ü meh dil
Anuñçün nūrdan oldum çü ben nār
- 5 Güneş-veş dav-ı Aḥmed’den olup nūr
Nümāyān oldu meh-veş nūr-ı Kirdār
- 6 Benüm sırrum durur bil sırr-ı maḡfī
Ne bilsün bu maḡamdur ġayr-ı eṭvār
- 7 Benümdür küfr ü dīnüm ‘ayn-ı imān
Benüm küfrümden oldu merd dīndār
- 8 Haḡıḡat küfrini dīn eyle soñra
Bu İslām-ı mecāziden idüp ‘ār
- 9 Şühūd-ı ehl-i maḡrebde günāhdur
Şevāb ‘additdügũñ hep ‘ind-i ebrār

¹⁷⁹ YK 145b HM 181a

- 10 Haḳīkat üzre küfri görmedüñ sen
Mecāzdan ğayr-ı dīnden bilmedüñ kār
- 11 Ne bildüñ mezheb-i küfr içre zāhid
Eger yüz def' a itsem saña tekrār
- 12 İşit ey ' Ařķiyā bu ders-i levlāk
Eger h'ābda iseñ ol hoşça bīdār
- 13 Nedür bu küfr-i Haḳ'dan dine sence
Ki yetmiş iki milletden biri yār
- 14 Müsellemdür saña bu küfr-i taḥķīķ
Bu mestlikden degül sen řaḥve huřyār
- 15 Haḳīkat hem mecāzdan çünkü geçdüñ
Küfürden ya niçün bu bend-i zünnār

180

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Düşmenān yüz gösterdi bī-ḥad ḳalmadı bende ḳarār
Bir iki üç on degüldür ḥadden artuḳ bī-řumār
- 2 Her taraf yüz döndürüp rāhı olam dirdüm velī
Bağlamışlar sed gibi hīç ḳalmamış rāh-ı firār
- 3 Ḳatl idüp bī-ḥad ' adūsın řafder-i Peyġamberān
Terk-i Mekke eyledi ḳıldı bu Yesrib iḥtiyār
- 4 Göñlümüz bir dilbere bend oldu Yesribde emān
Pāy-bestem serv-āsā der-kenār-ı cūy-bār
- 5 Rūz-ı rūřen ṭali'üm řeb-tīre oldu yār içün
Bu ne ṭali' dür ki geldi başa bilmem reh-güzār
- 6 Āh-ı ḥār-ı nīř-i hicrān cānuma te'şir idüp
Ḥār-puşt- āsā revānum oldu yekden ḥār ḥār
- 7 Bu gül ü gülzār-ı ' ālemden nařībüm nīř-i ḥār
Cānumuz bu nīř-i ḥārdan oldu güyā hem çü mār
- 8 Zülfüñ āsā dil periřān münfa' aldür bendeñe
Ey perī söyle periřān ben tegi ol dil-fiġār

¹⁸⁰ YK 146a HM 171b

^{1a} Bu mısranın vezni bozuktur.

- 9 İki başlı tığa beñzer zülf-i cānānum benüm
Kāfire Ḥaydar gibi güyā ki çekmiş Zülfikār
- 10 Türk niçün çekmiş bu tığ-ı fitneyi dirseñ eger
İtmek içün cān u mülk ü malunı hep tārūmār
- 11 Ḥam-miyāndur nüh felek ‘aşkuñla cānā devr ider
Anuñiçün dīde açmış devr ider leyl ü nehār
- 12 Sīneden taşra çıkarsam bu dil-i perverdemo
Görse ‘ālem pāre pāre eylemişdür mihr-i yār
- 13 Zülfün-āsā bī-ķarāram der-ķarār-ı beste-pā
Bī-ķararlıķdur ķarārumdan benüm bī-iḥtiyār
- 14 Ḥāra nisbet ol gül-endāmı neden ķurb-ı raķīb
Olduğıyçün bir gül-i bī-ḥār hiç görmiş mi var
- 15 Hāmede mū olsa bir meh ḥaṭṭuñı naķķāş-ı Çin
Çekemez var iki ebrū iki zülf iki rū naķş-ı nigār
- 16 Birbirine yüz olaydı ķanda can virsem saña
Ey püser itmiş olayduñ kūy-ı bendün reh-güzār
- 17 Cān çekmiş ḥasret-i şevķünle dilber tābekey
Cān virmek pek sehildür ‘āşıķa ez-intizār
- 18 Ḥüsnüne beñzer gülistān-ı cihānda gül mi var
Cennet-i a‘lāda yokdur sen tegi bir gül-‘izār
- 19 Gülşen-i ‘ālemde herkes itmede bir güne ‘ıyd
‘ıyd-gāhı ‘Aşķi’ nūñ kūy-ı Ḥabīb-i Kirdgār
- 20 Sāye-i pīrümde her gün bendeñe nevrüz u ‘ıyd
Olsa çok mı sikkesi altında buldum i‘tibār

181

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ağla ey çeşmüm yine dünyāya geldi bir püser
İbtilā-yı ‘aşķ olup ben-veş olursa der-be-der

^{15b} Bu mısra da vezin bozuk.
¹⁸¹ YK 146b HM 172a

- 2 Hakkâ tefvîz eyledüm Allah Muḥammed pîrûme
Naḥl-i ümmîd-i vücûdum köhnelikte virdi ber
- 3 Âteş-i tennûr-ı ‘aşk içre dönüp pervâne-veş
Ney gibi çıksın şadâsı ‘arşa olsun pür-hüner
- 4 Enbiyâ vü evliyâ ervâhı itsün perveriş
Bârekallah her gören disün budur ni‘ me‘l-beşer
- 5 Bakmasun iki cihānuñ zînet ü zibāsına
Ol rızâ-yı Hâk’dan özge açmasun hergiz naẓar
- 6 Hıfz kıl sū’-i karîn-i münkirândan yâ İlâh
Bendeñe hayr-ı ḫalef it nâs içinde mu‘ teber
- 7 ‘İlm ile ‘âmil idüp bir zâta muḥtâc eyleme
Rızk-ı vâsi ‘eyle iḥsân çekmesün derd ü keder
- 8 Hâzret-i Yaḥyâ şıfat olsun bu ferzend-i Kerîm
Geldi âḫir vaḳtimüzde böyle bir ‘âlî güher
- 9 Allah’a itdüm emānet şehr-i Peyğamber’de ben
Hâk Resûlullâh ‘Aşkî erḫam ez-mâder peder

182

Velehu Eyden

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ne rûdur bu kamer- ṭal‘ at ki nûr u mâhdan envâr
Beşer bü ‘nmâ melek-sîmâ zi-mihr ü mâh-ı hoş-manẓar
- 2 Bu gunc ü ‘ işve-i nâzuñ dil-i ‘ uşşâkı şayd itmiş
Be hergiz dîde-i devrân ne-dîde sen gibi dilber
- 3 Ne fitne kaldı benden görmedüm devründe ey ‘ ayyâr
Senüñ ol çeşm-i cādū tıfluñ itmiş siḥr ü fen ezber
- 4 Senüñ ol zülf-i pür-çinüñden oldum hâl-i pîç-â-pîç
Senüñ ol ṭurre-i çinüñ degül mi ‘ ıkd-ı pâ vü ser
- 5 Şabâ zülf-i perîşândan meşâme celb idüp luṭfen
Nedür bu gâliye-bü ‘ aksden olmuş ‘ ıtr u hem ‘ anber
- 6 Dizüp müjgân şaf şaf çeşm etrafında ol dil-cû
Murâdı ceng men‘ itmek siper tîğ nîze vü ḫançer

¹⁸² YK 146b HM 182b

- 7 Meger āzürde olmışdur naẓar-endāz olanlardan
Müsellaḥ Türkvār üftāde şimşir urmağa beñzer
- 8 Hedef müjgān-ı tīre istemez illā ki cān ister
Hedef itdüm saña cānum hemān aṭ tīrūñ ey şafder
- 9 Yek-ā-yek tīr-i müjgānuñ bu cāna nişter eyle
O nişūñ cāna yüz cāndan şirīndür hem daḡı bihter
- 10 Baña ol neşter-i feşşād şafālar baḡş ider gördüm
Ki dilberden ḡabersüz gāhice urmaḡdadur bir bir
- 11 ‘ Acep ḡayret-fezādur bu ki feşşād neşter urmaḡda
İki yüz kerre bir reg üzre diḡḡatle urur neşter
- 12 Baña bir cūr‘ a leb yegdür hezārān āb-ı ḡayvāndur
Hezārān Ḥızr‘a baḡş-ı cān ider bu cūr‘ a lebi Kevşer
- 13 Senūñ ol ḡāl-i Hindūlar Ḥabeş‘den cizye aḡz eyler
Şeh-i mülk-i Ḥabeş‘dür gūyiyā ol yerde ḡükm eyler
- 14 Senūñ sevdañ ile rūşen zamīrān tīre-dil olmış
Ne çāre ṭıfl-ı dil olmış esīr-i ‘ aşḡ çün çāker
- 15 Siyāḡ ḡālūñ görince oldı gündüz baña şeb-tārik
Olup bu gündüze şeb-tāb yüzinde o[l] meh-peyker
- 16 Dilüm çün Yūsuf-ı Mısrī düşüp çāḡ-ı zenaḡdāna
Ki Ya‘ ḡup-şıfat giryān oldum rūz u şeb bīnar
- 17 Kūyuñ eṭrāfın ey dilber perīşān ‘ āşıḡān almış
Senūñ zūlfūñ gibi pejmürde devrān itmede yekser
- 18 Revā olmaz bilürsin küfr ü dünyā eylemek nisbet
Niçün imānı terk itsün bilürsin zūlfıçün kāfer
- 19 Ḥicābı ref‘ ḡıl aṭ burḡa‘ ı göster o meh-rūyı
Temāşā-yı cemāle nā‘ il olsun ‘ āşıḡ-ı efḡar
- 20 Dem-ā-dem silk-i ‘ aşḡ-ı Muşṭafāya bend olan ‘ Aşḡī
Çeker ḡurbetde āḡ-ı serd ü hicr ile gezer bī-zer
- 21 Bu şeb ol Gülşenī vü Rūşenī Ḥünkār-ı Mevlānā
Ḥuzūr-ı şāḡ-ı levlāke baña hep oldılar rehber

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Dü çeşmüñ dilrübā mestāne beñzer
Leb-i la' lüñ ne hoş meyḥāne beñzer
Şaçuñ sünbül ruḥuñ güldür efendüm
Benem bir bülbul-i nālāna beñzer
- 2 İki ebrūlaruñ bir ḳavs-i ḳudret
Virüp müjgān-ı tīre ḥayl[i] ruḥṣat
Bulup ḳatl itmege 'uṣṣāḳı fursat
Hemān fermān ider sultāna beñzer
- 3 Ḳad-i şimsāduñ olmışdur ḳıyāmet
Vücūduñ var iken maḥşer ne ḥācet
İder menşūrına 'ālem iṭā' at
Dil ü cān bende-i fermāna beñzer
- 4 Senüñ mişlüñ bulunmaz bu cihānda
Yer itmiş tīr-i 'aşḳuñ sīne cānda
Ne mümkün 'āşıḳān olsun amānda
Ki ḳaşd-ı cān iden ruḥbāña beñzer
- 5 Şeh 'aşḳı-y-ıla göñlüm oldı hem-rāz
Şi' r söyletdi baña oldı dem-sāz
Perişān goftem oldı bend-i Şirāz
Bu nuşham güyiyā dīvāna beñzer
- 6 Görenler zāhirüm dīvāne dirler
Bu nuṭḳ-ı pākūmi efsāne dirler
Bu bir Kürd ḳoçası Türkmāne dirler
Hele bu 'Aşḳiyā çüpāna beñzer

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Menzil-i seyr-i sülūkum ḳurb-ı **أَوْ أَدْنَىٰ** dur
Cismümüz esfelde ammā rūḥumuz a' lādudur

¹⁸³ YK 147a HM 183a

¹⁸⁴ YK 147b HM 183b TA 186a

^{1a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

- 2 H̱alvet-i vaḥdetde birleşdi bu cān cānān ile
Dīdemüz ol vuşlat-ı bezm-i mey ü şahbādadur
- 3 Yār elinden cām-ı bākī nūş idüp mest olmışam
N'eylerem dünyā vü 'uḳbāyı göñül Mevlādadur
- 4 Mürşidüñ kalbinde bir yer tutmayan sālīklerüñ
Sırrını seyr eyledüm hep ḥarf-i istisnādadur
- 5 Ḵalb-i mürşid 'Aşḳiyā olsun senüñçün Ḵıble-gāh
Şanma sekrüñ ḥāşılı bu ḥalvet ü seccādedür

185

Giryāniye

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 İlāhī tābekey hicr ü gamuñla dīde ḳan ağlar
Gözümde yaş tükendi bu tenümde murğ-ı cān ağlar
- 2 Benüm ḥālümnden āgāh olsalar arz u semā üzre
Vuḥuş ü hem tıyūr u ins ü cān kerrūbiyān ağlar
- 3 H̱aber-dār olsa bu sūz-ı dil ü rāz-ı derūnumdan
Ḳamu maḥlūḳ-ı mevcūdāt hem kevn ü mekān ağlar
- 4 Gül ağlar bülbül ağlar gülsitānda ḥār u zār
Görüp ḥālüm ḳafesde tūṭi-i şekker-zebān ağlar
- 5 Siyāh-pūş olmışam hicr ile ben çün Ka' be-i 'ulyā
Teni Yesrib'de vallāh bu göñlüm her zamān ağlar
- 6 Gün ağlar gündüz ağlar hefte vü sāl u sāl'at ağlar
Şeb ağlar yıldız ağlar māh u ḥurşid-i cihān ağlar
- 7 H̱ıdiv ağlar ḡanī ağlar gedā vü hem faḳīr ağlar
Senüñ ḥālüñ gören 'Aşḳī ne kāfir müslümān ağlar

¹⁸⁵ YK 147b HM 183b TA 186b

Mışırda Ba‘ z Fuḳarā Bektāşiyān ile Āvize-Bend Olup
Bu Nazm ile Cümlesi İşkāt-ı Fem Olmuşdur

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Şūfiyā bu ‘ālem-ī esmāda bil da‘ vā nedür

Hākden bu ādeme yā عَلَّمَ الْأَسْمَاءَ nedür

2 Yā بَقَحْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي de efrād-ı zamīr

Cem ‘olup مِنْ كُلِّ قَبْجٍ Ka‘be-i ‘ulya nedür

3 Kıldı zāt-ı ādemi mirāt-ı zāt-ı pākīne
Her maḥalde cilve-ger bu zişt-ile zibā nedür

4 Gāh işbāt-ı vücūd u gāh maḥv-ı zāt idüp
Gāh ḥaḳḳ u gāh bāṭıl fışḳ-ıla taḳva nedür

5 Eylediye emr-i istikbāl-i Ka‘be mü’mine
Ya nedür bu nükte-i sırr-ı müvellihā nedür

6 Ḥaḳḳ münezzehdür mekāndan böyledür imānumuz

Da‘vet-i bezm-i ilāhī seyr-i أَوْ أَدْنَى nedür

7 Ben şühūdiyem geçüp tevḥīde ḳā’il olmadum
Ya senüñ bu vaḥdet içre dost nedür a‘dā nedür

8 Remz-i mīmi şimdi var ḥādan ḥaber al şūfiyā
Dāl olur gördükde vāvı ḳaddi her ṭubā nedür

9 Dört ḥurūf-ile degül midür ḳıvāmı ‘ālemüñ
Noḳtaya hergiz taşarruf virmemek imā nedür

¹⁸⁶ YK 148a HM 183b TA 186b

¹ 2 Bakara 31. Âyet: “Allah Adem'e bütün isimleri, öğretti. Sonra onları önce meleklerle arzedip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi.”

² 15 Hicr 29. Âyet: “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!”, 38 Sad 72. Âyet: “Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!”

² 22 Hacc 27. Âyet: “İnsanlar arasında haccı ilân et ki, gerek yaya olarak, gerekse nice uzak yoldan gelen argın develer üzerinde sana gelsinler.”

⁶ 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

- 10 Kāl ile hiç istemem da‘vā-yı vahdet eyleme
Hāl ile bürhān virürseñ nokta-i ifnā nedür
- 11 Ben ki baħr-ı vahdetüñ ğavvāsiyam nā-suftedür
Silk-i nazma dizmişem bu dūr nedür deryā nedür
- 12 ‘Aşķiyā taħdīş-i ni‘ met eyleyüp hālūñ beyān
Hamdilillah bilmişem ben Hāzret-i Mevlā nedür

187

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Siħr-i dīdeñ mār-ı zülfüñ genc-i ħad-pervāsıdur
Līk nūr-ı ħüsnüñ ey dilber yed-i beyzāsıdur
- 2 Hatt-ı ebrū mekteb-i ‘aşķ içre zer tuğrāsıdur
Levh-i sīneñ ‘āşıkuñ bir nüşha-i kübrāsıdur
- 3 Va‘ d-i vaşluñdan ğaraż yevm-i kıyāmet mi senüñ
Kaddümi düta iden cānānumuñ lālāsıdur
- 4 Hāk-i ħūn-ağışte-i rāh-ı der-i mehpāreyem
Çıkdı çeşmüm çıkmadı bu şeb daħı ferdāsıdur
- 5 Ey dūrūğ-ı va‘ de n’itdün sen ki şadık ħul idün
İntizār-ı bāb-ı ħasret bir ħuru peymāsıdur
- 6 Lāl iken güftāra gelmiş ‘Aşķı tab‘ uñ cā-be-cā
Vādi-i midħatde ol şāhuñ hemān güyāsıdur

188

Na‘ t-ı Şerīf

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hākīkat feyz-baħş-ı zülf-i mūdān bir elif çekdi
Göründi gerden-i dilde hezārān ħalka-i zencir
- 2 Rümüz-ı nokta-i ħālī vücūdı bā‘ iş-i kevneyn
Velikin ħatresi baħr-ı ħayāt-ı şüret-i tedbir

¹⁸⁷ YK 148a HM 184a TA 187a

¹⁸⁸ YK 148b TA 187a

- 3 Daḥī yek reṣṣa-rīz olduḡda bu arḥ-ı ama ol dem
Feraḥ-zā ser-te-ser mihri hemān dem oldı dāmen-gīr
- 4 Düşünce nīm-nigāh-ı iltifātı  ālem-i küfre
Reh-i şer  -i hidāyet içre cümle oldılar teshīr
- 5 Sürüp i  tāb-ı bābuña bu   Aşķī rū-yı nā-pākūñ
Recāsı yā Resūlallah ola derbānuña  ıtmīr

189

Fā  ilātün fā  ilātün fā  ilātün fā  ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hasta-i hicrānuñam şanma ki cāna cān virür
La  l-i ruḥsāruñ baña   aks ile eşk-i kān virür
- 2 Bilmişem ey kāfir-i kīş küfr-i zūlfūñ ḥālini
  Arz  ılsañ kāfiristāna o dem imān virür
- 3 Hūblar içre var mıdur bir sen gibi bī-dīn eyā
Her diyenler pāyına bu bendesin  urbān virür
- 4 Nīm-nigāh-ı iltifatunuñla feraḥ-yāb itmedūñ
Tīr-i müjgānuñ dem-ā-dem dīdeme giryān virür
- 5 Dāğ-ı endūhuñ bugün Ferḥādıyam Şīrīn-edā
  Aşķiyā bu tīşe-i āh-ı şerer sūzān virür

190

Mef   l  mefā  il  mefā  il  fe   l n
- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Bir yosma kıyāfet şeh-i ḥ b-r  gelecekd r
Va  d itdi bugün āfet-i dil-c  gelecekd r
- 2 H k-i rehine s rmege y z muntazır oldum
Şaḥr -yı dile d de-i āh  gelecekd r
- 3 Bu deñl  sitem cevre   ivaż gonca-i nev-res
Gerd numa ol kak l-i şebb  gelecekd r
- 4 N l n ola g r t  olasın   nki  afes-ten
Elbetde saña t t -i ḥ ş-g  gelecekd r
- 5 Micmer dil olup d duñı   arz eyle ki   Aşķī
L -b d saña bir   anber-i ḥ ş-b  gelecekd r

¹⁸⁹ YK 148b HM 184b TA 187a

¹⁹⁰ YK 148b HM 184b TA 187b

Na' t Berā-yı Firḳat

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Raḥm kılmaz ḥālūme çarḥ-ı felek şan bî-ḥaber
Dāne-çîn-i miḥnetem ğurbetde zār u derbeder
- 2 Murğ-ı rūḥum kūy-ı yār-ı vuşlata 'azm eylese
Cevr-i miḳrāz-ı felek hîç koymadı pervāza yer
- 3 Gösterüp ruḥ nice[biñ] şāh māt idüp bu dehr-i zen
Uğradup şadranca beydağ vārı bu zîşt-i sefer
- 4 Nāle-i ney sîne-i sūzānuma nisbet midür
Dūd-ı āhum görse dūzaḥlar ederdı pür-ḥazer
- 5 Ğurbet ilde 'Aşķî-i bî-çāre ḥūn-efşān olur
Firḳatinde āsitān-ı Ḥazret-i Ḥayru'l-beşer

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Dilrubālar hele gör sūk-ı mezelletde gezer
Bey' içün kāle-i vaşlın nice zilletde gezer
- 2 Cilve-gāhı o kurumsağ 'Acemüñ dükkānı
Terk-i dîn eylemiş ol ayrıca milletde gezer
- 3 Hācılar Ka' be-i kūyını tavvāf etmededür
İstilām-ı ruḥ-ı cānān ile vuşlatda gezer
- 4 Merve ḥaḳķı sa' y idüp zevķ u şafā çün ḥācılar
Zemzem-i vaşl ile her biri [bir] 'illetde gezer
- 5 Şanma ğurbetde gezer bu senenüñ ḥācılar [1]
'Aşķiyā her biri bir ḥāne-i 'işretde gezer

¹⁹¹ YK 149a HM 184b TA 187b

¹⁹² YK 149a TA 188a

^{4a} bu mısradaki sa' y kelimesi vezni bozmaktadır.

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Efendüm sāyede bir ğam-güsārum varsa sendendür
Nihāl-i qadde çeşm-i cūybārum varsa sendendür
- 2 Benüm naḥl-i ḥayātum āb-ı ' aşkuñla semenberdür
Bu ' ömrüm ḥāşıl-ı sūdına kārūm varsa sendendür
- 3 Benem üftāde-i kūy-ı melāmetde cünün-ı ' aşk
Bu sevdā ile ' ālemde qarārum varsa sendendür
- 4 Ḥayāl-i zūlfūñ ile mūmiyānum dala dönmişdür
Bu tāb u ṭab' ıla cism-i nizārum varsa sendendür
- 5 Efendüm bāğ-ı ḥüsnūñ lālesin çeşmüm şuvarmışdur
Ser-ā-pā sīnem üzre dāğdārum varsa sendendür
- 6 Benüm qadr-i nüḥāsum pūte-i ' aşkuñla kāl oldı
Meyān-ı ' aşk-ı zerger i' tibārum varsa sendendür
- 7 Şehīd-i rezm-gāh-ı bezm-i ' aşk-ı Kerbelā olsam
Şu' ā' -ı pertev-i nūr-ı mezārum varsa sendendür
- 8 Sañadur intisāb-ı ' Aşķı bendeñ Ḥazret-i Şıddık
Reh-i ' aşkuñda māl u cān nişārum varsa sendendür
- 9 Bırakdı qalbüme nār-ı maḥabbet sāķı-yi vaḥdet
Şarāb-ı lāyezāliden ḥumārum varsa sendendür

Ġazel-i Ḥoş-elḥān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ol ne gündür kim baña ' arz-ı cemāl eylerdi yār
Laḥza laḥza luṭf idüp baḥş-ı vişāl eylerdi yār
- 2 Tīr-i luṭfuñ kesmez idi sīne-i ' uşşāqdan
Ḥār zār-ı dilde def' -i pūr-melāl eylerdi yār
- 3 Dāğdan bir lāle-zār olmuş görüp sīnem perī
Nevk-i cevri sīneye geçmez ḥayāl eylerdi yār

¹⁹³ YK 149a HM 185a TA 188b

^{4a} Bu mısra da "sa'y" kelimesi vezni bozmaktadır.

¹⁹⁴ YK 149b HM 185a TA 188b

- 4 Bî-muḥābā serzenişler vāpesin endāz iken
Şermden gördüm ki ruḥlar al al eylerdi yār
- 5 Āh ol gün rûz-ı mâtem bendeye şanma ki ‘ıyd
Ḥarf-endāz ‘itāb-ı kıyl u ḳāl eylerdi yār
- 6 Rezm-gāh-ı ‘aşḳda ol gün zırh-püş olmışam
Ol celāl ile cemālūñ çün ḳitāl eylerdi yār
- 7 Çeşm-i mestūñ ḥastası bīmār-ı zehr-i ‘aşḳ-nüş
Gāhice bu ‘Aşḳī’den ḥatır su‘āl eylerdi yār

195

Ġazel-i Nūr-baḥş

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Āh-ı âteş-bārlar kim bende vardur kimde var
Dilde her bāzārlar kim bende vardur kimde var
- 2 Gevher-i eşküm nişār itdüm reh-i ‘aşḳ içre ben
Bu ḳadar genc-i güher kim bende vardur kimde var
- 3 Zār u āhumdan degüldür luṭf-ı yārumdan benüm
Dā’imā şefḳat ider kim bende vardur kimde var
- 4 Bir nefes zay‘ eyledüm ‘ömrümde zıkr ü fikrūñi
Āh yā Rab bu zarar kim bende vardur kimde var
- 5 Bu şeb-i devletde ‘Aşḳī oldı maḳbūl-i Resūl
Nūr-ı vechinden eşer kim bende vardur kimde var

196

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḳanı ol cennet-āsā bağ u bostan gördüğüñ yerler
Ḥarāba cā-yı büm olmuş gülistan gördüğüñ yerler
- 2 Hümā-sāye olan zāt-ı kerem dünyāsı terk itmiş
Pür olmuş büm ile biñ dürlü iḥsān gördüğün yerler
- 3 Nişimen-gāh-ı ‘irfān ehl-i fażluñ mecma‘ -ı aḳdem
Ḥıred ü pā ile ālūde āsān gördüğün yerler

¹⁹⁵ YK 149b HM 185b TA 188b

¹⁹⁶ YK 150a HM 185b TA 189a

4 Çekilmiş ehl-i diller genc-i miḥnetde şorar yokdur
Denilerle pür olmuş ehl-i ‘irfān gördüğün yerler

5 Kānı ol zevk ü şevk u sāgar u sāķi vü ‘işretler
Maḳarr-ı mātem olmuş ‘Aşķi ḥandān gördüğün yerler

197

Na‘t-ı Şerīf

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Üftādeligüm yāre benüm tā ezeliḍür
Ve’s-Şems anuñ muşḥaf-ı ḥüsninde celidiḍür

2 Kıtmīr-i der-i cūdı olayum diyü bu dil
Vallāhi vü billāhi vu tallah emelidiḍür

3 Zīrā ki baña şāh-ı cihān olmadan aḥsen
Maḥbūb-ı Ḥudā’dur ki güzeller güzeliḍür

4 Bu farṭ-ı maḥabbetle olursam n’ola rüsvā
Bu nām-ı sa‘ādet baña dirlerse delidiḍür

5 Bu cürm ile maḳbūl-ı naẓar-gāh olur isem
Divāneye meddāḥ-ı Muḥammed dimeliḍür

6 Daḥl itme şaķın ādeme bir genc-i nihāndur
Fāsıķ didüğün bil ki senün gizlü velidiḍür

7 ‘Arz eyleyüp a‘tāba didüm şı‘rūmi ‘Aşķi
Luṭf ile ḳabūl eyle bu na‘tuñ ğazelidiḍür

198

Ġazel-i Ḥavī-i Hoş-edā

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ḥālūmi her vech ile yārüm bilür bilmezlenür
Her seḥer ğuş eyleyüp zārüm bilür bilmezlenür

2 Ġoncadır nevrestediḍür aġyār-ile ülfetdedür
Ḥavf ider ol çeşm-i mekkārüm bilür bilmezlenür

¹⁹⁷ YK 150a HM 185b TA 189a

¹⁹⁸ YK 150a HM 186a TA 189a

- 3 Zerre deñlü qadrüm olsa maḥv iderdüm kendümi
 Āfitābum qadr ü miqdārum bilür bilmezlenür
- 4 Müstemend-i bendesi efkendesiyem tā ezel
 Çākerem bābında ḥünkārum bilür bilmezlenür
- 5 ‘Arż-ı ḥāl itmek ne ḥācet ‘Aşkiyā cānāneye
 Ḥālūmi her vech ile yārüm bilür bilmezlenür

199

Na‘ t-ı Aḥmed-i Muḥtār ‘Aleyhi’s-salātü’l-Ġaffār

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bizi faḥr-ı risālet luṭf-ı şāyān eylemişlerdür
 Biḥamdillāh hele biñ türlü iḥsān eylemişlerdür
- 2 Gelüp kūy-ı bihiştinde yüz urdum ḥāk-i zilletde
 Faḳīre raḥm idüp kūyuñda miḥmān eylemişlerdür
- 3 Sürüp subḥ u mesā a‘ tāb-ı bāb-ı raḥmete yüzler
 Derinde bendeyem ammā ki sulṭān eylemişlerdür
- 4 Muraşşa‘ tācdan yegdür serümde ḥāk-i a‘ tābı
 Gözümde gerd-i pāyın kuḥl-i imān eylemişlerdür
- 5 Felek faḥr itme Mi‘ rācem diyü bir def a yüz sürdüñ
 Be-her gün bendesin pābūs iḥsān eylemişlerdür
- 6 Nigāh-ı iltifāta sāye-i luṭfuñda mazḥar dil
 Nice ‘aşk ehline bu demde çoban eylemişlerdür
- 7 Ne deñlü yoḳsa bezm-i şāha girmek ‘Aşķi isti‘ dād
 Keremle bendesin mümtāz-ı aḳrān eylemişlerdür

200

Gofte Derd-i Yār-ı Gurbet

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Kuşūrumdur beni ğurbetde ğamkār eyleyen her bār
 Tecellī ḳabza düşdi başt umarken baḥt-ı nā-hemvār
- 2 Enīsüm oldı āh u mūnisüm ‘illet şarāb eşküm
 Bisāṭ-ı faḳrda nān u na‘ imüm oldı pür-efkār

¹⁹⁹ YK 150b HM 186b TA 189b

²⁰⁰ YK 150b HM 186b TA 189b

3 Kamu aḥbābum a‘ dā oldı yok feryād-res aṣlā
Hemān senden meded olsun baña yā Ḥazret-i Settār

4 Benüm ṣāh-ı ümīdüm pāre pāre oldı ben ḳaldum
Bu ḥayretle ne-mī-dānem çe-tedbīr eylesün pūr-zār

5 Ḥabībūñ bābına reddit bu ‘ Aṣḳī bendeñi mesrūr
Ki zīrā olmışam ğurbetde ğāyet miḥnete dūḳār

201

Nefaḥāt-ı Vaḥdet-nümā Be-‘ arz-ı Ulū’n-nühā

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Sīn-i sırr-ı vaḥdete t̄ā sūre-i Furḳān budur

لَيْسَ لِلْإِنْسَنِ إِلَّا مَا سَعَى
fermān budur

2 ‘ Ayn u mim-i āb-ı Ḥızr’uñ menba‘ ı cārī olur
Ḳaṭresi ‘ ārif dilinde mevc-zen ‘ ummān budur

3 Nīm-nigāh-ı iltifāta ‘ āṣıḳān-ı ḥiṣṭbiḥiṣṭ
Pāy-ı refref buse-ğāh-ı hūrī vu ğılmān budur

4 Secde-ğāh-ı ‘ āṣıḳān olduḳda ebrūlar ḥoca
Kim dimez bir böyle zāta Ḥazret-i Raḥmān budur

5 Ḥaḳḳı bilin bilmeyen anı niḳūn kāfir olur
Aṣl-ı aṣl-ı aṣlını fehm eyledüm imān budur

6 *Küntü kenzüñ* bir tılısm-ı ‘ azamı yok iṣṭibāh
Lima‘ allah ravzasında bülbul-i ḥandān budur

7 Sāḥa-i vaḥdetde esb-i himmete olmış süvār

أَوْ أَدْنَىٰ قَابِ قَوْسَيْنِ
bāğ-ı ‘da bil cevlan budur

8 Cūd-ı bihbūd-ı u vücūdı lā olup illā ile
Söyleyen hem diñleyen birdür ‘ acep seyrān budur

²⁰¹ YK 150b HM 186b TA 190a

^{1b} 53 Necm 39. Âyet: “Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.”

^{6a} *Küntü kenz*: “Ben bir gizli hazine idim. Bilinmek istedim ve halkı (varlık âlemlerini ve insanı) yarattım.” (Uydurma hadis)

^{7b} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

- 9 Genc-i kün miftāhı olmuşdur zebānı vahy-i Hāk
Ayrılık hiç kalmamışdur mazhar-ı Raḥmān budur
- 10 Şehr-i pāk-i vaḥdete girmek dilerseñ ey dilā
Bü'l-heves itme tekāpū bu dere derbān budur
- 11 Bu derüñ derbānınuñ Kıtmīri oldum söylerem
Hāk-i pāy-i aḳdesinde ḥayli dem mihmān budur
- 12 Vāriş-i Peygamber-i ‘alī-bahā olsam ne var
Sırr-ı vaḥdet söyleyem bir nebzece meydān budur
- 13 On iki biñ ‘ālemi seyrān idüp hep nīk ü bed
Şimdi ten bāzārına geldüm bugün devrān budur
- 14 Öyle bir dād u sited itdüm velī kār eyledüm
Nice biñ cān virmiş isem almışam bir cān budur
- 15 Cān ile irdüm belī cānāna cism ü cān idüp
عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمُ gūyān budur
- 16 Nüşa-i kübrāyı ‘ālemdür vücūdı al sabāḳ
Kıl nazar bir dīde-i Hāk-bīn ile Kur’ān budur
- 17 Nuṭkumuñ her ḥarfı bir meyḥāne-i vaḥdet buyur
Sāgar-ı serşār ber-dest sāḳī-i Subḥān budur
- 18 Öyle bir ehl-i ḥarābātam ki yokdur bende ‘ār
Mülk-i vaḥdet pādīşāhı tāriḳ-i ekvān budur
- 19 Bir devāsuz derde düş gel tālib-i dīdār iseñ
Terk kıl ‘ilm ü ‘amelden zāhidā dermān budur
- 20 Nice bir bu ḳāl u kıyla vaḳtūñi zay‘ eylemek
‘İlm-i ḥālī eyle taḥşīl derdüñe dermān budur
- 21 Aḥz idüp bī-vāsıṭa ‘ilmi oḳu Allāh’dan
Bāṭınuñ ma‘mūr kıl zāhirce bir virān budur
- 22 Dāḥil ol meyḥāne-i ‘aşḳ içre iç ḥamr-ı ledün
Rūz-ı maḥşerde görenler diyeler mestān budur
- 23 Giry-e-i ‘aşḳuñla dūzaḥ ‘āşıḳa berd-i selām
Eylegil ‘āşıḳlara ez-cān u dil burhān budur

15^b 96 Alak 5. Âyet: “İnsana bilmedikleri şeyi öğretti.”

24 Fehm-i kâşır daḥl ider iskât-ı fem it ey kalem
Mekteb-i ‘irfāna bu dem subḥa-i şıbyān budur

25 Silk-i saṭra baḥr-ı vaḥdetden alup dūr dizmişem
Dest-i ‘arīfde gezen bil ‘Aşķīyā dīvān budur

202

Nā-süfte Mürvarīd Nizām-ı Ğazel-i ‘Aşķī-i Nā-kām

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 La‘ l-i cānān-ile ol āb-ı ḥayāt ikisi bir
Eşk-i çeşmüm ile deryā-yı Fırāt ikisi bir

2 Hecr-ile ‘āşık-ı fūrķat-keşe devründe güzel
Bu cihān içre ḥayāt ile memāt ikisi bir

3 Çār ebrūları ki ‘āşıkā miḥrāb ikidür
Kandadur secde-gehi lāt u menāt ikisi bir

4 Va‘ de-i vaşluñ ile dīdeme ḥ‘āb oldu ḥarām
İntizāruñla cūvānum sekerāt ikisi bir

5 Murğ-ı rūḥum dām-ı zūlfünde esir it muḥkem
Nezd-i ‘Aşķī’de helāk ile necāt ikisi bir

203

Ğazel-i Taşavvuf-ı Pür-şafā

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ḥumāruñ neş’esin dünyā vü māfihāya virmişler
‘Acep erzān metā‘ olmuş anı yağmaya virmişler

2 Melel gelmiş meger zāhidlere mülden deġişmişler
Şafā vü ḥūr u ġılmān cennet-i a‘lāya virmişler

3 Hevā vü nefse uymış kāle-i ömrüñ hebā itmiş
Ḥarīş-i şehvet olmuş lezzet-i ‘uķbāya virmişler

4 Gürūh-ı ‘āşıkān bir ķatresin dünyā vü ‘uķbāya
Deġişmiş māsivāyı mevlevī bir nāya virmişler

²⁰² YK 151b HM 187b TA 190b

²⁰³ YK 151b HM 187b TA 191a

5 Hâbîb-i kibriyâ bezminde gördüm ‘Aşkî ‘âşıklar
O meyden nûş idüp nefsin dahî Mevlâ’ya virmişler

204

Ġazel-i İlticâ-yı Vuşlat Be-cenâb-ı Hâzret

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Firâk u âh-ı hasret dūri-i serv-i semendendür
Ümîd-i bû-yı vuşlat hep cenâb-ı Zü’l-minendendür
- 2 Bu hicre bâ‘ iş-i ‘isyânum olmışdur velî amma
Biraz baht-ı siyâhumdan biraz çarh-ı kühendendür
- 3 Dilüm âteş-gede hicr ile sūzân olmada güyâ
Şerâr-ı dâd-ı âhum ‘arşa ‘azm eylerse sendendür
- 4 Diyâr-ı ğurbet ilde bâ‘ iş-i ârāmuma bādî
Tecellî-i cemâl-i pâdişâh-ı mürselîndendür
- 5 İrer maşşūdına ‘Aşkî dil-i nâşādumuz elbet
Ki zîrâ nûr-ı Aḥmed rehberümdür yol bilendendür

205

Ġazel-i Şahbâ Be-‘Aşk-ı Hudâ

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bezm-i Hâk’da nûş iden cām-ı mey[i] şeydâ olur
Mest ü medhûş-ı ilâhî vâşıl-ı Mevlâ olur
- 2 Terk-i terk ehli olup remz-i ene’l-Hâk âşinâ
Lafz-ı ra‘ nâsı anuñ ḥaqqâ ki pür-ma‘ nâ olur
- 3 Nâz ider itmez niyâz emr-i kün münkâd âña
Nîm-nigâh itse eger emvâta hep ihyâ olur
- 4 Kâf-ı ‘aşka mâlik olmuş ehl-i ‘aşk-ı ma‘ nevî
Bir nazar itse belî ol dem mekes ‘Ankâ olur
- 5 Ma‘ nî-i sırr-ı vücūd-ı vahdeti fehm eylemez
‘Aşkî ter-dâmen olan zâhid dili a‘ mâ olur

²⁰⁴ YK 151b HM 187b TA 191a

²⁰⁵ YK 152a HM 188a TA 191b

Gazel-i Terk-i Sivā Be-‘ Aşk-ı Hudā

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Terk-i tecrîdem bugün dünyâ da bir ‘uqbâ da bir
Yâra cânım virmişem ihyâ da bir mevtâ da bir
- 2 Mağ‘ ad-ı şıdk-ı celîsem bilmenem gayrı mekân
Sāye-i bî-sāyede ra‘ nâ da bir tûbâ da bir
- 3 Zāhidâ dahl itme goftâr-ı dil-i nâ-sufteme
Hüccet ibrâz eyleme fetvâ da bir tuğrâ da bir
- 4 Cām-ı ‘aşkı dest-i kudretten bugün nûş eyledüm
Ma‘ nî-i ‘uşşâka şor kim bâde bir şahbâ da bir
- 5 Bilmeyen remz-i ma‘ ârif görmeyen bezm-i elest
Yanlarında anlaruñ a‘ mâ da bir bînâ da bir
- 6 Maẓhar-ı sırr-ı vücūd oldum ene’l-Hağ söyledüm
Kimseden itmeyen hâzer a‘ lâ da bir ednâ da bir
- 7 Sırr-ı ma‘ nâdur sözüñ fehm eylemezler ‘Aşkiyâ
Şimdi iskât-ı fem it suflâ da bir ‘ulyâ da bir

Pîrüm Hazret-i Mevlânâ Hudâvende Kuddise Sırrahu
Efendümüzi Vedâ‘ da Güyâ Olınan Vedâ‘ iyye

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Elvedâ ey burc-ı isti‘ dâd-ı مَا زَاغَ الْبَصَرُ
Elvedâ ey vâriş-i engüşti- أَنْشَقَّ الْقَمَرُ
- 2 Ben miyem deryûzelikle yüz süren dergāhuña
Sāha-i deryâ-yı feyzüñ merci‘ -i ins ü beşer
- 3 Sâik-ı kudret beni sevğ eyledi a‘ tâbuña
Hamdilillah vâşıl oldum hazihî ni‘ me’l-şadr

²⁰⁶ YK 152a HM 188a TA 191b

²⁰⁷ YK 152b HM 188b TA 192a

^{1a} 53 Necm 17. Âyet: “Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.”

^{1b} 54 Kamer 1. Âyet: “Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.”

- 4 Yūsufa miḥnet-resāndur bū-yı hicr-i dāmenüñ
Ger Züleyhā görse çāk-i sīnemüz eyler ḥazer
- 5 Cennet-i Firdevsden dūr olma dūzaḥ ‘āşıka
Kilk-i kudreṭ defterümde ṭurmayup fırkat yazar
- 6 Himmetüñ dūr itme benden gerçi dūrum ez-Basaṭ
Āfītāb-ı tāb-ı luṭfuñ ‘ālemi ḥoşnūd ider
- 7 Elvedā ey dest-gīr-i bī-nevā Monlā-yı Rūm
Naḥl-i ümmīdüm revā mı sāyede bī-berg ü ber
- 8 Ṭut elümden işte ben gitdüm der-i Peyğamber’e
Reşk kılsun fırkatüñle nāleme murğ-ı seḥer
- 9 Oldı bu rīş-i sefīdüm dergehe çārüb-ger
İtme bundan şoñra ‘Aşkī bendeñi sen derbeder

208

Ġazel-i mestī be-şūret-i hestī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Kenisā-yı maḥabbetde benüm pīr-i muğānum var
Benüm meyḥāne-i ‘aşk içre sākī nev-cüvānum var
- 2 Anuñ bir kaṭresinden mest olur deryā-yı heft iklīm
Kıbāb-ı nüh felek süllem idinmiş reh-revānum var
- 3 Enīsüm mūnisümdür maḥ‘ ad-ı şıdka celīsümdür
Anuñ bezminde sāgar dīde pūr-mey ergüvānum var
- 4 Virüp zāt u şıfātum kāle-i varum o cānāna
Fenā-ender-fenā oldum tenümde şanma cānum var
- 5 Şaḳın yol virme aḡyāra bu vādi-i maḥabbetde
Anuñla rezm-gāh-ı ‘aşka düşmiş ḥayli ḳanum var
- 6 Geçerdüm bir nefesde esb-i ‘aşk ile bu ḥālümnden
N’idem rāh-ı maḥabbetde nice sālīk yayanum var
- 7 Raḳībler kāfir olduñ dir baña da‘ vā-yı ‘aşkumda
Ḳıyās-ı nefis kılmış kāfirā çok müslümānum var
- 8 Senüñ ‘ilm ü ‘amel zühdi vera‘ da şöhretüñ varsa
Benüm meyḥāne-i ‘aşk içre bir dürd-i keşānum var

^{3b} şadr: ḳadr HM 188b
²⁰⁸ YK 152b HM 188b TA 192a

- 9 Senüñ ger pāşā vü beg ilticāya merci' üñ varsa
Benüm Hakk u Muhammed dest-gir ü mihribānum var
- 10 Senüñ hubb-ı sivāda sīm ü zerle iftiḥāruñ var
Benüm fakr u fenāda āh u vāh u pür-fiḡānum var
- 11 Senüñ zāhirde māl ü ceyş ü manşıp kuvvetüñ varsa
Benüm de bāṭın-ı Haydar gibi şāhib-Ḳur'ānum var
- 12 Nemed köhne ' abā-pūş olduğum zāhirde sen bakma
Rikābumda yürür hayli benüm şāh-ı cihānum var
- 13 Nesīm-veş yüzülsem hem çekilsem dāra çün Manşūr
Ne mümkün ketm-i ' aşk-ı Hakkla Hakk söyler dehānum var
- 14 Belī tövbe iderdüm söylemekden gerçi ben am mā
Bu kaçır-ı tövbeyi virān ider bir Ḳahramānum var
- 15 Ğanīler zer-feşān eyler rızā taḥşil için her dem
Der-i Aḥmedde ' Aşkī dīde-i gevher-feşānum var

209

Ġazel-i Gofte Derd-i Yār-ı Ġurbet

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ġarībüñ ḥālını ğurbetde āh u zār olandan şor
O zevk u rāḥatüñ sen ben gibi bīmār olandan şor
- 2 Ğanīden şorma şor üftāde-ğān-ı fāka-i dehre
Felekden çekdügi devri dil-i ğam-h'ār olandan şor
- 3 Tena'um-sāz olan ehl-i şafādan ğurbeti şorma
Firāşı būriyā hem dīdesi ḥūn-bār olandan şor
- 4 Semender zevk kılmaz āteşüñ germiyyetin aşla
Anı sen ben gibi ğurbetde cāyı nār olandan şor
- 5 ' Acep Yūsuf mıyam bu āsitān Mısr-ı belā oldı
Gice ḥālın benüm-veş zinde-i eşḥār olan şor
- 6 Mücevher düşmek ile ḥāke hīç düşmez bahāsından
Biliür dellāl-ı ' irfān ḡadrini pür-kār olandan şor
- 7 Felek cevri itme yok bende kemāl ü ma' rifet aşlā
Denī ebter deniyem fazlumu iş'ār olandan şor

²⁰⁹ YK 153a HM 189a TA 182b

8 Ne bilsün bağ-ı vaḥdet zevkîni hem ehlinüñ ḳadrin
Anı var ‘Aşḳiyā sen ‘āşık-ı dīdār olandan şor

210

İn Gofte Ğazel-i Nev Nevā Be-Cenāb-ı Ḥazret-i Muştafā

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ciger ḳan olduğı bir kākūli müşk-i Ḥutendendür
Tecellī-i cemāle mazhar olmuş gül bedendendür

2 O bir āhū ki مَا زَاغَ الْبَصَرُ çeşm-i Ḥudā-bīni
Nigāh-ı iltifātı ‘ālemi teşhīr idendendür

3 O şahrā-yı hüviyet-i nāzını Ḥaḳ çeker nāzın
Ki zīrā nūr-ı zāt u ‘ayn-ı nūr-ı zū’l-minendendür

4 Çerīde tīhi أَوُّ اُدَّتِي da sākisi olup Allāh
Bilen ḥaḳḳıyla zātın şüphesiz Ḥaḳḳı bilendendür

5 Degüldür ‘adn içün zāhid bu vaşf-ı muḥtaşar nazmum
Bu na‘t-ı dürr-i ‘Aşḳī baḥr-ı zāt-ı aḳdesindendür

211

Nazīre-i Ğazel-i Es‘ad Paşa

Mef‘ ülü fā‘ ilātün mef‘ ülü fā‘ ilātün
- - + / - + - - / - - + / - + - -

1 Hırḳa-i melāmetde bir başḳa şafā vardur
Bu genc-i selāmetde bir başḳa şafā vardur

2 Ḥaḳ’dan olagör āgāh şunsun saña mey Allāh
Meyḥāne-i vaḥdetde bir başḳa şafā vardur

3 Mañşūr gibi var dāra ser virmegil ağıyāra
Ḳatl olmağa şüretde bir başḳa şafā vardur

4 Tūt dāmen-i dildārı def‘ eylesün ağıyārı
Cānān-ile ḥalvetde bir başḳa şafā vardur

²¹⁰ YK 153a HM 189b TA 193a

^{2a} 53 Necm 17. Âyet: “Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.”

^{4a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

²¹¹ YK 153a HM 189b TA 193a

- 5 Dünyā baña bir köşe ni‘ metleri bir tūşe
‘Uḡbāya da hicretde bir başka şafā vardur
- 6 Bu cāme-i ten perde çıksun aradan gör de
Dil yār-ile ‘işretde bir başka şafā vardur
- 7 İsneyn ile şālışden vāreste olup birden
Vāhid ile şöhetde bir başka şafā vardur
- 8 Meyl etme bu dünyāya geç lafz-ıla ma‘ nāya
Vaḥdet ile keşretde bir başka şafā vardur
- 9 ‘Āriflerüñ ey ‘Aşķī Ḥaḡ’dan irişür zevķi
Bu kūşe-i ‘uzletde bir başka şafā vardur

212

Ġazel-i Rāst-Maḡāl Ez-Vaḡt-i Ḥāl

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Şimdi erbāb-ı ma‘ārife ri‘āyet ne gezer
Bir nazar şāhib[i] bir ehl-i ferāset ne gezer
- 2 Ṭavr u eṭvārı münāsib ise aldanma şaḡın
Şimdi ebnā-yı zamān içre şadāḡat ne gezer
- 3 Ḥasret-i eşk-i dūr[i] yāre varup ben dökemem
Belki ḡışm-āver ola bende o cūr’et ne gezer
- 4 Seng-i ‘adā ile vīrāne olup şehir-i vücūd
Gördüğün dilde güzel eski ‘imāret ne gezer
- 5 Başına sebze şarup gelmiş o şeytan raḡib
Aşl u neslinde fūrū-māye şerāfet ne gezer
- 6 Cennet içre bulunur ḡūr ile ḡilmān bī-ḡad
Sen tegi sevdicegüm ḡüsn ü nezāket ne gezer
- 7 Aldanup ḡālūñi arz itme şaḡın bir aḡde
Aḡniyā vü vūzerā begde seḡāvet ne gezer
- 8 Şabr idüp sırruñı faş itme beher mübtezele
O denī meşreb olan kesde ‘ināyet ne gezer
- 9 Ḥisset-ālūde olan mīr ü müşīrān-ı zamān
Ḳıl nazar diḡḡat ile zerrece heybet ne gezer

²¹² YK 153b HM 189b TA 193b

10 Rüşvet-ālūfte olan dirhem ü dīnāra tapan
Hākim ü қаdı vü müftīde diyānet ne gezer

11 İtse mirāt-ı dili jeng-i sivādan ‘ārī
Böyle bir kalb-i mücellāda kesāfet ne gezer

12 ‘Aşkī āmīz-i naşīhat şi‘ rūñi görse ‘adū
Diyeler nazm-ı rekāketde leṭāfet ne gezer

213

Tercī‘-bend-i Pür-Ma‘ nā Be-rāh-ı-‘ Alleme’l-esmā

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ādem iseñ rāh-ı Hāq’da وَعَلَّمَ الْأَسْمَاءَ, ya ir
Secde kılsun māsivā zātuñdaki ma‘ nāya ir

Piṣvā it şāh-ı ‘Aşkī ferş-i أَوْ أَدْنَى ya ir
Gel ṭarīk-i Mevlevīde Hāzret-i Mevlā’ya ir

2 ‘Aşk-ile esmā-şıfat olsun saña iki cenāh
Per urup ol āsmān-ı zāta ir ni‘ me’l-felāh
Rāhat-ı rūh-ı revāndur ister iseñ ger necāh
Gel ṭarīk-i Mevlevīde Hāzret-i Mevlā’ya ir

3 Ney gibi del sineñi bend-i-miyān-ḥizmetde ol
Düşme dest-i ‘āşıkāndan dem-be-dem rağbetde ol
Vaşl-ı dīdār ise maṭlūb evliyā sīretde ol
Gel ṭarīk-i Mevlevīde Hāzret-i Mevlā’ya ir

4 Her seher kūdek tegī giryān olup tök çeşm-i āb
İrişe pistān-ı rahmetden saña şīrīn şarāb
Mehd-i ḥalvetde tutup el kıl tazarru‘ bī-ḥisāb
Gel ṭarīk-i Mevlevīde Hāzret-i Mevlā’ya ir

5 Şabr kıl Eyyüb-veş derd ü belāya çek cefā
Māsivāyı görmesün Ya‘ kūb-çeşmüñ ey fetā
Tā seni itsün qabūl ol Hāzret-i Monlā-yı mā
Gel ṭarīk-i Mevlevīde Hāzret-i Mevlā’ya ir

²¹³ YK 154a HM 190b TA 194a

^{1a} 2 Bakara 31. Âyet: “Allah Adem’e bütün isimleri, öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin, dedi.”

^{1c} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

6 Cümle ‘ âlem feyz ü ihsānuñla olmışdur ğanī
Ya revā mı eylemek maħrūm cūduñdan beni
Nā’il olmaķsa murāduñ ‘ Aşkī vir cān u teni
Gel ṭarīķ-i Mevlevīde Ḥazret-i Mevlā’ya ir

214

Mef’ ūlū mefā’ ilū mefā’ ilū fe’ ūlūn
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Giryān olarak dergeh-i dildāra yüzüñ sür
Ḥāk-i ḳadem-i Aḥmed-i Muḥtār’a yüzüñ sür
- 2 Pīrāhen-i Yūsuf gibidür bū-yı ğubārı
Ya’ ḳūb-şifat çeşm-i çemen-zārā yüzüñ sür
- 3 Lāle gibi izhār idüben dāğ-ı nihānı
Sünbül gibi baş egerek [ol] yāra yüzüñ sür
- 4 Gül gibi idüp çāk-i girībān-ı taḥassür
Bülbül gibi var ravza-i gülzāra yüzüñ sür
- 5 Pervāne gibi şem’ -i ḥayālūñde olup sūz
Mum gibi eri şerm-ile ḥünkāra yüzüñ sür
- 6 ‘ Arz eyle bu hecr ü elem ü derd ü firākı
Şāyed saña raḥm ide keremkāra yüzüñ sür
- 7 Elbette saña ‘ Aşkī ider ‘ afv u ‘ ināyet
Ḳıṭmīr gibi kūyuñda olan dāra yüzüñ sür

215

Ġazel-i Nā-yāb ‘ Uşşāķa Bir Kitap

Fe’ ilātūn fe’ ilātūn fe’ ilātūn fe’ ilūn
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Der-i meyḥānemüzi zāhid-i ter bilmezler
Hele mestānemüzi cinn ü beşer bilmezler
- 2 Bir alay rind-i cihān derd-keşānuz bizler
Ġam u endūh u sitem zerre keder bilmezler
- 3 Giryē-i çeşm-feşān zevķ-ı vişāliyle müdām
Ülfete rüz u şebān vaķt-i seḥer bilmezler

²¹⁴ YK 154b HM 190b TA 194a

²¹⁵ YK 154b HM 190b TA 194b

- 4 İki dünyâyı atup sāye gibi arķasına
 ‘Aşk [1] hemrāh idinüp nerde gezer bilmezler
- 5 Haşr ü neşr ü dūzaḥ u cenneti vā‘ iz dimesün
 ‘Āşıkān görmez anı bār-ı diger bilmezler
- 6 Bizlere mescid ü meyḥāne vü putḥāne yek-ist
 Şümm-i vechullāha bes zīr ü zeber bilmezler
- 7 Çār tekbīr-zenüz cümle sivāya birden
 Cümle mir’āt-ı Ḥudā başķa eşer bilmezler
- 8 Haķ iken ‘Aşkī girüp teng-ķabā-yı beşere
 Zāhid-i ḥod-bīn olan zerre ķadar bilmezler

216

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bulanlar lezzet-i ķurbı denī dünyâyı n’eylerler
 Görenler bezm-i yāri cennet ü ‘uķbāyı n’eylerler
- 2 İçenler sāğar-ı dilber elinden bāde-i ‘aşķı
 ‘Abeşdür duḥter-i rezle dolu şahbāyı n’eylerler
- 3 Ḥarīm-i ḥazretüñde bend-i iḥrām-ı mücerredler
 Şafā Merve tavāf-ı Ka‘be-i ‘ulyāyı n’eylerler
- 4 Taparlar aḡniyāya serfürü celb-i menāfi‘ çün
 Ḥudādan bī-ḥayālar bu ķuru da‘vāyı n’eylerler
- 5 Sebep ‘addeyleyüp bilmez müsebbib n’itdüġin zālīm
 Düşerler ķıl u ķāle ‘āşıkān fetvāyı n’eylerler
- 6 Biḥamdillāh ki vāreste olup bu zümreden ‘Aşkī
 Bugün Mecnūn-ı ‘aşķam ben gibi şeydāyı n’eylerler

217

Ġazel-i Nev-beste Be-‘Āşık-ı Dil-ḥasta

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ‘Āşık-ı şādıķdur ol evvel ķadem cāndan geķer
 Şanma kim cevır ü sitem görmekle cānāndan geķer

²¹⁶ YK 154b HM 191a TA 194b

²¹⁷ YK 155a HM 191a TA 195a

- 2 Derdine dermān içün sır virme iş mi ‘ aşıkā
Ġamze-i cellād elinde tığ-ı bürrāndan geçer
- 3 Bir gören dīdārını ‘ aşk ile vārın terk idüp
Cennet-i Firdevs-i a‘ lā hūr u ğilmāndan geçer
- 4 Dīde-i Ḥaḳ-bīn ile görseydi dīdārın eger
Ḥayretinden çarḥ-ı gerdān bil ki devrāndan geçer
- 5 Ger Züleyhā görse bir kez sinesin şad çāk ider
Yūsuf-ı ḥüsn-i melāḥat kaṭre ‘ ummāndan geçer
- 6 Telḥ şanma derdini şehd ü şekerden pek elez
Lezzet-i derdin gören ey ‘ Aşķī dermāndan geçer

218

Velehu Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Sāyesiz sāyede perverdeyem ey nūr-ı Başar
Cismümüz nūr-ı Muḥammed ile mir’āt-ı beşer
- 2 Her baḳan kendi şıfātın görüp eyler isnād
Virmez eynīyye-i ḳalbe seg-i enfās keder
- 3 Bū Cehil çeşmini kör eyle de gel soñra baña
Çeşm-i Şiddīḳ saña baḥş ideyüm eyle naẓar
- 4 Zātı zātumda görüp zātuma eyle secde
Vakterib āyetinüñ sırrına mazḥar ola ser
- 5 ‘ Aşķiyā teng-i cihānda bu ne vüs‘ atli kelām
Kendisin ‘ ālem-i āḥirde ḳıyās itdi gezer

219

Perişān Üftādeye Taḥrīr Olan

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Niçün baş egdün ey sünbül meger yāruñ perişāndur
Perişān ḥātır olduñ çünki dildāruñ perişāndur
- 2 Gülün ḳat ḳat perişān olduğın şor böylece andan
Ne çekdün ḥār elinden surḥ-ı ruḥsāruñ perişāndur

²¹⁸ HM 191b

²¹⁹ HM 191b

- 3 ‘ Abîri âteşe endaht iden hoş-bû degül midür
Didi lâlâsı ey sâğar-ı efkâruñ perişândur
- 4 Riyâz-ı kalbüñe ağıyar girmiş pür-tekebbürle
Anuñçün ‘ andelîb âhir bu gülzâruñ perişândur
- 5 Der-i cûdı vişâl-i ‘ ıyd-ı yâra bağş-ı cân itsem
Qabûle geçmez ey ‘ Aşkî bu eş‘ âruñ perişândur

220

‘ Adem-i Cevâb Gelmedüğinden Tahrîr Olan

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cevâba olmadum nâ‘ il meger kâlüm perişândur
Belî her bir cihetden şorma pek hâlüm perişândur
- 2 Nihâl-i kalbüme âb-ı maḥabbet saḳy idelden ben
Kederden ğayrı yer ḥâşıl degül bâlüm perişândur
- 3 Ḥayâl-i ḥâtırum ḥaddi ruḥ-ı cânân ile her dem
Deger şey bâla gelmez şarf-ı i‘ lâlüm perişândur
- 4 Cihânda şüret uğrusı eḥibbâdan kesel geldi
Kes el bu kūr‘ a-ı pes taḥtadan fâlüm perişândur
- 5 Seni terk eylemezdi ol kerem-kâruñ be hey ‘ Aşkî
Bilürem nâ-becâ eṭvâr-ı ef‘ âlüm perişândur

221

Na‘ t-ı Şerif

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cemî‘ -i mäsivânuñ şâhı sulṭânı Muḥammed’dür
Qamu eşyâya cārî emr ü fermânı Muḥammed’dür
- 2 Emînî lima‘ allah maḥremi esrârıdur vallah
Ḥudâyı bî-zevâlün sırr-ı subḥânı Muḥammed’dür
- 3 Kelîme oldı emri lâ tahla‘ bu sulṭâna
Ne rütbe fehmi kıl maḥbûb-ı Yezdânı Muḥammed’dür

²²⁰ HM 192a

²²¹ HM 192a

^{3a} 20 Taha 12. Âyet: “Muhakkak ki ben, evet ben senin Rabbinim! Hemen *pabuçlarını çıkar!* Çünkü sen kutsal vâdi Tuvâ’dasın!”

- 4 Ne beklersin Medīne şehrini dirse baña zāhid
Vişāli ‘ıydına āmāde kırbān-ı Muḥammed’dür
- 5 Şerār-ı āh-ı dūd-ı aḥterāna ‘ arz-ı ‘ aşk eyler
Semā reşk-āver olsun ‘ aşk-ı sūzān Muḥammed’dür
- 6 İrişdüm zāhir ü baṭın nice ni‘ metlere ammā
Degüldür lāyık-ı zerre bu iḥsānı Muḥammed’dür
- 7 Civārı aḳdesinde ‘ Aşk-ı-veş ednā mücāvır yok
Günāhum ḥadden efzūn lık mihmānı Muḥammed’dür

222

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hırām et nev-cüvānum ḳāmet-i dildār görsünler
Ḳıyāmete ‘ alāmet şive-i reftār görsünler
- 2 Revā görme tecennüb şüretin ‘ uşşāk-ı mehcūra
Gehī hicr eyler iseñ gāhice bir bār görsünler
- 3 İşitdüm sihr ta‘ līm eylemiş Hārūt [u] Mārūt’a
Ne ulu bir kez gören ol dīde-i seḥḥār görsünler
- 4 Cihānı bir nigāh ile alupdur zīr-i teşhīre
Hezārān pādīşāhlar bendesi hünkār görsünler
- 5 Kerem kıl bāde-i ‘ Aşk-ı irişdür destüme sākī
Felekden evsa‘ olsun sāğar-ı serşār görsünler

223

Ġazel

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Getür sākī mey-i gülfāmı bu bezm-i müheyyādur
Şuraḥ-ı muṭribe ḳulḳul disün engām-ı tenhādur
- 2 Kesel virme kes el ayağını ağıyār u şeytānuñ
Raḳīb-i dīv-siret olmasa billāh ne ra‘ nādur

²²² HM 192a

²²³ TA 110a (Tarih Bölümünde 82 nolu şiirin 24. beytinden itibaren yer almaktadır.)

- 3 Sürer ğam leşkerin şaf şaf getür yaķūt-ı mināyı
Hayāsından kızarılmış ħadd-i dilber-veş ne minādur
- 4 Bisāt-ı vaşla baş itdüm bu cānı söyleyeñ yāra
Elān alsun baña yārüm bu cān na‘ ması yaġmādur
- 5 Kerem kıl ħam-be-ħam kākülleri gel tōkme gerdāna
İder ‘ākılları mecnūn elümde cān u şahbādur
- 6 Elüñ vir būs idem ayaġuñı geldüm ayak üzre
Ayaġum lerzeden tāb-āver olmaz mest-i sīmādur
- 7 Şarāb-ı erguvānuñ zevķını fehm itseler zāhid
Virürdi dīn ü imānın bedel bir қаtreуe cādur
- 8 Mezem yokdur bedel bir buse vir sākī şu la‘ lüñden
Saña baġş eylerem Firdevsi gel ħor baķma Mevlā’dur
- 9 Didi sākī ħaber vir sīm ü zerden vuşlat isterseñ
Ġazel-ħ‘ānlıkla olmaz ‘Aşķiyā bu ħāl-i dünyādur
- 10 Du‘ āya başla tatvīl-i suĥāndan kıl ħazer ey dil
Melā’ik ins ü cin āmine şaf şaf hep müheyyādur
- 11 Dırāz-ı ‘ömr ile ekdār u ğamlardan emīn olsun
Şafāda dā’im olsun Merve ħaķķı nesl-i tāhādur
- 12 Peder māder kamu dādur ile şıĥhatde olsunlar
Helāk olsun bu zāt-ı pāke yā Rab her ki a‘ dādur

[Ĥarf-i Ze]

224

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Beni қatl itmeñüzde bulmışam biñ zindelik mümtāz
Ricāmuz günde yüz biñ def‘ a қatl eyle beni şehnāz
- 2 Hemān қatl idesin iĥyā idersin қatilüñ bildüm
Gel ey rūĥ-ı muқaddes mazĥar-ı hū қatle it āġāz
- 3 Senüñ naĥl-i қadüñ bāġ-ı cenāna baġş-ı zīnetdür
Senüñ gunc ü delālüñ ĥūriyāna öġredüpdür nāz
- 4 Şehā gūş eyle Қıtmır’üñ derüñde āh u zār eyler
Niçün қatl eylemezsın gūş idüp duymaz mısın āvāz

²²⁴ YK 155a HM 192b

- 5 Senüñ mihrüñden özge mahrem ü hem-dem ne-mî-ḥ̣'āhem
Dil ü cān-ı tūem hemrāz ezelden istemez enbāz
- 6 Naẓar bu tābiş-i rūyuñdan özge n'eylesin şadı
Senüñ bu ḥüsn-i nūruñ dem-be-dem ḳalbe ferāḥ-endāz
- 7 Ğubāruñ başum üzre efser-i şāhāneden yıgdür
Bulunsa başum üzre pādişāhum bende ser-efrāz
- 8 Güzel uyḥuda gördüm ben seni ḥun-ḥ̣'ār ẓannitdüm
Meger bî-dār olup merdüm-şıfat gördüm iki ṭannāz
- 9 Der-i dergāhuña çarḥ-ı felek çeşmi küşā ḳalmış
Senüñçün vālih u ḥayrān döner fırḳatle çeşmi bāz
- 10 Felek-veş görmesem bir kez cemālūñ hecr ile cānā
Senüñçün ḡayrıdan çeşm-i nigāhum eylerem çün kāz
- 11 Dehānuñ sırrı bir noḳta ki gūyā bir mu'ammādur
Ne mümkin ḥall ola müşkil bu sırdan ḡayrı var bir rāz
- 12 Mecāl yok noḳta-i mevhūmdan baḥs itmege bende
Ki gūyā olmadı zerre-sıfat şekl-i dehān yek bāz
- 13 İdüp çeşm-i hüviyyet ruḥlaruñdan hū işārātın
Anuñçün muzmer oldı 'āleme andan bulur ibrāz
- 14 Neden bu zülf-i ḥübānuñ perişān olması dā'im
Ki sevdāy-ı sıfat baş üzre dönmeke hemān dilbāz
- 15 Benüm sūz u niyāzumdan senüñ bir nāzuñ efḏaldür
İdince 'işve ol dem rū-be-rū ol dīde-i ḡammāz
- 16 'Acep devr-i ḳamer mi giceler oldı neden tīre
Meger etḡāl-i hindūlar Ḥabeş ḳatlinde oldı az
- 17 Ḳadem bî-ser gidenler rāh-ı ma'şūḳa olur maḳbūl
Olur serdār-ı ser-efrāz-ı 'āşık şādık-ı canbāz
- 18 Hemān Nūḥ-şıfat nevḥa-künān ol şabr-ıla Eyyūb
Burī Cercīs-veş cān sūz dil ol eyleme ḥamyāz
- 19 Ne ḥācet bunlara ḳatl it beni destūñle sulṭānum
Odur serdār-ı 'ālem ḥāk-i pāya baş iden endāz
- 20 Ki ser virmez ḳadem ḳoymaz reh-ı ma'şūḳa bî-hūde
Ki ben ser virmişem ol dem şeh-i zindāna ser-efrāz
- 21 İden Kerkes gibi mürdāra meyl ü cīfe-ḥ̣'ār olsa
Olur mı ṭu' me-i mīr-i şikārān ile bir şehbāz

- 22 Bu zāl-ı köhne dehrüñ var da gör dükkānına n'eyler
Şatar ħar-mihre inci diyerek bu ʿāleme cānbāz
- 23 Göñül çün ħane-i mihrüñ olupdur ey şeh-i ħūban
Baña vācib olur Kaʿbe gibi ħürmet idem aġrāz
- 24 Muṭavvel eyleme bu sırrı ʿAşkī muḥtaşar söyle
Bu sırr-ı Aḥmed-i Muḥtār'dur lāyık mı keşf-i rāz
- 25 Baña söyle diyü ibrām iderler maʿnada her dem
Celāleddīn ü Şems ü Gülşenī hem Ḥāfız-ı Şīrāz
- 26 Degül nutkum benüm bir ālet oldum ħāme-veş elde
Ḥayāl ü ḥāṭıra her ne gelürse emr iderler yaz

225

Velehu Eyden

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Kimseler bilmez bizi biz başka bir dīvāneyüz
Ḥamr-ı vaḥdetden içen bir ʿāşık-ı rindāneyüz
- 2 Sikkemüzdür nüh kıbāb-ı çarḥa istiḥkām viren
Levh-i zir-i pā olup ʿaşk ile biz devrāneyüz
- 3 Mevleviyüz bir gedāyuz kör olan görmez bizi
Maʿnada her dü-serāda şafder-i şāhāneyüz
- 4 Sözüümüz ʿilm-i ledünni añlamaz ħām-meşrebān
Ṭā vü ḥā vü bādan āmed bir dür ü dürdāneyüz
- 5 İçmişüz ħamr-ı ledünni sāġar-ı serşārını
Rüz u maḥşerde daḥī biz ʿaşk-ıla mestāneyüz
- 6 Cennet ü düzaḥ degül maṭlūbumuz ancaḳ cemāl
Ol cemālün ʿaşkı ile bir delī vü dīvāneyüz
- 7 Bilmezüz dünyā vü ʿuqbā n'itdügün rüz-ı hesāb
Defter-i āmālümüz aḳdur bizüm āyāneyüz
- 8 Biz ezelden ʿahd u ikrār ile teslīm olmışuz
Bende-i pīr-i muġānuz kemter-i meyḥāneyüz
- 9 Hiç bulımaz bir nefes bizler qarār u rāḥatı
Çarḥ urup evc-i semāya nāzır-ı kāşāneyüz

²²⁵ YK 156a HM 193a

- 10 Girmişüz tennür-ı ‘ aşka çün semender rüz u şeb
Âteş-i cānan ile gūyā ki bir pervāneyüz
- 11 Şems-i Tebriz-i velāyetden alup feyz-i eşer
Çeşm-i Hākla kıl nazar biz mehlikā Mevlānāyuz
- 12 Zāt-ı Mevlānā’da maḥv olmuş ikilik kalmamış
Her gören ‘ ārif bizi fehm itdi bir ter-dāneyüz
- 13 Ol kadar dest-i füyūzāt-ı keremden bāde-nüş
Ḥor görenler bizleri zannitdiler meyhāneyüz
- 14 Ney gibi her bir surāḥ-ı sīneden biñ nağmeler
Zāhir oldı ḥaşre dek biz böyle bir nālāneyüz
- 15 Nüşa-i Kübrā vücūdum secde-gāh-ı ins ü cān
Ka‘be-i ‘ ulyādan efḍal gönle bizler lāneyüz
- 16 Bir nemed zannitme başda bu külāh-ı vaḥdeti
Emri *kūn* sırrına mazhar müttahid cānāneyüz
- 17 Sāḥil-i vaḥdet olan görmez bizi bu çeşm-ile
Yok kenārı pür-ṭalāṭum baḥr-ı bi-pāyāneyüz
- 18 Mecma‘ u ‘ l-baḥreyn dilüm her mevcden biñ dānedür
Rüz u şeb bu ḥākyāne atmada merdāneyüz
- 19 Līk fehm etmez ḥazef zanneyleyüp merdūd olur
Dīde-i kūrānelerde gūyiyā bī-gāneyüz

226

Ġazel

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ḥayl-i demdür ḥānkāh-ı ‘ aşk[ı] giryān beklerüz
Ol şeh-i ḥüsn ü melaḥatden bir iḥsān beklerüz
- 2 ‘ Aşk ile ma‘ lül olup yokdur kıyāma kudretüm
Dest-gīre olmuşuz muḥtāc u ḥayrān beklerüz
- 3 Derd ü mihnet-renc ü sevdā ‘ aşk bīmārı olup
Ḥāl-i ‘ aşkdan fehm ider bir ehl-i imān beklerüz
- 4 Ḥāṭır-ı nāşādumuz şād eylesün tebşir ile
Anuñiçün dost yoluñda bir müselmān beklerüz

²²⁶ YK 156b HM 194a

- 5 Rāh-ı cānāna tasalluṭ itmesün her nā-ḥalef
Gözlerüz a‘ dāyı elde tığ-ı burrān beklerüz
- 6 ‘ Aşḡdan bulduḡ fenāyı cismden āzādeyüz
Rūḡ-ı pāk-i aḡdes olduḡ sırr-ı sübhān beklerüz
- 7 Lima‘ allah sırrınuñ maḡremleri derbānıyuz
Vāriş-i Peyḡamberüz biz bāb-ı sulṭān beklerüz
- 8 Terk-i tecrīd itmişüz bu dergeh-i Monlā’da biz
Baş tenāvül eylerüz a‘ dāyı ḡurbān beklerüz
- 9 Ḥadden aşdı cevri-ı zulmi münkirānuñ ‘ āşıḡa
Bir belādur gelmek üzre ḡaym-ı tūfān beklerüz
- 10 Mazḡar-ı sırr-ı cemāl olmış bu pīr-i dest-ḡir
Dost u a‘ dāya ider bu luṭf-ı yeksān beklerüz
- 11 Vardur ümmīdüm benüm baḡr-ı celālī cūş eder
Ḳatl-i a‘ dā bir ḡazādur yolda düşman beklerüz
- 12 Nefs ü dīv-şehvet hevādan kendüñi pāk eylegil
Bu yetişmez mi ‘ adū bī-ḡāre insān beklerüz
- 13 Ḡuşmāl it bunları cu‘ -i riyāzetle mürīd
Ba‘ d-ez-īn söyle bu dergāha mürīdān beklerüz
- 14 Dergeh-i feyz-i nübüvvetdür iḡāmet-ḡāhumuz
Ḥaşre dek bu dergehi ḡāk-i girībān beklerüz
- 15 Ravza-i bāḡ-ı risāletde döküp eşk-i seḡer
Bülbül-āsā cennet-i i‘ tāb-ı eḡḡān beklerüz
- 16 Her ne deñlü eylesek işyān biz ‘ afva ḡarīn
‘ Aşḡiyā biz dergeh-i maḡbūb-ı Yezdān beklerüz

227

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey puser tā key alır cānum benüm bu ḡonc u nāz
Bir ḡadem aḡdem beni ḡatl eyle ḡurtar dil-nüvāz
- 2 Bir yerine yüz cānum olsa tenümde hep fedā
Ḥāk-i pāya yek-be-yek taḡdīm idem behr-i niyāz

²²⁷ YK 156b HM 194b

- 3 Bir kezin bir nāz u ‘aşk ğunc ile görsem seni
Tek olam ol sūziş-i ‘aşkuñla ol dem cān-güdāz
- 4 H̱ābda görsem seni ğārāt olur ‘aql u metā‘
Gözlerüñ-veş görmemiş ‘ālemde kimse türktāz
- 5 Dīde-i devrān-ı ‘ālemsin tegī serv-i ne-dīd
Serve nisbet ser çeküpsün māha nisbet ser-firāz
- 6 Dilberān çokdur velī sen-veş cihāna gelmemiş
Şu hoşenk-i dilberi telḡ ü şīrīn çok azdur az
- 7 Bir degül yüz biñ belā vü miḡnetüñ geldi başa
Āh ḡana‘ at eylemez bu dilrubālar ‘ayn-ı az
- 8 H̱üsnüñe nisbet senüñ yok mihr ü meh aḡter degül
Yok naḡirüñ tutmamış sen-veş cihāna şāhbāz
- 9 Dişlerüñ bir kez senüñ görse bu şarrāf-ı felek
İdemez la‘l ü cevāhirden anı ẖiç imtiyāz
- 10 Şem‘-i ‘aşkdur Aḡmed-i Muḡtārumuz ‘Aşķī aña
Gūyiyā pervāne eṡrafın döner ez-sūz u sāz

228

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bu dil-i divānemi binmūd idüpdür ‘işve nāz
Öyle mecnūnam ki yokdur bende aḡlā imtiyāz
- 2 Virmişem dil bilmedüm mestlikle oldum derbeder
Uymışam nefis ü hevāya yok mıdur bir çāre-sāz
- 3 Murğ-ı dil bir dāne-i ḡāline oldu dām-bend
Eyledüm vāreste olmaḡ çün H̱udā’ya çok niyāz
- 4 Sehm-i ed‘iyem icābet-ġāha olmaz mı ḡarīn
Ba‘d-ez-īn meyl-i hevādan eylerem pek iḡtirāz
- 5 Nīm-nigāh-ı iltifātıdur baña siḡr eyleyen
Aldı ‘aqlum her ne itdiyse baña ol hoḡḡabāz
- 6 Ḳalbümüz beyt-i H̱udā’dur gel ṡavaf it dilberā
Terk-i māl u raḡat itmekle meşakḡatdur H̱icāz
- 7 Gel beni terk eyleyüp hicrānda ḡoma ey güzel
Gerçi ben sulṡan-ı ‘aşķam sen baña ol bir Ayaz

²²⁸ YK 157a HM 194b

8 Var mıdur bir ben gibi münkād-ı emrūñ ey şehā
Yol hemān bir destūñe girmiş midür ben gibi kaz

9 Dergehūñden mümteni‘ dūr dūr ola ben dü-serā
‘Aşkī bendeñdür qadīmi defter-i ‘uṣṣāka yaz

229

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Der idüm dilrubamı men cefālar eylemez hergiz
Meger ‘aksine fehm itdüm vefālar eylemez hergiz

2 Sihām-ı tır-i müjgān ile mecrūh olduğum gördi
Ne sengin dil imiş mihr ü devālar eylemez hergiz

3 Eger bir buse aldumsa habersüz bu mıdur işyān
‘Acep bir ‘aşıkuñ var mı haṭalar eylemez hergiz

4 Harīm-i maḥrem-i esrāruñ olmaḫdur dil ü cāndan
Beni ṣād eyle sulṭānum ezālar eylemez hergiz

5 Beni tarḍ eylemekle def‘-i ‘uṣṣāk oldı zannitme
Beni qatl eyle cān içün recālar eylemez hergiz

6 Ne lāzım zindelik devrūñde hecr ile qarārüm yok
Senūñ sāyeñde bildüm dil ṣafālar eylemez hergiz

7 Degül nevreste hıssitle anı bir nīze fehm itdüm
Kerem eyler velikin ol becālar eylemez hergiz

8 Güzelden ‘Aṣḫiyā ancak güzelliğdür gelen sabr it
Güzeldür her ne işlerse fenālar eylemez hergiz

230

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1 Ben Mekke Yesrib’de şehā oldum çihil sāl der-niyāz
Şimdi maḫām-ı Muṣṭafā oldı dile ārām-sāz

2 Girdüm cenāna çıkmazam nār-ı caḫīmden qorḫmazam
Gayrı yere ben baḫmazam virmez baña ‘aşḫum cevāz

²²⁹ YK 157b HM 195a

²³⁰ YK 157b HM 195b

- 3 Ol şāhdan itdüm dilek derbānına oldu köpek
Ekl itdügüm nān u nemek ihsāndur ber-pā kıomaz
- 4 ‘Aşk-ı baña hāl oldu hāl ben n’eylerem māl ü menāl
Terk eyledüm hep kıyl u kāl dirler baña olmuş papaz
- 5 ‘Aşk ile oldum ben ferīd goftem şehā هَلْ مِنْ مَزِيدٍ
Mecnūn disün baña Yezīd sen soyuñ it keşf-i rāz
- 6 Kaldum Medīne’de ġarīb sen derdüme olduñ tabīb
Gel pādīşāhum yā Ḥabīb ‘afveyle bendeñ itme nāz
- 7 Nāz eyle sensin nāzenīn maḥbūb-ı Ḥakşın yā emīn
Nāzil saña vaḥy-i mubīn raḥmet ü cūduñ dīlnüvāz
- 8 Sen قَابِ قَوْسَيْنِ şāhısın kaşr-ı danānuñ māhısın
Ḥakḳā Ḥabībullaḥsın var mı nazīrūñ şahbaz
- 9 Meddāḥuñ olmuşdur Ḥudā ey ma‘den-i şıdk u şafā
Aḥmed Muḥammed Muştafā mevlūduñ olmuşdur Ḥicāz
- 10 Mekke kudūm-ı devletūñ dārū’l-Medīne hicretūñ
Sen de bilürsin ġurbetūñ ḥālīn efendüm tūl tırāz
- 11 Ancaḳ sañadur ‘arz-ı ḥāl itme beni sen keşf-i ḥāl
Yok bende ‘ilm ü ne kemāl şırf cāhilüm bilmem namāz
- 12 Düşdüm der-i dergāhuña göster yolu gümrāhuña
‘Aşk ile girdüm rāhuña nefsüm benüm pek ḥokḳabāz
- 13 ‘Aşkī kuluñ dīvānedür ‘isyān-ıla püyānedür
Ümmīdümüz ihsānedür eyle şefā‘at bāz bāz
- 14 Gerçi günāhum bī-‘aded Allāh içün eyle meded
Kapuñdan itme beni red ḳulum diyü defterde yaz

5^a 50 Kaf 30. Âyet: “O gün cehenneme "Doldun mu?" deriz. O da *"Daha var mı?"* der.”

8^a 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Dem-beste olup 'āleme hayrān fuželāmuz
Ser şadra geçen şimdi bu demde cūhelāmuz
- 2 Fısk ile harāb olmaz imiş çarhı cihānuñ
Bu darb-ı meşeldür didi evvel 'uçalāmuz
- 3 Yüz gösterür ol demde harāb olmağa 'ālem
Meyl ide müdāhinlere mîr ü vüzerāmuz
- 4 Tab'ına muvāfık sühan-endāz-ı letā'if
Firifte olur dalkavuğa her vūkelāmuz
- 5 Mest-i mey-i mesned oluban cām-ı gurūrı
Elden kıomadı ehl-i menāşib küberāmuz
- 6 Nā-ehl-i fūrū-māye denī gāv-i dü-pālar
Ākıl geçinür bizüm müşîre budalāmuz
- 7 Cāh ehlinüñ evzā'ı velī eyledi hāmūş
Kār itmeyicek bildi naşihat fuḫahāmuz
- 8 Yok ehl-i kerem medḥ ide maḥbūb-ı vefā yok
Bā'ış bu olup başladı hicve şu'arāmuz
- 9 Hep ehl-i ma'ārif didiler 'Aşķı bu çarḫa
Nā-ehle düşürdüñ çekelüm şimdi belāmuz

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 'Ālemi seylāba virdi çeşm-i dil-ḥün-bārumuz
Ber-semā dikdi 'aşāsın āh-ı āteş-bārumuz
- 2 Ser-be-ser reşk-āver olmışdur baña her merdmān
Hep senüñçündür bu ḫalkdan çekilen āzārumuz
- 3 Kadd ü ḫaddüñ yād olunca ḫalkdı serv ü türdi gül
Belki bir yüzden bize yüz göstere gülzārumuz
- 4 Mevlevîyüz tācumuz var taylasan lāzım degül
Yüz şahedden pek güzeldür zāhidā ikrārumuz

²³¹ YK 158a HM 195b TA 195a

²³² YK 158a HM 196a

- 5 Kāsīd olmuş kālesin va‘ diyle şatdı sūfīler
Ey yüzi cennet bizüm nağd iledür bāzārumuz
- 6 Kıl kadar ‘aşkı tecāvüz eyledümse mest-hāl
İt siyāset halka karşı zülfür berdārumuz
- 7 Ehl-i ‘aşk itsün nazar dīvān-ı nazma ‘Aşkiyā
Āb-ı hayvān pür-hakāyık şu gibi eş‘ārumuz
- 8 Māye-i sırr-ı Muhammeddür tehī zanneyleme
Kendüendür sen kıyās itme bizüm güftārumuz

233

Ġazel-i ‘Aşkbāz Be-bālā Pervāz

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ma‘nide şeh-i kişver-i ‘aşk-ı küremāyuz
Şüretde velī zīr-i nemed-pūş-ı kabāyuz
- 2 Biz Mevleviyüz āteş-i tennūr-ı muhabbet
Pervāne semā‘uz dönerüz şem‘-i ziyāyuz
- 3 Tıfl-ı dilümüz giryesi vīrān-ı cihāndur
Çetr-i felege āh ile biz tīr-i kaçayuz
- 4 Bir levha gibi ‘arş-ı berin muṭṭibe cādur
‘Arş ehline mūnislenürüz nağme-nevāyuz
- 5 Nüş eylemişüz cur‘a-i ‘aşk-ı ezelīden
‘Āşıklanuruz maḥrem-i esrār-ı Hudāyuz
- 6 Āvāze-i ney çarha virür devr-i semā‘ı
Şems ü kamere nūr viren şems-i cilāyuz
- 7 Sen bakma bizüm hırkamuza bend-i Hüsāmuz
Sultān-ı cihānuz belī zahirde gedāyuz
- 8 Seng-i sitem ü cevre siper sīnelerüm var
Biz zümre-i ‘uşşākdanız ehl-i belāyuz
- 9 Bir katre mey-i nāya değışdük iki günü
Bu zevk ile tā haşre degin mest-i şafāyuz
- 10 Gerd-i kadem-i bende-i Monlā-yı Celalūñ
Çeşm-i dili ma‘lül olana kuḥl-i cilāyuz

²³³ YK 158b HM 196b TA 195b

- 11 ‘İsā-nefesüz her demimüz bahş-ı hayâtdur
Derd ehline biz şıdķ ile Lokmān-ı devāyuz
- 12 Taḥķir ile hiç itme nazar bende-i pīrüz
Yek nazra-i mürşid ile biz maḥv-ı sivāyuz
- 13 Zāhirde bizüz gürbeleyin ehl-i tevāzu‘
Şir-i ner-i meydān-ı muḥabbetde fenāyuz
- 14 Āteş-gededür ‘aşķ ile dil nārı kesilmez
Biz murğ-ı semender dönerüz ‘aşķa fedāyuz
- 15 Biz Kehf-i emānuz velī bu ‘āleme ‘Aşķī
Ḳıtmīr-i der-i Ḥazret-i Mevlānāyuz

234

Ġazel-i Üstādan Be-dergāh-ı Cānān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Tā ölünce cennet-i kūyuñda elbet beklerüz
Can fedā itmek emeldür cāna minnet beklerüz
- 2 Biz gedā vü müflis ü dermānde vü muḥtaclaruz
Biz der-i cūdında iḥsān-ı nübüvvet beklerüz
- 3 ‘Āleme şāh olmadan yegdür bize bu salṭanat
Bende-i derbānıyuz biz bāb-ı raḥmet beklerüz
- 4 Gerd-i pāyın eyleyüp kuḥl-i cilāyı ma‘ rifet
‘Āşık-ı efkendeyüz biz vaşl-ı ni‘met beklerüz
- 5 Gerçi dūrum Ḥazret-i beyt-i Ḥudādan ḥayli dem
Bendelikde yok talep fermān-ı ruḥşat beklerüz
- 6 Zāt-ı vālā-yı Resūlullāha bir ḥac nezrimüz
Vardur ammā ruḥşat ile vaķt-i ḳudret beklerüz
- 7 Ruḥşat olsa hem daḥī ḳudretde ḥāsıl ‘Aşķiyā
Böyle bir şāh-ı dü ‘ālem bāb-ı devlet beklerüz

15 İkinci mısra da vezin eksiktir.
234 YK 159a HM 196b TA 196a

Gazel-i Hoş-nevâ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şüreten bir püştüyüz ammâ ki ' anķā olmışuz
 Kāf-ı vahdetde o bir ma' nâ ki Mevlâ olmışuz
- 2 Nefy-i nefy itmiş geçüp ' ilm-i ' amelden fârıguz
 Çeşm-i aḥvel olma gel bizler ki illâ olmışuz
- 3 Perdedâr-ı perdeyüz bir perde nesc-i perde ber
 Ğayrlıkden el çeküp zat-ı hüveydâ olmışuz
- 4 Baḥr-ı ' aşk ancak bizüm bir künfekân-ı nutkumuz
 Jalemüz deryâ-yı ' âlem güft-i levlâ olmışuz
- 5 Zâhid-i kejbîn aḥvel gördi âdem-zâdeyem
 Zâhib oldu küfrüme kâfir temâşâ olmışuz
- 6 ' Âlem-i vahdetde zâr zâr bîzâr olmadı
 Cümleden âzâdeyüz ma' nâda yektâ olmışuz
- 7 Geçmişüz evşâfdan bilmez bizi her bir şakî
 ' Aşkîyâ biz ' âlem-i ma' nâya ma' nâ olmışuz

Gazel-i Pür-aḥzân Be-' arz-ı Hâl-i Cânân

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Mekânum olsa cennet ḥâne-i aḥzân durur sensüz
 Bu âh u âteş-i ḥasretle dil Sûzân durur sensüz
- 2 Yetiş rûḥ-ı revânum ben helâk oldum firâkuñla
 Ḥayâlün tîri sînem deldi gör pür-kân durur sensüz
- 3 Nigâh-ı ğamze-i cellâda cân virmek revâ mîdur
 Desünler ' ıyd-ı vaşla irmeden kurban durur sensüz
- 4 Senün ḥüsn âyetün sînemde muḥkem Nakşbend oldu
 Sîrişküm maḥv kılmaz rûz u şeb giryân durur sensüz

²³⁵ YK 159a HM 197a TA 196a

²³⁶ YK 159b HM 197a TA 196b

5 Şafā-yı ‘āleme meyl eylemez ‘Aşķī bu hicrānda
Mekānum olsa cennet hāne-i ahzān durur sensüz

237

Gazel-i Hoş Üslûb

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Mezra‘ -ı fānide biz dār-ı bekāyı kaparuz
Kıfl-ı ihsān ile ebvāb-ı lezāyı kaparuz
- 2 Gönlümüz gerçi yıkanlar da yıkılsun dimeyüz
Bir du‘ ādur iderüz kalb-i gedāyı yaparuz
- 3 Çekmişüz dīdemüze kuhl-i yakīn[i] ezeli
Çeşm-i Hākla görürüz rāh-ı rızaya şaparuz
- 4 İtmezüz heşt bihişte naẓar[ı] dīdāra
Bağaruz hem bilirüz Hayy-ı Hudā’ya taparuz
- 5 Māsivāya kadem-i meyl-i nihāda ‘Aşķī
Koma gel toğrı yürü rāh-ı fenāyı çaparuz

238

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Āfitāba oluruz zerre vişālin kaparuz
Göremez çeşm-i ‘adū tāb-ı cemālin kaparuz
- 2 Seyr-i gülzār-ı vişāl eyler iken dest-be-dest
Bî-hāzer ol göricek zıll-i hayālin şaparuz
- 3 Sevdüğümçün bize isnād-ı harām eylediler
Şabr kıl bir gün olur biz de helalin yaparuz
- 4 Reh-i ‘aşķ içre olan horde-i niş-i zenbūr
Olinur ‘Aşķī belī bizde o bālin çaparuz

²³⁷ YK 159b HM 197b TA 196b

²³⁸ YK 159b HM 197b TA 197a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Çärsü-yı dilerübāda kalmadı bāzārumuz
Kāle-i vaşlın fūrūht itdi raķibe yārumuz
- 2 Bī-vefāya dil viren giysin melāmet hırķasın
Sāğar-ı ahdi şikest itdi bugün dildārumuz
- 3 Virse el ayağını bus itmege ħorsendeyem
Geçdi bizden geçmedi andan bizüm efkārumuz
- 4 Qalbi mir' ātına irmiş bed-nefes ağıyārdan
Pāsbend olmuş bize bilmem neden ħünkārumuz
- 5 Bī-vefā resmin ferāmūş eyleyüp insāfa gel
Alma āh-ı ' āşıkān[1] tökmegil ħünbārumuz
- 6 Sürme kapuñdan efendüm bende-i dīrineñi
Gülmesünler bizlere gel yārumuz ağıyārımız
- 7 Ĥüsn ü māl u cāha mağrūr olmağıl ' āķıl iseñ
Zıll-ı zā'il bir ħayāl-āsā geçer hep varumuz
- 8 Ĥāne-i ħātır nażar-gāh-ı İlāhī kıl ħazer
Sen ħarāb itseñ anı ma' mūr ider mi' mārumuz
- 9 Bilmeyen bilür bilen bilmez bizi biz bizlenür
Ĥārımız güldür bizüm güldür bizüm her ħārımız
- 10 Kimseden itmez ħazer ' Aşķī velī sevmiş seni
Qahr ider a' dāmuızı vardur bizüm Qahhārımız

Ġazel-i ' Āşüfte-gān Be-dīdār-ı Ĥübān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Gülşen-i ' ālemde biz dīdār-ı cānān isterüz
Bülbülüz bir güle karşı nāle efgān isterüz
- 2 Jāle eşkin[i] töküp bir verd-i ra' nā her seher
Rū-be-rū güller gibi çāk-i giribān isterüz

²³⁹ YK 159b HM 197b TA 197a

²⁴⁰ YK 160a HM 198a TA 197b

- 3 Görmedüm vāreste olmuş hār elinden bir güli
Rāzıyam bir hār olursa tende bir cān isterüz
- 4 Tende cānum nūr-ı ‘ aynum ‘ aql u idrāküm uyar
Olmasun bunlar perişān dest-i Loḳmān isterüz
- 5 Ğayrılardan kaç‘ -ı ümmīd eyledüm geldüm saña
Pādişāh-ı her dü ‘ ālem senden ihsān isterüz
- 6 Kāfile-i (kāfile) cürm ile geldüm der-i dergāhuña
Al bunu vir kāle-i raḥmet firāvān isterüz
- 7 Aç u muḥtāç dergeh-i cūduñda durmuş bir gedā
Nā-ümīd olsun revā mı ‘ afv u ğufrān isterüz
- 8 Zūlmet-i ‘ işyānıla gümrāh-ı rāh-ı mustakīm
Vech-i pāk-i Aḥmed-i Muḥtar-ı tābān isterüz
- 9 Hiç kana‘ at mi gelür Aşkī anuñ ihsānına
İki dünyāda degül senden be her ān isterüz

241

Ġazel-i Temenni

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cüdā olsaydı dil-cū āh kim aġyārdan bir kez
Be-kām alasıdum vaḥdetde ol dildārdan bir kez
- 2 Çekeydüm sine-i bī-kineme ḥasretle ol şūhı
Tökeydüm gül-ruḥ üzre dīde-i ḥunbārdan bir kez
- 3 Süreydüm ceyş-i endūh u sitem şahrā-yı dilden hep
Şafā el virse tenhā ruḥsat alsam yārdan bir kez
- 4 Ağardı rīşimüz baḥt-ı siyāhum bir ağarmaz mı
‘ Acep vāreste olmaz mı dilüm efkārdan bir kez
- 5 Bu naḳd-i hecrimūñ irādı ekmel şarfı yok aşla
Meger şarrāf yokdur geçse bir bāzārdan bir kez
- 6 Bu derde çāre yok ‘ aşk ile Mecnūn olmadan ġayrı
Melāmet ḥırkasın giy geç ḳabā-yı ‘ ārdan bir kez
- 7 Çeküp el māsivādan ‘ Aşkīyā ‘ aşk iste Mevlādan
Ḥicābın ref‘ iderse yār bes dīdārdan bir kez

²⁴¹ YK 160a HM 198b TA 197b

Gazel-i Fedâiyye

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 'Āşık-ı dīvāneyüz bu cān u serden geçmişüz
Dīde-i ğadrā ile tīg u teberden geçmişüz
- 2 Varını terk eylemiş rāh-ı muḥabbetde muḳīm
Edhem-āsā taḥt u tāt u sīm ü zerden geçmişüz
- 3 Kānī'üz bir dost u pusta būriyādan fāriğuz
Ḥāk ber-efkende 'āşık ferş-i terden geçmişüz
- 4 Yārıla ḥalvet-nişinem ğayra yokdur ihtiyāc
Terk-i ülfet eyleyüp cinn ü beşerden geçmişüz
- 5 'Aşkı rehber eyleyüp seyr-i sülūkumdur vaṭan
Cism ile it'āb-u irāş-ı seferden geçmişüz
- 6 Maḳ'ad-ı şıdқа irüp ni' me'l-celis oldum bugün
Rütbe-i bālādayuz şems ü kameran geçmişüz
- 7 Fehmi kāşır ta'n iderse 'Aşķi nażma eylesün
Söylesün ğāv-i dü-pāyuz bang-i ḥardan geçmişüz

Goŧte-i Cānbāz Be-istāden-i Dergāh-ı Niyāz

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Tā ezelden ḥāne-i ḥumār ez-cān beklerüz
'Aḳlı yağma eyleyüp medhüş u mestān beklerüz
- 2 Katre-i üftādeyüz şebnem gibi gülzār-ı yār
Gerçi nāçiz-i vücūduz baḥr-ı 'ummān beklerüz
- 3 Meykede derbāniyuz reddeylerüz nādānı biz
Biz rızā bābında zāhid emr-i fermān beklerüz
- 4 Rezm-ğāh-ı münkirāna var durur bir ḥamlemüz
Tīg-ı şamşām-ı nübüvvet şīr-i Yezdān beklerüz
- 5 Sāğar-ı serşārimuñ ḥizmet-güzārı ins ü cān
'Āleme neşr itmege bir başķa devrān beklerüz

²⁴² YK 160b HM 199a TA 198a

²⁴³ YK 160b HM 199a TA 198b

6 Zülf-i cânân şems-i haddin setr idüp zulmetdeyüz
İntizâr-ı maṭla‘ -ı mihr-i perişân beklerüz

7 Şarf-ı tedbîr eylemez ‘ aşıkda olmaz ihtiyâr
Biz der-i derbâniyuz fermân-ı ihsân beklerüz

8 Teşneyüz câm-i visâl-i la‘ l-ı fâm-ı yâra biz
Hasretüz bend-i ümidüz dîde pür-ķân beklerüz

9 ‘ Aşķla bîmâriyuz efkende-i bâb-ı kerem
Durmuşuz ber-pâ ķadem deryûze dermân beklerüz

10 Nâle-i şeb-gîrûme murğ-ı seher reşk eylesün
Bâğa gelsün dinlesün feryâd u giryân beklerüz

11 Virmişüz rûz-ı elest iķrâr biz üftâdeler
Dönmezüz rûz-ı kıyâmet olsa her an beklerüz

12 Dâr-ı dünyâda temettu‘ ķasd iden bizden degül
Ĥânķâh-ı mezra‘ -ı uķrâda mihmân beklerüz

13 Sırr-ı شُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى 'ya vâķıf olmuşuz
Anuñ içün dergeh-i maķbûb-ı subķân beklerüz

14 Çeşmümüz ĥum-ķâne-i ĥamr-ı ledunnidür bizüm
Sâķî olmak isterem teşrîf-i sultân beklerüz

15 Sâķî-i divâneym şûretde virmem herkese
‘ Āşık-ı şâdık olan bir ehl-i ‘ irfân beklerüz

16 Beklemekle buldı ‘ Aşķî bildi zâtı n’itdügin
Tekkelerde şanma derviş gibi bir nân beklerüz

17 Tâ gelelden bu misâfirķâneye destgüşâ
Serfurû sâ’il olup biz bâb-ı Raķman beklerüz

13^a 17 İsrâ 1. Âyet: “Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm’dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir.”

Gazel-i Recā' iyye Hoş-edā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 'Āşık-ı dermāndeyem luṭf eyle istignā-yı az
 'Āciz-i efkendeyem raḥm eylegil bes itme nāz
- 2 Ben du' ā-güyāna bu deñlü cefāsın ba' d-ez-în
 Yüz tutup dergāh-ı Ḥaḳḳa eylerem 'aks-i niyāz
- 3 İrdi 'ömrüm āḫire bir ḥande-zen ol rüyuma
 N'oldı ey bî-merḥamet bir def' a olsañ sîne-bāz
- 4 İtmedi te'sir āh u yalvarış ol zālîme
 Meyl-i tāzi eylemez bildük ki maḥbûb-ı Ḥicāz
- 5 Yüz çevür şimden gerü 'Aşķı ḥaḳıḳat cānibe
 Añladuñ yokdur vefā terk eylegil 'aşķ-ı mecāz

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Mevlevîyüz zāhidā bāğ-ı rızādan gelmişüz
 Şaff-ı evvelde ṭurup ḳāl u belādan gelmişüz
- 2 Şanma şūfî şulb-i māderle pederden gelmişüz
 Cümle evşāf [1] geçüp zāt-ı Ḥudādan gelmişüz
- 3 Çār 'unşurla mürekkep şanma zāt-ı tıynetem
 'Ayn-ı nūrı zāt-ı vaḥdetdür oradan gelmişüz
- 4 Ney benem neyzen benem neyden çıkan ma' nā benem
 Dört kitābuñ na' tıyuz mülk-i 'amādan gelmişüz
- 5 'Aşķ-ı Aḥmed rehberüm Monlā-yı Rūma peyrevem
 'Aşķî-i dīvāneyüz biz mīm ü hādan gelmişüz

²⁴⁴ YK 161a HM 199b TA 199a

²⁴⁵ HM 199b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + -

- 1 Biz Muḥammed Muṣṭafānuñ cāriyuz
Ol Resūl-i kibriyānuñ yāriyuz
- 2 Biz şefā' at ḥırmeninde ḥūşe-çin
Cümleden evvel civār-ı dāriyuz
- 3 Ravza-i bāğ-ı nübüvvetde müdām
Girye-dār 'andelīb-i zāriyuz
- 4 Dest-i ber-bend-i kemer ādāb ile
Pişgāhında şalāt ezkāriyuz
- 5 Yār-ı ğar-ı Ḥazret-i Fārūka biz
Rūz [u] şeb şıdķ u selām tesyāriyuz
- 6 Fāṭimā Zehrā Betül-i nūr-ı 'ayn
Ḳapusında biz anuñ sālāriyuz
- 7 Bir gedā Ḳıtmīriyüz derbānınuñ
Ma' nide biz 'ālemüñ hünkāriyuz
- 8 Sāyesinde maḥv olur cümle günāh
Ya nice maḥv olmaya kim ğarkā-i envārumuz
- 9 İftihār itseñ becādur faḥrumuz
Ol resūlün 'āşık-ı dildāriyuz
- 10 Gerçi var bizlerde ḥayli bī-edep
Cāriyuz şāyeste 'afvuñ zāriyuz
- 11 Meskenümden şorsalar 'Aşķi direm
Biz Muḥammed Muṣṭafānuñ cāriyuz

²⁴⁶ HM 199b

^{8b} Metinde kafiye “-ār”, redif “-iyuz” olmasına rağmen bu mısırda bozukluk, vezin ve anlamda problem vardır.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Efđaliyyet baħsin itmeme lik a' lādur Kilīs
Büstān-ı 'ālem içre verd-i ra' nādur Kilīs
- 2 Āb u ħāk ile hevāsı mu' tedil yok iħtilāf
Baħş-ı cān eyler vücuda şanki ' İśādur Kilīs
- 3 Zāhir-i ' ilm ü ' amel takvā ile ārāste
Bāṭını pīrāste envār-ı ma' nādur Kilīs
- 4 Siħr-i sāħir eylemez te' şīr aña mu' ciz-nümā
Siħr-i ibṭāl itmede şan dest-i beyzādur Kilīs
- 5 Olsa bir zālim musallat ejder-āsā zulm ile
Maħv ider bir anda güyā çüb-ı Musādur Kilīs
- 6 Şarf u naħvı ħ' ān cā-yı ğayrda ' allāmedür
Menba' -ı ' ilm-i ma' ārif böyle bir cādur Kilīs
- 7 Ehl-i mevrūs-ı peder eyler zirā' at kesbini
Bü'l-beşer büldan-ı ğayra yā ki havrādur Kilīs
- 8 Mümkün olmaz iki zıdduñ cem' i dir ehl-i kıyās
Gel naẓar kıl cāmi' -i dünyā vü ' uķbādur Kilīs
- 9 Pek faķīr-i Ĥātem-āsā ħānedār-ı dehrde
Her biri şāħib-keremkān-ı ' aṭāyādur Kilīs
- 10 Dil uzatma ṭu' me-i miķraż-ı şi' rüm olmagil
Şem' -i iķbālūñ ider yuf-kerde demhādur Kilīs
- 11 Ĥākini tāc eyle başda var ise ' aķluñ senūñ
Ĥāk-i zilletde ħalursın cā-yı ğavğadur Kilīs
- 12 Pāşāmuz hep yapduğı ħayrātını ta' dād ider
Kilise yapsa ' ibādet-ĥāne evlādur Kilīs
- 13 Şi'r ü inşā cengde merdānelerdür pür-kemāl
Cümleden ednā benem sen şanma ednādur Kilīs
- 14 Fazlını tāb-āver olmaz ĥāme ta' dād itmege
Ġāv-i dü-pā fehmi ķılmaz şān-ı vālādur Kilīs

²⁴⁷ YK 161b HM 200a

15 Eyledi terk-i vaṭan gerçi bu ‘Aşkī ḥayl[i] sāl
Ḳurb-ı Peyğamberdeyem ğayretle gūyādur Kilīs

16 Zātını mir‘āt kılmış her baḳan kendin görür
Mü’mine cā-yı ‘amel küfre kilīsādur Kilīs

248

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1 Merdānelikdür ādeme ‘ālemde olmaḳ ḥayr-ı nās
Dil virme her dīvāneye diḳḳatle ol ādem-şinās

2 Nādān-şifat gāv-ı dü-pā ādem kıyas itmek ḥatā
Gelmez ḥayır (u) şerdür liḳā insān medān ez-iltibās

3 Ādem iseñ ādem-şifat kesb eyle ‘ayn-ı ma‘rifet
Ādem degüldür gördüğün ādem gibi giymiş libās

4 Dilden güneş gibi göz aç bir ma‘nevī ādemde sec
Ekmeh gibi olma puser bu göz nedür çeşm-i ḥavās

5 Şüretde ādemdür eger sîretde ḥayvandan beter
Ādem geçinür bî-ḥaber eyler özin ādem kıyas

6 Ādem iseñ ādem nejād hem-dem olur ehl-i reşād
Yek-reng olur bil ittiḥād bî-reng olur pāk zî-pās

7 Sen ādemün ger tālibi görmek gerekdür rāğıbı
Aç gözlerün fāmuş febî tā göresin kimdür unās

8 ‘Aşḳdur bu ‘ādemde revān ‘aşḳ ile zinde cāvidān
Bil ‘aşḳsuz ez-cān-ı cān sen de gel it cān iltimās

9 Bir ādemi eyle taleb şüret-nümā ez-nūr-ı Rab
Musāya bu oldu edep Ṭūr-ı dili Ṭūr iḳtibās

10 Münkir çü şeytān sāmiri ḥayvānı olup ol peri
Ādem kıyās itdi özin didi anuñçün lā-mesās

11 Ādem degüldür āb u gil ḥāk-i muḥabbetden bu dil
Anları bilmek müşkil iş maḥfî olar ez-nā-şinās

12 Her münkir-i şüret-perest bir tîre güldür puşt-i dest
Mir’āt-ı ḳalbünden benüm ḳorḳar mı eyler in‘ikās

13 Āyîne-i gītî-nümā eyler temāşā çeşm-i mā
Cümle ḳulûbe āşinā bu gönümüz zîr-i palas

²⁴⁸ YK 161b HM 200b

14 Ol ‘Aşkî ‘aşk içre şebat Fahr-ı cihāna it şalāt
Nūr ile bulduñ çün hayāt ölmekden oldum bî-ğirās

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hāli olmaz derd ü ğamdan göñlümüz hiçbir nefes
 Çāresi serhoş olup ol derd ü ğamdan ol beres
- 2 İhtiyār it mesliyi vāreste ol ālāmdan
 Meykede bevvābı ol olma berāber hār u has
- 3 Bādeden 'aşkı talep it itme dünyāyı talep
 Tālib-i murdār olup murdāra düşme çün mekes
- 4 Serhoş ol bir bādeden kim ola ol hamr-ı İlāh
 Şahvdan serhoş olup bu başka meydür bü'l-heves
- 5 Ekşer-i halk beste-dil olmuş hevā vü nefsüne
 Tābi' olmuşdur hevāya çün Skender çok teres
- 6 Sāğar-ı meyl-i hevādan serhoş olmuş 'ākıbet
 Derd ü miñnetle olur elbet giriftār-ı 'ases
- 7 Eşheb-i meyl-i hevā ki sürme her şeyb ü firāz
 Bu sürüşle gerdenüñ bir gün şikest eyler feres
- 8 Mey ki nūş eyler anı rindāneler terk eylemez
 Virnese cān nūş iderler mi anı fikr eyle bes
- 9 Öyle bir pīr-i muğānem müdhim-i mey olmuşam
 Gel benümle müdhim ol olmaz iseñ güftār-ı kes
- 10 'Aşk meyinden nūş kıl meyl-i hevādan fārığ ol
 'Āşık-ı şādık ne mümkün olalar ehl-i heves
- 11 Ney gibi gūş eyle āh u zārumı her rüz u şeb
 'Aşk ile bang urmada 'uşşāka kārūm çün ceres
- 12 'Aşkīyā bu dürr-i sırr-ı asma har gerdānına
 Gāva sükker virme veş iskāt-ı fem it bu 'abes

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nice bir Fir'avn-veş kaşr-ı vücūda bu heves
 Tūtalum olsañ muḳavves 'ömr ile encām-res

²⁴⁹ YK 162a HM 201a

²⁵⁰ YK 162b HM 201b

- 2 Hırş ile tül-i emel dünyâ-perest itmiş seni
Halbuki peyk-i ecel ardunda dâ'im çün 'ases
- 3 Kendüñe zînet virürsin nev-be-nev tâvûs-veş
Nağş-ı bî-ma' nâ hemân meşşâtalıkdur bu 'abes
- 4 Fâhişe 'avrat gibi kendün bezetmek 'âleme
Zîver ü zerle nedür bu zâhirüñ ey ibn-i has
- 5 Ya neden Nemrüd gibi kaçd-ı Halilüm sen benüm
Düşmen-i hağ bâtil alçağ ey fûrümâye teres
- 6 Zerle Kârûn zînete düşdi tefâhür eyledi
Hasf olup gitdi zemîne hâyhâ gitmekde bes
- 7 Yaptı Şeddâd cenneti pür-zîver ü nağş u nigâr
Gör ecel n'itdi aña hiç degmedi bir seng beles
- 8 Bû Cehil-veş kim 'adû olsa Resûl-i Ekreme
Müşrik olur şüphesiz kâfir denî 'ayn-ı neces
- 9 Gâfil-i bed-kîne gûş it gerdiş-i devrânı sen
Bang urur her dem saña peyk-i ecel mişl-i ceres
- 10 Kıl hâzer nâr-ı hevâya tâlip olma sûz-ı dil
Evvel ol nârda senüñ fikr ü hayalüñ mişl-i has
- 11 Bu kaçır 'ömr ile kaşrı ber-felek çekmek neden
Pür-muzaḥraf eyleyüp dîvân-ı tākı diñle bes
- 12 Tîr-i kaddüñ 'âkıbet döndi kemâna kıl nazar
Terk-i reftâr ile bul kendüñe bir şâhip-nefes
- 13 Şeş cihet yeksân olunca hâk içinde ey nedim
Hâne-i cismüñ senüñ kimler ider soñra südüs
- 14 Ekmedüñ tohm-ı 'amel oldum bilürsin anı sen
Meyve ümmîdinde olma ol taraftan dest kes
- 15 Bir gün ol cellâd-ı ecel şık boğaz eyler seni
Kalmaz üstünde senüñ hiç câme-i atlâs u fes
- 16 Ta' n-ı Hağ eyler imiş tıydum o bâtil münkirân
Tîğ-ı 'aşğ ile zebânı kağ' olup olur hıras
- 17 Ümmet-i Mûsâ gibi münkir olup hoş ni' meti
İstediler Mısrda fûm-ı basal fül-i 'ades

18 Ma‘nevî ni‘metleri ednāya tebdîl itdiler
Münkirān bunlar gibidür fehmi kıl güftār kes

19 ‘Aşkîyā bū-yı beyānuñ nefḥa-i Raḥmāndan
Şemm ider mi ḳoḳu ol kim ki ola burnı feṭes

251

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Bugün ‘āşıḳlar içün eylemişdür dilrubā meclis
Derün-ı mübtelāya baḥş ide nūr u cilā meclis

2 Ser-ā-pā ‘adlin izḥār eyleyüp söyler nüvāzişle
Pür olsun ni‘met-i vaşlum ile şubḥ u mesā meclis

3 İçilsün sāḡar-ı la‘lünden āhir bāde ser-şārum
Sürülsün ceyş-i ḡam gelsün şurāḥ-ı pür-şafā meclis

4 Demîdür furşatı fevt eyleme ey dil ki sâ‘atçe
Ki zîrā ehl-i ‘aşḳuñ derdine ‘ayn-ı devā meclis

5 Neden pür-ḡamsın ey dil böyle ‘ālî encümen içre
Saña dūzaḡ olur bilmem nedendür ‘Aşkîyā meclis

252

Ġazel-i İlticā Be-yār-ı Bā-vefā

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ey ruḡ-ı gül ḳoyma ‘ayaḡda beni çün ḡār u ḡas
Pāy-ı māl itme yeter ‘uşşāḳa bu āzār bes

2 Bî-muḡaba ḡonce-i ruḡsāra dest itdüm dırāz
Ḥançer-i müjḡān ile bu dest-i bî-pervāyı kes

3 Sāḡar-ı la‘l-i lebe el urmaḡa ruḡsat mı var
Zülf-i ejder-veş ḡişār-ı ḡüsnüñe olmış ‘abes

4 Nā‘il-i feyz-i vişālüñ olmadı ‘Anḳā-yı dil
Büse-çin-i şehd-i ḡaddüñle şeref buldı mekes

5 Dām-ı zülfe dāne-i ḡālüñle ‘āşḳ şayd olur
Murḡ-ı rūḡum el ile oldı giriftār-ı ḳafes

²⁵¹ YK 163a HM 202a TA 199a

²⁵² YK 163a HM 202a TA 199a

6 Kārvān-ı ‘aşk-ı Mecnūn vādi-i cürret-güzār
Kālesidür mihr-i Leylā zārıdur bang-i ceres

7 Rehberi bir yoldan irdi vuşlata yār irmedi
Rehber olmaksuz gidenden gelmedi peygām u ses

8 Meykede küncinde müjgānuñla ol çārüb-ger
Tā ola pīr-i muğān bu rāh-ı ‘aşka dest-res

9 İt ser-i nā-pāk seng i‘ tāb-ı bāb-ı Nağşibend
Pāk ola ‘Aşk-ı derūnuñ māsivādan bü’l-heves

10 Ser çeker ‘arş-ı alāya nūr-ı feyz-i sālīkān
Şıdķ ile ħalvetde Allāh dirse sālīk yek-nefes

11 Her dü ‘ālem zerredür ‘indümde ‘Aşk-ı fehm kııl
‘Ālem-i ervāħa bu ten oldı mānend-i kafes

253

Gofte-i Vaħdet Der-maķām-ı Ĥayret

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 ‘Ādem ü Ĥavvāya ğamdan ben idüm feryād-res
Ben idem nevħa sefīne-sāz-ı zāhid dest-res

2 Nār-ı İbrāhīme kimdür eyleyen berd-i selām
Ķatl iden Nemrūdı kimdür şanma sūfī yer mekes

3 ‘Ālem-i deycūrı tārik eyleyen kimdür o şeb
Tūr-ı dilden virmişem Mūsāya ol şeb bir ķabes

4 Māder-i ‘İsāya nevħ-ı rūħ iden kimdür menem
Eyleyen ‘İsāyı gūyā mehd içinde pūr- nefes

5 Eyleyen sultān-ı kevneyn Aħmed-i Muħtārı kim
‘Arşa çıkdı şıyt-ı şer‘i ħaşre dek mişl-i ceres

6 Yār iden Bū Bekr u Fāruķ Ĥaydar u Oşmanı kim
Din yolında cān fedā itmiş olar bī-zār u ses

²⁵³ YK 163b HM 202b TA 199b

Ġazel-i Dilrübā-yı Fes

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bir güzel zînet virüpdür dilrübā cānāna fes
Perçemin ejder gibi dökmiş durur her yana fes
- 2 Püskülüñ her tārına bir ' aşıkı bend eylemiş
Öyle kıttāl-ı cihāndur kim boyanmış kıana fes
- 3 Bir levendāne tūruş vardur siyāset-gāhda
Kākül-i cünd-i siyāhdur kim ider şāhāne fes
- 4 Kayd u bend itmiş ayırmaz dāmeninden rūz u şeb
Öyle münkād eylemiş ' askerlerin fermāna fes
- 5 Kuvvet ü kudretde var mıdur menendi kıl nazar
Şad hezārān ceş-i perçem habs ider bir dāne fes
- 6 Kadr ü kıymetden düşüp şabr ile irdi devlete
Tāc-ı Hüsrev gibi ' izzet buldı gör dīvāne fes
- 7 Ben gibi rîş-i sefide pek fenā fes pūş ola
Pek yaraşur ' Aşkîyā bir sāde-rū hūbāna fes

Ġazel-i Mecnūn Be-huzūr-ı Leylā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şanma kim Leylā içün dünyāda Mecnūn oldu Kays
Ol cemāl-i Hāzret-i Mevlāya meftūn oldu Kays
- 2 Aţlas-ı cismi vişāl-i yārine māni' olup
Anuñiçün sine-çāk u dīde pūr-hūn oldu Kays
- 3 Eyledi mir 'āt-ı Leylādan tecellī Hāk āña
Ol hayāl ile hemān dağlarda meskūn oldu Kays
- 4 ' Aşk ile bed-nām olup dīvāne dendi nāmıra
Seng-i a' dādan vücūd-ı pāki gülgūn oldu Kays
- 5 Rāh-ı ' aşkıdan ber-şebāt oldu o zāt-ı muhterem
Yār içün cān virdi ' Aşkī şanma maḥzūn oldu Kays

²⁵⁴ YK 163b HM 202b TA 200a

²⁵⁵ YK 164a HM 203a TA 200a

Ġazel-i Meclis-ārā Be-ḥużūr-ı Dılırubā

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Yār ile ülfete bir başka şafādur meclis
Ger raķīb olmaz ise derde devādur meclis
- 2 Sākīyā sāgarı al destüñe gel eyle ḥırām
Bir nazar kıl hele gör mest-i edādur meclis
- 3 Muṭrib āmāde ney ü sāz u rübāb u kânün
Na‘ ra-i bang-i kudüm ile şalādur meclis
- 4 ‘ Arz ider ‘ aşıkā ruḥsār bugün yār-ı vefā
Turma gel sür’atile bezm-i rızādur meclis
- 5 Ḥāne-i dilde zülām-ı emeli def‘ e buyur
‘ Āşıkā ‘ Aşķī bu dem nūr u cilādur meclis

Ġazel-i Pendiyye

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Pendümi gūş eyle ey dil olma ‘ aşık bü’l-heves
‘ Aşķ bir müşkil belādur düşmegil sevdāya bes
- 2 Şart-ı evvel gamze-i cellād-ı yāra karşı dur
Ba‘ d-ez-în şıḥḥat şafā ez-cān u ten ümmid[i] kes
- 3 Bir şeb-i deycūrda şahrā-yı ‘ aşka düşme gil
Düşdüğinden rüz u şeb efğān ider тұrmaz ḥāres
- 4 İşte ben düşdüm belā-yı derde derman isterem
‘ Āşık-ı üftāde-gāna var mıdur feryād-res
- 5 Bī-ķarār oldum olaldan derd-i ‘ aşka mübtelā
Bu fezāyı çarḥ-ı ‘ ālem rūḥuma teng-i ķafes
- 6 İstemem gayrı devā ‘ aşķ ile ḥoşnūd olmışam
Şāh-ı ‘ aşķam olmasun tenden cüdā hiçbir nefes

²⁵⁶ YK 164a HM 203a TA 200b

²⁵⁷ YK 164a HM 203a TA 200b

7 Ehl-i ‘aşkuñ ḥāb-gāhı ḥār u ḥas gülḥān olur
‘Āşiyāndan düşse ‘ankā hiç dinür mi bu mekes

8 Çār sūy-ı ‘ālemi mecnūn olup gezsem ne var
Ḥātıra bir kez ḥutūr eyler mi ya ḥavf-ı ‘ases

9 Āh idersem ‘Aşkī sūzān eylerem eflāki ben
Nār-ı ‘aşka nisbeten ‘aşkum degilken bir ḳabes

258

Terc‘i-bend

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1 Nāmuñ senüñ yārına feryād-res feryād-res
Geldüm saña ey zü’l-‘aṭā feryād-res feryād-res

2 Oldum hevāya ben esīr şām u seḥer dil nāle-gīr
Dermānde ḳalmışdur faḳīr feryād-res feryād-res

3 Fısk eyledüm ḥayli zamān tā’ib olup geldüm amān
‘Āsīlere himmet-resān feryād-res feryād-res

4 Kān-ı mürüvvet zü’l-minen feryāduma raḥm eyleseñ
Oldum giriftār-ı miḥen feryād-res feryād-res

5 İsyān ile geçdi şebāb pīr oldum āḥir iş ḥarab
‘Afveyle gel itme ‘azab feryād-res feryād-res

6 Eşküm döküp geldüm saña nādim olup itdüm bükā
Raḥmuñla iḥsān it baña feryād-res feryād-res

7 Bir ‘āsī var mı ben gibi hiç var mı erḥām sen gibi
Gūmrāh olup Behmen gibi feryād-res feryād-res

8 Cür’etle itdüm ben günāh ḥālüm tebāh-ender-tebāh
Geldüm saña ben yā İlah feryād-res feryād-res

9 ‘Aşkī faḳīrūñdür gedā cürmüñ bağışla ey Ḥudā
Raḥmuñ ola rüz-ı cezā feryād-res feryād-res

²⁵⁸ YK 164b HM 203b TA 201a

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Cihānda bulmadum bir merd-i hoş baş
Ola vāreste ğamdan hem çü kıllaş
- 2 Felek-veş cüst ü cū itdüm cihanda
Şadaķat bulmadum bir doğru ķardaş
- 3 Mihekk-i imtiķāna bir bir urdum
ķamusı ğışş-ı dildür mişl-i ' ayyāş
- 4 ķalender gibi ķanda ferd-i muķlak
Bulınmaz maķrem itsem olsa sırdaş
- 5 Te'essüf eylerem ez-cān u dil men
Geçenlerle olaydum hem-demi ķaş
- 6 Naķışda ķalmış anlar devr-i merdum
Biri vāķıf degüldür sırr-ı ğaffāş
- 7 Nübüvvet eylese da' vā kim evvel
Tevaķķufsuz iderler anı bir pāş
- 8 İderler mülhed ü kezzāb bir şeyķ
Dutarlar başa çün dükkān-ı ķumaş
- 9 Eger bir şādık-ı merdān-ı Mevlā
Görürlerse aķarlar aña biñ taş
- 10 Eger zıkr içre zākir hāzır olsa
İşit bā-güş-ı hüş ol dem ne sür aş
- 11 Zıkrden ğayrı bilmez dilde Allāh
Ki lā 'ıķ buña dise bende mevlāş
- 12 Olupdur ' Aşķi bende Muştafā'ya
Dü kevneyne güneş-veş nūr-ı pür-fāş
- 13 Celāleddīn-i Rūmī dest-girüm
Kerem kün bende-i efkende berdāş

²⁵⁹ YK 164b HM 204a

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 İştüdüm dün gice zāhid bizi meclisde daldurmuş
Metā' -ı dīnini bī-çāre zāhid dīve çaldurmuş
- 2 Vücūdum ' ayn-ı mir 'āt-ı haqīqatdur nazar itmiş
Şıfātın görmüş ol düşmüş kıyās itmekle şaldurmuş
- 3 İderken hod-furūsluk bezm içinde dilrübā gelmiş
Çarāra qalmamış tākat hemān-dem gīr qaldurmuş
- 4 Şanavber sākını görmüş gümüş zanneylemiş zāhid
Alam dirken harāretle meger ol sīm baldurmuş
- 5 Cihānı terk idüp ' Aşkī gibi yār-ı muvāfık bul
Gelüp aç çeşm-i cāmı gör cihān zıll-i hayāldürmiş

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Dilüm deryā gibi bilmem nedendür eylemiş pūr-cüş
Getürmüş yāda olmuş sāğar u şahbāyı ol serhoş
- 2 Be-sū-yı men biyā şıytı gelürdi maḥfice gāhī
Devürdi Ḥazret-i biçūndan bu bang-i gūş u hūş
- 3 Nidānuñ lezzeti yağma idüpdür kāle-i ' aqlum
Anuñ çün fark kılmam ḥayr u şerri olmuşam medhūş
- 4 Baña dār-ı selāma gel diyü gūş eylerem her bār
Be-sū men hemān ' atf-ı ' inān itmekde tam it gūş
- 5 Dem-ā-dem şeş cihetden bī-cihet gūş eylerem bangi
' Acep şāğır mıdur gūş eylemezler şāh yā bī-hūş
- 6 Bu da' vādan aşamlar gūyiyā Şeddād yāḥud Ad
İrem kahr-ı Ḥudādan cāna dūzaḥ oldu ey ḥar-gūş
- 7 Revānum dem-be-dem gūş eyler idi şıyt-ı Mevlādan
Hevāya meylden olduñ ' adem terk eyle ol mey-nūş
- 8 Murāduñ sel sebīl ü Kevşer ise gel baña ey dost
Şarāb-ı erguvānı iç elümden pāk tūt mefrūş

²⁶⁰ YK 165a HM 204a

²⁶¹ YK 165a

- 9 Serāba teşne olma bu şarāb-ı bî-nihāyet iç
 ‘ Adem oldu o dem kim şorduñ anı men ‘ abā berdüş
- 10 Şadā-yı Kibriyādur hāl-i demden eyledi āgāh
 Süleyman-veş baña hem-dem vuḥuş ey sikke ber-serpüş
- 11 Ḥalīl-i ‘ aşka yanmak cennet-i Faḥr-i rüsüldür bu
 Bu nār-ı ‘ aşka yanmak cennet-i Firdevsden yeg hoş
- 12 İcābet eyle ‘ Aşkī da‘ vet-i Faḥr-i rüsüldür bu
 Celāleddīn-i Rūmī oldu rehber tırma git ḥāmūş

262

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 İştıdim dılrübā ‘ amden dil-i dīvāneden şormış
 O çeşmi mestimüz luṭf eylemiş mestāneden şormış
- 2 Dimişler meykede küncinde āh [u] zār ider gördüm
 Teraḥḥum birle ol cānān reh-i meyḥāneden şormış
- 3 Ḥam oldu ḫaddümüz ḥum-ḥāne-i ‘ aşkında ol yāruñ
 İçer mey-köhne ḥālinde diyü peymāneden şormış
- 4 Ne ḥācet nūş ide dilde ḥayāl-i la‘ l-i gülfāmuñ
 Benî mest itmege kāfī ‘ acep cānāneden şormış
- 5 Mürüvvet mi dinür dil-cūlara bu ṭavr-ı nā-bercā
 Beni terk eyleyüp ḥāl-i dilüm bīgāneden şormış
- 6 Kıyās itdüm ki kālā-yı vişālin ir göre belki
 Naşıl āşüfteler bunlar hemān hem yāneden şormış
- 7 Şabā peygām-ı istifsār ile yād eyledi tebşīr
 Didüm bu bende-i gümkeşte-i āyān[e]dan şormış
- 8 Ḥayāl-i ḥāme düşmiş göñlümüz ümmīd-i vuşlatda
 Meger ol sīm ü zerle cevher-i dürdāneden şormış
- 9 Geçüp ‘ aşk-ı mecāziden der-i Aḥmedde derbān ol
 Disünler Faḥr-ı ‘ ālem ‘ Aşkī-i sūzāneden şormış

²⁶² YK 165b HM 205a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Fitne- engiz ikisi bir yerde gelmiş göz ü kaç
Kîne bir ifsâda var niyyetleri bir perde baş
- 2 Sırr-ı ' aşkı dilde cân-veş hıfz iderdüm lik âh
Eşk-i çeşmüm eyledi rāz-ı dilüm dünyāya fāş
- 3 Serve nisbet mi olur ol kâmet-i Tübā-yı yār
Bî-semer ahmağ uzun bir hūşk-çüb-ı nā-tirāş
- 4 Berk-i gül-î endahte oldum o gül-endāma ben
' Āşık-ı şādık atar mı didi ma' şūkına tāş
- 5 Ey gönül taḥliş ise çah-ı zenehdāndan özüñ
Zülfdür ḥabl-i metin-i ' āşıkan tut var dolaş
- 6 Dūzaḥ-ı ' aşkında sūzan olmuşam bilmem necāt
Bu meşeldür ḳurular yanında yanar ḥayl [i] yaş
- 7 Nice bir hecr-i ḡamuñla olayım ben āh u zār
Tīḡ-ı ' aşkuñla şehid olmuş olaydum āh kaş
- 8 Bāde-i hūdan irişdür hū diyüp ey sākīyā
Mest-i hū olmuş disünler bendeñe mişl-i Necāş
- 9 ' Aşķi'nüñ ey nūr-ı çeşmi gönli sultānı rüsül
Ḡurbet ilde ḥākdür ferşüm daḡı bālın taş

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Yār eyledi mi sîne-i sūzānı ferāmūş
Ḥasret-keş olan bende-i hicrānı ferāmūş
- 2 Dergāhuna dökmekde idi dīde-sirişkin
İtdi mi ' aceb dīde-i giryānı ferāmūş
- 3 Vuşlat demini yād iderek ḡurbet ilinde
Hiç eylemeyem şoḡbet-i yārānı ferāmūş
- 4 Bu gördücegüm luṭf-ı fīrāvān unutulmaz
Ādem mi o kim eyleye iḥsānı ferāmūş

²⁶³ YK 166a HM 205a

²⁶⁴ YK 166a HM 201a

- 5 Bir bende-i dîrîne-i efkende kuluñdur
Kullar ide mi hâzret-i sultânı ferâmûş
- 6 Meyhâne-i ‘aşkuñdaki bir rind-i ‘azîmem
Rind eyleyemez sâğâr-ı peymânı ferâmûş
- 7 Bezminde şarâb eşk ü ciger tuzlu kebâbı
Yâr eyledi mi tuzluca büryanı ferâmûş
- 8 Serhoşlugumı görmedi mi ‘aks-i lebûñden
Eyler mi o yâr bende-i mestânı ferâmûş
- 9 Bir zerre idüm şems-i ruḥ-ı vechine karşı
Ḥurşîd ide mi ben mehitâbânı ferâmûş
- 10 Bir katre idüm lücce-i ‘aşkıñda ezelden
Lâyık mı sen itdûñ ben-i ‘ummânı ferâmûş
- 11 Peyğam ile yâd eylemedûñ bendeñi bir kez
Bildüm ki idüpsin dil-i aḥzânı ferâmûş
- 12 Bu deñlü cefâ cevır revâ görmüş iseñ de
Bir pend ideyüm eyleme pendânı ferâmûş
- 13 O rûz-ı elest çünki belâ söylemiş olduñ
İtme o gün ol ‘ahd ile imânı ferâmûş
- 14 Terk eyle hevâ düşme şaḳın şehvete sa‘y it
Tövbe iderek eyle bu ‘işyânı ferâmûş
- 15 Mevtûñ elemin yâda getir eyleme hergiz
Peyk-i ecelûñ geldüğü ezmânı ferâmûş
- 16 Fikr eyle kabir dağtasın [u] türlü gazâbın
Münkirle Nekir sorduğı subḥânı ferâmûş
- 17 Maḥşer kurulup varduğı ol câ-yı ḥesâba
Gel itme oğul maḥşer-i meydânı ferâmûş
- 18 Vezn olmak içün nîk ü bed a‘mâl-i ḥalâyık
İtme kurulan maḥşer ü mîzanı ferâmûş
- 19 Sen bakma benüm zâhirüme rind-i cihânım
Terk itme ‘amel eyleme Qur‘anı ferâmûş
- 20 ‘Aşķı gibi olma o reh-i kâr-ı ḥarâbat
‘Aşķ ile olupdur iki ekvânı ferâmûş

- 21 Şordum vatanın hayret ile bilmedi itmiş
Kilis gibi bir belde-i vîrânı ferāmūş
- 22 Vaḥşî gibi dağlarda gezüp vuḥş ile ülfet
Ḥayvân gibi itmiş heme insanı ferāmūş
- 23 Hiç kalmamış ol dağdağa-i ḥavl-i kıyāmet
İtmiş heme ol cennet ü neyrânı ferāmūş
- 24 Zevk ü ğam u zem medḥ berāber dile gelmez
Lîk eylememiş dildeki mihmânı ferāmūş
- 25 Mir'ât idinüp zātın ol zāt-ı kadīme
Bir laḥza ne mümkün ide Yezdânı ferāmūş
- 26 ʿAşkuñ beni terk eylesün laḥzaca yâ Rab
ʿAşkuñ ile sehl eylesi cānı ferāmūş

265

Velehu Eyden

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dîdeden kanlar dökerler ʿāşık[ān] bārān-veş
Dağ açarlar sinede berg-i gül-i ḥandān-veş
- 2 Teşne-diller mest olurlar yād-ı laʿ lûñle şehā
Leblerüñden āb-ı Kevşerdür aḳan ʿummān-veş
- 3 Dîde-i giryān ile āh-ı dilüm virmez maḥal
Gül-ruḥa bir ʿarz-ı ḥāle bûlbûl-i nālān-veş
- 4 Muşhaf-ı ḥüsnüñ taḥayyül eyleyen ʿāşıklāruñ
Cān fedā itmek gerekdür Ḥazret-i Oşmān-veş
- 5 Çin-i zülfüñ süre-i velleylü-veʿş-Şemsi ruḥuñ
Var mıdur naʿ t-ı şerîfüñ eyleyen Ḳurʿān-veş
- 6 Gerçi daʿ vā-yı muḥabbet itdiler çok ʿāşıkān
Var mıdur aġlar ʿacep bu çeşm-i ḥûn-efşān-veş
- 7 Şemʿ-i bezm-i cemʿ üñe pervāne olmak iş midür
Sıyh-ı ʿaşkuñla döner dil dāʾimā büryān-veş
- 8 Nʼeylerem bî-sûziş-i ʿaşkuñla ben tûl-i ḥayāt
Şöyle yansam görmesün düzaḥ-ı dil neyrān-veş

²⁶⁵ YK 167a HM 206a TA 201a

9 Tiğ-ı vaşluñ gerden-i qurbānuña mālīde kıl
‘Aşķī qan tōksün efendüm ‘ıyduña qurbān-veş

266

Ġazel-i Hırman Bū-yı Nādān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Derd-i ‘aşķa raħm ider ehl-i diyānet kalmamış
Yoqladum hep aşdıķālarda o ħālet kalmamış
- 2 El ayak öpdüm aman didüm vefāsın görmedüm
Bu zamane beglerinde bir ‘ināyet qalmamış
- 3 Pāşā vü begler efendi ağalar gördüm kamu
Gāv-i dü-pā gibi anlarda dirāyet qalmamış
- 4 ‘Āşık-ı bī-çāre düşdi pāyına bu ħarlaruñ
Depme urdılar olar cā-yı selāmet qalmamış
- 5 Cümlesin gördükde ‘Aşķī Mekke de ħaķķa didüm
Cem ‘olup gelmiş cihānda ħiç cināyet qalmamış

267

Ġazel-i Tennāziyye Be-Na‘ t-ı Ĥabeşīye

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + -

- 1 Kāle-i ‘aqlum iden yağma Ĥabeş
Bir şaçı Leylā iden şeydā Ĥabeş
- 2 Nāfe-i müşk-i Ĥutendür nāfesi
Sinesidür cennet-i a‘lā Ĥabeş
- 3 Çeşm-i āħūsına baķ dīdārına
Ehl-i cennet bir melek-sīmā Ĥabeş
- 4 Āb-ı rūyuñdan olup zer-ħilķati
‘Ālem üftāde olur sıfra Ĥabeş
- 5 Beyt-i Ĥaķ oldı siyeh-pūş-ı qabā
Qaddi bālā Ka‘be-i ‘ulyā Ĥabeş

²⁶⁶ YK 167a TA 201b

²⁶⁷ YK 167a HM 206b TA 201b

^{4a} zer-ħilķati: ħilķat zer TA 201b

- 6 Sūd ile zīnet-fezā oldı kitap
Haṭ siyāhdur ḥāme-i vālā Ḥabeş
- 7 Sāde-rū-ḥüsne leṭāfet gelemes
Olmasa ḥāl-i siyāh ra' nā Ḥabeş
- 8 Çeşm-i cādū-yı siyāh-āfet-i cān
Bā-ḥuşuş olsa eger şehlā Ḥabeş
- 9 Faḥra şāyeste Bilāl-i Ḥabeşī
Zāt-ı pāki nüşḥa-i Kübrā Ḥabeş
- 10 Medh idüp şāḥib-risālet anları
Çok mübārek ḥānede zībā Ḥabeş
- 11 'Aşkiyā yazsam eger tā ḥaşre dek
Hiç tükenmez medḥ-i bī-hemtā Ḥabeş

268

Gofte-i Şeyḥāne Bādā-i Dervişāne

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bir gedā rind-i cihān bī-bākiyüz ḥırka-bedüş
Düşmez elden sāğar-ı gülfāmumuz nūşa be-nüş
- 2 Baḥr-ı vaḥdetdür dilüm yelken-küşā-yı keştī-ten
Yārdan gelse şabā peygām ile eyler ḥurüş
- 3 'Alim-i 'ilm-i ledünnī olmışuz bī-vāsıṭa
Gāh güyā gāh iẓhār gāh dost eyler ḥamüş
- 4 Çegre çegre ḳatre-i eşküm terāküm eyleyüp
'Āḳıbet deryā olup dilden dir şahrāya cüş
- 5 İhtiyārsuz lü'lü'-i vaḥdet şaçar 'uşşāḳına
Cem 'der silk-i dile şıdk ile her kim olsa düş
- 6 Efser ü tāt u ḳabāyı terk ider 'aşık olan
Dost u postu cām elinde ḳāni 'olmuş ḥırka-püş
- 7 Şundı sākī sāğarı reftārla nüş eyledi
Ḳalmadı 'Aşḳī gedāda zerrece idrāk ü hüş

²⁶⁸ YK 167b HM 207a TA 202a

^{1b} elden: elüñden YK 167b

Gofte-i Sāgar Be-cenāb-ı Dilber

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hābāb-ı āb-ı nāb-ı mey görüp 'uşşak mest olmuş
Ki bezm-i dilrübālar içre Cem cāmın be-dest olmuş
- 2 Şununca yārumuz ağıyāra karşı cām-ı gülgünün
Didüm şeytān-ı bed-kīnūñ bugün pā-yı şikest olmuş
- 3 Bugün tih-i melāmetde görüp bir hayl-i divāne
Baş egmiş zūlf-i sāhir nüṣṣa-i ḥadde be-dest olmuş
- 4 Görünce ḥāl-i bed-nām dil-i 'uşşakı 'ārifler
Didiler bunlara bu rūzī-i rūz-ı elest olmuş
- 5 Hayāle gelmez idi 'Aşķiyā dürdī-keşān olmak
Görüp bir la' l-i yāri neş'esinden cān be-dest olmuş

Gofte Hicr-āميز Be-'āşık-ı Hūn-riz

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Sūnbül ol kākül-i dildāra per-i ḥasret imiş
Serfürū eyledügi' işvesine diḳḳat imiş
- 2 Gül kızarmış gül-i ruḥsārı görüp şermūñden
Çāk idüp sine o gül-ḥehreye bu zīnet itmiş
- 3 Nergis āşüfte olup ḡamze-i şihr-āmīze
Tīr-i müjgānı ile yarası bir ülfet imiş
- 4 'Anber u müşk-i Huten būyına reşk-āver olur
Anladum ol peri ḥūrān ile hem-şoḥbet imiş
- 5 Olmuşam cān ile ben bende-i dergāh-ı deri
'Aşķına düşmek anuñ 'āşıkā bir ni' met imiş
- 6 Bī-edep ḥizmete şāyeste degül gerçi faķir
Nigeh-i ḡamzesi bir düşse dile rahmet imiş

²⁶⁹ YK 167b HM 207a TA 202b

^{5a} dürdī-keşān: dürd-keşān TA 202b

^{5b} neş'esüñden cān mest olmuş: teşnesüñden cān bedest olmuş YK 167b

²⁷⁰ YK 168a HM 207a TA 202b

7 İhtiyarumla degül ‘aşkına üftâdeligüm
Dād-ı Hâkdur baña bu rûz-ı ezel kısmet imiş

8 Çekerem cân ile sînemde kemân-ı ‘aşkın
Şaf-be-şaf sînede müjgânı oku şîhhat imiş

9 Dûzañuñ ‘Aşkı ‘acep var mı cihanda mişli
Ġurbet ü hicret-i cânân ile bu firkat imiş

271

Ġazel-i ‘İtâb-amiz Be-dilber-i Dil-âviz

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Dilrübâ bendesine niyyeti tağyîr itmiş
Gördigüm ħ‘ābı ħ‘oca ‘aksine ta‘ bir itmiş

2 Nicesin va‘d-ı duruğ ile idüp dil-ğasta
Dām-ı ümmide atup zār ile şeb-gîr itmiş

3 Necm-i şâkıp gibidür āh-ı şerer-ğîz-i derün
Diñledüm diyü raķibe katı te‘şîr itmiş

4 Bî-vefâ dilbere dil virmek imiş ‘ayn-ı ħaṭā
Hâķ ezelden bendeye böylece taķdir itmiş

5 Ma‘ni-yi ħāl ü ħaṭı muşḥaf-ı ruḥsāruñı hep
Āyet-i ħüsnin fîtne ile tefsîr itmiş

6 Ol şeh-i ħüsn-i melāḥat işidüp ‘Aşķî seni
Ma‘ni-yi nā-be-maḥaldür diyü tekfîr itmiş

272

Ġazel-i Şebât Be-cānib-i Āfât

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Beni katl itmege ol ġamze-i cellād ayak başmış
Ne ihşandur baña bu resme ol dilşād ayak başmış

2 Şehîd-i ‘aşķ olmışdur ġaraż dergāh-ı ‘aşķında
Temennā-yı vişāle ol ķadi şemşād ayak başmış

²⁷¹ YK 168a HM 207b TA 203a

²⁷² YK 168b HM 207b TA 203a

- 3 Bu resmüñ nüktesin fehm itmege ‘ārif gerek ancak
 Kıyās itme helāküm çün benüm bî-dād ayak basmış
- 4 Hayāt-ı cāvidāna irmek için bir qadem aqdem
 Fenā-ender-fenāya şāhib-i irşād ayak basmış
- 5 Görince vech-i yāri ‘aks-i mir’āt-ı meşāyıldā
 Dil-i sālîklere ol demdedür feryād ayak basmış
- 6 Digergün oldu bu şeb hāl-i dil bilmem nedür hikmet
 Meger cānan elinden nev-ḥaberle bād ayak basmış
- 7 Getür şād eyle ey sākî şarāb-ı erguvanūla
 Dil-i ğam-gīnūme ‘Aşkî bugün nā-şād ayak basmış

273

Gofte-i Mürşidāne Bū-yı Müridāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Fütür irmiş dil-i ‘āşıqlara dünyādan el çekmiş
 Hākiqat yāra meyl itmiş dahî ‘uqbādan el çekmiş
- 2 Ğarāz bir zāt imiş dünyāya gelmekden murād ancak
 Şalāt u şavm u zıkr ü fikr ile esmādan el çekmiş
- 3 Hayāl-i la‘l-i yārumla olan mestāneler el-Hāq
 Bu bezm-i ‘ālem içre bāde vü şahbādan el çekmiş
- 4 Maqam-ı cem‘ e irmiş gülşen-i vaḥdetde nāz eyler
 Heme yārān u a‘dā ḥār gül-i ra‘nādan el çekmiş
- 5 Kirişme itmesün şimden gerü ‘āşıqlara dil-cū
 İştüdüm ḥadd-i gülşen nāz u istiğnādan el çekmiş
- 6 Ne mümkün zāde-gāna meyl ide ‘āşık olur kāfir
 Beşer cinn ü perī-rū Ādem ü Havvādan el çekmiş
- 7 Görürler ‘Aşkî-i bî-çāre-i zāhirde ülfetde
 Anı zannitme zāhid Ḥazret-i Mevlādan el çekmiş

²⁷³ YK 168b HM 208a TA 203b

Na‘ t-1 Sa‘ adet-gofte-i Pür-me‘ āni ‘ Āşık-ı Hayranī
Be-nām-ı Didenī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ruḥ üzre ḥāly-i dil-cū sūre-i Necmi beyān olmuş
Daḥi ve‘ş-Şems-i ḥüsni ve‘ḍ-Ḍuḥā ḥaddi ‘ ıyān olmuş

2 Şaṣuñ ve‘l-leyl ü kaşuñ kâbe kavseyini ider tefsîr
Fem-i mu‘ciz-beyānuñ sūre-i Kevşer-nişān olmuş

3 Zihî engüşt-i وَأَنْشَقُّ الْقَمَرُ vaşşāfı olmuşdur
Kef-i mu‘ciz-nümāda çeşme-veş āb-ı revān olmuş

4 Nigāh-ı na‘ t- 1 مَا زَاغَ الْبَصَرُ çeşm-i Haḫ-bini
Kelām-ı Haḫḫı مَا يَنْطِقُ hevāda ‘ izz ü şān olmuş

5 Ğanī dergāhına el-faḫr-ı faḫr ile denā ol zāt

Ki سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى ile cān-ı cihan olmuş

6 Olup maḥbūb-ı subḥānuñ serāser emri münḳādı
Melek ḥizmet-güzārı āsumān bir nerdübān olmuş

7 Şeh-i kevneyn-i sulṭān-ı nübüvvet şevket-efzādur
Zemīn pābūs u ebr u ‘ arş-ı a‘ lā sāye-bān olmuş

8 Olunca pā nihāda ‘ arz-ı Bathāya sa‘ ādetle
Şerāfet kesb idüp tā ḥaşre dek dārü‘l-emān olmuş

9 Taḥāret buldı Yeşrib baḫş-ı envār oldı hicretde
O ḥāk-i pāk-i ‘ arş u kürsden a‘ lā mekān olmuş

10 Vücūd-ı cūd-ı envār-ı nübüvvet defn olup anda
O cādur ‘ aşıḫa Ka‘ be muṭāf-ı ḫudsiyān olmuş

²⁷⁴ YK 168b HM 208a TA 203b

^{3a} 54 Kamer 1. Âyet: “Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.”

^{4a} 53 Necm 17. Âyet: “Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı.”

^{4b} 53 Necm 3. Âyet: “O,arzusunı göre de konuşmaz.”

^{5b} İsra Suresi 1 Âyet: Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harām'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir.

- 11 Kemer ber-best-i dest ol tucāh-ı faḥr-ı ‘ālemde
Şalāt u hem selām it mültecā-yı ‘āşıkān olmuş
- 12 Döküp eşk ü sirişki defter-i ‘işyānı ‘arz eyle
Şefā‘ at ābı maḥv eyler şefi‘-i müznibān olmuş
- 13 Olan dil-ḥaste vizr ü cürm ü ‘işyān ile dermānde
Gubār-ı ḥāki ma‘lūl dile şihḥat-resān olmuş
- 14 Edepsüz mücrim ü fāsık güneḥ-kārın gibi yokken
Mürüvvet-kānı bu şeb rū-be-rū ḥande-kūnan olmuş
- 15 Beni senden diger kes yā Resūlallah kabūl itmez
Cihanda ‘Aşķī fışķ ile müşarū’n-bū’l-benān olmuş

[Harf-i şad]

275

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Her kim oldu vāriḥīde iḥtilāt-ı ‘ām u ḥāş
Zāt-ı pākin eylemişdür māsivādan ol ḥalaş
- 2 Ḳalbine toğmış anuñ ḥūrşīd-i ünsiyyet be-Ḥaḳ
‘Addiderler zātını ez-cümle-i ehl-i ḥavāş
- 3 Nūş idüp ol bāde-i ünsi olup mestān-ı Ḥaḳ
Cezb ile güftāra gelse münkirān dirler bu ḳaş
- 4 Münkirānuñ ḳalbi taşdan ḳatıdur olmaz ‘ilāc
Çeşm-i gūşına aḳıd behr-i şevāb ḳaṇṭār-ı reşāş
- 5 Müfti-i ‘aşķa su’āl iitdim didi ey ‘Aşķiyā
Münkiri ḳatlı idene lāzım degül aşlā ḳısās

276

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Pesend eyler beyānum ehl-i iḥlāş
Eşekler gūş iderler mişl-i ḳaşāş
- 2 Ḥazef zanneyleyen bed-meşrebāndur
Bilür ‘ārif beyānum cevher-i ḥāş

²⁷⁵ YK 169a HM 208b

²⁷⁶ YK 169b HM 209a

- 3 Ne bilsün tıfl-ı reh-i zevk-i beyānum
Odur şir-i hevā-pistān-ı meşşās
- 4 Anuñ nefsi hemān ārāyiş ister
Muzahraf mesken ister evz-i feşşās
- 5 Giderler māhiyān-veş baħr-i ma' nā
Be-dām u dāne görmezler çü kınnās
- 6 Ne şeytāndur o münkir fitne-kārdur
Beterdür kâfir ez-ḥānnās u ḥarrās
- 7 Dil-i sengini nerm olmaz belādur
Ne mümkün nerm ideler merd-i reşşās
- 8 Talep it bendelik ihlās ile sen
Geçirdüñ 'ömr sen bi-hūde bā-fās
- 9 Talep it vecd-ḥālet zevk u şevkı
Semā' a gir görenler diye rakḳās
- 10 Semā' uñ zevk u ḥāletle olursa
Olur kāmīl mükemmel gün bugün ḥās
- 11 Açıp tennūr-ı 'aşkı at dü kevnī
Ḥudādan ğayrı bilmezler ḥāşü'l-ḥās
- 12 Talep it şehsüvār-ı enbiyādan
Semā' ile kemālī ḥālet ihşās
- 13 Nigeh-bān-ı mürīdān pīr-i māder
Ḳulūb-i sālīkāne nūr-ı başşās
- 14 Şıgıñur diyü düzdān-ı hevādan
O feyz-i düşmene cellād-ı kavvās
- 15 Olupdur mazhar-ı sırr-ı hüviyyet
Odur deryāyı vahdet içre ğavvās

277

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 'İlm ü 'amelden zāhidā oldum ḥalās oldum ḥalās
Bir nice yıl çekdüm ezā oldum ḥalās oldum ḥalās
- 2 Faḳr u fenāyı boyladum Ḥaḳḳa ki ra' nā eyledüm
'Uşşāḳa bir bir söyledüm oldum ḥalās oldum ḥalās

²⁷⁷ YK 169b HM 209b

- 3 Erdi maḳāmum küfre cān rehber olup pīr-i muḡān
Goftem ṣalā-yı ‘āşīkān oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 4 Aṭdum hevāya bir resen ṭuttum anı şıdk ile ben
İrdüm zinābı mā vü men oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 5 Yokluk olup zād-ı ṭarīḳ oldı tevekkül hem refīḳ
Baḡr-ı ene‘l-Ḥaḳda ḡarīḳ oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 6 Baḡr-ı fenāda lā olup işbāt ile illā olup
Her maḳşadum icrā olup oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 7 ‘Aḳl u ḡavāsum selb olup ṭarīḳ-i nūra ḳalb olup
Derbān-ı yāra kelb olup oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 8 Giydürdiler ‘unşur libās zannitdi gören beni nās
‘Ārīf olanlar Ḥaḳ-şinās oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 9 İçdüm şarāb-ı vaḡdeti buldum şafā-yı lezzeti
Mestāne terküm keşreti oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 10 Bu gördüğün keşret degül vaḡdetdür ol hep ḳāl u ḳīl
Ben gibi çeşmün ḡoşca sil oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 11 İçdüm şarāb-ı erguvān buldum ḡayāt-ı cāvidan
Bilmem nedür ins ile cān oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 12 Ḳalmadı hīḡ dīn-i mecāz buldum niyāz itmekle nāz
Dirler baña bülbul Ḥicāz oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 13 Oldum müşirün bi’l-benān ‘aşḳ ile rüsvā-yı cihan
Terk itdi aḡbāb-ı zamān oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 14 Hep nutḳumuz nutḳ-ı Ḥudā fehmi eylemez ḡāv-i dü-pā
‘Ārīf olan dir merḡabā oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 15 Ḳur’ānı itdüm ben imām uydum Resüle bi’t-tamam
Olsun şalātu ve’sselām oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 16 Bu dünyadan vāresteyem şanmañ beni dil-besteyem
Dir ‘Aşḳī maḡşerde de dem oldum ḡalāş oldum ḡalāş
- 17 Monla Celaleddīn-i mā rūḡum fedā olsun aña
Söyler baña di cā-be-cā oldum ḡalāş oldum ḡalāş

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + -

- 1 Şükrün it hāme şāyāndur Fuşūş
Mümināna tuḥfe iḥsāndur Fuşūş
- 2 Hāzret-i Furḳān ḥadīs-i Muştafā
Bunlaruñ şıdḳına bürhāndur Fuşūş
- 3 Şüphesüz baḥr-ı 'ulūm-ı vaḥdetüñ
Ḥarf-be- ḥarf tefsīr-i Qur'āndur Fuşūş
- 4 Şeyḥ-i ekber şehsüvār-ı evliyā
Zü'l-cenāḥeyn nuṭḳ-ı fermāndur Fuşūş
- 5 Baḥr-ı vaḥdetden getürmiş zāt-ı pāk
Her kelāmı encüm-ı cāndur Fuşūş
- 6 Cevher-i tevḥīdle ḥaḳḳ eylemiş
Naḳşdur bu dīn ü imandur Fuşūş
- 7 Enbiyānuñ her birin naḳş eylemiş
Bu nigīn-i nām-ı pākāndur Fuşūş
- 8 Hem me'ād u mebd-i irād idüp
Künfekānı remz-i tibyāndur Füşūş
- 9 Bir naḥ' l-veş olmaya mı zāt-ı pāk
Vaḥy-i Ḥaḳ ilhām-ı Yezdāndur Fuşūş
- 10 Zāhidān ḥuşḳ [u] ter [i] fehmi eylemez
Dürri meknün sırr-ı 'irfāndur Füşūş
- 11 Öyle bir sultāndur meczüb-ı Ḥaḳ
Nezd-i Ḥaḳdan aḥz olan kāndur Fuşūş
- 12 Dört kitāba tercümān olmuş meger
Şerḥ-i taḥḳīḳ eylemiş cāndur Füşūş
- 13 Hırz-ı cān olmaḳ revādur cāna bu
Derd-i cehle 'ayn-ı dermāndur Fuşūş
- 14 Şeyḥ-i ekber Kuṭb-ı a'zam ḡavş-i dīn
Nuṭḳ-ı pāki nuṭḳ-ı Raḥmāndur Fuşūş
- 15 Sālikān-ı rāh-ı Ḥaḳḳa nāndur
Teşnegāna āb-ı ḥayvāndur Fuşūş

²⁷⁸ YK 170a HM 210a

- 16 Kelb gibi ‘av ‘av iderse münkirān
‘İbret olmaz sırr-ı subhāndur Fuşûş
- 17 Rûy-ı eflākūn iki çeşm-i teri
Şemsdür (bir meşnevi) hem māh-ı tībāndur Fuşûş
- 18 Pek ğarīb oldu düşüp nā-ehline
Güyyā dünyāda mihmāndur Fuşûş
- 19 ‘Aşkî-yi dīvāneye ez-cān u dil
Cāndur hem cān-ı cānandur Fuşûş

279

Mef’ülü mefā’ ilü mefā’ ilü fe’ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Bu sihr ü füsün dīde-i mekkāre mi maḥşûş
Bu fitne-i engīz-edā yāre mi maḥşûş
- 2 Tāvūs-ı cenān ḥüsn ü leṭāfet şeh-i ḥüb-rū
Bu nāz u revīş şīve-i reftāra mı maḥşûş
- 3 Mest itdi nigāh-ı dil[i] yek ğamze-i ḥışmı
Te’şir-i leb-i la’l-i şeker -ḥāra mı maḥşûş
- 4 Şad-pāre olup şāneleyin sīne perīşān
Bu cevr ü ezā zülf-i siyeh-kāra mı maḥşûş
- 5 Şahbā-yı dilüm ḥūn ile pūr bezm-i çemende
Sākī bu kerem sāġar-ı dildāra mı maḥşûş
- 6 Şu virmededür dīdelerüm tīg-ı cefāya
Bilmem bu bizüm kaṭ’ -ı ser-i zāra mı maḥşûş
- 7 Biz ‘āşıkıyuz cūd-ı deri bende-i muḥtāc
Bu vaşl u nī’ am sofrası aġyāra mı maḥşûş
- 8 Rengīn-edā ma’ nī-i mevzūn şi’rlər
Bu dād-ı Ḥudādur heme goftāra mı maḥşûş
- 9 ‘Aşkî bilirüm bende hele faẓl u hüner yok
Aḥbāb-ı ḥased bende-i nāçāra mı maḥşûş

280

²⁷⁹ YK 170b HM 210b TA 204a

Gazel-i Hayal Be-hüsn-i Hal

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hāne-i ƙalbe hayāl-i yārdur mihmān-ı hāşş
Pāk ƙıl ƙırk-i sivādan geldī ol şultān-ı hāşş
- 2 Müjgānum ƙārüb-ı dergāh-ı der-i cennet-nişān
Reft ü rüb-ı hizmetidür bendeye ihsān-ı hāşş
- 3 Reh-güzār-ı yāra ƙan-efşān olaydı dīdemüz
‘İyd-ı vaşla bir daħi olsa idim ƙurbān-ı hāşş
- 4 Gerd-i pāyın kuhl idinsem dīde-i ma' lūluma
Yüz süreydüm āsitāna virseyidüm cān-ı hāşş
- 5 Şehd-i ikrār ile tölmişdur vücūdum hānesi
İsterem zenbūr-veş bir vahy bir imān-ı hāşş
- 6 Zümre-i nādāndan ƙarh eyle ism-i bendeñi
Eyle ihsān bendeñe luṭfuñla bir ‘irfān-ı hāşş
- 7 ‘Aşķi sekbān-ı der-i devlet-medāruñdur senüñ
Nīm-nigāh-ı iltifāta eylegil şāyan hāşş

281

Gofte-i Şikāyet Taleb-i ‘İnāyet

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Olmadı dil murğı dām-ı zūlf-i dilberden ḫalāş
Sīnem olmaz cevri yār u dost-ḫançerden ḫalāş
- 2 Nabz-ı ‘aşķı añlamış güyā ṭabīb olmuş baña
Olmadum bir gün güzel müjgan-ı neşterden ḫalāş
- 3 Jāle-i eşķüm n’ola men‘ itse tāb-ı ruḫlaruñ
Āfitāb eyler güli bu şebnem-i terden ḫalāş
- 4 Cümle te’lifāt-ı ‘aşķı ḫāfız olmak iş midür
Muşḫaf-ı ḫüsnüñ olaydum kāş ezberden ḫalāş
- 5 Ƙāni‘üm ḫüsni zekātın virse ihsān eyleyüp
Ben olurum derbider deryūze-i cerden ḫalāş

²⁸⁰ YK 171a HM 210b TA 204b

²⁸¹ YK 191a HM 211a TA 204b

6 Çetr-i zevk-i gülşen-i dildāra naşp eyler idüm
Dāmen-i ümmīdüm olsa ğussa-i şerden ħalāş

7 Rīş-i meşşātaya teslīm iden tıĝden geçer
Var mı olmuş ‘Aşķīyā mīkraż-ı berberden ħalāş

282

Gofte-i Tenbihāt Be-ehl-i Riyāzāt

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Maħrem-i rāz-ı dili fāş-ı enām eyleme şuş
Kışşa-i vaħdeti nā-ehle tamām eyleme şuş

2 Gūş iden kūtehi fehman saña kāfir dirler
İhtiyār elde iken tūl-ı kelām eyleme şuş

3 Zāhidā kaşduñ eger meclis-i rindān ise gel
Līk ol bāde-i ‘uşşāķ-ı ħarām eyleme şuş

4 Şāhib-i zūhd ü vera‘ ‘ilm ü ‘amel bende diyüp
Kendüñi ħaş bilüben ta‘n-ı ‘avām eyleme şuş

5 Bir ‘alāy ‘āşık-ı ħayrāna varup virme kesel
Fazluñ izħār iderek başt-ı merām eyleme şuş

6 Rīş-ħand olma şaķın eyle mura‘āt-ı edep
Nā-be-cā şoħbete meclisde devām eyleme şuş

7 Pend ise zāhide ‘Aşķī bu kadar besdür bes
‘Ālem içre anı sen zīşt-i be-nām eyleme şuş

[Ĥarf-i zād]

283

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ūlün
+ - + - / + + - - / + + - -

1 Beyān-ı nuţķ-ı pāküm feyz-i feyyāz
Ṭalep kıl cevheri terk eyle a‘ rāz

2 Ki sende maħfīdūr genc-i cevāhir
Ṭaleb kıl genc-i dilden hemçü murtāz

3 O gencde ger ğaraż var ise terk it
Ġarażdan ħalb-i efsād eyler a‘ rāz

²⁸² YK 171b HM 211a TA 205a

²⁸³ YK 171b HM 211b

- 4 Ğaraż rencdür degüldür genc-i cevher
Olur dilde bu rencüñ kunc-i emrāż
- 5 Ğaraż ümmü'l-fesāddur fitne-engiz
İşirmasun seni ol ' ayn-ı ' uzzāz
- 6 İder o bir ğaraż çün biñ temelluķ
Kıyās-ı başt idersün teng-i iķbāż
- 7 Ğarażla ħ̣ābda dil şanki mürde
Ğarażdan geçdügi dem bulur iķāż
- 8 Ğaraz ehli dem-ā-dem tepmeler yer
Ki güyā ayrı millet şey' -i irfāż
- 9 Ğarażla itse bir icrā-yı nefsin
Hudādan biñ belādur aña i' vāż
- 10 Ğaraż-ı pāmāl ider insānı āħir
Zemīn-veş rüyı olur cā-yı irkāż
- 11 Ecel peyki gelince kıl tefekkür
Kefenüñ biçer aħbāb elde mikrāż
- 12 Ecelle aldıĝuñ virmek gerekdür
Ezelden cisme rūħuñ ' ayn-ı iķrāż
- 13 İdüp ' Aşķı bu deñlü bende nuşhı
Gerek reddit gerekse eyle iķbāż

284

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ilün
+ - + - / + + - - / + + - -

- 1 Şaçuñ sünbül lebüñ mül verd-i' ' arız
Bu gülşende nedür bu virdi ' arız
- 2 Eger görmiş olaydı ħalk-ı ' ālem
Kıomaz şeydā ider bir ferdi ' arız
- 3 Ne gūne vaşf ider vaşsaf bilmem
Bunuñ veş görmemiş bir merdi ' arız
- 4 İdüp şebrenğ-i zülfin ħāle şemse
İki ebrūların gör kıurdi ' arız
- 5 Nazardan men' ider ol tır-i müjgān

²⁸⁴ YK 172a HM 212a

Nigāha geldi ‘ Aşkī gördi ‘ ārıż

285

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 La‘ l-i gülgünüñ senüñ mestāneye mülden ğaraż
Verd-i ruhsāruñ efendüm gonca-i gülden ğaraż
- 2 Gülsitān-ı bezmüne keşt ü güzār-ı ‘ aşıkān
Zülf-i şebbū-yı temāşā bāğ-ı sünbül den ğaraż
- 3 Dilde şad-revzen açar ey rüy-ı gül müjgān-ı hār
İntizār-ı maķdemüñdür zār-ı bülbül den ğaraż
- 4 Uzadup gerden şurāhı leblerin būs itmege
Bu teğāfüldür işi bu kaşd-ı kulculden ğaraż
- 5 Şir-i tab‘ -ı kuvvetüz meydān-ı nażma esb-rān
Hāme-i eş‘ār-ı ‘ Aşkī şimdi düldül den ğaraż

286

Gofte Naşāyih

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Eylemez sālīk olan ef‘āl-i şeyhe i‘tirāż
Kesb-i destidür mürīdün inbisāt u inķıbāż
- 2 Kār-ı ‘ aşka daħl ider mi ehl-i dil kāmīl olan
Feyzi arar daħl ile ‘ uşşāk olmaz inķırāż
- 3 Tutmuşuz dāmān-ı ‘ aşkı elde bir ħabl-i metīn
Rište-i ümmīd muħkem zerre gelmez intikāż
- 4 Cezbe-i Hāķķı görüp her kankı ruħda nāzırız
Eylerüz mir’āt-ı vaħdet ger siyāh u ger beyāż
- 5 ‘ Ālem-i ma‘nāya nisbet ‘ Aşķiyā fehm eyle kim
Ruħa bir tengī kafesdür āsumān ile ‘ irāż

²⁸⁵ YK 172a HM 212a TA 205a

²⁸⁶ YK 172b HM 212a TA 205b

^{2b} Feyzi: Feyz TA 205b

^{2b} olmaz: bulmaz TA 205b

Gofte Temennî Be-cenâb-ı Ğanî

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Kamu maḥlûka ermişdür serâser ni' met-i Feyyâz
Olan küfrân-ı ni' met ḳahr ider bu devlet-i Feyyâz
- 2 Degül nefes ve hevâya tebâ' itmek içün geldün
Ğaraḫ dünyâya gelmekden rızâ-yı rahmet-i Feyyâz
- 3 Şeri' at-ı dâmen tut ger rızâ ister iseñ muḥkem
Şaḳın aldanma şeyṭana budur bil sünnet-i Feyyâz
- 4 Nazar ḳıl şıḏḳla mirât-ı şer' a münḫarif olma
Görünsün zâtuña nûr-ı cemâl Ḥazret-i Feyyâz
- 5 Eger 'âşık iseñ ger pûte-i 'aşḳ içre var ḳal ol
Nühâs-ı cismi kimyâ it olasın ḳurbet-i Feyyâz
- 6 Yanup nâr-ı muḥabbetle vücûduñ maḥv idüp gelsen
Müyeşşer olmaz ey dil varlıguñla vuşlat-ı Feyyâz
- 7 Düşüp ḥum-ḥâne-i 'aşḳ içre zâtuñ 'ayn-ı 'aşḳ olsun
O demde fehmi ider 'âşık kemâl-i vaḥdet-i Feyyâz
- 8 Cemâl-i cennetinden bizleri redditmesün bir an
Cehennemden Ğaraḫ 'uşşâḳa ancak firḳat-i Feyyâz
- 9 Buyursun fevc fevc şahbâ elümde 'Aşḳî 'âşıklar
Beni sâḳî idüpdür bezm-i 'aşḳa ḳudret-i Feyyâz

Ğazel-i Na' t-ı Füyûzât-ı Rabbanî

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Eylese teşrîf ger taḥt-ı dile sulṭân-ı feyḫ
Şüphesüz ma' mûr ider elbetde ol vîrânı feyḫ
- 2 İnḳıbâz-ı 'ârız-ı dünyâ tasalluṭ eylese
Nîm-nigâh-ı iltifâtıyla olur ḥandân-ı feyḫ

²⁸⁷ YK 172b HM 212a TA 205b

²⁸⁸ YK 172b HM 212a TA 205b

- 3 Böyle bir feryād-resdür derd ü ğam üftādeye
Bir nazarla irişür ħandān ider giryān-ı feyz
- 4 Nakşibend eyler dil-i ‘ uşşāka şūr-ı ma‘ nevī
Şūret-i dildārını ol māni-i ihsān-ı feyz
- 5 Ger cünūd-ı der ü ğam endūh u miḥnet dilde būd
Ġalip āmed ceyş-i zevķi Ḥazret-i şāhan-ı feyz
- 6 Şöyle mirāt-ı dili zeng-i sivādan pāk ider
Eyleyip ‘ ālem-nümā şaykal-geri Yezdān-ı feyz
- 7 Böyle bir ḥazīk ṭabīb olmaz cihanda sālīke
Derd-i kabẓa mübtelāya irişür dermān-ı feyz
- 8 Kaṭre feyz ister iseñ tūt dāmen-i mürşidde bul
Qalb-i pāki mürşidānuñ sālīka ‘ umrān-ı feyz
- 9 Silk-i nazma dūr gibi goftār dizmiş ‘ Aşķīyā
Ḥāme-i pākūñ zebāna irişüp Ḥassān-ı feyz

[Ḥarf-i Ṭā]
289

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Muşḥaf-ı ḥüsnünde ḥālūñ dilrübā mişlü’l-nuḳaṭ
Levḥ-i rūyuñda yazılmış ve’ḍ-Ḍuḥā ve’ş-Şems ḥaṭ
- 2 Cepheñüz Seb‘ al-meşānī sūre-i Nūr ḥaddiñüz
İki ebrū cā-yı bismillahda ḥaṭṭ-ı bī-ġalaṭ
- 3 Nündür mu‘ ciz-beyān-ı fem kalemdür parmağūñ
Mazḥar-ı şakķu’l-kamerdür ḥilḳat-i Ḥaḳ ın nemaṭ
- 4 Cennet-i Firdevsden ḥüsn ü cemālūñdür ġaraẓ
Kej baķanlar vādi-yi veyle olanlardur saķaṭ
- 5 Dīn ü imāndur şehā ḥubb ü dāduñ ‘ āleme
Sevmeyen bed-kārı yaķsun dūzāḥ-ı nār-ı sıḥaṭ
- 6 Da‘ vi-yi İslām ile dünyā hevā şehvet-perest
Zāyi‘ -i din eylemiş ‘ indinde ġüyā bir laķaṭ

4^a dil-i: dili TA 205b

9^a dizmiş: düzmüş TA 205b

9^b pākūñ: çāpūk TA 205b

289 YK 173a HM 213a

3^b 54 Kamer 1. Âyet: “Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.”

7 ‘ Aşķī-ī dīvāne bilmez māsivāyī n’eydüġin
Hāķ Muḥammed Murtaẓa āl-i ‘ abā bildüm faķat

290

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Virür ol mihr ü māha revnak-ı ruḥsāreler ḥayyāt
Ki bir sulṭansın bende olur mehpāreler ḥayyāt
- 2 Alınca sīm-sūzen destine nāz u nezāketle
Deliklerden görünmez yer vücūdum pāreler ḥayyāt
- 3 Alınca destine miķrāz-ı ‘ aşķın biñ melāḥatle
Dem-ā-dem ṭurmayup kālā-yı ‘ ömrüm pāreler ḥayyāt
- 4 ‘ Acep mi atlas-ı cismüm sürünse ḥāk-i pāyinde
Ser-i ġaltān-ı tiġuñ lā-yu‘ ad bī-çāreler ḥayyat
- 5 Bu ‘ Aşķī bendeñ oldı sīne-bend it ķand-i la‘ lüñden
Şuvār dil-teşne-i vaşluñ ile bīmāreler ḥayyāt

291

Gofte-i Nā-yāb Be-yār-ı Nā-yāb

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Destine aldı ķalem yār beyān eyledi ḥat
Āyet-i ḥüsnini tefsīr ü ‘ ayān eyledi ḥat
- 2 Ḥāme ta‘ bir-i ġalaṭ itmege baş kesmişdür
Ḥışmla ķıldı nazar şakķ-ı zebān eyledi ḥat
- 3 Nāleden jāle döker çeşm-i felek berg-i güle
Surḥ ile düşman olup sūd u ziyān eyledi ḥat
- 4 Āb u tāb-ı hüner-āmūz-ı edeb gülden alup
Çeşm-i aġyāra bu esrārı nihān eyledi ḥat
- 5 Varaķ-ı mihrini pā-bend-i Şīrāz eylediler
Çekdi saṭra bu siyah-ḥün-yamān eyledi ḥat

²⁹⁰ YK 173a HM 213a TA 206a

^{3b} ḥayaṭ: ḥayaṭ TA 206a

²⁹¹ YK 173b HM 213b TA 206b

^{1b} tefsīr ü: tefsīr-i TA 206b

^{4a} Āb u: Āb-ı TA 206b

6 Āyet-i Nemli yazar hüsne yārūñ hāme
‘Aşkī bu remz ile hoş-vaşf-ı civān eyledi haṭ

292

Ġazel-i Nā-sufte Mervārīd-āsā

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ḥasretūñle dilrübā eşkūm revān mānend-i Şaṭ
Baḥr-ı ‘aşka dalmışam sevdañ ile güyā ki baṭ
- 2 Vādi-i firḳatde giryān eyleyüp şām u seḥer
Ya revā mı sīneye çeksün seni dīv-şıfaṭ
- 3 Olma maḡrūr raḥm kıl üftāde-gān-ı ḥasrete
Ḥāne-i ḥüsnūñ gelüp vīrān ider bir gün o ḥaṭ
- 4 Ṭurre-i ṭarrār-ı memdūduñdadur kām-ı heves
Şāhid-i şıdkum bu mışra‘ rüyum-aşā bī-nuḳat
- 5 Bende-i ḥalka-be-güşūñ ‘Aşkī ey dilber senūñ
İster āzād it beni ister isen bir pula saṭ

293

Gofte Ber-Revīş-i Naşāyıḥ

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nice bir bu nās ile ey dil bu deñlü iḥtilāṭ
Şīb geldi rişūñe bulmaḳda cismūñ inḥiṭāṭ
- 2 Kıl teveccūh kıble-i āmālūñe yād it Ḥaḳı
Tābekey bigānelerle rüz u şeb bu irtibāṭ
- 3 Aḳ u muḥtāc gūşe-i vaḥdetde giryān ol müdām
Tā irişe cānib-i Ḥaḳdan saña nūr-ı simāṭ
- 4 Gel ṭarīḳ-i ‘aşka gitme zühdi eyle iḥtiyār
‘Āşık olmaḳ müşkil işdür çoḳdur anda iştirāṭ
- 5 Her seḥer ‘Aşkī du‘ā it eyle bu resme niyāz
İ‘ṭinā ḥüsnü’l-‘amel hem vehdīna nī‘me’s-şıraṭ

²⁹² YK 137b HM 213b TA 206b

²⁹³ YK 173b HM 213b TA 207a

^{3b} nūr-ı: nūrdan TA 207a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Hâtırumdan çıkmadı gitdi o cānānum Hāfız
Bilmenem kimle gezer nevrete hūbānum Hāfız
- 2 Hâtır-ı hāli hayāli naķş çün faşş-ı nigīn
Raḥne-dār itdi beni ğurbetde bil cānum Hāfız
- 3 Kāle-i vaşlum felek ğaddarı yaġmalar idüp
Zevķümi sürdi çıkardı ceyš-i hicrānum Hāfız
- 4 Nīm-nigāh-ı iltifātuñla tesellī dil idüm
Kanda qaldı bilmenem ol tır-i müjgānum Hāfız
- 5 Hasret-i Yūsuf görmez oldı bu Ya' kūb-ı dil
Pırehen bŷı bu derd ü hıcre dermānum Hāfız
- 6 Ayrı düşdüm ravza-i bāġuñdan ey bülbül-nevā
İrmez oldı gūş-ı hūşa nuţķ-ı Yezdānum Hāfız
- 7 Sŷre-i Nemli okurdum muşhaf-ı haddüñde ben
Dilde maḥfŷz dıdeden oldı bu nihānum Hāfız
- 8 Raḥm iderdi görse ol Mışr-ı belāda çekdügüm
Rŷz u şeb zār u figān u dıde-giryānum Hāfız
- 9 Hāk-i pāya 'arz-ı hāl İtdim ümīdim 'Aşķiyā
Nā 'il olmakçün cevāba yazsa sultānum Hāfız

Mef' ŷlŷ mefā' ilŷ mefā' ilŷ fe' ŷlŷn

- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Bir cum' ada kürsīde imām eyledi vā' iz
Nā-puḥteye tefhīmini ḥām eyledi vā' iz
- 2 Meclisde görüp yār-ı bedi' İtdi beyānı
Hāş ŷzre hemān 'atfını 'ām eyledi vā' iz
- 3 Ve'l-leyl diyüp zŷlf-i siyāh müyını tefsīr
Uzattı sözi şevķile şām eyledi vā' iz

²⁹⁴ YK 174a HM 214a

²⁹⁵ YK 174a HM 214a TA 207a

- 4 Ve's-Şems diyüp kaşd-ı ruḥ-ı yāre süzüldi
Ebrûlara ta' bir-i ğamām eyledi vā' ız
- 5 Ve'n-Necm diyüp dāne-i ḥālūne işāret
Nev-māh-ı cemāliyle nızām eyledi vā' ız
- 6 Ve'l Feth diyüp sīne-i bendin ider imā
Kurb āyetini vaşla maḳām eyledi vā' ız
- 7 Ve'l Fecr diyüp maṭla' -ı envār-ı cebīnin
Şubḥ u şafaḳa ğamze benām eyledi vā' ız
- 8 Biñ āl ile cer eyledi erbāb-ı taşarruf
İ' lāl ile ḳaldurdu ḳıyām eyledi vā' ız
- 9 Ol mantıḳ-ı firifte ile çekdi ḳıyāsa
Şuğrā ile kübrāyı merām eyledi vā' ız
- 10 Pergel çekerek rab' -ı vişālūnde sūtürlāb
Ḳavs-i emeli sīnede tam eyledi vā' ız
- 11 Muḥtāc mı olur tab' -ı selīm meyl-i ' arūza
Bir baḥr-ı tavīl ḥabn-i ḥıyām eyledi vā' ız
- 12 Mey buldı bahāsın giderek añladı vā' ız
Bir ḳatresini ḥalḳa ḥarām eyledi vā' ız
- 13 Bir rûze-i rûz dāmen-i vuşlat ele girdi
Çāk eyledi iftār-ı şıyām eyledi vā' ız
- 14 Bir şey ki ḳazā mümkün olur anda cevāz var
Bu zu' mla yār ile ta' ām eyledi vā' ız
- 15 Meclis iricek āḥire ol Lūṭī Efendi
Egri oturup toğrı kelām eyledi vā' ız
- 16 Bāğ-ı İremüñ açdı ḳapusın kerem ehli
Menzil-gehini Dār-ı selām eyledi vā' ız
- 17 Dūzaḥda lezā çāhına atdurdu baḥīli
Ḳa' r-ı dūzaḥı kendi maḳām eyledi vā' ız
- 18 Ümmīd-i ' aṭā ile du' ā itdi ser-ā-pā
Aldı ne ise bezmi temām eyledi vā' ız
- 19 Şatdı dīni dünyāya bu kürsī-i fenāda
' Aşḳı diyemem misk-i ḥitām eyledi vā' ız

6^b maḳam: be-kām TA 207a

Gazel-i Şive-i Pend Berā-yı ‘Āşık-ı Gül-bend

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Kıskanup nādān iderler zümre-i ‘irfāna ğayz
‘Ārif-i billāh olanlar eylemez nādāna ğayz
- 2 Hayr u şerri Haḫ Te‘ālādan bilüp āzādeler
Haḫḫa vāşıl olmuş anlar eylemez bir cāna ğayz
- 3 Medrese küncinde taḫşīl eyleyenler vesvese
Kıyl u ḫāl ile ider baḫş ü cedel merdāne ğayz
- 4 Evliyā taḫt-ı ḫıbābı sırrına maḫzar degül
‘İlmine mağrūr olup bilmez ider Yezdāna ğayz
- 5 ‘İlm-i nāvi‘ cümleden ednā görendür nefsin
Haḫḫı bilen eylemez hiçbir gedā sultāna ğayz
- 6 Medḫ ü zemminden ne bāküm var ḫalender-meşrebem
Haḫḫ-ı ‘ālem eylesün bu ‘Āşḫ-ı divāne ğayz

Gofte Berā-yı Def -i Şıḫlet

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Cism-i nā-pāk pelīd-i dīv-i aḡyār-ı ḡalīz
Ḳoyma dilber bezm-i zevḫe rū-yı murdārı ḡalīz
- 2 Pāy-ı şūmu ḫard-ı şād eyler kesel-i irāş ider
Meclis-i yārānda bed-ḫehre vü güftār-ı ḡalīz
- 3 Māni‘ -i vuşlat olup üftāde-gān-ı ‘āşıḫa
Sīnesi kīn ü ḫasedle tolu mekkār-ı ḡalīz
- 4 ‘Āşıḫı pīrāhen-āsā sīneḡe çek söylemez
Dosta teslīm-i zamān itmiş degül kār-ı ḡalīz
- 5 İhtiyār itdim selāmet dād-ı Haḫḫdur ḫab‘uma
Söylemez ‘Āşḫı nazar ḫıl hīḫ eş‘ār-ı ḡalīz

²⁹⁶ YK 174b HM 215a TA 207b

²⁹⁷ YK 175 HM 215a TA 208a

^{1a} pelīd: raḫīb TA 208a

Na^c t-1 Hıffazān-ı Mahbūban-ı Zaman

Fe^c ilātün fe^c ilātün fe^c ilātün fe^c ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Bir perī hoşka dehān hūbı şadādur Hāfız
Çār-dih sāline girmiş ne şafādur Hāfız
- 2 Zülf ü ruhsārına ruḡ zülfüne āşüfte olup
Şarılup birbirine iki hevādur Hāfız
- 3 Bir gören la^c lini mestāne olur haşre degin
Çeşm-i müjgānı dile tır-i kazādur Hāfız
- 4 Bülbül-i bāğ-ı cenān reşk ider āvāzesine
Gül töker bergini güş it ne nevādur Hāfız
- 5 Sūre-i Nūrı okur muşhaf-ı hüsnişirde o şüh
Şemsi şermende ider nūr u ziyādur Hāfız
- 6 Kūdek-i ṭab^c ı anuñ mektes-i cevrinde hemān
Okumış āyet-i zulmi ne revādur Hāfız
- 7 ‘Aşķī raḥm eylemez ol ‘āşık-ı efkendesine
‘Ādeti ḥışm u sitem cevr ü cefādur Hāfız

[Harf-i ‘Ayn]
 299

Fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Muḥlişāne münkirün kālīvirür elbet şudā^c
Bezme koyma gelmesün kim eyler anı istimā^c
- 2 Ehl-i hāle kāl te’sir eylemez bī-hūde söz
Ḥaḡ diyü ‘inād ider düşer miyāna çok nizā^c
- 3 Cāhil-i bed-hū denī alçaḡ ḥamaḡat-pişedür
Arḡada ḡar gibi ḡulın ḡannider a^c lā metā^c
- 4 Hırķa şāḡib-i cedel zahrinde bir pālān-ı ḡar
Münkirān-ı bed-ḡarān görüp ider mi imtinā^c
- 5 Diyü mel^c ün mest-i ‘aşķa münkir olmak şānıdur
Bu semā^c -ı vecd-ḡāl ḡannitme dirler iştinā^c

²⁹⁸ YK 175a HM 215a TA 208a

²⁹⁹ YK 175a HM 215b

- 6 Gerdiş-i çarh-ı felek baş üzre hep zevk-ı semâ⁶
Rûz u şeb gör çarhdan bulur dem-â-dem irtifâ⁶
- 7 Münkîr ol zevk-ı semâ⁶ -ı aşk[ı] idrâk eylemez
Sa'y-ı bîhûde nazarla eylemez hiç inkıtâ⁶
- 8 Münkîr-i bî-ma⁶ rifet dergâha şeyh oldum diyü
Eylemiş zevk-ı semâ⁶ -ı vecd başka ihtirâ⁶
- 9 Münkîr-i merd-i Hudâ⁶ ayn-ı münâfık⁶ ad olur
Hâyin ü kezzâb u müfsid⁶ ahd-şiken şâhib-hudâ⁶
- 10 Münkîrân pisdür ırak olmak o pisdin yeg revâ
İster iseñ cem⁶ a virsün tefrika it ictimâ⁶
- 11 Münkîrân Sâmir gibi olmuş⁶ adû-yı mü'minân
لَا مِسَالٍ⁶ 'dan emr ider kendü içün ez-indefâ⁶
- 12 Büm-veş şüm-çehredür ol münkîrân-ı bed-nazar
Mağdemi itmiş harâb kaşr u sarây u çün biğâ⁶
- 13 Münkîrânüñ ahmağı nâr-ı fiten ikâd ider
Yağmış ol âteşle şehr-i merdmân hayl-i ziyâ⁶
- 14 Ol cenâbet-ker ider hayr-ı menî da⁶ vâsını
Şorma benden münkîrândan şor menî bahş-i cimâ⁶
- 15 Şeyh seg şüretde münkîr seg velî şeytân-veş
Ol sebebdin serkeşân pâşâlar eyler ittibâ⁶
- 16 Şeyh bir deccâl-i hardur şürete zînet virüp
Har gibi dağmış ceres gerdâna kızb ile meşâ⁶
- 17 Gâlib olmuş şeyh-i câhil mürşid-i⁶ allâmeye
Şeyh diyince bir tutarlar cümlesin ehl-i semâ⁶
- 18 Şeyh Şâdık vâriş-i Peyğamber ü hem Murtażâ
Mâsivâdan zâhir ü batın bulandur inkıtâ⁶
- 19 Aşk-ı bilmez nîk ü bed zevk u şafâ eyler semâ⁶
Ol tecellî zevk-ıni görmüş özinden inhılâ⁶
- 20 Girmişem dükkân-ı aşka eylerem bey⁶ ü sırâ
Şorsalar nedür metâ⁶ uñ ben direm Aşk-ı bizâ⁶

11^b 20 Taha 97. Ayet Musa: Defol! dedi, artık hayatın boyunca sen: "Bana dokunmayın!" diyeceksin. Ayrıca senin için, kurtulamayacağın bir ceza günü var. Tapmakta olduğun tanrıya da bak! Yemin ederim, biz onu yakacağız; sonra da onu parça parça edip denize savuracağız!

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey muhabbetden sirişt olmuş be-evvel ıştırınā' Bī-naẓīri sen gibi itmiş mi şun' -ı iḥtirā'
- 2 Sen için levlāk bu gūş-ı muhabbet diñledi Cüz'-i kül olmazdan evvel itmiş idüm istimā'
- 3 Ruḡlaruñ ' ayn-ı muhabbetden olup ez-ibtidā Gözlerüñ nūr-ı meveddetle küşādur bī- nizā'
- 4 Salṭanat-ı şāh-ı ḡasen cümle müsellemdür saña Āb-rūyuñdan senüñ cennet kesilmişdür bīkā'
- 5 Hūblar şāh-ı melāḡat senden almış āb-rū Sen melāḡat-kānısıñ senden iderler intifā'
- 6 Gözlerüñ sen rüşenisin tābdur ḡāl-i siyāh Cennet-i Firdevsi kendüm kevnüñe virdüm metā'
- 7 Cennet ehli cennet ister isterem ben zātuñi Cümleden a' lā baña zātuñla itsem ictimā'
- 8 Sidre vü Ṭubā nedür fārıḡ kıyas itmeme saña Revnaḡ-ı zāt-ı cemālüñ ḡadde virmiş irtifā'
- 9 Kim ṭalep itse naẓīr-i ḡüsnüñi bu dehrde Bu ṭalep ' ayn-ı muḡāl ü mümteni' ez-imtinā'
- 10 Hep senüñçün nūh felek açmış gözin rüşen idüp Bī-tevaḡḡuf rüz u şeb çarḡ-ı zamān eyler semā'
- 11 ' Aşḡi hem-demdür senüñ derbānuñ ile ḡayli sāl Yā Resūlullāh şefā' at bendeñe yevmün-nizā'

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Yā Resūlallāh nedür bu dīde giryān elvedā' Böyle mi me'mül iderdi bende iḡsan elvedā'

³⁰⁰ YK 176a HM 216a

^{6b} Firdevsi: Firdevs HM 216a

³⁰¹ YK 176a HM 216b

- 2 Ravza-i cennet nişānuñdan aman dūr olmadan
Rāzıyam itsün vücūdumdan benüm cān elvedā^ç
- 3 Ni^ç metüñ dil zāhir ü bāṭın olup perverdesi
Ṭāḳatım var mı disem maḥbūb-ı sübhān elvedā^ç
- 4 Bū-yı müşk ü ^ç anber-i sarā turāb-ı aḳdesüñ
Kuḥl iderken dīdeme āmed be-fermān elvedā^ç
- 5 Es-selātü vesselām ey ma^ç den-i şıdḳ-ı rusul
Böyle dirken rū-be-rū lāyık mı gūyān elvedā^ç
- 6 Bende-gāna gel kıyās itme beni bī-kes ḳulam
^ç Āciz ü muḥtāc u mücrim sende mihmān elvedā^ç
- 7 Ben gibi hiçbir milelde ^ç āṣīmücrim kimse yok
Bādi'-i ^ç işyānum oldı āh-ı hicrān elvedā^ç
- 8 Raḥmeten li'l-^ç āleminsin dergehüñ itdim penāh
Çıḳaram Kehf-i emāndan zār u nālān elvedā^ç
- 9 Dest-gırüm ol hūzırda hem seferde yā Resūl
^ç Aṣḳī bendeñ işte gitdi şāh-ı sulṭān elvedā^ç

302

Fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Her ne ise emrüne ez-cān u dil oldı muṭī^ç
Bendeñe ol rüz-ı maḥşerde efendüm tek şefī^ç
- 2 Ḳurb-ı ^{أَوْ أَدْنَى} 'ya şāh-ı bī-bedelsin lā-cerem
Enbiyālardan senüñ şānuñ refī^ç - ender- refī^ç
- 3 Hālūmi ^ç arz itmege ḥācet mi var sulṭānuma
Zāt-ı pāküñ maẓhar-ı ism-i Başır ü hem Semī
- 4 Vuşlatuñ arzu ider dil-ḥaste hicrūñle müdām
Gülşen-i bāğ-ı cinānda ḥūşe-çīn olsun serī^ç
- 5 ^ç Aṣḳī mücrim bendeñi şād eyle ^ç afvuñla amān
Ḥürmetine Ḥaẓret-i Şıddıḳ u Fāruḳ zacī^ç

³⁰² YK 176b HM 216b

²a 53 Necm 9. Ayet O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sūz-ı dilde dāğ-ı hicrānuñ beni itmez vedā'
 Az göründi gözünñe it zaḥm-ı diger ihtirā'
- 2 Āşikāre söyle düşmanlık neden ey müdde'î
 Ya kavî düşmān idüm birden ola kaṭ' -ı nizā'
- 3 Münkir-i mürdāna söyle merd-i Ḥaḳ nasıl olur
 Vaşfinı merd-i yaqinden eylemiş mi istimā'
- 4 Derd-i serdür münkirānuñ enker-i esvātı hep
 Bir ḳadem-i aḳdem anı ḳatlı iyle virdi pek şudā'
- 5 Mutrib-i 'āşık-nüvāzlar nağme-i 'uşşāḳ ider
 Bezme gelsün 'āşıkān itsün nağamdan intifā'
- 6 Görmemiş Mısr-ı cihān sen-veş ġarīzi görse ger
 Kendini Yūsuf virürdi ḥüsnüñe mişlü'l-metā'
- 7 Salṭanatda görse Yūsuf meh cebīnünñ lā-muḥāl
 Cān ile çāker olurdu kıymeti bir iki sâ'
- 8 Ḥāşıl-ı 'ömrüm benüm bir ḥurmadur ez-naḥl-i cān
 Köhne olup nā-tüvānum bulmadum hiç irtifā'
- 9 Ergānun bu naḥlden ḥāşıl imiş fehmi eyledüm
 Anuñiçün 'Aşḳî efgānuñla ṭolmışdur bika'

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Temāşā-yı cemāle dīde-i giryān olur ḳānî'
 Bu nūr-ı sūziş-i 'aşḳa dil-i sūzān olur ḳānî'
- 2 Ḳanā' at Ḳafını 'Anḳā idinmiş āşiyān-ı mā
 Cefāsuz 'uzleti bir şey mīdür nısvān olur ḳānî'
- 3 Bu Ḳāf-ı ḳuvveti ser-rişte-i 'aşḳa ṭaḳup 'āşık
 Atar başdan bu tāb-ı heşte-i arslan olur ḳānî'

³⁰³ YK 177b HM 217a

³⁰⁴ YK 177a HM 217a TA 208b

3^a ḳuvveti: ḳuvvet TA 208b

4 Bu deñlü kuvvetümle tār-ı zülfünde esir oldum
Gören āzāde hālın bülbül-i nālān olur kāni^ç

5 Beni i^ç dām iderse tīr-i müjgān ile ol cānān
Degül ^çadālaruñ ^çAşkī kamu yārān olur kāni^ç

305

Ġazel-i Firķat-engīz

Fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Külbe-i tārīk-i aḥzānum dem-ā-dem bī-şu^ç ā^ç
İn^ç ikās-ı nūr-ı rüyından bulaydı iltimā^ç

2 Bilmenem ālūde-i dāmān-ı çirk-i cürmden
Ol ḳudūm-ı pāk bizden eylemişdür imtinā^ç

3 Nefs-i nā-fer-cāmımız bāb-ı vişāle ser-furū
İtmedi serkeş serāb-ı teşne-dil-veş intifā^ç

4 Şöyle bir pūr-fitne vü āşūb-ı devrāndur o kim
Zīr-i destinde esir olmuş hezarān bī-nizā^ç

5 Men ne-mī-dānem ki in berbād-hāl tābekey
Mī-reved ey ^çAşkīyā tā kim beyābed iltimā^ç

306

Gofte-i Berā-yı İnķitā^ç -ı Ṭama^ç

Fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Eylemez ^çākıl olan bu çirk-i dünyāya ṭama^ç
Eyler ilķā başını elbetde ḡavgāya ṭama^ç

2 Ḳıl ḥazer meyl-i ḥarām itme eger sevdā-geri
Ḳāni^ç ol bir nebze sūd itme kimyāya ṭama^ç

3 ^çĀşıķ ol terk eyle varı ister iseñ rahatı
Eyle var cānān elinden ṭolu şahbāya ṭama^ç

4 Mest-i Ḥaķ ol dest-i ḡayrıda ḥutāma bakma hīç
Eyle sen ez-cān u dil iḥsān-ı Mevlāya ṭama^ç

³⁰⁵ YK 177a HM 217b TA 208b

³⁰⁶ YK 177a HM 217b TA 209a

5 Bezl-i sa'y-ı kudreti herkeslerüñ bir gūnedür
‘Aşķi-i dīvāne itdi yār-ı sevdāya tama‘

307

Vedā‘ İyye Be-hāk-i Pāy-ı Cenāb-ı Risālet-meābı

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Pīşgāh-ı Fahr-ı ‘ālemden ne müşkilmiş vedā‘
Can vırsem olmasaydum ravzasından inķıtā‘

2 Can da fırķat dilde hicret gözde eşk-i ḥasreti
Tende sıḥḥat selb olup hem başda irāş-ı şudā‘

3 Sāyesinde emn-i rāḥat hem şefi‘-i āḥiret
İki dünyaca baña ḥāşıl idi çok intifā‘

4 Kesmem ümīd-i recāmı dergeh-i feyyāzdan
İnşā‘allah kim müyesser eyler Allāh ictimā‘

5 Ney gibi sinem şadāsı çıkısa vuşlat günleri
Āh ideydi cennet-i kūyuñda ‘Aşķi bir semā‘

308

[Harf-i Ğayın]

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Hem-dem-i feryādum oldu ey perī hicrūñde dāğ
Nār-ı ḥasret sıḥ-ı ‘aşķuñla urur dāğ üzre dāğ

2 Dāğdan ḥār-peşte dönmişdür vücūd-ı nātuvan
Raḥm idüp bu dāğ zenlikden güzel itmez kırāğ

3 Seyr-i gülgeşt ü kenār itmey ḥużūruñdan senüñ
Cennet-i a‘lā kerem-kün baña ravzañ bāğ u rāğ

4 Hiç ḥayāl ü ḥāṭıra gelmezdi bezmüñden firāk
Şāh-ı ‘aşķ urmuşdı dest ü pāyuma muḥkemce bağ

5 Ceyş-i ‘aql u fikrüm oldu ke’l-cerād-ı münteşir
İḥtiyār-ı ḥiss ü idrāk qalmadı fārığ dimāğ

6 Ta‘ne-i bī-dīn-i ‘adā oldu bu fırķat baña
Şaḳḳalum yanmış baña dur yaḳalım dīrler çerāğ

³⁰⁷ YK 177a HM 217b TA 209a

³⁰⁸ YK 177b HM 218a

- 7 Cehlden münkir olur bu hālet-i vicdānumı
 ‘ Ālim-i bī-ma‘ rifetler kālī hemçün kāl-i zāg
- 8 Düşmemişler nār-ı ‘ aşk-ı iftirāka cāhilān
 Zevk-i ‘ aşk u vuşlatı bilmez olar tab‘ ı kelāg
- 9 Rūh-ı pāk-i Faḥr-ı ‘ ālem rehberümdür her mekān
 Sen kıyas itme tehīdūr ‘ Aşkī-i şāhib-belāg
- 10 Dīde-i dünyā ile ol hāke ruḥsūde olup
 Söylemişler oldu ‘ Aşkī bilesin ol demde zāg

309

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Cān ile nāzın çeküp cānāneden kılmam ferāg
 Ten içinde rūḥum ol bir dāneden kılmam ferāg
- 2 ‘ Aşk ile murğ-ı semender olmışam bāküm nedür
 Cāyımız āteş-gede sūzāneden kılmam ferāg
- 3 Serfurū itmem denī dergāhına sultān ise
 Dest-cūdı baḥş-ı Ḥaḥḥ sultāneden kılmam ferāg
- 4 Nūr-ı ruḥsārın görüp şebrenḡ-i zülfe bend olup
 Rāzıyam zencīrine dīvāneden kılmam ferāg
- 5 Şem‘ -i cismi meclis-i cānāneye naşib eyledüm
 Yār için aḡyār ile pervāneden kılmam ferāg
- 6 Mestiyüz rüz-ı ezelden ḥaşre dek ol yārumuñ
 La‘ l-baḥş-ı zevk-ı leb peymāneden kılmam ferāg
- 7 Kārger olmaz naşīḥat ‘ Aşkī-i mestāneyem
 Ḥoşnudum ben gūşe-i meyḥāneden kılmam ferāg

310

Gofte-i hicrānı be-bāg-ı cānānī

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dil olaldan ravza-i Firdevs-ārādan ırāg
 Şıyḡ-ı fırkat açdı cāna sīnede dāg üzre dāg

³⁰⁹ YK 177b HM 218a TA 209a

^{3b} sultāneden: raḥmaneden TA 209a

³¹⁰ YK 178a HM 218b TA 209b

- 2 ‘Aynuma gelmez şafā āh eylerem ben şubḥ u şām
Sensüz ey dilber baña dūzaḥ olupdur bāḡ u rāḡ
- 3 Dilrübā şāyeste mi pūf-kerde-i hicrān ola
Dest-i luṭfuñla uyanmış sāyede bu bir çerāḡ
- 4 ‘Andelib-i gülşen-i vaşluñda dil ārām iken
Hicr-i ḡurbetde revā mı hem-nişīn olsun bezāḡ
- 5 Cām-ı vaşlı itme ‘Aşkī bendeñüzden sen dırīḡ
Fırkatūñle şöyle bir metsem ki tutmaz el ayaḡ

311

Gofte-i ‘Ārifāne

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Küfr-i zülfüñ var iken zünnārdan olmam ferāḡ
Yād-ı la‘ lüñ var iken ḡumārdan olmam ferāḡ
- 2 Kadd-i şemşāduñ görüp kıpsa kıyāmet başuma
Rūz-ı maḡşerde daḡī efkārdan olmam ferāḡ
- 3 Bī-ḡired pend itmeyüñ terk-i belā-yı ‘aşḡdan
Ḥīle-i aḡyār ile ben yārdan olmam ferāḡ
- 4 Ḥāk-i pāyinde sürünse ḡār u ḡas-veş bendesi
Tā ölünce dāmen-i ḡünkārdan olmam ferāḡ
- 5 Varsa tertīb-i divān itmek durur ‘Aşkī merām
Bir tesellidür bu dem eş‘ ārdan olmam ferāḡ

312

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 ‘Acāyib teşne baḡş-ı pūr-‘ aṭādur belde-i Rābiḡ
Cinān-āsā ziḡī zevḡ u şafādur belde-i Rābiḡ
- 2 Kudūmūñ ḡuş idince şehsüvār-ı enbiyānuñ bu
Cemālin ferş idüp bir ḡāk-i pādur belde-i Rābiḡ
- 3 Ḥarāret şanma zāhid gördüḡüñ germiyyeti anda
Yanar ‘aşḡ-ı Muḡammedle becādur belde-i Rābiḡ

^{2b} bāḡ u: bāḡ-ı YK 178a HM 218b

³¹¹ YK 178a HM 218b TA 209b

³¹² YK 178a HM 218b

- 4 Budur bil cilvegāh-ı şāh-ı mülk-i فَادْخَلُوهَا خَلِيدِينَ
Belī hem mahbiṭ-i peyk-i Ḥudādur belde-i Rābiğ
- 5 Tecerrüd ʿāleminde mürşid-i kāmīl bunuñ veş yok
Gelen tecrid-i terk-i māsivādur belde-i Rābiğ
- 6 Bu *mūtu kable mevfūñ* sırrına mazhar-nişān olmış
Kefen ber-düşdur naqş-ı rızādur belde-i Rābiğ
- 7 Budur ḥall-i ḥarem emr-i Ḥudā taʿzīm için beyte
Ḥarām eyler helālī pür-każādur belde-i Rābiğ
- 8 Olanlar bend-i iḥrām-ı miyān müznib kuşūr ile
ʿUşāt-ı ümmete maḥv-ı mamezādur belde-i Rābiğ
- 9 Bu bir cā-yı icābet-gāhdur ṭurma tazarruʿ kıl
Sirişkūñ dök ki maḥbūluʿl-duʿādur belde-i Rābiğ
- 10 Leb-i lebbeyk-zen-i feryād ile düş rāh-ı maḥşūda
Der-i ʿulyā-yı Kaʿbe ibtidādur belde-i Rābiğ
- 11 Tekāsül itme ey dil bend-i iḥrām ol duʿā eyle
Kābül eyler Ḥudā ḥācet-revādur belde-i Rābiğ
- 12 Ḥaḳīr-i bī-nevāyem bende-i efkende mazlūmam
Meded nuşret diler bu ʿAşķiyādur belde-i Rābiğ

[Ḥarfi-i fa]

313

Müfteʿ ilün fāʿ ilün müfteʿ ilün fāʿ ilün

- + + - / - + - / - + + - / - + -

- 1 ʿAşķ u muḥabbet bize geldi selefʿan ḥalef
Māder-i āb-zādeyem ben degül āb-ı nuṭef
- 2 Ādem-i Ḳudsī-demem ʿaşķa düşen Meryemem
ʿAşķ-ı füzūnter ne kim bir iki üç ber-ṭaraf
- 3 Her ki dem Ādem midür hem-dem-i men ol durur
Cümle dem andan bulur ʿizz ü vaḳār u şeref

4^a 39 Zümer 73. Ayet: “Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler.”

6^a mūtu kable: “Ölmeden önce ölünüz.” (Hadis-i Şerif)

313 YK 178b HM 219a

4 Baħr-ı revāndur o dem cümle zidem aķdemem
Ādem-i dūr mişl hem dūrci anuñ ol şadeḡ

5 Olmayıcaķ zinde-dem ol dem-i aķdem degül
Sırr-ı velāyet-şinās ol dem-i şāh-ı Necef

6 Ol dem-i Aħmed talep sırr-ı muķaddes demi
Oldı eħaddan bu dem gerçi bu sır müktenef

7 ‘ Aşķ u muħabbet yakīn dem içün oldı güzīn
Dem durur īmān u dīn ġayr-ı milel çün şegaf

8 Dem ki ola ħarf u şavt istemez anı Kelīm

Güş idesin bī-nidā ez-dem-i Hāķķ لَا تَخَفْ

9 Dem ola ādem-şinās ādem-i bī-çün zinās
Cevhere itme kıyas nezd-i bu demde ħazef

10 Şūret-i ādem yapan ben idüm ol demde dem
Ādem-i demdür ‘ adem şimdi vücūdı hedef

11 Dem ne bilür gāv ü ħar diñle beni ey puser
İstemedi dem olar istediler cū ‘ alef

12 Dem ki degül āb u nān ekl idesin ey falān
Ol ki dem-i kāfirān işm olur zār-ı ħayf

13 Dem talep it dü-cihān yokdur ādem çün dükān
Kāb-ı dem evvel hemān ‘ Aşķī gibi ez-ħaref

14 Her ki teberrük talepi tībeden ister ise
Nażm-ı bu ‘ Aşķī çüdüür aħz ideler pek tuħaf

15 Her ki bu nażmum okur zevķ-ı muħabbet bulur
Kendüde olmaz olur köhne sebaķ ez-selef

16 Ĥar ne bilür çü şaman nażmumı atma amān
Fehm idemez ķaltaban şoñra idersin telef

17 Kāle yakūlü dīmiş adını ‘ ālem ķomış
‘ İlm-i ledunni ķo düş nerde bilür dil-kesef

18 ‘ İlmi İlāh dām idüp kendüñi bed-nām idüp
Şorma o bilmez yakīn nüktesini *men* ‘ aref

8^b 28 Kasas 31. Āyet: “Ve "Asānı at!" (denildi). Musa (attığı) asâyı yılan gibi deprenir görünce, dönüp arkasına bakmadan kaçtı. "Ey Musa! Beri gel, korkma. Çünkü sen emniyette olanlardansın" (buyuruldu).”

19 Dīni olup sīm ü zer manşıb u cāh dīr gezer
Rāḥatı yok derbider şanki o Şeyḥu'l-mülef

20 Bezm-i müşīre gider faẓlını izhār ider
Dervīşe taşlar aṭar dīnini eyler telef

314

Velehu Eyden

Müfte' ilün fā' ilün müfte' ilün fā' ilün

- + + - / - + - / - + + - / - + - /

1 Cāhil-i bed-meşrebān lāf-zenān yūf yūf
Cehlīni eyler beyān ḥalka 'ayān yūf yūf

2 'İlm ile ey bī-'amel nice idersin cedel
Sırruñ olup pūr-ḥalel gör de uṭan yūf yūf

3 Dinler iseñ ger beni ḥaḳ yola çekdüm seni
Terk-i cihān it dili sūd u ziyān yūf yūf

4 Leccü cidāl ey 'anūd nāsıla virmez bu sūd
Hicvüñ ile doldı bil gūş-ı cihān yūf yūf

5 Zāde-i şeyṭān-nejād menba' -ı 'ilm-i fesād
Münkir-i ehl-i reşād zışt-nihān yūf yūf

6 Cāhil-i bī-ma 'rifet gümreh-i dīvī-şıfat
Ma' den-i her mel' anet oldu revān yūf yūf

7 Sen gibi bir zışt-ten cīfeye beñzer beden
Pes mi nefesden gelen bū-yı dehān yūf yūf

8 İnkāra var mı mecāl ya bu nedür kıyl ü ḳāl
Ağzı ḳoḳar bī-gümān yirse şoğan yūf yūf

9 Dīnüñ olupdur fulūs çatma ḳaşuñ ey 'abūs
Virmedi baş çün ḥorūs na' ra-künān yūf yūf

10 Münkir-i ebkem gibi dervīş-i sersem gibi
Zāde-i Mülcem gibi bang ü fiğān yūf yūf

11 Ağzuña alma kepek dervīşe şalma köpek
Çamura ṭalma köpek ḳalma yayān yūf yūf

12 'İlm ü 'amelden meger ḥıkd[u] ḥased mi şemer
Ğıybeti terk it puser dime falān yūf yūf

³¹⁴ YK 179a HM 219b

- 13 Derviş-i merd-i Hudā Hakkā olup āšnā
Şānları fakr u fenā itme gümān yūf yūf
- 14 ‘İlm bilā-vāsıta Hakk’dan alupdur olar
Zāhiri virāndur dime amān yūf yūf
- 15 Kışsa-i Mūsā Hızır fikr kıl ey mu‘teber
‘Ākıl iseñ bu yeter hırsa şamān yūf yūf
- 16 Dünyāya mağrūr olup aqçeye mesrūr olup
Sem‘iye mecbūr olup gitdi imān yūf yūf
- 17 Cübbe vü destārla bir iki cerrārla
Koşmada efkārla rüz u şebān yūf yūf
- 18 Şeyh-i riyādur gelen başa belādur gelen
Şanma hocādur gelen kapı kıovan yūf yūf
- 19 Kiseye noqşān virür sofraya tālān virür
Baṭnına büryān virür loqma kıapan yūf yūf
- 20 Dīnini yağma ider pāşā vezir dir gider
‘İlmīni eyler hider behr-i zerān yūf yūf
- 21 ‘İlmi ‘azīz eyle var hocacığum eyle ‘ār
Hücre-nişin ol hemān dime yalan yūf yūf
- 22 Rızkı viren Hakk durur rāzık-ı mutlak durur
Nuṭk-ı muḥakkak durur sen de inan yūf yūf
- 23 Dime sebebdan gerek boş yere çekme emek
Virici Hakkdur köpek bī-sebep an yūf yūf
- 24 İster iseñ bir devā gel ideyüm ben saña
Secde it evvel baña virmeli cān yūf yūf
- 25 Söyleme kāfır baña ‘akluñ irişmez buña
‘Ārif-i merd-i Hudā şor aña kıan yūf yūf
- 26 Terk idüben māl u cāh söyle hemān yā İlāh
Geldi saña pür-günah tövbe kūnan yūf yūf
- 27 Şavm u şalāt u namaz eyle hemān çok niyāz
Olma şakın hoqkabāz fāş u nihān yūf yūf
- 28 ‘Aşkla dīvāne ol lāyık-ı hum-ḥāne ol
Nüşla mestāne ol ‘akla hemān yūf yūf
- 29 Şer‘i edā it güzel şoñra ṭarīkat emel

- ‘ Ayn-ı haḳīḳat bedel devr-i zamān yūf yūf
- 30 Şoñra mey-i ma‘ rifet al ele pūr-mekremet
Ḥaḳ ile bul me‘lifet iki cihān yūf yūf
- 31 Ḥamr-ı ledunni içüp sözlerüm idrāk idüp
‘ Aşḳ ile ‘ aşḳa ṭapup eyle fiḡān yūf yūf
- 32 Yok dime bir böyle zātı mürşid-i ekmel-şifāt
Olduñ ise ber-sebat açma lisān yūf yūf
- 33 ‘ Aşḳ ile ‘ āşīḳ iseñ ḳavlüñe şādīḳ iseñ
Ḥazrete lāyīḳ iseñ sende o cān yūf yūf
- 34 ‘ Aşḳı Medīne güli didi ezelden belī
Ḥall ide her müşkili varda ḳapan yūf yūf
- 35 Zāhire itme nazar bātını dürc-i güher
Şanma anı bī-ḡaber ‘ aşḳı ḳazan yūf yūf
- 36 ‘ Aşḳı yine farḳa gel ḡarbda iseñ şarḳa gel
Dime yalan zevḳe gel bu ne yalan yūf yūf
- 37 ‘ Aşḳla oldum deli ḳanda olayum velī
Ḥaḳḳuñ o bir abdalı mişl-i çoban yūf yūf

315

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nām içün itdüñ binā ḳaşr u serāy-pūr-ḡuref
Bu ḳaşır ‘ ömrüñ senüñ ḡurşide ḳarşu çün beref
- 2 Naḳd-i ‘ ömrüñ şarf idersin bir bināya ḡayf ḡayf
Gūyiyā Şeddād olup cennet binā eyler be-kef
- 3 Nefsüñe olduñ zebün Fir‘ avn-veş İsrāfile
Rūzgāra şarf olup māl ü menāl oldu telef
- 4 Cevher-i ‘ ömrüñ niçün ḡarc-ı ḡazef itmekdesin
Kūdek-āsā bī-ḡired lu‘ buñ olur ḡāk ü ḡazef
- 5 İbtidā caşla binā Fir‘ avndan itmiş zuḡūr
Tābī‘ olma sende Fir‘ avna olursun nā-ḡālef
- 6 Enbiyā vü evliyā vü etḳiyā aşḡāb-ı dīn
Sen gibi ḳaşr-ı müşeyyed kim binā itdi selef

³¹⁵ YK 180a HM 221a

- 7 Cehl ile tül-i emel şehvet-perest olmak neden
Terk idüp meyl-i hevānu eyle şanı ber-ṭaraf
- 8 Gāv-i nefsūñ hırşa mā 'il cu' ile vir gūşmāl
Rūz u şeb bu 'ādeti eyler ṭalep senden 'alef
- 9 Kesb içün dükkān açup taḥşīl-i kūt itmek güzel
Zen içündür zīver ü zer yoksa olduñ mı ḥaref
- 10 Terk-i zer zīver idüp meşşātalıḳdan ol berī
Tā olasin gevherī dinsin saña dürr-i Necef
- 11 Genc-i maḥfīdūr vücūduñ ma' den-i her kāndur
Zātuñ ol dürr-i yetīme bilmedüñ olmış şadef
- 12 Genc-i dildür dü-cihānuñ bir tılısm-ı a' zami
Nezd-i 'āşıkda bu dünyā ḳadri yok mişl-i kenef
- 13 Kim Medīne şehrine gelse teberrük istese
Naẓm-ı 'Aşḳīdūr aña taḳdīm iden budur tuḥaf
- 14 Tāb virdi bu beyān-ı naẓma ḥurşīd-i felek
Himmet-i Faḥr-ı cihānda neşr olur her bir ṭaraf
- 15 Zerreyem ḥurşīde ḳarşu gelmişem mihmāneyem
'Aşḳī-i āl-i 'abā ol sāyede buldı şeref

316

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ka' be dildur bi'l-ḥaḳıḳat yokdur anda bir ḥilāf
Bil ki efḍal Ka' beden dimiş anı ol şūfi sāf
- 2 Fevc fevc gelsin anı itsūn ziyāret ehl-i dil
Beyt-i makdis hem ḥarem-veş merdümāne bu muṭāf
- 3 'Arş u kürs levh ü ḳalem dildür dimişler fikr ḳıl
Gice gündüz cüz ü kül eyler anı her dem ṭavāf
- 4 'Aḳl-ı kül ü nefsi kül dildür dimişler ḳıl naẓar
Dil ṭariḳ-i müstaḳīmdür vaḥy-i Ḥaḳ nuṭḳ-ı şihāf
- 5 Dil ki envār-ı Ḥudādur it ṭalep maḳşūduñı
Nesl-i pāk-i aḳdesi dildür dinür 'Abd-ı Menāf
- 6 Būy-ı dilden oldı yokken 'ālem-i ma' nā şuver

³¹⁶ YK 180b HM 221b

Ol zükām fark eylemez duymaz meşām-ı bû-yı nâf

7 Tâ ezel ‘aşk u muhabbetle bulupdur ol vücūd
Şāhed ü meşhūd olup mir’ât-i hüsni bî-hilāf

8 Dil elifdür harf içinde müntesibdür noktaya
Cüz’ ü külle vâkıf oldu buldı onlarla ilāf

9 Dil basit olmuş mürekkeb görünüştür bû’l-‘aceb
Dil kemin-gāhda bulundu görünüp rûz-ı meşāf

10 Olmayanlar cümleden vāreste-i zāt-ı basit
Kandadur olmağ muhāt u hem muhīt dildür mu‘āf

11 Bû’l-beşer hevā daği dil-i cümleden müşkil bu hal
‘Ālem-i zāhir ne bilsün söyler anı çün güzāf

12 Fikr-i zāhir ‘ankebūt-āsā nümāyişdür hayāl
Felsefeler tār u put eyler kıyāsını bu bāf

13 ‘Ālim olmağ ister iseñ ehl-i dil ‘āşık ara
İt te‘allüm ol durur kalb-i selīm bî-ğışş u şāf

14 Ğasl idüp cümle nuķūşdan kalbünü mişl-i basit
Bir dem olsun nefsünü kurtar nifāl ü ez-hıfāf

15 Dest-i kudretle gönül tahmirdür tih-i cenān
Āb u gilden sen kıyās itme anı buldı cifāf

16 Şāhımız ‘anķā-yı dildür Aḥmed-i Muhtara bak
Lānesi olmuş anuñ kurb-ı denā-yı kaşr-ı Kaf

17 Dil elif lām mīm oldu işte bu Rabbü’r-rahīm
Tā vü hā vü hā be-mīm ‘ayn-ı şıfatdur yā vü kāf

18 Lāne maḥfidür niçün fāş itmek ister ‘Aşkiyā
Küfrine zāheb olur münkir olanlar bes kifāf

317

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Çār müjgān-ı siyahın ğamze düzmüş şaf-be-şaf
Kaşdı var ‘aşıkları bir lu‘bla itmek telef

2 Hāl-i ruḥda bir Habeş sultān-veş virmiş nizām
Mülk-i hüsne sünbül-i ğisūları virmiş şeref

³¹⁷ YK 181a HM 222a TA 210a

^{1a} siyahın: sipahın TA 210a

3 Devr-i la‘ linde düşüpdür gevher-i kadrüm yire
‘İtibārı kalmamışdur sâyede mişlü’l-hazef

4 Bir çekilmez ‘ aşk imiş ebrū kemānuñ çillesi
Cā-be-cā delmekde dil müjgānları güyā hedef

5 ‘ Aşkī bil āl-i ‘ abā cevritme şekvā eylese
İntikāmın ahz ıder senden güzel şāh-ı Necef

318

Na‘ t-ı Gofte-i Tesellī Be-‘ Āşık-ı Şeydā Be-cenāb-ı
Ḥabīb -i Kibriyā

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Bezm-i ‘ ıyduña gelüp dilber-i ra‘ nā şāf şāf
Zīnet-i ḥüsnüñe meşşāta-i havrā şāf şāf

2 Ḥüsnini seyridicek Faḥr-ı cihān-ı rusulūñ
Yesrib içre virdiler kulkule ḥurma şāf şāf

3 Dest ber-bend-i kemer maḥzar-ı dīdār için
Pişgāhında durur ‘ āşık-ı şeydā şāf şāf

4 Dergehī merci‘ -i erbāb-ı recā şubḥ u mesā
Durur ihsānına a‘ lā ile ednā şāf şāf

5 Zemzem-i feyzüñe dil-teşne olan ‘ āşıklar
Ka‘ be-i kūyuña yüzler süre her cā şāf şāf

6 Çeşm-i ma‘ lül-i güneş-kāra devā-yı talebe
Ḥāk-i pāyuñda durur dīde-i a‘ mā şāf şāf

7 Olsa maḥşerde dahī ‘ Aşkī gibi müznib kes
Durur ihsanuñ için Ḥazret-i Ṭāhā şāf şāf

319

Gofte-i Ḥāl-i Dil

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Kavş-i gerdūna felek dikdi tenüm mişlü’l-hedef
Yağdurur tīr-i belā bārān-veş kaşdı telef

³¹⁸ YK 181a HM 222a TA 210a

Başlık: Ḥabīb:Ḥazret YK 181a HM 222a

³¹⁹ YK 181b HM 222b TA 210b

- 2 Ben şehīd-i Kerbelā-yı ‘ aşk olursam ğamı var
Bize mevrūs-ı pider menzil gehi dārū’n-Necef
- 3 Pāre pāre itseler cism-i za‘ īfūm yār için
Cān fedādur itmezem billāh andan dest-i kef
- 4 Ta‘ ne daşı sine-i ‘ uşşākı mecrūh eyledi
Līk seng- endāzumūñ hīç görmemiş mişlin selef
- 5 Bir degüldür kim virem karşı püser ben sīnemi
Şad-hezārān kaşd iderler sīneme her bir taraf
- 6 Cān emānetdür gelüp cānānum alsa cānını
Alsa ğār-ı vaşlına Kıtımīr-veş aşhāf-ı Kehf
- 7 Āteş-efşāndur cihāna āh-ı nazmuñ ‘ Aşķīyā
Şafha-i dilde nedür nā-süfte-i dürr-i şadef

320

Gofte-i Rū-gerden Be-‘ ālem-i Fānī

Mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Yuf dehr-i zenūñ reng-i ruḥ-ı alına yuf
Deyr-i felekūñ şūret-i timşāline yuf
- 2 Bir pāre kefen minnetini çekmege degmez
Yuf ehl-i cāhuñ sīm ü zer ü mālına yuf
- 3 Ez dest-i ecel hīç kesi reste ne-bāşed
Bihūde tekāpū idenūñ ḥāline yuf
- 4 Murğ-ı dili kerrātla biz dāma düşürdük
Yuf yārına hem zūlf-i siyāh ḥāline yuf
- 5 Bir nānla kāni‘ oluruz mu‘ tī Hudādur
Yuf dağdağa-i sufra-i eşkāline yuf
- 6 Rāhī oluruz na‘ şa-süvār ile mezāra
Yuf esbine rehvarına veyyāline yuf
- 7 Erbāb-ı menāşīb ki olur şöhrete mā‘ il
Yuf tūğ u ‘ ālem ṭablına ṭabbāluña yuf

^{4a} ‘ uşşākı: ‘ uşşāk-ı TA 210b

^{7b} Şafha-i: Şubha-i TA 210b

³²⁰ YK 181 HM 222b TA 210b

- 8 Bir  al ile firifte ider  aklın bu d ny 
Edb rına  am  ekmedi i b l ne yuf
- 9 Bir  u  bed -b z n   asıdır itme tefal
Yuf vara  mihr   vef sına da ı falına yuf
- 10 Nefs ne uyup s r-ı   ar s-ı heves olma
Dilberlerinin h line  al alına yuf
- 11 Giy  ır a-i   a  ı ola-g r fa r u fen da
Yuf r zg r n z v ne meyy line yuf
- 12 Var sikke-zen ol H zret-i Mo l -y  pen h yuf
M nkir olan n  iline hem   line yuf

321

Tevess l t-ı Be-  h-ı Necef

F   il t n f   il t n f   il t n f   il n

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1  ttsa dest m d men n bir def  a ey   h-ı Necef
Ben  ekersem   li   md r sen  ekerse    n  eref
- 2 Y  el m y  d men n kesse  kesilmem ey  eh 
T  gelince r z-ı ma  erde  it b-ı لَا تَخَفْ
- 3 C num ez evvel sen nd r dil de mihr n h nesi
 em -i   a  u  b nye-i cism m da ı itdi telef
- 4 C n u dil ten hep sen nd r ben ne ta   m eylesem
H k-i z lletde beni  oyma am n mi l 'l-h zef
- 5   A   -i b -  reye bir   re-s z ol y    Al 
Dest-g r m ol ben m   t rdan itme ber-taraf

[H rf-i  af]

322

Mef   l  mef   il  mef   il  fe   l n

- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Ra m it  ulu a cev r   cef  eyleme  o luk

9^a Bir: Bu TA 210b

11^b: Vezin bozuk.

321 YK 182a HM 223a TA 211a

2^b 28 Kasas 31.  yet: "Ve "As n  at!" (denildi). Musa (attı ı) as y  yılan gibi deprenir g r nce, d n p arkasına bakmadan ka tı. "Ey Musa! Beri gel, korkma.   nk  sen emniyette olanlardansın" (buyuruldu)."

322 YK 182a HM 223a

- Hürşide yaraşur mı ide böyle şovukluk
- 2 Aç şems-i cemālūñ kesile dide-i bārān
Sāyeñde göre dīdelerüm nebze açukluk
- 3 Verd-i ruḥuñ ‘aksi idüp eşkümi gülgün
Eyyām-ı bahār şuya gelür hep bulanukluk
- 4 Biñ nağme ider murğ-ı seher virdi açılmaz
Bād-ı seher olmuş viren ortada şovukluk
- 5 Cān virmişüz ol kāmētūñe mekteb-i ‘aşkda
Güyā ki elif lāma çıkup oldu konukluk
- 6 Ol la‘l-i lebūñ māyidesi hişsemüz oldu
‘Āşık olana hīç gelür mi uşanukluk
- 7 Ol gamze-i cellād imiş ‘Aşķi olupdur
Ol mülḥidi kör eyledi kez³²³b ile tanukluk
- Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -
- 1 Hūn-feşānem olalı dergāh-ı dilberden ırak
Derd-i ḥasretle fiğānum gūş idenlerden ırak
- 2 Māh-tābum āhum oldu āsmāna bir sütun
Sen kıyas itme efendüm gökyüzü yirden ırak
- 3 Ravza-i ruḥsāra olmuş çeşme-sār-ı la‘l-i leb
Āb-ı ḥayvān gerçi olmuş mihr-i ḥāverden ırak
- 4 Hālını ‘āşıklarūñ şormak ne ḥācet dilberüm
Zerrenūñ ḥāli olur ḥürşid-i enverden ırak
- 5 Kā’ inātı vīrseler sensüz baña bir gendüme
Bī-bahādur kıl nażar olsa şādef dūrden ırak
- 6 ‘Aşķ-ı dilber cān u dilden çıkma gamdur diyerek
Pādşāhān hīç olur mı ola ‘askerden ırak
- 7 Hāk-i ‘anber-būyını būs itmege sa‘y it müdām
‘Aşķiyā olmaz o zātuñ sāyesi serden ırak

³²³ YK 182b HM 223b

^{7b} serden: sizden HM 223b

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nîze-i tab' um şikest itdi sipihr-i ayrılık
 Çetr-i gerdünü delüp geçdi o tîr-i ayrılık
- 2 ' Arşa istiḥkām viren ancak firāk-ı dūd-ı ' aşk
 Pâydar olmaz kesilse āh-ı şehir-i ayrılık
- 3 Küngür-i eyvân-ı tāk-ı âc bu ' aşıkdan baña
 Gör nice āh-ı şerer-ḥîzi bu mihr-i ayrılık
- 4 Kıl nazar ey pādşāh-ı mülk-i ḥüsnüñ serveri
 Ateş-efşāndur cihāna hep esîr-i ayrılık
- 5 ' Aşkîyâ ser-defter-i hicrāna hem bir sen gibi
 Yazmadı kâdî-î Keşşâf u ḥarîr-i ayrılık

Gofte ' Aşk-āmîz

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Kâle-i ' aqlumı yağmaya virüp gayret-i ' aşk
 Kûh u şahrâya düşürdi beni bu ḥâlet-i ' aşk
- 2 Şehr-i dilden çıkarup dağdağa-i ḥubb-ı sivâ
 Yirine geçdi hemân şevketile şûret-i ' aşk
- 3 Telḥ-kām olmuş idüm hicrine bir ḥayli zamân
 Dehenüm ḥâne-i şehd eyledi bu lezzet-i ' aşk
- 4 Maḥdem-i pâki iyle sîne-i ' aşık diñilür
 Taḥl-veş geldügi dem taḥt-ı dile şevket-i ' aşk
- 5 ' Ârifân bilmediler nükte-i sırr-ı ' aşkı
 Keşf ü ḥal itmediler künh ile mâhiyet-i ' aşk
- 6 Aşl u keyfiyyeti ta' rîf ü beyāna gelmez
 Bilmedi ' âlem ü ' allāme ne kemiyet-i ' aşk
- 7 Nice erbâb-ı muḥabbetle muvaḥḥid geldi

³²⁴ YK 182b HM 223b TA 211a

^{3a} baña: yaña HM 223b

³²⁵ YK 182b HM 223b TA 211b

- Yā nedür dimediler şüret ü ya sîret-i ‘aşk
- 8 Kimisi rûh-ı emindür kimisi Faḥr-ı rusul
Didiler bende direm Ḥaḳ durur ol Ḥaẓret-i ‘aşk
- 9 Eşheb-i ‘aşka süvāram geçerem ‘arşı öte
Ḳābe ḳavseyne irem rehberümüz himmet-i ‘aşk
- 10 Ḥavfum oldur ki çıka āh u şerer-ḥîz-i derûn
‘Ālemi maḥv ide bir demde hemān heybet-i ‘aşk
- 11 Gāh olur ma‘şûḳ-ı ‘āşık geh olur āşık-ı ma‘şûḳ
‘Ayn u ḡayrı ref‘ ider aradan ol devlet-i ‘aşk
- 12 Ba‘zlar ‘aşk yükin çekmeden itmiş i‘rāz
Çekerem can ile ben (bu) yanuma ḳoy şıḳlet-i ‘aşk
- 13 تَفَخُّتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي’de aldım ‘aşkı ben
Hemdemümdür her nefes gelsün baña miḥnet-i ‘aşk
- 14 Nāsla ülfet idüp cismümi nā-pāk itdüm
Pāk olup cümle sivādan iderem ḥalvet-i ‘aşk
- 15 Ḳatre-i ‘aşkuma firifte olur mest-i ezel
Görse meyhāne-i vaḥdetde mey-i ‘işret-i ‘aşk
- 16 Olalum bezm-i risāletde edeple abdāl
Ḥavfum ol bî-edep eyler beni ol ḥayret-i ‘aşk
- 17 ‘Aḳl u fikri n’idelüm sāḡarı elde tütalım
Cur‘a-nüşān ile bizler idelim ḥürmet-i ‘aşk
- 18 Olalum sāye-i bî-sāye-i ‘aşka mihmān
Serbeser ‘āleme çekmiş ḳatı çok ni‘met-i ‘aşk
- 19 İçelüm bâde-i bir ḥayli günāh eyleyelüm
Maḥv ider levḥ-i dilümden anı bu raḥmet-i ‘aşk
- 20 Dūzaḥı ḳahrını görmez zātına ‘āşık olan

9^a ‘arşı: ‘arş-ı HM 223b

13 Beytin vezni *Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*’dür.

13^a 15 Hicr 29. Âyet: “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!”; 38 Sad 72. Âyet: “Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!”

15ª olur: olup HM 223b

17ª sāḡarı: sāḡar HM 223b

Hâşşıdur bizlere bu luğ u kerem cennet-i ‘aşk

21 Zâhidüñ yaqdı dilin sūz u güdāz-ı sūhanuñ
‘Aşkî iskāt-ı fem it ya ne bu germiyyet-i ‘aşk

326

Mekke-i Mükerreme Kadısı Lebîb Efendiye Nazîre
Olarak Tahîr Olunan

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Bülbul-i güyā ider bu tab‘ umı ta‘ bîr-i ‘aşk
Diñlesün benden bugün ‘aşık olan takrîr-i ‘aşk

2 Bir kişi Tefsîr-i Beyzâvî Muṭavvel okusa
Ger su ‘âl itseñ aña bilmez nedür tefsîr-i ‘aşk

3 Nükte-i ‘aşk içre cān virdi dil-i miskinümüz
Eyledi irşād anı rāh-ı belāya pîr-i ‘aşk

4 Yāy itdim kendümi ol kaçları mihrābına
Sînemi kıldum siper gelsün yeridür tîr-i ‘aşk

5 Bende-i bezm-i Lebîbem leb uran leb leblenür
Aksa ‘Aşkî leblerinden çok mı şehd ü şîr-i ‘aşk

327

Gofte Hüb-edā

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Döner bu bezm-i ‘uşşāka hemān bir bādedür ancak
Kenār u buse cur‘ a-nüş dil-i āzādedür ancak

2 Felek yağmaya virdi kâle-i fikr ü ḥayālüm hep
Ḳomadı būriyā bu bahtımız bir badedür ancak

3 Ne dād isterseñ ey dil çarḥ-ı kej-revdün meşrebden
Ḥayır gelmez sitem-gerden o bir şerdādedür ancak

4 Doğuramaz māder-i eyyāmumuz bir küdek-i dil-şād
Şafādan mehd-i bahtum boş bir ğamzādedür ancak

5 Beni maḥv eyledi ‘Aşkî bu derd ü hecr-i devrānı
Gezer zıll-ı ḥayālüm güyiyā dünyādadur ancak

³²⁶ YK 183b HM 224b TA 212a

^{19b} bu: bur YK 182b

³²⁷ YK 183b HM 224b TA 212b

^{1b} Kenār u: Kenār-ı HM 224b

Üslûb-ı Nâzikâne

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Boynuma zülf-i kemendüñ taça taç taç taça taç
 Bu benüm hâlüme bir kez baça baç baç baça baç
- 2 Göricek ben seni ağıyâr ile reftâr idicek
 Titrer endām -ı za' ifüm saça saç saç saça saç
- 3 Gider eyyām-ı güzellik kötülük sende qalır
 Şu gibi her yaña şimdi aça aq aq aça aq
- 4 Bir zamân fehm idesin pendümi cānā urasın
 Başuña seng-i nedāmet taça taç taç taça taç
- 5 Mevsim-i hüsn iken ur sīneme nār-efken olup
 Bu cefā çaçma ğanī sen çaça çaç çaç çaça çaç
- 6 Şem' -i ruhsār-ı şerer-hiz şeb-ārā şād iken
 Qoma pervānelerüñ hep yaça yaq yaq yaça yaq
- 7 Meskenüm kūh-ı beyābān ğam u endūh ola
 'Aşkī-i Mecnūna Leylā haça haq haq haça haq

Gofte-i 'Aşıkâne

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Külbe-i aḫzānumı ma' mūr iden mihmān-ı Haç
 Ğam sitem endūh dilden def' iden sulṭān-ı 'aşq
- 2 Gülsitān-ı vuşlata peyk-i berīd olmış meger
 Bāğ-ı vaḥdetden getürmüş hūşeyi 'irfān-ı 'aşq
- 3 Nārdan bir nūra beñzer pūte-i vuşlat şehā
 Qāl ider bu sālikānı zerger-i Şan' ān-ı 'aşq
- 4 Tıynet-i ādemde taḫmīr oldı āb-ı 'aşq ile
 Zāhidā gel kāfir olma 'ālemüñ imān-ı 'aşq

³²⁸ YK 183b HM 224b TA 212b

^{2b} endām: endāz HM 224b

³²⁹ YK 184a HM 225a TA 213a

5 Bende-i Monlā-yı Rūmam ‘aşkıdur rehber baña
‘lyd-ı vaşla ‘Aşkiyā oldum bugün qurbān-ı ‘aşk

330

Ġazel-i Mu‘ammā Be-nām-ı Aḥmed

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḥadeng-i tîr-i çeşm-i yârdan hiç bende râḥat yok
Vişāl-i merhem-i zaḥma amîd olsam liyâḳat yok
- 2 Ser-i sevdā-yı zülfe murğ-ı dil şöyle esir oldı
O ḥāl-i dāne-i ruḥsāruñı berçide tāḳat yok
- 3 Hevā vü ârzü cānān olup pervāz ider gönüm
Şikeste bāl ü per ‘arz itse dirler bunda âfet yok
- 4 Ne kesb eyler dil-i meftûna a‘dā bu ezālardan
Keserler reh-güzārum sū-yı yāre bir selāmet yok
- 5 Ḥabāb-ı baḥr-ı ğam kim jāle-i çeşm-i firāḳumdan
Temevvücdār olunca fülk-i dil çün bir şıyānet yok
- 6 Baña yol virmediyse yāre söyleñ bāri bir gelsün
Temettu‘ eyleyüp dirler bu resme bizde ‘âdet yok
- 7 Bize ol dest-i aġyār sāgar-ı firḳat şunar dā’im
Şorarsam yāre billāh [i] bu yüzden bir işāret yok
- 8 İdüpdür ḥam-be-ḥam perçemlerin gerdāna biñ ‘uḳde
Ne şāḥib-siḥrdür kim bir taraıdan ḥalle ḥālet yok
- 9 Çeküp ḳadd-i nihāl-i ḥüsn-i bâġa sāye meh aldı
Mu‘ammā nām-ı yāruñ ‘Aşkiyā ta‘rife ḥācet yok

331

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Būselikden dem urur bu naġme-i şehnāz-ı ‘aşk
Evc-i istiġnāda nāz eyler hümā-yı bāz-ı ‘aşk
- 2 Sāz u söz ü muşıḳār u sîne-i ṭanbūr u def
Ġulgüle saldı cihāna muṭribā āvāz-ı ‘aşk

³³⁰ YK 184a HM 225a TA 213a

^{3a} arzu: arz-ı HM 225

³³¹ YK 184a HM 225b TA 213b

- 3 Girdi devrān-ı semā‘ a raqş ile çarḥ-ı felek
Eşk-i bārān dökdi çeşminden şadā-yı sâz-ı ‘aşk
- 4 Rişte-i ümmidle Manşūr çekdi dārına
Virme ruḥşat zülfüne ey dīde-i ġammāz-ı ‘aşk
- 5 Bî-ḥaber ḥüsnüñ kitābın açma tıfl-ı dil görür
Kıl ḥazer ey dilberüm bozulmasun şirāz-ı ‘aşk
- 6 Ol şeb-i deycūrda rehber olur envār-ı ‘aşk
Baḥt-ı ḥ‘āb-ālūdemo bî-dār ider tannāz-ı ‘aşk
- 7 Dergeh-i Monlā-yı Rūma ‘Aşkī her kim bendedür
İki ‘ālemde ser-efrāz oldılar mümtāz-ı ‘aşk

332

Gofte-i ‘Aşk-bāzāne

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bu tarīk-i mustakīm-i ‘aşkdur mūdān adaḥ
Geçdi ehl-i ‘aşk olan sür‘atle güyā mişl-i berḥ
- 2 Zāhid-i pesmānde ḳaldı zulmet içre zār zār
Dūzaḥ-ı inkāra düşdi girye-i sūzāna baḥ
- 3 Tūt elüñ ḥabl-i metīn-i silk-i ‘aşka sen ḳavī
İttibā‘ it ‘aşka ‘āşık ister iseñ fażl-ı Ḥaḳ
- 4 Nūrdan bir nerdübāndur ‘aşk gel eyle ‘urūc
Menzil-i cānāna irmek diler iseñ baş ayak
- 5 ‘Aşka bir mürşid ararsañ Ḥazret-i Monlā-yı Rūm
İḳtidā it ḳavl ü fī‘line anuñ olma ırāḳ
- 6 Neşr idüpdür ḥaş u ‘āma nüṣḥa-i ‘aşkın o zāt
Cān vir ol Mevlevī al zāt-ı pākinden sabāḳ
- 7 ‘Aşkī-yi divāneye miftāḥ-ı genc-i ḡayb-ı ‘aşk
Eylemiş teslim aña gel varlıḡuñ bu nāra yaḳ

³³² YK 184b HM 225b TA 213b

Na‘ t-ı Pāk-i Pādişāh-ı ‘ Aşk Be-maḥbūb-ı Ḥaḳ

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Cūd-ı bihbūd-ı vücūduñ nāşir-i fermān-ı ‘ aşk
Gelmeseydi olmaz idi ‘ āleme mihmān-ı ‘ aşk

2 ‘ Aşkuñ ile ‘ ıyd-ı vaşla Ḥazret-i İbn-i Ḥalīl
Ḳoydı başı tığ-ı vaşla olmağa ḳurbān-ı ‘ aşk

3 Menba‘ -ı deryā-yı ‘ aşk-ı lemyezelsin bī-kenār
Enbiyā vü evliyānuñ ḳatre-i ‘ ummānı ‘ aşk

4 Ḥazret-i Moñlā-yı Rūm ‘ aşk-ı cemālūñle senūñ
Giydi tennūr-ı muḥabbet devr ider devrān-ı ‘ aşk

5 Ḥaḳ ledünni ḥamrınıñ meyhānesi ḳılmış tenūñ
Ney gibi ‘ aşıkıların efgān ider mestān-ı ‘ aşk

6 Ka‘ be-i kūyuñ meṭāf-ı ḳudsiyāndur ‘ aşk ile
Secde-gāh-ı ‘ aşıkāndur hep umar iḥsān-ı ‘ aşk

7 Ben ‘ alīl-i ‘ aşka urma لَنْ تَرِنِي nağmesin

Ṭūr-ı dilde olmayam Mūsaleyin صَعِيًّا aşk

8 Yā Resūlallah bu ‘ Aşkı ola maḥbūbuñ senūñ
Rūz-ı maḥşerde daḥī itsün hemān efgān-ı ‘ aşk

Be-ḥasb-ı Ḥāl-İ Merdümān-ı İn -zaman

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün

- - + / + - - + / + - - + / + - -

1 Hep derd ü ḡam u miḥneti biz yārda bulduk
Ḥār u sitem ḡonce-i ḡülzārda bulduk

³³³ YK 184b HM 226a TA 214a

7^a, 7^b 7 A’raf 143. Âyet: “Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tûr’a) gelip de Rabbi onunla konuşunca "Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!" dedi. (Rabbi): "Sen beni asla göremezsın. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksın!" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih iderim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim.”

³³⁴ YK 185a HM 226a TA 214a

Başlık: in: ān HM 226a

- 2 Da‘vā-yı muḥabbet iden aḥbāb-ı zamana
Sīm ü zer için olduğu eṭvārda bulduk
- 3 Zen-meşrebe iḥsān-ı hazāyın ider olsañ
Bir zelle ile düşmen olur kārda bulduk
- 4 Seglerde olan ḥüsn ü vefā ādemiyānda
Hāṣā ki anı yārda aḡyārda bulduk
- 5 Nān u nemek ü şoḥbete yok zerre ri‘ āyet
Müselleme ne bir ferd ne küffārda bulduk
- 6 İḥsana teşekkür idicek şāḥib-i şükri
‘Adāda bulunmaz ne de dildārda bulduk
- 7 Zāhirde vü bātında olan ‘ayb u günāhı
Setrini anuñ Ḥazret-i Settārda bulduk
- 8 Bir zelle ile ādem ider ‘āleme rüsvā
‘Afv u keremi Ḥazret-i Ğaffārda bulduk
- 9 Bildüm ki bu dem derd-i sere bā‘ iş-i ülfet
Terk eyleyüben rāḥatı eş‘ārda bulduk
- 10 Bu külbe-i aḡzanda ser-ḥabīb-i merākıb
Ol zevk u şafā-feyz bu efkārda bulduk
- 11 Derd ü himem-i miḥneti bu dil şadefinde
Eşk-i sitemi dīde-i ḥünbārda bulduk
- 12 Envār-ı tecelli-i cemāliye rızāyı
Her demde olan sırr ile ezkārda bulduk
- 13 Meftāh-ı dürr-i genc-i nihānī-i ilāhī
Gümkerde-i āh-ı dil-i eşhārda bulduk
- 14 Ma‘düm-ı cihān olmuş iken kāle-i raḥmet
Luṭf u kerem ü raḥmeti ḥünkārda bulduk
- 15 Bir dāne n’ola bulsa idüm ehl-i mürüvvet
Gezdükçe denī meşrebi her dārda bulduk
- 16 Süfle ile aḡur-ı cihān oldu leb-ā-leb
A‘lāları biz seb‘a-i seyyārda bulduk
- 17 Dānā-yı cihān ‘ārif-i bī-miśl-i zamānı
Bulduk ise de gūşe-i ḡam-ḡārda bulduk
- 18 Zāhirde olan ḥande vü izḥār-ı beşāşet
Zannitme bunu gerdiş-i devvārda bulduk

19 Bu def^ʿ-i ğam u miḥnet-i Yezdān hemerā
Ḥum-ḥāne ile sāġar-ı serşārda bulduk

20 Şaf şaf çekilüp ceys-i sitem tih-i belāya
Bu kuvvet-i zevki dil-i ḥummārda bulduk

21 Mestāne olup iki cihān kaydını bilmez
Bu ḥaşleti biz ʿāşık-ı dīdārda bulduk

22 Raḥm eyleyicek ʿAşkī-i fakīr-i dili zāra
Bu merhameti Ḥaydar-ı kerrārda bulduk

335

ʿArz-ı İştiyāk Be-cenāb-ı Maḥbūb-ı Ḥallāk

Mefā^ʿ ilün mefā^ʿ ilün mefā^ʿ ilün mefā^ʿ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Vişalūnden diger zannitme bir efkārı var ʿāşık
Sivāya mümteni^ʿ meyli ki bir dildārı var ʿāşq

2 Fedā-yı rūḥa te ʿḥir eylemişdür ʿāşık-ı şeydā
Kuşūrında kıyās itme meger i^ʿ zārı var ʿāşq

3 Kemal ile temettu^ʿ itmedüm bezm-i bihiştünde
Metā^ʿ-ı vaşluñ ile belki bir bāzārı var ʿāşq

4 Senünçündür qarārı külbe-i aḥzān-ı dünyāda
Degül ḥālī der-i cūduñda elbet kārı var ʿāşq

5 Aşılmış āsmān-ı ʿāşka herkes aḥterān-āsā
Ruḥ-ı dīdārda zūlf-i siyāh-ı ber-dārı var ʿāşq

6 Yanaşmış gūş-ı dīlcūya ider mahfice ʿarz-ı ḥāl
Anı daḥl itmesünler belki bir esrārı var ʿāşq

7 Cihanda herkesün bir gūne vardur yārı dil virmiş
Bu ʿAşkınūñ hemān bir Aḥmed-i Muḥtārı var ʿāşq

336

ʿÖzr- İfāde-i ʿĀşık Be-cenāb-ı Yār-ı Şādık

Fā^ʿ ilātün fā^ʿ ilātün fā^ʿ ilātün fā^ʿ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Nāle-i zārı zebūn itdi beni efkār-ı ʿāşq
Ḥaşılı rüsvā-yı ʿālem itdi dil nāçār-ı ʿāşq

³³⁵ YK 185b HM 227a TA 215a

³³⁶ YK 185b HM 227a TA 215a

- 2 Piç-tāb itdi tecellī-yi cemāl-i revnākı
Baħr-ı kılzum içre şan ğarķ eyledi envār-ı ʿaşķ
- 3 Vefķ-i ħüsnüñ āyetin bir kez taħayyül itmede
Vādi-i ʿisyānda ķoydı māsivāyı ʿār-ı ʿaşķ
- 4 Maʿni-yi vaħdet suʿāl itdi baña sultān-ı ħüb
Bilmezem ente enā budur bize iķrār-ı ʿaşķ
- 5 Nüş idüp bir curʿa dil gülfām-ı laʿl-i yārdan
Mest olup bir pula beyʿ itdi hele bāzār-ı ʿaşķ
- 6 Ğonce-i ruḥsāruña bir leb-zen olsam gizlice
Bülbül-i ṭabʿ um fiġān eyler budur gülgār-ı ʿaşķ
- 7 Ğiy melāmet ħırķasın şimden gerü rindāne-veş
Ķaşr-ı muḥkem yapıdı dilde ʿAşķīyā miʿmār-ı ʿaşķ

337

Dār-ı Ğurbetde Be-fırķat-ı Seyyidü'l-enām Gofte

Mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ğarībem ğurbet ilde göñlüm egler yār-ı ğārum yok
Baña güleşen olur beytü'l-ħazen yanumda yārum yok
- 2 ʿAcep kimlerle eyler ülfet ol āfet ħaber alsam
Tek ü tenhā bu fırķat-ħānede bir ğam-güsārum yok
- 3 Ğayāl-i ħadd-i dilber mūnis ü rāzum enīsümdür
Hemān āh u fiġān hasret-serāda başķa kārūm yok
- 4 Kime dād eyleyem ğurbetde ben Allāhdan ğayrı
Cefā vü zulm ħadden geķdi bir yirde ķarārūm yok
- 5 Benüm bu baḥt-ı fülķüm düşdi girdāb-ı ğama yā Rab
Be-kām üzre beni ķurtarmaġa bir rüzġārūm yok
- 6 Ümīdüm kesmezem Ħaķdan recāya şerm ider ʿAşķī
Ğünāhum ħadden efzün iʿtizāra iķtidārūm yok
- 7 Visāl ile be-kām it her ķuşūrumla beni Mevlā
Dilümde mihr-i Aḥmed var diger bir iftiḥārūm yok

^{4b} budur: bu der HM 227a
337 YK 186a HM 227b TA 215b

Raşha-i Derd-i Yār-ı ‘Aşk-ı Vaḥdet

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Her mezāhirde hüveydā şüret-i zibā-yı ‘aşk
Göremez ol süreti billāh olan a‘ mā-yı ‘aşk
- 2 Dīde-i Ḥaḳ-bīn ile gördünse nām-ı Muştafā
Sikke-i tevḥidine ḥakk eyledi Mevlā-yı ‘aşk
- 3 ‘Aks-i ḥāl-ı enveri ḥāk üzre bir dem düşmede
Var idüp yokdan cihāna Âdem ü Ḥavvā-yı ‘aşk
- 4 Şehd-i dünyāya düşen meşreb-mekes pābestedür
Âşiyān-ı ḳudsde bilmez nedür ‘anḳā-yı ‘aşk
- 5 Çok kemānkeş geldi aldı ḳabẓına da‘ vā ile
Bildiler ‘âciz olup âsān çekilmez yāy-ı ‘aşk
- 6 Zāhidā bezm-i şafādan dūr-ı bī-dūr olmışam
Yārla hem-reng olup atdı ḡam-ı dünyā-yı ‘aşk
- 7 ‘Âlem-i ervāḥa bir keşf-i niḳāb itmek ile
Ḥaşre dek düşdi cihāna ḡulḡul u ḡavḡā-yı ‘aşk
- 8 Düşmeseydi ‘âlem-i ervāḥa ‘aks-i ḥāl-i yār
Hiç tenāvül itmez idi dāne-i buḡdāy-ı ‘aşk
- 9 ‘Aks-i mestānum şarāba virdi te‘şīr-i sekir
Cism-i nā-mevcūd iken nūş eyledim şahbā-yı ‘aşk
- 10 Sırr-ı ‘aşkı baştı iderdüm çārı sū-yı dehre lik
Kāle-i fīkrüm bu dem itdi şehā yaḡmā-yı ‘aşk
- 11 Bīkr-i ‘aşkı analandurma yeter ‘Aşkī sūkūt
Tā o günden bilürem nāmuñ senüñ baba-yı ‘aşk

Ḳaṭre-i Ez-deryā-yı Vaḥdet Gofte-būd Be-ḥayret

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ḥāne-i ḥatır-nişānumda bugün mihmān-ı Ḥaḳ
Bilmezem dünyā vü ‘uḳbā n’itdigin ḥayrān-ı Ḥaḳ

³³⁸ YK 186a HM 227b TA 215b

³³⁹ YK186b HM 228a TA 216a

^{7a} Ḥaşr: Ḥaşra HM 228a

- 2 Zikr ü fikr ü ‘aql u idrāk ü hevāsum selb olup
Hep talana geldi virdi Hāzret-i sultān-ı Hāḡ
- 3 Añma vā‘ iz bendeñe savm u şalāt ile zekāt
Cümleden vāreste itdi bāde-i peymān-ı Hāḡ
- 4 Nāy-ı tenden her nefes zāhir olur nālānı ile
Her ‘urūḡumdan çıkar bir nağme-i efgān-ı Hāḡ
- 5 Bendeñe tiğ-ı yed-i ḡudretle ḡatlı olsam şafā
Ber-zemin taḡrīr ider bir ḡatre düşse ḡan-ı Hāḡ
- 6 Kilk-i ḡudret nām-ı Hāḡ seng-i mezārumda yazar
ḡabrde ‘azm-i remīm eyler ol nālān-ı Hāḡ
- 7 Hāşr u neşre vāşıl olsam yokdur elde tā‘ atüm
Nām-ı Hāḡla pür olur bu keffe-i mizān-ı Hāḡ
- 8 Hāyr u şer ü zişt ü zībā bilmezem illā ki hū
Yāduma gelmez benüm ancaḡ gelen cānan-ı ḡaḡ
- 9 Nūr ile oldı münevver ḡāne-i tārīḡ-i dil
Āsmān-ı ḡalbe ‘aks itdi meh-i tābān-ı Hāḡ
- 10 Hāḡır-ı kāşānemüz olsa ḡarāb-ender-ḡarāb
Bir tecelliyle hemān ma‘mūr ider vīrānı Hāḡ
- 11 Cur‘ a-nūşānuñ bugün ser-ḡalkası oldum şalā
Sāḡar-ı serşāra gelsün zümre-i mestān-ı Hāḡ
- 12 Zāhidān zāheb olup taḡrīmine dirmiş ḡarām
Hālūme virmiş bizümḡün destūme fermān-ı Hāḡ
- 13 Bezm-i vaḡdetde buyur ḡamr-ı ledunni nūş kıl
Şanma zāhid āb-ı engūr nūş ider merdān-ı Hāḡ
- 14 Meclis-i ‘uşşāḡa gel taḡlidiñüz taḡḡīḡ ola
ḡanzalı şehd eylerüz bu bizlere iḡsān-ı Hāḡ
- 15 Meyl-i bātıl eylemez ‘āşīḡ olan dünyā için
‘Āşīḡ-ı şādīḡ olanuñ dīni Hāḡ imānı Hāḡ
- 16 Eylemiş taḡşīl-i ‘ilm-i men ledun bī-vāsıḡa
ḡāl u ḡıyle meyli yok üstādı Hāḡḡ bürhānı Hāḡ
- 17 Her kelāmından ene’l-Hāḡ ḡüş ider ‘ārif olan
Lafz ile ülfetde amma ma‘nide ḡüyān-ı Hāḡ

- 18 Nār u nūr u cennet ü dūzahla yokdur kārumuz
Zāt ile zāt olmuşuz besdür bize ‘ayān-ı Hāk
- 19 Hāk durur nuṭṭ u beyānı zāhidā daḥl eyleme
‘Aşķīyā olmuş bu naṣmuñ şübhesüz divānı Hāk
- 20 Olsa Loḳmān çāresāz olmaz benüm bu derdüme
Añladum bu derd-i bī-dermānumuñ dermān-ı Hāk

340

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1‘ Acep kimler bilür ey dost devā-yı mübtelā-yı ‘aşķ
Beni ḥayrān kıldı āḥ bu derd-i bī-devā-yı ‘aşķ
- 2 Belākeş şanki Eyyübem baña hiç virmedi rāḥat
Ne kıaldı cevrden ‘ālemde gösterdi belā-yı ‘aşķ
- 3 Dilümde sūziş-i ‘aşķum virür dūzahlara āteş
‘Azāb-ı cāvidānıdur başumda bu hevā-yı ‘aşķ
- 4 Ṭabībā şerbetüñ rencüm füzün eyler diğeri virme
Ne mümkün bu ‘aşķāķırla bula gönüm şifā-yı ‘aşķ
- 5 Maraş teşḥīşine nabza baķarlar ḥākim-i ḥāzıķ
Ne gūne şerbet ile def‘ olur bilsün ‘mā-yı ‘aşķ
- 6 Yanup yaķılma lāzımdur ‘ilāc-ı derd-i ‘uşşāķuñ
Fesād eyler ilāc-ı germ ü serdi bu hevā-yı ‘aşķ
- 7 Yanar ḥasretle ‘aşķık her nefes biñ āḥ u zār eyler
Senüñçün dilrubā āhum degül bu āḥ u vāy-ı ‘aşķ
- 8 Şerār-ı āhımız tābende eyler rū-yı eflāķi
Bulur yol āsumāna ser çeker hūhū-yı hāy-ı ‘aşķ
- 9 Kıyāmet sūr-ı İsrāfil deminden baḥş-ı cān eyler
O cān baḥş eyler ise zāt-ı pāküñ nefḥ-i nā-yı ‘aşķ
- 10 Bu ḥalk-ı ‘āleme göstermek isterseñ kıyāmet sen
Ḳadüñ göster neşrdi ḥaşr olur tā ser-be-pāy-ı ‘aşķ
- 11 ‘Acep bu çeşm-i ‘ālem beste mi ya kim göz olmuşlar
Ki zīrā kör olan görmez şafā rūşen binā-yı ‘aşķ
- 12 Dilüm ol mihr-i dilberden diler mesken ide genci
Senüñ mihrüñle ma‘ mürdur ḥarābam ez-berā-yı ‘aşķ

³⁴⁰ YK 187a HM 228b

- 13 O yāra gizlū cān virdüm gönülden şormışam kanda
Maḳām-ı ‘aşḳı gösterdi didi cānla becā-yı ‘aşḳ
- 14 Tavāf-ı Kā‘ be-i ma‘ şūḳa iḥrām isteyen kesler
Olup ‘üryān vücūdı hestlikden revā-yı ‘aşḳ
- 15 Bilüp biḡāne kendüñ āšnālīḳ iḥtiyār itme
Ki mümkün bir vāḳit ömründe olmak āšnā-yı ‘aşḳ
- 16 Bizimdür bu ḥāṭar-nāk-ı muḥabbet rāhı ey tālib
O yārüñ şevḳ ile ḥāsıl bize rūz-ı ḡidā-yı ‘aşḳ
- 17 İṣit ney gibi nāle-zār u eḡānum benüm dilden
Eger var ise ḡuşuñ diñle benden gel nidā-yı ‘aşḳ
- 18 Şaḡır bu ḡuş-ı ḥiss-naḡme şadāyı istimā‘ itmez
Talep kıl ḡuş-ı ḥuş u ba‘d-ez-în diñle şadā-yı ‘aşḳ
- 19 Be-kām olmak dilerseñ sāye-i Faḥr-ı risāletde
Şehīd-i ‘aşḳ ol ‘Aşḳī disünler cān-fedā-yı ‘aşḳ

341

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Muḥabbet söyle benveş perver-i ‘aşḳ
Seni ḳul eylemişse dilleri ‘aşḳ
- 2 Ezelden çün mürīdümdür muḥabbet
Anuñçün olmuşam ben bihter-i ‘aşḳ
- 3 Mürīdi iḥtiyārumdur irādet
Ben oldum başuma çün āveri ‘aşḳ
- 4 Vürūdumdan vücūd oldu muḥabbet
Ezelden ḥilkatümdür yāver-i ‘aşḳ
- 5 Benüm kudret-nümā-yı ḥikmetü’l- ‘aşḳ
Muḥabbet rāhına dil rehberi ‘aşḳ
- 6 Muḥabbet yalıñız rehber degüldür
Ki tālib-i yār oldum yāver-i ‘aşḳ
- 7 Gönül mülkine sultān-ı vücūdum
Ezelden olmuşam ben server-i ‘aşḳ

³⁴¹ YK 187b HM 229a

8 Muḥabbetdür pider ceddüm irâdet
Pider ceddüm benümçün mâder-i ‘aşk

9 ‘Acep bu ki baña tev’em görünmek
Be-hem-zâdum göründi dâderi ‘aşk

10 Muḥabbet perveri ‘Aşkî ğarībūñ
Muḥammed rûḥ-ı pâki rehberi ‘aşk

342

Ġazel

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - /- + - - /- + -

1 Geldi başa derd-i bî-dermân-ı ‘aşk
Gün-be-gün efzün olur fermân-ı ‘aşk

2 Dem-be-dem eyler cünūnum ber-mezîd
Hep bu sevdâ-yı ser-i cânân-ı ‘aşk

3 Alsa benden benligüm yok ihtiyâr
Cilve-gāhumdur benüm meydân-ı ‘aşk

4 Sağ u sol her sūya oynat sen beni
Bilmezem ben ḍarbet-i çevgân-ı ‘aşk

5 Hüküm anuñdur ḥâkim-i muṭlaḳ odur
Anuñ içün bend-i sergerdân-ı ‘aşk

6 Āsmân u hem zemîne çıkmaz ol
Bu dilüm cādur ider cevân-ı ‘aşk

7 Yüz zemîn ü āsumân bir ‘arşası
Vüs‘atin fehm eyle gör ekvân-ı ‘aşk

8 Evvel āhir olana çıkmaz o zât
Bî-cîhet bî-keyf ider devrân-ı ‘aşk

9 Hiç belâ mihnetden özge bilmezem
Bu naşîbümdür benüm iḥsân-ı ‘aşk

10 Münkir-i nâ-ma‘ rifet şeytân-ı ‘aşk
Kanda fehm itsün nedür ‘irfân-ı ‘aşk

11 Çeşmine toprak la‘în İblis-veş
Her kim oldu ḥar gibi ḥırmân-ı ‘aşk

³⁴² YK 188a HM 229b

2^a ber-mezîd: ber-mezîde HM 229b

- 12 Her neyüm varsa baña hep virdi ‘aşk
Bende yok nesne bu cismüm cān-ı ‘aşk
- 13 Bir iki üç dört beş bende velī
Her birisidür şifāt-erkān-ı ‘aşk
- 14 Mess iken kimyā iden ‘aşkdur beni
Bī-ğış itdi bendesin ol kān-ı ‘aşk
- 15 Göz açup bir ‘āleme eyle nazar
Şes cihet benden ider seyrān-ı ‘aşk
- 16 Gönlümüz güyā ki deryā bī-kenār
Geldi bir mevc oldı bir ‘ummān-ı ‘aşk
- 17 ‘Aql-ı kül hem nefis-i kül ki söylenür
İki keffe nisbet-i mīzān-ı ‘aşk
- 18 Dil zemīn ü āsmān āhir nedür
Hep getürmiş ādeme tūfān-ı ‘aşk
- 19 ‘İyd-ı ekberdür cemāl-i ‘aşk bil
Kim görür elbet olur kırbān-ı ‘aşk
- 20 ‘Aşka oldum ol sebebden mīzbān
Ola şāyed hāneye mihmān-ı ‘aşk
- 21 Miḥnet ü derd ü belāsın çekdigüm
Tā ezelden itmişem peymān-ı ‘aşk
- 22 İki ‘ālemden hele vāresteyem
Olmışam mest-i mūdām rindān-ı ‘aşk
- 23 Fārīg ise ‘aşkdan cennet eger
Şüphesüz olur baña zindān-ı ‘aşk
- 24 Ravza-i bāğ-ı İrem Faḥr-ı rusul
‘Aşkıyā cennetdür ol eyvān-ı ‘aşk
- 25 Evvel āhir zāhir ü bāṭın odur
Sür yüzün dergāha ol derbān-ı ‘aşk

343

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Gine kapdı gönlümi bu cezbe-i sevdā-yı ‘aşk
Ol sebebden olmuşam Mecnūn gibi şeydā-yı ‘aşk

³⁴³ YK 188b HM 230a

- 2 Hüsni Leylâdur beni Mecnûn-ı pür-sevdâ iden
İtdi ‘âlemde beni ol vâlih u rüsvâ-yı ‘aşk
- 3 Nâle vü efgânumuzdan oldı pür-güş-ı cihân
Ney gibi bu erğanundan zârî vü hayhây-ı ‘aşk
- 4 Göñlümüzden dem-be-dem nev nev şadâ zâhir olur
Şûr-veş ‘âlem duyar dem ursa bir kez nây-ı ‘aşk
- 5 Sâz-ı ‘aşkdan nev-be-nev muhriş şadâyı diñledüm
Ol sebebden artdı dilde gulgul u gavğa-yı ‘aşk
- 6 Güş-ı hüşuñ aç benüm gibi eger sen merd iseñ
Kays-veş güş eyle şoñra bang-i dem Leylâ-yı ‘aşk
- 7 Hamdilillâh ‘Aşkî mahv itdi vücûdın ‘aşk ile
Hâk-i pây-ı Fahr-ı ‘âlemde idem da‘vâ-yı ‘aşk

344

Velehu Eyden

Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün
- + + - / - + - / - + + - / - + - /

- 1 Yakdı beni süz-ı dil güş iderek sâz-ı ‘aşk
Ney-şifat oldı vücûd hem-dem ü hem-sâz-ı ‘aşk
- 2 Hem-demüm oldı göñül nâle vü efgânda
Sûzişe bādî dilüm oldı çü demsâz-ı ‘aşk
- 3 Diñle benüm sâzişüm sûziş-i ‘aşkımladur
Oldı dilüm ney teki hem-dem ü hem-râz-ı ‘aşk
- 4 Cân kulağın aç da gel tâlîp iseñ yanuma
Diñle dilümden benüm nâle vü âvâz-ı ‘aşk
- 5 Cismüni ez-cân u dil güş-ı revân eylegil
Güş idesin tâ ezel (ü) ez-dil ü cân-sâz-ı ‘aşk
- 6 Hubb-ı sivâya düşen çirk-i hevâda olan
Diñleyemez bî-gümân sâzdan ol râz-ı ‘aşk
- 7 Murğ-ı dilüm şayd idüp ‘aşk mürebbî olup
‘Âlem-i cisme sürüp eyledi şehbâz-ı ‘aşk
- 8 Murğ-ı dilüm şâh gibi bâz-şifat-perverem
Perverişüm oldılar dehrde mümtâz-ı ‘aşk

³⁴⁴ YK 188b HM 230b

9 Nice çekem nāzuñı diñle beni ey oğul
Ben saña nāz eylerem ğayr-ı benüm nāz-ı ‘aşk

10 Şāh-ı rusul muṭribi ‘Aşkī olupdur belī
Diñle hemān ey velī dem-be-dem āġāz-ı ‘aşk

345

Müfte‘ ilün fā‘ ilün müfte‘ ilün fā‘ ilün
- + + - / - + - / - + + - / - + - /

1 İrdi yine sem‘ üme hū hū vū hay hay-ı ‘aşk
Kaynadı dilde amān sūziş-i sevdā-yı ‘aşk

2 Nāle-i mestāneler ‘arşa irişdi be-zevk
Sāķī elinden görüp bāde-i şahbā-yı ‘aşk

3 Yedi zemin nüh felek yek kadehümdür benüm
Pür mey-i humhānedür işte bu mīnā-yı ‘aşk

4 Sāķī-i devrānuma her dü-cihān bir kadeh
Andan içenler heme ‘ārif-i dānā-yı ‘aşk

5 Mest-i ḥarāp nālesin diñle çü efgān-ı Şūr
Şan iki yüz erġanun na‘ra-künān nāy-ı ‘aşk

6 Diñle benüm serḥūşı velvele-i hāy u hū
Kopdı kıyāmet gibi ğulġul u ğavġā-yı ‘aşk

7 Kim ki degül mest-i cām bu mey ü meyḥāneden
‘Ġafletinüñ mestidür şorma o rüsvā-yı ‘aşk

8 Cem gibi nūş itmeyen bādemüzi ber-müdām
Olamaz ol bī-nevā mest-i murabbā-yı ‘aşk

9 Fakrı sen it ihtiyār geç bu sivādan heme
Bunda bulursun ġinā var keremhā-yı ‘aşk

10 ‘Aşk ile buldı vücūd eyledi Ādem-sücūd
Hep bu sivā bir nūķūd nezd-i diremhā-yı ‘aşk

11 İki cihān serbeser cümle ḥalāyık puser
Cennet-i heştüm ki var feyż-i iremhā-yı ‘aşk

12 İki cihanda hemān tutmadı hergiz mekān
Var durur ola mekān mesken ü me‘vā-yı ‘aşk

³⁴⁵ YK 189a HM 230b

10^b diremhā-yı: mehān-ı HM 230b

- 13 İki cihan yek kadem seyr ider ol ey ümem
Tayy ider ol pür-kerem cūy-ı kademhā-yı ‘aşk
- 14 ‘Aşk ile bend olmayan cāyı Saḡar bī-güman
Yaḡar anı her zamān āh u nedemhā-yı ‘aşk
- 15 ‘Aşk-ı Muḡammedle mest oldu dilüm tā elest
Zulmet-i dilden berest bende-i ṣebhā-yı ‘aşk
- 16 Terk-i sebeb eylegil bī-sebep ü der-sebep
Terküñ olur hep saña kayd-ı sebebhā-yı ‘aşk
- 17 ‘Aşkī gibi ey civān terk-i cihān eylegil
Ḥāk-i der-i Aḡmed’e sür yüzüñ ol cā-yı ‘aşk

346

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey dirīḡa bulmadum hem-dem baña hem derd-i ‘aşk
Çok ṡolaşdum ‘ālemi hiç bulmadım bir merd-i ‘aşk
- 2 Zikr ü fikri germ ü serd ü rüz u ṣeb cāndan işit
Bīş ü kem bu nāle vü eḡānumuz hep derd-i ‘aşk
- 3 Mübtelā-yı miḡnet oldum Ḥāzret-i Eyyüb-veş
‘ Āşıkā olmuş belā bildi baña āverd-i ‘aşk
- 4 Kendi kendümden ḡaber-dār olmaz iken der-fenā
Ben ki bende yok iken derdi baña isperd-i ‘aşk
- 5 ‘ Āşk-bāzılık oyun-bāzlık degül fehm it oḡul
Her ki cānla oynaşur bezmümde añlar nerd-i ‘aşk
- 6 Terk-i üç beş iki altı ile ṣoñra lu‘b-ı cevri
Ya neden bu baḡlı naḡş-ı aḡmaḡ ister ferd-i ‘aşk
- 7 Perveriş olmak dilerseñ ‘aşk ile terk it hevā
Ol hevesden pāk olup gel şanma aḡmaḡ ḡord-ı ‘aşk
- 8 Kim ki bu meyl-i hevādan geçmese pākān gibi
Bir muḡanneş rübe-āsā hīç olur mı merd-i ‘aşk
- 9 ṡālib iseñ yek-nefes münkirle hem-dem olma sen
Olur iseñ pür-nedāmet ṣoñra urdum serd-i ‘aşk

³⁴⁶ YK 189b

- 10 ‘Āşıkāne surḥ çehre gördügi dem münkirān
Hacletinden ol yahūdān-veş olur dem serd-i ‘aşk
- 11 Münkirānuñ her deminden dilde yüzler bend olur
Bir ḥarāretten gerek ref‘ eylesün bu berd-i ‘aşk
- 12 Terk-i cān u ser idüp gel rāh-ı ‘aşka koy ḳadem
Cümleyi terk eyle ol soñra olasın gerd-i ‘aşk
- 13 Cenneti dü gendüme şatdı pider kār eyledi
Yarım arpaya ben anı şatdum oldum ferd-i ‘aşk
- 14 Cān baḥş itdüm de oldum mülk-i ‘aşka pādişāh
Eşşalā ey ṭālibān oldum bugün cōmerd-i ‘aşk
- 15 Nice bir bülbul gibi ‘Aşkī fiğān u zār ider
Ayrı düşdüm āh u vāhum Muştafā-yı verd-i ‘aşk

347

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + -

- 1 Geldi baña derd-i bī-dermān-ı ‘aşk
Ḥākimümdür ḥūkm ider sultān-ı ‘aşk
- 2 Mübtelā-yı derd-i ‘aşk olmak baña
Baḥş-ı şıḥḥat itmedür bu şān-ı ‘aşk
- 3 Var u yokdan şorma ey sāl baña
Bilmezem yok itdi kendüm ān-ı ‘aşk
- 4 Çār ‘unşur şeş cihet penc ü se dü
Yedi ma‘den cümlesi ez-kān-ı ‘aşk
- 5 Her ne vardur künfekānuñ yek biri
Cümlesi bir emr-i kün fermān-ı ‘aşk
- 6 Ḥāş u ‘āma farz u sünnet emr ü nehy
Cüz’ ü küll ‘addeyle hep erkān-ı ‘aşk
- 7 Ol yed-i beyzādan aldum bir ‘aşā
Ṭūb gibi urmaḳ diler çevgān-ı ‘aşk
- 8 Feyz-i Ḥaḳdan mīzbān bulur o kim
Her ki olur cāndan mihmān-ı ‘aşk
- 9 Bu beyānum kimse bilmez ba‘d- ez-īn
Bī-cihet olmak gerek ‘irfān-ı ‘aşk

³⁴⁷ YK 190a

- 10 Her ne deñlü vaşf idersem ‘aşkı ben
Görüp ‘aksin oluram hayrân-ı ‘aşk
- 11 Geh siyâh u geh beyaz geh nûr olur
Gâh bîr-reng sâyedür seyrân-ı ‘aşk
- 12 Şad-hezârân sâle râhdur bel ziyâd
Bî-ser ü pâ bir nefes devrân-ı ‘aşk
- 13 İki ‘âlemde degül bî-çün şıfat
Lâ-mekân şahrâsıdur cevân-ı ‘aşk
- 14 Nüh felek yeddi revâkı tağ tağ
Şanki bir dehlîz ez-eyvân-ı ‘aşk
- 15 Evvel âhîr baħr-ı ‘ilm ü ma‘rifet
Mevc-i ‘aksi kağre ez-‘ummân-ı ‘aşk
- 16 ‘Aqluñ ol iz‘ân[u] zihn ü derk hep
Seyl gibidür cümle ez-ıfân-ı ‘aşk
- 17 Bu ‘ağıl fehîm eylemez terk it anı
Bu ‘ağıl şâhipleri hırmân-ı ‘aşk
- 18 ‘Aşk içün dermân bulunmaz sa‘y ko
Bî- devâdur derd-i bî-dermân-ı ‘aşk
- 19 Benligi terk eyle gel tâlib iseñ
Ola elde hücet ü bürhân-ı ‘aşk
- 20 İşte rûsvâ-yı melâmât-ı cünûn
Evvel ü âhîr heme sâmân-ı ‘aşk
- 21 Kanda var kayd-ı vücûd ol sen ba‘îd
Vaħdet-i muğlak diler zindân-ı ‘aşk
- 22 Nûn kalem-den urdı evvel bir rağâm
Oldı levh-i defter ez-dîvân-ı ‘aşk
- 23 Kaldı Cibril yolda bu kuvvet ile
Aldı gitdi Ĥazret-i tayrân-ı ‘aşk
- 24 Kim bilür bu Tûr-ı kurbuñ vüs‘atin
Cümleden evsa‘durur meydân-ı ‘aşk
- 25 Şevr ü Tûr u ‘arş u kürsî nüh felek
Cümlesi bir gerdiş-i devrân-ı ‘aşk

- 26 H̄ayret-efzādur bu kim alb-i siyāh
Cümlesi oldu anuñ h̄üsrān-ı aş
- 27 Āşıkāna bir emānet bār-ı aş
Aşdan ğayrı olan tāvān-ı aş
- 28 Kanda şığar bu aıl mīzānına
İki ālem bir cevāz mīzān-ı aş
- 29 Mā'il-i nefis ü hevā vü hem heves
Yüzü kara oldılar düzdān-ı aş
- 30 Bū'l-heves şehvet-perest h̄annāslar
Hep dālāletden olup şeytān-ı aş
- 31 Bī-nihāyet her ne eylerseñ talep
Cüz ü küllüñ ma' deni ez-kān-ı aş
- 32 Yaş kuru arz u semā vü baħr u ber
Bir vara-veş cümledür cüzdān-ı aş
- 33 Levh ü maħfūz u kalem ümmü'l-kitāb
Evvel āħir Aşiyyā pāyān-ı aş

[Harf-i kef]
348

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

+ - + - / + + - - / + - -

- 1 Yıkılmış albe mi' mārūm sen olduñ
İki dünyāda dildārūm sen olduñ
- 2 Senüñ aşuñla terk itdüm cihānı
Bu fānīde faa kārūm sen olduñ
- 3 K ul oldum tā ezelden ben saña dost
Biħamdillah ki h unkārūm sen olduñ
- 4 Yıkup mihr ü muħabbet cümle varum
Efendüm sevdig m varum sen olduñ
- 5 Cemāl ñ şem' ine pervāne oldum
Şeb-i vuşlatda envārūm sen olduñ
- 6 K odum meydāna başum işte geldüm
Beni redditme ikrārūm sen olduñ

³⁴⁸ YK 190b HM 232a TA 216b

7 Günāhum çok ise rahmet dahī çok
Bu ‘ Aşkī dīr ki Ġaffārum sen olduñ

349

Eşref-zāde Nāfiz Efendiye İrsāl Olunan

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Menba‘ -ı feyz-i velāyet ma‘ den-i esrārsıñ
Lücce-i baħr-ı haķıķat maħzen-i esrārsıñ
- 2 Cedd-i pākūñ Kuṭb-ı a‘ zam pīşvā-yı ehl-i Haķ
Sen anuñ yek lem‘ a-i kān-ı kerāmet bārısıñ
- 3 Serfurū iden ‘ acep maħrūm olur mı biliñüz
Secde-gāh-ı ‘ āşıķandur sen anuñ dildārısıñ
- 4 Baħr-ı vaħdetde şadāķat fülkinüñ bir Nūhısın
Kim süvār oldu necāta erdi sen dümdārısıñ
- 5 Ger sorarlarsa eger Nāfiz saña bu ‘ Aşkī kim
Diyeseñ Kıtmīr-i bābumdur güvāh-eş‘ arısıñ

350

Gofte-i Dādiyye

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āh felek dāyim beni maħzūn u giryān eyledüñ
Ġonce-ruḥsārum[1] alduñ āh u nālān eyledüñ
- 2 Raħmı yok bir zulmi çok ğaddar imişsin ey felek
Zulmle yārum alup ‘ ālemde hicrān eyledüñ
- 3 Devr idüp tā haşre dek rāḥat vücūduñ görmesün
Durmasın bārān-ı eşküñ sen dilüm ḳan eyledüñ
- 4 Ḳalb-i pāk-i ‘ āşıķı sūzan iden sensin meger
Kāle-i cismüm dahī firḳatle sūzan eyledüñ
- 5 ‘ Aşkīyā bārān-ı ‘ aşķuñdan cihān dād eyledi
‘ Ālemi vīrān idüp şan Nūḥ tūfān eyledüñ

³⁴⁹ YK 191a HM 232b TA 217a

^{2b} bārısıñ: yārısıñ YK 191a

³⁵⁰ YK 191a HM 232b TA 217a

Gofte Der-Na' t-ı Yār

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Hācib olmuş bāğ-ı vaşla tır-i müjgānuñ senüñ
 Hārila āzürde cāna verd-i ḥandānuñ senüñ
- 2 El irer mi put-perest tersā vü kāfir perçeme
 Ey müselmān raḥm kıl var ise imānuñ senüñ
- 3 Şayd ider murğ-ı hüma-yı āşiyān-ı qudsden
 Nīm-nigāh-ı iltifāt-ı çeşm-i fettānuñ senüñ
- 4 Kara bahtuñ aḳ olurdı bir şeb-i deycūrda
 Ey dilā mehtāb-veş yār olsa mihmānuñ senüñ
- 5 Çeşm-i sāğar şu virür serv-ḳaddüñ ayağına
 El virürse ayağın öp işte bu şānuñ senüñ
- 6 Harf-endāz-ı şikāyet olma bī-hūde yere
 Çekdüğün bu derd-i ser hep ḥalka iḥsānuñ senüñ
- 7 Vir ḥüsām-ı aşḳa ser şems-i vücūduñ nūr kıl
 V'ey Celāledin Rūmī aşḳı kurbānuñ senüñ

Gofte Be-irirāf-ı Āşıkān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Teşneye zevḳ ü şafāyı her zaman virmez felek
 Sāḳı vü hem sāğar u hem nev-civān virmez felek
- 2 Qurş-ı māhi keşkül-āsā gösterüp āriflere
 İntizar üzre koyup bir pāre nān virmez felek
- 3 Kākül-i şebrenḡ-veş baht-ı siyāha raḥm idüp
 Şem'a virse yakmağa bir şem' dān virmez felek
- 4 Gāv-ı dü-pā-yı zaman izzetlenür rif' atlanur
 Āḳıl-ı dānāya ḡamdan hiç aman virmez felek

³⁵¹ YK 191b HM 233a TA 217b

^{1a} Hācib: Sāhib HM 233a

³⁵² YK 191b HM 233a TA 217b

5 Küştekan-ı Kerbelāya virmeyen bir kaçre şu
Teşne-gānum ben gedāya bī-gūman virmez felek

6 Cāna cānan istesem dünyā ğamın ihsān ider
Hālūme ensebmekin virdi mekan virmez felek

7 ‘Arz-ı hālūmdür benüm bu dergeh-i Peyğambere
‘Aşkī-i Kıtmīrūne ki bir üstühān virmez felek

353

Şikāyet Be-dünyā-yı Dūn

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Keremden dem urur da‘ vā-yı dehri anladuğ bildük
Tehī sūfī gibi şahbā-yı dehri anladuğ bildük

2 Yek-ā-yek cümlesin seng-i mihekk-i imtihān itdüm
Kamu sūret geri-serā-yı dehri anladuğ bildük

3 Ham eyler sünbül-āsā kâmetin zer görse zâhidler
Fürüş-ı ‘işmet-i lālā-yı dehri anladuğ bildük

4 Nevā-yı nağme-i bezm ü şafāda çok belā çekdük
Şadīk-ı ‘andelīb-āsāyyı dehri anladuğ bildük

5 Ma‘ārif fāsını hızf eylemiş mağrūr-ı cāh-ı efken
Tekebbürle har-ı dü-pā-yı dehri anladuğ bildük

6 Libās-ı nev-be-nevle gūşede ‘irfān-fürüşānı
Zarāfetle sühen-güyā-yı dehri anladuğ bildük

7 Hele tāvūs ile zāğ-ı siyāhı farğa yok kudret
Meşāyih şūr-ı zī-fetvā-yı dehri anladuğ bildük

8 Keremden biz geçüp zulm u cefādan geçseler anlar
Mürüvvetli nice pāşā-yı dehri anladuğ bildük

9 Sükūt ol ‘Aşkīyā sözden nice biñ derd-i ser çekdük
Denī-perver olan dünyā-yı dehri anladuğ bildük

³⁵³ YK 191b HM 233b TA 218a

Kerîmeleri Vefât İtdükde Güyâ Olduğı

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bülbül-i tab' um yine pür āh u zār itdüñ felek
 Korkaram bir goncesin alduñ firār itdüñ felek
- 2 Lāle-veş kitmān-ı dāğ eylerdi dil hayli zaman
 Dest-i bî-raḥmuñ urup hep āşikār itdüñ felek
- 3 Dideye yol buldı dilden seyl-i eşk-i hūn-feşān
 İki çeşmüm gūyiyā bir çeşme-sār itdüñ felek
- 4 Ğarķ-ı hūn olmuş dönerler āsiyāb-āsā müdām
 Merdüm-i çeşmüm benüm sen bî-karar itdüñ felek
- 5 Bāğ-ı cismüm nev-nihāli duḡter-i pākîzemi
 Bād-ı şarşarla anı sen ḡāk-sār itdüñ felek
- 6 Raḡm ise bu itdüğüñ gelsün senüñ başuña gör
 Bî-muḡabā meyve-i ḡalbüm nişār itdüñ felek
- 7 Ağlamazdum bir olaydı on beş oldı dāğ-ı dil
 Erdi 'ömrüm āḡire bir bir şikār itdüñ felek
- 8 Ḥāşelillāh kim şikāyet ola faḡrumdur benüm
 Şanma kim bu müptelā-yı devr-i yār itdüñ felek
- 9 Ben Ḥalīlî-meşrebem bu 'ıyd-ı aḡḡādur daḡī
 Yāra ḡurbān itdi 'Aşķī şanma kār itdüñ felek

Ta' rîz berā-yı yek maḡbūbe der-eyyām-ı mātem

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Nedür ey şu ḡoşenk-i nāz u istiḡnā bu eṡvāruñ
 Nedür bu tîr-i müjḡānuñ nedür bu ḡamze ḡūnh'āruñ
- 2 Nedür bu çeşm-i cellāduñ kemān ebrūların ḡurmış
 Nedür bu zūlf-i ejder ḡam-be-ḡam olmuş ne efkāruñ
- 3 Libās-ı nev-be-nev aḡyāra ḡarşu bu edālar ne
 Nedür ṡāvūs-veş māh-ı Muḡarremde bu refṡāruñ

³⁵⁴ YK 192a HM 233a TA 218A

³⁵⁵ YK 192a HM 234a TA 218b

4 Meger Zeydî gibi âl-ı ‘abāya sende a‘ dāsın
Nedür bu mevsim-i mātemde kâfir şād-izhāruñ

5 Veyāḥud ‘Aşkî-i bî-çāreyi kaçduñ helāk itmek
Helāk olsam bu bāzār-ı muḥabbetde nedür kārūñ

356

Berā-yı Perīşānî-i ‘Uşşāk-ı Dildüz

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Dilrübā çîn-i Ḥuten müşk-i şafādur perçemüñ
‘Āşık-ı üftādeye dām-ı belādur perçemüñ

2 Ğamze-i saḥḥāruña yol virme dilber kıl ḥazer
Bir yed-i Mūsāda güyā ejdehādur perçemüñ

3 Ḥātır-ı mecmu‘ umı eyler perīşān her nefes
Sū-yı ruḥdan müjde-res bād-ı şabādur perçemüñ

4 Ḥam-be-ḥam bālîn-i ruḥsāra nihāde-ser olup
Çîn çîn olmuş yatar bir hoş edādur perçemüñ

5 Süfleye meyl eylemez bir ‘ālî-meşrebdür o kim
Şāh-ı ‘aşka dil virüp şan ‘Aşkiyādur perçemüñ

357

Gofte-i ‘İtāb-āmiz-i Dil-nüvāz

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Bizi yād itmedüñ ey dilrübā bizden güzer kılduñ
Meger eşk-i dil-i üftādegānuñdan ḥazer kılduñ

2 Nihāl-i ḳaddüñe şu virmek ile dāde-i eşküm
Ḳad-i şemşād u tāze ruḥlaruñ bir verd-i tāre kılduñ

3 Bizümle dün gice tenhā vişāli va‘ de itmişdüñ
Sitem-ger diyü ağıyāra neden varduñ ḥaber kılduñ

4 Elif ḳaddüñ ‘adūya ḳarşu ya itmek revā mıdur
Bize müjgān-ı tîr-endāz-ı çeşmüñ sîne-ber kılduñ

³⁵⁶ YK 192b HM 234a TA 218b

³⁵⁷ YK 192b HM 234b TA 219a

¹ üftādegānuñdan: üftādegānuñdur HM 234b

- 5 Vefā resmin ferāmūş eyledüñ bî-merḥamet n'oldı
Bizi terk eyleyüp aġyāra yār olduñ ne cer kılduñ
- 6   Acep bu bî-vefā dūnyāda cānā bî-vefā olmaķ
Eger var ise kārūñ bunda   uķbāya żarār kılduñ
- 7 Zihî bāzār-ı   Aşķî bî-ḥired dilber ḥarāb itdüñ
Metā -ı vaşluñı dellāle virdüñ cem -i zer kılduñ

358

  Arż-ı Hicrān Be-ḥāk-i Pā-yı Ḥabīb-i Subḥān

Fā  ilātün fā  ilātün fā  ilātün fā  ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Iyd-ı vaşla   aşık-ı dīvāne kurbānuñ senüñ
Cāna kār itdi efendüm āh-ı hicrānuñ senüñ
- 2 Nāle-i bülbul şafā virmez cüdā gel şāmdan
Güş kıl görse eger bir verd-i ḥandānuñ senüñ
- 3 Jāle-i eşkümle lāle-sāġarın pür eylesem
Gör ne āġāz-ı naġam eylerdi mestānuñ senüñ
- 4 Necme şor şorma baña şeb tā seḥer her zārımı
Laḥzaca görmek içün ol māh-ı tābānuñ senüñ
- 5 Seb a-i seyyāre burc-ı āhuma seyrān ider
Kehkeşāna reh-nümā cāna bu giryānuñ senüñ
- 6 Dūd-ı āhum renk renk çün ḥalka-i kıavs-i kıuzah
Nār-ı hicrūñle ciger olmaķda büryānuñ senüñ
- 7 Raḥm kıl olsun göñül vāreste-i renc ü belā
Gerçi   āşî bendeyem   afveylemek şānuñ senüñ
- 8 Gel dirîġ itme seg-i derbāndan iḥsānuñı
Ḥayli demdür sāye-i cūduñda mihmānuñ senüñ
- 9 Bî-kesem yok dest-girüm senden özge yā Resûl
Yā Resûlullāh meded kıţmîr-i derbānuñ senüñ
- 10   Āciz ü dermāndeyem   ilm ü   amelden   āriyem
Var mıdur bir ben gibi muḥtāc-ı iḥsānuñ senüñ

³⁵⁸ YK 192b HM 234b TA 219a

11 Rûh-ı pākũñ reh-nümā olsun bu ‘ Aşkî bendeñe
Derdliyem ben isterem her demde dermānuñ senũñ

12 Ğamdan āzād eyleyüp şād itme şānuñdur senũñ
Şād u ğam hep cümle ‘ ālem ‘ ıyda kurbānuñ senũñ

359

Gofte-i Hıttāb-ı Dil-i Nā-kām

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Vücūduñ hāk kıl iksīr-i ‘ irfān olmak isterseñ
Hāzef ol zīr-i pāda gevher-i kām olmak isterseñ

2 Tevāzũ‘ -pīşe hayr- endīşe ol ‘ ālemde her nāsa
Faķire raħm kıl maķbũl-i Sübhān olmak isterseñ

3 Cihānuñ māl u cāh-ı devletin taħşīl iden itsün
Bugün ehl-i sivā yarın peşīmān olmak isterseñ

4 ‘ Alāya meyl iden şem‘ üñ başından ‘ ibret al sen de
Başuñ çek tu‘ me-i miķrāz-ı düşmān olmak isterseñ

5 Sivādan kať‘ idüp ħabl-i ümīdũñ Hāķķa meyl eyle
Girüp vaħdet sarayında çü miħmān olmak isterseñ

6 Dehānuñ enbiyā vü evliyā na‘ tında bāz olsun
Kelāmuñ gevher-efşā nükte- sencān olmak isterseñ

7 Göñül kāşānesine virme yol aġyārdan pāk it
Vücūduñ pāk kıl mir‘āt-ı Yezdān olmak isterseñ

8 Dem-ā-dem bũlbũl-āsā gũş idüp feryādumuz dād it
Gülistān-ı ħaşırdede verd-i ħandān olmak isterseñ

9 Etek çek diñle ħārisītān-ı ‘ ālemdeñ āzād ol var
İki dünyāda ey dil pāk-dāmān olmak isterseñ

10 Ney-i nāleñle itsün mevlevīler ‘ Aşkî devrānı
Tuta gör dāmen-i pīri ħoş elĥān olmak isterseñ

³⁵⁹ YK 193a HM 235a TA 219b

Na‘ t-ı Ebruvān Be-‘ Arz-ı Cānān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Muşhaf-ı ser-ı levha-i hüsne şehâdetdür kaşuñ
 Haṭṭ-ı bismillaha cāna bir işâretdür kaşuñ
- 2 Şıbgatullah maẓhar-ı zülf ü haṭṭ u ruḥsâr-ı yâr
İnşekertüm remzine tefsîr-i âyetdür kaşuñ
- 3 Secdegâh-ı ‘ âşıkāndur ṭalib-i dîdâr iseñ
 Bildüm ez-evvel ki mihrâb-ı iṭâ‘ atdür kaşuñ
- 4 Nüşa-i metn-i denâda vuşlatı şerḥ eylemiş
 Kâbe kavseyne şehâ ‘ ayn-ı ‘ alâmetdür kaşuñ
- 5 Taḥt-gâh-ı cism-i âdemde oturmuş ḥukm ider
 Ceyş-i a‘ zâya hemâna şâh-ı şevketdür kaşuñ
- 6 Çille itmiş zülfini tîr eylemiş müjgânını
 Sîneyi itmiş siper şanki ‘ adâletdür kaşuñ
- 7 ‘ Aşkî-i bî-çâreye kej-bîn olur ḥikmet nedür
 Añladum üftâdeye kâf-ı kıyâmetdür kaşuñ

Raşha-i Envārān Be-Mihr-i Tābān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Şemsi şermende ider ey dilrubā ra‘ nā yüzüñ
 ‘ Aks-i rûy eyler meh-i tābāna ol beyzā yüzüñ
- 2 Çāk-i dāmen eyler idi Yūsuf-āsā ‘ aşk ile
 Ey Züleyhā-meşrebān görseydi bir Leylā yüzüñ
- 3 Ey şanem puṭhānede taşvîr-i hüsnüñ görseler
 ‘ Arz-ı imān eyler idi yek-be-yek tersā yüzüñ
- 4 Gül kızardı bûyın aldı ḥüsn-i zülfündeñ senüñ
 Ebkem eyler görse bir kez bülbül-i gūyā yüzüñ

³⁶⁰ YK 193b HM 235a TA 220a

³⁶¹ YK 193b HM 235b TA 230a

5 Tābiş-i ḥaddi virür germiyyet[i] ‘Aşkî dile
Bir kez-în ‘arz-ı cemāl itse gül-i ḥamrā yüzüñ

362

İlticā-yı Kudūm-ı Cānān Be-Külbe-i Ahzān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Būs iderdüm elüme gelse eger bir ḳademüñ
Başum üzre ḳor idüm ‘izz ile dilber ḳademüñ
- 2 Tene cān gönle meserret dīdeme kuḥl-i cilā
Rāḥaṭ-ı rūḥ-ı revāndur ḥāk-i ‘anber ḳademüñ
- 3 Ḥāne-i bī-minnete renc-i ḳadem itse ne var
Külbe-i ahzānumı şād itse server-ḳademüñ
- 4 Sürse dilden n’ola ger ceşş-i küdürāt-ı ḡamı
Şevket ü şān ile gelseydi ḡazanfer ḳademüñ
- 5 Nice bir nāle-i hicr ile ḥazīn eyleyeseñ
‘Aşkî’den cāna dirīḡ itme sitem-ger ḳademüñ

363

Be-zımn-i Ġazel-i Pür-şafā Be-na‘ t-ı Pāk-i Muştafā

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Serv reşk eyler görince gelse ra‘ nā ḳāmetüñ
Bir ayakla eyler istikbāl-i Tübā ḳāmetüñ
- 2 Gülşene zīnet-fezādur ‘işve-i reftār-ı yār
Bir ayak başsa eger şemşād-ı bālā ḳāmetüñ
- 3 Ḳays’ı Mecnūn eylemiş Ferhād’ı ‘aşḳuñ Kūhken
Bir görüp Şirīn lebüñ bir daḡī Leyā ḳāmetüñ
- 4 ‘Āşıkānı rütbe-i bālā-yı ‘aşḳa ırgürür
Pest ider a‘ dāları bir görse a‘ lā ḳāmetüñ
- 5 Baḡş-ı revnaḳ cennet-i a‘ lāya ‘Aşkî maḳdemi
Ḥalk idüpdür dest-i ḳudret ile Mevlā ḳāmetüñ

³⁶² YK 193b HM 235b TA 230b

³⁶³ YK 194a HM 236a TA 230b

Şikāyet-i Cefā-diden be-yār-ı bî-āramiden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Āstānuñda cefā-cū hayli giryān eyledüñ
 Dergehüñde gevher-i eşküm dūr-efşān eyledüñ
- 2 Kendi hālümde dururken başuma sevdā virüp
 Zülfüñ-āsā bendeñi gāyet perişān eyledüñ
- 3 Hün-efşānum görenler bāb-ı luṭfuñda senüñ
 'İyd-ı vaşla zanniderler beni kurbān eyledüñ
- 4 Dest-i kudretde şehīd olmaḵ şehādetdür baña
 Sem'ume oldı resīde katle fermān eyledüñ
- 5 Āh kim görse idüm bir gün seri der-zīr-i pā
 Dir idüm bu 'Aşķī-i Mecnūn'a ihsān eyledüñ

Gofte-i Nükte-i Sencān Be-Eṭvār-ı Īn-Zaman

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Talep itme cihānda 'ākıl ol dīvāne serverlik
 Güzel manşıp durur dīvān-ı' aşķ içre ḳalenderlik
- 2 Emel cem' iyyeti hāşıl degül bî-fā'ide ancaḵ
 Ḳuru gavḡāya baş ḳoyma fenādur şimdi ' askerlik
- 3 Düşüp dām-ı hevā vü şehvete hırşa esīr olma
 Meşeldür kendi götün ḳurtarandur şimdi bir erlik
- 4 Eger gerdān-ı maḥbūb oḡşayam dirseñ bilā zersüz
 Saña evlā durur itmek varup dükkānda berberlik
- 5 Yakın olma şaḳın 'Aşķī ki 'irfāna degüldür cā
 Kibāruñ bezmi olmışdur hemān iştāble-i ḥarlik

³⁶⁴ YK 194a HM 236a TA 230b

Başlık: Be-zımn-i ḡazel-i pūr-şafā be-Na' t-ı pāk-i Muştafa HM 236a

³⁶⁵ YK 194a HM 236a TA 231a

^{3a} hırşa esīr olma: hırş heves olma HM 236a

Tercî'-Bend

Mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Göñüller def' -i ğam geldi şafâlar
Göründi kubbe-i haḍrâ mübârek
Bu çeşm-i ' illete irdi devâlar
Göründi kubbe-i haḍrâ mübârek
- 2 Yıkıldı hâne-i ğam oldu vîrân
Dimâğa irdi bû-yı hâk-i cânân
Biḥamdillâh ki Hâk-bîn oldu çeşmân
Göründi kubbe-i haḍrâ mübârek
- 3 Göñül raḡs-âver oldu pür-ṭarabdan
Ḳamu vâreste oldu dil ta' abdan
Ḥuzûr-ı ber-devâ mey iste Rab'dan
Göründi kubbe-i haḍrâ mübârek
- 4 Açıldı bâb-ı cennet kıl du' âyı
Taḡarru' birle yâd eyle Ḥudâ'yı
Budur vaḡt-i icâbet kıl recâyı
Göründi kubbe-i haḍrâ mübârek
- 5 Şefâ' at-kânı şâh-ı enbiyâdur
Bu taḡt-gâh-ı Faḡr-ı Muştafâ'dur
Gözün aç ' Aşḡi bu câ-yı recâdur
Göründi kubbe-i haḍrâ mübârek

Velehu Eyden

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Görmedi görmez cihânda biz gibi çeşm-i felek
Sen gibi cellâd-ı ğaddâr ben gibi bir cân-ı pek
- 2 ' Âlemi vîrân iderdi seyl-i eşküm dilrübâ
Olmasaydı dūd-ı âhum âsmâna bir direk
- 3 ' Aşḡ-ı la' lün dilberâ dilden ne mümkün gitmesi
Gitmeyince reng-i gül hem zevḡ-i mül yemden nemek

³⁶⁶ YK 194b HM 236b TA 231a

Başlık: Tercî'-bend: Na' t HM 236a

¹a şafâlar: şafâlarla HM 236b

³⁶⁷ YK 194b HM 236b

- 4 Tîr-i müjgānuñla dil şad-pāre olsun ‘ākıbet
Tuḥfe-vārıdur ḥadeng-i nāvekūñ cā-yı yürek
- 5 Gāh cefā vü vefā şehir-i dile ḥükm itmede
İki ğaddāruñ elinde olmışam ben müşterek
- 6 Ey şeh-i ḥüsn ü melāḥat seyr-i rüyuñçün heme
Yırde insan gökde şaf şaf geldiler hayli melek
- 7 ‘Aşkî-yi dīvāne eyler ārzū-yı dergehüñ
Yā Resûlullāh anı luṭf eyle ol dergāha çek

368

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Sihr ider ‘uşşāka dilber ‘işve reftāruñ senüñ
Kırk yarar bir kılı cānā la‘l-i güftāruñ senüñ
- 2 Lebleriñ mühr-i Süleymān olduğundan mı ‘acep
Dev gibi almış ḥişāra zülf-i ğaddāruñ senüñ
- 3 Yāy ebrûlar kurulmuş sîneme oklar atar
Yır idinmez başmayınca tîr-i ḥünḥāruñ senüñ
- 4 Bir mübārek nemle olmuş pür bu çeşm-i sāğarum
Mest ü medhûş nûş ider her dem emekdāruñ senüñ
- 5 Ğonce-i na‘tuñla revnağ-baḥş olur dīvānumuz
Bülbül-āsā terk kılmaz bâğ-ı gülzāruñ senüñ
- 6 Kāre-pûş olmuş hemān reftār ider Meryem gibi
Sürünür yüzlerde gördüm zülf-i berdāruñ senüñ
- 7 Diş biler bu leblerin ol la‘l-i şîrîn yāra bak
‘Aşkîyā terk-i edepdür raḥm çok yārüñ senüñ

³⁶⁸ YK 195a HM 237a

Velehu Eyden

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
 - - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Sır virme şakın bādeye peymāne degülsin
Emredlere uyma hele dīvāne degülsin
- 2 Dil virme vefā olmaz oğul dilbere ašlā
Dām-ı hevese düşme çü mestāne degülsin
- 3 Āsān diyü sen āteş-i ' aşka heves itme
Bir şem' -i belādur āna pervāne degülsin
- 4 Mecnūn gibi Leylā'ya varup dāmene düşme
Rüsvā oluban ' āleme efsāne degülsin
- 5 Firifte olup ' işve-i reftār-ı civāna
Aldanma düşüp dāmene nādāne degülsin
- 6 Bu sāğar-ı gülfām güzel dest-res olmaz
Gerçi güzelüm ' aşık-ı merdāne degülsin
- 7 Sürdüñ hele ruḡ üzre heves atını ammā
Bu rezm-geh-i ' aşkda ferzāne degülsin
- 8 Ḥalüñ dökülüp nokta gibi muşhāf-ı ḥüsne
Murg-i dil-i ' uşşāka n' idem dāne degülsin
- 9 ' Aşkınüñ olup püşt ü penāhı şeh-i /evlāk
Sen ben gibi ol sāyede bir dāne degülsin

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Düşmesün ağıyāra yarı yā İlāhī kimsenüñ
Bed-ḡarīni bulmasun hiç pādşāhı kimsenüñ
- 2 Her ṭarafdan ḡabl-i ümmīdüm benüm kesdi felek
Olmasun bir ben gibi ḡāl-i tebāhı kimsenüñ
- 3 Zāhidā men' itme şürb-i ḡamrdan bugün beni
Ḥaḡ Te' ālā kimseden şormaz günāhı kimsenüñ

³⁶⁹ YK 195a HM 237a

³⁷⁰ YK 195b HM 237b

- 4 Z̤ulm idüp nā-ḥaḳ yire ḥāṭır-şiken olma püser
Yirde ḳalmaz bu meşeldür hîç āhı kimsenüñ
- 5 Ḥavf-ı ğayretten ḥarām oldı gözüme uyḳular
Nāgehān belki düşer ḥüsne nigāhı kimsenüñ
- 6 Şāhed-i ‘aşḳum idi eşḳum benüm ḥün eyledüñ
Olmasun böyle zaḥım-dār bir güvāhı kimsenüñ
- 7 ‘Aşḳiyā ğam-h‘ār olur mı sāye-i bī-sāyede
Āstān-ı Muşṭafā olsa penāhı kimsenüñ

371

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Kuḥl ideydüm gözüme āh ğubār-ı ḳademüñ
Ol ğubār ile ider dīdeye rüşen keremüñ
- 2 Ḳad ü zülf ü dehenüñ remz-i elif lām ile mīm
Dil ü cān lezzetini buldı şafādur sitemüñ
- 3 Hele bu sūziş-i ‘aşḳuñ dīle rāḥat güzelüm
Ben gedāya hele ol zevḳ-i ğinādur elemüñ
- 4 Ḥaḳ budur işte meyān ile dehāndan ğayrı
Doğru budur ki senüñ görmedi hîç kimse kemüñ
- 5 Ser-i zülfüñle yazarken saña āşüftelügüm
Hecr ile ḳara ḳana yaşı boyandı ḳalemüñ
- 6 Yir idüm cev̄r ü sitem ğamlarını evveli ben
Şimdi yir yir ider derd ü belā ile ğamuñ
- 7 ‘Aşḳı ğurbetde varup derdle derviş oldı
Degmez ol var ola var bizde seher-ğāh-ı demüñ

372

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dilberā zülfüñ ucın ‘uşşāḳa çengāl eyledüñ
Ḳaşd-ı şalb itmek midür bilmem bu minvāl eyledüñ

³⁷¹ YK 195b HM 237b

³⁷² YK 196a HM 238a

- 2 Şākī-i sīmin bilūñ luṭf eyledūñ peymāneyi
Vaḳt-i ğamda ‘āşık-ı maġmūmı hoş-hāl eyledūñ
- 3 Gösterüp la‘l-i lebin şundi baña pür-cām-ı mey
Şunmaduñ ol la‘l-i gülgūnı baña al eyledūñ
- 4 Lām-ı zülfüm ḥasret ile nūn ola ḳaddūñ didūñ
Muşḥaf-ı ḥüsnüñden āyā bir güzel fāl eyledūñ
- 5 İki ḳat itdūñ vücūd-ı nā-tüvānı dilberā
Murğ-ı rūḥa ḳorḳaram altunlı ḥalḥal eyledūñ
- 6 Mekteb-i ‘aşḳ içre bir dogru elif öğrenmeden
Ḥarf-endāz olarak bu ḳaddūmi dāl eyledūñ
- 7 La‘l ü ruḥsār ile ‘āşık şulḥine girmiş raḳīb
Ey raḳīb mūm itmedūñ āḥir ne ḥod-bāl eyledūñ
- 8 Pūte-i ‘aşḳa ḳoyup nār-ı firāḳuñla beni
Zerger-i sevdāya virdūñ zer gibi ḳal eyledūñ
- 9 ‘Aşḳī şevḳ u ḥasret ile ḥāk-i pāya çend beyt
Yazup eşḳ-i çeşm-ile ol şāḥa irsāl eyledūñ

373

Velehu Eyden

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Bir dil ki şanemden olamaz Kā‘beleyin pāk
Bu Ḳıble-i Ḥaḳḳ olduġını kim ider idrāk
- 2 Bu ‘ilm-i mecāz olmasa ger ‘ilm-i ḥaḳīḳat
Ol ḳann-ı yaḳīnden berīdūr bu dil-i şekkāk
- 3 Bir terk-i tecerrüd ki didi Ḥazret-i Muḥtār
Derk eylemedi ‘aḳlı kesūñ hemçü be-misvāk
- 4 Gün gibi açup gözüñi dilden naḳar eyle
Baş üzre kimūñ çün döner ol gerdiş-i eflāk
- 5 Bu ‘aşḳ u muḥabbetle belā söyledūñ evvel
Saġır mı işitmez olasın na‘ra-i *levlāk*
- 6 Ḥaḳ’dan talep it ‘ayn-ı yaḳīn ‘ilm-i ledünnī
Dil nūruña illā anı ḳannitme budur ḥāk

³⁷³ YK 196a HM 238a

- 7 Teslīm idüben Hakk’a özün şıdqla var bul
Ol nūr ki Hudā’dan dile sençün gele çālāk
- 8 Bildün mi n’olur şerh idicek şadruñı Allāh
Ol dem olasın ‘ālemi sen ez-heme emlāk
- 9 Qalbünden urup reng-i hayālünü sen it fāş
Ol cevher-i tīgından olup şāf çü şekkāk
- 10 Bul baħr-ı dili cānı şadef dūr taleb eyle
Bir dil dūr-i nā-süfte ola delmege hakkāk
- 11 Cellād-şıfat münkir-i müfsid neden oldı
Qan döker anı görmiş ola tālib-i seffāk
- 12 Zannitme bizi ğam ile ālūde dil olduk
Dil Hakk ile pūr-zevk u şafā cevheri ğam-nāk
- 13 Ta‘n eyler imiş bizleri ol münkir-i bed-nām
Bühtān ideṭursun bize ol şāhib-i effāk
- 14 Ahlāk-ı Hudā ile teħalluḡ bize maḥşūş
‘Av ‘av ideṭursun o köpek olma ḥışm-nāk
- 15 Faħr-ı rüsülün bende-i efkendesı ‘Aşķı
Cārından olan cevri-i şafā dilde feraḥ-nāk

374

Der-Na‘t-ı Segān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dün giderken yolda gördüm ḥayli giryān bir köpek
Aç u miskīn ü uyuz bī-çāre ‘üryān bir köpek
- 2 Bu kadar feryāda bādı ne ola didüm didi
Şerh idem sūz-ı derūnum ḥayli sūzān bir köpek
- 3 Ben Mışır’da doğmışam Kıtımır-i Kehf’ün nesliyorum
Eyledüm tekmiḡ-i ahlāk şanma nādān bir köpek
- 4 ‘İlm okudum sūḥte oldum ba‘d-ez-īn idem sülūk
Bezm-i şeyḥde şıdqla ḥizmet-güzārān bir köpek
- 5 Ni‘met-i taḥdīs için ta‘dād-ı evşāf eyleyem
Var mıdur ādemde şimdi diñle ez-cān bir köpek

³⁷⁴ YK 196b HM 238b

- 6 İhtiyār-ı cu‘ itdüm evvelā nefsümde ben
Şālihīnūñ dābı budur dime cey‘ ān bir köpek
- 7 İttiḥāz itmem cihānda sāniyen hergiz mekān
Bu tevekkül dābı var mı ehl-i bünyān bir köpek
- 8 Gicelerde az uyumaḡ ‘ādetümdür sālišā
Bu ‘alāmāt-ı muḥibbin dime yalan bir köpek
- 9 Rābi‘ an mīrāşum olmaz ölmüş ey fetā
Zāhidūñ ādābı olmaz vaşfı nisyān bir köpek
- 10 Ādeme şıdk u şadākatle muşāhib ḡāmisen
Darb u şetm ile darılmaz böyle yārān bir köpek
- 11 Şābirem cevre taḡammül eyleyüp terk itmezem
Var mıdur şimdi bilür bir ni‘ met-i nān bir köpek
- 12 İşte bunlarda ‘alāmāt-ı mürīd-i şādıḡīn
Seg gibi teslīm-i şeyḡ olmaḡda insān bir köpek
- 13 Sādisen ednā mekāna ḡāni‘ em yatmaḡda ben
Bu ‘alāmāt-ı tevāzu‘ virdi bürhān bir köpek
- 14 Sābi‘ an bir yirden ikrāh eylesem terk eylerem
Diyeler bir ḡayr yirde itdi iskān bir köpek
- 15 Bu durur ehl-i rızānuñ dāb u ‘ādātı ḡoca
Gör rızā bābında bend olmuş ne arslan bir köpek
- 16 Şāminen ḡarb u cefā ḡard eyleseñ dergāhdan
Ba‘d-ez-īn bir loḡma atsañ gele pūyān bir köpek
- 17 Ḥāşī‘ in olan zevātuñ bu durur eṡvārı bep
Sizde var mı böyle ḡaşlet böyle merdān bir köpek
- 18 Tāsi‘ en ḡāzır olursa sufra ırāḡda ṡurur
Meskene budur ‘alāmet oldı ḡūyān bir köpek
- 19 Rıḡlet itse bir mekāndan geriye baḡmaz gider
‘Āşer-i maḡzūn ‘alāmātı ne aḡzān bir köpek
- 20 Bu rivāyātı Ḥaşan Başri baña naḡl eyledi
Eyledi ḡün gibi bize şerḡ-i ṡıbyān bir köpek
- 21 Eylemez ḡıḡd u ḡased buḡz u ‘adāvet dostuna
Şāḡib-i ma‘rūf [u] iḡsān şanma nisvān bir köpek
- 22 Bu ḡadar cem‘ -i fezā‘ il var iken bende didi
Mışr içinde rüz u şeb pūr-āḡ u eḡḡān bir köpek

23 Yaluñuz bir ben miyem efgān iden bu beldede
Aga vü beyler kamu hep mîr ü mîrān bir köpek

24 Sen de ‘ addit kendüñi ey ‘ Aşkîyā bu zümreden
Bāb-ı feyz-i Aḥmedîde tırımışam şan bir köpek

375

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Bu zamānda dost bulunmaz ey püser çekme emek
Bulmadım bir dāne bilsün ḥaqqını nān u nemek

2 Var ise kîseñde pul sofrānda ekmek dost çok
Görmeye bir gün kerem soñra ‘ adūdur itme şek

3 Eyleseñ pend ü naṣīḥat gūşına girmez anuñ
Dā ‘im ister cev‘ şaman gūyā ki kendi bir eşek

4 Terk idüp gel bunları ol gūşe-i ‘ uzlet-niş’in
Silk-i feyz-i Aḥmed-i Muḥtār’ı tut şıdḳ ile pek

5 Sünnet-i Faḥr-ı rüsülden ayrılan gümrāh olur
Dost kıṭa‘ -ı ṭarīkdür uyma andan dest çek

6 Dost ararsañ merd-i Ḥaḳ bul dāmenin şıdḳ ile tut
Baḥr-ı dil ayrılma andan zātuñ olsun çün semek

7 Terk-i tecrîd eyledüm düşdüm der-i Peygamber’e
Ol der-i derbānına ‘ Aşkî olupdur bir köpek

376

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Kāfire yok mı efendüm tövbe imān eylemek
Gösterüp zülfüñ nedür bu soñra pinhān eylemek

2 Şāne-veş şad-pāredür ḥasretle göñlüm dilberā
Yā reva mı kākülüñ-veş dil perişān eylemek

³⁷⁵ YK 197a HM 239b

³⁷⁶ YK 197b HM 239b

- 3 Kandedür va‘ d-i vişālūñ sen vefā-dārum idūñ
Çün vefā itmez idūñ lāyık mı nisyān eylemek
- 4 İbtidā ümmīd-i vaşluñ öyle dil ma‘ mūr idi
Kaṭ‘ -ı ülfet eyleyüp cā ’iz mi vīrān eylemek
- 5 Kuḥl iderken ḥāk-i pāyın cā-be-cā ehl-i nazar
Ey nesīm olmaz revā ‘azm-i Şifāhān eylemek
- 6 Ḥāba varsun gelsün āgūşuma rāḥatla o yār
Sehl olur gül rüyı üzre eşk-i bārān eylemek
- 7 Serd-i āhumdan zuhūr eylerse bī-ḥod na‘ ralar
Kudretüm yok def‘ ü men‘ -i āh u efgān eylemek
- 8 Cān dilermiş ol beçe-tersā vişāl-i ‘ıydına
Mezheb-i ‘īsā’da var bayramda kurbān eylemek
- 9 Şānıdur sulṭān-ı kevneynūñ efendüm ‘Aşkıyā
Sen gibi bī-çāre maḥzūnanı şādān eylemek

İbtidā-yı Harf-ı Lām
377

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Yine oldı ‘aşk ile mevc-āver-i deryā-yı dil
Māsivāyı taşra atdı komadı sevdā-yı dil
- 2 Mevc-i dil tūfān-ı eşkümle idüpdür ittifāk
Rūyum üzre çeşmden rīzān olur nemhā-yı dil
- 3 Ergānūn-veş diñle ney efgānını bu sīneden
Gūyiyā bir mecma‘ -ı sāzendedür neyhā-yı dil
- 4 Sāz u söz kānun u santur nağmesiyle tıldı çarḥ
Ḥalkā-i zülfe olupdur kayd-bend-i pā-yı dil
- 5 Gūşumuz doldı bizüm gūş eylemez hiçbir eḥad
Bu nedendür çıkdı ‘arşa vāy-ı dil ey vāy-ı dil
- 6 Cānum üzre zaḥm-ı dilçe lāle gül açmış gibi
Oldı pūr-ḥūn bu sebebden çeşm-i dil bālā-yı dil
- 7 Seyl-i eşküm garka-i ḥayret idüpdür ‘ālemi
Çeşmden cārī olur yüz üzre gerçi cā-yı dil

³⁷⁷ YK 197b HM 240a

- 8 Aḥter-i nūra naẓar kıldum ẓiyāsı māhdan
‘Aks-i ḥūrşiddür ẓamerde ḥūra hem-baḥşā-yı dil
- 9 Müntehā-yı kāmētüñ ‘ayn-ı kıyāmet serv-ḳad
Müntehā-yı Sidre’yi geḳdi ḳad-i bālā-yı dil
- 10 Dīdede tāḳ-ı felek ğāyetde ‘ālī gösterür
‘Arş-ı a‘ ẓam ber-zemīndür anda bil a‘ lā-yı dil
- 11 Müntehādur ‘aşḳdan bir ‘ālem-i ‘ālī deger
Gördüm anda ‘ālem-i ‘ālī nedür ālā-yı dil
- 12 Kimde var tāḳat ide vaşf-ı dili ḥod kendüden
Olmayanlar ben gibi bir ḳāker-i lālā-yı dil
- 13 Cān-ı ‘Anḳā’nuñ mekānı gerḳi ḥikmet Ḳāf’dur
Anda var ḳudret idinse mesken ü me’vā-yı dil
- 14 Pertev-i ḥūrşid-i cāndur nūr-ı dil virür ẓiyā
Ol ẓiyādan ‘ālemi rüşen iden ḳevhā-yı dil
- 15 Nüh felek şāfī vü rüşen görünür minā gibi
‘Aksidür ol nebze görmiş menzil ü meşvā-yı dil
- 16 Rāz-ı ketm itmek diler sevdā beni şeydā ider
Fitne ister ‘āşık-ı mecnūna serkeş-rāy-ı dil
- 17 Geçdi sevdā ile ‘ömrüm fā‘ idem budur benüm
Derd ü ḥasretle bu virdüm hāy dil heyhāy dil
- 18 Revnaḳ-ı nūr-ı Muḥammedle bu ‘aşḳı perveriş
Ol ṭarafdan gösterür mehrü-yı ber-sīmā-yı dil
- 19 Dem-be-dem dilden ḳopar bu fitne-i sevdā-yı ser
Virme sır ol sen benümle başbaşa ğavgā-yı dil
- 20 İbtılā-yı derd-i ‘aşḳ olmaḳ degüldür ğayrdan
Āl ile atdı beni sevdāya ol ra‘ nā-yı dil
- 21 ‘İlm-i kimyā semtine ḳoḳ şarf-ı zer itmiş idi
‘Aşḳı gibi kendüde buldı yine kimyā-yı dil

19^b başbaşa: başa baş HM 240b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Tığını çekdi yine ol āftāb ister cidāl
Urdı şahrāya yine ol pertev-i hüsn ü cemāl
- 2 Tıtdı şemşir-i ziyāsı bu cihānı ser-te-ser
Gitdi zulmet ol 'adem iklimine gör bî-kıtāl
- 3 Uyğular gözden firār itdi gelüp bî-dārılık
İrdi gūş-ı hūşuma sıyt-ı şalāhı ez-Bilāl
- 4 Aç gözüñ bu uykudan kalk nice birdür uyumak
Gün gibi çık bir yatağdan pür-neşāt u bî-kelāl
- 5 Nüh felek-veş aç gözüñ şeş cihete eyle nazar
Şad-hezārān merd-i Hāq gör cümlesi hep 'ayn-ı hāl
- 6 Sicn-i dünyāda niçün kayd-ı emelde bestesüñ
Kimseler hāl itmedi bu 'uğde-i dildür muhāl
- 7 'Ārız-ı merdān-ı Hāq'da fecr-i şādık doğdı gör
Pertev-i hūrşid-i nūruñ aksidür encüm hilāl
- 8 Merd-i dīne şıdk ile hıżmet idüp gir gözüñe
Mey gibi andan ziyā bul tā ola nūrı nevāl
- 9 Şems-i 'ālem sāye-veş nezd-i senāber kıanda bil
Sāye kıanda pür-ziyā ol şemsden cümle zılāl
- 10 Nūr-ı cānuñ pertevi merd-i Hudā'nuñ ruğları
Mihr ü mehden rüşen itmiş vechini gerçi recāl
- 11 Ol senā berķ-ı cebīni gāh olur nūr-ı başar
Kör ider baķar gözin bir baķsa ger ehl-i niķāl
- 12 Şarķ u Ğarp revnaķ virür bu mihr ü meh-veş 'āleme
'Aks-i şems-i ehl-i dildür bāķidür bulmaz zevāl
- 13 Naķş ile baķan bulara olamaz merd-i tamam
Kimsenüñ naķşın cihānda görmez ol çeşm-i kemāl
- 14 Bu zen-i dünyāya düdük günde bir şevher alur
Kaķbedür meyl itmek olmaz ādeme 'ayn-ı vebāl

³⁷⁸ YK 198a HM 240b

15 Pîr olduñ lîk hırşuñ ey püser gâyet civân
Mâl-ı Kârûn ‘ömr-i Nûh olsa idersin iştîmâl

16 Gel püser bir ehl-i hâle bende ol ‘âr eyleme
Sen de anlar gibi ol ‘âlemde bir şâhib-delâl

17 Bende ol şıdķ ile olma zât-ı pâke derd-i ser
‘Aşķiyâ itme talep andan ne hecr ü ne vişâl

379

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Bûlbûl-i zâruñ olam sen gülümüz hândân ol
Yây-ı ‘aşķuñ çekerüz zûr ile sen cânân ol

2 Baña kūy-ı güzelüm Ka‘ be saña ey zâhid
Görmeyem tek yüzüñi git Mısır’a sultân ol

3 Didüm i‘ tabuña yüz sürmegi ‘aşķ ister‘
İde Hâc ise murâd Ka‘ beye gel kurbân ol

4 Geçmesün hasret ile rûz u şebân ‘ömr-i ‘azîz
Olsa ger rence kâdem bir gice çek mihmân ol

5 Raķmı yok cevri çok ey kalbümü vîrân itdüñ
Ben gibi sen de daķı hasretî virân ol

6 Düşmen olduñsa eger nâs ile ey dil bu revâ
Der-i derbân-ı seg ile konuşup yârân ol

7 Dimedi bunca sitemler idüben rûz u leyâl
Bir gice bâğ u vişâlümde benüm rindân ol

8 Sâğar-ı la‘ lini ağıyâra virür ben miskîn
Baña dîr sen de görüp zevķ ile mestân ol

9 ‘Aşķiyâ çıķsa cânuñ cevri ile lâyıķ olsun
Saña kimler didi kim ‘aşķa düşüp gîryân ol

380

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Terk kıl ey muṭribâ güftgü-yı bî-‘amel
Nağme-i dilsüz-ile meclisde söyle bir ğazel

³⁷⁹ YK 198b HM 241a

^{5a} Raķmı: Raķmeti HM 241a

³⁸⁰ YK 199a HM 240b

- 2 Terk-i fırsat eyleme girmez ele fırsat müdām
Vuşlat-ı dil-cū ile ‘ömr-i ‘azîz-i bî-bedel
- 3 Bir kıl üzredür binā-yı hüsnüñüz itme gurūr
Yūsuf-ı hüsne bu devrān virdi gör hayli hālel
- 4 Cennet-i Firdevse teşbîh eylemişler hüsnüñi
Ḳaddüñi Ṭübā dimişler cümlesi ‘aksüñ güzel
- 5 Serfūrū şūfî gibi yeşil giyüp elde ‘aşā
Gîne vardur bedr-i kıybuñ hilesi nā-bemaḥal
- 6 ‘Aks-i la‘lūñ virdi lezzet teşnegān-ı bendeye
Bilmedüm kevşer midür cārı olan yāhūd ‘asel
- 7 Nāvek-i dildüz-ı āhumdur helāk eyler seni
Ey raķīb-i dīv-sîret ü vaz gel benden kes al
- 8 Māni‘-i zevķ u şafādur dehr-i dün-ı bî-vefā
Söylemişdi dilrubā luṭf eyleyüp dön bize gel
- 9 Pür-mürüvvet ḥāzır oldum ḥāk-i pāyı būsua
Yāre geldi ‘Aşķiyā baḥtum durur peyk-i ecel

381

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ḥamd ola pîr-i muğanla bi‘at itdüm āl bāl
Āb-ı Meryemle beni ğusl eyledi goftā ki gel
- 2 Apar sallayup beni meyḥaneye irsāl idüp
Bāde-nüş itdüm dilümden zā‘il oldı bir melel
- 3 Öyle bir nüş eyledüm ḥumḥāne oldum güyiyā
Her gören meyḥāne ḫannitdi vücūdum ey güzel
- 4 Cāme-i ‘unşurdan oldum pāk ü ‘üryān çün melek
Zāhirüm gördi beşer münkir olan şāḥib-cedel
- 5 Dest-i biçün’dan içüp ḥamr-ı vişālî ‘aşķını
Rind-i zencîrümde hayli Ḳays olupdur muḫmaḥal
- 6 İsterüz cennet cemāl için ne ekl ü şurb için
‘Āşķānuñ maḫşadı ancaķ rızā-yı lemyezel

³⁸¹ YK 199a HM 241b

- 7 *Küntü kenzün* gencini keşf eyledüm mestâne ben
Şimdi ben serdâr-ı rindân olmışam yokdur ‘amel
- 8 Hamrımız zer duğteri zannitme ol ‘ayn-ı harâm
Gel elümden iç benüm gör var mıdur anda halel
- 9 Zevk almaz ehl-i dihkân bu şarābumdan benüm
Anlar ister ekşi ayran mercimek şüm u başel
- 10 Nâra beñzeldüm şi‘ â‘ -ı ‘aşk-ı ‘ayn-ı nûr imiş
Mûsa-meşreb olup oldum [ben] tecellāya maḥal
- 11 Gûy olup çevgân-ı ‘aşkuñda süründüm yerlere
‘Aşkî bu luṭfa efendüm müsteḥaḥdur lâ-aḳal

382

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey gönül meftün gönül maḥzün gönül mecnün gönül
‘Aşka düşdün ‘āleme rüsvā olup maḡbün gönül
- 2 Āsumân-ı dilberāda ‘aşk çün kıvı u kûzaḡ
Bir taraf yeşildür ammā bir taraf pür-ḡün gönül
- 3 Āline firifte olduñ eline düşdün anuñ
Ḥile ile ortaya atdı seni azḡun gönül
- 4 Derdmendi bende çekdi ḡamze-i fettân ile
Allah Allah zülf-i zencîründe biñ mecnün gönül
- 5 Māsivâyı terk idüp Kehf-i emân-ı yârda
Bârekallah oldu Kıtmîr gice-i meskûn gönül
- 6 Yanagelmiş bu der-i ‘aşka kolay zanneyleyüp
Borcı bir cāñdur gelüpdür virmege medyün gönül
- 7 Hecr ü ḡasretle nedür bu nâliş ü efḡân-ı dil
‘Aşkî ister şehri-pâk-i Aḡmed’i her gün gönül

383

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Zât-ı pāk-i aḡdesün maḡbûb-ı subḡân yâ Resûl
Na‘ tün eyler hep kitâb-ı vaḡy-i Qur’ân yâ Resûl

³⁸² YK 199b HM 241b

³⁸³ YK 199b HM 242a

- 2 Mülk-i hüsnüñ pâdişâhısın sen nazırüñ gelmemiş
Gelmez aşlâ sen gibi hürşid-i tâbân yâ Resûl
- 3 Nüh felek pâbüsuñ olmakla bulupdur rif' atı
Da' vet-i bezm-i Hudâda süllem ez-cân yâ Resûl
- 4 Cevher-i dürr-i yetim cism-i pâk-i enverî
Gül-zemîn itdi der-âgûş nevbe ihsân yâ Resûl
- 5 Faḥr iderse âsumâna pek revâdur eylesün
Tîre-i baḥtın münevver kıldı Yezdân yâ Resûl
- 6 Ol vücûd-ı maḥz-ı nûrî mes iden ḥâk-i 'abîr
'Arş u kürsî levḥden efdâl be-her an yâ Resûl
- 7 Genc-i ḥikmet dürr-i vaḥdet dürci olmışdur zemîn
Raḳşa gelse gâh-be-gâh şâyeste şâyân yâ Resûl
- 8 Ümmetânüñ ḥâtırı çün ḥâk itdün ihtiyâr
Bu ne ihsân u mürüvvet bu ne seyran yâ Resûl
- 9 Ümmeti teşrîfî çün geldün bu h'ân-ı 'âleme
Çend-rûz taṭyîb-i ḥâtır oldı mihmân yâ Resûl
- 10 Lâyıkıyla tutmaduk ḥabl-i metîn-i şer' üñi
Rûz u şeb bu ümmetânüñ kârî 'işyân yâ Resûl
- 11 Sâyede nâ'il-murâd olsun şefâ' at ümmete
Yeryüzünde cümle ümmet saña ḥayrân yâ Resûl
- 12 Ğayrı ümmetler arasında buları itme ḥor
Ümmetün dirler ne deñlü itse 'işyân yâ Resûl
- 13 Yok durur 'Aşkî gibi bir 'âşî ümmet dehrde
Lâyık-ı ihsânüñam ey şâh-ı sultân yâ Resûl

384

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Bülbül-i zâruñı gûş eyle bu şeb gülşen gel
İkilik araya şıgımaz güzelüm ben sen gel
- 2 Cân şikâr itmege ol bâz-ı maḥabbet geldi
Merhaba murğ-ı ümîdüm burası gülşen gel

13^a Yok durur 'Aşkî gibi bir 'âşî ümmet dehrde: Yok durur bir 'âşî ümmet
'Aşkî gibi dehrde HM 242a
384^a YK 200a HM 242b

- 3 Ruḥ māt eyledi satranc-ı maḥabbet geldi
Baña dir ḥāl-i siyah beydağı git öğren gel
- 4 Sine-şāf olmağa bu şeb ne becādur güzelüm
Bu gice geçdi vakit bir daḥı dir erken gel
- 5 Lafla başdan atup ‘āşık-ı maḥzūna didi
Ka‘be-i kūyuma sa‘y eyleyerek evden gel
- 6 ‘Āşık-ı bī-edebūñ şānı budur nefis-perest
Mīne-i vuşlata aḳdım geçübən serden gel
- 7 ‘Aşķīden ḥālet-i ‘aşķı şorıcaḳ didi baña
Bī-vefā dilbere dil virmeyelüm oḡlan gel

385

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nefḥa-i ādemden ol çün uyanmışdur göñül
Güne güne ṭinet-i ḥāke boyanmışdur göñül
- 2 Çekdügüm ğamdur diyü ḳat‘ -ı ümīd itme şaḳın
Feyzden *lāteḳnaṭū enṭeḳa* dayanmışdur göñül
- 3 Nıḡce-i Aḥfeş gibi bir fā‘ide olmaz muḑid
İktisāb-ı ‘ilmden cāna ḳapanmışdur göñül
- 4 Fecr-i kāzib gibidür va‘d-ı vişāl-i dilrubā
Doḡduḡuñdan bī-ümīd olmuş uşanmışdur göñül
- 5 Terk-i tecrīdüm bugün ‘Aşķī ṭama‘dan el yudum
Bir ḳana‘at kenzi lāyefni ḳazanmışdur göñül

386

Gofte-i Şeyḥāne Berā-yı Mürīdāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Gelüp bu ḥanḳāḥ-ı pīr-i kāmilde riyāzet ḳıl
Dilüñ şāf eylegil ādāb ile terk-i ḥıyānet ḳıl

³⁸⁵ YK 200a HM 243a TA 232b

³⁸⁶ YK 200a HM 243a TA 232b

- 2 Cevāsīsü'l-kulüb olmaḵ sehldür merd-i ma' nāya
Havāṭırdan dilüñ pāk eyleyüp şart-ı ri' āyet kı
- 3 Nigāh-ı iltifāta maḡhar olsun ḡāne-i ḡalbüñ
Sivādan sāde it gel ḡābil-i ' ayn-ı ' ināyet kı
- 4 Murādā vāşıl olmaz zıkr ü fikr ü şavm u keşretle
Dil-i ' irfāna gir ḡaşr-ı emelde ḡayli raḡat kı
- 5 Hele ' Aşḡı gibi bī-hūde dervīş olma ādem ol
Özüñ ol nüşḡa-i kübrāniye varsun kitābet kı

387

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āh kim fikr ü ḡamun kāşānesidür bu ḡöñül
Vuşlat-ı dīdār-ı yek divānesidür bu ḡöñül
- 2 Deşne-i ḡam sīne-i bī-kīneme kār eyledi
Merhem-i la' l-i lebüñ bī-gānesidür bu ḡöñül
- 3 Sākiyā ol sāḡar-ı cellād-ı çeşmüñ ḡışm ile
Ḳaşd-ı cān eyler velī mestānesidür bu ḡöñül
- 4 Dane dane ḡül-ruḡ üzre jālesin dökmiş civān
Teşnegān-ı bülbulüm nālānesidür bu ḡöñül
- 5 Zūlmetüñ endişesin ref' eylese şem' -i cemāl
' Aşḡı-veş bir cān-fedā pervānesidür bu ḡöñül

388

Naḡire-i Sulṡān Bāyezid Ḥan

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āh u zār eyler dem-ā-dem olmadı ebsem ḡöñül
Olmadı āzāde ḡamdan n' eylesem bir dem ḡöñül
- 2 Herkesi derd ü elem miḡnetde gördüm ben gibi
Añladum ḡıç yok imiş dünyāda bir bī-ḡam ḡöñül
- 3 Cism-i pāk-i Ḥazret-i Ādem sirişt-i ḡam imiş
Bī-ḡam ādem olmaz ādem el çeküp bir hem ḡöñül

³⁸⁷ YK 200b HM 243a TA 233a

³⁸⁸ YK 200a HM 243b TA 233a

- 4 Hâtır-ı nâşādumuz olmadı bir gün n'ola
Sāgar-ı pür-ğissadur ger olsa cām-ı Cem gönül
- 5 Şabr kıl bir gün ola yüz göstere şādı bize
Dilrubā me' mül ide esrārına maḥrem gönül
- 6 Serv-āsā müstaḳīm āzāde ol 'ālemde sen
Bād-ı güftār-ı ḥasūdan ile olma ḥam gönül
- 7 Var mıdur bu tekye-i 'ālemde bī-ḡam dir iseñ
Ḥāne-berdūş hırķa bir pūşān olan ḥurrem gönül
- 8 Gāv-i dū-pālar sözüñden çekme ḡam 'ārif iseñ
Olma kelbūñ 'av 'avuñdan var yürü sersem gönül
- 9 Ğayrdan kaç' -ı ümmīd it Aḥmed-i Muḥtār'a var
Ḥalk içinde var mıdur ol zātdan ekrem gönül
- 10 Ḥazret-i Monla Celāleddīn-i Rūm'ı rehber it
Derdüñi ez-cān u dil it zaḥmuña merhem gönül
- 11 Kıl teveccüh zāt-ı Ḥaḳḳ'a eyle taḥşīl-i rızā
'Aşķi bu vācib saña her vech ile elzem gönül

389

Berā-yı Nā-Fehmīden-i Ḳadr-i Süḥendan

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Ḥālūmi yāra beyān eyledi dīvāne ḡazel
Beynümüz buldı bizüm remz ile bir dane ḡazel
- 2 Ḳadr-i dān-ı nükte-i 'irfanla fehmi eyler imiş
Yazsa bercā süḥen ehli belī 'irfāna ḡazel
- 3 Ḥar-ı lā yefheme ib' āş-ı şī' ir nā-bercā
Hele atmış gibidür ḡuşe-i ḡülḥana ḡazel
- 4 Nāmuña rütbesine aldanup ādem şanma
Virme nādān u denī mīr u müşīrāna ḡazel
- 5 Meye meyl itmiş idi ṭab' -ı ḳalender-i nedīm
Didiler almaz imiş şāḥib-i meyhāne ḡazel
- 6 Na' t-ı pāke var idi vaḳt-i sa' ādetde ḳabūl
Gine şāyeste olurdı belī iḥsāna ḡazel

³⁸⁹ YK 201a HM 244b TA 233b

7 İngiliz yaña Fransızca bilendür maqbül
‘Arabî Fārisî Türkî deme yabana ğazel

8 Gāv-i dü-pā ile istable-i ‘ālem dolmış
Söylemek ‘ayn-ı haṭā şimdi suḥandāna ğazel

9 Şā‘ir-i nükte-i sencide çekilsün şimdi
Gūşe-i ğamda oḡu Ḥazret-i subḥāna ğazel

390

Sitāyiş-i Dil-i ‘İrfān

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + -

1 Mazḥar-ı sırr-ı tecellādur göñül
Bezm-i ḡuds-ı Ṭūr-ı Sīnādur göñül

2 Dest-i ḡudretle yapılmış bir bina
Ol meṭāf-ı zāt-ı vālādur göñül

3 Ka‘be-i ‘ulyādan a‘lā bir maḡam
Ḥanḡāh-ı zikr-i Mevlādur göñül

4 Sıġmadı ‘ālemlere sıġdı dile
Zāt-ı Ḥaḡḡa āşna cādur göñül

5 Göñle gir derd ü belādan sālīm ol
Cennet-i Firdevs-i a‘lādur göñül

6 Feyz-baḡşı ‘ālemi pūr-nūr eder
Ravza-i ‘uşşāḡa Ṭūbādur göñül

7 ‘Aşḡ-ı Mevlāna ile ‘Aşḡi bu dem
Vādi-i vaḡdetde şeydādur göñül

391

Bir gül-i Ruḡsār-ı Cānān Būlbūl-i Nālān

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Nedür bu gülşen içre girye vü feryāduñ ey būlbūl
Benüm-veş ḡār elūñden mi ‘acep pūr-dāduñ ey būlbūl

³⁹⁰ YK 201b HM 244a TA 233b

³⁹¹ YK 201b HM 244b TA 234a

- 2 Şarāb-ı eşk ile şahbā-yı gül pür olmada her dem
Be-her şubḥ u seḥer girye neden mu‘ tāduñ ey bülbul
- 3 Cihāna neşr-i ğam olmuş vücūduñ ḥāmil-i ğamsın
Ebu ‘l-ġamdur meger bu ‘ ālem içre aduñ ey bülbul
- 4 Fiġānuñ verd-i ra‘ nāya gelür bād-ı ḥazān-āsā
Terahḥum kıl ḥamūş olsun dil-i nāşāduñ ey bülbul
- 5 Cefā-yı ḥāre şabr itmek gerek ‘ aşık olan derde
Taḥammülsüz bu efġān bādi-i berbāduñ ey bülbul
- 6 Zemīn ü āsmānuñ rāḥatın selb itdi efġānuñ
Fiġān mı bilmenem yoksa senüñ evrāduñ ey bülbul
- 7 Eger kudek-i nihāduñ mekteb-i ğamda edüp ta‘ līm
Meger ‘ Aşķī imiş bildim senüñ üstāduñ ey bülbul

392

Gofte-i Vaḥdet

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Ḥaste kim derde devā eyleyen āḥir kimdür
Şeyḥ-i ekberden anı merd iseñ ögren cāhil
- 2 ‘ Aşķ ‘ āşıkda mıdur dilber-i şādıkda mıdur
Yār kim ‘ āşıkı kim kim kime olmuş mā ‘ il
- 3 Ğayr-ı fehmi eyleyen eşyā-yı muvaḥḥid olmaz
İkilik var iken olmaz saña vaḥdet ḥāşıl
- 4 Zāt-ı mir‘ātüñe vaḥdetle nazar it olasın
Ḥaḳ ile ḥaḳ görünür ma‘ niden olma ġāfil
- 5 Sāķī-i zāt-ı ehad şundı baña sāġar-ı ‘ aşķ
Nüş edüp mest-i müdām ‘ aşķ-ı Ḥudaya vāşıl

393

Gofte bu der -Medīne-i Münevvere Şerefi Be-zebān-ı
Hāşim Bey Mü ‘ezzin Cnāb-ı Şehriyārı

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + -

- 1 Aḥmed-i Muḥtārda ‘ āşıkdur göñül
Şıdk ile da‘ vāya şādıkdur göñül

³⁹² YK 201b HM 244b TA 234b

³⁹³ YK 202a HM 244b TA 234b

2 ‘ Aşk ile kesdim heves ayağını
Hū Muḥammed ile yanıkdur göñül

3 ‘ Āşık oldum dīde-i mazağına
Şacı ve’lleyl ve’d-Duḥā yanağına

4 Şakḳ-ı mehtāb eyleyen barmağına
Can fedāda ğayra fā’ıkdür göñül

5 Hāşimī bī-çāre geldi yā Resūl
Bāb-ı iḥsānuña giryān-ı vuşul

6 ‘ Afvidüp cümle kuşurın kıl qabul
Hem şefa‘ at eyle lāyıkdur göñül

394

İşbu ğazelüñ aşlı ‘ Arabī olup Bağdād Naşrānīlerüñden İbrāhīm
İbn-i Buṭrus nā-şā‘ ir-i beligüñ nazm eyledigi şaşıde-i belīğa her
beytinde vāqı‘ olan ḥāl-i lafzı her biri bir ma‘ nāya olarak
şasıde-i mezkūreye nazīre olarak nazm olunmuşdur

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Senüñ ruḥsāruñ üzre dilrübā bir fitnedür ol ḥāl
Meded eyler sirişke sū-be-sū āverde-i nem ḥāl

2 Görenler burc-ı ḥüsnüñ cismine te’şir-i tāb eyler
‘ Acep bu ‘ aks-i ḥaddüñden mi zāhir olmada pür-ḥāl

3 Nedür bu ḥüsnüñe mağrūr olup üftādeye cevruñ
Tevāzu‘ -pīşe ol terk eyle sulṭānum nedür bu ḥāl

4 Dümū‘ umla saña ibrāz-ı ‘ aşk itdüm maḥabbetle
Ḳıyās itme derūnum sāğarı mihrüñle ḥālū’l-ḥāl

5 Terahḥum it reh-i ‘ aşkuñda cānā ben fedā itdüm
Peder māder berāder cümle hıyşā vend-i ‘ am u ḥāl

6 Bugün ser-‘ asker-i Mecnūn olup Leylā-yı ḥüsnüñde
Şalādur ‘ āşıkān gelsün felek-veş bende kıldım ḥāl

7 Benem meydān-ı ‘ aşkuñ şehsuvār-ı emr ü fermānı
Beni ol mülk-i ‘ aşka Ḥaḳ Te‘ ālā eylemişdür ḥāl

8 Bu bezme cān-fedādur gelmesün zāhid hazer kılsun
Gelen taht-ı livāma bezm-i ‘ aşk içre olan hep ḥāl

³⁹⁴ YK 202a HM 245a TA 234b

- 9 Bu rezm-gāha merdān-ı māḥabbet hep gelen gelsün
Bu meydāna nihāda dükeli tersān u aḥmak ḥāl
- 10 Deñā'etden beri dur zümre-i 'uşşāka daḥl itme
Bizgüz şıdḳ u şafā hem pāk-dāmen ḥālīş-i pür-ḥāl
- 11 Tarīḳ-i 'aşka şıdḳ ile virüp ikrār ez-evvel
Ne mümkün 'avdet itmek taḳmışam gerdānuma bir ḥāl
- 12 Şaḳın a' dā sözin ıḡa buyurma fitne-engīzdür
Fesād ilḳā eder ol sū'-i ḡanna mübtelā zī-ḥāl
- 13 Meyānı sa'yı efsād eyleyen ḥussād-ı bed-gīnūñ
Yedi tutmaz kırılson ayağı bendde ezeldür ḥāl
- 14 Görünce ḥüsn-i nūruñ ibtisāmın tā ezelden dil
Olup ez-cān u dil 'āşık düşüp efkende-i fer ḥāl
- 15 Nigāhum dūş olunca vech-i pāk-i aḥsen-i ḥulḳa
Göründi vesm-i iḥsānı cemāl-i pākde var-ḥāl
- 16 Nice dil virmesün 'āşık senūñ-veş dilbere cāna
Senūñ-veş var mı ḥalḳ itmiş Ḥudā-yı lemyezel bir ḥāl
- 17 Suvar oldukça meydān-ı cesāretde şalābetle
Feres esbe yetürdi hem denilmiş rākib-i ḥoş-ḥāl
- 18 Cünūn el virdi 'aşkuñla düşüp sahrā-yı hicrāna
Dil-i gümrāha mesken oldu cānā şimdi bir serḥāl
- 19 Şabā ile firistādem selāmı bāb-ı 'ulyāña
Vaḥīd u hem ferīd ü ḡarib-i yek mekānū'l-ḥāl
- 20 Cihānı terk edüp sevdāñı ez-cān hıfz eder oldum
Hevā-yı 'aşḳ u şevḳuñ dilde cānā olmuşam ben ḥāl
- 21 Nice serkeşlerūñ tutdum zimām-ı ihtiyārın ben
Bu dehrūñ yok durur tutmaḳlıḡa başında hiç bir ḥāl
- 22 Gelüp reftār ile 'arż-ı cemāl eyler ḡurūrāne
Libās-ı nev-be-nev ārāyişe mā'il nedür bu ḥāl
- 23 Mürüvvet-şāḫibi ehl-i semāḥat ḳalmamış bu dem
Cihanda güyiyā ma'dūm gibidür bir ricālū'l-ḥāl

14^b Olup: Ol HM 245b

23^a şāḫibi: şāḫib HM 245b

24 Odur maḳbūl-ı dergāh-ı Ḥudādur ḥüsn-i niyyetle
‘Amelde ğayr-ı sebḳat eyleyen iḥlās ile çün ḥāl

25 Ümīd-i vaşl ile dergāha yüz sürdi dil-i şeydā
Elüñ vir būs edem ayağı ‘Aşḳī bende çün ḥalḥal

395

Muşammat

Müstef ilün müstef ilün müstef ilün müstef ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ey bülbül-i bāğ-ı nevā efgāña gel efgāna gel
Açıldı güller her yaña efgāna gel efgāna gel
- 2 Kurdı oṭağın nev-bahār oldu cihān pür-lāle-zār
Vāreste-i ğam dīfīkar şādāna gel şādāna gel
- 3 Yaşıl ḳabā giydi şecer izḥār edüp dilden şemer
El ele maḥbūblar gezer seyrāna gel seyrāna gel
- 4 İḥsān eder şāh-ı güzel ‘āşīklara ol bī-bedel
Sāğar yedüñde durma gel peymāna gel peymāna gel
- 5 Ḳūt itme fırsatdur bu dem tutmuş elüñde cān-ı Cem
‘Uşşāḳuña eyler kerem iḥsāna gel iḥsāna gel
- 6 Nüş eyle elden gel şarāb olsun esās-ı ğam ḥarāb
Güş eyle dil-cūdan ḥıṭāb mestāna gel mestāna gel
- 7 Üftādeler şād u bekām her birleri elde müdām
Dürdi-keşāndur şubḥ u şām meyhāne gel meyhāne gel
- 8 Bu bezm-i merdān-ı Ḥudā geç cān u tenden gel baña
Sīne siper tīr-i ḳaṣa merdāna gel merdāna gel
- 9 ‘Aşḳī hele nā’ıl merām olsun bu ‘ışter ber-devām
Zāhid deme meydür ḥarām imāna gel imāna gel

396

Velehu Eyden

Fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bir tecelliyle vücūdum ḳaşrını virān ḳıl
Zerre-i ‘aşḳūñla beni (tā) ḥaşre dek ḥayrān ḳıl

³⁹⁵ YK 203a HM 246a TA 235b

³⁹⁶ YK 203a HM 246a

- 2 ‘Arz kıl yā Rab cemālūñ tā olam mecnūn ben
Bağmasun hiç māsivāya çeşmümi giryān kıl
- 3 Nūrdan bir nerdübān itseñ hayālūñ rūhuma
Rütbe-i ‘ayne ’l-yaķine erdürüp bī-cān kıl
- 4 Nīm katre baħr-ı ‘irfanuñdan iħsān it baña
Dest-i kudretle ilāhī bendeñi mestān kıl
- 5 Varlıgum maħv eyle benden ikilikden vir necāt
Vaħdet-i zātuña var it bendeñe iħsān kıl
- 6 Bāğ-ı vaħdetde varup bülbul gibi efgān edem
Bu ‘alil-i nātuvāna derdiñi dermān kıl
- 7 Şey ’ili’llah diyeni reddeylemez hāş-bendeler
Şānuña ki lāyık mı reddetmek beni fermān kıl
- 8 Var mı senden ğayrı Allah varayım dergāhuña
Hāşali’llah yok şerikūñ bilürem ħandān kıl
- 9 Sür beni Mısr-ı belādan şehir-i pāk-i Aħmede
‘Aşkī-i divāneyi derbān kıl sulţān kıl

[Harf-i Mīm]

397

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Aç kulağūñ diñle Hāğdan dem-be-dem gelür peyām
Da‘ vet eyler dergehe iħsāndur dārū’s-selām
- 2 Ḥāb-ı ğafletde neden nākes-leyin ālūdesiñ
Bundan andan bī-ħabersiñ gūyiyā ğarķ-ı menām
- 3 Çün sağır gūş eylemezsin yā neden gül-bang-ı hū
Gūş edüp gel diñle Hāğdan hay hay-ı bang-i ‘ām
- 4 Da‘ vet-i illā kelāmı Hāğdan it vaķt-i talep
Ol talepden rāh-ı Hāğķa düş yürü sen ber-devām
- 5 Evvel āħir çün Hūdādan ilticā itmekdesin
Zāħir ü bāṭın saña iħsān olur vaķti tamam
- 6 Dört kitāb cümle saħāyıf içre her ne var ise
Hep seni da‘ vet eder gūş eyle şıdķ ile ğulām

^{6b} derdiñi: İmla özelliği olarak genitif (ilgi) eki düz alınmıştır.
³⁹⁷ YK 203b HM 246b

- 7 Da‘ vet-i bang-i mürīdān gūş kılmaz yalıñız
Olmayınca nezd-i mürşīd kâbil-i dürr-i kelām
- 8 Hep senüñçün nüh felek seyr ü teḥarrük itmesi
Sen anı ırak görürseñ gerdişi ḥizmet müdām
- 9 Heft zemīn nüh āsmān sākin görürsün ey püser
Hep senüñçün rüz u şeb gelür gider rüşen zulām
- 10 Yok idik var eyledi şāh-ı irādet ez-ezel
Bu murāduñdur vücūduñ üzre kıysun ḥoşça nām
- 11 Ādem ol nefḥ-ı hūdan sen teki zāhir olup
Varlığın terk eyledi oldu ḥalīfe vü imām
- 12 Satır-ı nazmuñ kāmetsi oldu kıyāmetden nişān
Ḥaşr-ı güftāruñ virür ḥalka bu deñlü izdiḥām
- 13 ‘ Aşķı sersemdeñ degül zāhir olan güftārlar
Faḥr-ı ‘ ālemden zuhūrı rütbe-i ḥāl ü maķām
- 14 Zevķ bulmaz münkirān bu lezzet-i güftārdan
Çün ezelden ḥilkat-i inkār hem meşrebde ḥam

398

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 İşit bā-gūş-ı dil bū-yı beyānum
Zebān-ı ‘ aşķ olupdur tercümānum
- 2 Olam māzī-leyin müstaķbel ez-‘ aşķ
Māḥabbetden ola dem ḥāl ānum
- 3 ‘ Adem gibi vücūdum yok olupdur
Görünür varlığıyla şāyegānum
- 4 ‘ Acep kimden şoram ben var mıyam yok
Ne sırdur böyle maḥfī ḥāl ü şānum
- 5 Ne mevcūdum ne ma‘ dūmum ‘ acep bu
İki birden n‘ olur bilmem revānum
- 6 Vücūdum müşkili ḥal olmaz andan
Olur efzūn kesilmez ḥiç kemānum

^{9a} nüh: HM nüshasında yok.
³⁹⁸ YK 203b HM 247a

- 7 Yakın zann-ı hayâldür andan el çek
Eger çi hür gibi ‘aynü’l- ‘ıyānum
- 8 Niçün geh nuṭfe gehi maḏğa gehi tıfl
Gehi pir gösteriş geh nev-civānum
- 9 Gidüp ‘ömrüm bunu fehm itmedüm āh
Ki kes virmez bu idrākden nişānum
- 10 Neden bilmem olupdur genc-i maḥfi
Ne sırdur çeşm-i merdümnden nihānum
- 11 Göründi baña şüret gerçi ammā
Görürem ma‘ nevī ben cānı cānum
- 12 Māḥabbet olmasa saḡlık ne lāzım
Māḥabbetdür ḥayāt-ı cāvidānum
- 13 Muḥammed ‘aşkı besdür dilde ‘Aşkī
Benüm vallah odur rūḥ-ı revānum

399

Mef‘ ülü fā‘ ilātün mef‘ ülü fā‘ ilātün
- - +/ - + - -/ - - +/ - + - -

- 1 Yok derdümün devāsı ben derdmend-i ‘aşkam
Bimār-ı nātuvānum gör müstemend-i ‘aşkam
- 2 Meydān-ı ‘aşka girsem Rüstem-şiyem dilāver
Ḳoysam rikāba pāyum güyā semend-i ‘aşkam
- 3 Boynumda kın ne şorduñ ḥabl-i metīn baḡlu
Cezb-i muḥabbet işbu bend-i kemend-i ‘aşkam
- 4 Ol serv-ḳadd-i Ṭübā tā Müntehāya erdi
Ben Sidreden ziyāde serv-i bülend-i ‘aşkam
- 5 Ol bend-i zülfe cānā oldum esīr ü beste
Ḳayretde ḳaldım āḫir çün ḳayd u bend-i ‘aşkam
- 6 Hoş baḳ bu cāna cānum raḥm it baña ziyā vir
Zulmet deme efendim gerçi nejend-i ‘aşkam
- 7 Mihr-i ruḥuñdan oldı çün māh-ı bedır fa‘n-zur
Ol tābişüñden oldı bendeñ pesend-i ‘aşkam

³⁹⁹ YK 204a HM 247a

^{6a} raḥm et: raḥmet et HM 247a

- 8 Çün mihr ü meh şeb ü rûz meczûb-ı ‘aşkuñ oldum
Çālāk u çüst ü çâpük bugün levend-i ‘aşkām
- 9 Bir mey degül hezāran diller kapupdur ol cān
Bir kez gelüp o cānān görseydi pend-i ‘aşkām
- 10 Gelmez bu kâle hālüm haşr-ı ‘adedden artık
Hadden ziyāde oldu bu çün-i çend-i ‘aşkām
- 11 Şîr ü şekerden efzûn tatlı beyān-ı nazmum
‘Aşkî nedür bu lezzet gūyā ki khand-ı ‘aşkām

400

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Cām-ı Hākdan her kim oldu ben gibi mest-i müdām
O bilür serhoşluğum ancak neden mest-i müdām
- 2 ‘Aşkdur ol cām-ı mey dolmuş talebden leb-be-leb
Girer ise destüñe ol mey heman nüş it devām
- 3 Cehd kıl ol hamrdan mest olmağa ez-cān [u] dil
Kim ki serhoş oldu ol meyden olur hāmān temām
- 4 Anuñ içün sofrā-i ‘aşkumda mey mevcūd olur
Çend sāl rindān olup andan çü muğ ‘ālī-maķām
- 5 ‘Aşķ meyüñden mest olupdur ‘āşıkān sizler gülüñ
Ol şarābdan serhoş olmuşlar bular her şubḥ u şām
- 6 Talibān ol hamrdan buldı dem-ā-dem perveriş
Sen de var eyle talep sa‘y-ı belig ü ihtimām
- 7 Cām-ı Cemdür bezm-i rindān kıl ırākdan bir nāzar
Ol mey-i ‘uşşākdan her dostān almaķda kām
- 8 Çün ki cennetde mübāh oldu meyi nüş eylemek
Ol meye meyḥāne anda gel buyur dārü’s-selām
- 9 Olmasa ol mey ile mestāne ger zāt-ı ‘azîz
Salṭanat n’erden gelürdi nāmı olmuşdı gulām
- 10 İhtiyārum ile oldum ol meyüñ mesti püser
Cā-be-cā ṭa‘n eylesünler ben faķîri her enām
- 11 Sāķiyā germiyyet-i mey cām-ı ‘aşkdur mey nedür
Şıçradı aldı elümden başuma koydı zimam

⁴⁰⁰ YK 204b HM 247b

- 12 Ğam ğubārın istedim dilden heme ğusl itmege
Rū-be-rū eşk-i sirişküm gör dökem mişlü'l-ğumām
- 13 Murğ-ı cānum ten şikārı olmaz idi sevdüğüm
Ol siyāh ħālī egerçi itmeseydün hemçü dām
- 14 Göñlümüz ğāyetde serkeş vahşi-veş bayrām idi
Gül yüzün görmiş senün olmuş 'acāyip bezme rām
- 15 Dāne ħālūnden efendim şemm edem ihsān kıl
Murğ-ı dil meyl eylemiş olmuş meşāmında zikām
- 16 Bilmenem bu dil niçün serkeş olupdur bendeñe
Lāzım oldu ağızına muhkemce urmağ bir licām
- 17 Bağ senün aşkuñ beni 'ālemde bed-nām eyledi
Kim olupdur ben gibi dünyāda bī-neng ü nām
- 18 Sūz-ı 'aşkuñ ħām-ı dili puhte ider dirdüm saña
Puhte eyle gel efendüm yoksa kalur zıst ü ħām
- 19 Ey sürenler rāh-ı 'aşka 'āşık-ı rindāneyi
Kendiden düşmüş yola bī-çāre bilmez alsa kām
- 20 Gūş-ı cānuñ aç işit esrār-ı dil ey nev-civān
Bī-cihet bī-keyf ola gör kendi kendünnden tamam
- 21 Cüz'-i kül ü cüz'-i külsün menzilün görmek gerek
Ol maḳāmuñda hem evvel ey püser çün lā-maḳām
- 22 Gūş-ı ħiss-i şağır benüm güftārumı gūş eylemez
Söylerem saña püser diñle bunu temme'l-kelām
- 23 Merd iseñ 'aşk-ı Muḫammedle hayatı bul yürü
'Aşķī-veş bilsin seni 'ālemde her bir ħāş u 'ām

401

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ey rakīb yāra ne var hayli günāhumdan benüm
Āfitāb hiç yüz çevirmez rū-siyāhumdan benüm
- 2 Ğarķ-ı 'isyān olmuşam hayli zamān yok ṭā' atüm
Gel beni öldür becā kaçma günāhumdan benüm

⁴⁰¹ YK 205a HM 248b

- 3 Görünen encüm degül sūrah sūrahdur semā
Meh-cebīnūñ ḥasret ile tīr-i āhumdan benüm
- 4 Ceyş-i ‘ aşkuñ şebḥūn itdügin duyarsın lā-muḥāl
Nāle vü feryād u āh-ı şubḥ-gāhumdan benüm
- 5 Reng ü rü-yı zağferānum kıtlu baḥtumdur şanın
Dilrübā almaz niçün bu āh u vāhumdan benüm
- 6 Sīne-i ‘ aşıkda şaf şaf nāveki tīr oldıgın
Ḳabrūmi her kim görür añlar giyāhumdan benüm
- 7 ‘ Āşıkı öldürmegi ‘ ādet edinmiş gözleri
Ḥavf itmez mi ‘ acep püşt ü penāhumdan benüm
- 8 Ni‘ met-i ḥüsni dirīg itdūñ dil-i müştakdan
Münkir olma kıl ḥazer ḥışm-ı ilāhümden benüm
- 9 Maḥşer-i ‘ aşk içre ḥaşr olmaḳ içün rāhī iken
Ḳāmetüñ gördüm kıyāmet ḳopdı āhumdan benüm
- 10 Çin-i zülfüñ müşke beñzetdim ḥaṭalar eyledim
Nāfeden berter imiş bu iştibāhumdan benüm
- 11 Māşallah diyerek bir kez cemālūñ seyr edem
Pek mübārekdür zarar gelmez nigāhumdan benüm
- 12 Ğarḳ-ı baḥr-ı ‘ aşk oldum şun baña zülfüñ ucın
Şarılam bulam necātı zülf-i māhumdan benüm
- 13 Bu ḳadar va‘ d-ı dürüg ile gülersin yüzüme
Şermdār olmaz mısın başda külāhumdan benüm
- 14 ‘ Aşķī-i bī-çāreye cevır itme dilber kıl ḥazer
Aḥmed-i Muḥtār-ı Ṭāhā pādşāhumdan benüm

402

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ğamzesi cellād elüñden ṭurmaz aḡlar gözlerüm
Ḳan oturdı ḥasret ile la‘ l oḡşar gözlerüm
- 2 Fitne vu āşüb-ı ‘ ālemsin perisin yā melek
Görmedügin gördi sāyeñde bu gözler gözlerüm

^{7a} ‘ Āşıkı: ‘ Āşık HM 248b
⁴⁰² YK 205b HM 248b

- 3 Bir yumup biñ eşk dökdüm eylemez ta‘ dād hiç
Yek-be-yek ister hesābın rüz-ı maḥşer gözlerüm
- 4 Kadd-i serv-i ‘ar‘ aruñ bizden ırak itmek neden
Gülsitān içre görüpdür çok şanavber gözlerüm
- 5 Hün-ı eşkümle aña şaykal urup şāf eyledim
Kaşr-ı vālāña güzel cām olmak ister gözlerüm
- 6 ‘Āşıkā cevır itmegi ta‘ līm idermiş rüz u şeb
Mekteb-i şıdk u vefāda bunca yıllar gözlerüm
- 7 Hüsni bāğın seyr edüp güftāra kâdir olmadım
Sihrle āğzum gibi ol zülf bağlar gözlerüm
- 8 ‘Aşkuñuz gitdikçe dilde bir civān olmaḡdadur
Pir oldum terk kılmaz bakmadılar gözlerüm
- 9 ‘Aşkı terk itmek ne mümkün ‘Aşķi-i dīvāneye
‘Aşķla açmış ezel Şāh-ı Peyember gözlerüm

403

Velehu Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Nice bir vā‘ iz-i huşkuñ sözini işidelim
Bāde-i muṭribi al gel yürü bir iş edelim
- 2 Vā‘ ize yār olalı yāre-i ġam oldu füzün
Mey içüp mest olalım kendimüzi unudalım
- 3 Vā‘ iz-i ehl-i riyā şöḡbetini terk edelim
Nuş u pendine muḡābil meyimüzdür bedelüm
- 4 Mescid ü meykededden sürdi bizi koymadılar
Ne ḡelāle ne ḡarāma yarar olduḡ n’idelim
- 5 Koyma fırsatdı elüñden ġarazuñ gelberi it
‘Ayş u nüş eyleyerek cennete doğru gidelim
- 6 Bülbüle medḡ ü senā okudalım ‘Aşķi ġazel
Bir nefes ḡürrem olup yāre beraber yedelim

⁴⁰³ YK 205b HM 249a

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Kimseye bulmam kabāhat kendi kendümden benüm
Ayrı düşdüm āh kim serv-i bülendümden benüm
- 2 Dest-i fırkat hırka-i gam giydürüpdür egnüme
Zorla tutdı [kim] giribān sīne-bendümden benüm
- 3 Ayak altuñ alup gördi ayaklarlar beni
Yā ne istersiz demez bu derdmendümden benüm
- 4 Yār-ı ağıyār olma dil-cū nādim olma şöñradan
Düşdi ifk-i pür-belāya kaçdı pendümdem benüm
- 5 Geldi devlet başuma gel def' -i gam it dilrübā
Tāzele cānuñ bu şi' r-i dil-pesendümden benüm
- 6 Görmedim 'āşıklarumda sen gibi ehl-i vefā
Hamd ola gördüm vefā dir müstemendümden benüm
- 7 Görmedim aḥbābdan ben gördüğüm ey 'Aşkiyā
Pādşāh-ı her dü 'ālem ol efendimden benüm

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Meykede künci yeter ben dü cihandan geçmişem
Hāk-i zillet hoş gelür ben būriyādan geçmişem
- 2 Meskenüm meyḥānedür pīr-i muğandur rehberüm
Sāgarı aldım ele bāğ-ı cenāndan geçmişem
- 3 Kāmet-i serv-i dil-ārā sāyesi besdür baña
Bū-yı gül-ruḥ şem' edüp ben gülsitāndan geçmişem
- 4 Bāde-i la' l-i lebün öğretti cāndan geçmegi
Geçmedi benden bu can zāhid ben andan geçmişem
- 5 Meh-cebīnūñ ḥāl-i ruḥsāruñ görelden ey güzel
Cennet-i Firdevs [u] 'ömr-i cāvidāndan geçmişem

⁴⁰⁴ YK 206a HM 249a

⁴⁰⁵ YK 206a HM 249b

- 6 Ebruvān u tīr-i müjgānuñ edüpdür kaçd-ı cān
Çekme zahmet şevk-i la' lüñle bu cāndan geçmişem
- 7 Dām-ı zülfüñ murğ-ı dil şayd itdüğün gamzeñ görüp
Didi eyvāh haste-dil bir nātüvandan geçmişem
- 8 Bū-yı la' lüñle güzel bed-mest ü bī-hüş olmuşam
Şanma gülfām-ı şarāb-ı erguvandan geçmişem
- 9 Tağlara düşdüm görüp zāhid demiş bu tövbekār
Hāşalillah şanma bāde nevcivāndan geçmişem
- 10 Biñ cānum olsa cesedde yāra bir bir bezl edem
Biñ kezīn ben yār için tīg-ı belādan geçmişem
- 11 Mülk-i hüsnüñ pādşāhı bir kerem itdi baña
Kāle-i dükkān dīn ü hem imandan geçmişem
- 12 Baħrden bāküm nedür çeşm ü dilüm deryā iki
Rūz u şeb ben gūte h'ar deryā-yı kandan geçmişem
- 13 Seyr edüp küfr ü haķīkat n'idüğün fehm eyledim
Doğrı yol buldum o dem pīr-i muğandan geçmişem
- 14 Küfr ü iman mescīd ü meyḥāne hep yanumda bir
İçmişem ḥamr-ı ledun dünyā-yı h'andan geçmişem
- 15 Olmuşam meczūb u mest ü sākımuздur lemyezel
Subḥa -i şavm u şalātın ol zamandan geçmişem
- 16 Öyle bir mecnūn-ı 'aşķam zāhirüm 'ākıl gibi
Ḳays-veş Leylā için rūḥ-ı revāndan geçmişem
- 17 Geçdim İslām-ı mecāziden haķīkat-bīn olup
Mü'min-i vahdet-nümā oldum bu yandan geçmişim
- 18 Meyve-i bāğ-ı nübüvvetdür gıdāsı rūḥumuñ
Perveriş buldı dilüm 'Aşķī gümāndan geçmişem

12^a çeşm ü: çeşm-i HM 249b

15^b Subḥa: Secde YK 206a

17^a İslām-ı mecāziden: İslām-mecāziden HM 249b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Baħr-ı 'aşkuñ ben bugün ey 'āşıkān bir māhiyem
 Āsmān-ı vaħdetüñ bedr-i münir-i māhiyam
- 2 Zīnete mā'il olan zāhid gibi görme beni
 Sikkemüz peşmine ammā şūfi-i alāhiyem
- 3 Tāciyam her bir şüyūhuñ dir isem bercā sözüm
 Seyyid-i her dü cihānuñ ħāk-i pākūñ rāhiyam
- 4 Pīşgāh-ı 'ārifānda nice arslan atmışam
 Şanma kim şāhib-i ħiyel şahrāsınuñ rūbāhiyam
- 5 itdügüm irşād-ı bī-ma' na kıyās itme benüm
 Nūr-ı feyz-i Aħmediden perveriş āgāhiyam
- 6 Kendümi medħ ü şenādan şanmañuz bu cev-furūş
 Ħırmen-i 'aşkuñ mücevher gibi a' lā gāhiyam
- 7 Emr-i künden sen benüm olduñ mürīdüm gel beri
 Şanma yok t̃alib baña çok kimsenüñ dil-h'āhiyam
- 8 Bir seg-i Faħr-ı cihānum çār yārı sevmişem
 Bende-i 'aşkum velī irşād-ı mülküñ şāhiyam
- 9 Kāle-i 'aklı virüp 'aşk almışam ben yār için
 Anuñ için rūz u şeb ben sīne-çāk-ı āhiyam
- 10 'Aşķī-i merdāneyem zen-meşrebān olsun ba' id
 Er olan gelsün bu bezm-i 'aşķa şāhbā gāhiyam

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bugün bu Yeşrib-i tende ğam-i fırķat-nişān buldum
 Göñül şahrāsına kıldım nażar 'atf-ı iñān buldum

⁴⁰⁶ YK 206b HM 250a

⁴⁰⁷ YK 207a HM 250b TA 235b

- 2 Tecellî-i cemâli Tûr-ı dilde cilve-ger oldu
Yed-i beyzâ ‘ aşâ-yı ejdehâ bâz-dehan buldum
- 3 Edüp dil ârzû-yı hâk-i pâ-yı kûy-ı cānānı
Anı hâlvat serâda ḥ‘âb-ı nâz içre nihân buldum
- 4 Yine ülfet şarâbın bezme hâzır eyleyüp sâķī
Terennüm eylesün firķatle muṭrib sîne-ķan buldum
- 5 Vedâ‘ elverdi dâmen-bûs-ı feryâd ile git ‘ Aşķī
Vişâl-i ravza-i bâġuñda hicr-i ḥūn-feşân buldum

408

Gofte-i Dîlfikâr Be-Hitâb-ı Dildâr

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 İntizâr-ı şeb-i vuşlatda döner dîdelerüm
Gelmedi âh n’idem ķana boyandı cigerüm
- 2 Ney gibi tâ be-şabah diñlesün ol yâr enîn
Def gibi hâsret-i hicrân ile sînem dögerem
- 3 Meşreb-i mutribem ey şūḥ-ı cihan gūş eyle
Mûsiķar naġme-i ṭanbūr u sitâdur hûnerüm
- 4 El virürse öper ayaġuñı âşüfte göñül
Bâde-i dürd-keşân mest ile mestân gezerem
- 5 Terk kılmazsa eger cevır ü cefâsın ol şūḥ
Giderek ‘ Aşķī muķarrer ki bu candan bezerem

409

Mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün
- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Bal çaldı felek aġzuma bal oldu zebānum
Sekker göriceķ ṭūṭî-i ṭab‘ oldu dehānum
- 2 Buldum yine bir serd-sehî bâġ-ı emelde
Alduñsa eger nisbet ile yârı civānum
- 3 ‘İsi-nefes aḥbāba gelüp la‘ l-i vişâli
Çıķmış iken ol tende benüm rûh-revānum

⁴⁰⁸ YK 207a HM 250b TA 236a

⁴⁰⁹ YK 207a HM 250b TA 236a

4 Fānus-ı ziyā zarf iken ol şem‘-i ruḥuṇda
Çāk eyledi dürdāne-i elmās-feṣānum

5 Lezzetle kalem yardı dilin ‘ Aşkī ne ḥācet
‘ Aşk ehline sermāye olur bū-yı beyānum

410

Şahib-i sa‘ adet efendimizi ma‘ nada görüp iḥsān-ı
nübüvvete nā‘ il olduğına bu nazmda imā vardur

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

+ + - - /+ + - - /+ + -

1 Şundi sāķī-i felek bir cām-ı Cem
Mest olup şevķ ile mestāne direm

2 Kābil-i sırr-ı ḥākāyık olmuşam
Ḥāşıl remz-i ma‘ ārif söylerem

3 Nükte-i sırr-ı serencām-ı vuşul
Dil-āşüfteye Ḥaķ itdi kerem

4 Vaṭan-ı aşlına dil itdi rücū‘
Şimdi menzil-gehimüz mülk-i ‘ adem

5 Gülistān-ı lā-mekānda cilve-ger
Çeşmüme zerre degül bağ-ı irem

6 Tūṭī-i ṭab‘ umı lāl itdi şafā
Çıkdı dilden hele ol ceyş-i elem

7 Cür‘ a-i bezm-i elestün mestiyüz
Bizüz ol dürdi-keşān-ı rind-i şiyem

8 Bizüz ol ‘ āşık-ı şeydā-yı vücūd
Bizüz ol dürdi-keşān rind-i şiyem

9 Bizüz ol ‘ āşık-ı şeydā-yı vücūd
Bizüz ol ma‘ den-i esrār-ı ḳadem

10 Bizüz ol nāmus u ‘ ārı bilmeyen
Bir alay divāne-meşreb muḥteşem

11 ‘ Aķl u fikrin eyleyen yağma bizüz
Rāh-ı ‘ aşķ içre olurlar muḥterem

12 Şa‘ ḳa-i zāt-ı tecellī-i cemāl
Dağ-ı cismüm eyledi şad-pāre hem

⁴¹⁰ YK 207b HM 251a TA 236b

- 13 Nefyi nefy itdüm vücūd işbātına
Baña hep kevn ü mekan oldu harem
- 14 Ruḥ-ı pāk-i Muştafadur rehberüm
Rāh-ı ‘aşk içre ben inkār eylemem
- 15 Tutdı destümden benüm luṭf eyleyüp
Menzil-i maḳşūduma erdim ne ğam
- 16 Sāye-i şāh-ı risāletde bu gün
Mekteb-i ‘irfāna ben dikdim ‘alem
- 17 Vācib oldu ketm-i rāz itmek baña
Burada şimdi gel it iskāt-ı fem
- 18 Bu sitem yetmez mi ḥāmuş ol yeter
İki şaḳ oldu zebānuñ ey ḳalem
- 19 Şem‘-i bezm-i Aḥmed-i Muḥtāra ben
Bu gice pervāne oldum ḥürremem
- 20 ‘Aşḳī sürdi yüz yere didi şehā
Ḥamdülillah ben senüñ Ḳıtmırüñem

411

Gofte-i Hoş-Reftār Be-Ḥiṭāb-ı Dildār

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bendeñe dā’im işüñ cevır ü cefādur sevdüğüm
Şanma kim bī-çāreye mīhr ü vefādur sevdüğüm
- 2 Dağ dağ üzre ḳomış Ferhād u Şirīn ‘aşḳda
Tīşe-i āhumla biñ dāğ-ı şalādur sevdüğüm
- 3 Meskenin nār eylesün murğ-ı semender-veş o kim
Mübtelānuñ derdüñe āteş devādur sevdüğüm
- 4 Gül-ruḥ üzre jāle saçmış dīde-i giryānımız
Nem ḳapar ol zülf-i ‘anber-sā riyādur sevdüğüm
- 5 Sensiz ey dilber baña zindān olur bostān bāğ
Ġoncasız bu tab‘-ı bülbül bī-nevādur sevdüğüm
- 6 Ger şorarlarsa fedā-yı rūḥ eden kimdür saña
Diyessin kim müstemendüm ‘Aşḳiyādur sevdüğüm

⁴¹¹ YK 208a HM 251b TA 237a

Berā-yı ʿIydiyye Be-Ḥuzūr-ı Cānān Gofte-Būd

Mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Edüp çārüb-ı müjgānum der-i cūduñda giryānum
Ġubāruñ kuḥl edem bu dīde-i maʿ lūle sulṭānum
- 2 Qabūlüm kıl müyesser bāb-ı iḥsānuñda ben sāʾil
Efendim gelmişem bu ʿıyd-ı edha bende qurbānām
- 3 Senüñ ʿaşkuñda ʿāşıklar dokerler dīdeden eşkin
Bugün başum virüp bezmüñde luṭf eyle dökem qanum
- 4 Senüñ Kehf-i emānuñda kerem Qıtmirüñ olmaklık
Baña sulṭān-ı ʿālem olmadan yek qurb-ı cānānum
- 5 Kime dād eylesün dīvāne ʿAşķi yā Resūlullah
Şefāʿ at kıl baña sen ḥadden aşdı çünkü ʿişyānum

Medīne-i Münevvere Qadısı Efendi Bāb-ı Maḥkemey-i
Seddedüp Ahkām-ı Şerīʿ at İcrā Olmadan Qaldıkda Güyā Olinan

Fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Pādşāh-ı mülk-i ʿaşķam ġam müdirümdür benüm
Defʿ-i ġam sāķi mey ü sahbā vezirümdür benüm
- 2 Maḥkeme seddoldı açıldı der-i meyḥāneler
Meykede derbānı fermān bir müşirümdür benüm
- 3 Ketḥudā pīr-i muġānum mürşid-i rāh-ı vişāl
Remzle eyler işāret ol emirümdür benüm
- 4 Qādı müfti şūfi zāhid dest ber-bend-i kemer
Şıdķla ḥizmet-güzārum hem ḥarīfümdür benüm
- 5 Muḥtesib çavuş başı ḥaftān aġası mīraḥūr
Ṭavla-i istable-i şāhīde gürizümdür benüm
- 6 Nakd-i şarf-ı ʿaql edüp oldu cünün irādımız
Defter-i dīvānede kıbtı u debirümdür benüm

⁴¹² YK 208a HM 251b TA 237a

⁴¹³ YK 208a TA 237a

- 7 Şufr-i zencîrin taķup gerdāna gelsün ser-furū
Genc-i bād-ābāddan alsın peżirümdür benüm
- 8 Koķmıř aēzın ol vekîl-i ĥaznenüñ kimler çeker
Tard-ı dīvān eyleyen alçaķ nekîrümdür benüm
- 9 Gūşe-i meyĥānede bir şāh-ı rind-i a‘zamam
Evc-i istiēnādayam kürsî serirümdür benüm
- 10 Vaķt-i ‘ıyş u mevsim-i bî-bāk tenĥadur cihān
Pāsītāda ĥüb-rū şem‘-i münîrümdür benüm
- 11 Keyķubād u Ĥüsrev ü ĥaķan hep şāh-ı cihān
Maţbaĥumuñ kāse-lisi kemterînümdür benüm
- 12 Bizlere daĥl eyleyen gāv-ı dü-pādan yok ĥazer
Çirkefe taş atma anlar fażla-rîzümdür benüm
- 13 Bezm-i şāh-ı vaĥdetüm sākî mey-i bākî be-yār
Rāh-ı ‘aşķda mey-furüşān ‘Aşķî pîrümdür benüm

414

Gofte-i İftihāriyye

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Şehsüvār-ı ‘āşıkam ĥayli sipāhum var benüm
Ĥazret-i Mevlā gibi püşt ü penāhum var benüm
- 2 Gelme semt-i yāra aēyārum ĥazer eyle yeter
‘Ālemi sūzān eder bu dilde āhum var benüm
- 3 Başumı tūb eyledim çevgān-ı zülf-i yāra ben
Dest-res olmaz emel-i baĥt-ı siyāhum var benüm
- 4 Tūşe-i ‘ömrüm alup fitrāk-i esb-i nāzuña
Bendesin terk eylemez ref’etli şāhum var benüm
- 5 Yārla yek-dil olup aēyārı terk it ‘Aşķiyā
İttihād-ı mihr-i vaĥdet şāh-rāhum var benüm

⁴¹⁴ YK 208b HM 252a TA 238a

Baħr-ı Süveyşde Senāfer Nā-maħalde Sefīne Kaža-zerde
Olduħda Güyā Olmışdur

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ser-efrāz-ı cihān olmaħda kaçdum şimdi dün oldum
Tefekkür itmedüm taħdīr-i yāri pek zebün oldum
- 2 Talep kıldım ğına rāhın tevessül eyleyüp nāsı
Rızā bābın bıraħdım efķar-ı řāħib-dīvān oldum
- 3 Edānī nīzesi hem ta' ne taşı nā-ħaleflerden
Ārām olmaz atarlar sīnesi mecrūh-ı ħūn oldum
- 4 Ne çāre tīrimüz kavs-i emelden çıkdı boş gitdi
Heman bir māl-i ħūlyā elde yok dilde fūsūn oldum
- 5 Denürken bezm-i 'irfān içre 'āķıl bir kemāl ehli
Kamu emřāl ü aķrānuñ meyānuñda cünūn oldum
- 6 Gelüp bařuma 'aķlum bu seferden çün rücū' itdüm
Süvār oldum Süveyş'den fülk-i baħta reh-nümün oldum
- 7 Senāfer adlı yerde çıkdı bād-ı 'ād rehzen-veş
Tuyunca na're-i mevc-i cüyüşı ser-nigün oldum
- 8 Aman vir cānuma cānāna bir cān borcumuz vardur
Alup kālā-yı mülk ü malı 'üryānu bī-gün oldum
- 9 Hekimler geçdi bařdan itme taťvīl kıřřa-i 'Ařķī
Hekim dükkānuña girdim 'acāyib zü-fünün oldum

Gofte-i Hoş Elħān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bādbān açdı gider orta puçe fülk-i tenüm
Bād-ı sevdā geldi başdan kırdı kıçdan dümenüm
- 2 Çekdi girdāb-ı ğamı 'ařķuña bir fırtınada
Lenger-i cevri aťam dirken üzüldi resenüm
- 3 Sīnede āteřüm alesta vü eřķümde řuvār
Yāra söyleñ şarafından ola zülfı kefenüm

⁴¹⁵ YK 209a TA 238a

⁴¹⁶ YK 230a HM 238b

4 Virme ruḥṣat ḥüsnüñe keşf-i niḳāb eylesün
Nice eller kesilür başuña gel pīrāhenüm

5 Baḥr-ı ‘aşḳuñda ğarīkem şūreten oldum şehīd
Maẓhar-ı sırr-ı ḥayātumsın efendim sen benüm

6 Mecma‘ -ı rüz-ı kıyāmetde ğazel-ḥ‘ānuñ olam
Şükr-i na‘ tuñ ile tūṭi-i gūyādur dehenüm

7 ‘Aşḳīyā ḥarf-i ‘itāb olma zamānuñ ḥālī
Çekdigüm derd-i sere bādi olan Ḥaḳ sūhanum

417

Be- Nebze-i Der-i Vaḥdet

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Sāḳīyā şun bāde-yi cūş itdi efkārüm benüm
Tā **تَفَحُّتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي** de ikrārüm benüm

2 İçmişem bezm-i ezelden cür‘ a-i ‘aşḳı müdām
Ol zamandan mest ü medhūşum ki yok ‘ārüm benüm

3 Menba‘ -ı feyz-i ḥaḳīḳ u sırr-ı a‘ zām bizde var
Vaḥdet-i baḥr-ı ma‘ ārif yokdur inkārüm benüm

4 Ḥaḳḳı bilmez bilmeyen ḳadrin o nūruñ tā-ebed
Añlamaz hiç fark ḳılmaz zerre güftārüm benüm

5 Kühüne ermez kişi bilmez nedür ‘ilm-i ledün
Bezm-i cānān içre gūş itmezse ger zārüm benüm

6 Zāhidā kāşāne-i meyhānede baş kesmeden
Rāh-ı dīne yol virür mi saña Settārüm benüm

7 Ḥal ederdim ‘aḳd-ı vaḥdet sırrınuñ bir remzini
N’eyleyem yokdur bu demde bir ḥarīdārüm benüm

8 Mu‘ tekıfdür künc-i miḥnetde anuñçün dil ḥazın
Bilmenem kimdür benüm ol yār u aḡyārüm benüm

⁴¹⁷ YK 209a HM 252a TA 239a

^{1b} 15 Hicr 29. Âyet: “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!”; 38 Sad 72. Âyet: “Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfürdüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!”

^{2a} ‘aşḳı: mest HM 238b

9 ‘ Ārif-nefes olmayan bāzār-ı ‘ aşkı aňlamaz
Secde-gāhum mey-furūşān meydür ezkārūm benüm

418

Sitāyiş-i Güftār Āverde Be-Deryā-yı Efkār

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Himmet-i pīrümle cānā dürr ü mercāndur sözüm
Mürde-i şad-pāre qalbe āb-ı hayvāndur sözüm
- 2 Lü’lū’-i ma‘ nāya bir dürc-i şadefdür keşf kıl
Gör ne rütbe me‘ anidār u gevhere kāndur sözüm
- 3 Der-derün-ı baħr-ı ‘ aşk- āverde-em yek-gevheri
Dest-āviz-i gedā ‘ uşşāka şāyāndur sözüm
- 4 Genc-i ma‘ nādür velī vīrān içinde muhtefi
Şüretā ziştī-nümādur cāna cānāndur sözüm
- 5 Bī-tekellüf ‘ āridür bu cāme-i elfāzdan
Līk pūr-dil nūr-ı feyz-i nuṭk-ı Raḥmandur sözüm
- 6 Kıbtıyāne baħr-ı Nil-āsā dehānın telḥ eder
Şıbtıyāne şehd-i şīrin ‘ ayn-ı bürhandur sözüm
- 7 Daḥl ederse cāhil-i dü-pāya olmaz i‘ tibār
Vaşf-ı pāk-i Aḥmedem la‘ l-i Bedaḥşāndur sözüm
- 8 Kākül-i ‘ aşka düşelden bāda virdüm ‘ aqlumı
Bu sebebdan aňladım ḥayli perişāndur sözüm
- 9 Ḥazret-i Monlā-yı Rūm’a ben idelden iktidā
Anuñçün bī-niyām bir tīğ-ı bürrāndur sözüm
- 10 Ger şorarsañ ḥāsīdāne ḥār u ḥasddan dūn ider
Ehl-i Ḥaḳ ‘ indinde gūyā verd-i ḥandāndur sözüm
- 11 Yā ne bilsün içmeyen vaḥdet şarābın sekrini
Keşret ile nūş kıldım böyle mestāndur sözüm
- 12 Put-perestān nūş kılsa şāğar-ı güftārımı
Şüphesiz mü’min olurlar dīn ü imāndur sözüm
- 13 Bu cihetden daḥi faḥr itse sezā te’sīrine
Arż-ı Baḥḥā vü Medīne feyz-i ber-cāndur sözüm

⁴¹⁸ YK 209b HM 252b TA 229b

- 14 Gūş-ı hūş ile gelüp gūş eyle ey ma' lūl dil
Gūyiyā Loḡman-veş her derde dermāndur sözüm
- 15 Bir nemed-pūş-ı gedāyam ḡayra itmem ilticā
Ger pesend ü nā-pesend ' indümde yeksāndur sözüm
- 16 Līk ancak ravza-i Faḡr-ı cihānuñ meyvesi
' Āşıkān ' indüñde bir maḡbūl ü çesbāndur sözüm
- 17 Şābit ol da' vāyı terk it ' Aşḡiyā şimden gerü
Bī-edep ḡüftāra geldim cümle ' işyāndur sözüm

419

Mışr-ı Ḳahiride ' Abbas Paşa Ḳaşrında Bir Gice
Bir Ṭurş u Türk-Siyāh-rū İle İttifāk Vuḡu' uñda Gofte

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bu şeb cām-ı mey-i sāḡī felekden bir ḡumār aldım
' Acāyib derd-i serdūr neş ' esüñden āh u zār aldım
- 2 Cünün-ı aṭreşüñ ser-defteri oldum bu ḡaşr içre
Miristan başılık bir rütbedür baḡtuma ḡār aldım
- 3 Ḳafesde bülbul-i tab' um tek ü tenhā iken rāḡat
Ḡarā 'ib rū-siyāhum bu gice bir ḡam-ḡüsār aldım
- 4 Ruḡ-ı ḡülzār-ı yāra el şunup bir gonca ḡaşd itdüm
Felek vīrānesiñden destüme bir ḡayli ḡār aldım
- 5 Ḳarar it ' Aşḡiyā ṭaḡ-ı felekde nezd-i ' İsāya
Bu bāzār-ı maḡabbetde ḡarārumdan firār aldım

420

Gofte-i Hicrāniyye

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Çeşm-i nem-veş nīm-nigāh-ı yārdan dūr olmışam
Ḥāk-i zilletden ' adem mülkine mesfūr olmışam
- 2 Bād-ı fırḡat ḡırmən-i ümmīdüm atdı ḡurbete
Sāye-i serv-i semenden āh mehcūr olmışam

⁴¹⁹ YK 210a TA 230a

⁴²⁰ YK 210a HM 253a TA 230a

- 3 Nā'il-i raġbet itdüm derbān iken bābuñda ben
Kim niġāh eyler baña ma' zül ü maġdūr olmışam
- 4 Bir niġāh-ı merḥamet düşmez ġarīb üftādeye
Çeşm-i yār aġyārdan menküb u menfūr olmışam
- 5 Raḥm kıl bu bendeye ey pādşāh-ı lā-yezāl
Ḥādim-i Faḥr-ı risālet diyü meşhūr olmışam
- 6 Keşf-i ḥāl itme beni yā Rab Ḥabībün ' aşkına
Çihl-i saldur sāyeñe luṭfuñda mestūr olmışam
- 7 Maẓhar-ı ism-i ' azīz it ' Aşk-i bi-çāreyi
Ḥāk-i zilletde koma cebr ile meksūr olmışam

421

Ġazel-i Tevhīd Nazīre-i Şā' irān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āb-ı Hızrum tā-ezel ' āriflerün ihyāsıyam
Genc-i küntü kenzinün miftāhı fāsıyam
- 2 Sālike ta' līm-i esmār refrefi seyrānıyam
Eyleyüp taḥmīr zāt-ı ādemün babasıyam
- 3 Tūr-ı dilde lenterānī naġmesin güş eyleyüp
Şa' ka-i zāt-ı tecellīde ledün efnāsıyam
- 4 Mevķif-i Mūsāda lebbeyk lebzen-i maẓhar-kelām
Cāmi' u ' l-eşneyn olup ol zümrenün evsātıyam
- 5 Meryemem her bir maḥalde ' İsayem her aḥmaķa
Çeşm-i ma' lüle şifā her ' illetün edvāsıyam
- 6 Neşr edüp ben nüşā-i ' irfāñı vāzı' noķtayam
Emr-i fetvā-yı berātum zerkeş-i tuġrāsıyam
- 7 Müdde' i evşāf olan hep zümre-i ' āriflerün
Sāḥil-i vaḥdetde gör kim anlarun mevlāsıyam
- 8 Maḥrem-i zāt-ı kādīm olsam taşavvuf yanuma
Āl bāl bī' at eden bāyi' lerün a' lāsıyam
- 9 Şehr-i dilde nāşuhuñ yetmez mi rüşen-tāb olup
Kāmil ü nāķışlarun destünde hüccet-nāsıyam

⁴²¹ YK 210b HM 253b TA 230b

10 Şulb-i evlād-ı ‘abāyam mezhebüm Allahdur

Cür‘a-nüşam hem سَقَلَهُمْ رَبُّهُمْ nağmasıyam

11 Eyleyüp taḥdīs-i ni‘ met söylesem muğciz-beyan
Silk-i nazmuñ ben lisān-ı Ḥaḫḫ ile gūyāsıyam

12 ‘Aşḫiyā cāhil olan feh̄m eylemez aḫvālūñi
Fehm eden ‘āriflerūñ billah ḫak-i pāsıyam

422

Na‘ t be-cenāb-ı risālet-penāh

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Āfītāb-ı tāb-ı ‘ālem zāt-ı pākūñ zerreyem
Bedr-i ‘ālemsin efendim men meyāna naḫrayem

2 Cāhuña reşk-āver olmışdur Süleymān-ı Nebī
Zīr-i pā-yı raḫşuña men murce-i bī-perreyem

3 İnfikāk budur [der-i] dergāh-ı ‘ālī cāhdan
Hīç mūmkūn mi efendim bende-perver sofrayam

4 ‘Arş-gīr-i şöhret oldum sāye-i bī-sāyede
Ġayrıdan ezyed bu yüzden bendeñüz bir behreyem

5 İltifat itmezdi zīşt-i rüyuma yār u ‘adū
Şimdi bābuñda efendim ben ki Yūsuf-çehreyem

6 Seyf-i Samşāmuñ dirīğ itme ‘adūdan yā Resūl
Farḫ-ı ‘adāña bu ‘Aşḫī dir ki tīr-i erreyem

423

Velehu Eyden

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Cihānuñ bāb-ı feyż-i Aḫmedümden şimdi mehcūram
Beni ‘ḡayb itme zāhid girye itsem çünkü ma‘ zūram

10^b 76 İnsan 21. Âyet: “Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. Rableri onlara tertemiz bir içki içirir.”

⁴²² YK 210b HM 253b TA 231a

⁴²³ YK 211a HM 254a TA 231a

- 2 Giribān-çāk-i gül-veş bülbul-āsā eylesem efgān
Becādur ravza-i Firdevs-i a' lādan ki ben dūram
- 3 Bu ' aşk u hecr ile rüsvā-yı ' ām olsam ne bākūm var
Meta' -ı ' aql u fikrūm oldu yağma ' ārdan ' ūram
- 4 Şeb-i zulmetde āh-ı firkat-engiz-i şerer-hizem
Beni zulmetde şanma ' aşk-ı Ahmed ile pür-nūram
- 5 Anuñ ' aşkı degül mi Kays-ı Mecnūn Leyla-yı rüsvā
O Şirin leb için Ferhād-ı ' aşkam ben de mecbūram
- 6 Muhammed Muştafānuñ ' aşkıdur maşşūdum ey şūfī
Senüñ-veş maşşadum cennet midür ben ' aşka me'mūram
- 7 Eger ' ilm ü hünerden ' āri olsa ' Aşķī-i şeydā
Bihamdillah ki ' aşk-ı Fahr-ı ' ālem ile meşhūrum

424

Velehu Eyden

Be-Resmī Ğazel

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bendeyüz çin ehliyüz hayli haţāmuz var bizüm
Şāh-ı Yeşrib pür-şefā' at Muştafāmuz var bizüm
- 2 Biz günehkāruz diyū kat' -ı ümīd itmez kuluz
' Afvı gālib merhamet-kāni Hudāmuz var bizüm
- 3 İki dünyāda hāzer itmem ' adūdan kıl kadar
Şīr-i Yezdan bir ' Aliyyü' l-Murtażāmuz var bizüm
- 4 Her dere deryūzelik itmege ' āli-meşrebem
Hāzret-i Monlā-yı Rūm-veş eşhiyāmuz var bizüm
- 5 Kesmiş olsa dāmenin kesmem elüm ben tutmuşam
Bir gün olur belki dir bir ' Aşķiyāmuz var bizüm

^{2a} Giribān-çāk-i gül-veş: Giribān-çāk veş HM 254a
⁴²⁴ YK 211a HM 254a TA 231b

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Neden bu hāme-i nağme-şinās-ı hoş-edā pür-ğam
Meger mū-yı sitemle cevri-gerdün eylemiş ebkem
- 2 Bu hāl-i sergüzeştüñ Aḥmed-i Muhtāra 'arz eyle
Mürevvet-kānıdur şanı eder maḥzūnı ol hürrem
- 3 Şenā-yı na' tuñı 'āşık iseñ hiç durma nazm eyle
Ümīdüm Ḥazret-i Ḥassana maḥşerde olam hem-dem
- 4 Şefi' -i müznibandur dest-gir-i mücrimāndur bu
Ḥabīb-i Ḥayy-ı subḥandur odur esrārına maḥrem
- 5 Bilen 'irfanla zāt-ı şerīfın secde-gāh itdi
İki ebrūsını miḥrāb edinmiş 'aşk ile her dem
- 6 Bulunmaz nezd-i Ḥaḳda Ḥazret-i maḥbūbdan efdāl
Tevessül-gāh-ı zāt-ı enbiyādur men ledun ādem
- 7 Görenler zāt-ı pāk-i aḳdesin görmüş olur Ḥaḳḳı
Serāy-ı vaḥdete hiç girmede maḥbūbdan aḳdem
- 8 Benī mürsel veliler mekteb-i 'irfānīnün tıflı
Ledün 'ilminde zāt-ı Faḥr-ı 'ālem cümleden a'lem
- 9 Dıraḥtān hāme olsa ebḥar-ı 'ālem medād olsa
Kitābet itseler ins ü melek cin ḥaşre dek dirsem
- 10 Ḥaḳīḳat üzre vaşfın itmeden 'āciz olurlar hep
Ḥudā vaşşāf-ı zātı sen ne ḥaddüñ hāme ol ebkem
- 11 Ğaraż bir 'arz-ı hāl itmek faḳīrüm bāb-ı sulṭāna
Gedā-yı bī-nevā-yı ümmetāna ğayrdan erḥam
- 12 Meded ey menba' -ı cūd u kerem-kānı Resūlullah
Ğarīb ü 'āciz ü mücrim ḳulam ğurbetde pek sersem
- 13 Vücūdum firkatüñle nāya döndi yā Ḥabibullah
Derūnum tāb-ı hecrüñle kebāb oldu ḥayāl itmem
- 14 Senüñ şevḳüñ degül mi kāle-i 'aḳlum eden yağma
Cünün-ı 'aşḳuma zencir-i 'afvuñ nüṣḥa-i a'zam

⁴²⁵ YK 211a HM 254b

- 15 Vücūdum ‘ayn-ı ‘isyān olmuş iken fi‘l-i ‘isyān çok
Fırāk-ı hecre bā‘ iş kankı ‘isyān olduğın bilmem
- 16 N‘ola bir h‘ābda çeşm-i ğarībüm görse şād olsa
‘Acep kankı günāhumdur o zāt-ı ekreme şorsam
- 17 Hudā Ğaffār-ı zātuñdur Şefi‘u’l-muẓnibīn ancak
Cesāret eylese ‘isyāna ümmet zātīñuz ekrem
- 18 Benüm muhtāc aç pür-kabaḥat kıl ‘ināyet sen
Kerimūñ sā’il-i muhtāca ikrāmı gelür elzem
- 19 Beni ‘afv it senūñ ‘afvuñ ḥadeng-i ‘afvuña maḥrūn
Cemālūñ kıble-ğāh-ı ‘āşıḳandur bir daḥi görsem
- 20 Vişāl elvirse erzāni kılup ‘afvuñ bu mehcūra
Medīne ḥākini bir kez daḥi kuḥlu’l-cilā itsem
- 21 Sürüp i‘ tāba yüzler rişemüz çārüb-ı der olsa
Dökeydi ravza-i bağ-ı cināna dīdemüz şebnem
- 22 Civāruñda aḡartdım rişemi ‘isyān ile ‘afv it
N‘idem aḡarmadı ḳalb-i siyāhum sengden muḥkem
- 23 Günāhumdur beni dūr eyleyen estaḡfirullah
Var iken dergeh-i raḥmet-nişānuñ ğayra ben gitmem
- 24 Efendim dest-girüm merḥamet-kānı mürüvvetsin
Der-i luṭfuñ ‘uṣāta bāz iken bāb-ı diger bilmem
- 25 Civāruñda efendim ni‘ metūñle olmuşam perver
Diger bāba tekāpū eylesem küfrüm olur mülzem
- 26 Senūñ perverde Kıtımīrūñ ğarib üftāde bī-çāre
Terāḥḥum eyle ğurbetde sitem endūh hem-ber-hem
- 27 Keremden ‘addolur vallah baña bir üstüḥ‘ān atsañ
Elūñden bir daḥi ḥamr-ı ledünnī sāḡarın içsem
- 28 Bu zevḳ u şevḳ ile vāreste-i endūh ğam oldum
Ne bākem iki ‘ālemden eger mest-i ḥarāb olsam
- 29 Te‘essüf itme ‘Aṣḳī sā‘ili reddeylemez şānı
Şalāt it zāt-ı pāk-i aḳdese eyler seni mükrem

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Tecemmu' eyledi güldeste-i bāl-i perīṣānum
Açıldı ergüvan gibi ham u dal-ı perīṣānum
- 2 Şafādan rakṣa geldi bu hezar ṭab' -ı ğam-gīnüm
Feleklerde melekler gūṣ eder nāl-i perīṣānum
- 3 Teşekkürle dem ursun sāḥil-i baḥş-ı nübüvvetde
Ki zīra nām-dāşıdur düzen ḥāl-i perīṣānum
- 4 Yine faḥr eylesün erbāb-ı ' irfāna kalem elde
Dür-i nā-süfte mervārīd-veş ḳāl-i perīṣānum
- 5 Hudā virsün murādın ğayra tevfiż eylemez ' Aşķī
Gedādan bir du' adur bu da iḳbāl-i perīṣānum

Gofte-i Hoş-Nizām Be-İfāde-i Merām

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Göñül üftāde nāz-ı dilbere bī-hūde sā' iym
Zebānın bilmezem bilmez zebānum Türk ü rā' iym
- 2 Ne kāfir-kiş-i bī-mezheb cefā-cūsuñ didüm yāra
Didi bühtān bühtān üstüne olmaz eşā' iym
- 3 Didüm Nāhid-veş sābit degüldür Müşterī tab' uñ
Didi seyyāre seyrüm Mevlevī merd-i semā' iym
- 4 Eriñnī ḥuṣ bisāt-ı vuşlatuñ leylen ' alā sadrik
Didi ben Aḥmedem ruḥ ruḥ yeḳūlu Türk-i Hudā' iym
- 5 Ene'l-mesmūm-ı min hicrik be-cāh ismük edir haddük
Didi etrük eyā türķī biliş olmaz cüzva' iym
- 6 Fedāke rūḥı cismi sülme vāḥid-i a' iznī billah
Didi sözle sefine baḥre gitmez git şinā' iym

⁴²⁶ HM 255a

⁴²⁷ TA 229a

7 Didüm ba‘ d-ez senin ḥaddūñ muṭāf dükkānına beñzer
Didi yüz buse al ol demde gel ben ḥayra sā‘ iyyem

8 Ne dir bilmem kelāmın ‘ Aşkī düşdi derde sulṭānum
Direm meşnā şelāş evvel baña dir ey türk rubā‘ iyyem

9 Murādum bilmedim gitdi bu ḥayret bende yer itdi
Meger bir tercümān lāzım senūñ gibi ḵanā‘ iyyem

428

Firistāde Būden-i Yek Şā‘ ir Be-Şīve-i Nazāire

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ne ḥavfam āteş-i ruḥsār-ı dil-cūdan rufā‘ iyyem
Ne bākem zūlf-i mārından ben ḵabz-ı ifā‘ iyyem

2 O Ṭūr-ı kūh-ı dilden bir ḵabes almış belī ammā
Ne-mī-dāned ki men yā nār-ı kevni merd-i dā‘ iyyem

3 Raḥīḵ-i safvetūñ ger olmasa tekdīr-i ‘ ālemde
Ayağın evsiyānuñ hiç yere ḵoymaz ḥuzā‘ iyyem

4 Cihan ḥardal degül vas‘ -ı dilümde kāzım-ı ḡayzām
Ḥalīm ü Ḥaydaram şabr-ı Ḥüseyn şanma nizā‘ iyyem

5 Görüp zīr-i nemed Monlā-yı Rūmuñ bendesin ‘ Aşkī
Ḥaḵāret ile baḵarlar güyā bir merd-i rā‘ iyyem

[Ḥarf-i Nūn]

429

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Gelmeseydi bu nesīmi bū-yı zūlf-i yārdan
Cūşa gelmezdi sirişküm baḥrı biñ āzārdan

2 Miḥnete künc-i belā olmışdı sīnem çün siper
İctināb itmezdi seng-i cevri pür-ağyārdan

3 Viridi yağmaya metā‘ -ı şabrımı ceys-i firāk
Yüz çevirmez çāker-i müflis gider bāzārdan

^{7a} senin: İmla özelliği olarak genitif (ilgi) eki yuvarlak degül düz alınmış.

⁴²⁸ TA 228b

⁴²⁹ YK 212a HM 255b

- 4 ‘ Ālemüñ ġamġin-i berbādına bādisin göñül
Māye-i derd ü belā olduñ cihāna zārdan
- 5 ‘ Ālem-i ervāḥda rūḥuñ görüp derd ü belā
Hep firār itmiş bu çarḥa āh-ı devr-i yārdan
- 6 Ehl-i derd-i ‘ āşıķanı pīçtāb itdüñ göñül
Neşr-i ġam olduñ cihāna ḥavf kıl Settār’dan
- 7 Ḥāliyā pür-cā-yı zevķe pā-nihād olsañ göñül
Külbe-i aḥzān olur bu girye ḥünbārdan
- 8 Nice biñ Ferhad u Mecnūn oldu āhuñdan vücūd
Sen ‘ ademden bir belā geldüñ meger Cabbār’dan
- 9 Rızķ-ı ġam taķsimine me’ mūr-ı Mīkā’ il misin
Yoksa ‘ Azrā’ il misin al rūḥı git bu dārdan
- 10 Biñ kezīn mevt ü ḥayātı gösterüp vaz geçmediñ
Ben uşandım sen uşanmazsın bu bed-efkārdan
- 11 Kime ‘ arz-ı ḥāl edem senden saña şekvā edem
Bu da bir sū’-i edep ḥavf eylerem dildārdan
- 12 Mevt bir ni‘ metdür amma görmez anı ehl-i ‘ aşķ
‘ Aşķ-ı ġamla fārıġam ben subḥa vu efkārdan
- 13 Ben ki bir rind-i ġam-ı şahbā-keş-i derd ü elem
Mest-i ‘ işyānum ümīdüm Ḥazret-i Ġaffār’dan
- 14 Zāhidā şeyṭān-sürüş olmaz ‘ ibādetle hele
Kaṭre-i raḥmet-resān olmazsa ger ḥünkārdan
- 15 Ḥaķķa tefvīz-ı umūr it düş der-i Peyġamber’e
Ol ṭaleb derde devā bu Aḥmed-i Muḥtār’dan
- 16 Ma‘ na-yı ‘ usrın fe yusrın remzini der-ḥātır it
Gül gibi izḥār-ı bū it çekme ġam her ḥārdan
- 17 Şabr kıl ‘ uzlet-nişin ol intizār-ı ber-ferec
Bul tesellī bir zaman ey ‘ Aşķiyyā eş‘ ārdan

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Senüñ 'aks-i cemālüñden münevver oldı bu devrān
Anuñçün hāḷḷ-ı 'ālem gördi ruḡsaruñ çü mehtābān
- 2 Güneş-veş gelmedi mişl ü naẓīrūñ ḡḡsn ile şāhum
Görüp şerm-āver oldı ḡḡsnüñi gözden olur pinhān
- 3 Bedir-veş ḡḡsn-i ruḡsāruñ olur her ayda görmeklik
O mir'āt-ı cemāl ḡanda senüñ-veş ey şeh-i ḡūbān
- 4 Senüñ mirāt-ı ḡḡsnüñ gün gibi āyine meh-ḡal'at
Ziyāda mihr ü meh gibi göründi 'āleme a' yān
- 5 Ḥacil olmış cemālüñden senüñ bu āftāb ey meh
Yüzün şarı görürem surḡlūkden şermle raḡşan
- 6 Felek-veş dīdemüz ḡayretde şāhum baḡ açık ḡaldı
Senüñçün bir görem diyü ḡalupdur gözlerüm ḡayran
- 7 Senüñ-veş mihr ü meh ḡanda ruḡ-ı surḡ-ı sefīd-āmīz
Senüñçün mihr ü meh çarḡ-ı felek rūşen olur gerdān
- 8 Eger ben mihr ü māha nisbet itsem çehre-i pākūñ
Ḥacāletden şararup sıtma tıtmış gibi ten-lerzān
- 9 Felek sergeşte olmış gerdiş-i zātuñ içün şāhum
Baş üzre dönmede devran senüñçün ḡam-be-ḡam bī-cān
- 10 Gice gündüz gelüp ḡitmek senüñçün şubḡ u şām ey dost
Naẓar ḡıl çeşm-i dil birle senüñçündür ḡamu cevḡān
- 11 Faḡat bir ben miyem āşüfte gül-i ruḡsāruña dilber
Hezārān 'Aşḡi-veş bülbul eder ravzañda hep nālān

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Gine itdi sūr-ı 'aşḡuñ bendeñi serḡoş revān
Çekdi ḡūt-ı zūr ile güyā ki bir şīr-i jiyān

⁴³⁰ YK 212b HM 256a

⁴³¹ YK 213a HM 256a

- 2 ‘Aşk ‘aşa oldu yanumda Hâzret-i Musa gibi
Bir âteşle secdeye varsın ser-â-pâ sâhîrân
- 3 Pençe-i şîrân ‘aşkuñ kuvveti senden heme
Sen kırarsıñ ‘âkıbet ol pençe olur nâtüvan
- 4 Hañcer-i hûñ-rîz çekme her ‘azizâne dilîr
Sen olursuñ zaḥmdâr ol deşneden git lebgerân
- 5 Ola gör tîr-i kazāya var siper gibi hedef
Çün bilirsın ki kaḫa yeter ḫaderdür ber-keman
- 6 İḫtiyāruñ ‘aşk olsun ‘âkıl iseñ dü cihân
Tecrübe itdüm mirâren bu durur cā-yı imân
- 7 Şek yakîn ḫann u ḫayal reyḫ u hevâki sende var
Cümlesi ma‘düm olup şafî ḫalursıñ bî-gümân
- 8 Bu ‘adem-âsâ vücûdum var görünür ‘âleme
Şekk ü ḫann u reyḫden evlâ yakîn olmañ heman
- 9 Vesvese her ḫalde dil rāhına reh-zen olur
Hiç fenâ-endişe olma bu‘l-heves ey nev-civan
- 10 Reh-zen oldu bu hevâ ile heves bildiñ anı
İttibâ‘ itseñ bulara sen de ṭâğısıñ ‘ayân
- 11 İns ü cin nefis ile şeyṭân hep senüñçündür hevâ
Terk kıl ey ḫod-perest bunca hevesden bir zaman
- 12 Nefs ü şeyṭân bir olup rehzen olurlar aç gözüñ
Server iken kim olur ḫûr u zebûn gümrehan
- 13 Nefsimiz ümmü‘l-fesâddur diñle benden ey püser
Bir deme biñ biñ doğurur ḫayr u şer içün zenân
- 14 Çün ‘ademden hep vücûda gelmişi fîkr eyle bir
Cümlesi hep kendiden zîşt ü zîbâ sûd u ziyân
- 15 Fehm edüp bir kez mecâzı kim ḫaḫîḫat künhidür
Sa‘y kıl eyle şevâb itme ḫaṭâ ey bî-dilân
- 16 Hâne-i ḫalbüñ itmişsin hevâya meyliden
Sûz-ı ‘aşḫdan bir şerer al ṭard diyü itsün hemân
- 17 Müjde-i Hâḫ gûş kıl nuṭḫ-ı beyânımdan püser
Râh-ı ‘aşḫda ger ḫarar irse saña oldum ḫıman

18 ‘Aşkî derd-i ‘aşka düşmiş istemez dermānuñı
Fāhr-ı ‘ālem ‘Aşkîdür ğayra kıyās olmaz ‘inān

432

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Zemīn ü āsmān ‘āciz olur āh u figānumdan
Baña raḥm eylemez ṭālī‘ degüldür nev-civanumdan
- 2 Aṭar her ṭarfada biñ oḡ-nigāhuñ sine-i çāke
Ḥaristān oldı dil oḡdan ḥaber al eşk-i ḵanumdan
- 3 Nedür bu ‘aşḡ ile başum düşüpdür rāh-ı sevdāya
Tükenmez bir seferdür bu uşandım ṭatlı canumdan
- 4 Görüp āteş-kede zannetdiler āh-ı şerer-ḥizüm
Derūnum nār-ı ‘aşḡ ile pür olmış geçme yanumdan
- 5 O şirin aḡza yakışmış zebān-ı telḡ güftāruñ
‘İtāb-āmīz-i ḥarf-endāz işitdim sor fidānumdan
- 6 Ezelden loḡma-i ‘aşḡum düşüpdür keşkül-i ḵalbe
Bu ḵismet dād-ı Ḥaḡdur şükri cārīdür zebānumdan
- 7 Mu‘ aṭṭar eylesün ‘Aşkî perişān gofteler zülfi
Götür gil zülfi-yā ey şabā bū-yı beyānumdan

433

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Lāle rengārenk olupdur ol gül-i sīrabdan
Ḳan la‘ lūñ ḵurumışdur ol iki ‘unnābdan
- 2 Oḡuyamaz muşḥaf-ı ḥüsnüñ senüñ her zāhidān
Yā ne bilsin cāhil-i bed-kīne ol ‘irābdan
- 3 Ḳaşla zülfüñ ip olup cāh-ı zenehdān çekdiler
Zevraḡ-ı dil düşmüş iken māhī-veş gerdāndan

18^b ‘Aşkîdür: ‘aşḡdur HM 256b

432 YK 213b HM 257a

433 YK 213b HM 257a

- 4 Tîr-i müjgānuñ yağarken sîneme olsam şehîd
Hoşlanur bu hasta-dil yağmur yağarken cāndan
- 5 Bir alay murğ-ı seher kanın töküp sürdün yüze
Gül gibi handān edersin kıl hāzer hūbāndan
- 6 Hecr-i fırkatden figān itmezsin a' dā gūlmese
Düşmenün ta' n-ı belādur dūrî-i aḥbābdan
- 7 Mevlevî-veş çarḥ urup çıkşa semāya dostum
Aḥter-āsā ayrılamam bendeñüz mehtābdan
- 8 Mey içüp rind-i cihan olmak imiş āzādelik
Mey didüm zannitme zāhid ol çıkar i' nābdan
- 9 Dil kebāb u nuḳl-i ğam gözyaşı mey hicran nedim
Aşķiā zevķ edelim noķsan degül esbābdan

434

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Yāra söyleñ ' aşık-ı mecnūna tedbîr eylesün
Ġamzesi katl eylesün ya kayd-ı zencîr eylesün
- 2 Meykede seddoldı hep mestāneler maḥzūndur
Ḥayr edüp ḥākim efendim şerri te' ḥîr eylesün
- 3 Dün gice rüyada gördüm girye-i hicrān edem
Söyleyün ol Yūsuf-ı şāniye ta' bîr eylesün
- 4 Nev-civan itdi beni ' aşkuñ şarābı pîr iken
İsterem Ḥaḳdan seni ol dostum pîr eylesün
- 5 Zūlf-i şeb-rengün hevāsıyla olan divāneler
' Aşķa uyku ḥaramdur zār u şeb-reng eylesün
- 6 Ermek istermiş şanavber ḳaddūne baĝ-ı çemen
Dala başsun ayaĝın serv ile ol yer eylesün
- 7 Rūz u şeb cevri ü cefāsıyla gönül āzūrdedür
Söyleyün ol yāra bir aĝyārı tekdîr eylesün

^{9a} gözyaşı mey hicran nedim: gözyaşumu ceryan edem HM 257a

⁴³⁴ YK 214a HM 257b

^{5a} şeb-rengün: şeb-reng HM 257b

8 İtdügi nā-ḥaḳ yire zulmi ḥelāldür söylemiş
Güş iden aḡyār-ı bî-dîni ḳo tekfir eylesün

9 Ser-fürü mescidde olmaḳ ‘ Aşḳîyâ âsân bir iş
Merd olan merd-i Ḥudâ göñlünde bir yer eylesün

435

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Zerd-rūyum sîne-i sūzānuma oldu nişan
Kūyîñuzdan mı çıkar ey dostum bu nev zaḡferan

2 Ḥastegānı beklemekden oldıñuz mı bî-ḥuzūr
Akşam olduḡda yatup olduñ mı ḥabdan nātuvan

3 Kākülüñ ol ḡamzeñe gelmiş giriftār olmasın
İki cellād eline virme şaḳın bir risman

4 Dil şaḳınur gözlerüñden zātuñı sırrı budur
Küll-i sırr-ı cāvize’l-işneyn-işā‘ olur ‘ıyan

5 Kākül-i ruḡsār ırāḡdan görünür ‘ ḡāyet yaḳın
Gice āteş gibidür gündüz olunca şon duḡan

6 Ḥayli dem تنها görüşmek yār ile maḳşūd idi
Olmasaydı dergehüñde āḥ kim ol dīde-bān

7 Bir selāma ḳānî‘ oldum yāduña hiç gelmedim
Kibr edüp aḡzuña almaz ismümi ḡonca-dehan

8 Nüşa-i ḥüsnüñle reshîr eylediñ çok kimseler
Böyle ḳalırsa olursun fitne-i āḡır zaman

9 Gözlerüñ Hārut u Mārutdan beter seḥḥārdur
Bend-i zülfüñle zeneḡdanuñda maşlūb-ı ‘ aşıḳān

10 Cevher-i ḥüsnüñ ḥazendārı niçün aḡyār olur
Ben gibi yok bir emīnüñ ḥıfz ede rüz u şebān

11 Bir iki buse eger sirḳat edersem ya ne var
Zāmenüm noḳşan götürmem kâle-i ḥüsne civān

12 Var ise şübheñ ger şıdḳ-ı emānumdan benüm
Teslim it miftaḥ-ı genc ü şoñra eyle imtiḥan

⁴³⁵ YK 214a HM 257b

^{7a} gelmedim: gelmedi HM 257b

- 13 Ben gibi sālūs-ı dehrüñ vā‘ izi beytü’l-ḥaram
Olmışam ‘ālemler içre ben müşārün bi’l-benān
- 14 Her ne dem noḡşan gelürse ḥüsnüñe da‘ veya ḳalk
Çok senüñ gibi yanumda şalvarın atmış yatan
- 15 Murğ-ı zīrek āl ile Allah hiç ḡāma gelmez ‘Aşḳīyā
Sīm ü zerden vir ḡaber miftaḡ-ı genc-i dü cihan

436

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ḥaḳḳı bilmez ben gibi miḡnet-keşānı bilmeyen
Evliyā vü ‘ārifān peygamberānı bilmeyen
- 2 Dökmeyen silk-i sebil-i müstaḳīme eşk-i ḡün
Gümreh ü vişāl ü ḡāll u maḡaldur mürşidānı bilmeyen
- 3 İki dünyada siyeh-rū ḡaşr olur şeyṭān ile
Sünnet ile emr ü nehyi Müste‘ānı bilmeyen
- 4 Enbiyānuñ birini inkār eden kāfir olur
Evliyā anlar gibi bimez ḡümānı bilmeyen
- 5 Sālikānuñ reh-zeni şeyṭandan azḡın köpek
Münkirān pūr-mekr ü fitne bilmez anı bilmeyen
- 6 Küfrüme zāheb olurmuş mey içer diyü benüm
Ṭül-ı ‘ömrüñde şarab-ı erḡuvanı bilmeyen
- 7 Ḳatresine iki dünyāyı fedā itdüm anuñ
Lezzetin bilmez anuñ Ḳuṭb-ı zamanı bilmeyen
- 8 Kāse-i destümde fülk olmuş zemīn bir başmaḡum
Ḥall-i müşkil eylemez pīr-i muḡānı bilmeyen
- 9 Şarf şarf-ı naḡv naḡv itdüm sivā illā ki ḡü
‘Ālem olmaz dir imiş mantıḳ me‘ānı bilmeyen
- 10 Ḳudreti yok mı Ḥaḳḳı ta‘lim ide bī-vāsıṭa
‘İlm-i Ḥaḳ’ dan Ḥaḳ alır ḡüsn-i beyānı bilmeyen
- 11 ‘Aşḳiyā terk it cihānı meykede küncüñde ol
‘İlmümüz bilmez bizüm rind-i cihānı bilmeyen

⁴³⁶ YK 214b HM 258a

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Bir cevap virmez o yāre merḥabā olsun viren
Dest ber bend-i kemer ey dilrübā olsun viren
- 2 İbtilā-yı derd-i 'aşk olmak diler bu gönlümüz
Çünkü kul olmak diler bāri saña olsun viren
- 3 Göster ol ḥurşid-i rüyuñ 'āşık-ı dil-ḥastaya diye
Derd-i 'aşkuñla efendim çün hilal olsun viren
- 4 Hāşıl aḡyāra ülfet şānıña nokşan virür
Ben saña sa'y eylerem şāhib-kemal olsun viren
- 5 Zūlm-i mu'tad eyleme 'ālem seni hicv itmesün
Ḥaḡḡ-ı zātuñda senüñ medḥ ü şenā olsun viren
- 6 Nezd-i 'aşkımda cihānuñ 'Aşķī bir zerre degül
Cümle 'ālem bir yaña ben bir yaña olsun viren
- 7 Müşk-i zūlfüñ ḥam-be-ḥam görmiş şabā açmak diler
Virme zahmet dilbere çin ü ḥaṭā olsun viren
- 8 Ceyş-i ḥüsnüñ kale-i 'aqluma şeb-ḥün eyledi
Sen şafāda ol güzel zūlmüñ baña olsun viren
- 9 Ḥatır-ı nāşādı şād itmek ise 'Aşķī murād
Yāra söyleñ bir gice baḡş-ı murād olsun viren

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Zūlfü 'anber kākül-i şebbü ḡadi serv ü semen
La' l ü leb ḡaddi şaḡāyık müşk-bū ḡonce-dehen
- 2 Ğamzesi Ḥārut u Māruta siḡr ta' lim eder
Çeşm ü zūlf ile bir olmuş kāküli muḡkem-resen
- 3 Fevc fevc çāh-ı zeneḡdāna atarlar 'āşıkı
Başı üzre aşılan bī-çāre zārı diñlesen

⁴³⁷ YK 215a HM 258b

⁴³⁸ YK 215a HM 258b

^{2b} Çeşm ü zūlf ile: Çeşm zūlf ile HM 258b

- 4 El erişmez verd-i hüsne hār alupdur ortaya
Eg başuñ bir buse vir sen bilürsin bir de ben
- 5 Can virürsem bāğ-ı vaşluñda senüñ bir āh ile
Ben şehīd-i ‘ aşka eyle dilrubā zülfüñ kefen
- 6 Māzi-i zıkr eyleme müstaķbele dil bağlama
İbn-i vaķt olmak be-cādur ‘ aşıkā ey gül-beden
- 7 Baķt-ı nā-hemvāremüz dil-h̃āh üzre ber-murād
Olmadı bāğ-ı vişāle hā’il oldı pīrehen
- 8 Hayli Ferhad ‘ aşk-ı zencirümde olmışdur zebün
Hep senüñ ‘ aşkuñla oldum böyle bir şirin sühen
- 9 Baķr-ı ‘ aşkuñ şimdi ben ğavvāsıyam nā-süfte dūr
Silk-i nazma dizmişem her birisi dürr-i ‘ aden
- 10 ‘ Aşk ile terk-i vaķan itdüm vişāl-i yār içün
Hamdilillah şehir-i pāk-i Muştafā oldı vaķan
- 11 Kırk yıl oldı pişgāhuñda bu ‘ Aşkī-i rū-siyah
E’s-selātü ve’s-selām eyler aña pīr-i kuhen

439

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 ‘ Adem mülki baña raķat gelür kāşane-i ğamdan
Uşandım ğüftügü-yı nāsdan geçdim bu ‘ ālemden
- 2 Ecel peyki gele dursun getirsün sāķi mey-i nābı
Ħabāb-ı def‘ -i ğam iç yār elüñden sāğar-ı Cemden
- 3 Cehennemden gelür gibi baña vā‘ iz eder pendı
Firāk-ı dostān müşkil gelür nār-ı cehennemden
- 4 Üzüümüñ şuyuñı bizler içerüz dānesin vā‘ iz
Ħarām itmiş şuyın içmek rivāyet eylemiş kimden
- 5 Kātı nevrestesin līkin baķar ağızına vā‘ izler
Süleymanlık saña maķşuş müsellemdür bu Ħātemden
- 6 Siper itdükçe sinem tīr-i müjgān pā-yı ebrūña
Aķardı ğamze-i cellād çıkardı bir bir arķamdan

⁴³⁹ YK 215b HM 259a

- 7 Gelür mäh-ı muḥarrem ‘āşıkā bir yılda şākī
Bize şa‘ bāna dek vir sāğarı mäh-ı muḥarremden
- 8 Nice ḥıncır u seg-veş düşmenüm var kıyruğın salları
Anı fark eylerüz keşf itmeyüz ḥayvan u ‘ādemden
- 9 Sürüp yüz dergeh-i Peyğamber-i zī-şāna bu ‘Aşķī
Saçılur reh-güzār-ı yāra dürler eşk-i çeşmümden

440

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sīne-i ‘üryāna tıķ-ı ğamzeñi çekmek neden
Āl ḵanum bu ḵara yere dilrubā dökmek neden
- 2 Çevgen-i cevruñle ğaltan eylemişken başımı
Vādi-i dilden beni ḥışm ile ya sürmek neden
- 3 Dağ-ı hecrüñe dili suzanlığum yetmez mi kim
Nā-ḥalef destüñe ferman ḵatlüme virmek neden
- 4 Kendi destüñ ile ḵatl it raḥm kıılma sevdüğüm
Tā olam ‘aşķuñ şehīdi bir daḥi görmek neden
- 5 Rażı iken ‘Aşķī ey dilber senüñ her cevruñe
Defter-i ‘ömrin anuñ ey bī-aman dürmek neden

441

Gazel-i Vedā‘ iyye

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cihan feryād eder ey dilberüm zılm-i keşirüñden
Felek dād eylemekde keş-nigāhı çeşm-i tırüñden
- 2 El ermez dīde görmez evc-i istiğnāda bir ‘anķa
Tenezzül eyle bir kez ey şehüm a‘ lā serirüñden
- 3 Ne ḥaddüm ḥāk-i pāya dest-res olmaḵ bu rif‘ atle
Terahḥum eylemezsen kııl ḥayā Monlā-yı pīrüñden
- 4 O bir ḥünkārdur kim sikke-zendür ser-fürü itmez
Gedāya yir bulunmaz bezm-i vālāda emirüñden
- 5 Faķīr-i bī-nevādur ‘Aşķī bendeñ eyleme mehcūr
Beni ma‘ dūd kııl şāhum n’ola bāb-ı esirüñden

⁴⁴⁰ YK 215b HM 259b TA 291b

⁴⁴¹ YK 216a HM 259b TA 232a

Ġazel-i Dil-nüvāz

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sāḳiyā şun sāğarı muṭrib biraz sâz eylesün
 Bûlbûl-i ṭab' um yine Şehnâz-ı âğâz eylesün
- 2 Bûselik 'arz eyleyüp 'Uşşâka gâhi Rast-rah
 Rû-be-rû dil-cû terennümler edüp nâz eylesün
- 3 Raḳşa gelsün seb' a-i seyyâre eflâk-i ḥıyem
 Sâye-dâr olsun dönüp baş üzre âvâz eylesün
- 4 Câm-ı gülfâm-nüş edüp cânân elûnden câm-ı 'aşk
 Mest olup sırr-ı meyi keşf-i ğitâ râz eylesün
- 5 Gûş-ı hûşuñ cem' edüp bād-ı şabâdan al ḥaber
 Müjde-i peygâm-ı bâda 'Aşķî cânbâz eylesün

Gofte-i İltimâsiyye

Meḥ' ülü meḥ' ilü meḥ' ilü fe' ülün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Yâr cānuma cānanum olursañ ne olursun
 Yek şeb n'ola mihmānum olursañ ne olursun
- 2 Bir görmede cān u dille 'āşıķuñ oldum
 Ben bendeye sulṭānum olursañ ne olursun
- 3 Sevdā-yı ser-i zülf-i siyahkâruñ ucından
 Ġamḥānuma tābānum olursañ ne olursun
- 4 Şeydālġum raḥm edüp ey şāh-ı mürüvvet
 'Aḳl u dil ü iz' ānum olursañ ne olursun
- 5 Güller gibi çāk olmadadur sīne-i 'Aşķî
 Bûlbûl gibi nālānum olursañ ne olursun

⁴⁴² YK 216a HM 259b TA 232a

⁴⁴³ YK 216a HM 260a TA 232a

Raşha Be-deryā-yı ‘Aşk

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Tutan elde humār-ı sāgar-ı serşāra ‘aşk olsun
Görüp dilde harīm-i maḥrem-i esrāra ‘aşk olsun
- 2 ‘İtāb-āviz olup harfi şikāyet eylemez ‘āşık
Şu virmez baht-ı ḥab-ālūdemüz bīdāra ‘aşk olsun
- 3 Harāb-ābādedür seng-i melāmetle dil-i ‘uşşāk
Velī ta‘mir eden dest-i kerem mi‘māra ‘aşk olsun
- 4 Gedāyuz gerçi başda tāt-ı evreng-i şeh-i Monlā
Hümā-yı devletüz bu sikke-i destāna ‘aşk olsun
- 5 Güher şarf eylemişdim dīdeden mirāt-ı ruḥsāra
Göründi ‘aks-i ruḥsārum nevā-yı zāra ‘aşk olsun
- 6 Maḥal virmez ki ḥāk-i pāyını kuḥl-i cilā itsem
Gül-i dāmān-ı sebzın şöyle tutmuş ḥāra ‘aşk olsun
- 7 Dür-i nā-süfte mürvārid silk-i naẓma bend itdūñ
Gezer ‘irfān elūñde subḥa-i küffāra ‘aşk olsun
- 8 Menāşip ehli dehrūñ gāv-i dü-pā görseler şi‘rüm
Pesend eyler keremsiz söylenür eş‘āra ‘aşk olsun
- 9 Ma‘ārif ehline meyl eylemez vaqtūñ müşirānı
Sūḥanverlikde degmez sāyede bir pāre ‘aşk olsun
- 10 Sivādan maḥv edüp çeşm-i ümīdūñ genc-i ‘uzlet-gīr
Bu ḥar-gāh-ı felekde zinde-i eşḥāra ‘aşk olsun
- 11 Nesīm-i şubḥ-ı vaḥdet esdi ‘Aşkı sū-yı pīrūmden
Celāleddin Rūmī Ḥazret-i ḥünkāra ‘aşk olsun

Müstezad

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün
- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Olduñsa eger bir göz ile ‘āşık-ı hayran
olma perişan
Verd-i gül-i ruḥsār leyin çāk-i giribān
būlbūl gibi nālān

⁴⁴⁴ YK 216a HM 260a TA 232b

⁴⁴⁵ YK 216b HM 260b TA 233a

- 2 Baht-ı siyāhım düşdi ham-ı zülf-i siyaha
 kaldı işüm Allaha
 Dil şāne leyin pārelenüp oldı perişan
 çeşmüm daḥi giryān
- 3 Luṭf eyle perī el vireyim sīne-i bende
 efkende vü bende
 Bostān-ı vişālũnde olam laḥza mihmān
 ey şeh-i ḥūban
- 4 Şāyeste mi bendeñ olayım hecr-i belāda
 sen zevk-i şafāda
 Ağyārlarum sāyede olsun heme ḥandan
 vaşluñ ile şādān
- 5 Meyḥāne midür yād-ı lebün ey put-ı tersa
 ya sāğar-ı sahbā
 Geldikçe ḥayāle oluruz ḥaylice mestan
 pür neş'e-i sekrān
- 6 Reftār ederek nāzla bezme gelür āfet
 kopdı kıyāmet
 Tāvūs-ı irem-veş şalınur fitne-i devrān
 'uşşākı virür cān
- 7 'Aşķī saña el virmedi ol yāre söz itme
 ağyāra görünme
 Ayagını būs eyleyen itmez saña iḥsān
 yok sīnede imān

446

Gazel-i Hoş-edā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Çıkdı ḥaṭṭuñ dilrubā rüyuñda sünbüller leyin
 Arturur efgānumı gördükde bülbüller leyin
- 2 'Ārızuñ 'arz itmez ise 'ıyd-ı vaşluñ 'āşıkā
 Çāk çāk itse 'acep mi sinesin güller leyin
- 3 Şerbet-i la' lüñ şuvarmazsa nihāl-i göñlümi
 Kerbelā-yı 'aşķına ḫurban olam ḫullar leyin
- 4 Nār-ı 'aşķa mülk-i cismüm şöyle iḥrāk eyledi
 Esdi şavurdı semāya koymadı küller leyin

⁴⁴⁶ YK 217a HM 261a TA 233a

5 Sâğar-ı mihr-i lebûñ pür olmadı destümde hiç
Bezme devr itmez şurâh-ı ‘Aşķī kulkuller leyin

447

Gofte-i tevḥid

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

1 Göñül mirâtını pāk eyle iḥvān
O nūr-ı zıkrullaha eyle her an

2 Şafâyıla heman Allah hū de
Göresün şümme vechullaha yārān

3 Girüp bu ḥalkaya Allahı zıkr it
Dökülsün her ne varsa sende ‘ işyān

4 Muḥabbet bezmidür bu bezm-i tevḥid
Bu bezme ḥayli ‘ aşık oldu kurban

5 Rızā-yı Ḥaḳ dilerseñ söyle Allah
Açılsun yüzüne gül-i bāğ-ı Rıḍvan

6 İcüp ‘Aşķī elüñden cān-ı ‘ aşķı
Şurāh-ı kulḳulü Allah-ı Raḥman

448

Gofte-i Envār-ı Fedā-yı Cān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Müjde-verlik eylesem şāyestedür ‘ irfāna ben
Şimdi me’mur olmuşam ārāste-i divāna ben

2 Bezm-i Cem reşk eylesün cām-ı Sikender bādemüz
Sāḳiyā devr eyle billah gelmişem devrāna ben

3 Yāra söyleñ deşne-i müjgāna ruḥşat virmesün
Bende oldum Ḥaẓret-i Monlā gibi sulṭana ben

4 Ney gibi zünnar-ı ‘ aşķı eyledim bend-i miyān
Sīnede sūrāh-ı mihrin delmişem bin dane ben

5 Ney gibi sīnem sivādan sādedür sālār-ı ‘ aşķ
Ḳurdi otağın anuñçün başladım eḳgana ben

⁴⁴⁷ YK 217a HM 261a TA 233a

⁴⁴⁸ YK 217a HM 261a TA 233b

6 Cür' a-meyle sākīyā söndür bu dilden nārımız
Düşdi mi tennür-ı ' aşka başladım efgāna ben

7 İttihāb-ı nār-ı meyden oldı hākister vücūd
Maḥv olup bu kaşr-ı ten döndüm bugün vīrana ben

8 Söz uzatma ' Aşkiyā ma' mürdur virānemüz
Şıdk ile bāb-ı visāle gelmişem kurbana ben

449

Gofte-i Ğam-güsār

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Neden ğam leşkerin çekmez dil-i virāneden bir gün
Niçin şād eylemez bilmem felek her dem dil-i maḥzūn

2 Enīsüm münīsüm yār u nedīmüm ḥāme-i eş'ār
Varaḳ şahrāsını eyler sirişk-i dīdemüz gülgün

3 Neşāt üzre eger rüyā görürsem ḥ'ab-ı nāzumda
Nehārunda hezāran biñ belāya düş eder gerdūn

4 Göz açdurmaz şeb ü rūzuñda hem bī-çāre ben kaldım
Dil-i mecrūhuma merhem şarar cevır ü cefā mel'ün

5 Yol açdı rüyum üzre eşk-i bārānum kesilmez hiç
Nice deryā olur peydā mişāl-i her biri ceyhūn

6 Ne gördüñ ' Aşkiyā nem kaldı dāmen-keşüñden sen
Heman Mısr-ı belāda Yūsuf-āsā olmuşam mescūn

450

Velehu Eyden

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 virme nev-reste zimām-ı yed-i ağıyāra şaḳın
Nev-heves seg atar elbet seni bir yāra şaḳın

2 Nev-civansıñ seni firifte eder ḥīle ile
Çeker āğūşuñ bir gün zen-i mekkāra şaḳın

⁴⁴⁹ YK 217b HM 261b TA 234a

⁴⁵⁰ YK 217b HM 261b TA 234b

- 3 Bu uşul ile seni yār-ı vefādār ederek
Başmasın anda seni merd-i gulām-ı pāra şaķın
- 4 Pāk-dāmen belī maḥbūb-ı zamansın likin
Ḥavfum oldur bu revişle düşesin ‘āra şaķın
- 5 Terk-i aġyār ile al sīm ü zeri yoksa yıkıl
Virme ‘Aşķī buña sen boş yere bir pāre şaķın

451

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Kādadur ol ‘aşıķāna ‘arz-ı ruḥsār eyleyen
Derd-mend-i üftādegānuñ hālūñi zār eyleyen
- 2 ‘Ālemi mirāt-ı zātı eylemişdür ser-be-ser
Emr-i kün ile ‘ademden cümlesin var eyleyen
- 3 Taḥt-gāh-ı ‘āşıķānuñ lā-mekān itmiş iken
Bu fezāyı başlarına kim dūrür tār eyleyen
- 4 Sen degül misin fenā sūķuñda ‘aşıklar ile
Can alup cānānaVmek ile bāzār eyleyen
- 5 Virdügiçün cānuñı rāh-ı muḥabbetde Ḥalil
Nār-ı Nemrūdı aña bir anda gūbār eyleyen
- 6 Kim dūrür Manşūrı ‘aşķ ile ene’l-Ḥaķ söyleden
Kim dūrür Ḥaķ söyleyen bir zātı berdār eyleyen
- 7 Çāk-i dāmen kaṭ‘ -ı engüşt eyleyen kimdür ‘acep
Yūsufı sicne koyup Ya‘ķubı ḥunbār eyleyen
- 8 Ḥaķ olundı nev‘ -i ādem çünkü bir topraķdan
Kim dūrü mü‘ min muvaḥḥid bu‘ z-ı güftār eyleyen
- 9 Urmasaydı seng-i lā yūs’al dehānum ‘Aşķīyā
Kim dūrür söyler idim ben yār aġyār eyleyen

⁴⁵¹ YK 217b HM 262a TA 235a

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Beñzemez zülfüne bu rū-yı siyah müşk-i Huten
Viremez haşşa-i la' lüñi ' aqāyık-ı Yemen
- 2 Kimse bilmez elem-i firkatini çekdüğümü
Bir Hudā'dur ki bilür derd-i derūnum bir de ben
- 3 ' Aşk yoluñda çekmişem bār-ı belāyı şöyle kim
Çekmedi Ferhād u Mecnūn ben gibi derd ü mihen
- 4 Baña dil virmez ise can virürem ğamzesine
Emr-i Mevlā iledür belki ecel bu yüzden
- 5 Nār-ı ' aşkumla ' araḡ-rīz ederem bir gün ola
Beni külhancı ederse seni ḡamamcı eden
- 6 Dilrubā bā-digerān fülk-i dili kıldı şikest
Ne dümen ḡaldı ne bir pāre küşā-yı yelken
- 7 Tūt elümden hele bir eyle vefā uyma söze
Dost olmaz bu meşeldür saña eski düşmen
- 8 Beni dem-beste eden hecr-i firāḡ u eleme
Gel açıl n'oldı saña gül gibi ey ğonca-dehen
- 9 Ḳad-i şemşāduña firifte olur ḡūr-ı cinān
Böyle bir ' işve-i reftār edemez serv ü çemen
- 10 Bu ḡadar ḡatlüme sa'y itme nedür aḡyāruñ
Meger ol görmiş ola buse kenār eyler iken
- 11 Mecma'-ı ' āşıḡa gel ' arz-ı cemāl eyle güzel
Olmasun vāḡı' meyān-ı ' āşıḡan içre fiten
- 12 Gel şeb-i vaşluñda ' āri ol sivādan sāde ol
Sīm-tende olmasun aḡyār olur gül pīrehen
- 13 Buse ile gül gül itsem tā ayakdan başa dek
Ba' d-ez-īn ḡatl it o şebbū kāküli eyle kefen
- 14 Bu ölüm ḡaḡḡa ḡayāt-ı cāvidānumdur benüm
itme teḡirü'l-aman te' cil ḡıl luḡf eyle señ

⁴⁵² YK 218a HM 262a TA 235a

15 Yazılır anum ile seng-i mezarumda benüm
azıhi cennât-i Adnîn merkâd-ı aşı kuhen

16 ayrı yerde mevtümi itmem temennâ sevdüğüm
ehr-i pâk-i Amed-i Mutâr'dur bana vaan

453

Velehu Eyden

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ben gibi âlemde bir kes zâr u hicrân olmasun
Vâdi-i firatde gümrah u periân olmasun

2 Bû-yı gülden ayrı düşmüşdür meâm-ı andelib
Ya niün zükâm-ı firat ile nâlân olmasun

3 Ka' be-i kûy-ı viâlûñden cüdâ olmuşlaruñ
Ya nedendür eşk-i çemi zezem-efân olmasun

4 Seyl-i eşküm âlemi sîrâb edüpdür yem gibi
Bir daı ebr-i semâ yer üzre bârân olmasun

5 Var durur abâne-i âlemde her bir derde em
Öyle bir derde giriftâr ol ki derman olmasun

6 Ben teki Aı cihanda âh u giryân olmasun
Dür-ı ehr-i Hâzret-i mabûb-ı suban olmasun

[arf-i vâv]

454

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Muammed Mustâfa kân-ı kerem âhib-aadur bu
Risâlet tatınıñ serdarı âh-ı enbiyâdur bu

2 Kûâde båd-ı feyz-i cüd u fazlı ümmetân üzre
Aâsı Hâ aâsıdur Hâbib-i kibriyâdur bu

3 Günehkâran-ı tâ'ib olsa red olmaz uzuruñdan
Olur isân u afva nâ'il elbetde recâdur bu

4 O bezm-i vadetüñ bir pâdâhı bendeñüz sâı
Yedümde sâar-ı vadet mey-i humm-ı Hüdâdur bu

⁴⁵³ YK 218b HM 262b TA 235b

^{4a} eşküm: çemüm HM 262b

⁴⁵⁴ YK 218b HM 263a TA 236a

- 5 Beni şüretde âdem gördi hayli dîde-i a' ma
Didiler bu beşerdür biz teki derviş gedâdur bu
- 6 Hudâ-yâbam Hudâ-bînem Hudâ-gūyam Hudāyam ben
Bunı fehm itmeyen gāv-i dü-pālar dir haṭadur bu
- 7 Ğaraẓdan çıkdıñ ey hāme hāmūş ol şahve gel ğayrı
Saña zındık okur zāhid elif lām ile yārdur bu
- 8 Benem 'āşıklarun meyḥāne-i hamr-ı ledunnisi
Şalādur nūş eden 'āşıklara bir 'Aşkiyādur bu

455

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Şuraḥ-ı mey leyin dil olsa cāna neyle hemzā nu
Olurdi 'aks-i la' lūnden dü çeşm-i sāgarı memlu'
- 2 O çin-i kākülün dām eylemişdür dideyi halka
Dili şayd itmede şayyād-ı üstād ğamzesi āhū
- 3 Göreydi mūmiyānuñ sāḥirān-ı Ḥazret-i Musa
Direydi sihr-i eblağ cū-yı cāri bağlamış bir mū
- 4 Şabā āverde-i peygām-ı kākül-gāh oldukça
Gelür müşk-i Ḥutenden añladım bir hoşça budur bu
- 5 Ser-ā-ser rūze-dār-ı 'āşık-ı hicrānuñuz cānā
Seni görmekle 'ıyd ayı göründi ol hilal-ebrū
- 6 Erişdür teşne-i hicrānuña ğamuñ şıyām itsün
Leb-i kevşer-feşānuñdan efendim şun şuuḳ bir şu
- 7 Şeb-i tarīḳ-i hecrūñ zūlfūñ āsā pek uzanmışdur
Zebān-ı 'Aşķi-āsā kūteh olsun gel bu şeb mehrū

⁴⁵⁵ YK 219a HM 263a TA 236a

^{6a} Erişdür: Erişdi HM 263a

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Nigāh-ı naqşına aldanma dehrüñ hep yalandur bu
Derünün zehrle pür eylemiş kâtil yılandur bu
- 2 İkâmet üzre zannetme bu cā-yı miñnete gelmek
Seferde yol meyānuñda iki kapılı ħandur bu
- 3 Esās efken olup kaşr-ı müşeyyedler binā itme
Yuvasuñdan nice yavru uçurmuş āşiyāndur bu
- 4 Elestü meclisinde cün belī ile cevap oldı
Vefā-yı ' ahd içün güyā ne dār-ı imtiḥāndur bu
- 5 Za' if olmakla pīrān sümm-i sūfār āhdan geçmez
Felek ḥayyāṭı destüñde metā' -ı ercivāndur bu
- 6 Zūrā' -ı āh ile ' ömr-i dirāz-ı ğam kıyās eyler
Keser miḳraḫ-ı ' Aşķī atlas-ı cisme ziyāndur bu
- 7 Şaķın firifte olma sīm ü zer elvān-ı ekvāna
Çeker mekr ile zīr-i ḥāke mekkār-ı cihāndur bu
- 8 Şu 'ūd itmek diler āh-ı derūnum saķf-ı ser üzre
' İzām-ı cism-i ' āşıķ nātüvān bir nerdübāndur bu
- 9 Aman keşf itme rāz-ı ' aşķ dürc-i dilde ḥıfz eyle
Dir iken şimdi gördüm ' āleme bir dāsītāndur bu
- 10 Hedef itdüm vücūd u ḳademi yā eyledüm cānā
Nazar ḳıl ebr-i müjgān ḳurup tīr ü kemāndur bu
- 11 Şarışın rüyuma ḳıldı nazar ḡonca-dehan güldi
Görenler didiler ' uşşāķa ḡaḥk-i zaḡferāndur
- 12 Dil-i şad-sāle mürde ḡandesi can-baḡş-ı ' İsadur
Leb-i gülfāmı ' aksidür ḡayat-ı cāvidāndur bu
- 13 Ḳıyāmet ḳāmet-i mizan-ı ebru zülf-i ḡaşrinde
Görenler didiler bu fitne-i āḡir zamandur bu

⁴⁵⁶ YK 219a HM 233b TA 236b

14 Ğubār-ı yāyını şemm eyleyen zükām-ı hicrana
Revādur bāğ-ı vaşla pā-nihād olsun emandur bu

15 Me‘āni gülşenüñden berk-i gül āverde-em ‘Aşķī
Faķīrāna dil-i üftādegāna armağandur bu

457

Velehu Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Aķşār-ı ‘ömr ile bu tül-ı emel n’olsun bu
Bī-ħaber elde tutar cām-ı ecel n’olsun bu
- 2 Dergeh-i Hāķķ’a revān olmağa bir yüzde gerek
Bu teğāfül nice bir terk-i ‘amel n’olsun bu
- 3 Kāle-i dād u sited sūk-ı mezelletde çe sūd
Kārdan oldı ziyān bunca cedel n’olsun bu
- 4 Gāh üftāde-i sevdā-yı ser-i zülf-i peri
Rište-i dām-ı belā dinde kesel n’olsun bu
- 5 Bezm-i Hāķda ne cevāba ķādirüz merci‘ imüz
Var mıdur ‘Aşķī ‘acep ğayrı maħal n’olsun bu

458

Velehu Eyden

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün
- - + / + - - + / + - - + / + - -

- 1 Hāķ-i ķademi kuħl-i cilā sürür-ı dil-cū
Ferdāya şalar ħāl-i dilüm kākül-i şebbū
- 2 Nisbet mi olur bāğ-ı irem ħüsn ü cemāle
‘Aks-i gül-i ruħsār eşer-nāk idi ħüb-rū
- 3 Kaddin göricek āver-raķş oldı çü gerdün
Baş üzre felek girdi semā‘ a didi yā hū
- 4 Şebbūy u şakāyık gül-i nesrin ü benefşe
Biz bende-i ‘araķ-rizden aħz eyledi bu

⁴⁵⁷ YK 219b HM 264a TA 237a

⁴⁵⁸ YK 219b HM 264a TA 237a

^{3a} Kaddin: Kadrin HM 264a

5 Girmekde iken bāğ-ı vişāline bu ‘Aşķī
Vādī-i melāmetde adu dīde-i āhū

459

Velehu Eyden

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Nālemi gūş eylesūn ehl-i vefā şimden gerū
Bezme cem‘ olsun şala ehl-i hevā şimden gerū
- 2 akdı zencīr-i melāmet boynuma sulţan-ı ‘aşķ
Ol hayāl ü hāl ü adde āşnā şimden gerū
- 3 Mekteb-i ‘aşķa beni ūstād edūpdūr gūlşeni
Zerre gelmez ‘aynuma ubb-i sivā şimden gerū
- 4 Nokta-i hālī hayālūñden sebaķ aldım bu şeb
Bāğ-ı vaħdetde ene’l-aķ dil-nevā şimden gerū
- 5 amdilillah girmişem ben ankāh-ı vaħdete
Mescid-i ‘aşķa imām bu ‘Aşķiyā şimden gerū

460

Velehu Eyden

Mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ey ğonce-dehen zūlf-i semen kākūli şebbū
Bu zār-ı perīşān siyāh-baħt-ı kerem-cū
- 2 Dergāh-ı der-i luţfuña deryūzeligūm var
Keşķul-keşi redditme tehī dest ile yā hū
- 3 Teşne dili bir būse ile ter-dehen eyle
Yāħud leb-i gūlfāmdan olsun bir içim şu
- 4 Biz mevleviyūz sāğar-ı ğabğabda ölürse
āni‘ oluruz luţf ede gūr olsun bu
- 5 Tennūr-ı ūmīdūñde döner ‘Aşķī çū pervān
Ney-veş beni zār itme yeter ey şeh-i ūbrū

⁴⁵⁹ YK 220a HM 264a TA 237a

⁴⁶⁰ YK 220a HM 264a TA 237a

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bu dergāh-ı mu' allā merci' -i hācet-revādur bu
Ümīdün kesme gel bu hanqāh-ı evliyādur bu
- 2 Edüp levh-i dilünde Naşşbend-i zıkr-i Mevla beni
Sivâyı maḥv edüp gel şaykal-ı cā-yı cilādur bu
- 3 Bu tekye-i cilve-gāh-ı rūḥ-ı pāk-ı aşfiyā e'l-Ḥaḳ
Ḥarīm-i maḥrem-i esrār-ı sıddıḳ-ı şafādur bu
- 4 Maḳam-ı ḥullete ermek dilerseñ tekye-i naşşı
Muḥabbetle virüp gel vāruñı bāb-ı rızadur bu
- 5 Budur gel ' aşıkānuñ Kible-gāhı Ka' be-maḳşūdı
Bu cā-yı cennet-āsāya gelen bir ' Aşkıyadur bu

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Düşmenān-ı bī-ḥad olupdur bendeñe bilmem ne bu
Ḥadd-i ' adāddan bīrūn ta' dāda gelmez çok ' adū
- 2 Dostānum oldı düşmen düşmeni şorma baña
Teşnegāndur ḳanuma her birleri güyā ki şū
- 3 Rū-yı rūşen mihre pūf eyler ḥasedden müfsidan
Müşrik-āsā münkirānum çeşm çeşm u rū-be-rū
- 4 Sirke-veş ol turş rüyın gösterür zāhidān
Gūyiyā perverde olmış sirke eyle çün kedū
- 5 Bendegiyyet ' aşḳa bendün şimdi izhār itmedüm
Ol vāḳtden bendeyem Mevlā buyurdı fā' bidū
- 6 Üscudū emrinden aḳdem ṭālib idüm ' aşḳa ben
Gördi var dilde maḥabbet geldi fermān fescudū
- 7' Aşḳ her yirde ḳadem ḳor ben ḳorum baş zīr-i pā
İsterem bene ḥāk-i pāyı olayım her nerde o

⁴⁶⁰ YK 220a HM 264b TA 237b

⁴⁶¹ YK 220a HM 264b

- 8 Ben senüñle şıgmazam zâhid yürü sen bensiz ol
Bende yokluk sende varlık mümtezic olmaz bu dü
- 9 ‘Aşk-ı gayret reşk-i terk itmez olupdur hem-demi
Gayretüñden kendiye mahrem edüpdür beni şu
- 10 Kim ki sevdâ-yı güzelden olmaya şüride hal
Hiç perişan dil olur mı zülfî-veş ol mû-be-mû
- 11 Ya neden bu eşk-i çeşmim yerine seydür revân
Gözlerümden rüyum üzre dem-be-dem seyl sū-be-sū
- 12 Dil gibi hiç görmedim hūn-ḥār-ı mest-i hūnçegān
Sāgar-ı dil-hūnla pūr oldu yer yok çün sebū
- 13 Beste-leb oldum şirinlikden efendim telh- veş
Ben ğıdā-yı ‘aşk ekl itdüm dehāndan bī-gelū
- 14 Misk-i ‘anber ğaliye ile dimağum oldu pūr
Ol kadar pūr olmuşam oldu ğıdāmuz işte bu
- 15 Hayli yıl güm-geştesi çün oldu pūyān göñlümüz
Görmedim anran nişānı eyledim çok cüst ü cū
- 16 Mest-i lā ya‘kıl niçün olduñ baña de ‘Aşkiyā
Meykede küncünde bāde içmediñ mi ey ‘amū

462

Na‘t Beyt-i Mu‘zzam

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cihānuñ Kible-gāh-ı Hāzret-i beyt-i Hudādur bu
Budur hem maskaṭ-ı re’s-i zuhūr-ı Muṣṭafadur bu
- 2 Bu cā-yı mehbiṭ-i peyk-i celīl-i vahy-i Qur’andur
Haṭālar maḥv-gāhı belde-i ümmü’l-kurādur bu
- 3 Gürūh-ı enbiyā vü mü’minine cā-yı emniyet
Ki bu dār-ı emandur merci‘-i bāy u gedādur bu
- 4 Tecellī münkaṭ‘ olmaz bu bir cā-yı icābetdür
Heman sa’y it du‘āya Merve ḥaḳḳı bir ‘atādur bu

⁴⁶² YK 220b HM 265a TA 238a

^{1b} maskaṭ-ı: maskaṭ u YK 220b

5 Sirişkũñ çāh-ı zemzem-veş tazarru‘ birle cūş itsün
Gele tā Kevşer-i ‘afvuñ ki maḥv-ı mā-meżādur bu

6 Bu gūne sâ ’ilũñ reddolması şāyeste mi yâ Rab
Sen icrâ it buyurduñ maḥkem-i ḥükm-i każādur bu

7 Gelüpdür işte ‘Aşķī bunca vizr ile der-i cūda
Keremkānī ilāhisiñ kerem it kim sezādur bu

463

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Her seḥer vird-i zebān-ı mübtelā Allah hū
Ġayra istimdādı ḳo def‘ -i belā Allah hū

2 Bende-i ‘aşķa siper ḳıl sineñi gel ‘āşıķ ol
Derd-i taḥşil it muḳaddem bil devā Allah hū

3 Da‘ va-yı ‘aşķ eyleyen silk-i Ḥabībũñde gerek
Ayrı düşme ḳıl ḥazer besdür saña Allah hū

4 Ḥaḳ yatar mı sen ne yatarsıñ eyā ğafil uyan
Şayḳal-ı zıkr ile vir ḳalbe cilā Allah hū

5 Bu şeb-i tārik-i hicrāndan necāt ister iseñ
Şem‘ -i bezm-i zıkre gel şubḥ u mesā Allah hū

6 Raḥatı terk itme raḥat ‘āşıķ-ı şādıḳlara
Ġam sitemde dirler anlar pür-şafā Allah hū

7 İtme kāfir-kin olan ehl-i rutebden hiç ḥazer
Da’ima ni‘ mü’l-mu‘ inũñ ‘Aşķiyā Allah hū

464

Velehu eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Görenler eşķ-i gülgūnum demişler ‘ayn-ı ḳandur bu
Şarab-ı la‘ l-i dilber ‘aks-i bīrun itdi ḳandur bu

⁴⁶³ YK 221a HM 265b

⁴⁶⁴ YK 221a HM 265b

- 2 Şeh-i hüsn ü melâhat olduñ ise bildüğün itme
Bu Manşıb bâkî kalmaz bil cihândur bu cihândur bu
- 3 Cinânda rûz u şeb olmaz nedür bu zülf ü haddün yâ
Didi nûr-ı Hudâ cennetde ‘ömr-i cāvidandur bu
- 4 ‘Arağ-rizüñ alup şāhum baña ‘ıtr-ı kefen eyle
Cinânda hûr u ğılmana ‘acayıp armağandur bu
- 5 Bu derde bir deva itmek için nabza bakup Lokman
Didi ‘illet degüldür bu ğam-ı ‘aşk-ı filandur bu
- 6 Didüm setr eylemişdüm ‘Aşkî ez-cân u dil tende
Didi ‘âşıkларуñ hüsn ü cemālünñden ‘ayandur bu
- 7 Baña âşüfte divâne diyü ta‘n eylemiş aġyār
Ki söz ayaklara düşmiş n’idem aġır zamandur bu
- 8 Tecessüs eylemez hüsn-i muḡarın dilberi vaḡtün
Denîler destüne düşmiş yazıḡdur nev-civândur bu
- 9 Reh-i ma‘ şūḡa can virmez demişler ‘Aşkî aġyārılar
Fedâdur cân u tende vallahi billahi yalandur bu
- 10 Bu üslûba Ḥoca Sa‘ di demişdür bir ġazel-ra‘na
Ḥayâl-i Aḡmed-i Muḡtarla başḡa beyandur bu

465

Velehu Eyden

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Gözümden seyl revân cānāna ḡarşu
Oturmuş dilberā ṡufāna ḡarşu
- 2 Bizüm bu ḡāne-i bî-minnete gel
Ḥonaġuñ sevdüğüm yārāna ḡarşu
- 3 Şaḡın ḡāk itme dilber sîne-bendün
Ḥazer kıl ‘âşık-ı mestāna ḡarşu
- 4 Görünce gözlerün mestüm neden bu
Didi ḡeşmüm leb-i meyḡāne ḡarşu
- 5 Senün meyḡāne-i ‘aşḡuñda sāġar
Bugün nûş eyledim sulṡana ḡarşu

⁴⁶⁵ YK 221b HM 266a

6 Hele nāmūs u ‘ārdan ‘āri oldum
Korum Mecnūn Ferhad hāna karşı

7 Baña ğamz ile vaşlın ister imā
Budur ‘ādet varım ihsāna karşı

8 Düşüp pāye edem tövbe-Naşūhī
Günahumdan şeh-i hūbāna karşı

9 Du‘ālar ‘Aşkī reddolmaz heman it
Ḥabīb-i Ḥazret-i subhāna karşı

466

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 ‘Aşık-ı şādık-ı olan sâliklerüñ ezkârı hū
Reh-nümā-yı kūy-ı cānāndur dile envār-ı hū

2 Cān u dildür maḥrec-i hū münkirān feh̄m eylemez
Pādşāh-ı cümle esmā eyleme inkār-ı hū

3 Hā hidāyet vāv vilāyetdür heman hū söyle hū
Eyle ḳalbūñ ‘aşık iseñ maḥzen-i esrār-ı hū

4 Şeş cihet güncāyiş olmaz ḳaf-ı dildir lānesi
Öyle bir ‘anḳā-yı ma‘nādur zihī dildār-ı hū

5 İsm-i zāt-ı pāk-i aḳdes cāmi‘-i esmā heme
Ehl-i ‘aşḳuñ cānı hū cānānı hū efkār [1] hū

6 Her nefesde zahīr olur ism-i hū ğāfil mebaş
Rind-i pāküñ dīni hū i‘mānı hū iḳrār-ı hū

7 Ḥāne-i ḥatır-nişān olsun dem-ā-dem ism-i hū
Ḥāne-i virān-ı ḳalbūñ işte bu mi‘mārı hū

8 ‘Aşḳla divānegān yā hū diyü eyler nidā
Ḥaḳḳa rāci‘dür zamiri virdidür her bār hū

9 Sāğar-ı hūdan bu ‘Aşkī mest olup feryādı hū
Derdi hū dermānı hū güftārı hū hem yārı hū

⁴⁶⁶ YK 221b HM 266b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey benüm püşt ü penāhum gel berü
Āsmāna çıkdı āhum gel berü
- 2 Ka' beden kaçdum benüm zātuñ durur
Ey tecāh-ı secde-gāhum gel berü
- 3 Ay u gün senden alıpdur nūrını
Ey benüm nūr-ı ilāhüm gel berü
- 4 İki dünyāya nazar sensiz haram
‘ Afvidüp luṭf it günāhum gel berü
- 5 Gel berü gofem edepsizlik velī
Yolda kaldım dur rāhum gel berü
- 6 Ben şeb-i zulmetde kaldım rahm kıl
Gel benüm ey bedr-i māhum gel berü
- 7 Kalmasun ‘ Aşkī kuluñ hicrānda
Merḥamet kıl pādşāhum gel berü

[Harf-ı hā]

468

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Dü çeşmümle cemāle intizārum yā Resūlullah
Görem ‘ ālemde bir kere umarım yā Resūlullah
- 2 Güzellik ābrü-yı nūr-ı ḥüsnüñden ‘ ināyetdür
Ḥayāl-i ḥaddüñ ile ḥāksārum yā Resūlullah
- 3 Şerik olsam senüñ na' t-ı şerifünde ben Allaha
Beni ma' zūr tut bī-iḥtiyāram yā Resūlullah
- 4 İremde olmadan ‘ aşkuñla yanmak cāna minnetdür
Olur mihrüñle cennet dil-fikārum yā Resūlullah
- 5 Eger āb-ı şefā' at olmaz ise ben günehkāra
Bu cürm ile cehennemde yanaram yā Resūlullah

⁴⁶⁷ YK 222a HM 266b

⁴⁶⁸ YK 222a HM 267a TA 238a

6 Yüz urdum dergeh-i cennet-niṣāna derbeder olmam
İki ‘ālemde sensin iftiḥārum yā Resūlullah

7 Senüñ ruḥsār-ı şem‘üñ ‘aşqdur pervānesi ancaḳ
Şafā bile per ü bālüm yaḳaram yā Resūlullah

469

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + -

- 1 Cümle derde devādur Allah
Kıl talep hācet-revādur Allah
- 2 Düşme endīşe-i fikr ü belāya
Ol ğani müşkil-küşādur Allah
- 3 Merd olan rızḳ için keder mi çeker
Rāzıḳ-ı bāy u gedādur Allah
- 4 Ğayrdan ḳuluña kendisi eḥram
Ḳula ni‘ mü’l-mevlādur Allah
- 5 ‘Aşḳī ğam çekme derd için zinhār
Cümle derde devādur Allah

470

Velehu Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Dilberüñ cünbiş ü eṭvāruña māşallah
Ḳadd-i bālāsuña reftāruña māşallah
- 2 Muşḥaf-ı ḥüsnüñe vefḳ-ı ḥaṭṭ-ı ebrūlarına
Can-sitān ğamze-i ğaddāruña māşallah
- 3 Ğabğab-ı sīmine gülfām-ı leb-i can-baḥşa
Dehen-i dürc-i güher-bāruña māşallah
- 4 Bārekallah şaf-be-şaf kākül-i şebbūlaruña
Ḥam-be-ḥam zülf-i siyah-tāruña māşallah

⁴⁶⁹ YK 222b HM 267a TA 238b

⁴⁷⁰ YK 222b HM 267a TA 238b

4. Beyitte vezin bozuk.

5 Şayd eder ‘ işve-künān nāz u nezāketle velī
Şīr ü şekker tūṭī-i güftārña māşallah

6 Levheşallah o şehūñ cām-ı Cem-i ‘ iştetüñe
Sāḳī vü sāğar-ı serşāruña māşallah

7 Hāne-i hātır-ı virānemüz ābād itdi
‘ Aşḳīyā luṭf u keremkāruña māşallah

471

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Cemi‘ -baḥş-ı ‘ aşḳdur vāḳıf oldum sırr-ı Qur’ān’a
İmām itdüm anuñçün kendüme uydum bu Furḳan’a

2 Çıḳup Mi‘ rāc’a ‘ aşḳ ile nigāhum irişdüm *ḳābe ḳavseyne*
Biḥamdillāh bu ‘ aşḳ ile nigāhum vech-i subḥāna

3 Beni sen bendelikden hiç āzād itme didüm yā Rab
Diler āzādelik zāhid degül ‘ Aşḳī-i divāne

4 Bugün sultān-ı ‘ aşḳam pādşāh-ı ḳurb-ı levlāda
Hezārān var durur başmaḳ-keşim şimdi müşirāna

5 Cihan sāğar gibidür biniş-i enzar-ı ‘ aşḳumda
Görenler zāhirümden bāṭınım zannetdi divāne

6 Hābāb-ı baḥr-ı ‘ aşḳam ‘ ālemi mest itdi bir gūne
Şarāb-ı lāyezāliden dilümdür şimdi meyḥāne

7 Derūnum ‘ aşḳ-ı seylābı sivādan öyle pāk itdi
Nigāh itmeme baña ‘ arz itme vā‘ iz ḥūr u ḡılmana

8 Cemāl-i yārdan ḡayra nazar küfr oldı ‘ uşşāḳa
Bu bir dīn-i mümecceddür baḳılmaz küfr ü imāna

9 Bu cismi şayḳal-ı ‘ aşḳ itdi mir’āt-ı mücellā-veş
Baḳanlar kendüñi gördi şıfātın didi bīḡāne

10 Berāber küfr ü iman mezheb-i ‘ aşḳ içre yok farkı
‘ İbādet-gāhı birdür gāh mescid gāh putḥāne

11 Cemādat eyleyen eşyāya ta‘ bir-i farṭ-ı cehlūñden
Degül mi küll-i şey’inde müsebbiḥ baḳ da Qur’āna

⁴⁷¹ YK 222b HM 267b

- 12 Bu ‘aşkuñ cür’asıyla mest olup bî-hüş lâ-ya‘ kıl
Yatarlar zilletle hak-i pâ mestâne mestâne
- 13 Belî ‘aşk ehlinüñ zillet haķaret şân-ı âdâtı
Süleyman zamandır her biri zâhırde mür aña
- 14 Maķis olmaz benüm bu nâr-ı ‘aşkum duzâh-ı nâra
Bu nârum görse düzaḥlar şıgınur zât-ı Raḥmâna
- 15 Baña teklif-i kuṭbiyyet ederler bende-i ‘aşkam
Değişmem gavş-i ‘azamlık olursa kurb-ı Yezdâna
- 16 Benüm ‘aşk u sema‘umdan felek öğrendi devrânı
Döner bezm-i reşādumda edibâne müridâne
- 17 Nemed-püşem velî tâc u mülûka serfurû itmem
Gedâyam sâye-i Faḥr-ı risâletde mülûkāna
- 18 Zâ‘ if-i bî-nevâyam gerçi amma kuvvet-i ‘aşkam
Zebûn olmaz nice Rüstem gibi Şâm u Nerimana
- 19 Cünûn elverdi ‘Aşkî ay başıdır söyledim ‘Aşkî
Yeter setr eyle âḫır şaḥva geldiñ düşme nokşâna

472

Velehu Eyden

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Raḥm eder bir gün olur güzel inşâallah
İtdügi cevır ü cefâyâ bedel inşâallah
- 2 Terk-i sevdâ edemem var iken ümmîd-i vişâl
Ere maķşûdına fikr-i emel inşâallah
- 3 Kad-i bālâsuña biz himmet-i ‘âli edelim
Sa‘y ile pây-ı vişâle erer el inşâallah
- 4 Nîş-i zenbûr ezâsuña taḥammül ederek
İçerüz la‘l-i lebûñden ‘asel inşâallah
- 5 Şarf edüp naķd-i ḥayâtı güzeli aldım ele
Bir zaman gelmez ümîdüm ecel inşâallah
- 6 Bağ-ı vaḥdetde şafâ görmege bir gül de yeter
Hâleden dilbere gelmez kesel inşâallah

⁴⁷² YK 223a HM 268a TA 239a

7 ‘Aşkiyā Monlā-yı Rūm’uñ himmeti sende iken
Çeke gör nazma heman sen ğazel inşāallah

473

Īn-Na‘t-ı Şerīf Gofte-būd Derd-i Yār-ı Ğurbet

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Göñül hecr ü firāka mübtelādur yā Resūlallah
Bihişt-i āstānuñdan cūdādır yā Resūlallah
- 2 Cihānı görmez oldı dūr olaldan dide-i nā-şād
Ğubar-ı maḳdemüñ kuḥl-i cilādur yā Resūlallah
- 3 Şehīd-i teşne-i şehrüñ benüm tā ḥaşre dek şāhum
Diger iḳlīm-i ‘ālem Kerbelā’dur yā Resūlallah
- 4 Beni dūr eyleyen bu cılve-gāhuñdan günāhumdur
Günehkāra şefi‘ olmaḳ becādur yā Resūlallah
- 5 Der-i cūduñda cānumdan vedā‘ itse idüm cānum
Firākuñdan baña ehven ‘aṭādur yā Resūlallah
- 6 Der-i nādāna düşdüm derbeder ğurbet diyāruñda
Ḳamu hep çekdügüm cevri ü cefādur yā Resūlallah
- 7 Senüñ bezmüñde ben riş-i sefidüm eyledüm çārüb
Sözümüñ cāyı āhirde ḥaṭādur yā Resūlallah
- 8 Hezārān tövbe olsun ‘afv kıl reddeyle dergāha
Günāhuñdan rücū‘ itmiş gedādur yā Resūlallah
- 9 Ṭuram bir daḥi ölmezden muḳaddem pişgāhuñda
Ḳabul eyle recāsın ‘Aşkiyādur yā Resūlallah

474

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Yaraşur ben ğarib-i bī-kese miḥmāna meyhāne
Ğam u endüh ref‘ it nūş kıl peymāne pirāne

⁴⁷³ YK 223b HM 268b TA 239a

⁴⁷⁴ YK 223b HM 238b TA 239b

- 2 Raḥīk-i safvetüñ qadrin ne bilsün zāhid-i ebter
Bu bāzār-ı muḥabbet koy anı mizāna rızāna
- 3 Der-i meyḥāneye riş-i sefidin itmeyen çārüb
Yarın rüz-ı kıyāmetde gelür divana divane
- 4 Düşer meh-i murğ-ı tab‘ uñ dām-ı ‘aşka rind-veş zāhid
Kamu kālā-yı a‘ mālūñ virür yalana talana
- 5 Bırakma dāmen-i pīr-i muğanı ‘Aşkiyā elden
Heman şıdk ile sa‘ y it ol rıza cüyāna püyāna

475

Velehu Eyden

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülü

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Yā Rab beni vāreste-i kayd-ı elem eyle
Cürmüm katı çok sen baña luṭf u kerem eyle
- 2 Ğurbetde beni zilletle berdeber itme
‘İzzet ile her yerde n’ola muḥterem eyle
- 3 Ben ḥāk-i der-i Faḥr-ı cihān-ı rüsülem kim
Sertāc-ı cihān ile beni muḥteşem eyle
- 4 ‘İşyānuma bādī bilürüm gerçi firāḫum
Sen ḥūşe-i ‘afvuñla beni muḡtenem eyle
- 5 Sāḳī gibi devr itmedeyem bezm-i cihānı
‘İzaz ile bir elde beni cām-ı Cem eyle
- 6 Çokdur günehüm kesmezem ümīd ‘aṭādan
Bu mu‘terife maḡfıretüñ dem-be-dem eyle
- 7 Mesrūr u be-kām eyleyerek bendeñi āḫir
Qıtmır-i der-i Ḥāzret-i Faḥr-ı ümem eyle
- 8 Bir Kādir Qayyūm u Qavi Vāḫid-i Ḥāḫḫsuñ
Za‘fumla ‘aziz it beni ḥādim-i ḥarem eyle
- 9 Çārüb edeyim riş-i sefidüm der-i cūda
Sürdürme diğeri bāba aman gel kerem eyle
- 10 ‘Aşḳī seni me’yūs mu eder Ḥāzret-i Allah
Vallah seni mesrūr eder iskāt-ı fem eyle

⁴⁷⁵ YK 224a HM 269a TA 239b

Velehu Eyden

Mef' ūlū mefā' ilū fe' ūlūn

- - +/ + - - +/ + - -

1 Yā Rabb-ı Raḥman estağfirullah
Çok bende ' isyān estağfirullah

2 Uydum hevāya düşdüm belāya
Cümle ḥaṭāya estağfirullah

3 İtdüm günāhı ben yā ilāhi
Rūyum siyāhī estağfirullah

4 Nefs ile şeytan yoldan çıkararı
Oldum peşimān estağfirullah

5 Kapuñda ğufrān tecdīd-i iman
Didüm hezārān estağfirullah

6 Ağlayı geldim yüz yere urdum
N'etdümse itdüm estağfirullah

7 ' Afvit ' itābı kaldur hicābı
Raḥmetūñ bābı estağfirullah

8 ' Aşkī perişan ḥaşılı ḥayran
Virdi be-her an estağfirullah

Na' t-ı Şerīf

Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Döküldi dīdeden eşk-i nedāmet yā Resūlallah
Müyesser oldı zār ile ziyāret yā Resūlallah

2 Revā mı cennet-i kūyuñda maḥrūm olsa bu ' āşı
Kerim ben kerimsiñ kıl şefā' at yā Resūlallah

3 Faķīruñdur der-i cūduñda durmuş bī-nevā sā'il
Rücū' um yoķdur aşı it ' ināyet yā Resūlallah

⁴⁷⁶ YK 224a HM 269a TA 240b

^{7a} kaldur: ref' et HM 269a

⁴⁷⁷ YK 224b HM 269b

4 Senüñ bâbuñ degül mi merci‘ -i hâcet-revâ dâ‘im
Kapuñdan ğayrıya varmak kabaĥat yâ Resûlallah

5 Ümîdüm kesmezem senden Resûl-i müctebâsıñ sen
Bu ‘ Aşkî baĥr-ı ğamda vir selâmet yâ Resûlallah

478

Na‘ t-ı Şerîf

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Zihî zencîr-i ‘ aşkuñda esîrem yâ Resûlallah
Vişâl-i kūyuña cânla nezîrem yâ Resûlallah

2 Vücûdum şehrine abrû-yı ‘ işyândan küsûf irdi
Şefâ‘ at şem‘ idür bedr-i münîrem yâ Resûlallah

3 Bu deñlü rû-siyah ile degüldim kı‘il-i ĥazret
Meger lutf u ‘ amîme ĥuşe-gîrem yâ Resûlallah

4 Ümîdin ğayrı yerden kesdi ‘ Aşkî geldi dergâha
Rücû‘ um itme me‘yûs ben fakîrem yâ Resûlallah

479

Minâ Gicesinde Güyâ Olduĝı

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Gelip ĥuccâclar Minâ-yı ra‘ naya sa‘ âdetle
Giderler menzîl-i maĥşûduña herkes selâmetle

2 Kalur ğam dilde gitmez n‘eyleşem yâ Rab yâ Rab
Olur her gün baña mâtem bu ĥüzn-i pür-melâmetle

3 Olar sa‘ y-ı Şafâ vü Merve neskler kim tamam eyler
Benüm bu çeşm-i ĥünbârum dolar eşk-i nedâmetle

4 Olar tûb u tüfenk endâĥte seyr ü temâşâda
Benüm endûh u ceyšüm cenge tırımış pür-şelâbetle

5 Olar rahm-ı şeyâtın eyleyip ecr-i cezîl aldı
Beni rahm eyler ol şeytân-ı ğam seng-i kıasâvetle

6 Olar hep fâ‘iz-i feyz-i füyûz baĥş-ı Raĥmândur
Alurlar behresin da‘ vet ederler pür-kerâmetle

⁴⁷⁸ YK 224b HM 269b TA 240b

⁴⁷⁹ YK 224b HM 269b TA 240b

7 Senüñ bu tâli‘ -i nâ-Sa‘ duñ aşla sa‘ de ermez mi
Ağarmaz mı ‘ acep bu kıara bahtuñ ‘ Aşkî rahatla

480

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 ‘ Alil-i cürm-i ‘ isyāna devāsın yā Resūlallah
Ṭabīb-i ḥāzık-ı ḥayy-ı Ḥudasıñ yā Resūlallah

2 Şi‘ ā‘ -ı iltifātuñ ‘ aks ederse mülket-i zulme
O dem tārik-i küfre pür-ziyāsın yā Resūlallah

3 Serā-yı cılve-gāhuñ kıurb-ı **أَوْ أَدْنَى** ‘dur şāhum
Nedim ü hem ḥabīb-i āşināsın yā Resūlallah

4 Ser-i engüşt-nümā-yı mu‘ cizüñ dūtā edüp māhī
‘ Adū-yı dīnūñe ḥüccet kıazāsın yā Resūlallah

5 Benüm endişe-i cürm ü günāhum ḥalle ḥalet yok
Faķır-i bī-nevāya ğam-ġüşāsın yā Resūlallah

6 Ğarib-i bī-kese zıkr-i ḥayālūñ mūnis olmışdur
Ğarık-i müznibe bād-ı şabāsın yā Resūlallah

7 Kenar-ı baķr-ı luṭfa teşne-dil Kııtmiriñüz ‘ Aşkî
Lisān ber-leb gelüpdür pür-seḥasın yā Resūlallah

481

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ğarık-i baķr-ı ‘ işyān pür-günāham yā Resūlallah
Esir-i nefis ü şeytān āh u vāhum yā Resūlallah

2 Kime ‘ arz eyleyem ḥālüm efendim merḥamet-kānı
‘ Alil-i cürme senden çāre ḥāhum yā Resūlallah

3 Raḥim-i raḥmet-i Raḥman Ḥabīb-i Ḥazret-i Yezdān
Faķır-i muznibe iḥsān kes āhum yā Resūlallah

⁴⁸⁰ YK 225a HM 270a TA 241a

^{3a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

⁴⁸¹ YK 225a HM 270a TA 241a

- 4 Cemi‘-i ehl-i mahşer haşr olunca bezm-i hâsuñda
Ne yüz ile sürem ben rû-sîyahum yâ Resûlallah
- 5 Kâmu ef‘âl ü aqvâlüm muğâyir şer-‘i ğarrâdur
Yetürdüm bed-fi‘âl işlerle rāhum yâ Resûlallah
- 6 Gedā muhtāc olunca ‘arz-ı hāl itmekde ‘âdetdür
Saña ‘arz eyleyem hāl-i tebāhum yâ Resûlallah
- 7 Bu ‘Aşkî pür-günehkāruñ kimüñ bābuña yüz sürsün
Şefā‘at bābıdur püşt ü penāhum yâ Resûlallah

482

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 İkkāmet mezra‘ında çarḥ-ı dihkān-ı sitem-zāde
Virür ‘ömr-i ‘azizüm gendūmini dās olup bāda
- 2 Nesīm-i zülf-i yāra hāşıl ‘ömrüm edüp itlāf
Günahumdan diger bāra ümīdüm yok bu dünyāda
- 3 Ne-mī-dānem revem key rāh-ı dūr bende bī-tüşe
Zebān-ı üftāde ber-leb-teşne vü dilsüz beyābāde
- 4 Bu tārik-i fenāda bende-i gümrāh-ı dermānde
Ümīdüm şem‘i yok elde ‘amelden geldim imdāda
- 5 Firār itmiş cünūd cürmden ‘Aşkî budur gāh
Şıgındım bunca cürm ile tecāh-ı şāh-ı levlāda

483

Cenāb-ı Risāletle İmām ‘Ali Ḥazretlerini Müşāhade
Eyledikde Güyā Oldığı

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Gözlerüm itme yeter giryān giryān üstüne
Vaqt-i şādı it hemān ḥandan ḥandān üstene
- 2 Faḥr-ı ‘ālem bā-‘Ali taltīf edüp bu şeb seni
İtdiler luṭf u kerem şāyān şāyān üstüne
- 3 Biñ cānum olsa tenümde ‘ıyd-ı vaşla yâ Resûl
Ḥāk-pāya eylesem kırbān kırbān üstüne

⁴⁸² YK 225b HM 270b TA 241b

⁴⁸³ YK 225b HM 270b TA 241b

- 4 Bu kadar cürm ü haṭā ‘ isyānla ben kemteri
Yād kıldıñ eylediñ hayrān hayrān üstüne
- 5 Derd-i bī-dermān-ı ‘ isyāna devā ister iken
‘ Afvuñ oldu bendeñe Loḫman Loḫman üstüne
- 6 Āh bir iḥsāna şāyeste olam dirken faḫīr
Eyledüñ vallāh baña iḥsān iḥsān üstüne
- 7 Baḫr-ı luṭfuñ ḫatre-i iḥsānuña tā ḫaṣre dek
Zerre gelmez aḫsa ger ‘ umman ‘ umman üstüne
- 8 Fehm kıl na‘ t-ı vüçüdü nüṣṣa-i kübrāsını
Zāhidā ḫoysan ne var Furḫan Furḫan üstüne
- 9 Cūd-ı bihbūd-ı vüçüdü sūd-ı ‘ ālem bu durur
‘ Aṣıḫān ibrāz eder bürhan bürhan üstüne
- 10 Şīr-i Yezdān Ḥazret-i dāmād-ı Faḫru’l-mürselin
Çekdi āḡūṣa beni ferḫan ferḫan üstüne
- 11 Seyf-i Şamṣamuñ baña iḥsān edüpdür şāh-ı din
Ben bu ḫuvvetle ḫorum İran İran üstüne
- 12 Şükr edüp şimden gerü ey ‘ Aṣḫī nazm u şerle
Na‘ t-ı pāküñ eyle var dīvān dīvān üstüne

484

Velehu Eyden

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülü

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Şabr eyle göñül itme feza‘ cevri ü cefāya
Şabr eyle irer derde düşen cā-yı şafāya
- 2 Teslim idüben bāb-ı tevekkülde muḫīm ol
Aç sineñ merdāne-leyin tīr-i ḫazāya
- 3 Nā-merde varup ḫālūñi ‘ arz itme şaḫın kim
Merd olsa daḫi āb-rūyuñ virme hebāya
- 4 Minnet mi eder ādem olan ādeme hergiz
Bir zerre kerem itse düşer türlü belāya
- 5 ‘ İbretle nazar kıl hele bir ḫaş ile ‘ āma
Sulṭan-ı cihan olsa da gör vaḫt-i du‘ āya

⁴⁸⁴ YK 226a HM 271a TA 242a

6 Biñ gūne tazarru‘ edūben Ḥaḫḫa icāda
Sā’il oluban ele getürür sū-yı semāya

7 Herkeslerūñ ancaḫ ki murādın virür Allah
Şıdḫ ile heman eyle niyāz ‘ Aşḫi Ḥudāya

485

Velehu Eyden

Fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ehl-i keyfe baḫşeder zevḫ u şafādur enfiye
Def’ -i ḡam itmekde bir başḫa edādur enfiye

2 Çün ‘ aleyküm bi’l-su‘ ūduñ sırrına mahzar olup
İttiba‘ -ı sūnnet ḫayru’l-vefādur enfiye

3 Kaşd-ı ma‘ nā-yı luḡat itdüm ḫoca daḫl eyleme
Başḫ-ı te’vīle ḫaḫiḫatde revādur enfiye

4 Gūyiyā ṭabḫāne-i ḫikmetdür a‘ la ḫutlusı
Ḥayli derde şübhesiz ‘ ayn-ı devādur enfiye

5 Derd-i çeşmi ḫaldurur ḡāhice kuḫl eyler ise
Dīde-i ma‘ lūla bī-şek pūr-cilādur enfiye

6 Yok Ḥıṭā Çin ü Ḥuten miskūñden a‘ lā dir isem
Bu mazarratdan biri dense sezādur enfiye

7 Bū-yı misk muḫtil Ḥicāz’da ger olursa yevm-i ḫār
Nef’ -i ‘ āmdur öyle bir yirde becādur enfiye

8 Böyle bir nef’ iyedür başdan şudā’ -ı def’ ider
İbtılā-yı nezleye ḫayru’l-devādur enfiye

9 El şunar bāy u gedā reddeylemez ḫiç buḫli yok
Böyle bir şāḫib-keremkān-ı sehādur enfiye

10 İki üç esved ḡulāmı mende le mālīk olup
Ḥizmetūñde ber-devam şanki paşadur enfiye

11 Sofra-i cūdın cihāna bezl eder itmez dırīḡ
Şan müşirān-ı zaman şāḫib-i ‘ atādur enfiye

12 Başla benderden gelür Hindde ḫanı a‘ lāsı var
Ba‘ d-ez-īn şeh-i Ḥalepde kimyādur enfiye

⁴⁸⁵ YK 226a HM 271a TA 242b

^{9a} reddeylemez: reddetmez HM 271b

- 13 Vardur envā‘ -ı keşiri bed-i Frengistanda
Mü’mine cā’iz degül çekmek haṭādur enfiye
- 14 Ğarbda icād eylemişler derd-i ser icād eder
Çekmesi lāyık degül ‘ ayn-ı ezādur enfiye
- 15 Luṭerun eşşek bokıyla terbiye itmiş şatar
Mısr içinde yapılan bed-bū fenādur enfiye
- 16 Enfiye sultānidur Hākka Halepde yapılan
Ķo mücevher ḳuṭu içre çek nihādur enfiye
- 17 Rū-yı zerdi şan Hābeş maḥbūbı bū-yı ‘ anberi
Mübtelāya şöyle bil kim dilrubādur enfiye
- 18 Dā’imā maḥbūb-veş ḳoyuñda gezmek şānidur
Böyle bir maḥbūl-şāhib-ibtilādur enfiye
- 19 Ehl-i ‘ ilmi ḥ‘ab-ı ğafletden eder bu intibāh
Dest-gīr-i ‘ ālimān u atḳıyādur enfiye
- 20 Hürmetine bir eḥad zāhib degül ber-ittifāk
Ķayrılar gibi degül şānı ‘ ālādur enfiye
- 21 Ķayrıdan ehven direm teslīm olur inşāf eden
Ķıll u ğışş u sekri yokdur ebr-i devādur enfiye
- 22 Söylerem ba‘ zı kesān ḥaḳḳuñda var bir ḥikmeti
Anlara bī-iştibāh dād-ı Hudādur enfiye
- 23 Bu zamanuñ aĝniyāsuñdan hele ekremdür o
Erteye ḳoymaz zekātın aĝniyādur enfiye
- 24 Paşa vü begden daḥi efḍal desem vardur yeri
‘ Āleme ihsānı mebzūl bir gedādur enfiye
- 25 Bu ḳadar medḥe sezā olmazdı maḳşūduñ nedür
‘ Aşḳiyā sen de bilürsin bir belādur enfiye

486

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dilberüm ĝonce-dehan olsun direm meşreb bu ya
Ķāmeti serv-i revān olsun direm meşreb bu ya

⁴⁸⁶ YK 226a HM 272a TA 243a

- 2 Surḥ u sebz ü nev-be-nev cāme giyüp gelse o yār
Şanki ṭāvūs-ı cinān olsun direm meşreb bu ya
- 3 Sāgar-ı la' l-i lebin şundukça gāhi ağzuma
Bu şarābum erġuvan olsun direm meşreb bu ya
- 4 Rū-be-rū müjgān-ı tīrin sīneme atsun direm
Lāle-veş daġ-ı nihan olsun direm meşreb bu ya
- 5 Ḥam-be-ḥam kāküllerin gerdāna dökmiş elde cām
Bendeñe sāḳī eman olsun direm meşreb bu ya
- 6 Maḥfi sermest olmaḳ isterem cihanda yārla
Tek mekānum lā-mekān olsun direm meşreb bu ya
- 7 Din virdüm ' Aşḳiyā ol ḳaṭre-i mey-nāba kim
Mey-furūşān-ı ḥübān olsun direm meşreb bu ya

487

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Göñül bir dilber ister şimdi dil tenhā kedersizce
Şafā billah gelse ḥāneye yek şeb ḥabersizce
- 2 Hemān teşrīf-i taḳdīm eylesün bī-bāk ol cānān
Cemāl-i şem' -i bedri bezme gelsün tek fersizce
- 3 Ḳıyāmet ḳadd ü ḳāmet sāde olsun pür-ḳabalardan
Der-āġuş eyleseydim mū-miyānın ben kemersizce
- 4 Ser-ā-pā gül gül itseydüm vücūd-ı sīm-endāmın
Öperken sen gibi ḳānitme kim ' aşıḳ-ı hünersizce
- 5 Gedādur ' Aşḳī-i divāne ḳāni' bir civan ister
Çekerdi sīneye her şeb o yāri sīm ü zersizce

488

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Çeken renc-i kadem ' ıyd-ı şafāda
Bulur ecrin fenā-ender-fenāda

⁴⁸⁷ YK 227a HM 272a TA 243b

⁴⁸⁸ YK 227a HM 272b TA 243b

2 Dil-i ğam-gîni mesrûr eyleyen zât
Hudâ vaşlıyla şād itsün bekāda

3 Sefer-ender vaţan edhem-ţabi‘ at
Naţar ender kadem bāb-ı rızāda

4 Göre ‘ıyd-ı vişāli bezm-i Hākda
Ola dāhıl o gün āl-i ‘abāda

5 Baña raĥat mı var zındık elüñden
Siperdür sīnemüz tīr-i kazağa

6 Hārīm-i mahrem-i esrār olanlar
Ki dā’im mūmtehendür pūr-belāda

7 Bu bezm-i vaĥdetümde lima‘ allah
‘Acāyib dest-i hādi şundi bāda

8 Naşibin aldı gitdi Hākdan ol zāt
Şefi‘ ola Hābīb-i Muştafāda

9 Ğarib-i bī-kesüñ da‘ vāsı ‘Aşķī
Yārın icrā olur bezm-i Hudāda

489

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Niçün mecnūn-ı ‘aşķ olduñ be-şūfī bu cefālarla
Şofā-yı ĥātıruñ yok mı bu nāzı dilrubālarla

2 ‘Acep bir gördüğün var mı o yāri reh-güzār üzre
Selām-ı Hākķa nā’il olmadıñ mı merĥabalarla

3 Serīr-i salţanatda nīm-nigāha nā’il olduñ mu
Zaĥım-nāk olduñ mı yeter çeşm-i hoş-edālarla

4 ‘Arak-rīz olmadıñ mı rū-be-rū geldikde cānāna
O yāra ‘arz-ı ĥal itdün mi ‘aşık çok bükālarla

5 Taĥammül şişesin kırdıñ mı zāhid rāh-ı ‘aşķ içre
Der-āĝuş itmedün mi yāri bir zevķ u şafālarla

6 Yāruñ ‘ıyd-ı vişālünde ki kurban olduĝun var mı
Der-i luţfuñda kanlar saçmadıñ mı şad-nevālarla

⁴⁸⁹ YK 227b HM 272b TA 244a

7 Ne çekdiñ rāh-ı ‘aşk içre şafā-yı terkden ğayrı
‘Acep ‘Aşkī gibi yār oldıñuz mı biñ belālarla

490

Velehu Eyden

Müstef’ ilün müstef’ ilün fā’ ilün
- - + - / - - + - / - + -

- 1 Zikrūñle devrān şulṭānum Allah
İtmekde yārān şulṭānum Allah
- 2 ‘Aşkuñla yandur meynāba qandur
Mestem uyandur şulṭānum Allah
- 3 Cürm ü günāhum çokdur Allah
Sensin penāhum şulṭānum Allah
- 4 Zikr-i hevesde rūḥum kafesde
Her bir nefesde şulṭānum Allah
- 5 Ref’ it celālī ey zü’l-celālī
Göster cemālī şulṭānum Allah
- 6 Luṭf u keremden kırtar bedenden
Ayırma senden şulṭānum Allah

491

Velehu Eyden

Müstef’ ilün müstef’ ilün
- - + - / - - + -

- 1 ‘Aşkuñla yandım elḥamdülillah
Kana boyandım elḥamdülillah
- 2 ‘Aşkuñ şafādur derde devādur
Ḥükm-i kazādur elḥamdülillah
- 3 Düzāh celālī cennet cemālī
Bildüm bu ḥālī elḥamdülillah
- 4 Gel bāde-nüşān olma perişān
Sāki-i subḥān elḥamdülillah
- 5 Nüşem şarābı ḥordem kebābı
Feth oldu bābı elḥamdülillah

⁴⁹⁰ YK 227a HM 283a TA 244a

⁴⁹¹ YK 227b HM 273a TA 239b

6 Mestāne oldum ihsāna taldım
Yezdānı buldum elḥamdülillah

7 Bezm-i Hudāda ‘ Aşķī şafāda
Kaldım burada elḥamdülillah

492

Velehu Eyden

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Ser-āgāz üzre dilber söyle ḥālūñ aşikār üzre
Ḥūn-aşām itdi gitmek ‘ arz-ı ḥāl it şehriyār üzre

2 Zebānuñ şaķ edüp giryān ile ey ḥāme nuṭķ eyle
Varaķ şahrāsına eşk-i gamuñ cāna nişār üzre

3 Uzatma bu maķamda nağmeñüz çün bu silk olsun
Bu nā-yı nālesinūñ dökülsün musikār üzre

4 Şerem-nāk olma bir bir keşf-i rāz it muzmer-i ḳalbūñ
Şayılmaz zümre-i ‘ aşik o kimse olsa ‘ār üzre

5 Felek nāmus u ‘ārum şişesin biñ pāre kılmışdur
Bu seng-i cevri hiç eksik degüldür dil-fikār üzre

6 Siper kıldı beni türlü belāya cebr ile zālīm
Derūnum tiğ-ı ğamla şerḥa şerḥa dāğdar üzre

7 Libās-ı nev-be-nevle zāhirüm gördükde söylerler
‘ Acep hoş ḥāle nā’ildür şalınur iftiḥār üzre

8 Demezler şem‘-veş sūzan olur her bezm-i cānānda
Ziyā ferdür şadā virmez vücūdum maḥv-ı zār üzre

9 Benüm ḥālüm eger şorsañ bu ḥalk-ı ‘āleme bir bir
Ḳamu dirler ne vardur ehl-i mesned i‘tibār üzre

10 Dimezler sāķī-i gerdün aña her dem neler eyler
Şunup bir cur‘a-i zehri o miskīn bī-ḳarar üzre

11 Kesildi dūd-ı efğanuñ belā mı oldu yārānuñ
Göñül murğ-ı semender-veş mekānuñ şimdi nār üzre

12 Kesilmez ta‘ ne daşı şanki bārān-ı belā-āsā
Bu ‘ālemde selāmet ister iseñ der-kenār üzre

⁴⁹² YK 228a HM 273b TA 239b

13 Meded senden baña ancak eman yā Rab yā Rab
Bu ‘Aşkī bāb-ı lutfuñda ilāhi intizar üzre

493

Mirāndan bir zāta velādet tarihi taqdim itmiş olup ol daḥi cā’ize
olarak bir zer iḥsan idüp ba‘d-müddet geri taleb itmiş olduḡuñda
cā’izesiyle berāber bu ḡazel irsāl olunmışdur

Mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ādem geçinür ba‘zlar insan arasında
‘Ārif geçinür meclis-i irfan arasında
- 2 ‘Unvān-ı tekebbür ederek cūd u seḥāda
Hem-ser geçinür mīr ü müşirān arasında
- 3 Alış veriş ancak denilür bey‘ u řirāda
Fehm eylemedüñ şorsana yārān arasında
- 4 İḥsān diyü ‘atā idüben řoñradan almak
Boķ mı yenilür böylece iḥsan arasında
- 5 Na‘t-ı keremüñ ḡüş edicek rakşa gelürdi
Göt virme gibi řā‘ire külḥan arasında
- 6 Çok görmiş idüñ nīķ ü bedin çarḥ-ı sipihrüñ
Bir böyle deni gördi mi mīran arasında

494

Velehu Eyden

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 şabr-ı cevruñe ḡüzel kalmadı tāķat bende
Raḥm kıl sevdiceḡüm ḥālūme bir kez sen de
- 2 Kavs-i ebrūnı çatup nīm-nigāḥ eyleme bes
Tīr-i müjḡānuñ ile kalmadı bir yer tende
- 3 Baña Loķman Hekim olsa devā eyleyemez
Kandadur merhem-i la‘lūñ bey efendim ķanda
- 4 Eylemişken yoluña cān u seri cümle fedā
Beni giryan edüp aḡyārı kılarıñ ḥande

⁴⁹³ YK 228b TA 245a

⁴⁹⁴ YK 228b HM 274a TA 245b

5 Nice biñ türlü naşıhatlar ederdiñ ‘Aşkî
Gelmedi n’eyleyeyim âh o zâlim pende

495

Velehu Eyden

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Elimüz naḥl-i ümîde erer inşâallah
Dilimüz bâğ-ı vişâle girer inşâallah
- 2 Teşne-i ‘aşk-ı felek yâr ile devr itdi ise
Lebimüz la‘l-i şarâbın şorar inşâallah
- 3 Câm-ı nâ-fercâmını zehr ile pür şundi felek
Anı bir seng-i şafâ kim qarar inşâallah
- 4 Hâmemi mû-yı sitem şöyle ki lâl itmiş idi
Bir kıllı kırka bu fikrim yarar inşâallah
- 5 Ederem yâr içün agyârla biñ ceng [ü] cidâl
Aluben sine-i ‘Aşkîyi çeker inşâallah

496

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sâgar-ı qalbüm pür olmuş dilberâ hûn-âb ile
Hâk-i küyüñdur ḥarâb olsun bütün seyl-âb ile
- 2 Hâl-i hicrânum beyân itsem yanar sūzişle dil
Ebsem olsam rahma gelmez sevdüğüm yâ Rab ile
- 3 Şöyle giryân olmuşam ben cılve-gâh-ı yârda
Doldı güyâ reh-güzârı lü’lü-i nâ-yâb ile
- 4 Nevk-i mihrüñ tîr-i ğamzeñ qaddümi yâ eyleyüp
Kesdi ey dil-cû görüşmekden bizi aḥbâb ile
- 5 ‘Aşkî ümmîd-i vişâl itme şeb-i deycürda
Âfîtabuñ cem‘i mümkün mi eyâ mehtâb ile

⁴⁹⁵ YK 228b HM 274a TA 245b

⁴⁹⁶ YK 229a HM 274a TA 245b

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Pā uzatmış el-aman ruḥ üzre ol zülf-i siyāh
 'Ālemi zulmetde koydı cā'e yevmü'l-intibāh
- 2 Şems-i mağribde ṭulū' itmekde midür ya nedür
 Der-deri tövbe bizen dest ü be-güy pādīşah
- 3 Geçdi 'ömrüm ney ü mey maḥbūbla geldim saña
 Mağfīret ümmīd dāred bende-mücrim pür-günah
- 4 Zülf-i ejder 'aşk-ı zencirümle olsa der-kenar
 Götürüp ruḥ mat olur şāh-ı ümmīdüm āh vāh
- 5 Kim şehīd-i 'aşk olur buldı ḥayāt-ı cāvidān
 'Aşkī kām almaḳ dilerseñ 'aşka vir cān al ilāh

Medine'den Mekke-i Mükەرreme'ye Vuşülünde Güyā
 Olunmışdur

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Baş açık yalın ayak divāne geldim yā ilāh
 Ağlayarak Ka'be-i Raḥmana geldim yā ilāh
- 2 Şarf-ı tedbīrüm degül taḳdirün oldu sā'ikem
 İşte bu ümmīdle giryāna geldim yā ilāh
- 3 Da'vetüñdür ben icābet eyledim dergāhuña
 Sen 'ināyet eyle ben mihmana geldim yā ilāh
- 4 Var mıdur bāb-ı diğer yüz sürmege göster baña
 Bu muḥaldür raḥm kıl pūyāna geldüm yā ilāh
- 5 Ben Ḥabīb'ün ravzasuñdan ḳaşd idüp dergāhuñı
 Ber-murād olmaḳ için sultāna geldüm yā ilāh
- 6 Lāyıkumca istemem senden kerem müznib ḳulam
 Şānuña şāyān olan iḥsāna geldi yā ilāh

⁴⁹⁷ YK 229a HM 274b TA 246a

⁴⁹⁸ YK 229a HM 274b TA 246a

- 7 Hakk-ı cîrâna ri'âyât yok mı câr-ı Ahmedem
Ben Habîbüñden saña şükrâna geldim yâ ilâh
- 8 Mazhar-ı ihsân oldum sâyesinde bî-şumar
Hakk Te'âlasıñ 'uluvv-i şâna geldim yâ ilâh
- 9 'Aşkî-i dermânde fikende haste bâb-ı Ka'bede
Derdliyam gayetde ben dermâna geldim yâ ilâh

499

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Gedâ ister der-i cûduñda ihsân yâ Resûlallah
Durur râhı degüldür gayra alan yâ Resûlallah
- 2 Seg-i dergâhuñuz yek üstüñ'âna kâni' vü râzı
Anı şâyeste kıl ihsâna hayran yâ Resûlallah
- 3 Degül dünyâda deryûze olur uhrada her câda
Diler senden 'ağa nâçâr her an yâ Resûlallah
- 4 Senüñ dergâhdan gayrı diger dergâha el açsun
Degül şan-ı kuluñ ey şâh-ı sultân yâ Resûlallah
- 5 Senüñ sâyeñdedür 'izz-i vaqârı ñ günehkârüñ
Senüñ youñda şıdık ile virür can yâ Resûlallah
- 6 Diger câya haţâ eşk ü sirişkin eylesün rizân
Şular dergâh-ı hâküñ dide-giryân yâ Resûlallah
- 7 'Akl kalâsını sük-ı sivâda 'Aşkî terk itdi
Dili tâlân kıldı ceşş-i hicrân yâ Resûlallah

500

Velehu Eyden

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Yeñî başdan düşmişem derd ü belâ vü miñnete
Atdı 'işyânum beni bâğ-ı cinândan ğurbete
- 2 Cennet-i 'alâdan efdal çıkdıgum cennet benüm
Âdem-i şâni olup düşdüm firâk u hicrete

499 YK 229a HM 275a

500 YK 229a HM 275a

- 3 Hâzret-i Âdem gibi dir idüm zâlemna şubh u şâm
‘Afvider Hâk’dan ümidüm lâıık eyler vuşlata
- 4 Merķad-i pāk-i Muḥammed bihter ez-‘arş-ı ‘alā
Hāniş olmam ger yemin içsem ki girdim cennete
- 5 Ravza-i bağ-ı cinānuñ ‘aksidür cümle cinān
Maķdem-i Aḥmedle nā’il oldı cennet zīnete
- 6 Cibril-i çarub-ger dergāhuña faḥr eylesün
Ġāşiye-dār oldı İsrāfil erişdi ḥizmete
- 7 Hep melā’ik rūz u şeb eyler ṭavaf ravzasın
Kıble-gāh-ı ‘ārifāndur yüz sürerler Hâzrete
- 8 Zāt-ı pāk-i şāh-ı vaḥdet baḥr-ı ‘irfan-ı ledun
Enbiyā vü evliyā muḥtāc āña baķ devlete
- 9 Herkesi cūd u kerem iḥsān ile ḥoşnūd eder
Dest-res olmaz kıyas itme bu ‘āşi ümmete
- 10 Yūsufumdan ayrı düşdüm ben de bir Ya‘ḳup mıyam
Çāk-i dāmen itmeden yandım bu nār-ı firķate
- 11 Kālb ber-āteş iki tāb-āver olsun mı gönül
Mekke vü hem de Medīne yanmışam bu ḥasrete
- 12 Raḥmetüñden diyü mel‘ün ḥişşe-mendüñdür senüñ
Bu ne ‘işyandur ki itdüm lâıık olmaz raḥmete
- 13 Keşret-i ‘işyāna bādı dergehe deryūzelik
Sā’ilem ‘afvit nazar itme bu cürm-i keşrete
- 14 Cennete giren girer mi ey efendim dūzaḥa
Ravzada vafırsene nā’il iken pür-ni‘mete
- 15 Hāme-i ‘afvuñla maḥv it levḥ-i ‘isyānum benüm
Çek beni sāyeñde gel evvel erişdür ḥürmete
- 16 Yā Resūlullah ağısnī yā Ḥabībullah meded
Kālmadı elde aradım n’eylesem bu ḥayrete
- 17 ‘Aşķiyā eyle şalāt ile selāmı dem-be-dem
Rūḥ-ı pāk-i Muşṭafaya muntazır ol kıymete
- 18 Eyle tefvīz-i umūr ol Hâzret-i Ḥallāķa sen
Gör ne vech ile seni mesrūr eder baķ ḳudrete

4^b Hāniş: Metinde sin (س) ile yazılmış. Doğrusu ş (ث) iledir.

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Dest-āvizem cenāb-ı Hāzrete 'özü-i günāh
 İn metā' um genc-i tū hergiz ne-yāyed yā ilah
- 2 Fi' l-i nā-meşrū' -rā gümkerde şod' ömr-i 'azīz
 Şad sefid-i riş-i-men der-dil siyah-ender-siyah
- 3 Nefs ü şeytan u hevā-ra rāh-ı men zed yā Kerīm
 Āh natüvānum muķābil mī-şevem būdem tebāh
- 4 Kāsr-ı dil virān şod yā Rab nazar-gāh-ı bu tū-būd
 Yek nazar ferma be-cāh-ı Muştāfa an 'ālī-cāh
- 5 Reft rüz u şeb be-' işyān şest sāl-i şerm-āverem
 Kāle-i 'ömr-i girān-māye be-ğaflet şod tebāh
- 6 Raḥmet it behr-i günehkār āmede dārem ümīd
 Mağfīret ḥ'āhem bedih dil-rā be-' aşk-et intibāh
- 7 Nām-ı ḡaffaru'l-zünūbet dīdem u kerdem zünūb
 Şan-ı Allah 'afv u iḥsān şān-ı bende pür-günah
- 8 Sākī-i ḡamr-ı ledunnī Hāzret-i Aḡmed şefī'
 Men ne tersem yek şefī' ü yek ḡafūr-ı pādīşāh
- 9 Kīst 'Aşkī yek za' ifest ü kavī-est zū'l-cidāl
 Nā-tuvānam 'afv kün ber-ḡāl-i men fermā-nigāh

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şemsden enver-cemālī mażhar-ı şun' -ı ilah
 Ḥüsnüñ efḡal olduḡıçün didiler çün bedr-i māh
- 2 Aḡsen-i takvīm ḡadüñ Sidre tūbādan şehā
 Şun' -ı Mevlā mihr-i ḡüsnüñden münevver kār-gāh
- 3 Hāḡ tecellī-i irādet kıldı evvel vechüñe
 Oldı mir'āt-ı Ḥudā ol fıṡrat-ı ḡudret-nigāh

⁵⁰¹ YK 230a HM 261b

⁵⁰² YK 230b HM 276a

- 4 Hilkatüñ ‘ ayn-ı muhabbetden olupdur ey Habib
Zātuña levlāk-ı Hākdan geldi bu ma‘ nā güvāh
- 5 Evvel āhir hep muhabbetden daḡi mebd-i ma‘ ād
Evvel āhir gerçi yokdur evrāda bī-iṣtibāh
- 6 Ādeme ta‘ lim-i esmā eyleyen sensin ki hest
Hep senüñçüñ Kible Ādem oldı vechüñ Kible-gāh
- 7 Men reānī ez-muhabbet söyledi Mevlā saña
Gördi şol dem bende iken zāt-ı pāke oldı şāh
- 8 Şer‘ üñ oldı ḡaş-ı Hākka bir sırāt-ı mustakīm
Kūy-ı vaşl-ı yārına hiç var mı böyle şāh-rāh
- 9 Eyledüñ Mi‘ rāc-ı Hākki görmege bī-keyf ü kem
‘ Arş u kürsī Sidreden bālā göründi bār-gāh
- 10 Raḡmeten li’l -‘ ālemin olduñ Şefi‘ ü’l-müznibīn
Zāt-ı pāküñden diger bir kes bu yoldan Hāk-ı ne-ḡāh
- 11 ‘ Aşķi-i bī-çārenüñ sensin ümīdi dü-cihan
Kıl şefa‘ at ḡatıra gelsün bu müznib ḡaşr-gāh

503

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - /+ - - - /+ - -

- 1 Vişālūñe yüzden ben bulam rah
Ṭavaf edem dili çün Ka‘ betullah
- 2 Olam dilden be-vechullah nāzır
O yüzden görmek oldı baña dil-ḡāh
- 3 Bulam andan beḡā ba‘ dü’l-fenāyı
Maḡvdan olayım işbāta āgāh
- 4 Ne vech ile olur bī-çünī görmek
Gehī bende şıfat olmaḡda geh şāh
- 5 Bu varlıḡdan ‘ acep yokluḡ naşıldur
Gehī ḡurşīd görünür gāh bī-gāh
- 6 Ḥalil-āsā meh ü mihr ü nūcumdan
Çevirdim yüz heman rūyı bedr-gāh

⁵⁰³ YK 230a HM 276a

- 7 Görüp vechüñ göremem kendi vechüm
Ki şirkdür anı görmeklik zî-işbâh
- 8 Baña bensiz göründi ben Hâilem
Baña bî-hodlîğumdan oldu hem-râh
- 9 Belî hayrân u bî-hod olmayanlar
O sa‘yında olurlar cümle gümrâh
- 10 Benümçün ‘aql u idrâk oldu sevdâ
Hayâl-i yârdur râhum zebî râh
- 11 Tecellîden göründi zıbgatullah
Güneş-veş tâbişi dîdemde çün mâh
- 12 Bu sırdan fehm eden gel itme gil fâş
Şemis-veş şâhı fark itmez der-espâh
- 13 Necât ister iseñ gel diñle bendeñ
Dirâz itme kelâmı eyle kütâh
- 14 Niçün iskât-ı fem itmez bu ‘Aşkî
Ki âh serd olur zâhir dir eyvâh
- 15 Rücû‘ itdüm şıgındum Muştafâ’ya
Nigâh-dâran-ı mücrim itmez ikrâh
- 16 Naẓîri yok kerîm ü hem ra’ûfdur
O kân-ı merhamet vallah billah
- 17 Tufeylidür cemi‘-i enbiyâlar
Olupdur sâyesi rahmet penâgâh

504

Velehu Eyden

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Beñzedür i‘ tâb-ı yârı ehl-i diller Ka‘beye
Başlamazdan evvel ol İbrâhim-âzer Ka‘beye
- 2 ‘Āşık iseñ sür yüzüñ ol hâk-i misk ü ‘anbere
Hâcdan şor çok sürerler sîmle zer Ka‘beye
- 3 Secde-gâha taş atmış diyü bühtân itdiler
Taş atarlardan olam her yıl birâder Ka‘beye

⁵⁰⁴ YK 231a HM 276b

- 4 İkimizüñ ictima‘ ı pek muḥal ü cā bā‘ id
Çün hümā inmez zemān ḵonmaz kebūter Ka‘ beye
- 5 Ḳapuña gelmekle aḡyār faḥr edermiş ‘āşıḳa
Ḥacı olmaz gitmek ile her sene ḥar Ka‘ beye
- 6 Sāḡar-ı göñlüm ūikest itmek dilermiş bed-raḳīb
Ḳaşd ḵılmış böyle bir zındıḳ-ı kāfir Ka‘ beye
- 7 Gel mücerred ol sivādan ‘aşḳ ile iḥrāma gir
Zemzem-i eṣki döküp gel ‘Aṣḳī-veṣ bir Ka‘ beye

505

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Naḳṣ-ı ḥüsnüñ göz ederdi terci‘ -i naḳḳaṣ üstüne
Bir ḡazel söyle güzel dilberce göz ḵaṣ üstüne
- 2 Zülf ü ḥadde emr edüp gelsün şarılun söylesün
Her ne fermānuñ olursa dilberüm baş üstüne
- 3 Yalıñız bir ben çekerdim yāy-ı ‘aşḳuñ dilberüm
Oldılar bī-ḥad gelüp yoldaṣ yoldaṣ üstüne
- 4 Seng dilden hiç vefā ümmīdi olmaz sevdüğüm
Eṣk-i çeṣmümden çemenler bitdi gör ṫaṣ üstüne
- 5 Yār yārān ḥānmānum terk edüp geldim saña
Eyledim taḳdīm-i ‘aşḳuñ cān u ḵardaṣ üstüne
- 6 Tārik-i şavm u şalāt olmuş demişler mey içer
Var ise vizr-i günāhı Ḥacı Bekdāṣ üstüne
- 7 Reh-güzār-ı ‘āşıḳa geldikçe dāmen-çīde ol
Gözyaşıdur gelmesün ḥavfum etek baş üstüne
- 8 Ḥüsnüñe maḡrūr olup çekme nedāmet ‘aḳıbet
Ḥaṫṫuñı gördükde dirsiñ kāṣ ki kāṣ üstüne
- 9 Degmesün bed-göz saña diyü bu ‘Aṣḳī dün gice
Ḥırz içün iḥlāṣ yazup bir dāne ḥaṣ ḥaṣ üstüne

⁵⁰⁵ YK 231b HM 277a

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Efendim 'āşıkam dirmiş 'adūlar bende divāne
Siyāset hükmin icrā it getürcek sende divāne
- 2 Mülāzım dergeh-i cennet-nişānı rüz u şeb Kıtmır
Bir üstüh'āna kāni' oldı bu efkende divāne
- 3 Yüzün gördüm tebessüm eyledim olmuş kabaḥat bu
Dem-ā-dem girye itsün olmasın mı ḥande divāne
- 4 Eger 'aşk ehline 'aql u hüner 'ayb ise ey zāhid
Ne sende var ne bende gūş kıl bu pende divāne
- 5 Baña divānelik isnād ederseñ saña yazıklar
Senün benüm müristanda girer pā-bende divāne
- 6 Vişāl-i bağ-ı yāra girmek ister bülbül-i nālān
Gül-i nevreste senden olmuş o şermende divāne
- 7 Hılāl-i ḥüsnüñi aybaşı olduğça kuluñ 'Aşķi
Teyemmün kaşd edüp görmek diler ḥorsende divāne

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Zülfüne lāyık mıdur ḥalka perişānlık ede
Kara yüzlü Mışr-ı ḥüsne şimdi sultānlık ede
- 2 Ḥüsnüne firifte olma ey güzel fāni cihan
Vaḳt olur bir mürcağız belki Süleymanlık ede
- 3 Kan ile oynar gözün gördüm felekde ālını
Rind-i 'aşka ḥışm edip lāyık mıdır kanlık ede
- 4 Bu ḥamiyyet neden pīr-i ḥarābātum saña
Muḥtesib lāyık mı men'-i meyde oğlanlık ede

⁵⁰⁶ YK 231b HM 277b

⁵⁰⁷ YK 232a HM 277b

- 5 Cennet-i kūyuñda Kıtımır olmağa h̃āhişgerem
Havfum oldur kim gelüp ağıyār şeytanlık ede
- 6 Gayrlar bilmez mizāc-ı devletüñ bendeñ gibi
Şāyed ol nā-puhteler bezmüñde hayvanlık ede
- 7 Derd-i ‘ aşkuñ hayl-i dem bī-māriyam bilmez tabib
Şerbet-i la‘ lüñ efendim belki dermanlık ide
- 8 Duymışam germāyesinle gitmek istermiş raķīb
E’l-ḥazer olma berāber belki külhanlık ede
- 9 Dūd-ı āhum sāye-bān olsun saña seyrāna çık
Toz yuturmaķçün yoluñda dīde bārānlık ede
- 10 Ejder-i zūlfüñ nihan it ‘ aşık-ı dil-ḥasteden
Bī-ḥaber bī-ḫāregāna belki şiranlık ede
- 11 Būlbüle söz mi düşer gülşende efgān eyleye
‘ Aşķī ol bāğ-ı çemende şükr-efşānlık ede

508

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Mevleviyüz başımızda hayli ra‘ na bu külāh
Tāc-ı şāhāne gibi ğayetde ‘ alā bu külāh
- 2 Kısve-i ehl-i ṭarīķde cümleñüñ mümtāzıdır
Gör müşārün-bi’l-benān olmışdo yektā bu külāh
- 3 Mazhar-ı ism-i hüviyyet sāde dildür ney gibi
Pek tehī şanma anı bir sırr-ı Mevlā bu külāh
- 4 Dād-ı Ḥaķdur Ḥazret-i Monla Celaleddine bu
Anunçün ḥaşre dek bābuñda ibķa bu külāh
- 5 Bid‘ at-ı maḥz oldıĝıçün h̃aceler kavuķların
Atdılar pāyāna başda ķaldı ḥaķķa bu külāh
- 6 Eyleyüp nispet İmam-ı ‘ azāma ḥāşā yalan
Bid‘ at iş zāhir degül andan ki gūyā bu külāh

⁵⁰⁸ YK 232a HM 278a

- 7 Sırr-ı **سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى** mazharı
Görmüş idi leyle-i İsrâda Tâhâ bu külah
- 8 Şüphesiz ism-i celâl ile cemâlün mazharı
Pâdşâh u hem gedâya lutf-bünmâ bu külah
- 9 Sâlikân seyr-i sülûk-ı tavrışenden ahz eder
Rütbe-i temkîne eyler başda imâ bu külah
- 10 Haşre dek başda gezer dest-i teṭâvül den emîn
Fehm kılmâ' nâyı zâhid gör ne ma' na bu külah
- 11 Nesl-i pâk Hâzret-i Şiddık-ı şâhib-i meşnevi
Dest-âvizi olup 'uşşâka vâlâ bu külah
- 12 'Arşa istihkâm viren ancak külâh-ı Mevlevî
Sen ne zannetdiñ be zâhid sırr-ı levlâ bu külâh
- 13 Lima' allah lâmıdur kâf-ı kerâmet kıadd elif
Hâ hüviyyetden urur dem gör ki ḥâlâ bu külâh
- 14 Lânüsellim dir iseñ işbât-ı da' vâ eylerem
Hep ḥadiş ile edem irâd-ı da' vâ bu külâh
- 15 Terk-i terk itmiş fenâda ol beḳâ billah ile
Sâde dil târik olup dünya vü 'uḳbâ bu külâh
- 16 İns ü cinnün mürşidi 'ilm-i müsellemler pîr-i mâ
Giydügi ol zât-ı pâküñ diñle şeydâ bu külâh
- 17 Kâf-ı ḳurba lâne itmiş ḡayrıdan vârestedür
Yok nazîri çarḥ-ı 'âlemde çü 'anḳâ bu külâh
- 18 Vâkıf-ı esrâr oldı 'Aşḳî giydi başına
Haşre dek vird-i zebânum oldı güyâ bu külâh

509

Der -Na' t-ı Sikke-i Hâzret-i Mevlâna Ḳuddesu Sırrahu'l- 'ala

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Şüfi daḡl itme bezm-i sırr-ı Ḥudâ sikkemüze
Ḳalb-i târike viren nûr-ı ziyâ sikkemüze

7^a 17 İsrâ 1. Âyet: “Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir.”

⁵⁰⁹ YK 232b HM 278b

- 2 Reh-i ‘aşk içre girüp tempe yiyüp şabr ederek
Nice biñ türlü olup cevri ü cefâ sikkemüze
- 3 Püte-i germāya girmiş kâl edüp nâr-ı sitem
Bir sebike gibi gel bâk kimyâ sikkemüze
- 4 Mâhi-veş zâtuña Hâk âhen-i memnû‘ etmiş
Gelmedi süzen ile nîş-i ‘ana sikkemüze
- 5 Şarışın oldığı ‘uşşâka imam olduğına
Minber-i ‘aşkda yandı hûteba sikkemüze
- 6 Hükm eder zâhir ü bâtın şüretâ gerçi nemed
Bendedür cümle ğani şâh u gedâ sikkemüze
- 7 Feyz-i envâr-ı ilâhî ile dol şanma tehî
Yer bulunmaz girmek ister mäsivâ sikkemüze
- 8 Sin siyâdet kâf kerâmet hâ hüviyyet remzidür
Seyyid-i ehl-i kerem diyene becâ sikkemüze
- 9 Vahdet-i muṭlaḳa maḫhar bu revîş bu görünüş
Heybet-i sırr-ı eḫad virdi Hudâsına sikkemüze
- 10 Bâb-ı iḫsânı küşâde reddolunmaz bir eḫad
İns ü cin muḫtâcdü ḫâcet-revâ sikkemüze
- 11 Menba‘ -kân-ı kerâmet dir iseñ işte budur
Kör olursun daḫl ederseñ va‘ izâ sikkemüze
- 12 Sikkenüñ kâfı gibi ḳaddi bu gülsün münkirüñ
Sîn bir erre ola deme ḫaṭa sikkemüze
- 13 Aṭma nâ-ḫaḳ yere kendüñ siper olma zâhid
Ḳarşu gelme yürü var tîr-i ḳazâ sikkemüze
- 14 Çeşm-i Hâk-bîn ile baḳ tâ göresin sırrını sen
‘İtikâd eyle gelüp nûr u ziyâ sikkemüze
- 15 Sâġar-ı vahdete beñzer dolu serşâr-ı hüdâ
Câm-ı ‘aşkı nûş idüp it iḳtidâ sikkemüze
- 16 Ola gör mest-i Hudâ ‘aşk ile divâne olup
Eyle ta‘ zîme revâ câm-ı şafâ sikkemüze
- 17 Hücet işbât ederek Hâḳḳı ben işbât itdüm
Bir kitap eyledi te’lif ‘Aşkiyâ sikkemüze

Der-Na‘ t-ı Mekke-i Mükerrerme Şerefallahu Te‘ ala

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Maşka‘-ı re’s-i Resūl-i Muştafa bu Mekkede
Maṭla‘ -ı şems-i nübüvvet ibtidā bu Mekkede
- 2 Beyt-i Raḥmānı binā itdi Ḥalil-i bā-emr-i Ḥaḳ
Ba‘ dehu itmām-ı fe’zin ol nidā bu Mekkede
- 3 Maẓhar-ı sırr-ı tecellī oldı bu ‘āli-maḳam
‘ Abd-ı ḥāşına zuhūr eyler fenā bu Mekkede
- 4 Zātına çün kāim olmuşdur zihi bu secde-gāh
İns ü cin eyler teveccüh mehlikā bu Mekkede
- 5 Hem yeminullāh denilmiş ḥacer Es‘ adı būs
Eyle tecdīd dem-be-dem ahd u vefā bu Mekkede
- 6 Beyt-i Raḥmānı ṭavaf it emrine münḳad olup
İt tazarru‘ la niyāz u çok bükā bu Mekke’de
- 7 Er iseñ it şaḥib-i beyti ṭavaf gel ‘ aşḳ ile
Bul kerāmāt u ‘ ināyāt-ı Ḥudā bu Mekkede
- 8 Zāt-ı pāk-i aḳdesin ḳaşd eyle ḥāşıldur merām
Eyle taḥşil-i sa‘ y edüp ey dil rızā bu Mekkede
- 9 Baş açık yalın ayak ‘ aẓm eyle ey nūr-ı başar
Aṭ ḡam u ekdār dilden ḳıl şafā bu Mekkede
- 10 Eyle izḥār-ı celālet merd iseñ bu sa‘ yda
Merve ḥaḳḳı sa‘ y ḳıl gitsün ḥaṭā bu Mekkede
- 11 Çün ḳalender putları dilden terāş it ey ‘ amū
Pāk olup ḥaḳḳa teveccüh it sezā bu Mekkede
- 12 Merd-i Ḥaḳ buldı vişāli ḥāne-i dildārda
Oldılar fersā-cebīn enbiyā bu Mekkede
- 13 Ḥūşe-çin-i mezra‘ -ı dünyāda gendum vuşlatın
Ḥırmen-i iḥsāna vāşıl-ı evliyā bu Mekkede
- 14 Vaḥy-i Ḥaḳḳ Ḳur’an-ı münzal āmeden peyk-i celil
Vaḳı‘ oldı ‘ izz-i İslām ıṣdıḳa bu Mekkede

⁵¹⁰ YK 233a HM 279a

15 Bir nazar-gāh-ı ilāhī rahmet-i rahman-ı haş
Mağfîret eyle taleb gel hāliyā bu Mekke

16 Vākı⁶ oldu kurb-ı **أَوْ أَذْنَى** ya da⁶ vet Ahmedi
‘Āzim-i Mi⁶ rāc-ı maḥbūb-ı Hudā bu Mekke

17 Mekkenüñ meddāhı Mevlā hem Resūl-i müctebā
Ben ne ḥaddüm lāyık-ı veche şenā bu Mekke

18 Bir tevessüldür ‘ğaraz zıkr ile olmaḥ ter-zebān
Derd-i ‘işyānuma buldum ben deva bu Mekke

19 Mültezimde iltizām it girye dök gözyaşını
Reddolunmaz şıdḳ ile eyle du⁶ ā bu Mekke

20 Dāmen-i beyte teşebbüs it fiğan u zār ile
‘Aşḳuñı eyle talep ey ‘Aşḳiyā bu Mekke

511

Der-Na⁶ t-ı Medine-i Rahmet-defîne

Mef⁶ ülü mefā⁶ ilü mefā⁶ ilü fe⁶ ülü

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Her beldelerüñ şāh-ı felek pāsı Medine
Her şehrüñ yā efḍal ü ‘alāsı Medine

2 Nūr baḥşeder ol cennet ü firdevs ü cināna
Gılmanlarınıñ ‘āşık-ı ḥavṛāsı Medine

3 Emlāk-i ṭavaf itmege bir cā-yı muḳaddes
‘Āşıklarınınñ merci⁶ -i me’vası Medine

4 Haḳ sevdügiçün dostuna emr eyledi hicret
Muḥtar olup Ḥazret-i Mevlası Medine

5 Ol zāt-ı kerem burada olup ḥāne-i hicret
Ol şāh-ı dü ‘ālem velī ibḳāsı Medine

6 Ḥākūñden olan baḥt-ı sa⁶ ādet ne ‘ināyet
Maḥbūb-ı Hudānuñ ola süknāsı Medine

7 Faḥr eylesün ol arz u semā ‘arş-ı berine
Devletle o sultānuñ olup cāsı Medine

16^a 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

⁵¹¹ YK 233a HM 279b

- 8 Hāk-i keremi zahir ü bāṭın heme şahşa
Olmış heme ‘illetlerüñ edvāsı Medine
- 9 Qalbden çıkarur gıll u gışşı lezzet-i nūrı
Pür-nūr-ı şifādur belî ḥurması Medine
- 10 Kevşer gibidür ‘ayn-ı ma‘in ḥayli ebārı
Nüş eyle de gör şehd ü şeker māsı Medine
- 11 Abdal-ı Hudā merd-i Hudā cümle velinüñ
Şevk ile olup nāşıya-fersāsı Medine
- 12 Eṭrāfını almış nice bostan u gülistān
Ağuşına almış gül-i ra‘nası Medine
- 13 A‘dāsını nifāk ile gelip eylese iskān
Durmaz gider elbetde gör a‘dāsı Medine
- 14 A‘dāsını eb‘ad eder ol görmeye rahat
Mü‘min-i valānuñ nebzece lāvāsı Medine
- 15 Aşhab-ı kerem geldüğü dem sıtma erişdi
Ca‘fe’ye sürüldi heme ḥaması Medine
- 16 Ol dūrri yetīme oluban dūrc-i sa‘ādet
Vuşlatla beḳām oldı ne ḡavḡası Medine
- 17 ‘Āşıklarüñ ol Ka’be-i maḳşūdı olupdur
Şādıklarüñ ol āh ile sevdāsı Medine
- 18 Ben Ka‘be’den efḍal direm ol cā-yı cinānı
Menzil-geh-i sulṭān-ı cihān-şāsı Medine
- 19 Her kimde ola ‘aşk-ı Muḥammed dil-i pūr-süz
Elbette olur maḳşād-ı aḳsāsı Medine
- 20 Āh n’eyleyeyim daḡladı dil-ḥasreti āteş
Oldum gine-i feryād ile şeydāsı Medine
- 21 Derbānınuñ āh olsa idüm bir segi ben de
Ben olmuş idüm bende ednāsı Medine
- 22 ‘İlm ü ‘amel ü zühd ü vera‘dın ü diyānet
Bu mevclerüñ añla ki deryāsı Medine
- 23 Cırānı anuñ her biri bir Kuṭb-ı velāyet
Çok mı bu zevāta ola sāyası Medine

11^b fersāsı: fermāsı

24 Zāhirde görüp eyleme gel dahl-i ta' rûz
Kâf-ı keremûñ her biri ' anķası Medine

25 Hāricde olan mürde-i nā-pāke kıyas it
' Aşķı dil-i bī-çārenûñ ihyāsı Medine

512

Na' t-ı Şerif

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 ' Aşķı iseñ emr-i yārı koyma bugün yārına
Hābbeye şatdı cinānı ' aşķ ola didārına
- 2 Gelmeden bu ' āleme maķşad heman ol yārdur
Bir misāfirhānedür yaz geç bunuñ divārına
- 3 Hāķ-ı ' ālem serbeser eyler şehādet ' aşķuma
Bulmadım hergiz bir edvā münkirûñ inkārına
- 4 Bizlerüz rûz-ı elest aldık şatın derd-i belā
Nev-zuhūruz sen kıyas itme bu ' aşķ bāzārına
- 5 Dest-girüm olmağa va' d eylediñ maķşerde sen
Şāhidüm vardur benüm ol ğonca-fem iķrārına
- 6 Hıţbelerde ' aşķ ile yāduñ be-nām olsun göñül
Sikke urmış pādişah-ı ' aşķ-ı dil dinārına
- 7 Rāz-ı neyden ' Aşķiyā vāķıf degüldür bir ehad
Murtażā ancaķ olupdur vāķıf-ı esrārına

513

Gofte-i Endüh-ı Kin

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Tükenmez gitdi dilden derd ü nāle zār-u efġān āh
Dem-ā-dem raġatum selb oldu kaţ' olmaz bu giryān āh
- 2 Bu āhuñ çeşmine maķbūbıyam terk eylemez hergiz
Enīs ü mūnisüm olmış benüm aġbāb u yārān āh

⁵¹² YK 234b HM 280b

⁵¹³ YK 234b HM 280b

- 3 Edānilerle ülfetden saña bihter bu ey göñlüm
Çekilüp gūşe-i vaḥdetde eyle sen de mihmān āh
- 4 Kemend atdım bu dūd-ı āhdan ben rû-yı eflāke
Felekde ben gibi gördüm ederler hep sürüşān āh
- 5 Felek vāh melek vāh u kamer ḥurşīd encum āh
Ḥacer āh u şecer āh eder bu çarḥ-ı devrān āh
- 6 Semāda ra^c d u berķ nüh-tıbākuñ diñle āhın sen
Zemīn üzre kamu hep ins ü cinn ü nev^c -i ḥayvan āh
- 7 Cihānı geşt edüp hiç görmedim vārestedür āhdan
Gedā vü aḡniyā abdal ederler cümle insān āh
- 8 Gürūh-ı enbiyā vü evliyālar hep eder āhı
Tūkenmez bir ḥazine añladım bu sırr-ı Yezdān āh
- 9 Faḡat sen mi kıyas itdūñ cihānda eyleyen āhı
İderler ^c Aşkiyā cümle vezīr ü pādişāhān āh

514

Na^c t-ı Şerīf

Fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Derdüme buldum devāyı derd-i bī-dermānuma
Ḥamdilillah dest-res oldum bugün Loḡmānuma
- 2 Refref-i derdi süvār oldum visāl-i yār için
Cān fedā itdüm irişdüm ḥamd ola cānānuma
- 3 Derd-i āhum gūş idince geldi istikbāle yār
Virdi cān-ı cāvidānı ben de kıydum cānuma
- 4 Kurb-ı ^{أَوْ أَدْنَى} 'da oldum maḡhar-ı sırr-ı denā
Vāşıl oldum derd ile ol dergeh-i sulṭanuma
- 5 Zerre-i nāsut-ı cismüñ maḡv edüp gel derd ile
Āfitāb-ı tāb-ı Ḥaḡda maḡv edüp gel yanuma

⁵¹⁴ YK 281a

^{4a} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

6 İkilik kalkdı ene'l-Haḡ söyledim bu derd ile
Geldi İsmā' il adḡa 'ıydıda ḡurbānuma

7 Keşf-i rāz itme yeter 'Aşḡi bu derd tut ḡavī
Vāşıl olmaz kimse şimdi derdsiz divānuma

515

Na' t-ı Şerīf

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 'Alile derd-i 'aşḡuñ ḡoş devādur yā Resūlullah
ḡubār-ı dergehüñ kuḡl-i cilādur yā Resūlullah

2 Ḳalem levḡ üzre ol nām-ı pāküñ eyledi taḡrīr
Dem-ā-dem 'aşḡuñ ile ḡün-feşādur yā Resūlullah

3 Zebānın şaḡḡ edüp lezzet ḡitābından naḡīf oldı
O ḡünden zār-ı müştāḡ-liḡādur yā Resūlullah

4 Melā'ik cilvegāhuñ ḡādimi ḡārüb-ger-i Cibril
Saña Mi' rāc-ı nüh tıbaḡ-ı semādur yā Resūlullah

5 Semender-veş senüñ 'aşḡuñla 'ālem olsa sūzānuñ
'Acep olmaz saña 'aşḡıḡ Ḥudādur yā Resūlullah

6 Faḡir-i bī-nevāya dergehi luḡfuñda üftāde
Nigāḡ-ı luḡfuña muḡtāc gedādur yā Resūlullah

7 Degül abā vü ecdādum heme evlād ile cānum
Cemālün görmege bir kez fedādur yā Resūlullah

8 Mücāvır bī-edeb rīş-i sefidüm eyledim ḡārüb
Ümīd-i bende-i mücrim rızādur yā Resūlullah

9 Senüñ şemşīr-i 'aşḡuñ sīneme biñ daḡ daḡ ursa
Be-ḡaḡḡ-ı Merve vü vallahi şafādur yā Resūlullah

10 Meḡāf-ı ḡudsiyāndur Ka' betü'l-'uşşāḡ dergāhuñ
Cebīn-fersā-yı ceyş-i enbiyādur yā Resūlullah

11 Cemi' -i 'āleme raḡmet iken zāt-ı kerem-būduñ
Bu 'Aşḡi mücrim-i raḡmet becādur yā Resūlullah

⁵¹⁵ YK 281a

İn Gofte İtdi Harf-i yā Şūfiyāne

Mef' ūlū fā' ilātün mef' ūlū fā' ilātün

- - +/ - + - -/ - - +/ - + - -

- 1 Ey dilber-i pesendüm nice çekem bu nāzı
Ez-cān u dil efendim itmekdeyem niyāzı
- 2 Senden ümīd-i raḥat eyler idim be-ḡāyet
Şimdi raḥimsiz olmaḡ bilmem nedür bu nāzı
- 3 Bir kez naẓarla göñlüm kālāsı oldı ḡārāt
Bedvān gibi ne ḥālet terk eyle türktāzı
- 4 'Aşḡuñ dilermiş ey dost bir tāze şayd-ı tu' me
Oldum şikārı ez-cān her ḡanda şāhbāzı
- 5 Budur ta' accubum şāh-ı raḥmet iken vüçüduñ
Eder baña cefāyı gāhice dil-nüvāzı
- 6 Ey dilberüm kerem it bir kez bu çeşm-i pāya
Sürsem olurdu ḡadrüm 'ālemde ser-firāzı
- 7 Her kim bu şāh-ı 'aşḡa bende olur becādur
Olur nedīm ü hem-dem şāha o çün Āyāzı
- 8 Ey şāhı mülk-i ḡüsnüñ bezmüñde diñle bir kez
'Azm içre her demüñden biñ naḡme-ney be-sāzı
- 9 Bir kez naẓar kıl eflāk hep sen içün bu devrān
Leyl ü nehār ḡayran ben gibi dide-bāzı
- 10 Ben sırr-ı 'aşḡ bilmek ister idim velikin
Bu 'ilm ile bilinmez ger olsa Faḡr-ı Rāzı
- 11 Münkir ḡorūsa beñzer bī-vaḡt urursa bangi
Ḳāl oldı töḡmet āña kes baş al bu kāzı
- 12 Her kim bu 'ilm-i ḡāle münkir olursa cāhil
Ol gümreh-i ḡalalet fehmi eyle imtiyāzı
- 13 Beş altı üç iki bu fehmi ile ḡanda yāhu
Bu nezd-i 'aşḡ-ı naḡşın sen āñla it niyāzı

⁵¹⁶ YK 235a HM 281b

- 14 Tıflān-ı mekteb-i ‘aşk mahv okudı zī-ebced
Hiç biri naḥva nispet olur mı ḥāk-bāzı
- 15 Sen ki namaz-ı farzuñ faẓl eyledi vaşldan
Tā farz-ı ‘ayn bil gil aña nedür namazı
- 16 Dil oldı micmer-i ‘aşk cānum olup aña ‘ūd
Nār-ı muḥabbetüñden gördüm bu sūz u sāzı
- 17 Olduḡda ‘aşk-bāzı terk eyledim cihānı
‘Aşk-ı Muḥammed ile itdüm vaṭan Ḥicāz’ı
- 18 Baña naṣiḥat itdi buyurdı pīr-i ‘aşkum
Terk-i ser eyle şoñraya ḳo bu ‘aşk-bāzı
- 19 Her kūdek-i hevā-kīş ‘āşıkara bed-endiş
‘Aşk u hevādur aña her merd-i ḥāk-sāzı
- 20 ‘Aşkī nedür bu ḥayret şem‘-i cemāle ḳarşu
Pervāne olmadıñ mı şem‘inde cān-güdāzı

517

İn-gofte-i Hoş Üslup Şallu Ala Maḥcūb

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ger benüm Leylāyı görseydi eger Mecnūn-ı ṭay
Kendi Leylāsın arar mıydı o şeydā ḥay-be-ḥay
- 2 Yā Rab ol divāne meftūn ‘aşka mübtelā
Leyliden ḡayrı ne gördi gördügidür cümle şey
- 3 Zevḳ-i ‘aşḳdan olmışam sekr-i müdāma ibtilā
Bendeñi serḥoş edüpdür dilberā ol cām-ı mey
- 4 ‘Aşḳdan şūride var mı ben gibi ‘ālemde gez
Hep Semerḳand u Herāt u hem Ḥicāz u mülk-i rey
- 5 Dem-be-dem bu ‘ālemüñ ḡuşını pūr itmekdeyem
Şevḳ-i ‘aşḳdan nāle vü eḡānum artar hemḳüney
- 6 Hāy-ı hū eḡān u zārum diñle çıḳdı ber-semā
Rūz u şeb bī-iḥtiyāram derd-i bī-dermān-ı vey
- 7 Dāḡ-ı sūz-ı mihr-i cānān dilde itmişdür ḳarar
Ḡüyyā dūzaḡ gibi yanmaḡda yanmaḡ tā-be-key

⁵¹⁷ YK 235b HM 282a

- 8 Dergeh-i vālāda olsun bu temennāmuz kabūl
Cā-yı dil pāk oldı gel nev[‘] -i raķībān hep [‘]aley
- 9 Buz gibi efsürde-dil rū-yı raķīb-i bed-liķā
Ol sebebden pek şūķ oldı nażar ķıl iş bu Dey
- 10 Germiyet virmek içün hep [‘]āşıkān rūz u şebān
Halka bend olmış ururlar yek-zeban-ı hāy u hey
- 11 Āfītāb-ı [‘]aşkıda bir zerre oldum [‘]Aşķiyā
Perveriş buldı revānum nūr-ı Hāķdan ķanda fey

518

Der-Na[‘] t-ı Hāżret-i Gülşenī Kuddesu Sırrahu

Fā[‘] ilātün fā[‘] ilātün fā[‘] ilātün fā[‘] ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Burc-ı [‘]aşķuñ āfītāb u necm ü māhı Gülşenī
Mülk-i [‘]aşķuñ ser-be-ser bu pādişāhı Gülşenī
- 2 Baħr-ı [‘]aşķuñ ğavṭa-ħorde şad-hezar ğavvaşıdur
Hep dūr ü dūrdāne dizmiş nażma şāhı Gülşenī
- 3 Peyrev olmış Hāżret-i Monlā-yı Rūma [‘]aşķ ile
Genc-i [‘]aşķa yol urursañ rast-rāh-ı Gülşenī
- 4 Tercümān-ı mesnevī şaħib-kitab-ı Ma[‘] nevī
Bunlar olmış sırr-ı Kūr’an-ı ilahī Gülşenī
- 5 Dest-gīr-i bī-nevāyān şaħib-i luṭf u kerem
[‘]Āciz ü üftādenüñ olmış penāhı Gülşenī
- 6 Nūr-ı [‘]aşķı cennet-i Firdevse baħş eyler zıyā
Nūrdan deryā ararsān ħanķāh-ı Gülşenī
- 7 Mazhar-ı zāt-ı tecellī vü celāl ü hem cemāl
Mecma[‘] u’l-baħreyndūr zūlf ü nigāh-ı Gülşenī
- 8 Zāyirān mücrimān-ı mu[‘] teref işyānına
Düşse i[‘] tābına maħv eyler günāh-ı Gülşenī
- 9 Bī-ser ü pā refref-i [‘]aşķa süvār olmış gider
Dest-i şāh-ı [‘]aşķdan giymiş külāhı Gülşenī
- 10 Vaħdete dikmiş [‘]alem [‘]aşķ ile ol çapūk-süvār
Cümleden berter görüñdi [‘]izz ü cāh-ı Gülşenī

⁵¹⁸ YK 235b HM 282b

11 Zāhir ü bâtin ‘ aziz-i Mısr olup Yūsuf-zaman
Münkirānuñ sicn-i inkārı güvāh-ı Gülşenī

12 H̄āb-ı ğafletde yatan hadden ziyāde mūminān
Nūr-pāş ile olupdur intibāh-ı Gülşenī

13 ‘ Aşķī’ nūñ çokdur kuşūrı ‘ afv kıl mihmanuñam
Eylerem ‘ aşķ ile her cā āh vāh-ı Gülşenī
519

Der-Na‘ t-ı Hāzret-i Mevlāna Kuddehu Sırrahu’ l-‘ ala

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 On sekiz biñ ‘ ālem olmışdur niyāz-ı Mevlevī
Ol sebebdan çekilür vallah nāz-ı Mevlevī

2 Dü cihānı hırķa-i peşmineye itmiş fūrūhat
Dost posta k̄ānī‘ olmış terk-i āz-ı Mevlevī

3 Cizbe-i hālāt-ı vecd ehli ararsañ gel beri
Ehl-i ‘ aşķuñ serfirāzı şāhbāz-ı Mevlevī

4 Her biri tennūr-ı ‘ aşķuñ oldılar pervānesi
Bāl ü per-i sūzan edenler ‘ aşķ-bāz-ı Mevlevī

5 Mevlevīden aḡz edüpdür çarḡ-ı gerdün çarḡını
İki k̄at olmış arar dü çeşm-bāz-ı Mevlevī

6 Hışm ile kılsa nazar bir ḡāne-i ma‘ mūreye
Ġāret ü virān eder bu türktāz-ı Mevlevī

7 Her biri mest-i mey-i ḡamr-ı leddunnī ‘ aşķ ile
Münkir-i ḡāv ü dü-pā bilmez bu rāz-ı Mevlevī

8 Aneden toḡmış olan ekmeh k̄abul itmez ‘ ilāc
Şıksalar ol kör göze āb-ı piyāz-ı Mevlevī

9 Her biri cünd-i cihād-ı ekber olmış çile-keş
Tīḡ-ı şabr ile mücāhid nefse ḡazi Mevlevī

10 Feyz-yāb olmak dilerseñ ‘ ārif-i dānā iseñ
Ġāfil olan eylemez hiç imtiyāz-ı Mevlevī

11 Hāḡķı bilmek sehldür insān-ı kāmīl bilmeden
Dīde-i Hāḡ-bīn iseñ gör dīl-nüvāz-ı Mevlevī

519 YK 236a HM 283a

12 Terk kılmışdur cihānı bir tesellî buñlara
Ney demi şantūr u kânun sūz-ı sâz-ı Mevlevî

13 Şanma gayrılar gibi olmuş mecāzî katreyi
‘Aşkiyā ‘ayn-ı haqıqatdur mecāz-ı Mevlevî

14 Bezm-i Tāhāda şoruldum sikke vü destār ile
Didiler bu bendeñüz ‘Aşķi Hicāz-ı Mevlevî

520

Der-Na‘t-ı Hāzret-i Hālid Müceddid-i Tarık-i Nakşibendî

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Nakşibendî-i Müceddid elf-i şānı Hālidî
‘Ālemi kıldı münevver cism ü cānı Hālidî

2 Nakş edüp ism-i Celāli dilde nakķāş-ı demi
Nefy ü işbāt ile maḥv itdi cihānı Hālidî

3 Kāle-i ḥubb-ı sivādan pāk edüp dil-ḥānesin
Lā-mekānuñ oldıǵıçün bu mekānı Hālidî

4 Ol ḥafî ihfā vü kalp var sevād-ı a‘ zāmı
Feth eder bir revzene sırr-ı nihānı Hālidî

5 Seyr ederler şeş cihātı bir olur ma‘ na vücūd
Mazhar-ı sırr-ı eḥad ol demde şānı Hālidî

6 Añladıķda nükte-i sırr-ı nigāhı der-ḳadem
Nefy-i ḥāṭırda bunuñla buldı kāmı Hālidî

7 Zıkr-i sulṭan ile maǵlūb oldı nefis-i bed leim
Seyr eder ol rütbede ḥūr-ı cinānı Hālidî

8 Bu ṭarık-i zühed ü taḳvā aşıldur şer‘ -i metin
İttibā‘ itmek gerekdür bendegānı Hālidî

9 Serfurū ceyb-i merākıb gevher-i genc-i dili
Düzden hıfz itmeli ey sālīkân-ı Hālidî

10 Haḳķa vāşıl olmaķ isterseñ gelüp bu sāyeye
Sāye-i Yezdāndur Ḳuṭb-ı zamanı Hālidî

11 Dest-i feyzüñden anuñ-veş eyledim ‘aşķ-bādesin
Anuñıçün ‘Aşķi olmuş mest-i fānı Hālidî

⁵²⁰ YK 236b HM 283a

12 Ol veliü'n-ni' metümdür şad-selâm olsun aña
Şād ola benden yaña ruḥ-ı revānı Ḥālidī

521

Gofte-i Letāfet-engiz

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Göricek yār ile aḡyār seg-i bed-revişi
Pendüm olsun saña durma dolaşı gör dolaşı
- 2 Nisbet eyler seni gördükde düşer ḡayl-i nizā'
Gitsün ol nār-ı cehīme ne görürsün ḡoduşı
- 3 Ser-i zülfi anı başdan çıkarup oldı tebāh
Kendüye düşmen olupdur āh anuñ göz ü ḡaşı
- 4 Tīr-i müjgāna siper itdi beni tıfl-ı gönül
Mekteb-i 'aşḡda olmuş ezeli ḡufle başı
- 5 Çend bār gitmiş idim ḡānesine gelmedi yār
Bu meşeldür gidenüñ bir de olurmuş gelişi
- 6 Dayḡ-ı nefis oldı gönül sür' atle yār gezüp
Sīnede bağla devā gicede bāḡi ceyşi
- 7 Kara gönül kara deryā dizine çıkmazdı
Şimdi ayaḡa revān dīdesinüñ ḡanlı yaşı
- 8 Taḡ taḡ üzre ḡosun itme temennā-yı vişāl
Bir-vefā arḡada var ister iseñ taş u taşı
- 9 Bī-vefā dilbere dil virmeyi terk eylemişem
Ya kimüñle bu raḡibüñ gice gündüz ḡuruşı
- 10 Cāmi' -i ḡüsne nidā itdüğini görmedi kes
El ḡulaḡda ḡutar ol mişl-i Bilāl Ḥabeşī
- 11 Nesl-i pāk-i Aḡmed-i Muḡtardur 'Aşḡi ḡuluñ
Bu cefā cā'iz olur mı olayım Ḥureyşī

⁵²¹ YK 237a HM 283b

^{4b} ḡufle: ḡafle HM 283b

Gofte-i Revnak-pāş

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Ol āyine revķuñde gönül cāmı görürdi
Bezmüñde anuñ sāğar-ı gülfām yürürdi
- 2 Geh sīneye geh būs u kenārı alunırdı
Ağyār u raķibe ķara ķanlar içürürdi
- 3 Keşf ile virürdi demeden şāfı cevābı
‘Uşşāk-ı vefā her ne ki dilden geçürürdi
- 4 Deryūzelik eyler idi ağyār o meyden
Sāķi köpege fazla-i meyden içürürdi
- 5 Yār ile olan soķbet ü ĥalvet ki nihānı
Ol bād-ı seķer diyü raķibe getürürdi
- 6 Zāhid beni görmeklige itmiş mi niyāzı
Dün serķoş idim gelse eger belki görürdi
- 7 ‘Aşķı taķuben gerdem-i ağyāruña zencır
İtler gibi her gūşede bed-baķtı sürerdi

Gofte ‘Āşıkāne

Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Dāğ-ı ĥasretle vücūdum dilrubā güller gibi
Şaķlaram ‘aşķ ateşin bu dilde bülbüller gibi
- 2 Bezm-‘aşķ içre girüp būs u kenār itmiş talep
Bī-edep baş kesmemişdür şāha sūnbüller gibi
- 3 Bāğ-ı ağūşa çeküp ol nev-civān-ı ģonceyi
Oķşayarak perveriş it elde oğullar gibi
- 4 Sāķir-i Musa gibi zūlf-i siyah-kāruñ senüñ
Ejder-āsā olmadı ol fitne kāküller gibi
- 5 Şems-i ĥāver şerm eder ĥüsn ü cemālūñden senüñ
Ĥaddūñ üzre ĥālūñi gördükde fūlfüller gibi

⁵²² YK 237a HM 284A

⁵²³ YK 237b HM 284a

6 Yūsuf-ı Mısr-ı melāḥatsiñ efendim bendeñüz
Dest ber bend-i kemer karşıda bir kullar gibi

7 Yakışur şirin-zebāna telḥ-i güftār eylesün
‘Aşkiyā gayetde tatlı şöḥbeti müller gibi

524

Gofte-i ‘Arz Be-cenāb-ı Cānān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 İsterem nāz ile çekmek sineye sīm-teni
Ditrer üstünde anuñ ḥā’il olur pireheni
- 2 Leblerüñ lāle görüp āteşe düşmiş tutuşur
Bağçede kan gibidür gınceleriniñ deheni
- 3 Kāmetüñ gördügi dem karşı gelürdi şemşād
Bir ayak ile düşüp ḥayrete serv-i çemeni
- 4 Bî-vefā oldıcağıñ ey güzelüm gerçek imiş
Bir cefā-cū didilerdi baña her bār seni
- 5 Girye-i çeşmüme a‘ dā eder oldı ḥande
Tutmadım söz n’ideyim vay benî vay benî
- 6 Nīm-nigāḥ eylemiş olsam dīke bakdıñ dirler
Oldum a‘ dālarımıñ gözleriniñ bir dikenî
- 7 Ğamdan āzāde olur ‘Aşķī-i ḥasret-keşüñüz
Bir kezīn çekse idim sīneye nāzık bedeni

525

Gofte-i İbrāz-ı ‘Aşķ-ı Şadaķat

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sevdim ey dost ben seni ruḥ-ı revānum gibi
Can içinde bir elif bu tende hem canum gibi
- 2 Līk ḥāl ü ḥadd ü ḥaṭ-ruḥsār u ğamuñ ey revān
Her biri bir fītnedür āḥir zamanum gibi

⁵²⁴ YK 237b HM 284b

⁵²⁵ YK 238a HM 284b

- 3 Ğamzeñe baksam atar çāh-ı zenehdāna beni
Zülfüñi tutsam o demde bir rismānum gibi
- 4 Hadd ü haṭ üzre kurulmuş ebrūvānuñ çün kemān
Ok atar var mı cihanda tır-i müjgānuñ gibi
- 5 Dām-ı zülfe dāne-i hālin koyup dil şayd eder
Cevri çokdur rahmı yokdur var mı hūbānum gibi
- 6 Teşnegān-ı ğamzeler kan içmek istermiş güzel
Kānum içsün yok cihanda tatlu bir kanum gibi
- 7 Bir gün olur yād ederseñ bende-i dīrineñi
Var mıdur şīrīn-zeban ‘Aşkī sūhendānum gibi

526

Gofte-i Pendiyye Be-cānan

Mef’ ülü mefā’ ilü mefā’ ilü fe’ ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Dilber seni el üzre tutaram du’ ā gibi
Gel kaçma güzelüm du’ ādan belā gibi
- 2 Ka’ be gibi hācet-revā olalı kapuñ
‘Āşıqlaruñ secde eder beyt-i Hudā gibi
- 3 ‘Aşkuñ ğamı virürdi ğına gedāya güzel
Erzīr-i ümīdimüz olup kimyā gibi
- 4 Alçaqlara inmez n’ideyim murg-ı dilüm āh
Āşufte olalı zülfüñe murg-i hümā gibi
- 5 Zülf-i sırra el mi ulaşur kadd-i yāre bak
Sidreden ol kāmēt bes Müntehā gibi
- 6 Derviş görünür şureti ol kām-ı keremdür
‘Ālemlere ihsānı anuñ pādişā gibi
- 7 Dār isteyen gelür demiş sāye-i zülfüme
Bu söz işāreti ‘Aşkī saña gibi

⁵²⁶ YK 238a HM 285a

^{6a} şureti ol: ol şureti HM 285a

Gofte Berā-yı Şā'irān-ı Kej-naẓm

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 'Aşk u sevdā oldu şimdi şā'irān oyuncağı
 Cevher-i 'aşk u muḥabbet bir yalan oyuncağı
- 2 'Aşk bir lafz-ı murād kâldan 'ibaretdür demiş
 'Aşk-ı ra' nā ḥāl-i münkir kâfirān oyuncağı
- 3 Kāl ile herkes eder da'vā-yı 'aşkı n' eyleyem
 Ḥâlden nā-behreler itmiş lisan oyuncağı
- 4 Ekl için tebdil-i şekl itmiş eder da'vā-yı 'aşk
 'Aşk olmuş 'âşıkân-ı bed-meşrebân oyuncağı
- 5 Dil virüp bir sâde rû-maḥbûba 'âşıklık eder
 Aḥşam olduğda sekr-i 'aşk nev-civan oyuncağı
- 6 Hâşalillah 'aşk denilsün böyle hınzır fi'line
 Ḥayf-şad-ḥayf 'aşk oldu lûṭiyân oyuncağı
- 7 'Aşk-ı mecâzı dir iseñ bu fi'l-i nā-meşrû' mı var
 Lafz-ı 'aşk olmuş hele âḥir zaman oyuncağı
- 8 İki dünya lâne olsa murğ-ı 'aşk sığmaz aña
 'Aşk olmuşdur efendim dil ü can oyuncağı
- 9 Küre-veş kevn ü mekan çevgân-ı destûnde tutar
 'Aşkiyâ bu 'aşkuñ ol kevn [ü] mekan oyuncağı

Gofte-i Gîsû-vâne Be-cenâb-ı 'Âşıkâne

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Âfet-i dil var mıdır 'âlemde ol gisû gibi
 'Aqlumı yağma eden var mı cihanda bû gibi
- 2 Ğurbet ilde münisümdür ol ḥayāl-i çeşm-i yâr
 Ğam beyâbānuñda güyâ Qays ile âhû gibi
- 3 Ğamze-i cellāduña karşı тұrurken nāgehân
 Bir nazar kıldı baña ḥavf eyledim kanlu gibi

⁵²⁷ YK 238a HM 285a

⁵²⁸ YK 238b HM 285b

- 4 ‘İlmü’l-esmâyı ta‘lim itmeden ol bü’l-beşer
 Āyet-i Na‘t-ı cemālūñ okudum ben şu gibi
- 5 İtleri izine yüz göz sürmege rāzı idim
 Ayrı düşdüm āşiyān-ı yārdan bed-ḥū gibi
- 6 Micmer-i ‘aşkuñda zülf-i sādenūñ bühtānıdur
 Dilrubā yakdı beni ol ‘anber-i hoş-bū gibi
- 7 Olmadı hergiz cefā-yı hicr ü miḥnetden ḥalaş
 Añladım ben ‘Aşkiyā bu ānuña yazu gibi

529

Gofte Be-Nezd-i Zāhidān Firistāde-būd

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Zāhidūñ cennet içün çekdügi bu hoş emegi
 Korkaram zāyi‘ olur rüz u ḥaşrde geregi
- 2 Olmayan ‘aşk ile a‘ māli qabul itmedi Hāḫ
 Hāḫ kanda bu cihan degmedi sivri sinegi
- 3 Sīne-i ‘āşika yüz biñ ok atarlar günde
 ‘Āşikānuñ ne kaṭı taşdan imiş bil yüregi
- 4 Olamaz sehm-i senāsına feleke māni‘ anuñ
 ‘Āşikānuñ nezd-i Ḥudā maḫbūl imiş her dilegi
- 5 Ölmeden oldı ḥalāş ‘aşkla dil buldı ḥayat
 Sāğar-ı la‘li olup ‘aşk ile cānum kesigi
- 6 Görüşüp duḫter-i zer ile nikāḥ eyledügin
 Şermle kırmızı yüzlü didi oldum güvegi
- 7 İki dünyāyı vücūduñla görür ‘Aşki kuluñ
 Cān cānumsiñ efendim gözümüñ sen bebegi

530

Gofte-i Te’essüfāne

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 N’eyleyem dil-ḥāhum üzre çarḥ-ı devran olmadı
 Eşk-i çeşmüm gonce-i ruḥsāra bārān olmadı

⁵²⁹ YK 238b HM 285b

⁵³⁰ YK 239a HM 286a

- 2 Kūyını itler gibi bekler idim ben rûz u şeb
Üstüh'ân-ı fazla h'anuñdan ihsân olmadı
- 3 Ol hışar-ı hüsüne ez-cân u dil hâris idim
Tîre-bahta bir kezîn hırşid-i tâbân olmadı
- 4 Var ise cürm ü günahum 'afva şâyeste kulam
Bûs idem vir ayağûñ arada bir kân olmadı
- 5 Cennet olsa istemem sensiz cihânı sevdüğüm
Ten ne hayr eyler baña ol tende kim cân olmadı
- 6 Görmemiş 'ömründe ğam bu ğam-güsârı añlamaz
Bād-ı āhumdan o zülfî hiç perişân olmadı
- 7 Bendesin bilür velî bilmezlenür ol nev-civan
Taht-ı dilde nice yıllar şanki sulţan olmadı
- 8 Bûs kılsam leblerin bir kez hayat-ı cāvidan
Kim demişler lebleründen āb-ı hayvan olmadı
- 9 Zehr-i 'aşkın biñ kezîn nûş itdi 'Aşkî nâ-tuvan
Zinde-i 'aşk-ı Hudāya ölmek āsân olmadı

531

Der-Na' t-1 Hâzret-i Seyyid Aḥmed-i Bedevî ve Kudde Sırrahu
Şenî

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Pişvā-yı evliyā Hâzret-i Aḥmed Bedevî
Seyyid-i her dü serā Hâzret-i Aḥmed Bedevî
- 2 Gülşen-i vahdetüñ ol bülbül-i hoş-elḥānı
Gonce-i bâğ-ı rızā Hâzret-i Aḥmed Bedevî
- 3 Nîm-nigāh-ı keremi kâfire baḥş-ı imān
Mazhar-ı sırr-ı Hudā Hâzret-i Aḥmed Bedevî
- 4 Nice aḳṭāb ki anuñ dergehi çārüb-geri
Mültecā-yı budala Hâzret-i Aḥmed Bedevî
- 5 Merḳad-i cennet-i Firdevsine baḳ 'ibret ile
Merci' -i bāy u gedā Hâzret-i Aḥmed Bedevî
- 6 Nevbeti ḥaşre deġin bākî budur şāh-ı cihan
Şevket ü şānı 'alā Hâzret-i Aḥmed Bedevî

⁵³¹ YK 239a HM 286a

- 7 Teşnedür feyż-i zülāline anuñ cinn ü beşer
Şādi-i ehl-i semā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 8 ‘Ālem-i ‘ilmi ledunni sākî-i ḥamr-ı ledun
Mest ü ḥayran-ı likā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 9 Vāriş-i Faḥr-ı rusûl olmaya mı ceddi anuñ
Behçe-i āl-i ‘abā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 10 Ka‘be-i maḳşūd-ı ‘ālem merḳadi çün ‘irfan
Zāyirān-ı ümema Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 11 Mu‘cizāt-āsā kerāmātuña olmaz ta‘dāt
Emr-i kün maḫharı yā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 12 Der-i dergāhuña yüzler sürerek pir cü civan
Eyler anlara ‘aṭā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 13 Ma‘nevî ḥākim-i ḥazık ki ḥaḳıkatda budur
Ḥāk-i ma‘lûle şifā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 14 Dergeh-i cūduña deryūze olan oldu be-kām
Menba‘-ı kân-ı sehā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 15 Şemsi şermende eder nūr-ı velāyâtı anuñ
‘Āleme baḫş-ı ziyā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 16 Derd-mend-i elemi miḥnet ü endüha şala
Geliñüz işte devā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 17 Dil-i tārike ziyā ister ise ehl-i zünüb
Naḫarı nūr u cilā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 18 Yüz sürüp dergehüñe geldim eyā eyleme red
Sā‘ilem ben de saña Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 19 Şey’ü’n-lillah dini ehl-i kerem itmez red
Eyle iḥsān baña yā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 20 Zāt-ı bîçün-ı Ḥudā Faḥr-ı cihan ḥürmetüñe
Cāh-ı aşḫab-ı şafā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 21 Ḥazret-i Ḥamza vü ‘Abbas u becāh-ı Zehra
Hem ‘Aliyü’l-Murtaḫa Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 22 Kaşd edüp geldim efendim beni maḫrûm itme
Bendeñüzdür fuḫara Ḥazret-i Aḥmed Bedevî
- 23 Şıfriyed sā’ilini ehl-i kerem reddetmez
Sā’ilüñdür ‘Aşkiyā Ḥazret-i Aḥmed Bedevî

Hıttāb-ı Nāzım Li-nefsihī

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Seni var eyleyen yokdan düşün Mevlādur ey 'Aşkī
Hudāya hamd u şükrüñ gayrdan evlādur ey 'Aşkī
- 2 Seni bir nuṭfe-i nā-pākden halk eyledi Hallāk
'İzāmü'l-lahm et ü cildiyle seni iksādur ey 'Aşkī
- 3 نَقَحْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي edüp maḥzar bikün emri
İki mecrā-yı ednādan seni icrādur ey 'Aşkī
- 4 Peder māder kucağunda edüp nāz ile perverde
Olara rahmet ü şefkat Hudā a' tādur ey 'Aşkī
- 5 Seni nuṭk ile temyīz eyleyen hayvandan Haḫdur
Kerāmet tācı ber-ser nazm-ı kerramnādur ey 'Aşkī
- 6 Kefil-i rızkuñ olmuş hilḫatüñden nice sāl aḫdem
Bu ni' metler ki vardur hep saña baḫşādur ey 'Aşkī
- 7 Saña tevḫid-i imān etdi iḥsān ni' met a' zam
Seni pāk eyleyen şirkden o bī-hemtādur ey 'Aşkī
- 8 Huşuşa ümmet etmişdür seni maḥbūbuña Allah
O şāh-ı kabe kavseyn sırr-ı أَوْ أَدْنَى 'dur ey 'Aşkī
- 9 Vücūd-ı Ādeme rūḫ-ı şerīfi olmasa tevdī'
Melā' ik secde etmezdi şeh-i levlādur ey 'Aşkī
- 10 Necāt-ı Ādem ü Havva olupdur nām-ı vālāsı
Ḥabībūñ sāyesüñde 'ilmü'l-esmādur ey 'Aşkī
- 11 Tevessül-gāh-ı Nuḫdur fülk-i ḡamdan oldu vāreste
Cemi' -i enbiyāya merci' -i me'vādur ey 'Aşkī
- 12 Ḥalilüñ şulbüñe naḫl olduğından rūḫ-ı pür nūrı
Eden berd-i selām ol āteşi Ṭāhādur ey 'Aşkī

⁵³² YK 240a HM 287b

3^a 15 Hicr 29. Âyet: “Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!”; 38 Sad 72. Âyet: “Onu tamamlayıp, içine de ruhumdan üfördüğüm zaman, derhal ona secdeye kapanın!”

8^b 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

- 13 Necāt-ı Hâzret-i Musa hâkikatde Resûlullah
Hâkikat-bînsin gör nefhâ-i ‘Îsâdur ey ‘Aşkî
- 14 Cemi‘ -i enbiyânun şehsüvârına olup ümmet
Bu ni‘ met cümleden a‘zam daği evlâdur ey ‘Aşkî
- 15 Verüp ‘ilm ü ma‘ ârif hâk u bâtıl fark eder olduñ
Gece gündüz heman derdüñ denî dünyadâdur ey ‘Aşkî
- 16 Bakup riş-i sefîde et hayâ Allahdan bir kez
Esîr-i nefs ü şeytânın saña hayfâdur ey ‘Aşkî
- 17 Geçürdiñ ‘ömr-i heftâdı heman fışk u fücûr içre
Tefekkür etmediñ bir kez yârın ‘uqbâdur ey ‘Aşkî
- 18 Ne iş etmek dilerseñ ba‘d-ez-în yok ta‘ata kudret
Heman ağla gece gündüz saña bercâdur ey ‘Aşkî
- 19 Şehir- hîz ol tazarru‘ eyle girye çok recâ eyle
Devâm-ı tövbe derd-i mücrime edvâdur ey ‘Aşkî
- 20 Şefi‘ u’l-müznibîne çok şalât u hem selâm eyle
Şeh-i kevneyndür hem sırr-ı mâ-evhâdur ey ‘Aşkî

533

Gofte-i Hicrâniyye Be-Huzûr-ı Resûl-i Ekrem Sallallahu
Aleyhi Vesellem

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hâbîbullah zaman oldu derüñden dūrdur ‘Aşkî
Dü çeşmi ravza-i firdevsden mehcūrdur ‘Aşkî
- 2 Der-i devlet medâruñda mu‘azzez bir ğulam idi
Düşelden ayrı zillet-keş olup bir ğordur ‘Aşkî
- 3 Gül idim ravza-i vaşluñda hem-sāye diyüp herkes
Ri‘āyet olunurdi şimdi pek menfūrdur ‘Aşkî
- 4 Şafâ-yı hūr u ğılman cennet aşla yādına gelmez
Belâ-yı hecr ü ğılman ğatırı meksūrdur ‘Aşkî
- 5 Eger çi var ise cā-yı tesellî dār-ı ğurbetde
Hayāl-i yār ile gāhi dili pūr-nūrdur ‘Aşkî

⁵³³ YK 240b HM 288a

- 6 Firāk-ı ihtiyār ile degüldür zātuña ma‘ lüm
Zarüretle bu şedd-i rihlede mecbûrdur ‘ Aşkî
- 7 Mekânı cennet olsa düzağ-āsā nār-ı firkatde
Yanar şubh u mesā görmez cihānı kördür ‘ Aşkî
- 8 Bulunmaz kîse-i şabruñda dirhem-i āhdan ğayrı
Nuķūd-ı ‘ ömr kim bākî felek ma‘ zûrdur ‘ Aşkî
- 9 Sa‘ adetdür iki ‘ âlemde Kıtımîr-i deri olmak
Ser-i nā-pāke bu firkat n’idem maķdûrdur ‘ Aşkî
- 10 Fedā-yı rûh ederdi bir ķadem aķdem der-i cûda
‘ Alāyık pāy-bend etmiş ķatı ma‘ zûrdur ‘ Aşkî
- 11 Der-i rahmet me‘ ābuñda cüdālık bā‘ işi ‘ işyān
Ümîdûñ kesme gil ' لا ياتى ' meşhûrdur ‘ Aşkî
- 12 Günāhum var diyü ķat‘ -ı ümîd etme heman yalvar
Günehkāran-ı ümmet şübhesiz mağfûrdur ‘ Aşkî
- 13 Kerem kıl ‘ aff u ihsān et beni reddeyle dergāha
Habîbullah zaman oldı derûñden dûrdur ‘ Aşkî

534

Cüdā’iyye Be-Medine-i Raḥmet Defîne

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ka‘ betü’l-‘ uşşāk olaldan kūy-ı Muştafa
Ebruvānı oldı mihrāb ğam-güsār-ı Muştafa
- 2 Seng-i güftārum benüm bir la‘ l-i güher şān eder
Na‘ t-ı pāk-i aķdesûñde i‘ tibār-ı Muştafa
- 3 Söyleyiñ Leylāya şimden gerü terk etsün beni
Olmışam Mecnûn-ı ‘ aşķ-ı iştihār-ı Muştafa
- 4 Kāmety bir kez hırām etse kıyāmet kopsa bir
Görse bir kez ‘ āşıkān çeşmi ħumār-ı Muştafa
- 5 Bir nazarda ‘ aķlumu yağma edüpdür ğamzesi
Görse Yûsufda olurdu ħāksār-ı Muştafa

11^a 12 Yusuf 87. Ayet: “Ey oğullarım! Gidin de Yusuf’u ve kardeşini iyice araştırın, Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah’ın rahmetinden ümit kesmez.”

⁵³⁴ YK 240a HM 288b TA 247a

- 6 Zülfüne olmaz haṭā Çin ü Haten dersem eger
Kākül-i hoş-büyıdur müşk-i nişār-ı Muştafa
- 7 Bir gören biñ cān ile bend olmasun mı ‘ aşk ile
İki ‘ ālemde güzel her mū-yı tār-ı Muştafa
- 8 Üstüḥānum der-beden zāhir olupdur çün hilāl
Meyl edelden āfītāb-ı gül‘ izār-ı Muştafa
- 9 Dīde-i ma‘ lülümle çekseydim anı bir daḡı
İşfahan kuḫlūñden a‘ lādur ğubār-ı Muştafa
- 10 Bülbül-i tab‘ um fiğān etsün Nihāl-i ravzada
Ben demem ğitsün dilümden āh u zār-ı Muştafa
- 11 Āh u zārum dest-āvīzem ola rüz-ı kıyām
Maḥşer ehli hep desün bu dil-fikār-ı Muştafa
- 12 ‘ Aşık-ı üftādegānuñ dest-gīridür o ğün
Derd-mendān-ı muḥibbūñ iftiḫār-ı Muştafa
- 13 Dest-res olsun bular rüz-ı kıyāmetde Hudā
‘ Aşķi-i bī-çāreye bu çār yār-ı Muştafa

535

Ḥitāb Be-Sākī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Becā-yı la’l-i dil-cū gel erişdür sāğarı sākī
Şabūḫī def‘ -i ğam göster o mihr-i enveri sākī
- 2 Kesel verdi dile aġyār bir def‘ -i belā etdiñ
Getür bu bezm-i ‘ işretde bulunsun ol peri sākī
- 3 Görenler āb-ı tābuñdan meyüñ mest-i müdām olmuş
Ne kāndan sen getürmişsiñ ‘ acep bu gevheri sākī
- 4 Degüldür ins ü cin bir kaçreden mestāne olmuşlar
Felekde hep melekler çarḫ-ı gerdün aḫteri sākī
- 5 O küdek rü-zemine pā-nihāda oldıġı ğünden
Melek dāye felek perdür o mihre Müşteri sākī
- 6 Dil-i nā-şāda er gör cām-ı şādı dil feraḫ bulsun
Çekilmez yāy-ı ‘ aşķuñ çille-i derd-i seri sākī

⁵³⁵ YK 241a HM 289a TA 247b

- 7 Hümı nüş eylesem bu bezm-i ‘ışretde şafâ vermez
Eger âmâde olmazsa bu bezme dilberi sâķī
- 8 Haberdâr olmasun aġyār-ı bed-kîne bu ülfetde
Aman muhķemce bend eyle varup sen ol deri sâķī
- 9 Mey ü maħbûbı terk etmek küfürdür mezheb-i ‘âşık
Mey-i gülgûna gelsün bir de ol sîmenberi sâķī
- 10 Hayâl ü h‘âba beñzer gerdiş-i ‘âlemden âzâd ol
Ledun ħamrın içüp feth etdi Haydar Hayberi sâķī
- 11 Ümîdüm dest-i pâk-i Haydar-ı kerrârdan ‘Aşķī
İçer bu teşne-dil rûz-ı ħaşrda kevşer-i sâķī

536

Gofte-i Vuşlat Şoden-i ‘Āşık

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Sıneme çekdim bu şeb cānum gibi cānānumı
Gül gül etdim büse ile sîm-ten sulţanumı
- 2 Hayli dem bezm-i vişālũnden anuñ mehcûr idim
Raħma geldi gördi yārüm dîde-i giryānumı
- 3 Hep görenler bildiler ‘âşıklıġum gül-çehreye
Gül gibi çāk-i giribān bûlbûl-i nālānumı
- 4 Metn-i ‘aşķum şerĥ eder cism-i nizārımı zār ile
Mekteb-i ‘aşķ içre kıoysun ‘âşıkān divānumı
- 5 Şöyle bir âteş-gede olsun nişîmen-gāhımız
Reşk eder görse semender âteş-i sūzānumı
- 6 Yāverüm iħsan-ı şabr etmiş bu nār-ı ‘aşķuma
Yārdan etmem ferāmūş Ĥazret-i subĥānumı
- 7 Öyle bir mest olmışam ol zāt-ı pâk iħsānuña
Pür mey-i ‘aşķ eylemişdür bu dil-i peymānumı

8 لَنْ تَرِنِي, yle beni reddetmesün cānānuma

⁵³⁶ YK 241b HM 289a TA 248a

^{8a} 7 A’raf 143. Âyet: “Musa tayin ettiġimiz vakitte (Tûr’a) gelip de Rabbi onunla konuşunca “Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!” dedi. (Rabbi): “Sen beni asla göremezsın. Fakat şu daġa bak, eġer o yerinde

Cān verürdim luṭf edüp reddetmedi fermānumı

9 Bu şeb-i deycūrda ‘arz-ı cemāl etdi baña
‘Aşķiyā pūr-nūr edüpdür külbe-i aḫzānumı

537

Gofte Berā-yı Külāh-ı Ḥażret-i Mevlāna

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Āfītāb-ı burc-ı iḥsandur külāh-ı Mevlevī
Māhtāb-ı nūr-ı ekvāndur külāh-ı Mevlevī
- 2 Sālīki deryā-yı vaḥdet içre müstağraḫ edüp
Gevher-i girdāb-ı Yezdāndur külāh-ı Mevlevī
- 3 Sāğar-ı serşārınuñ bir ḫatresi baḫşā-yı feyż
Ḥaşre dek tā böyle mestāndur külāh-ı Mevlevī
- 4 Devr eder levḫ-i berin üzre uşul-i nāzenin
Pür kerāmet çarḫ-ı devrāndur külāh-ı Mevlevī
- 5 ‘Ālemi pūr-nūr edüp‘ aşīkların mesrūr eder
Gūyiyā bir şem‘ -i subḫandur külāh-ı Mevlevī
- 6 Kāfire ger nūr-ı ‘aks etse hidāyet erişür
Zāhidā bir din ü imāndur külāh-ı Mevlevī
- 7 Sāye-i murğ-ı hümadur başuña düşse kesün
Bil iki ‘ālemde sulṭandur külāh-ı Mevlevī
- 8 Sikke-zendür faḫr eder faḫr ile her bir sālīki
‘Aşīkāna dād-ı Raḫmandur külāh-ı Mevlevī
- 9 Kem nigāh etme ḫāzer kıl eyle ta‘ ḫīm-i edep
Münkirāna tiğ-ı burrandur külāh-ı Mevlevī
- 10 ‘Arşa istiḫkām veren bu üstüvān-ı ma‘ nevī
Āsmāna nūr-ı tābāndur külāh-ı Mevlevī
- 11 İbtilā-yı derd olan pūş-i nemed olsun gelüp
Derd-i bī-dermāna Loḫmandur külāh-ı Mevlevī
- 12 Şarışın olmış tehī zannetme rū-yı enveri
Bil cemāl-i yāre ḫayrandur külāh-ı Mevlevī

durabilirse sen de beni göreceksin!" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim.”

⁵³⁷ YK 241b HM 289b TA 248b

13 Pūte-i hāmmama girmiş kāl olup gelmiş başa
Kimyā-yı İbn-i ‘İmrāndur külāh-ı Mevlevī

14 Mekteb-i sırr-ı eḥadda nefḥa dersün aḥz edüp
‘İsi-i Meryemde bir cāndur külāh-ı Mevlevī

15 ‘Ārifāne bir mümeyyiz serde bu ey ‘Aşkiyā
Farḳ-ı ḥayvan ile insandur külāh-ı Mevlevī

538

Gofte-i Mestāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Nesi vardur ḥarābat ehlinüñ meyhāneden ğayrı
Miyān-ı zünnār-keşi menzil-gehi putḥāneden ğayrı

2 Şaladur mescīd ü ḥumḥāneye ḥāzır oluñ ey dost
Bu bezme kimse gelmez şūfiyā mestāneden ğayrı

3 Ki zirā kaşların miḥrab kılmış Ka‘ bedür dil-cū
Aña kes secde etmez ‘āşık-ı divāneden ğayrı

4 Qurulmuş şaf-be-şaf müjgānı tiri sineme karşı
Siper tutmuş bulunmaz sīnesin dendāneden ğayrı

5 Ruḥ üzre ejdeha-veş ḥam-be-ḥam kākül tökülmişdür
Fedā-yı rūḥ eder bir kez gören bī-gāneden ğayrı

6 ‘Aşā-yı Ḥazret-i Musa-leyin biñ gūne rakş eyler
Aña hiç şöḥbet olmaz bir kuru efsāneden ğayrı

7 Necāt ister iseñ var āsitān-ı yāra yüzler sür
Saña raḥm eyler olmaz ‘Aşkiyā cānāneden ğayrı

539

Gofte-i ‘Aşkiyāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Göñül pervāne-veş bir āteşin ruḥsaredür şimdi
Döner tā şubḥa dek bī-hūde çün āvāredür şimdi

2 Yanar maḥv-ı vücūd eyler vişālūñden be-kām almaz

⁵³⁸ YK 242a HM 390a TA 249a

⁵³⁹ YK 242b HM 290a TA 249a

‘Acep divāne meşreb meyl-i sū-yı yāredür şimdi

3 Ezelden āşināmuz rū-be-rū bir cilve eylerken
Uyup ağıyāra tīg-ı ğamzesi ğaddaradur şimdi

4 Günehkār olmadım bāğ-ı vişālūñ bir gülūñ aldım
Figān-ı ‘āşıkān ey dost ruḥ-ı gülzāradur şimdi

5 Bu ‘Aşķi-derd-mendūñden geçerseñ ey melek-simā
Senūñçün ‘arz u şekvāsı ulu Settāradur şimdi

540

Gofte-i Sufiyāne

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Gel ey ‘āşık göñül mirātını pāk eyle bir kez eyle seyrānı
Şakın meyl etme dünyāya bu dünya fānidür fāni

2 Bilüp qadr-i kemālūñ nüşā-i Kübrā-yı ‘ālemsiñ
Beķāya meyl kıl bākī bu ruḥuñ Ḥaḳḳ ile şānı

3 Ne var miḥnet-serā-yı bār-ı ğam endūh-ı ‘ālemde
Rücū‘ et aşluña gör zevķ u şevķ ile gülistānı

4 Vārup bezm-i muḥabbetde şarāb-ı ‘aşķ nūş eyle
Vişāl-i yār ile mest ol desünler saña mestānı

5 Aţup dilden hevāyı māsivāyı iki dünyāyı
Cünūn-ı ‘aşķ-ı Mevlā ol verüp bu cism ile cānı

6 Erersiñ bu muḥabbetle efendim maķ‘ad-ı şıdķa
Serīr-i limā‘ allahda bulursun şāh-ı subḥānı

7 Vücūdın ğarķ edüp deryā-yı ‘aşķ içre heman ‘Aşķi
Gezer divāne-veş bilmez olupdur mest ü ḥayrānı

⁵⁴⁰ YK 242b HM 290b TA 249b

Na‘t-ı Hâzret-i Gülşenî Kıddise Sırrahu Şenî

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Cennet-i Firdevs-i ‘alâdur maḳam-ı Gülşenî

Silk-i feyz-i ḳurb-ı **أَوْ أَدْنَى** ‘dur maḳam-ı Gülşenî

2 Hâzihî cennât-ı ‘adn **فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ**
Vaşla bir rû-yı tecellîdür maḳam-ı Gülşenî

3 Nûr-ı pāk Rûşenîdür nûr alur mirât-ı dil
Şems-i vaḥdetle mücellâdur maḳam-ı Gülşenî

4 Hâliyâ şahib-taşarruf Ḳuṭb-ı a‘zam her biri
Rûşenî şâh-ı mu‘allâdur maḳam-ı Gülşenî

5 Şehsüvâr-ı evliyâdur dergehi ḥacet-revâ
‘Arz-ı hâl et ṭurma evlâdur maḳam-ı Gülşenî

6 Şîr-i vaşluñdan meges-rân olmadı sâlikleri
Âşiyân-ı şıdk-ı ‘anḳâdur maḳam-ı Gülşenî

7 **يَنْحَنُّ أَقْرَبُ** sırrına vâḳıf olan bildi seni
‘Aşḳîyâ şüretde ma‘nâdur maḳam-ı Gülşenî

Na‘t-ı Mevleviyân

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ḥamdilillah bizlere derler gedâ-yı Mevlevî
Bürîyâyı terk edüp aldık ḳabâ-yı Mevlevî

⁵⁴¹ YK 242b HM 290b TA 249b

^{1b} 53 Necm 9. Ayet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

^{2a} 39 Zümer 73. Ayet: “Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler.”

^{7a} 50 Kaf 16. Âyet: “Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fışıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız.”

⁵⁴³ YK 243a HM 291a TA 250a

- 2 Dü-cihānı şatdık ‘aşk-ı Mevlānayı biz
Māsivāyı terk eder dilden ğınā-yı Mevlevī
- 3 Bir iki çarḥ ile ‘arşa pā-yı zen abdālımız
Sidrede cā-yı kararuz Müntehā-yı Mevlevī
- 4 Şüreten faḳr ile faḥruz ma‘nidār-ı ‘ārifüz
Küntü kenzüñ vāḳıfı merd-i Ḥudā-yı Mevlevī
- 5 Her ṭariḳat içre şehbāz u müsellemin nāzenin
Mağz-ı Kur’anla mü’eyyeddür edā-yı Mevlevī
- 6 Ḥayme-i çarḥa ‘amūd ‘arza sükūn irāş eden
Ḳuvvet-i ḳayyūma maḫhar dest ü pā-yı Mevlevī
- 7 Pişvā-yı ehl-i vaḥdet Ḥazret-i Monlā-yı Rum
Sırr-ı lā-ḫavf-ün ‘aleyhim ‘Aşḳiyā-yı Mevlevī

544

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ḥaṭır-ı mecmu‘umuz zülf-i sitemkāruñ gibi
Bir perişan var mıdur ben ‘āşık-ı zāruñ gibi
- 2 Küfr-i zülfüñ ejder-āsā ḫam-be-ḫam ruḥsārda
Hāle olmuş men‘eder ‘uşşāḳı aḡyāruñ gibi
- 3 Sāḫirana baḫş-ı imān eyler ol Musā-leyin
Var mıdur ‘ālemde cāna çeşm-i sehḫaruñ gibi
- 4 Şad hezār Manşūrı bir tārına berdār eylemiş
Ḳıl nazar var mı cihanda zülf-i berdāruñ gibi
- 5 ‘Aḳlum aldıñ ḡayra yār olduñ ḡaribe raḫm yok
Cān fedā var mı yoluñda ‘Aşḳī-ḡamḫ’aruñ gibi

545

Velehu Eyden

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Sınemi cevri ile suzān eyledi dünyā ḡamı

^{7b} Kuran’da pek çok ayette geçmektedir.

⁵⁴⁴ YK 243a HM 291a

⁵⁴⁵ YK 243b HM 291a TA 250a

- Mülk-i cismüm âh virân eyledi dünyâ gamı
- 2 Sıyḥ-ı zâra koydı büryan eyledi dünyâ gamı
Kül edüp bu ḥâke rîzan eyledi dünyâ gamı
- 3 Nev-be-nev tecdîd-i kânun-ı cefâ ta‘lîm eder
Göñül endüh u debistân eyledi dünyâ gamı
- 4 Kûhken olsa taḥammül eylemez bir tîşesi
Saḥra-i ‘aqlum perişan eyledi dünyâ gamı
- 5 Rûzgâruñ geçdi eyyâmı meserret günleri
‘Ârifânı cümle giryân eyledi dünyâ gamı
- 6 Külbe-i aḥzânuma vermez selâmı inbisat
Biñ sitemle didemi kan eyledi dünyâ gamı
- 7 Cây-ı raḥat var ise ‘âlemde Yeşrib-i der idim
Bunda da çâk-i girîbân eyledi dünyâ gamı
- 8 Bir meded-res bendeñe yâ Rab iḥsan eyle sen
Ben ğarib ü zâr efgân eyledi dünyâ gamı
- 9 Râh-ı Ḥaḳdan şöyle ta‘bir eyledi efkârla
Tâbi‘-i vesvâs şeytan eyledi dünyâ gamı
- 10 Yâ Resûlullah meded bu ‘Aşķı Kıtımîrûñ senûñ
Derd-i bî-derman-ı hayran eyledi dünyâ gamı
- 11 Görmedim ‘âlemde bir keşkül-keş-i Monlâ-yı Rûm
Var ise bendeñ olam şân eyledi dünyâ gamı

546

E’s-Seyyid Muḥammed Hâdi Efendi Ḥazretleri Ḥâne-i
NâzımaTeşrifinde Bu Çend Ebyât Nazm Olunmuşdur

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Şanma bî-hûde eder şûfî dilüm feryâdı
Resm-i ta‘lim-i muḥabbetdür anuñ mu‘tâdı
- 2 Ehl-i dil zümresine ḥayy-ı ‘ala bang-zenem
Mekteb-i ‘aşķuñ olup şimdi göñül üstâdı
- 3 Lâleler dağ-ı dilüm gördi dehan-bâz oldu
Dediler kaşr-ı dilüñ işte budur berbâdı

⁵⁴⁶ YK 243b HM 291b TA 250b

- 4 Fehm edüp bilmediler dāğ-ı muḥabbet ne imiş
Şüphesiz şehir-i dilüñ ‘ ayn-ı budur ābādı
- 5 Çekemez çekdicegüm tır-i maḥabbet nārın
Keykubād ile Neriman zaman-ı Behzādı
- 6 Söylenür el sinede deldi o dağı Ferhād
Bir kuru tışe ile qaldı cihanda adı
- 7 Kıl naẓar nāvek-i dildūzı velī dūduma kim
Sāyebān olmasa bu zīr-i felekde Hādı
- 8 Bir şerer-ḥız ile nüh ṭāqını berbād eyler
Tābişin görse dūzaḥ-ı Ḥaḳdan umar imdādı
- 9 Bilmedi sāķī sebū bildi dil-i sūzānum
Baña kul kul diyerek verdi sūkūn irşādı
- 10 Sem‘ -i cānāna resīde olıcaḳ ḥāl-i dilüm
Dedi ben olmazam ol ‘ āşıķumuñ berbādı
- 11 Luṭf edüp ‘ atf-ı ‘ inan eyledi ol kân-ı kerem
Kulunuñ ḥānesine geldi Muḥammed Hādı
- 12 Bilmenem ‘ İsa gelen yoksa ki Loḳman Ḥekim
Mürde dillere can verdi bu istirdādı
- 13 Ced-be-ced Seyyid ü Sulṭan-ı rusul evlādı
Cümlesi Kuṭb-ı felek kurb-ı vişālüñ şādı
- 14 Maşkat-ı re’s-i Medine Kureşī Hāşimdür
Zāt-ı taḥmīri kerem luṭf ile isti‘ dādı
- 15 Kāle-i ḳadrini bey‘ eylese dellāl-i felek
Kân-ı nüh müflis aña eylemez müzdādı
- 16 Yeter ey ‘ Aşķī yeter eyleme taṭvil-i kelam
Ḳorḳaram taşdi‘ a nāgeh ola ḥāmeñ-i bādı
- 17 Bir cānum var o senüñ ben ne verem taḳdīme
Olayım Gülşenīnüñ bārı ḳuluñ ırğādı

547

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Muḳīm-i noḳta-veş ben pür-gül-i ‘ aşķuñda şādānı

⁵⁴⁷ YK 244a HM 292a TA 251a

Revādur şafha-i sīnemde şaf şaf tır-i müjgānı

2 Şu ā-ı mihr-i hüsnuñ tābı te'sir etdi gör sıyğ
Şebāt olmazsa pertevsiz yaqar mı penbe-i cānı

3 Kuru da' va degüldür imtiḥān it dilrubā bir kez
Heman ferman buyur ol çeşm-i cellāduñ dōke xanı

4 Degüldür kesb ile rūḥ-revānum māye-i ' aşkuñ
Bu dād-ı Ḥaḳ ezelden olmışam ben sende bil fānı

5 İki ebrūlaruñdur secde-gāhum Kible-i maḳşūd
Der-i cūduñ durur ey Ḥazret-i maḥbūb-ı subḥānı

548

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

1 Sevmek de sezā ' aşıḳa maḥbūb-ı Ḥicāzı
Āh olmasa ḥadden aşurı' işve vü nāzı

2 Bir şāh-ı melāḥat beni üftādesi etdi
Bir şey midür āh kışsa-i Maḥmūd u Ayāzı

3 Āşnā-yı muḥabbetde varup būs u kenāra
Reddetdi ḳabul etmedi benden bu niyāzı

4 Maḡrūr oluben atma bizi tih-i firāḳa
Bu zirve-i hüsnuñde olur şib ü firāzı

5 Gonca gül iken bir gün atar ḥāk-i mezellet
Ḥāra kim açar soñra temenna ile rāzı

6 Firifte-i pervānedür ol şem' -i dil-ārā
Ḥande-zen olur görse peri sūz u güdāzı

7 Terk eylemez ' Aşḳı seni serde hevādār
Yazmış n'ideyim kilik-i ḳader āñuma yazı

549

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Mekteb-i ' irfanda bir tūḫi-zeban añlar beni
Nüşḥa-i ' aşḳı okur Ḥaḳḳa dehan añlar beni

2 Nev-be-nev ārāyiş-i surḥ-libas içre girüp

⁵⁴⁸ YK 244a HM 292a TA 251a

⁵⁴⁹ YK 244b HM 292b TA 251b

H  n-ı   u     a boyanmı     n-fe  an a  lar beni

3     m-i n  z ile eder g  h   i   ret vu  lata
Bir bakı  la   al   at-ı mihri civan a  lar beni

4    r ebr       n-i Y  suf bir bel  -y         an
Beste-  af m  jg  n   bir   a  ı keman a  lar beni

5 N  m-nig  h-ı iltif  t  n    benem div  nesi
       ol sevd  -y   zenc  ri    b  n a  lar beni

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Yakın geldikçe kūy-ı Muştafadan hoş şabā geldi
Getürdi bū-yı müşkin dil-i mu' attar can-fezā geldi
- 2 'Acayip teşne virdi bu nesīm-i şubḥ dāmenüñe
Meger cānān elüñden nev-ḥaberle āšnā geldi
- 3 Cerāḥat-ı derūnum şöyle teskīn oldı bir anda
Ġubar-ı maḥdem-i ḥāk-i 'abīrūñden devā geldi
- 4 Li' ömrike taḥtī šāhı şehsüvār-ı 'arşa-i levlāk
Emin-i lima' allah maḥrem-i esrār-ı mā geldi
- 5 Göründi ḳubbe-i nūr-ı mücessem efser-i 'arşuñ
Şi'ār-ı dīde-i ma' lül-i 'iṣyāna devā geldi
- 6 Yüz urdı secde-i şükrāna 'āşi biñ tazarru' la
Şefa' at yā Resūlullah ḳapuña pür-ḥaṭa geldi
- 7 Aman reddetme setr et dāmen-i 'affuñla 'iṣyānum
Ḳapuña bende-i mücrim ḥaḳīr-i 'Aṣḳiyā geldi

Velehu Eyden

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cünūn-ı 'aşka te'sir eylemez efḡan-ı biñ rākī
Getür ol bāde-i can-baḥş devr et durma ey sāḳī
- 2 Zehir-nāk eyledi şirin dehanuñ telḡ-güftarı
Yaraşur raḥm u iḥsan et erişdür la' l-i tiryāḳī
- 3 Cihānda ḥüsnüñe maḡrūr olup 'uṣṣāḳa cevr etme
Gelen elbet gider burdan ne sen bākī ne ben bākī
- 4 Zihī Ṭubā-yı ḳad ḳamet ḳıyamet şive reftarı
Görüp şerm-āver ü ḥaclet dūtā oldı felek tāḳı
- 5 Baña' arz etmesün cellād-ı ḡamzeñ tīg-ı hicrānı
Kesilsüñ 'Aṣḳiyā bir bir raḳībūñ 'ırḳ-ı a' nāḳı

⁵⁵⁰ YK 244b HM 292b TA 251b

⁵⁵¹ YK 245a HM 293a TA 252a

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 'Uyūbuñ setr eder var mı dilā Settārdan ğayrı
Kuşūruñ 'affeder var mı 'acep Ğaffardan ğayrı
- 2 Der-i hācet-revā Fahr-ı rusul şıdk ile yüzler sür
Şefā' at-kānı var mı Ahmed-i Muhtardan ğayrı
- 3 Eger 'āşık iseñ gel secde-gāh-ı 'āşıkāndur bu
Ne lāzım 'āşık-ı şādıklara bir yārdan ğayrı
- 4 Tekāpū-yı der-i ehl-i menāşibden ne ğayr oldı
Saña ihsan eder hiç oldı mı hünkārdan ğayrı
- 5 Göñül yak māsivāyı āteş-i 'aşk u muhabbetle
Hayal ü hatıra hiç gelmesün dildārdan ğayrı
- 6 Hakiķat muṭribūñden gūş-ı ney hamr-ı ledunnī nūş
Semā' et sāha-i vaḥdetde dön bed-kārdan ğayrı
- 7 Vefā yok nās ile ülfetden aḥir 'uzlet et ey dil
Tesellī ḥatır isterseñ ne var eş' ardan ğayrı
- 8 Visāl-i yāra ḥalvetde eger müştāk iseñ göñlüm
Saña vakt-i vişāl olmaz tehi eşhārdan ğayrı
- 9 Görenler zāhirūñden batınuñ virāne bilsünler
Ḥarābe var mı ma' mur eylesün mi' mardan ğayrı
- 10 Cihānuñ medḥ ü zemminden ne bāk ü ne feraḥ-nākem
Berāber 'Aşkiyā yok dilde ḥaḳḳ efkārdan ğayrı

Be-maķam-ı Terk-i Tecrid Gofte Būd

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nāmuñı yād eylemem çarḥ-ı fenā şimden gerü
Cilvegāhum ravza-i mülk-i beķā şimden gerü
- 2 Nūş-ı nābuñ nış-i zevķuñ ğam göründi gözüme
Terk-i bezm-i dilrubāyam bī-vefā şimden gerü

⁵⁵² YK 245a HM 293a TA 252a

^{10a} Cihānuñ: Cihanda HM 293a

⁵⁵³ YK 245a HM 293b TA 252b

- 3 Terk-i tecrid ü sivāyam bir kefen kâfi baña
Bende-i âl-i ‘abāyam bir ‘aba şimden gerü
- 4 Çeşm-i nâ-bināmı binâ etdi Hâk gördüm yerüm
‘Azım-i dîdâr eylerem liķā şimden gerü
- 5 İrci‘ -i ferman ederdi sırruma vaķt-i seher
Da‘ vete lâyıķ icâbetdür baña şimden gerü
- 6 Faķr ile faķr ederek girdim gürüh-ı ‘âşıķa
Terk edüp nâmus u ‘ârı mübtelâ şimden gerü
- 7 Câh u ‘izz ü manşıb u malı olan alsun heman
Zillet ü faķr u fenâ ‘ayn-ı şafâ şimden gerü
- 8 Çünkü bu sūķ-ı fenâda mâye yokluk añladım
Maķv olup hâk ol heman ey ‘Aşķiyâ şimden gerü

554

İlticâ Be-cenâb-ı Hâzret-i Maķbûb-ı Kibriyâ

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Elif kıaddüm kemân-ı ‘aşķ ile hayfâ ki dal oldu
Bu tîri çekmege bâzû-yı Rüstem bî-mecâl oldu
- 2 Zevâle gelmede bu şems-i ‘ömrün tali‘üm vârı
Semâ-yı dilde âh mâh-ı muhabbet ber-kemal oldu
- 3 Cünün u ‘aşķ ile âvâre kıaldım çâresin bilmem
Meded ey Faķr-ı ‘âlem bendeñe bilmem ne hâl oldu
- 4 Nîķâbun ref‘ edüp ‘arz-ı cemâl et ‘âşıķa bir kez
Bu derde merhem oldur görmedim ben çend sâl oldu
- 5 Günâhum ise mâni‘ sen şefi‘ ol ey kerem-kânî
Bu ‘Aşķinüñ cemi‘ tavrı ‘isyân u vebâl oldu

555

Nâzım Nefsine Hıķâb Buyurdığıdur Târih-i Temâm-ı
Divân

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Melekler şem eder sūz-ı dil-i büryānuñ ey ‘Aşķî
Dönüp sıyķ-ı muhabbetde çıkar efğanuñ ey ‘Aşķî

⁵⁵⁴ YK 245a HM 293b TA 253a

⁵⁵⁵ YK 245b HM 294a TA 253a

- 2 Dilümde tâbiş-i germiyyet-i ‘aşkum hüveydâdur
Urur şem‘-i vücûda bâl ü per pervānuñ ey ‘Aşkî
- 3 Geçüp hubb-ı sivâdan zât-ı bî-misle olup ‘aşık
Saña ‘aşık olur şimdi güzel cānānuñ ey ‘Aşkî
- 4 Ümîdüñ sâgarı pür olmamışdı ğayra meylüñde
Gelür sâķî elüñde pür olup peymānuñ ey ‘Aşkî
- 5 Enīsüm künc-i vaḥdetde heman Allah Muḥammeddür
Bu ḥālî gördi terk etdi seni aķrānuñ ey ‘Aşkî
- 6 Gehî başt u gehî sekr ü gehî cem‘ ü gehî farķda
Olurđı şî‘r ile gāhî tesellî cānuñ ey ‘Aşkî
- 7 Şemer-ber naḥl-i ümîdüñ olup bu bâĝ-ı ‘ālemde
Olup nev-bāde dest-āviz her ‘irfānuñ ey ‘Aşkî
- 8 Egerçi şî‘r-i nā-mevzunı sust u bî-belāġatdur
Degül bî-fāide ma‘lūmıdur güyānuñ ey ‘Aşkî
- 9 Heman tevḥîd ü ‘aşķ-ı na‘t-ı pāk-i Muştāfadur bu
Saña iḥsandur bu Ḥazret-i Yezdānuñ ey ‘Aşkî
- 10 Degül bu kesbi vehbi hep sünühāt-ı ilāhîdür
Saña luṭf u ‘ināyet himmet-i pirānuñ ey ‘Aşkî
- 11 Zebānum ḥāme-veş ālet dūrür ol dest-i ḳudretde
Yazar kendüñde yoķdur ḳudret ü dermānuñ ey ‘Aşkî
- 12 Cihānuñ medḥ ü zemminden göñül vārestedür şimdi
Degül bir ḳaṭre bu güftārīñuz deryādur ey ‘Aşkî
- 13 Biḥamdillāh şirāze-bend olup bir zuḥr-ı aḥrādur
Senüñ budur ümîdüñ bā‘iṣ-i güyānuñ ey ‘Aşkî
- 14 Ne deñlü nā-pesend olsa yine ‘add eylemez ‘ārif
Bu meydanda yeri yoķ cāhil-i nādānuñ ey ‘Aşkî
- 15 Ḥıtamü’l-misk olup tariḥi tāmın söyledi bercā
Biḥamdillāh tamam oldu hele divānuñ ey ‘Aşkî

Velehu Eyden

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Pend [ü] nuşh-ı mürşid ile sen de kır zünnāruñı
 Āb-ı çeşmüñle be-her şeb eyle içfā nārıñı
- 2 Kıl tefekkür itdügüñ isyān-ı bed ef ālüñi
 Her seher efğan kıl tuysun melekler zāruñı
- 3 Vāriş-i Peygamberüñ şıdk ile tut dāmānuñı
 Zāhir ü bāṭın u zāta beñzedüp eṭvāruñı
- 4 Şekk ü şikrden Ḥazret-i ' Abbas-veş vāreste ol
 Bezl edüp rāh-ı Ḥudāda çeşm ü cān [u] vāruñı
- 5 Ḥazret-i maḥbūb-ı Ḥaḳ olsun şefi' üm der iseñ
 Şıdk ile tut ' Aşķi sen de Ḥazret-i Hünkāruñı

Velehu Eyden

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
 + + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Devr eder elde ne var şimdi nuḥasdan ğayrı
 Zen-i dünyāda ne var qurı hevesden ğayrı
- 2 ' Aşķla iki cihān kaydın atup rāha girüp
 Reh-nümā var mı baña nūr-ı qabesden ğayrı
- 3 Naḥl-i ümmid-i sivāyı kurudup bād-ı ḥazān
 Qalmadı mülk-i cihan içre kimseden ğayrı
- 4 ' Arifān cife-i dünyādan olup vāreste
 Var mıdur seg gibi ğavğada megesden ğayrı
- 5 Ney gibi eylemeyen qalb-i sivādan ḥālī
 Nāle-i ney ne bilür qurı sesden ğayrı
- 6 Gerçi dünyā-yı denī mezra' -ı uḥrādur
 Ne beter arz-ı fetā ḥārla ḥasdan ğayrı

⁵⁵⁶ HM 287a

^{1b} nārıñı: İmla özelliği olarak, genitif (ilgi) eki metinde düz alınmıştır.

⁵⁵⁷ HM 287a

7   A kiya halka nig n oldu cih n amma kim
Kedim el s ha-i A med reh-i hevesden  ayrı

8 Sufle-perver feleg  n biz nesine meyl edelim
 imdi ser- adra ge er var mı teresden  ayrı

KIT'ALAR

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

‘ Abd-i ‘ ābık mu‘ terif cürm ü günāhın yā Resūl
 Geldi dergāha sürer rû-siyāhuma yā Resūl
 Mazhar-ı ihsānun olsun ‘ Aşkî bendeñ ‘ afv kıl
 Şād kıl ğam-gîn olan hāl-i tebāhına yā Resūl

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

Derdüñ dil-i bīmāruma dermān u ‘ ilāc
 Efzūn ola dilde kerem it eyleme iħrāc
 ‘ Aşkuñla beni zār u zebūn eyle efendüm
 Maşşūd budur eyle revā şāhib-i Mi' rāc

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

İdüp Feyyāz-ı muṭlaḳ Ādem'i Ḥaḳḳ'a ebū'l-eşbāḥ
 Muḥammed zāt-ı pāk-i aḳdesüñ oldı ebū'l-ervāḥ
 Ser-ā-ser enbiyāya dest-res olduñ ḥaḳıḳatda
 Ḥuşūşā ‘ aşkuñ ile oldı ‘ İsa ‘ āleme seyyāḥ

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

Şad-renc-i ğamuñ oldı dil ü cānuma ferrūḥ
 Mat eyle dil -şāhumı göster baña bir rūḥ
 Āh ile nidā eyledüm ol yār yolında
 Kec-rev oluban fil gibi redditmedi pāsūḥ

¹ YK 246a HM 294b

² YK 246a HM 294b TA 253b

³ YK 246a HM 294b TA 253b

⁴ YK 246a HM 294b TA 253b

^{4b} dil-şāhumı: dili şāhumı TA 253b

[MURABBA' A]

5

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

Tuṭī dilimüñ subḥ u mesā zikri Muḥammed
Ġam-gīn dilümün def' -i ġam u fikri Muḥammed
Her müyumuñ olmış ise de bīnde zebānı
Mümkün mi edā itmege bir şükri Muḥammed

6

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Qızarmış mey ḥayāsından zihī ġulfāma dönmişdür
Dü çeşmüm ḥasret-i didār ile pür-cāma dönmişdür
Bahār-ı maḥdem ile duḡter-i rez bezme virüp şādı
Sefid ü surḥ-ıla meclis 'acep bayrama dönmişdür

7

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ḥazret-i Maḥmūd u Aḥmed'dür Muḥammed Muṣṭafā
Hem Ebū Bekr ü 'Ömer 'Osmān 'Aliyyü'l-Murtaẓā
Āl ü evlād u 'abā aṣḥābı sev ez-cān u dīl
Hep muḥibbāna şefi' bunlardur ol rüz-ı cezā

8

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - - -

Düşelden 'aşḳ-ı pāk-i Muṣṭafā'ya
Hem endūhum mey-i dildür şafāya
Gözüm yaşı gibi çıḳdı gözümden
İki dünyāyı atdum ḥāk-i pāya

⁵ YK 246b HM 294b TA 253b

^{5b} fikri: fikr-i TA 253b

⁶ YK 246b HM 294b TA 254a

^{6d} Sefid ü: Sefid-i TA 254a

⁷ YK 246b HM 295a TA 254a

^{7c} aṣḥābı: aṣḥāb HM 295a TA 254a, ez-cān u dīl: ez-cān-ı dīl
TA 254a, cāndan HM 295a

⁸ YK 246b HM 295a TA 254a

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

Dil-i ğam-g'inümi şād eyle yā Rab
‘Alāyıkdan da āzād eyle yā Rab
Cemālin şem‘ ini yağ kaşr-ı tende
Yağup varını berbād eyle yā Rab

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

Çeküp el māsivādan eyle ‘uzlet
Haṭādur eyleme nās ile ülfet
Düşüp bir dane rızık için hevāya
Seni bir dāma ilkā eyler elbet

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
- - + / + - - + / + - - + / + - -

‘Ākıl ola mı mezra‘-ı in ‘āleme ḥāriş
Sen terk idicek māliki şādān ola vāriş
Budur ta‘ab-ı vizr ü günāh cürm ü ḥaṭālar
Kabr içre ‘azāb çekmege mālīk ola bā‘ iş

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Yetīm-i bī-nevāyam bende māderle peder yokdur
Beni bir sīne-perver eyleseñ cāna keder yokdur
Virüp pistān-ı şīrinüñ dehān-ı kūdek-i Ferhād
Anı nūş eyleyüp tāb-āver olsa bir emer yokdur

⁹ YK 246b HM 295a TA 254a

^{9d} varını: varlığı TA 254a

¹⁰ YK 246b HM 295a TA 254a

¹¹ YK 246b HM 295a TA 254a

¹² YK 246b HM 295a TA 254b

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Var mıdır 'uşşāka kūy-ı dilberden elezz
 Tiğ-ı 'aşkı sīneme bir şehd ü şekkerden elezz
 Derd-ile hūn nūş idersem 'ayn-ı dermāndur baña
 Bū-yı zūlfūñ 'ālimallah misk ü 'anberden elezz

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Zamāne dervişānı tekyede bir taze cān ister
 Cihāndan çekmiş el ancak şarāb u geşt-i nān ister
 Eger manķır bulunmazsa şarı altuna eyvallah
 Kana' at ehlidür anlar niyāzı her zaman ister

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Hāne-i hātır-nişānumda hayāl-i yāre bak
 Şāhid-i 'ādil dilümde şerha yāre bak
 Eşk-i şebnem-çün 'araķ bir kez gül-i ruhsāra bak
 'Andelīb-āsā sahralarda dil-i pür-zāra bak

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ka' be-i kūyuñda eşk-i zemzemi itdüm revān
 Merve haķķı sa' y kıl bir Hacc-ı ekber it hemān
 Leb-zen-i lebbeyk ile bir fekk-i iħrām eylesem
 Vaşluñ ir gör gel tecerrüd 'āleminde bir zaman

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

'Aşķı Kilis-i vaţan fūrķatine eylemez efgān
 Cār itdi çihil sāl beni dostuna sultān
 Faħr itmege şāyeste degül mi bu keremle
 Perverde-i nūr-ı nebevī oldı dil ü cān

¹³ YK 246b HM 295b TA 254b

¹⁴ YK 246b HM 295b TA 254b

¹⁵ YK 247a HM 295b TA 254b

¹⁶ YK 247a HM 295b TA 254b

¹⁷ YK 247a HM 295b TA 255a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Lāfetā dil dil-süvār Zülfiḳār elde 'Alī
 Şir-i Yezdān-ı Hudā'dur pādīşāh her velī
 Her 'ulūmuñ bābıdur dāmād-ı Faḫru'l-mürselīn
 Fātiḥ-i Ḥayber bunuñ faẓlı nihāyetsüz belī

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün
 - - + / + - - + / + - - + / + - -

Gül gibi gülen güller imiş rûz-ı cezāda
 Lāl olma gerek lāle gibi bāğ-ı fenāda
 Kesret ile iden ülfet nev-sālūñ aḥmaḳ
 Vaḥdetde ne zevḳ-i aḥz ider ol sa'y-ı hebāda

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

'Ārife pā-bestedür meyl eylemez ḥalḥal-ı māl
 Şir-i vaḥdetdür olar şayd eylemez cengāl-i māl
 Sa'y iderseñ meşrebān bu cīfe-i dünyā içün
 Letlet-i devlete āḫir merd olur danyāl-ı māl

¹⁸ YK 247a HM 296a TA 255a

18ª dil dil-süvār: dilden süvār TA 255a

Lāfetā: "Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur." (Kudsi Hadis)

¹⁹ HM 296a

²⁰ HM 296a

BEYİTLER

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Günāhum var diyü ye's-i şefā' at olma ey dil kim
Şefi' i var 'uşāt-ı mü'mininüñ Aḥmed-i Muḥtār

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ḥaḳ ile ḥaḳ olmayan Ḥaḳ'dan ḥaber-dār olmamış
Şebpere şorsan güneşden hiç ḥaber-dār olmamış

Mef' ūlū mefā' ilün mef' ūlū mefā' ilün

- - + / + - - - / - - + / + - - -

Her kimde bāde-nūş elbette olur serḥūş
Dünyāyı iden berdūş lābud olur medhūş

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

'Aşḳ āsān degül her kim heves eyler ise
Bir elinde cān u ten bir elinde ser gerek

¹ YK 247a HM 296a TA 255a

² YK 247a HM 296a TA 255a

³ YK 247a HM 296a TA 255a

⁴ YK 247a HM 296a TA 255a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Şāhib-i manşıb olan lābūdda bir ma' zül olur
Terk-i manşıb eyleyenler nezd-i Hāḡ maḡbūl olur

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ebr-i müjgān kākül ü ruḡsārenüñ üftādesi
Sīne ten dil cān fedā itmiş budur āmādesi

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

+ + - - / + + - - / + + -

Dil uzatma uzadursuñ elüñi
El uzatma uzadursuñ dilüñi

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

‘Aşḡ-ı dilde bir de ‘Aşḡī ‘āşıḡ-ı divāne ger
Da' va-yı vāhīde şāhid iki besdür dilrubā

⁵ YK 247a HM 296b TA 255a

⁶ YK 247a HM 296b TA 255a

⁶^a ruḡsārenüñ: ruḡsāre yek TA 255a

⁶^b Sīne ten: Sīne vü ten TA 255a

⁷ YK 247a HM 296b TA 255a

⁸ YK 247a HM 296b TA 255a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Çeşm-i bārān ' arz-ı qalb-i lāle-zār pür-çemen
Eylemişdür dilrubā teşrīf kııl bir laḫza sen

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Maḫdemüñle ḫāne-i bī-minneti pür-nūr kııl
Bezm-i ' ışretdür güzel ' aşıkıları mesrūr kııl

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

+ - - - / + - - - / + - -

Bu dünyānuñ şafā ile ğam-ğın bil
Hemān bir zerre ile şemse beñzer

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Cihānda ' ākııl olmaz bir nefes endīşeden ḫālī
Esās-ı āb olan bir ḫāne cā-yı me'men olmazmış

⁹ YK 247a HM 296b TA 255a

¹⁰ YK 247b HM 296a TA 255a

¹¹ YK 247b HM 296a TA 255a

¹² YK 247b HM 296a TA 255b

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Menāyir kaçmamağçün bir hilāl-i rüzedede her şeb
 Kana dil bekleyüp muhkem resenle kayd u bend oldı

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Habīb'ün 'aksi hāli olmasaydı Ka'be-i 'ulyā
 Tavaf itmezdi ins ü cin melek ruḥāniyān aṣlā

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

Merve'de sa'y iderdüm Ka'be-i ḥüsnün görerek
 Leblerün nüş ider idüm Mekke vü zemzem diyerek

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + -

Bir müşelleṣ vefkḍur hāli vasaṭ
 Hüsn-i teşhīründe yokḍur bir ḡalat

¹³ YK 247b HM 297a TA 255b

^{13^b} kayd u bend: kayd-ı bend TA 255b

¹⁴ YK 247b HM 297a TA 255b

¹⁵ YK 247b HM 297a TA 255b

¹⁶ YK 247b HM 297a

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

+ + - - / + + - - / + + -

Arka vir ' izzet dilerseñ sen hemān
Bir büyük kapıya taş ol ey civān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + -

Virmeseydi Ka' be' ye ger arkasın
Kim iderdi secde mihrāba yalan

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Felekden hiç şikāyet eylemez ' ākıl zirā olan
Himāye üstüñ' ānı virmiş zībāya khand-ı halvāyı

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Felek İsa' ya virmiş bir eşek kālā-yı dünyādan
Bir eşek ādeme virmiş hezāran esb-i ra' nāyı

¹⁷ YK 247b HM 297a

¹⁸ YK 247b HM 297a

¹⁹ HM 296b

²⁰ HM 297a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

‘ Āķıl olan bī-‘ aķıldan hiç şikāyet eylemez
Var mıdur ādeme şikāyet eyleye ħayvāndan

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ĥaddeden çekdi beni ĥadde tilerġaf itdi
İrdi ‘ arş içre bir anda nāle-i sūziş-i āh

²¹ HM 297a

²² HM 297a

TARİHLER

Tarih-i Cülüs-ı Hân ‘ Abdülmecid

Müstef’ ilün müstef’ ilün
- - + - / - - + -

1 ‘ Abdülmecid Han-ı Hudâ
Şevketle şâh itdi becâ
Peygâmını peyk-i şabâ
Getürdi Yeşrib’den yaña

2 Cîrân-ı şâh-ı mürselîn
Şâd oldı cümle mü ’minîn
Manşûr olup sulţân-ı din
Yâ Rab be-câh-ı Muştafa

3 Vaqt-i cülüs-ı şehr-i yâr
Çarh-ı felek encüm-nişâr
Mihr ile mâhı gûş-vâr
İtmiş durur ‘ arz-ı şafâ

4 Faḥr eylesün evreng-i şâh
Zâtuñ ile zıllı ilâh
Gelmiş degil bir pâdişah
Sen-veş bu tahta ḥâliyâ

5 أَنْصُرْ مِنَ اللَّهِ¹ âyeti
Şâh-ı risâlet himmeti
İlyâs u Hızruñ gayreti
Olsun cünüduñ ey şahâ

6 Cümle velîler serveri
Şâhib-kitâb-ı meşnevî
Ġavvâş-ı baḥr-ı ma’nevî
Şâhum nedîm olsun saña

7 ‘ Ömrüñ ziyâd u ber-ziyâd
Dâ’im ola ḥâtır- küşâd
‘ Aşkî ola sâyeñde şâd
Ey Hüsrev-i kân-ı sehâ

¹ YK 248a TA 106b

Başlık: Tarih-i cülüs-ı taht-ı su’ d-baht-ı cenâb-ı şehriyârı Sulţan

‘ Abdülmecid Han

^{5a} 61 Saf 13. Âyet: “Seveceğiniz başka bir şey daha var: *Allah’tan yardım* ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele.”

8 Faḥr-ı cihāna ben vāhid
Vardım didüm Şāh-ı Sa‘id
Şāh oldu Ḥan ‘Abdūlmecid
Tāriḥidür Peyğamberā
(1255)

2

Tāriḥ-i Berā-yı Velādet ‘Abdülḥamid Ḥan Zīde ‘Ömrehu

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Sulṭan Ḥan ‘Abdūlmecid Şāh-ı cihan gītī-nümā
Yardımcısı Rabb-ı Mecid yāver ḥabīb-i kibriyā
- 2 İtdi cihānı ḥaḳ kerem ṭard oldu dilden ğam sitem
‘Ālem olup bāğ-ı irem pirāye-i zevḳ u şafā
- 3 Mevlūd-ı pākize güher buldı meserret baḥr u ber
Şehzāde virdi nūr-ı fer āfāḳa bir mihr-i zīyā
- 4 Mesrūr olup her ḥās u ‘ām ervāḥ-ı aşḫāb-ı kirām
Oldı feraḥla şād-kām şād oldu şāh-ı enbiyā
- 5 Ol Ḥüsrev-i ‘āli-neseb faḥr-ı Resūl’e münteseb
Her dem ma‘ni-yi ḥayy-ı Rabb a‘dāya Mansūr dā’ima
- 6 Dā’im ola ḥāṭır- şeraḥ ‘ıyd oldu ḥalḳa bu feraḥ
Sākī-i vaḥdetdür ḳadeḥ mest oldu Ḳuṭb u evliyā
- 7 Oldı Medīne şādumān himāye-i Faḥr-ı cihān
Dest-āver u pāz-ı dehān oldu şehenşāha du‘a
- 8 ‘Aşḳī ḳuluñ eyler ümīd tāriḥi gūş eyle sa‘id
Geldi-i Ḥan ‘Abdülḥamid mehd-i cihāna merḥaba
(1258)

3

Ḳaside Bedo Tāriḥ Berā-yı Emīr-i Mekke Şoden-i Seyyid
Cemi‘ Şerāfetli ‘Abdullah Paşa Edāmallahu İclāle

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Nağme ḳıl ḥāme-i bülbul nevā-yı ḥoş-edā
Gel açıl güller gibi ey ğonca-fem vaḳt-i şafā

² YK 248a , TA106b

Başlık: Tāriḥ-i berā-yı velādet Şehzāde ‘Abdülḥamid Ḥan

³ YK 248b

^{3b} Vezin bozuk.

- 2 Sāgar-ı serşārunı sākī müheyyā eylegil
Meclis-i hoş-āmedide hātır olmuş dilrubā
- 3 Beste-şaf muṭrib ṭurur elde kudūma muntāzır
Ney rebāb k̄ānun kudum sāz santur setā
- 4 Vaḳtidür kaḥbe felek rakş-āver ol bu bezmde
Mihr ü meh çarpāna olsun iki destüñde becā
- 5 Dāye-i ebr-i bahar servi zümürrüd ferşini
Kıldı eşcārı müzeyyen hil' at-ı sebzi kabā
- 6 Sünbül ü şebbū şakāyık baş keser iḳdāmına
Müşk ü 'anber būyını ferş eylemişdür zīr-i pā
- 7 Seb' a-i seyyāre olmuş mih-ı na' l-i eşhebi
Burc-ı Es' ad na' l olmuşdur şerefle gūyiyā
- 8 Na' t-ı pāk ile terennüm-sāz olurdum hicr-ile
Güş-ı hūşuma getürdi nev-ḥaber bād-ı şabā
- 9 Ya' ni ' Abdullah Paşa server-i eşrāfiyān
Şod emīr-i Mekke Ḥaḳka eyledim ḥamd u şenā
- 10 E'l-mülūku'l-melhumun sırrına maḫhar Ḥan Mecīd
Olmasun mı bu ḫalife pādşāh-ı enbiyā
- 11 Zāt-ı pāk-i aḳdes-i paşāyı bildi şāh-ı dīn
Lāyık u şāyestedür her vech ile elyāk-sezā
- 12 Mesned-i vālā emīr-i Mekke mevrūş-ı peder
Tā ezelden zātına bu saltanat dād-ı Ḥudā
- 13 Ṭurmasun başmaḳ-keşi olsun müşirān-ı zaman
Seyyidü'l-sādātdur nev-bāve-i ḫayru'l-verā
- 14 Zātınūñ meddāhı olmuşdur Ḥudā-yı lemyezel
Cedd-i pāki Ḥaḫret-i Aḫmed Muḫammed Muştafā
- 15 Ya ne dirsın Ḥaḫret-i Zehrā Betül'e ceddesi
Baz' a'-i nūr-ı velāyet ez-' Aliyyü'l-Murtaḫā
- 16 Ğayra itmegil tekāpūy virme şıdkına ḫalel
İşte bu demde budur ser-defter-i āl-i ' abā
- 17 Ceddinūñ tutmuş ḫavī ḫabl-i metin-i şer' ini
Bir elinde şeyf-ile Şamşam odur şīr-i veḡā

- 18 Sırr-ı Ahmed zāhir olmuş lehçe-i envārda
Āyet-i simā bunun hakkında nāzil bî-hafā
- 19 Kıl nazar Haydar nigāha şîr-i Yezdān-ı zaman
Zülfikār-ı nuşretin çekdükçe bir gün *lāfetā*
- 20 Hüsrev ü Sām u Neriman Cemşid ü Rüstemle Zal
Cümleten ıstable-i hāşında bir sâyis-gedā
- 21 ‘Akl-ı Eflātūn Aristo Cālinūsūn adı var
Mekteb-i ‘irfāninūn kudekleri olmaz yaña
- 22 Zāhirin ārāste itmiş ‘ulūmuñ enveri
Bātının pirāste itmiş füyüz-ı evliyā
- 23 Nīm-nigāh-ı iltifatına anuñ mazhar olan
İki dünyāda keder çekmez bulur Hāk’dan rızā
- 24 Bermek ü Hātemle Ca‘fer kāse-lis-i maṭbaḥı
Fazla-i ḥa’nına Hārūn-ı Reşid keşköl-küşā
- 25 Keff-i ihsān-ı yemin görseydi ger ebr-i felek
Eyler idi ḥaşre dek bu terk-i da‘vā-yı şehā
- 26 Kilk-i dest-i cūdına altūn oluḡdur zer-feşān
Ḳatrece ihsānına zemzem de teşne ey şehā
- 27 Mültezim-veş iltizām it dāmenin kesme elūñ
Hicr-i Es’ad gibi būs it bu durur ḥācet-revā
- 28 Rük-n-i Şām ile ‘İraḳı görmez oldu dīdemüz
Var iken rük-n-i Yemān’ı dest-i besdür mültecā
- 29 Gel ṭavāf-ı zātına er Ka‘be-i maḳşūduña
Merve ḥaḳḳı baḥş ider ḥācet-gere zevḳ-ı şafā
- 30 Hāmesin bir destine alsa eger kân-ı kerem
Şerm ider görse ‘Uṭārid ma‘ni-i nigīn-edā

18^b 48 Fetih 29. Ayet:” Muhammed Allah’ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah’tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat’taki vasıflarıdır. İncil’deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ekicilerin de hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelenendirir. Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat vâdetmiştir.”

19^b *Lāfetā*: “Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur. “(Kudsi Hadis).”

- 31 Şanma kesb ile olur bunca ‘ulūm-ı ma‘rifet
Dād-ı haḫdur ḫavlüme munşıf olan hiç dir mi lâ
- 32 Şi‘r ü inşāda nazīri gelmemiş gelmez daḫī
Fārsi Tāzi vü Türki ‘ilmine şod āšnā
- 33 Ka‘bı Ka‘be düşürür nazm ile baḫş itse eger
İşte Ḥassan-ı zaman var ise budur ey şehā
- 34 Zāt-ı pāki gūyiyā Şehnāme ferheng-i şu‘ūr
Şevket ü Sāib daḫī pesmāndesi olmuş ḫoca
- 35 Bākī vü Nābī vü Neḫ‘ī gelmesün Ḥaşmet daḫī
Türk’den nā-behreler bezminde bil eyler ḫaṭā
- 36 Toḡmamış mehd-i zemīne māder-i eyyāmdan
Böyle bir ferzend-i ‘ālī menḫabet kân-ı vefā
- 37 Devlet-i Oşmāniyān faḫr eylesün zātuñla hep
Bā-ḫuşuş bu şehir-i yār-ı Ḥān Mecīd-i zü’l-‘aṭā
- 38 Mürde-ten-veş atılmışdı aḫālīm-i Hicāz
Ruḫ-baḫş olduñ şafā geldüñ efendim merḫabā
- 39 Bir şerif-i müşterī tedbīr-i ḫayr-endişesin
Maḫdemüñ Bathaya ḫayr olduğına yok iştibāh
- 40 Müjde-verlik eyledüm faḫr-ı cihāna maḫdemüñ
Sa‘yumuz meşkūr olur elbet bizüm yevm-i cezā
- 41 Dostānlar çāk çāk itsün ḫabā-yı mātemi
Düşmenān pūş olsun artuḫ gözleri olsun ‘amā
- 42 Dostānuñ kāle-i zevḫi olupdur kıymeti
Düşmenān ‘arz itmesün düşdi şemenden bī-behā
- 43 Zemzem-āsā cūşa gelsün cümle aḫbāb-ı güzīn
Ka‘be-veş olsun siyāh-pūş ḫasūd-ı bed-liḫā
- 44 Şemse a‘dā olmaşıyla şebpere ey bed ḫasūd
Nūrına noḫşan gelür mi kıl tefekkūr bul rızā
- 45 ‘Av‘av-ı segle meh-i tābāna hiç gelmez ḫalel
Ḥaḫ olaldan ḫaşre dek seg gerçi düşmandur aña
- 46 Bu ne dīn bu ne mürüvvet bu ne mezḫeb fīkr kıl
Sen ‘aṭā-yı Ḥaḫḫa ma‘ni mi olursun müşrikā

38^a Vezin bozuk.

- 47 Gel emîr-i Mekke'ye şıdķ ile tövbe eyleyüp
Sür yüzüñ ol ĥāk-i pāye eyle şıdķ ile recā
- 48 'Affı ġālibdür anuñ maġlûb olur a' dā olan
Bir naşihatdur size bezl eyledüm ben bî-riyā
- 49 Āh-ı deryā-yı 'ubūdiyet dilümde cūş ider
Ĥasta iken mevc atup biruna çend ebyāt-ı mā
- 50 Şıĥĥat-ı ebdān ile dilde neşāt olsa eger
Böyle mi medĥ eyler idi zāt-ı pāküñ 'Aşķiyā
- 51 İtme tatvîl-i suĥen taşdı' -i serden kıl ĥazer
Vaķtidür ez-cān u dil şıdķ ile eyle bir du' ā
- 52 Her şebîn Kādr eylesün her bir günün Nevruz u 'ıyd
Dā'imā olsun safāda görmesün derd ü 'anā
- 53 Tûl-i 'ömr ile mu'ammer şıĥĥat-ı ebdān ile
İġbirār-ı dehrden mirāt-ı ĥalbi pür-şafā
- 54 Cümle evlād ile ensāb sāyesinde her zaman
İftihār itsün şalinsun serv-āsā her yaña
- 55 Mezra' -ı dünyāda olsun ĥūşe-çîn-i 'āfiyet
Ĥaĥbe diĥķān-ı felekden görmesün ĥiçbir ezā
- 56 Nuşret u feth ü zafer tutsun anuñ dāmānını
Olmasun vāreste seyfinden anuñ aşla 'adā
- 57 Eyle taķdîre muvāfıķ cümle tedbîrin anuñ
Cünd-i tevfiķ yāveri yardımcısı şāĥib-livā
- 58 Görmesün çeşm-i felek yā Rab zevālin dehrde
Ĥıl mü'eyyed 'ömr-i efzün ile zātın dā'imā
- 59 Ĥançer olsun çeşm-i a' dāya hemān rāy-ı kerem
Kāf gibi ķāmetleri olsun ĥased ile düta
- 60 Müjde ey beyt-i Ĥudā ġam gitdi geldi pür-ferah
Ĥayli dem çekmiş idüñ firķatle çok cevri ü cefā
- 61 Geldi bābā-yı cihān in müjde tāriĥ-i vuşûl
Buldı gümkerde ricālın sūr-ı ümmü'l-ķur' a
- 62 Yek-ķaraf goftem be-tāriĥ ĥaş mużaffer āmedi
Ber-tefe'ül in nüviştem zeyl-i in manzûm-rā

Tārīḥ-i Velādet-i Şehzāde Cenāb-ı Sultān ‘ Abdūlmecīd Ḥan Şāh
Muḥammed Eṭālallahu ‘ Ömrehu

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Derūnumdan sürüldi ğam be-Ḥaḳḳ-ı bā-yı bismillah
İnce sem‘ uma teşrīf-i şehzāde biḥamdillah
- 2 Cenāb-ı Ḥazret-i şāh-ı cihān ‘ Abdūlmecīd Ḥan’a
Celilü’l-ḳadr bir ferzend-i iḥsān itdi ol Allah
- 3 Felek faḥr eylesün bir şāh-ı ‘ ādil şulb-i pākūñden
Cihāna geldi bir nūr-ı mücessem mihr-i ‘ āli-cāh
- 4 Yüz urdum şıdḳ ile i‘ tāb-ı bāb-ı şāh-ı levlāke
Degül vallāhi bir dem eylerem böyle du‘ ā her gāh
- 5 Şehenşāh-ı cihān şehzāde-gān ile emān yā Rab
Mu‘ ammer eyle dā’im dest-gīr olsun Resūlullah
- 6 Be-cāh-ı nūr-ı pākūñ yā Muḥammed sen meded-res ol
‘ Adūdan intikām alsun demādem tīg ile ol şāh
- 7 Yeter taşdı‘ -i ser itme riyā olmaz velī ‘ Aşḳī
Beşāret senden olsun ibtidā var ey dil āgāh
- 8 Tecāh-ı ḥazrete vardum didüm milādı tārīḥin
Ziyāe’d-dīn adı Sultān Muḥammed yā Ḥabībullah
(1262)

Tārīḥ-i Tebrīk-i Nev-sāl Berā-yı Cenāb-ı Şehriyār Sultān
Abdūlmecīd Ḥan

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḥudānuñ zıllı Faḥr-ı ‘ ālemūñ muṭlaḳ vekilidür
Şeh-i kişver-güşā Sultān Mecīd Ḥan olmasun maḥzūn
- 2 Anuñçün farz-ı ‘ ayn oldı du‘ ā zātına ol şāhuñ
Sözümde var mıdur kezbüm buyursun ḥocañuz gelsün
- 3 Ḥudā’nuñ bir emīnidür ki ḥalkın eylemiş teslīm
Resūlūñ bir şādıḳıdır ki dā’im himmeti maḳrūn

⁴ YK 250a TA 110b

⁵ YK 250b TA 110b

- 4 Mübârek sâl-ı nev geldi baña tebrîke ruḥşat var
Mübârek olsun ey şâhum efendim dâ'im ol memnûn
- 5 Nigâh-ı iltifâtı ḥâtıra geldükçe ey 'Aşkî
Ḥuzûr-ı fahr-ı 'âlemde du'asın eylerem efzûn
- 6 Ferâmûş eylemek mümkün degül vallah billah
Beni vâreste-i ğam eylemiş şâh-ı kerim bî-çûn
- 7 Degül dünyâ vu 'uqbâda zebânum subḥası olsun
Du'âdan olmayam ḥâli ger olsa müflis-i medyûn
- 8 Degül şâyeste takdîme velî nazmum sakîm amma
Qabûl eyler Ḥabîb-i Ekrem için ol kerem gerdûn
- 9 Güvâhum çâr-yâr âmed güher târiḥi ey şâhum
Revâ nev-sâl-i tebrîke Resûlullahdan me'zûn
(1262)

6

Ramazâniyye Berâ-yı Şerîf 'Abdülmuṭṭalib

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hilâl-i rûz-ı vaşl-ı men'e geldi yârâna
Bir aylık yolu bir günde gelüp tebliğ-i fermâna
- 2 İrince sem'ine hengâm-ı vaşluñ firḳat encâmı
Kemân ebrû anuñçün oldı baḳdı tîr-i müjgâna
- 3 Çeker mi tîr men'-i ḳavs-i ebrû çarḥ-ı minâya
Dir iken şüret-i lâda göründi rûze-dârâna
- 4 Hilâl-i rûze istisna için vaḳt-ı vişâli gör
Göründi şüret-i lâda bu remzi söyle cânâna
- 5 Ehille ehl-i beytüñ âyetin tefsîre gelmişdür
Müşârun bi'l-benân olmuş anuñçün cümle insâna
- 6 Tahâretle oturmuş kürsî-i çarḥa maharetle
Virür ma' nâ-yı ehl-i beyt vâ'iz tek bu Qur'an'a
- 7 Şerâfet burcını tezyînle geldi şanma bihûde
Ḳamer şems ü sitâre hep âh ile çarḥ-ı devrâna

⁶ YK 250b TA 108b

- 8 Hilāl-i rûze şanma ‘aḳs-i na‘l-i esb-i ceddîdür
Ki ferzendânına hizmet için ḳalmış bu ezmâna
- 9 Hicâz iklimine şanma anı âfâḳa Bedreddin
İder elbette vâbeste ümîdüm bende Yezdân’a
- 10 Şitâb ile hilâl-i rûza gelmekden ğaraḳ bilmem
Ḥadiş-i ferḫatan geldi mübeşşir rûzedârâna
- 11 Reisi cümle eşrâfuñ naşîr-i dîn ü devletdür
Semend-i ḥâḳ-i pâyı virdi fer rif’atle keyvâna
- 12 Ki ‘Abdulmuṭṭalib ğâlib şerâfet burcınıñ mâhı
O bir sultân iken itdi şadaḳat âl-i Oşmân’a
- 13 Sezâdur faḫr iderse iftiḫâr-ı âl-i Oşmân’dur
Ḥuşûşâ şıdḳ ile hizmet ider ‘Abdûlmecîd Ḥân’a
- 14 Eger inkâr iderse ğâv-ı dü-pâyân ne ğam itsün
Ḥaşîmdur ehl-i beyte dâ’imâ tab‘-ı Yezdân’a
- 15 Mürüvvet merḫamet şefḳat kerem endîşe pür-ref’et
Olur her vech ile iḫsânı şâyân kâm-cüyâna
- 16 Umûr-ı dîn ü devlet levḫa-i şadrında Naḳş-bend
Naḳar ḳıl zâhir ü bâtın ki güyâ bir kütüphâne
- 17 Felâtûn u Aristo görse bezm-i eşrefin bir ân
Elif-ḥân olmaĝa reşk-âver idi bezm-i ‘irfâna
- 18 Mûsâvî ola rif’atde revâ mı şânına ḥûşîd
Nihâd-ı tab‘-ı enverden olurken aḫḫ-ı nûrâna
- 19 Hilâl-i rûzenüñ ‘âriyet olmazdı ziyâsı hiç
O tâb‘-ı enver-âsâ irse didi nûr-ı subḥâna
- 20 Kerem-kârâ himem-dârâ efendim zât-ı memdûḫuñ
Olup reşk-âver-i Ḥüsrev Nerimân’a mülûkâna
- 21 Musahḫar olmasaydı murĝ-ı ḫikmet dâne-i fikre
Düşerdi hep ḫekimân-ı selef şahrâ-yı ḫırmâna
- 22 Nihâl-i sırr-ı gül ü hep ‘aks-i terkîb-i vücûduñdur
Kitâb-ı İbn-i Sinâ’da yazılmışdur rumûzâna
- 23 Senüñ bu ḫüsn ü ḫulḳuñdan cihânuñ çeşmi rûşendür
Ḥafî ḫannitme ğün gibi düşer eşyâ vü a‘yâna
- 24 Lisân-ı ḫâme-i vaşşâfuñ olurdu lîk dem-beste
Ġaribem ğurbet ilde bî-kes ü tenḫâ vü nâlâne

- 25 İderdüm na‘ tuñı irāda şarf nağd-ı vaqt amma
N’idem irāda ġālib fikr-i maşraf geldi merdāne
- 26 Derūnum şerha şerha oldu tığ-ı cevri-i gerdūndan
Revā görmez devāsın luṭf ile zaḥm-ı ġaribāna
- 27 Faķır-i bī-nevāya merḥamet şāyeste-i zātuñ
Revā mı gevherüm ḳalsun ayaḳda geldüm iḥsāna
- 28 Mişāl-i zerre oldum intizār-ı mihr-i iḥsānuñ
Fürū‘ -ı külb-i tārik-i ġam olsun fürüzāna
- 29 Olursa encüm-i iḥsān u luṭfuñ baḥtuma nāzır
Göz açdurmaz idim sāyeñde ben ḥayli süḥendāna
- 30 Senüñ ḳadrüñ bilür mesrūr ider elbette ġam çekme
Ne lâzım ‘ Aşķiyā böyle kelām-ı ḥod-furūşāna
- 31 Du‘ ā-yı devletin serd eyle ṭurma hep müheyyādur
Semā üzre sürüşān beste şaf ṭurmuş ‘ azizāna
- 32 Hilāl-i rüze her sāl olsun i‘ tābına zā’ir kim
Der-i cūdında keşkül-keş hemān ṭursun faķirāna
- 33 Şebīn ḳadr eylesün her bir günün ‘ıyd-ı sa‘id itsün
‘Adūsı ḳahr olup aḥbābı düşsün şād u ḥandāna

7

Teci‘ -bend Berā-yı Muḥammed ‘ Ali Paşa-zāde Ḥalim Paşa
der-Mışır

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ey vezirān-ı cihānuñ Şafderi Keyḥüsrevi
Vey müşirānuñ serāser zāt-ı pāk-i serveri
Mihr ü māhuñ şüphesiz sensin ḥaḳıḳat enveri
Rezm-gāh-ı ḳahramānınuñ bugün sensin eri
Ey Ḥalim Paşā-yı ‘ Āli menḳıbet ser-defteri

Münḥasırdur zātına sırr-ı Muḥammed hem ‘ Ali
Anuñiçün sürdi yüz dergāha şeyḥ-i Mevlevī

- 2 Ey kerīm bin kerīm ey ma‘den-i kân-ı vefā
Şānına şāyān eger bu demde dirsem *lāfetā*

⁷ YK 251b

^{2b} *Lāfetā*: “Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur. “(Kudsi Hadis)

Bir şadefden hâşıl olmuş gevheri olmaz hebâ
Kân-ı nüh müflis aña ‘ arz-ı semende haliyâ
Kadrini dellâl-ı gerdün bilmez ol şorsun baña

Münhasırdur zâtına sırr-ı Muḥammed hem ‘ Ali
Anuñiçün sürdi yüz dergâha şeyḥ-i Mevlevî

3 Sürmeyen dergâhına yüzler kara olsun hemân
Merci‘ -i ḥâcet-revâ kân-ı mürüvvet bî-gümân
Şerm ider iḥsânını görse felekde aḥterân
Sâyesinde ben gibi olmuş bekâm üftâdegân
Cûd-ı bîhbûd-ı vücûdın rahmet itmiş Müste‘ân

Münhasırdur zâtına sırr-ı Muḥammed hem ‘ Ali
Anuñiçün sürdi yüz dergâha şeyḥ-i Mevlevî

4 Na‘t-ı zât-ı akdesin vaşf itmege yok kudretüm
Mübtelâyam derd ü ğamla ey veliü’n-ni‘ metüm
Kîse-i şabrumda bir pul görmege ben ḥasretem
Faqr ile bîmâr olup âh-ı esîr-i ğurbetem
Nâşîyeñden zâhir oldı baña sensin devletüm

Münhasırdur zâtına sırr-ı Muḥammed hem ‘ Ali
Anuñiçün sürdi yüz dergâha şeyḥ-i Mevlevî

5 Böyle mi medḥ eyler idim zât-ı pāküñ zü’l-kerem
Ger eger lâl itmeseydi ḥâmemi ol mû-yı ğam
‘Aşķî bendeñdür efendüm şâ‘ir-i ferhunde-dem
Şâ‘ir-i mu‘ciz-beyâna lîk mâni‘dür elem
Bu kadar güftâra bâdi ‘aks-i feyzüñ lâ-cerem

Münhasırdur zâtına sırr-ı Muḥammed hem ‘ Ali
Anuñiçün sürdi yüz dergâha şeyḥ-i Mevlevî

8

Berâ-yı Cennet-mekân İbrahim Paşa-zâde-i Devletli
Muştafa Paşa Adamallahu Eclâdâtın

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

1 Ey vezîr ibn-i vezîr ibn-i vezîr-i kām-kār
Maḳdemüñle oldı güyâ efendüm nev-bahār

2 Sicn-i ğamda Yûsuf-âsâ çeşme girmezdi cevâb
Revzen-i vaşlında ḳalmışdı gözüm der-intizâr

⁸ YK 252a

- 3 Sürme-i çeşm-i ümîdüm gerd-i pây-ı maḳdemüñ
Mürde-i endüha ‘ıyâdur ḳudûmuñ âşikâr
- 4 Süsini Çînî devât ile hoş-âmed na‘ tını
Yazsun evraḳ-ı gül üzre ḥâme-i çâbüḳ-süvâr
- 5 Ḥallidüp evrâḳ-ı sîmin çarḥ-ı gerdûnuñ şabâ
Oldı cedvel-keş şaḥîfe na‘ ta Nil-i cûy-bâr
- 6 Oldı meşşâta nesîm-i nev ‘arûs-ı maḳdemüñ
Ṭab‘ umuz âyine oldı şâne baḥtum zülf yâr
- 7 İsteyen esbâb-ı ‘cıyş gelsün alsun e’s-şalâ
Düşdi âteş bâḡ-ı endüha bugün yaḡması var
- 8 Gice olmaz cennet-i a‘ lâda hep zevḳ u şafâ
Sâyesin itdi baña Firdevs-i ‘alâ Kird-kâr
- 9 Ceyş-i ḡam gitdi şafâ geldi yitürdüm ḥ‘ab ben
Leyl-i endüh u sitem selb oldı hep oldı nehâr
- 10 Cevr ü âlâm-ı felekden nâtüvan olan zevât
Gitmek isterse derûnından anuñ bu inkisâr
- 11 Sür yüzi su gibi ḥâk-i pâyına bu âşafuñ
Merci‘ -i üftâde-gândur dergehine durma var
- 12 Dâḡ açar dergâhına yüz sürmeyenler ‘âkıbet
Lâle-veş bâḡ-ı vişâlin her kim itmez ihtiyâr
- 13 Sebḳat itmiş ḥâk-i pâya güş idüp rez-duḥteri
Sâl-ḥorde bâdeye hiç itmemiş bir ihtiyâr
- 14 Gül gibi rûyı kızardı bâdenüñ biñ şerm ile
Vir elüñ sâḳî öpem ayaḡuñı ḳıl ‘itizâr
- 15 Râh-ı vuşlatda ‘araḳ bed-mest olup ḳalmış pesîn
Reh-güzâr üzre düşüp mestâne rûyı pür-ḡubâr
- 16 Padişâh-ı bezm-i ‘aşḳam vir şarâb-ı erguvân
Ḳayd u bend oldı ḥabâb-ı cismüme biñ şehr-i yâr
- 17 Cümleden aḳdem benüm hoş-âmedî pâbüsına
Ceyş-i ḡam def‘ ine ḳudret sende yoḳdur bende var
- 18 Ḳadr ü şân u rif‘ati ber-ter felekden ḳıl edep
Muştafa Paşâ-yı ‘Âli menḳıbet bir nâm-dâr
- 19 Ḥ‘an-ı cûdında hüma sîmurḡ güyâ bir meges
Himmet-i bâzına ‘âlem şabr ile olur şikâr

- 20 Her vücūd-ı nātuvāna cān gibi luṭfı revān
Her yire rāy-ı sedīdi cār-ı muḥkem üstüvār
- 21 Kuḥl-i şeble aḥter-i a‘ dā göz açsa bir kezīn
Meyl-i mihr ile anı nā-būd ider dest-i Nehār
- 22 Çün raṣad oldı sipihr ü hem suṭürlāb āfitāb
Tā ki ḳadr-i irtifa‘ ın eyleye tez tez şamār
- 23 İtdi diḥḳān-ı felek kūy-ı zemīni çün temām
Şehper-i simurḡ-ı ḳadrinde anuñ bir beyze-dār
- 24 ‘ Āleme insāf-ı cūdı ḥāris olmış bir vezīr
Ba‘ d-ez-īn lāzım degül māh-ı sipihre nūh ḥişār
- 25 Hep vezīrān-ı cihanda var ise ‘ aḳl-ı sedīd
Bendelikle dergehūnde eylesünler iftiḥār
- 26 Duysa teşrīfin anuñ Faḡfūr u Ḳayşar İbn-i Zāl
Gerd-i pāyın kuḥl idinmek çün çekerdı intizār
- 27 Zātına merdānelik bī-şüphe mevrūs-ı peder
Lā diyen varsa münāfiḳ yā ḥumār ibn-i ḥumār
- 28 Mazḥar-ı sırr-ı enbiyā olmış şeca‘ atda belī
Āyet-i Fetḥi yazar anında kilḳ-i Kird-kār
- 29 Sāḥa-i şatranc-ı a‘ dāda eger gösterse ruḥ
Düşürür şad rence a‘ dāsın ger olsa at-süvār
- 30 Beydaḳ-ı ümmīdi kec-rev olmadan Ḥaḳ şaḳlasun
‘ Āḳıbet ferzānedür ey ḥāsīdān-ı nā-bekār
- 31 Fil ḥışmından ḥazer ḳıl māt ider bir gün seni
Vaḳtidür dergāhına yüz sür varup hiç itme ‘ār
- 32 Bir gün olur ceybine tevḳī‘ irer itme ḥaṭā
Baş üzre gezdürürler cā-be-cā çün zülf-i yār
- 33 İşfahan kuḥli gibi yaḡma iderler bī-gümān
Ḥāk-i pāyın hep müşīrān u vezīr-i rüzīgār
- 34 Şems-i ḥāver zerligin bezminde meh ibriḳ-i sīm
Āb-rizi çarḡ-ı gerdūn şıdḳ ile ḥizmet-güzār
- 35 Cūd-ı bihbūd-ı vücūdı būd-ı ‘ ālem-i sūdıdur
Ḳadr-i vālā aḥter-i dumdār-ı kevnden āşikār

- 36 Hâtemüñ bir adı kalmış Bermekî Ca' fer daḥî
Kulzum-ı cūdında kaldı şimdi anlardur kenār
- 37 Gel şuda' ın def kıl sun ba' d-ez-în gūş eyleyüp
Bū-yı teşrîfîyle pür oldu cihān u murğ-ı zār
- 38 Ben vezîr oldum diyü faḥr itmege ḥācet mi var
Devlet-i ' Osmāniyān zātuñla itsün iftiḥār
- 39 Görmedi çeşm-i felek zātuñ gibi görmez daḥî
Mecma' -ı ḥilm ü ḥayā kân-ı edep şāhib-veḫār
- 40 Raḥmet-i Raḥmāna beñzetdüm vücūduñ lā-cerem
Çāre-sāz-ı ' āciz-ender dest-gîr-i ğam-gūsār
- 41 Merci' -i ḥācet-revādur melcā-ı üftāde-gān
Şıyt-ı luṭfi neşr olupdur diñledüm her bir diyār
- 42 Reşk ider iḥsānını görse felekde aḥterān
Şerm ider yārān anı görseydi bir kez zer-nişār
- 43 Şıyt-ı ra' d-ı ḥışmını duysa felek bir kez anuñ
Esb-i na' lin gūşına ḥaḫḫa iderdi gūş-vār
- 44 Ḥayli İskender Nerīmān atılır fitrākine
Rezm-gāha gelse yüz biñ ḳahraman eyler firār
- 45 Mısra' -ı berceste-i mu' ciz-beyānuñ maḫharı
Lāfetā illā ' Ali lā seyfe illā Zülfikār
- 46 Ruḫşat iḥsān eyler iseñ ey veliü'n-ni' metüm
Çekdügüm cevri felekden eyleyem nebze şumār
- 47 Ney gibi gūş eyleyenler nālemi subḥ u mesā
Hep benümçün def gibi sîne döğüp eylerdi zār
- 48 Āh ḳanūn eyleyüp bang-i ḳudūm efğan ile
Tîr-i ḳaddüm bir kemāna döndi zār ile niḫār
- 49 Ḳalb-i ' āşık gibi cānum eyledi āḫir ḫarāb
Cā-yı süknā ḳoymadı ta' mire yokdur iḳtidār
- 50 Nām-ı pāküñ belde-i faḥr-ı rusulde gūş idüp
Ehl ü evlād u ' ıyālümden idüp bir şeb firār
- 51 Ḥāk-i pāy-ı ma' dalet-ārāya düşdüm ḥamd ola
Ba' d-ez-în çarḫ-ı felek olsun baña ḫizmet-güzār

45^b *Lāfetā*: "Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur." (Kudsi Hadis)

- 52 ‘Arz-ı hālüm gibidür hāl-i perişānum benüm
Seyl-i ihsānuñla olsun dilde ğamlar tār u mār
- 53 Böyle mi medh eyler idüm zāt-ı pāk-i aḳdesüñ
Hāmemi mū-yı elem lāl itmeseydi zīr-i tār
- 54 Gör neler nazm eyleyem na‘t-ı şerīfūñde senüñ
Sāyede vāreste-ġam olup bulunca i‘tibār
- 55 İtme taṭvīl-i suḡan ‘Aşḳī seni mesrūr ider
Bir du‘a it kim semāya ‘arz ola ḳaṭar ḳaṭar
- 56 Sen veliü’n-ni‘metüm zāde efendimsin benüm
‘Ömrüñ efzün eylesün sıhḡatle ol perverdegār
- 57 Fā’iḳ-i aḳrān u hem reşk-āver-i a‘dā olup
Mesned-i ābā vü ceddüñde olasun sen ber-ḳarār
- 58 İki ḳat olsun kerem-kānı gibi ḳadd-i ‘adū
Ḥanḡer olsun çeşmine rāy-ı kerem leyl ü Nehār
- 59 Ḥūşe-i ümmīdine nā’il ide Mevlā seni
Bulmasun mir’āt-ı ḳalbüñ ḡarḡ-ı ġamdan ‘ıġbirār

9

Medīne-i Münevvere Muḡāfızı Zeynel ‘ābidin ḡazretleri mīrū’l-
umerā rütbesiyle ser-efrāz olup nişān-ı zī-şān ta‘līḳ olunduḡda
söylenen tāriḡ her bir mışra‘uñ evvel ḡarfīni aḡz u cem‘ ü terkīb
olunduḡda üç ‘aded mevzūn beyt zuhūr ider ve her beytde bir
tāriḡ-i tam zāhir olmakla dört tāriḡi mutaḡammın bir ḳaside-i zī-
şāndur

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Eyledi pūr-cān kāmum sāḳiyā devr-i zaman
Şād ola hem var ola tā ḡaşre dek ḡarḡ-ı cihān
- 2 Taḡt-ı baḡta ḳurdı bezm-i ‘işreti şāḳi biyā‘
Hep müheyyā oldu bu bezm-i şafāda ‘āşıḳān
- 3 Bāde-i ḡülfām gelsün gitsün ālām u keder
Var olasin ey felek sāyeñde olduḡ şāduman
- 4 Tīr-i baḡtum erdi āmāc-ı murāda mustaḳīm
Ey felek maḡsūdum üzre şimdi dikdūñ bir nişān

^{57b} sen: Metinde var ama vezinde fazla.
⁹ YK 253b TA 139b

- 5 Rüstem [-i Zāl] Cem Hâşem Sultân-ı Han ‘ Abdülmecîd
Yümn-i ihsân-ı firâvânı cihâna râye-gân
- 6 Hâver-i şems-i kerâmet şeb-çerâ‘ -ı saltanat
Müşikâf-ı ma‘ daletdür pâdişâh-ı dūd-mân
- 7 Eyler izhâr-ı kerâmet nūr-ı Peygamber ile
Vâkıf-ı esrâr-ı ‘ âlemdür şehensâh-ı cihân
- 8 Lâyık-ı vech üzre bahş-ı merhametdür kullara
Ma‘ den-i ‘ ilm-i ma‘ ârif râfî‘ -i şekk ü gümân
- 9 Şânına şâyân olan ihsân eyler bendeye
Devletinden bir ehad yokdur ki olmaz kâmurân
- 10 Rū-nümâdur hadd-i isti‘ dâdı her bir bendenüñ
Sâyesinde zâyi‘ olmaz şıdķ u sa‘ y-ı bende-gân
- 11 Zînet-efzâ-yı ‘ adâlet kâmi‘ -i zulm ü cefâ
Eylemiş Hâķ zât-ı pâkin bu şehüñ afâķa cân
- 12 İki yüzden bir kerâmet eyledi izhâr-ı şâh
Müjde senden oldu memnûn hep felekde kudsiyân
- 13 Zeng -i ğamdan buldı mir ‘ât-ı dil-i ‘ âlem şafâ
Derd ü ğamdan oldu sâlim Taybe içre sâkinân
- 14 Hep idüp cîrân-ı Peygamber o şâh-ı ed‘ iyyesin
Vâsıl-ı bang-i şadâ âmîn dir kerrûbiyân
- 15 Rûh-ı ‘ âlem oldu güyâ işte bu ihsân-ı şâh
Ehl-i imânuñ bugün ‘ ıyd-ı sa‘ idi bî-gümân
- 16 Vâdi-i hayretde kaldı cümle erbâb-ı hasûd
Lâl olup kaldı kamu engüşt-i hayret der -dehân
- 17 Düşmeni maḥzûn idüp hep dostı şadân eyledi
Ya‘ ni Zeynel‘ âbidin Paşaya virdi ‘ izz ü şân
- 18 Zümre-i paşâya idḥâl eyledi şevket-meâb
Yaraşur her vech ile ihsân-ı şâh-ı ‘ âli şân
- 19 Na‘ t-ı zâtın vaşfa yokdur kudretüm gerçi be-zer
Olayum ben maḥfel-i iḥlâşda ta‘ rîf-ḥ ‘ân

13^a zeng: jeng TA 139b

16^b der-dehan: ber-dehan TA 139b

- 20 Leblerindendür şaçar güftāra gelse ğonce-veş
‘Afvı ğālip ğulķı aĥsen ğayra sâ‘i bî-kerān
- 21 Ol kerem-kānı kerīmūñ cism-i pāki lā-cerem
Bā‘iṣ-i iĥyā-yı Yeṣrib māye-i emn ü emān
- 22 Düşmeni tîĝ-ı sitemle emrine münķad idüp
Yir yirin ‘Urbāna itdi zor ile ĥükmin revān
- 23 Nāmını ğuş itse ‘Urbān-ı tuĝāt-ı bed-liķā
Pāreler ten cāmesin eyler firār-ı bed-ĝümān
- 24 Emr-i Mevlāyı bilür icrā ider şer‘-i şerīf
Şem‘-i miĥrāb-ı ıarıķat işte paşā-yı zaman
- 25 İ‘tikādı pāk ü imānı kavī ‘ahdi dürüst
Sāye-i luţfı Medīne ehline bir sāye-bān
- 26 ‘Avn-i Ħaķla nice serkeşler olup bend ü esir
Lāyık oldu şānına dinse odur şāĥib-kırān
- 27 Düşmeni şıyt u şadā-yı deşnesinden lerze-nāk
Tövbe-nāk oldu nice ‘Urbān ĥavfindan hemān
- 28 Leşker-i tuĝyāna ĥamle itse rezm-ĝāhda
Heybetinden mûş-ı surāĥa girer bulsa emān
- 29 Böyle pāşayı revā itse mûşir-i mu‘teber
Nuĥbe-i ĥāķān-ı ‘ālem ol şeh-i ĝitī-sitān
- 30 İntibāha geldi ‘Urbān ol ķadar ahdında kim
Nāmı yād olsa iderler dehşetinden terk-i cān
- 31 Kılsa fülāda ĝazabla bir nazarda şı ider
Luţf ile ķılsa nazār ednā olur ‘ālī-mekān
- 32 Dergeh-i iķbāline Kistrā vu Kayşer bendedür
Yād olursa ‘adli ger ĥayrān olur Nûşirevān
- 33 Öyle dergāha kim olmaz bende erbāb-ı hüner
Ħazretinde ben de faĥr itsem sezā bir şā‘irān
- 34 Sāye-i ahdında ehl-i ma‘rifet kālā furuĥt
Erdi bāzār-ı revāca sūd-ı vārid yok ziyān

21^a kerem-kānı: kerem-kān-ı TA 140a

26^b lāyık: elyāk , odur:budur TA 140a

34^b sūd-ı vārid:sūd vardır TA 140a

- 35 Nükte fehman adir-d ndur menb  -ı fa l u kem l
  nı d 'im   afv u i s n oldu u g nden   ay n
- 36 Allah Allah bu ne  ilk t bu ne   iffet bu ne c d
Her kem li eylemi  i s n a a ol M ste   n
- 37    limallah Te   la to rı di le bu s z m
A  g z  n yarın g r rs n   saf-ı   p k   in n
- 38 Leh e-i ta  bir-i reng n m ben m me     asuz
Mid hatında bir ker met  aldı ta r k-i zeb n
- 39 B de virmez ba  d-ez- n nu k-ı g her g     r m 
N r-ı Pey amberle olmu dur budur mu  ciz-bey n
- 40 D d-ı H k'dan  adr  azam olsa da   yested r
Ya ne r tbe ger i kim ta     ide edn  olan
- 41 Devlet-i d reyne n 'il olsa  ok mı z tına
Ma  den-i  ıdk-ı ris let  izmetinde buldı   n
- 42 Ta t-g h-ı   h-ı ke neyn belde-i fa r-ı r s l
Eyledi ol  izmetinde  ıdk ile bend-i mey n
- 43 Ravza-i p k-i Peyamber'de mu   f z  end-s l
Yalvarup eylerdi d 'im   acz u i    n her an
- 44 H ra ge di  izmeti bezm-i n b vvette anu 
N m-nig h-ı   ha ma  har oldu ra m-ı diger n
- 45 Yazdı ferman  ıldı i s n bir-ni  n elm s ile
H k m b rek eyles n virs n  ay t-ı c vid n
- 46  adri berter oldu ın i  l n id p a r n    h
Me  al-i e r z-ı mer m oldu  eh-i  evket-ni  n
- 47 Bild r p   lemlere ol r tbe-i v l s n 
Ol emir 'l- mer  n m yla buldı   izz     n
- 48 Ra t-ı ba t n   ha-i e l ke s rs n ba  d-ez- n
Kevkeb-i i b li olsun   leme pertev-fe  n
- 49   saf fa r eylese  imden ger    yested r
Y mn ile oldu v c dı me   ar-ı O m niy n

40^b “ger i”den sonra “bunı”s zc  u var. Vezne g re fazla. TA 140b

46^a a r n : a r na TA 140b

48^a Ra t-ı ba t n: Ra t u ba t n YK 255a

49^a Vezin bozuk.

50 Lā dimez güftâruma taşdıķ ider ehl-i yakîn
Herze-gû ba‘zı münâfık dise lâ gelmez ziyân

51 Pertev-i ‘adli o paşanuñ hüveydâ şems-veş
Oldı ol cûd-ı vüçüdı ‘âleme raḥmet-resân

52 Şād olup bu müjdeye aḥbâb hep ehl-i Ḥicâz
İki kât olsun miyânı ğamla cümle ḥāsīdân

53 Yâr rûyın gösterüp bu na‘ta meşġülümdür âh
Hep tâlâna virdi ‘aql u fikrûmi ol nev-civân

54 Nev-be-nev mażmûnlar toġdı dil-i nâ-kâmda
Şevķ ile goftem ğazel in yâdigâr-ı ‘âşıkân

ĠAZEL

55 Ey perî peyker melek ey nâzenîn-i künfekân
Nûr-ı vaḥdet ḥâl-i ruḥsârûnda olmuşdur ‘ayân

56 Yûsuf’uñ ḥüsn ü cemâli zerre-i ḥüsnüñ degül
Nûr-ı mihr ü mâh-tâb encüm-ı felek ḥüsnüñde ân

57 Vâlih u ḥayrân olmuş ben miyem bir dane bes
Cümle ‘âlem hep senüñ ḥayrânüñ eylerler fîġân

58 Var mıdur bir sen gibi ḥalk eylemiş perverde-gâr
Eylemişdür Ka‘be-i kūyuñ muṭâf-ı ḫudsiyân

59 Nûrdan bir nerdübân Mi‘râc-ı ‘aşķuñ vuşlata
Leff ü neşrüm olmazam mażhar ḫitâb-ı لَن تَرِنِي

60 Tāk-ı ‘arşa pâ-nihâde olmuşam ‘aşķuñla ben
Faḥr idersem de sezâdur cümle ‘uşşâķa hemân

61 Yazdı ‘Aşķî nüşḥa-i ḥüsn-i kitâbuñ remzini
Ḥüsn-i nûruñ mâye-i kevn ü mekân u lâ-mekân

62 Kâ’idem ḥünkâr-ı ‘âlem şâh-ı taḥt-ı ma‘nevî
Pîrümüz Monlâ-yı Rûm’uñ bendesi bî-imtinân

53^a meşġülümdür: meşġülümde TA 141a

59^b 7 A‘raf 143. Ayet: “Musa tayin ettiġimiz vakitte (Tûr’a) gelip de Rabbi onunla konuşunca “Rabbim! Bana (*kendini*) *göster*; *seni göreyim!*” dedi. (Rabbi): “Sen beni asla göremezsın. Fakat şü daga bak, eger o yerinde durabilirse sen de beni göreceksın!” buyurdu. Rabbi o daga tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim.

- 63 Evliyālar şāh-bāzı etkiyālar rehberi
Şevk u şıdk ile anuñ bir bendesi paşa be-cān
- 64 Aldı himmet her tarafından herkese luṭf eyleyüp
Nāle-i feyz-i kerāmet olsa çok mı nüktedān
- 65 Şehr-i pāk-i faḥr-ı ‘ālemde cenāḥ-ı luṭfını
Eylemiş baş-ı tevāzu‘ ḥās u ‘āma sāye-bān
- 66 Nā’il olsa çok mıdur bu rütbe-i dünyā nedür
Luṭf u iḥsān-ı firāvān ehl-i beyte mihribān
- 67 Hey-zen-i çarḥ-ı felek bābā-yı ‘ālem işte bu
İşte ṭāḳ şimden gerü başuña ḳarn-ı gergedān
- 68 Vālih u ḥayrān iden sensin ḥiredmendānı hep
Letme ursun sineñe şimden gerü bu ḳahraman
- 69 Dāra çeksün analandursun seni ey ḳahbe zen
Yok mı zannitdūñ alur bikrūñ cihānda merdmān
- 70 Zeyn-i ‘ālemdür olan pāşā-yı kān-ı mekremet
Yok nazīri bir kerem-kānı ‘aṭası bī-kerān
- 71 Nuşrat-ı peyk-i zafer dāmānını tutmuş ḳavī
Ol sipehsālar-ı ḥayli āşaf-ı sa‘d-aḥterān
- 72 Luṭf-ı Ḥaḳla leşker-i Manşūrına ḳarşu gelen
‘Avn-i Ḥaḳla olsa Kisrāya virürdi kesr-i şān
- 73 O durur pāşā-yı iḳlīm-i zafer kim rezm-gāh
Baş u cānla dergehinde nice Rüstem-çākerān
- 74 Devlet ü iḳbālle sağ eylesün Allah anı
Yok ola a‘dāsı anuñ eyā ilāhī her zamān
- 75 Nürdan bir nerdübān-veş rütbe-i vālā saña
Birbirin ol pā-nihāde ‘ādet olmuş nerdübān
- 76 Vādi-i ḥayretde ḳalma eyle tefvīz-i umūr
Dest-girūñ dā’imā Allah senüñdür bī-gümān
- 77 Himmet-i pīrāna baḳ baḳma ḥasūduñ sözine
Bād-ı kün-i ḥar gibi ‘addeyler anı ‘ārifān
- 78 Rütbe-i vālāya herkes teşne-dildür söylenür
Terk ü tecrīd ile ḥalkdan söyle ni‘me’l-müste‘ān

68^a ḥiredmendānı : hünermendānı TA 141a

69^b merdmān: ḳahraman TA 141b

- 79 Eyledüñ terfi‘ -i rütbe devletüñ bildi seni
Raḥmet-i raḥmāna mazḥar olma veşdür müslümān
- 80 Yümn ile başla du‘ āya ‘ Aşķī eyler ‘ arz-ı ḥāl
Hākden qaldur beni qaldum ayakda el-amān
- 81 Devletüñ dā ’im ola devletli sulṭānum benüm
Lāle-veş ḥussāduñ olsun qalb-i maḥzūnında qan
- 82 Kevkeb-i iḳbālūñe hiç gelmesün zerre zevāl
Şems-i baḥtuñ ola dā ’im ‘ āleme pertev-feşān
- 83 Cürm ü ‘ isyānum benüm var ise ‘ afv it bendeyem
Müstemendem dergeh-i luṭfuñda ben ḥayli zaman
- 84 Luṭf u iḥsānuñ ‘ Uṭarid olsa ‘ āciz ‘ addine
Her ne deñli vaşf idersem vaşfa qāşırdur zebān
- 85 Sāye-i ‘ Abdülmecīd şāh-ı cihān ḥaḳānide
Yümn ile bir şey midür olmaḳ vezīr-i kām-rān
- 86 Taḥt u baḥt-ı devletinde dā ’im olsun pādişāh
Ol seni itmiş kerāmetle hezārān imtiḥān
- 87 Māye-i terfi‘ -i rütbe şıdķ u iḥlāsuñ senüñ
Eylerem şıdķ-ı beyān ez-cān[u] dil ben şādmān
- 88 Luṭf u iḥsānına ben müstaḡrıḳam ḥadden füzūn
Ben du‘ ā itmey de kim eyler o zāta her zamān
- 89 Yazmışam her mışra‘ uñ evvel ḥurūfın cem‘ idüp
Üç ‘ adet beyt ile dört tāriḥ olur anda ‘ ıyān
- 90 Nev-nişāna çār-tariḥüm sezā cevher gibi
Nūr-ı çarḥ-ı ‘ ālem olsun sīneñe taḳ gil nişān
(1263)

10

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ey efendüm menba‘ -ı ‘ irfān sulṭānum Necib
Zātuñı kılmış senüñ Mevlā nüvāzān-ı ḡarib
- 2 Bezmüñe bir kez eger olsaydı Mecnūn pā-nihād
Olur idi şüphesüz ḥikmet şinās-ı pür-edib

¹⁰ YK 256a

- 3 Nīm-nigāha hāş bir ma‘ na olup haţır-şikār
Bāz-ı gerdūn reşk ider ‘ anķā-yı tab‘ -ı bu’ l-‘ aceb
- 4 Görse bir kez şı‘ r ü inşāñı Ferazdaķla Lebīd
Olamazlar ħarf-i vāĥid remzini şorsañ mucīb
- 5 Kāf ķurulmasun te‘ āzzūmle ‘ aķīm-i rūzgār
Tūre-i luţfı Necibūñ toğdurur yüz biñ Keşib
- 6 Nuţķ-ı pāki mażhar-ı ‘ İsā-yı demdür lā-cerem
Gūş iden bīmār-ı ġam bulur ħayāt-ı ĥūn tabīb
- 7 Nā-becā bu silk-i nażma dirmezem dürr-i semīn
Urmasa baĥr-ı muĥabbet mevc-i dilde ey lebīb
- 8 Kavs-i ķudretle irer maķsūdına sehm-i emel
Gör müşārun bi’ l-benān olur cihānda ‘ anķarib
- 9 ‘ Āleme neşr eylerem divān-ı na‘ tuñ cā-be-cā
Zāt-ı pāk-i aķdesidür gör Ĥabīb ü hem nesīb
- 10 Ĥār-ı ġamdan vird-i ümīdüm ħalāş olsa eger
Gülsitān-ı na‘ tuñla olsam sezā bir ‘ andelīb
- 11 Vaķt-i āĥirde edā it na‘ tını tafşīl ile
Yādını yād eylerem minberde olsam da ħaţīb
- 12 Bir ġazel söyle dil-i nā-şād belki şād ola
Cevr-i gerdūn u felekden ķalmadı dilde şekīb
- 13 Tūr-ı dilde sāķiyā anestü nār pūr-leĥīb
لن ترينى nağmesin urma baña canım Ĥabīb
- 14 Zāhidūñ zikrūñden evlādur sūrāĥ-ı ķulķulūñ
Rind-i ‘ aşķam tā ezel ĥamr-ı ledünnīdür naşīb
- 15 Çār-gāĥ u Būselik Şehnāz gāhice Ĥicāz
Muţribā eyle edā bu bezm-i ‘ irfan-ı necīb
- 16 Gül-ruĥ üzre sāġar-ı çeşmüm şarāb-ı jāle-pāş
Şun baña sīmīn bilekle duymasun diyü raķīb

13^b 7 A‘ raf 143. Ayet: “Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tūr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca "Rabbim! Bana (*kendini*) *göster*; *seni göreyim!*" dedi. (Rabbî): "Sen beni asla göremezsın. Fakat şu daga bak, eger o yerinde durabilirse sen de beni göreceksın!" buyurdu. Rabbi o daga tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim.

- 17 ‘ Aks-i la‘ lüñ neş ‘esi mest-i ħarābātam bugün
Şaĥva gelsün sekirden bir bŭse virgil dil-ķarīb
- 18 Katre-i mey zāhide biñ dīn ũ imān baĥş ider
İctihād-ı rindiyānumdur muşib-ender-muşīb
- 19 ‘ Aşķī-i pīr-i muġānuñ dest-i feyzüñden içüp
Şıdk ile meyĥāne-i irşādına gel ol munīb
- 20 Gel uzatma şıdk ile eyle du‘ ā-yı müstecāb
Bī-ġaraż hiç olmasun bŭ-yı rişā vŭ hem ne reyb
- 21 Ĥazret-i Monlā-yı Rŭm dŭnyāda olsun dest-gīr
Olsun uĥrāda şeffī‘ -i şāh-ı kevneyn-i Ĥabīb
- 22 Ĥuşe-i āmāline yā Rab sen ol gil dest-res
İki ‘ ālemde ‘ aziż it yā semi‘ yā mucib

11

Merĥum Ser-‘ Asker Paşazāde Devletlŭ Muştafa Ĥazretlerinŭñ
Dā ‘ire Vekili ‘ arāfetli Niyāzi Bey Efendi’ye Taķdīm
Olunmışdur

Müstef‘ ilŭn müstef‘ ilŭn müstef‘ ilŭn müstef‘ ilŭn
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ey kilik-i ĥoş-elĥān-ı mā ġüftāra gel eyle naġam
Ġuş idelŭm bŭlbŭl-nevā ref‘ ola dilden derd ũ ġam
- 2 Muṭrib mey ũ maĥbŭb hep sākī ber-i sāġar be-leb
Ney sāz-ı santŭr-ı ‘ acep ĥāzır buyur rence ķadem
- 3 Çıkşun şadā-yı erġanun artsun ġoñŭllerde cŭnŭn
Zevķ u şafā olsun fŭzŭn dillerde ġitsŭn ġam sitem
- 4 Ĥazır idŭp ol yāri sen def‘ eyle gil aġyāri sen
Vir sākī mey serşāri sen sīmin bilekle dem bu dem
- 5 Bu bezmdŭr mīr-i niyāz eyle edep çok itme nāz
Eyle terennŭmle Ĥicāz geh Bŭselik ġāhī ‘ Acem
- 6 Ol mīrdŭr āşaf meniş Ĥaķķa vezīrāna reviş
Tevĥid-i Ĥaķ dilde naķış olmış odur şāĥib-himem
- 7 Aĥbābını mesrŭr ider mŭnķirleri mecbŭr ider
A‘ dāları maĥhŭr ider şāĥib-nażar Rŭstem-şīyem
- 8 Vechinde var nŭr-ı Ĥudā sırr-ı eĥaddur rŭ-nŭmā

¹¹ YK 256a

- Her bir fakîre haysumâ ihsânı şâmil pür-kerem
- 9 ‘İlm ü ‘amelde bî-naẓîr cümle fakîre dest-gîr
Olmaz menend aña vezîr dikmiş sehâya bir ‘alem
- 10 İnşâ vü şî‘ ri bî-bedel kân-ı mürüvvet bî-cedel
Baḥş itme ihsânında gel altun oluḡ elde ḡalem
- 11 Ol Muṣṭafa Paṣa hemân ‘aḡlı Felâṭûn-ı zaman
Tedbîri ‘âlî ‘âlişân bilmiş ki mişl-i kel‘adem
- 12 İtmîş vekil-i her umûr bilmez nedür fişḡ u fücûr
Şıdḡ ile ḡizmet bî-ḡuşûr itmekde zâtı muḡterem
- 13 ‘Aşḡî yeter eyle du‘â maḡbûl ola nezd-i Ḥudâ
‘Ömri füzûn u pür-şafâ ḡiḡ görmesün derd ü elem
- 14 Aḡbâbını şâd eylesün a‘dâyı berbâd eylesün
Dünyâda bir ad eylesün olsun vezîr-i muḡteşem
- 15 Bendeñ mücâvir bendeyem ḡurbetde bir efkendeyem
Derd ile bilmem ḡandayam oldum ayaklarda ‘adem
- 16 Taḡdîş-i ni‘metdür sözüm faḡr-ı risâletde gözüm
Baḡr-ı ma‘ârîfdür özüm bir şâ‘ir-i ferḡunde-dem
- 17 Na‘tuñdadur noḡşanumuz ‘afveylesün sulṭânımız
Pür-ḡam dil-i aḡzânımız şâd olmadı bir gün n’idem
- 18 Oldum berâber ḡâr u ḡas ṭûṭî-i tab‘um der-ḡafes
Mîr-i niyâz-ı feryâd-res olursun it iskât-ı fem

12

Berâ-yı Mesned-nişîn-i şerî‘at-ı ḡarrâdur Mışr-ı mahrûsa
faziletli Şâkir Efendi adâmallah celâlehu olunmuşdur

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Zihî Şâkir Efendi şanı vâlâ
Olup mesned-nişîn-i şer‘-i ḡarrâ
- 2 Ḳudûm-ı meymenet mersûmı Mışr’a
Mübârek oldı bî-şek çün feraḡ-râ
- 3 Olupdur mazḡar-ı ‘ilm-i ledünnî
‘Ulûm-ı zâhirîde kes dimez lâ

¹² YK 257a

- 4 Teşebbüs eylemiş ḥabl-i metine
Muvaffıḳ şer‘ ider aḥkām-ı aḥrā
- 5 Kitāb-ı sünnet ü icmā‘ -ı ümmet
Ḳıyās ile ider işbāt-ı da‘ va
- 6 Netice-sālim ez-eşkāl-i mevhūm
Metānet birledür suḡrā vü kübrā
- 7 İder şarf ‘ adūyı himmetiyle
Muẓāf ile belāya gelse a‘ dā
- 8 İder taşrīḥ-i da‘ vā isti‘ārı
Ḳomaz ibhām ile ma‘ yūb-ı ma‘ na
- 9 O deñli fikr-i şākıp dūr-endiş
Yarar bir ḳılı kırḳ ol zāt-ı vālā
- 10 Degül keşşāf-ı ḳaḍı ḥoca niḥrīr
Ḥarīrī olsa hergiz dınmez lā
- 11 O deñli menba‘ -ı ‘ ilm ü kemālāt
Şeri‘ at üzre ṭavr u fi‘ li ra‘ nā
- 12 Ṭarīḳ-i evliyāda feyz-yāb ol
Ḥaḳıḳat zü’l-cenāḥeyndür o yektā
- 13 Ser-i mū inḥirāf itmez o Ḥaḳ’dan
Eger baḥş eyleseñ kālā-yı dünyā
- 14 Riyā vü sem‘ adan vāreste fi‘ li
Muvaffaḳ eylemiş iḥlāsa Mevlā
- 15 Vücūdı nüṣḥası cem‘ ü’l-cevāmi‘
Dinilse mecma‘ u’l-baḥreyn bercā
- 16 Mutavvel fehmine bir muḥtaşardur
Me‘ ānide bedi‘ nuṭkı mā-cā
- 17 ‘ Amelde eylemiş tehẓīb-i aḥlāk
Bu bir āḍāb-ı mīr yok mişli hāşā
- 18 Semiyy-i server evreng-i *levlāk*
Aña yāver ola dünyā vü ‘ uḳbā
- 19 Bu muḥyi sünnet ḥayru’l-beşerdür
Ḳamu aḥkāmıdur ber-tıḅḳ-ı fetvā

18^a *levlāk*: “Levlāke levlāk lemā halaktu’l-eḫlāke” hadisinden iktibasır.
(*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)

- 20 Yedine aḥz idüp mizān-ı şer‘i
Degül mümkün ser-i mû meyl aşla
- 21 Şadaqatda o Şiddık-ı şiyemdür
‘Adāletde ‘Ömer silkinde mehmā
- 22 Ḥayā vü ḥilmde ‘Oşman’a beñzer
Kerem cūd u şehāda Ḥaydar-āsā
- 23 Aristo feylesof u hem Felātun
‘Aql-ı tedbîr ü ḥikmetde olur lâ
- 24 Tevāzu‘-pîşe ḥayr-endîşe el-ḥaḳ
İder ḥoşnūd ger ‘alā vir ednā
- 25 İder bezminde ğam-gîni feraḥ-yāb
Açılsa gül gibi ger olsa güyā
- 26 Olanlar derd ü ekdār ile mürde
Mesih-āsā ider nuṭṭ ile iḥyā
- 27 Göreydi bezmini eflāk bir kez
Şaçardı aḥter-i ‘ıqd-ı Süreyyā
- 28 Şafā-baḥş-āver nuṭṭına teşne
Zülāl-i āb-ı ḥayvandur muşaffā
- 29 Kibār-übn-i kibār übn-i kibāra
Nazar kıl vech-i pākinde hüveydā
- 30 ‘Uṭārid ḥāmesi ḥizmet-güzārı
İdince hüccet ü aḥḳāmı imzā
- 31 Be-ġāyet rast-gū degül müdāhin
Tabaşbuş eylemez bir merde aşla
- 32 Kerāmet ehline ta‘zîmi vāfir
Ki bâṭın pâdişāhdur bu vālā
- 33 Ziyā-pāş-ı cebîni nūr-ı ‘irfān
Zarafet pür-leṭāfet meclis-ārā
- 34 Nigāh-ı iltifātı baḥş-ı cāndur
Meger bu vaḳt içinde menzil-i ‘İsā
- 35 Resûl-i müctebānuñ aşüftesidür
Visāline çeker elbette sevdā
- 36 Olur mazḥar şefa‘at ‘izz-i dāreyn

Bulur kân-ı keremdür şâh-ı levlâ

37 Yeter taşdı' -i ser ' Aşkî bu zâtuñ
Ne haddüñ na' t-ı pâkin itmek imlâ

38 İki dünyâda yâ Rab eyle fâ' ik
Kamu akrân u emşâline Mevlâ

39 Olalar tûl-ı ' ömr ile mu' ammer
Kederden hıfz ide zâtın ser-â-pâ

40 Dem-â-dem olalar şihhatde yâ Rab
Vücûd-ı cûd-ı bihbûdı felek pâ

41 Zâmirinde olan muzmer murâdın
Serî' an eyle ihsân kan-bahşâ

42 Şalât-ı hamseme damm eyledüm ben
Du' â-yı devletüñdür bezm-i tâhâ

43 Kıyâs itme du' adur şâ' irâna
Be-hakk-ı şâh-ı kevneyn beyt-i ' ulyâ

44 Be-her müyumda biñ olsa zebânum
Edâ-yı şükreden ' âciz hüveydâ

45 Şalât u hem selâm olsun dem-â-dem
Resûl-i müctebâ'ya rûz u şeb-hâ

13

Berâ-yı kudüm-ı Dâver Paşa Şeyhu'l-ğarem-i Medîne-i
Münevvere

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1 Gitdi dilden ğam u endüh meserret geldi
Dile bî-ğâr u ğas gonca tarâvet geldi

2 Gül gibi güldi yüzi zevk ile erbâb-ı hüner
Bülbül-i tab' a terennümle beşâset geldi

3 Geldi eyyâm-ı ferağ zevk u şafâ gitdi elem
Gülsitân-ı emele başka letâfet geldi

4 Lâle-veş dâğ-ı derûn olma yeter gül gül açıl
' Andelib-i dile çün nağmeye nevbet geldi

¹³ YK 258b TA 116a

- 5 Şehr-i pāk-i ḥarem-i Muştafavī buldı şafā
Zümre-i ehl-i riyā gitdi şadaḳat geldi
- 6 İtmesün ehl-i Medīne ba‘d-ez-în āh u enīn
Ḥaḳ budur anlara bir ehl-i ‘ināyet geldi
- 7 Şarf-ı ḡam naḥv ile maḥv oldu ‘ilelden ‘ārī
Ṭarḥ-ı ecvefle me‘anīye metānet geldi
- 8 Gör kıyās-ı keremi def‘ idüp o şekl-i ‘umūm
Nuṭḳ-ı şuḡrā ḡam-ı kübrāya selāmet geldi
- 9 Ḥikmetü’l ‘ayn ile ruḡ göstererek şadranca
Zevḳ-ı beydaḳ gelicek şāh-ı ḡama mat geldi
- 10 Künc-i miḥnetde nice ben gibi erbāb-ı hüner
Āh iderken hele bir baḥr-ı mürüvvet geldi
- 11 Geldi bir ḳadır-şinās ‘ālem-i niḥrīr-i zamān
Cümleye emn ü emān zevḳle rāhat geldi
- 12 Ya‘ni şeyḥu’l-vüzerā Ḥazret-i Dāver Paşa
İşte şeyḥu’l-ḥarem-i āşaf-ı devlet geldi
- 13 Bir melek-ḥaşlet o kim ‘ālemi ḥoşnūd eyler
Şāhib-i luṭf u kerem-kān-ı ‘adālet geldi
- 14 Öyle bir zāt-ı kerem merci‘-i erbāb-ı recā
Dest-gīr-i fuḳarā maşdar-ı himmet geldi
- 15 Bermekī Ḥātem anuñ bende-i efkendesidür
Mürde-i ehl-i ḡama ruḥ-ı letāfet geldi
- 16 Ḥāme destinde anuñ altun oluḳdur güyā
Teşnegān-ı kereme āb-ı ḥalāvet geldi
- 17 Geleli kūy-ı Resūl-ı kereme şeyḥ-i ḥarem
Fuḳarā kīsesine ḥaylice vüs‘at geldi
- 18 Maḳdem-i feyzi ile oldu feraḥ-baḥş-ı sürür
Ṭaybına ṭayb u şafā işte bu ni‘met geldi
- 19 ‘İlm ile baḥş idemez gelse Ḥarīri Ṭaberī
Ḥamdilillah bize Ḳāmūs-ı belāḡat geldi
- 20 Cāmi‘-i seyf ü ḳalem maḥzen-i esrār-ı ‘ulūm
Ḳāmi‘-i din-i saḳīm ḥādī-i sünnet geldi

8^a ‘umūm: ḡumūm TA 116b

18^b Ṭaybına: Ṭaybeye TA 116b

- 21 Vüzerâ içre eger var ise mişli söyle
Ma‘ den-i ‘ ilm ü ‘ amel mâhi-yi bid‘ at geldi
- 22 ‘ Āleme neşr olıcağ midhat-ı na‘ t-ı keremi
Güş iden vaşfını âdemlere hayret geldi
- 23 Şüretâ âşaf u sîretde velî işte budur
Keşf ider hâl-i dili halka-i kerâmet geldi
- 24 Haşre dek söyleseñ ey ‘ Aşkî tükenmez vaşfi
Şıdk ile eyle du‘ â vaqt-i icâbet geldi
- 25 Maşşadı her ne ise nâ‘ il ide Rabb-ı mecîd
Fuğarâ zümresine sâye-i rahmet geldi
- 26 Tûl-i ‘ ömr ile mu‘ ammer ide maḥdûmın hem
Diyeler zâtı gibi ‘ âleme ni‘ met geldi

14

Nâ-tamâm Kaşide Berâ-yı dāmād-ı Şehriyârı Muḥammed ‘ Ali
Paşa be-zımn-ı Na‘ t-ı Sulṭan ‘ Abdülmecîd Hân

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Şeh-i kişver-küşâ nuşrat zafer cünd-i müheyyâsın
Mü‘eyyed eylemiş Mevlâ be-nûr-ı Aḥmed-i Muḥtar
- 2 Bu bir ḥakân-ı a‘ zam-ı ma‘ dalet endîşe ber-tedbîr
Ḥulûş-ı niyyetiyle her umûrın sehl ider Settâr
- 3 Nigâh-ı iltifâtı düşse ger vâdi-i muğaylâna
O ḥâristan ser-â-pâ luṭf u şâdîden olur gül-zâr
- 4 Bu şāhuñ devletinde ḥükm-i kânûn nizāmü’l-mülk
Muvâfiğ şer‘ -i ġarra vahy-i Kur‘ân sünnetü’l-ebrâr
- 5 ‘ Adâletde hele Nüşirevân başmağ-keşi olmaz
Ferîdun haşmetin görse olurdu şāha ḥizmet-kâr
- 6 Senüñdür dergehi derbānı olsam diyü reşk eyler
Nice reşk itmesün Dārâ bu dārâyı görüp nâ-çâr
- 7 Süleymân-ı zamānuñ beste-şaf çendin ‘ adū görse
Hezâr Timur mûr-āsâ girer sürâḥına yek-bâr
- 8 Ne devlet-i şāh-ı ‘ azamdur veliü’n-ni‘ met-i ‘ âlem

¹⁴ YK 259a TA 120a

Hiyānet kim iderse hizmetinde kahr ider Kāhhār

9 Bu bir Musa-şiyem a‘dā-yı Fir‘avnın yem-i hüsran
Helāk eyler bu şahuñ haşasıdur buna bir esrār

10 Cihāna böyle manşūru’l-livā görmüş degül aşla
Tetebbu‘ eyledüm hayli kütüb çok diñledüm esfār

11 Degül ancak bu imdād-ı Resūl-i Seyyidü’l-kevineyn
Murādı mu‘cizātın eylemek bu şahda izhār

12 Muvaffağ eylemiş ser-‘askere Mevlā şehensāhı
Budur Maḥmūd Ḥan dāmādı rahmetle olur tezkār

13 Muḥammed ‘Ali Paşa nām-ı vālā-yı kerem-pişe
Refik olmuş şeh-i devrāna güyā Ḥaydar-ı kerrār

14 Süleymān-ı zamāna Āşaf u Ḥaydar ki ser-‘asker
Skender Hızra hem-rāh oldı güyā eylemem inkār

15 Bu bir āşaf ki dīn ü devlete bezl-i vücūd itmiş
‘Adūdan intikām almış idüp hep vārını işār

16 Ḥarāb olmuş idi nā-ehle düşmekle cihān ancak
Velī dünyāyı dest-i cūdı ile eyledi i‘mār

17 Ne hācet eyleyem ta‘dād-ı evşāfın saña ‘Aşkī
Vücūdı cāmī‘ü’l-evşāf u zātı nüshatü’l-ebrār

15

Berā-yı Kāmil Paşa-yı vāli-i Cidde

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Getür sākī mey-i gülfām sürülsün gam beyābāna
Derūnum ḥānesin endūh u mihnet itdi virāne

2 Esāsāt-ı ‘ālem āba şarāb-ı nāb ile muḥkem
Sihām-ı gamla tā çāk olmaya bu kalb-i peymāne

3 Ḥayāl-i dilrübā-yı Mevlevī devr olsa ḥatırdan
Hemān nāy-ı dilüm subḥ u mesā gör başlar efgāna

4 Bu ḥanḳāh-ı ‘aşkuñda soyundum māsivādan hep
Korum keşküle varum işte buyur loḳma-i cāna

12^a eylemiş ser-‘askere: eylemiş bir ser-‘askere TA 120b (“bir” vezinde fazla)

16^b Velī dünyāyı: Dili vü dünyāyı TA 120b

15 YK 259b TA 124a

- 5 Şehâdet şerbetin la‘l-i lebûnden nûş iden ‘âşık
‘Alâmetdür döner seng-i mezârı bir kıızıl kıana
- 6 Göreydi kâkül-i ejder-nişānuñ sihr ü efsünun
Şeherde sâhîr-i Fir‘avn iderdi secde subhāna
- 7 Vişāl-i Ka‘be-i kûyuña can-bağış itmege vâfir
Gedâyân u muhibbân her taraf gelmekde kurbāna
- 8 İderdi teşne-gân-ı Kerbelā-yı zemzem-i luţfuñ
Harâretten heme vâreste gelseydüñ o meydāna
- 9 Kad-i mevzūnuñ olmış Ka‘be-i maḫsūd-ı müştākān
Ṭavaf itmek baña vâcib göründi nūr-ı Yezdān’a
- 10 Velikin Merve haḫḫı sa‘ya ḫudret yok ki bīmāram
Dü çeşmüm nâvedān-ı zer gibi nem ḫasret-efşāna
- 11 Olam vaşşāf-ı na‘tuñ tā irişsün sem‘-i şāhāne
Yazam ber-vech-i tafşîl tā olunca bir kütüphane
- 12 Kul oldu ğāyibāna ma‘nevi bu Mevlevî şeyḫi
Sema‘eyler ḫāyālūñle edibāne müridāne
- 13 ‘Acep mi kul olursam zāhidā daḫl itme ol ḫāmûş
Ki bir böyle mükemmel kâmil ü ekmel felek şāna
- 14 Kudūmiyle irişdi ḫıttā-ı Hicāz’a āsāyiş
Vücūd-ı cūd-ı bihbūduña sāye beyt-i Raḫmān’a
- 15 Ḥasūduñ rûyı Ka‘be perdesi-veş pür-siyāh olsun
Ser-i a‘dāyı kırsun seng-i Esved gelmez imāna
- 16 Bu zātı Cidde’ye vālî iden şāh-ı cihān-bāna
Du‘ā vâcibdür itmek dem-ā-dem nev‘-i insāna
- 17 Bu bir Kutb-ı kerāmet pâdişāh-ı din-i İslām kim
Bilür herkeslere lâyıḫ olan talṭîf-i şāhāne
- 18 Gül-i hoş-bū açardı her budāğı zîr-i bergüñde
Nigāh-ı iltifâtı düşse ger ḫār-ı muğaylāna
- 19 ‘Adūdan intikām almaḫ murād itdükde ol dāver
‘Adū-yı dîn olur münḫād-ı emri ceng-i düşmāna
- 20 Bu ‘âdet dostuna Haḫ düşmenin ḫizmet-güzār eyler
Nazar kıl kışsa-i Fir‘avn ile Musa-yı ‘imrān’a

19^b ‘Adū-yı dîn: ‘Adū dîn TA 120b

- 21 Gelür elbette zîr-i hükümüne bir çekse şemşîrin
Huşûşiyle işâret itse ger Îrân u Turân'a
- 22 Diger şanma budur Mehdî mü 'eyyid şâhib-i devrân
Geçer fermân u hükmi şabr kıl tâ kâfiristâna
- 23 Bu bir zıll-ı ilâhî kim refîkî Hızır u İlyas'dur
Velîler 'asker olmuş Hâzret-i Sultân Mecîd Hân'a
- 24 Sezâdur iftihâr itse gerek zâhir gerek bâtın
Kul oldu sıdık ile Dâver Celâleddin-i sultâna
- 25 Kerâmetle cenâb-ı şâh-ı 'âlem eylemiş tefvîz
Umûr-ı hıttâ-ı Hicâz serdâr-ı müşîrâna
- 26 Cenâb-ı vâli-i Cidde Habeş sadr-ı felek-mesned
Müşîr-i müşterî tedbîr ü râyı irdi keyvâna
- 27 Hayât-ı câvidânı ister iseñ bezm-i âsafda
Zülâl-i nuṭkını nûş it ne hâcet âb-ı hayvâna
- 28 Bu bir baḥr-ı keremdür kim ḥabâb olmaz aña Ḥatem
Faḳîri ağniyâ eyler ḡanîler ḡarḳ-ı iḥsâna
- 29 Der-i derbânıdur ḥâcet-revâya merci' ü me'va
Yedinde ḥâmesi beñzer müşîrûñ 'ayn-ı Loḳmân'a
- 30 Müşîrân-ı zamân başmak-keşi olmak sezâ-vârdur
Ki zirâ şâh-ı 'âlem oldu meddâhı mülûkâna
- 31 Şeh-i şevket-nişân olduḡda ḥüsn-i ḥâlûñe şâhid
Döner digerleri pâyûñde çün mûr-ı Süleymân'a
- 32 Pesend eylerdi mûrvârid-i şî' rûñ silk-i nazm üzre
İreydi Hâzret-i Ka' b-ı belâgat pîr-i Ḥassân'a
- 33 Senûñ mu' ciz-beyânûñ vaşfa gelmez kim beyân itsem
Olur sermâye bir bû-yı beyânûñ ehl-i 'irfâna
- 34 Bileydi ḥak-i pâyûñ ḡadrini hep dîde-i me' lûl
Ne ḥâcet mest iderdi sürme-i kuḥl-i Sıfâhân'a
- 35 Yeter taşdi' -i ser ' Aşḳî du' aya başla şıdık ile
Seni mesrûr ider elbette ' arz it ḥâli dîvâna
- 36 Ne gendum var ne revḡan kişt ü fûl u cûd-ı ḡayy ma' düm

21^b Huşûşiyle: Hûlûşiyle TA 120b

25^b Vezin bozuk.

Baḥa rahm itmediler itselerdi bāri rāhvānā

37 Ḥudā cūd-ı vüçüd-ı bihbūd-ı cihān sūduñ
Ḥaṭalardan maşūn itsün niyāzum bār-ı Yezdān'a

38 Sihām-ı ṭālī' -i mes'ūdun irsün burc-ı maqşūda
Şadāretde qurulsun qavs-i qudret gibi aqrāna
16

Tāriḥ berā-yı Şafveti Paşa der-vaqt-i qudūm-ı be-Medīne

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Sürüş-ı qudsiyān bang urdı müjde çarḥ-ı Mināya
Cüyüş-ı ğam gidüp geldi şafā hengāmı dünyāya

2 Kūdūrāt-ı elemde qalmadı aşla eşer dilde
Şafāda ṭa' na-i zendür sine mirāt-ı mücellāya

3 Ḥuşuşen bende-i dīrine meddāḥ Resūlullah
Şeker-riz olmışam bezm-i süḥende tūṭi-i güyāya

4 Civār-ı Faḥr-ı 'ālemde olanlar mest-i şādīdür
Bu şādī özge şādīdür virilmez bāde-ḥamrāya

5 Meger 'aks-i revān-ı şehsüvār-ı enbiyādur bu
Murākıblar olupdur cümleten zāheb bu ma' nāya

6 Medīne şehri cāna gülmesün mi gül gibi şimdi
Şeker-ḥ'an olmasun mı başṭ-ı olan bu ḥ'an-ı yaĝmaya

7 'Acayib Naqşibend olmışdı sīnem şevk-i dīdāra
Ḥayāliyle çıkardum Mevlevi teg çarḥ-ı bālāya

8 Biḥamdillāh bu 'ayn-ı mu' cizāt-ı Faḥr-ı 'ālemdür
Getürdi āşaf-ı zī-şānı bu bāĝ-ı temennāya

9 Tecellī-i cemāli Tūr-ı dilde cılve-ger oldı
Teḥarrüb eyledi geldükçe Musa qurb-ı Mevlāya

10 Vezir-i mekremet-ārā ḥıdiv-i ma' dalet pīrā
Müşir-i müşteri tedbir lāyık-ı şadr-ı vālāya

11 Kef-i gevher-feşānın görse Ḥātem bendelik eyler
Nigāh-ı iltifātın görse bir kes kāfi sermāye

12 Ne ḥaddi vaşf ide bī-çāre 'Aşķi zāt-ı vālānı

38^b Şadāretde: Şadāretdür YK 260b

16 YK 260b TA 131b

İrişdi şıyt-ı vassāfuñ efendüm tā Süreyyāya

13 Şalāt-ı hamse munzam eyledüm da‘ vātuñı her gāh
Tecāh-ı Fahr-ı ‘ālemde eyā merḥamet sāye

14 Ziyāret eyledükçe dā’imā olsun benüm virdüm
Şefi‘ ol yā Resūlallah iki ‘ālemde Musā’ya

15 Kudūmuñ gūş iden tāriḥ-i cevherden şafālarla
Şafā geldi diyü düşdi yed-i beyzā-yı Musā’ya
(1262)

17

Tāriḥ-i Emīrū’l-Ḥāc şoden-i Dāmād Sa‘ id Paşa

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Biḥamdillāh kudūm-ı meymenet mersūm-ı şād-efzā
Göñülde ref‘ olup gerd-i elem hiç ḳalmadı aşla

2 Emīrū’l-Ḥāc olup geldi şeh-i Maḥmūd dāmādı
Ḥicāz iklimine ‘atf-ı ‘ināyetle Sa‘ id Paşa

3 Yedi altun oluḳdur çāh-ı zemzem teşne-i nuṭḳı
Vişālin arzu eylerdi ez-dil Ka‘ be-i ‘ulyā

4 Lebin būs itmege müştāk idi fırkatle seng-es‘ ad
Maḳām-ı mültezimde bāb-ı vaşla sürdi yüz Ḥaḳḳa

5 Resūl-i Ekremüñ i‘ tāb-ı luṭfuñdan bekām aldı

O olup geldi nedīm-i maḥrem-i esrār-ı **أَوْ أَدْنَى**

6 Bisat-ı Ka‘ be-i iḥsān-ı Ḥaḳ’ dan ḥūşe-çin oldu
Nevāl-i maḡfiretle behre-mend oldu kerem-kāra

7 İcābet vaḳtidür ‘Aşḳī du‘ ā-yı devletin serd it
Be-ḥaḳḳ-ı Merve sa‘ y it āb-ı zemzem-veş idüp icrā

8 Ḥudā aḥbābını mesrūr idüp a‘ dasını ḳaḥr it
Kerem kāfı gibi olsun iki ḳat zāhr-ı her a‘ dā

9 Derūnumda olan muzmer emel her ne ise yā Rab
Aña iḥsān idüp mesrūr-ı bāl eyle Ḥudāvendā

10 Daḥī ‘ömrin ziyād ü ber-ziyād ü her şebin ḳadr it

¹⁷ YK 261a TA 132a

^{5b} 53 Necm 9. Âyet: “O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu.”

^{6b} behre-mend: ḥūşe-çin TA 132a

Günün Nevruz u 'ıyd it şıhhat-i ebdān ile Mevlā

11 Dizüp cevher gibi bu silk-i nazma söyledüm tarih
Sa'id Paşa du'āya mazhar oldu hacc idüp zibā
(1266)

18

Tarih-i vāli Şoden-i 'Ali Paşa be-Şām-ı Cennet-meşām

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Hamdilillah kim Hudā-yı lā-yezāl ü lā-yenām
Sildi mirāt-ı dili āl-i 'abādan jeng-i tām

2 Kerbelā-yı ğam-nişinān-ı dile bahş-ı sürür
'Arz ider mihr-i felek almış ele cām-ı merām

3 Çıkdı dilden şimdi gör ceyş-i kudürāt-ı elem
İrdi sem' -i 'āşıkāna müjde nev peyk-i peyām

4 Āşikār oldu niyāmuñdan eyā seyf-i 'Ali
Dāmen-i eyne'l-mefer şahrasında düşdi li'ām

5 Müjde-ver ol hāk-i pā-yı Hāzret-i Zehrā'ya var
Cümle evlād-ı 'Ali oldu feraħla şād-kām

6 Pertev-i mihr-i velāyetle münevver oldılar
Qalmadı ğamdan eşer def' oldu ālām-ı zulām

7 Çetrini āl-i Yezid'ün başına yıksun felek
Haydar-ı şāni ider elbette ahz-ı intikām

8 Yek 'ayār üzre şafā-bahş-ı cihān oldu felek
Behre-mend oldu füyüzāt-ı feraħla hāş u 'ām

9 Ehl-i Hāk muhtāc idi bir böyle zātı virdi Hāk
Maqdem-i pāki şafā-bahş-ı sürür-ı arz-ı şām

10 Sāye-i 'adlinde Bağdād şöyle rahat buldı kim
Güsfer ü gürk emniyet iderler iğtinām

11 Şüphe yokdur hāk-i pāyı bā' iş-i def' -i ğumūm
Bū-yı peygāmı cihānı eyledi cennet- meşām

12 Būselik Şehnāz āğāz-ı Hicāz it muṭribā
Yeşrib ü Baḥhā'ya geldi müjde-i 'ālī-maḳām

¹⁸ YK 261b TA 133b

- 13 Açdı gül hār-ı muğaylan bu nesīm-i müjdeden
Encüm-efşāndur felek pāyına riyg-i ihtirām
- 14 Nāmını gūş itdi zenzem cūşa geldi Cūdi-veş
Dāmen-i bend-i miyān iqbāline beytū'l-hārām
- 15 Nāve-dān-ı zer zebānın şalkıdur ihsānına
Bermekī vü Hātem ü Ca' fer derūnde bir gulām
- 16 Reşk ider deryā-yı 'ālem kaçtrece ihsānına
Hāliyā kim teşnedür gelsün diyü ol nīk-nām
- 17 Nüşa-i Kübrā-yı 'ālemdür vücūdı lā-cerem
Şūretā Āsaf velī ma'nide bir şāh-ı fehām
- 18 Cāmi' -i dünyā vü dīn bir H'āce-i Ahrār-veş
Gerd-i pāyı kuhl-i kimyā-yı cilā çeşm-i enām
- 19 Nām-dāş-ı şāh-ı Hayber mazhar-ı sırr-ı ' Ali
Cāmi' ü'l-eşneyn olup ol zümreye oldı imām
- 20 Mekteb-i vaḥdetde hemserken celāl ile cemāl
Sebkaṭ itdi rahmet-i Haq-veş cemāl-i ber-devām
- 21 Cāmi' -i hulḫ Hasan levḫ-i zamiri mū-be-mū
Eylemişdür bunda āsaf şirket-i hayru'l-enām
- 22 ' Aql u fikr ü rüşd ü idrākine ' ācizdür ' uḫūl
Rāy u tedbiri Aristō ağzına urur licām
- 23 Oldı Bağdād'a hele Şām u Hicāz aqtārına
Sāyesinde hep bulurlar rahat u emn ü niḫām
- 24 Heft-kışver görse şemşir-i celālūn bir kını
Bī-tevaffuḫ emrine anuñ olurlar cümle rām
- 25 Devlet-i Osmāniyān itsün senūñle iftiḫār
Çeşm-i gerdūn görmemişdür sen gibi ferḫunde-nām
- 26 Kadd-i a' dāsı dūtā olsun kerem kāfı gibi
Haq Te' ala eylesün devletle zātın ber-devām
- 27 Nīm-nigāh-ı iltifātıyla bilür herkesleri
Şānına şāyeste ḫürmetle iderler ihtimām
- 28 Göremez mişlin ḫalef Haq ' ömrünü efzūn ide
Görmedi bir böyle zāt-ı pāk eslāf-ı kīrām

15^b ile 16^b yer deḡıstirmiş. TA 134a

- 29 Bârekallah dergehi bir güne ‘âli vüs‘ atı
Güşesinde eylemiş dihkân-ı çarh darb-ı hıyâm
- 30 Dest-gîr-i müstemendân merhamet-kân-ı kerem
Dergehi hâcet-revâdur merci‘ -i hâş-u ‘ âvam
- 31 Hayr-pîşe mekremet endîşe bir ‘ âli himem
Hükm ü şıytı ‘ âleme oldu medâru’ l-intizâm
- 32 Tıfl-ı mekteb farı-ı fikrinde Felâtûn hekîm
Kırk yarar bir kılı isti‘ dâdına olmaz hiç kelâm
- 33 Pâ-nihâde olduğu kişver heme ma‘ mûr olur
Şüphesiz mi‘ mâr-ı ‘ âlemsin eyâ zât-ı himem
- 34 *Lâfetâ illâ ‘Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr*
Şâh-ı merdân-ı velâyet cânibüñden kaymaşam
- 35 Nâr-ı fitne berç-ı şemşirüñden oldu münţafi
Ceyş-i âşüb-ı mihen selb oldu ahdında müdâm
- 36 Ma‘ den-i ‘ ilm ü edep kân-ı kerem ‘ Ali Paşa
Âsitânı ‘ ârifânüñ tavfı çün beytü’ l-harâm
- 37 Mecma‘ -ı kân-ı ma‘ arif pür-hüner sencide-dil
Aña nisbet H‘ âce-i Keşşâf u Kağı nâ-tamâm
- 38 Dilde Allah elde seyf ü bir elinde şer‘ -i pāk
Cân-ı dilden eylemiş hâbl-i metine i‘ tişâm
- 39 İşte tevfiğ-i refiğ olmış tıttup dāmānını
Hağ Te‘ ala yārıdur yār u yardımcısı hayru’ l-enām
- 40 Bir mücāvır bende-i efkendeyem bāb-ı Resūl
Bağt-ı h‘ āb-ālūdemi bī-dār kıldı lâ-yenām
- 41 Sī-yu sāl oldu bu cā-yı cennet-i firdevsde
Yād-ı la‘ lüñle olurdum bendeñüz mest-i müdām
- 42 İrmeseydi gūşuma peygām-ı teşrīfūñ senüñ
Eyler idüm haşre dek ben h‘ āb-ı rāhātı harām
- 43 Hamdilillah dest-res der-kāle-i āmālümüz
Şimdiden şoñra du‘ āya başla dil her şubh u şām
- 44 Silk-i nazma subha-i na‘ tuñ dizem ben had mi var
Süst-i nazmumdan garaž ancağ du‘ ā-yı iltizām

34^a *Lâfetâ*: “Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur. “(Kudsi Hadis)

- 45 Zıkr ü fikrüm hep du‘ â-yı devletüñ olsun senüñ
Feyz-i Hâk dilde zühür itdükçe tâ rûz-ı kıyâm
- 46 Şem‘ -i cem‘ -i bezm-i ‘ irfâna dil-i pervânemüz
Sûziş-i ‘ aşkuñla yāduñ olmaya ğayrı kelâm
- 47 *İnneme’l-‘amālū bi’n-niyāt* ‘ Aşkî it ‘ amel
Nazm-ı da‘ vāt-ı edā maḳbûl-i miskîyü’l-ḥıtām
- 48 Āsmān döndükçe dönsün Āsiyāb-ı devleti
‘ Ömrin efzûn eylesün şihḥatle ol Rabbü’l-enām
- 49 Şems-i ikbālî zevāle irmesün tâ ḥaşre dek
Mübtelâ-yı ğam ola a‘ dalaruñ bî-infîşām
- 50 Geldi bir Kuṭb-ı velāyet müjde târiḥin didi
Āşaf-ı Ḥaydar-nihād ‘ Ali Paşa Vāli be-Şām
(1259)

19

Tāriḥ Berā-yı Fess-i Muraşşa Be-mücevher ü Nişān-ı İftihār Be-
Şerif Paşa

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Esās-ı dîn ü devlet ‘ ākılāna
Disem şāyestedür ḥalk-ı cihāna
- 2 Şerif Paşa gibi bu çeşm-i gerdün
‘ Acep görmiş midür gelsün beyāna
- 3 Bilür ḳadrin şeh ‘ Abdülmecid Ḥān
Anuñçün faḥr ider pîşin-i ḥāna
- 4 Sezā-vār olmasa ta‘ zîme Āşaf
Neden lâyıḳ idi cevher-nişāna
- 5 Fes-i cevher-nişānı mihr-i enver
Giyüp erdi başı tâ āsmāna
- 6 Sezā faḥr eylese ‘ arş-ı berine
İrişdi nûrî zirā ḳudsiyāna
- 7 Yeter taşdı‘ -i serden ictināb it
Edā eyle şenāsın ‘ Aşḳîyāne

¹⁹ YK 262b TA 135a

5^a nişānı: nişān-ı TA 135a

8 Hudā ‘ömrin mezîd itsün dem-â-dem
İre vâlâ-yı şadra ‘âdilâne

9 Cevâhirle müzeyyen geldi târiḥ
Nişân-ı tâc-ı devlet kâmurâna
(1263)
20

Tarih berâ-yı ḥâne-i Şerif Paşa der-Medîne-i Münevvere

Müstef’ ilün müstef’ ilün
- - + - / - - + -

1 Menzil mübârek hoş-mekân
Görmüş degül mişlin cihân
Reşk eylesün kerrübiyân
Kılsun ziyâret câ-be-câ

2 Hâk-i ‘abîri tütîyâ
Ma‘lûl-i çeşme pür-cilâ
Derd ehline bûyî devâ
Sermâye-i ‘izz ü ‘alâ

3 Görmüş mi var böyle maḥal
Tarḥ-ı esâs-ı bî-bedel
Bu câyı sevmişdür ezel
Ol Hâzret-i Hayy-ı Hudâ

4 Ol Hâzret -i Şerif Paşâ
Ol nesl-i pâk-i Muştafâ
Hem nâm-dâş-ı müctebâ
Yapdı serây-ı bî-bahâ

5 Virdi cihâna zîb ü fer
Kasrına encüm-i mıyh-ı zer
Yüz sürmede şems ü kâmer
Hâkine her şubḥ u mesâ

6 Ferḥunde câ-yı lâ-nazîr
Hem dil-nişîn ü dil-pezîr
Nûr ile pür olur zâmîr
Kaşr-ı mu‘allâ dil-küşâ

7 Sakfî añâ ‘arş meger
Feyz-i nübüvvetden eşer
Cümle melekler bâl ü per

⁹ Nişân-ı: Nişânı TA 135b

²⁰ YK 263b TA 136a

² bûyî: bû-yı TA 136a

⁵ mıyh-ı: mıyh u TA 136a

⁷ Sakfî: Sakf TA 136a

Cārüb kılsunlar sezā

8 Bāmında elhān-ı ʔarab
Āheng-i āgāz oldu hep
Āl gūş-ı yā leyl-i‘ Arap
Gūş eylesün ehl-i semā

9 Īm‘ an-ıla aḥcāra baḳ
Ol ʔudret-i Settār’a baḳ
Lem‘ ān iden envāra baḳ
‘Ayn-ı o nūr-ı Muştafā

10 Pür-ḡam göñüller hep küşād
Zevḳ u şafālar ber-ziyād
Olsun efendüm ber-murād
Ol ma‘ den-i kān-ı seḡā

11 ʔurb-ı şefi‘ u’l –müznibīn
Hem raḡmeten-li’l-‘ālemīn
Ol secde-ḡāh-ı ‘āşıkīn
Olmış neşimen-ḡāh aña

12 Bundan ziyāde yok şeref
Gūş eylesün ḡayr-ı ḡalef
Görmiş mi vār mişlin selef
ʔābil degül medḡ-i edā

13 Bu medḡimüñ dībācesin
Şā‘ir de görsün ḡācesin
Zenler giyüp ferācesin
Seyr eylesünler hā vü hā

14 Bu ḡāne-i vālā cedīd
Kılsun efendüm Ḥaḳ sa‘id
İḳbāl ide ‘ömrüñ mezīd
İtsün Cenāb-ı Kibriyā

15 Cevherle tāriḡe sezā
İnşāfa gel ey ‘Aşḳiyā
Bir baḳ bu ḡaşr-ı dil-küşā
Hem-sāye-i Faḡru’l-enbiyā
(1258)

21

Tāriḡ berā-yı Aşḳār ‘Ali Paşa der-vaḳt-i vāli şoden be-Şām

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

²¹ YK 263b TA 137a

- 1 Merhabā ey rūzgāruñ dāver-i zūr-āveri
Merhabā ey kār-ı zāruñ Rüstem-i bālā teri
- 2 Habbēzā ey āsmān-ı devletüñ mäh-ı nevi
Zerre nūr-ı zātuña nisbetle mihr-i hāveri
- 3 Ol kadar ihsān-ı ‘irfān eylemişdür Hāk saña
Āfitāb-āsā tutarsa yek ser-ā-ser kişveri
- 4 Kıl nazar hiç var mıdur şimdi senüñ-veş bir-müşir
‘İlm ü ‘irfān zūr-ı bāzū rezmce Haydar-feri
- 5 Mevci peyder pey degüldür ‘aks-i şemşirüñ düşüp
Eylemiş lerezde sıyt-ı şöhretüñ her bir yeri
- 6 Teng idersin ‘ālemi ‘adā-yı dīne rahşuñuz
Ger şaf-ı hıcāda virseñ ruhsat-ı cevlan-geri
- 7 Ger arada eyleseñ billah her gün baş ile
Giydürürsin gerdūna zerrin efseri
- 8 Bār-gāh-ı devletünde kase-lisün itse Hāk
Cem ü Cemşid ü Aristo şahib-i İskender’i
- 9 Bende-i derbānuñ olsa çok mı ey zāt-ı şiyem
Rūzgāruñ nice Āşaf kadr-i Cemşid efseri
- 10 Bahş olunmaz Hazret-i Ken‘ān ile zātuñ gibi
Görmemiş ins ü melek tā devr-i Ādem’den beri
- 11 Şoḥbetin gūş eyleyen bezminde lezzet-yāb olur
Cāri itmiş Hāk dehānında şarāb-ı kevşeri
- 12 Görse reşk-āver olur ihsānını deryā-yı heft
Mevce-i deryā kadar işār ider sım ü zeri
- 13 Bār-gāh-ı devletünde bir tınāb olmaz felek
Sāye-i ihsānına almış heme hüsn ü teri
- 14 Berķ-ı tīguñ görse kāfir cümlesi imān ider
Görmedi görmez felek sen gibi bir Haydar-feri
- 15 Gūş-māluñ bende itmişdür nice serkeşleri
Hiç getürmez yādına Sām u Nerimān ‘Anteri
- 16 Pençe-ğaddār bed-liķā tuğyān-ı cabbāruñ kamu
Sāyede himmetle bir bir hep dūrıldı defteri

8^b Cem ü Cemşid: Cem Cemşid TA 137A

- 17 Luṭf-ı bî-pāyān-ı Rabbānîdür olduñ şüphesüz
Hizmet-i Peygamber ü beyt-i Hüdâ'nuñ mazharı
- 18 Nûr-ı çeşm müjgân ile gül kılupsın ruft u rûb
Ravza-i huld-i berîni Hâzret-i Peygamber'i
- 19 Şâmı teşrîfûñle kılduñ şüphesüz cennet-meşâm
Şûm olup kılmışdı hayli dem o câ-yı bihteri
- 20 Zerresi ta' rîf olunmaz birr ü ihsânûñ senûñ
Yazsa biñ Şeh-nâme Firdevsî kaşâ' id Enveri
- 21 Ger zamân-ı devletûñde bulmuş olsaydı vücûd
Nef'î-yi şâhib kaşâ' id nükte-dânuñ serveri
- 22 Şarf iderdi cümle evkâtın senâ vü medhûñe
Vaşfinda hâcet degül şîr-i şecâ' at perveri
- 23 'Aşkî olduñ ol şeh-i mu' ciz-edânûñ peyrevi
Şüphesüz şimdi benüm meydân-ı nazmuñ şafderi
- 24 Lîk ben Nef'î gibi fahr u mübâhât eylemem
Lâf-zendür gerçi kim erbâb-ı nazmuñ ekşeri
- 25 Lü'lü'-i şehvâr eger hâk ile yeksân olsa da
Añlar erbâb-ı fetânet âb u tâb u gevheri
- 26 İrdi encâma sühan eyle ser-âgâz-ı du'â
Aça tâ dest-i senâ cins-i melek ins ü peri
- 27 Merve hakkı tâ ebed bulsun şafâ-yı hâtıruñ
Sa'y-ı bahtuñ Ka'be-i maşşûda irsün dîn eri
- 28 Âl ü evlâdıyla olsun kâm-bağş u kâm-yâb
Zemzem-i ikbâlûñe ikbâl ide sa'd-ı aḥteri
- 29 Cevher-i târiḥini ey hâme sen de neşr idüp
Şâma vâli kıldı Hâk yaz 'Ali Paşa 'Aşķârı
(1269)

22

Muşammaṭ

Târiḥ Berâ-yı Şeyḥü'l-harem Şoden-i Edhem Paşa

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

²² YK 264b TA 149b

- 1 Ey hāme-i mu‘ ciz-beyān bir nuṭka gel eyle kerem
Şimdi meserret-gāhdur geldi şafā hep gitdi ğam
- 2 Bülbül gibi bir hoş nevā bezm ehline virsün şafā
Ez-cān u dīl bu ilticā senden kabūl eyle kalem
- 3 Muṭrib biraz sāz eylesün güftāra āġāz eylesün
Şarkı vü Şehnāz eylesün yāhūd Hicāz’ı ya ‘Acem
- 4 Ney gibi şāfī sīneler hiç kalmadı ğam-kīneler
Zer-sāġar-ı pūr-mīneler devr eylesünler dem-be-dem
- 5 Yā hū çeker mestāneler şem‘ a yanar pervāneler
Aḡter gibi peymāneler tōlsun efendüm ben direm
- 6 Bir ben miyem mesrūr-ı ter ehl-i Medīne ser-be-ser
Tā geldügi gün bu haber tarḥ oldı dilden her elem
- 7 Hātifden oldı bir nidā cīrān-ı pāk-i Muştafā
Gūş eylediler cā-be-cā Edhem Paşa Şeyḥu’l-ḥarem
- 8 Edhem gibi ibrā idüp hep vārını ifnā idüp
Mess cismini kimyā idüp ‘aşq-ı Muḥammed nūrı hem
- 9 Hāk yolına Edhemleyin terk itdi māl u manşıbın
Koydı yola āh u enīn mihr ü muḥabbetle kadem
- 10 Bu vaḡtūñ işte Edhem’i olsa budur ya hem-demi
Zāyi‘ geçürmez bir demi dā’im ‘ibādetle o dem
- 11 ‘İlm ü ma‘ ārifde vezīr Kād-ı vü Keşşāf-ı ḥarīr
Olmaz aña mişl ü naẓīr bir böyle zāt-ı muḥterem
- 12 Zühd ü vera‘ de bā-Yezīd böyle olduġın Sulṭan Mecīd
Bildi şehenşāh-ı ferīd bu manşıbı kıldı kerem
- 13 ‘Ayn-ı kerāmet kıldı şāh ol menbā‘ -ı zıll-ı ilāh
İtse bilür bir nīm-nigāh erbābını şāh-ı ḥadem
- 14 Bu ḥizmet-i Peyġamber’e şāyestedür ‘ālī dere
Bu şehir-i pāk-i envere her kāsı bir bāġ-ı irem
- 15 Bu cāyı bil cennet-nişān işte mutāf-ı ḡudsiyān
Bu secde-gāh-ı ‘āşıkān burda vücūdı kıl ‘adem
- 16 Ḥor ile bakma cārına zāhirde ṭavr u kārına

4^a şāfī: şāf TA 149b

15^a cāyı: cā-yı TA 150a

- Sen gel kıyās it hārına bülbul nevā ol it neğam
- 17 Mü'minlerüñ me'vāsıdur ümmetlerüñ mā'vāsıdur
Müfsidlerüñ şekvāsıdur bu cāy olmuş bir 'alem
- 18 Hurşid olursa ger laṭif bakma yüzine pek 'anif
Çeşmüñ ola nūr-ı za'if böyle dimiş ehl-i hikem
- 19 Senden Felāṭün-ı cihān a'lem degüldür bī-gümān
Hep ehl-i hikmet bende-gān derbānuñ olmuş lā-cerem
- 20 Bu dād-ı Haḫdur tā ezel virmiş saña 'izz ü cel
'İlm ü ferāset bī-bedel ḫatm oldu sende her kerem
- 21 Mir'āt-ı İskender-zamir kılmış anı Hayy u Qadīr
Farḫ itmege bāy u faḫīr işte vezīr-i muḫteşem
- 22 İşte kudümü meymenet geldi o zāt-ı merḫamet
Şād oldu 'ālem her cihet selb oldu 'ālemden sitem
- 23 Kān-ı kerem keyvānıdur bezm ü tarab eyvānıdur
Bir Āşāfuñ divānıdur aḫdī Şüreyyā cām-ı Cem
- 24 Deryā-yı 'aşkı boylama tarḫ-ı tekellüf eyleme
Rindāne sözler söyleme ey şā'ir-i ferḫunde-dem
- 25 Şatranc-ı ğam-ālātıdur beydaḫ ki hem şāh matıdur
Ferzānedür heyhātıdur ruḫ gösterici ğonce-fem
- 26 'Aşḫi yeter eyle du'ā geldi hele vaḫt-i şenā
Eyle o zāta merḫabā hoş āmedī ferruḫ-ḫadem
- 27 İtsün Hudā 'ömrin mezīd her bir şebīn ḫadr-i sa'īd
Her bir günün 'ıyd üzre 'ıyd hiç görmesün derd ü sitem
- 28 Tutsun elüñden ol Hudā şāḫib-risālet Muşṭafā
Olsun mu'īn cā-be-cā Fāruḫ-ıla Sıddıḫ himem
- 29 Şer'-i şerīfe yār ola a'dāları pūr-zār ola
Maḫşerde cāyı nār ola hiç ṭurmasun çeşminde nem
- 30 Ey ḫāme-i tūṭi-edā teşrīf-i i'lāna sezā
Tārīḫ ber-Edhem Paşa müjde zihī şeyḫu'l-Ḥarem
(1268)

16ª Ḥor: Cevr YK 265a

18ª olursa: olsa YK 265a

21^a Hayy u Qadīr: Hayy-ı Qadīr YK 265a

Tārīḥ

Berā-yı Şeyḥü'l-Ḥarem Şoden-i Dilāver Pāşā

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ey na' t-ḥ'an-ı Aḥmedī ey ḥāme-i ferḥunde dem
Bismil şalāt u ḥamd ile bed' it bu nazmı ey kalem
- 2 Lāzım süḥan-sāza edeb itsün edā-yı bī-laḳab
Bu nazmuma oldu sebeb gūş eyle şıdḳ ile direm
- 3 Sa' dī tarīḳuñ rehberi tutdı der-i Peyğamber'i
Aşḳ ile hep māl u serī ḳoymış yolında bīş ü kem
- 4 Dā'im ḥuzūrında müdām dest ü kemer bend-i ḳıyām
Eyler şalāt ile selām ta' zīm-ile ol dem-be-dem
- 5 Ḥizmetle olduḳda fenā oldu o serdār-ı beḳā
Sırr-ı Muḥammed *lāfetā* vechinde zāhirdür ni' am
- 6 Sırr-ı vücūd-ı vaḥdete mazhar olup ol devlete
Ġarḳ oldu feyz ü raḥmete Ḥaḳ ile Ḥaḳ oldu o dem
- 7 Sā'il baña şordı bugün vaḥdet nedür ey zū-fünūn
Sırr-ı vücūd kün fe-yekūn buldı vücūd iken 'adem
- 8 Bir bendeden alḡıl ḥaber 'ibretle baḳ zıll-ı beşer
Saña cevāb olmaḳ yeter birdür vücūd ile 'adem
- 9 Kimdür ene'l-Ḥaḳ söyleyen fetvā virüp şelb eyleyen
'Ārif gereklidür diñleyen burda gel it iskāt-ı fem
- 10 İşte o merd-i ma' nevi ḥaḳḳā velīler peşrevi
Serdār-ı vaḥdet reh-revī Aḥmed-i Dilāver pür-himem
- 11 Maḳbūlı ol Faḥr-ı cihān virdi aña gör 'izz ü şān
Bu mu' cizāt-ı bī-gümān ke'l-bedri fi-vaştı-zulem
- 12 Şeyḥu'l-ḥaremüñle be-kām itdi anı ḥayru'l-enām
Güyā ki bir in'ām-ı 'ām oldu cihāna lā-cerem
- 13 Ḥaḳḳā şehensāh-ı cihān keşf ü kerāmatı 'ıyān
Biñde biri olmaz beyān taḥrīr ide tā kim kalem

²³ YK 265b TA 154b

^{2b} bī-laḳab: bī-ta' b TA 154b

^{5b} *Lāfetā*: "Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur." (Kudsi Hadis)

- 14 Ez-cümle biri fehm kıl mirāt-ı dilden jeng sil
Kuṭb-ı zamān bu šāh bil Sulṭān Mecīd Ḥān ey dedem
- 15 Keşfinle bildi ḥazrete šāyestedür bu ḥizmete
Dā'ir devām-ı devlete itdi Pāšā Şeyḥu'l-Ḥarem
- 16 Yā Rab bu šāha kıl meded iḥsān kıl 'ömr-i ebed
Fātiḥ gibi ḥayli beled fetḥ eylesün bu Cem-ḥaşem
- 17 A' dāsı hep maḫhūr ola aḥbābı hep mesrūr ola
Rāyātı pür-Manşūr ola cāh-ı Nebī-yi muḥterem
- 18 Ceyşi olup cümle velī sancaḫ-keşī olsun 'Alī
Sıbṭeyn ü Ḥamza Mehdeli yāver olup çeksün 'alem
- 19 Cünd-i du'ācı serveri Aḥmed Dilāver perveri
Cümle müşirānuñ eri eyler du'ā sābit ḫadem
- 20 Ḥaḫḫā ḥazindār-ı Ḥudā 'ilm ile 'ālimdür Pāšā
Şāḥib-tevāzu' pür-ḥayā bir ma' den-i şıdḫ u kerem
- 21 'İlm ü seḫādan aç varaḫ Ḥātem gelüp alsun sebaḫ
Ca' fer gelüp ṭutsun tabaḫ görsün simāt-ı pür-ni' am
- 22 İḥsān olursa bir gedā görmez diger faḫr u fenā
Reşk itmede çarḫ-ı semā görmiş degül böyle kerem
- 23 Şād oldı cīrān-ı Resūl olmaz mı yā Zehrā Betül
Babası itmişdür ḫabūl geldi ferāḫ gitdi elem
- 24 Zāhirde Paşadur hemān baṭında sulṭān-ı cihān
Ḥaḫ ile Ḥaḫdur bī-gümān šāḥib-taşarruf pür-himem
- 25 Görmez kemālin her naḫar münkir ne bilsün bī-ḫaber
Ḥizmetindedür şems ü ḫamer feyz-i derūnın gör begüm
- 26 'Aşḫ ehline olsun šalā tebrīk vaḫti merḫabā
Geldi sürüp yüz ḫāk-i pā olsun mübārek diyelüm
- 27 Mühr-i sūkunı berdehan keşf itme rāzı el-amān
Oldı zaman āḫir zaman zāhirce söyle ey ḫalem
- 28 Ḥāme de itsün nāleyi ney döksün gözümden jāleyi
Berk-i gül üzre ḫāleyi ref' eylese yārüm ne ḡam

16^b ḥaşem:şiyem TA 155a

21^a 'İlm ü: 'İlm-i TA 155a

27^a sūkunı: sūkūtı TA 155a

28^a Ḥāme: Ḥāmem TA 155a

- 29 Zirā müşīrūñ sāyesi ‘āşıklarūñ sermāyesi
Zevk u şafānuñ ğayesi dem sürelüm al cām-ı Cem
- 30 Ney mey rübāb āmādedür sākī elüñde bādedür
Biz Mevlevī āzādedür devr eylerüz devrān benem
- 31 Bu dehrde bāzārumuz yokdur bizüm bir kārumuz
Ancağ mey ü bir yārumuz vardur gönül çekmez sitem
- 32 Bir cur‘asın nūş eylegil deryā gibi cūş eylegil
Rindāneyi gūş eylegil remz-i ene’l-Ḥağ söylerem
- 33 Taşdı‘-i serden kıl ḥazer eyle du‘āşām u seḥer
Āmādedür ins ü beşer āmīn içün ‘Urbān ‘Acem
- 34 Vaktin sa‘id itsün sa‘id her bir günin nevrüz u ‘ıyd
Şıḥḥatle hem ‘ömri mezīd olsun ilāhī isterem
- 35 ‘Aşķī de mesrūr olmalı sāyeñde mecbūr olmalı
Gāhice ḥāṭır şormalı lāyık mıdur maḥzūn olam
- 36 İtdüm bu nazmı dil-kūşa tarih-i cevāhirle edā
Aḥmed Dilāver hem paşa iḥsān bize şeyḥü’l-Ḥarem
(1271)

24

Berā-yı Dilāver Paşā-yı Şeyḥü’l-ḥarem be-Medīne-i Münevvere

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 O dil-rişüm ki rişüm görse cerrāḥ-ı cihān ağlar
O ḥūznin görse cümle evliyā peygamberān ağlar
- 2 O maḥlūmum Ḥüseyn-i Kerbelā görse benüm ḥalüm
Yezīd’den çekdügin añmaz benümçün her zaman ağlar
- 3 İrişse bū-yı āhum nebze nüh ṭāk-ı felek üzre
Feleklerde melekler ‘arş-ı a‘lā ḳudsiyān ağlar
- 4 O sūz-ı sīne-düz teşne-i la‘l-i zülālüm kim
‘Aṭāşum görselerdi Kerbelā’da teşne-gān ağlar
- 5 Züleyḥā-veş belā dāmānumı muḥkemce tutmuşdur
Ben ol Yūsuf-ı ğarībem görse Ya‘ḳūb-ı zamān ağlar
- 6 Ben ol töhmet-zede gürk-i za‘īf-i bī-günāh-kāram

²⁴ YK 266b TA 111a

- Duyan hālüm degül ādem cebelde vahşiyān ağlar
- 7 Mezāristāna ‘arz itsem dil-i ğam-gīnūmi ben de
Kamu seng-i mezār u hem remīm ü üstühān ağlar
- 8 O ma‘zūrum felek şemşīr-i ğadrın bergulu itmiş
‘Adūlar hānde eyler görseler hep destān ağlar
- 9 Ğalaṭ goftem degül hāşā benüm bū sū’-i zannumdur
Ne deñlü merhametsüz olsa a‘da bī-gümān ağlar
- 10 Belā bāzārı dellālı metā‘um kāle-i ğamdur
Kime ‘arz eylesem eyler firār āh u figān ağlar
- 11 Hārīm-i maḥrem-i esrārüm olmışdur belā şimdi
O şād-ı pūr-belāyam kim benümçün ins ü cān ağlar
- 12 Gehī hānde-künānam bezm-i yārān içre pūr-ğamdan
Bu ‘ādetdür feraḥdan daḥi ḥayli kām-rān ağlar
- 13 Gelüp lāle tegī dāğ-ı derūnum eyleyemem izhār
Berā-yı rağm-ı a‘dā lik ten içre bu cān ağlar
- 14 Ben ol sīmurğ-ı pervāzām kanadum kesdi tiğ-ı ğam
Görüp hālüm sitem Kāfında çeşm-i āşiyān ağlar
- 15 Dilüm gencīne-i ḥikmet sözüm dürdānedür lakin
Mezelletde görüp virāne kalbüm ‘ayn-ı kām ağlar
- 16 Ben ol dem-best-i külbe-nişīnem farṭ-ı giryemden
Fırāt u Şāt u Nil Ceyḥūn u Seyḥūn revān ağlar
- 17 Belā ğamdan azād olsam sürūr el virse bir nebze
Bu hecr-i ülfetümden ğam belā-yı nāgehān ağlar
- 18 Bu nazm-ı sīne-sūzum gūş kılsa H̱āce-i pīşin
Ne Vehbi ‘Aynī Nef‘ī Fāzıl u her şā‘irān ağlar
- 19 Varup gülzāra tenhā-zār içün gördüm zuhūrātı
Gül ağlar sünbül ağlar lāle ağlar erguvān ağlar
- 20 Ğazel nazm eylesem bu āteş-i ğamla figānumdan
Semāda seb‘a-i seyyārelerle kehkeşān ağlar
- 21 Dür-i nā-süfte mürvārīd-i silk-i nazma dizdikçe
Bu aşkumdan ğazel gūş eyleyen her ‘āşıkān ağlar
- 22 Surahı dilberüñ ḥaddın görünce dīde kan ağlar

18^a H̱āce-i pīşin: Hafız-ı Şirazī TA 111a

- Nevā-yı nağme kul kul deyü vāfir-i zamān ağlar
- 23 Nice tākāt getürsün ‘āşık-ı üftāde hecri
Nigāh-ı tır-i müjgāna aman dersem aman ağlar
- 24 O şebbū kākūlin gerdāna dökmiş görmesün ‘āşık
Perişān-hāl olup Mecnūn tegī üftāde-gān ağlar
- 25 Şehāb āsā tökülmiş zülf ü haddi āfitāb üzre
Şeb-i zulmetde kaldı cümle ‘ālem ins ü cān ağlar
- 26 Hayāl-i hadd ü hālündeñ siyāh-pūş Ka‘be-i ‘ulyā
Leb-i la‘l-i zülālūñ teşnesi zer nāve-dān ağlar
- 27 ‘Acep n’oldı yine bu ‘Aşķi-i bī-çāre-i zāra
Civār-ı Fahr-ı ‘ālemde heman durmaz yaman ağlar
- 28 Zamān-ı Hāzret-i Şeyhu’l-harem eyyāmıdur şimdi
Dilāver Paşa vaktidür geçen eski zamān ağlar
- 29 Bir ağlar yok zamān-ı devleti de şād u hurrem halk
‘Aselden dūr olup firkātle mumı her şebān ağlar
- 30 Ne hācet deşne-i tīg u tır ü nize pür-gazap vakti
Görünce çeşm-i hışm-ı nīm-nigāhın düşmenān ağlar
- 31 Şerefde şāh-ı ‘ālem cāhına gıbta ider hālā
Zemīn-i reşk-āver ü hasretle çeşm-i āsumān ağlar
- 32 Ma‘āzallah gönülden atsa birin infī‘āl itse
Degül dünyada olduğça dahı maşşerde kan ağlar
- 33 Müşir-i mekremet-pişe ni‘am-perver kerem-güster
Kef-i in‘amını gördükçe ebr-i dūr-feşān ağlar
- 34 Vezir-i ekremūñ medh ü şenāsın nazma çekdikçe
Kāğıd-ı çeşmine kuhl eyler kalem mu‘ciz-beyān ağlar
- 35 Müşir-i ma‘dalet-ārā felek cāha kerem-kārā
Bu ‘itāb-ı mu‘allañuzda gam-gin-i şādmān ağlar
- 36 Şeb-i deycūr-ı gamda intizār-ı feyz-i ihsāna
Ümid-var olduğından ‘Aşķ-i āteş-zebān ağlar
- 37 Feleklerde melekler ‘āciz oldı āh u zārumdan
Degül ins ü beşer gūş eyleyüp ye‘cūciyān ağlar
- 38 O deñlü sa‘d u baht-ı ahterüm düşmiş ki hāk üzre
Bu hāl-i zilletüm gördükde hep seyyāre-gān ağlar

- 39 O mazlûmam ki zâlimler görüp şefkat ider oldı
Degül bir Müslümân hâlüm görüp hep kâfirân ağlar
- 40 Cihâna eyledi te'sîr âh-ı dūd-ı endūhum
Görüp bu zerd-rūyum bâğ içündür za' ferân ağlar
- 41 Bu cāh-ı pür-belāda yok enîs Allah'dan ğayrı
O Yūsuf-ğurbet hâlüm duyan Ken' aniyân ağlar
- 42 Rehā-yāb olmadum gitdi sitem-dīde olup kaldum
Bu serd-baht-ı nā-hem-vārede bād-ı hāzān ağlar
- 43 Sirişk-i seyl-i dīdem cāri olduğça bahrlerde
İçen 'azb-i sirişküm bahr içinde mâhiyân ağlar
- 44 Bu şahrā-yı belānuñ sâlikânı iki kısım üzre
Süvār-ı eşheb-i devlet olur menzil beyân ağlar
- 45 Vefā me'mûl olunmazken cefā-cū dilrubâlarda
Dil-i ğam-gīnūmi gördükçe şüh-ı nev-civân ağlar
- 46 Vekil-i Hâtemüñ dāmânı irdi destüme şimdi
Elüm kesseñ kesilmem dāmenüñden 'Aşkî ған ağlar
- 47 Ki sensin kethudā-yı Hâzret-i fahr-ı risālet kim
Ķapuñda ben tegī vāfir za' if-i nātuvān ağlar
- 48 Olurlār hūşe-çīn maķşādı sāyeñde her ādem
Hemān bir ben mi ғaldum sāyeñüzde hūn-çekān ağlar
- 49 Baña raħm eyleyüp hiç ağlar olmaz fāni dünyada
Ķızıbdür söyledümse ger benümçün baķ falan ağlar
- 50 Garīb ü bī-kesem yok ağlarum bu dīdeden ğayrı
Degül bu çeşm-i ten ancak benümçün çeşm-i cān ağlar
- 51 Ne ağlar var ne raħm eyler faķīr-i bī-kese şimdi
Ne hācet ğayrılar ağlar benüm rüh-ı revān ağlar
- 52 Ni'am taħrīr idince geh-be-geh külbede aħzānı
Zebānın şakķ idüp destümde kil-k-i dūr-feşān ağlar
- 53 Benüm yok ғudretüm taķrīr idem bir bir belālardan
Belādan zātuña tefhīm iderken tercümān ağlar
- 54 Ķaşıdem eşk-i çeşm-ile yazıldı hep müfidāne
Ķalem kağıd me' āni lafz-ı nazmum hep 'ıyān ağlar

41^a Bu: Bir YK 267b

- 55 Gülerse nazmuma gāv ü dü-pālar vaqt-i şādīde
Muqarrer ol vaqıtde hāme-i āteş-feşān ağlar
- 56 Efendüm girye itmez küdegāna şir virmezler
Medīne içre bu tıfl-ı dilüm durmaz heman ağlar
- 57 Cihān sāyeñde gül gibi gelüp açıldı ruhsāruñ
Alurlar ya revā mı ben gibi bir nükte-dān ağlar
- 58 Murādum şor ki halvetde saña ‘arz eyleyem bir bir
Ve illā külbe-i aḥzānda maṭlūbum nihān ağlar
- 59 Kederden hıfz ide şıḥhatle Ḥaḳ zāt-ı müşīranuñ
Du‘ ā-yı devletüñde göñlümüz rüz u şebān ağlar
- 60 ‘Adūlar rüz u şeb giryān u zār olsun efendüm hep
Senüñ vaqtüñde Ḥaḳ göstermesün ber-düstān ağlar
- 61 Du‘ ā-yı seyf-i meslülünle olsun kāfirān maḳhūr
Ḥudā göstermesün devründe aṣlā Müslümān ağlar
- 62 Ben ol mu‘ciz-beyān hāme-i çābük-revānum kim
Suḥandān-ı zamān gūş itse leb-beste dehān ağlar
- 63 Benüm tığ-ı zebānum olsa bir ‘uryān ğılāfuñdan
Veğada Rüstem ü Ḥüsrev gibi çok ḳahramān ağlar
- 64 Ben ol şirin zebānam hāme-i şehdī beyānumdan
Alupdur lezzet-i ney hāme-i şekker beyān ağlar
- 65 Ben ol munşif suḥandānı ki ‘adl ü dādumı duysa
Degül İskender ü Dārā belī Nüşīrevan ağlar

25

Berā-yı Mūdīr-i Medīne Ken‘an Efendi

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Ey mūdīr-i kerem-ārā-yı kerāmet pīşe
Var ise zātuñ imiş ‘āleme sulṭān-ı kerem
- 2 Bermekī Ḥātemi da‘vā-yı kerem eyleyemez
Görseler dest-i yem-i cūduñı tūfān-ı kerem

55^a Gülerse: Gelürse , gāv ü dü-pālar: gāv-ı dü-pālar TA 112b

²⁵ YK 268a TA 113a

- 3 ‘Arş-ı ‘ālā vü daḥi levḥ ü qalemnden berter
Mihr-i tābān seḥā rütbe-i iḥsān-ı kerem
- 4 Mürde-veş künc-i belāda atılup qalmış idi
Ḥār u ḥāşāke berāber idi reyḥān-ı kerem
- 5 Dem-i feyż-i keremüñ baḥş-ı ḥayāt oldu āña
Geldi devründe senüñ gül gibi ḥandān-ı kerem
- 6 Ney gibi nālemi gūş itmez idi ehl-i semā‘
Şimdi çarḥ urmadayam sāyede nālān-ı kerem
- 7 Var mı görmüş böyle bir zāt-ı sūtüde-şiyem
Nigehi ebr-i ‘aṭa nuṭuḳda bārān-ı kerem
- 8 Vaşf-ı aḥlāk-ı Ḥamīdin idemez olsa eger
Ḥazret-i Ka‘b-ı belāgat daḥi Ḥassan-ı kerem
- 9 Nice a‘dalarının kesdi zārāfetle dilin
Neşve-i Yūsuf tegī ol tīg-ı bürrān-ı kerem
- 10 Keremin gūş idicek açdı dehānın māhı
Ḳatre-i āb-ı nisān nuṭḳ-ı dūr-efşān-ı kerem
- 11 Taş-ı gerdūna şadā virdi o tūb-ı zerrīn
Uracaḳ başına destindeki çevgān-ı kerem
- 12 Nice Ya‘ḳūb’a irer pirehen-i bū-yı ‘aṭā
Ḥayret-efzāsı olur Yūsuf-ı Ken‘an-ı kerem
- 13 Keremüñ bādesidür Faḥr-ı rüsül çekdi seni
Behre-yāb olsun içün sāyede cīrān-ı kerem
- 14 Dest-i cūdında qalem altın oluḳdur güyā
Zemzem-i feyżini nūş itmede ‘aṭşān-ı kerem
- 15 Merve ḥāḳḳı ḳademüñ virdi şafā ehl-i dile
Hep tavaf itmede na‘tuñla suḥandān-ı kerem
- 16 ‘Arifān dergeh-i ‘irfānuña yüzler sürsün
Sensin ol Ḥāteme nüṣṣa-i ‘irfān-ı kerem
- 17 Sāḡar-ı cūdı ḥayālūñle olur mest-i müdām
Bāde lebriz-i ‘aṭā-baḥş-ı gedāyān-ı kerem
- 18 Ḥazret-i Ken‘ān Efendi ki müdür-i ekrem
Tā ezel dest-i seḥā-pişesi her ān-ı kerem

7ª şiyem: şiyemi TA 113a

Teşekkür-nāme Berā-yı Dilāver Paşa-yı Şeyhu'l-Harem

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Gel ey kilik-i nevā-bahş-ı şafā zevk
Dimişler nāmuñā nā-yı teşekkür
- 2 Terennüm-sāz olup āgāz-ı şükre
Demidür eyle gel cā-yı teşekkür
- 3 Müdāmı cām-ı Cem destüñden içdük
Be-sāķī vir şabūhā-yı teşekkür
- 4 Humār-ı ğamdan āzād oldum āhır
Getür bir daķi peymā-yı teşekkür
- 5 Beni gül gibi handān itdi āşāf
Açılsun vaķt-i lālā-yı teşekkür
- 6 Efendüm dil-pesendüm kām-rānum
Ne haddüm itmek ifā-yı teşekkür
- 7 Semiyy-i Aķmed-i Taķa Dilāver
Ne rütbe ola Paşā-yı teşekkür
- 8 Beni müstaķraķ-ı iķsānı itdi
Yazam na' tında tuķrā-yı teşekkür
- 9 Tarīķ-i Sa' dinüñ şeyķi mükemmel
Dilümde virdi esmā-yı teşekkür
- 10 İrişdüm Kāf-ı maķşūda efendüm
Per ü bāl açdı 'Anķā-yı teşekkür
- 11 Keman gibi iki ķat itdi ķadem
Kuruldı oķ gibi rāy-ı teşekkür
- 12 Teşekkür n'olduķın bilmezdüm aşlā
Baña öğretti ma' nā-yı teşekkür
- 13 İrince destüme naķl-i ümīdüm
Horem sayeñde hurmā-yı teşekkür

²⁶ YK 268b TA 113b

1^a ve 1^b serbest kafiyeli. Klasik aa düzenine uymuyor.

8^a iķsānı: iķsān TA 114a

- 14 Teşekkür zātuña ızhār-ı ‘aczüüm
Ne mümkün böyle na‘ mā-yı teşekkür
- 15 Du‘ ādan ğayra yokdur bende kudret
Qabül olsun bu da‘ vā-yı teşekkür
- 16 Murādum üzre itmek ister idüm
O hāk-i pāya ra‘ nā-yı teşekkür
- 17 Taleb itdüm hazindār-ı felekden
Münāsib ola kālā-yı teşekkür
- 18 Didi ben daḡi müflis oldum āyā
Ne virsem yok saña pā-yı teşekkür
- 19 Gören ihsānını pāşā-yı cūduñ
Ser-ā-pā oldu yağmā-yı teşekkür
- 20 Hudā bahş eylesün Sultān Mecīd’e
Vücūduñ oldu me’vā-yı teşekkür
- 21 Ola çeşm-i ‘adūya yā ilāhī
Çıkarsun deşne-veş rāy-ı teşekkür
- 22 Vücūd-ı cūd-ı bihbūdı pür-sūd
Vire şıḡḡat o Mevlā-yı teşekkür
- 23 Ferah-yāb eylesün hiç görmesün ğam
İki ‘alemde ol cā-yı teşekkür

27

Girid Vālisi Muştafā Pāşā’ya Taqḏīm Olunan Kaşīde

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Şākiyā dolmadı çeşmüm gibi şahbā-yı kerem
Devr-i la‘ lūñde dolar qan ile peymā-yı kerem
- 2 Virmedüñ el ayağūñ öpmege bir nebze baña
Qaldum ayakda iriş luḡ ile bir ber-pā-yı kerem
- 3 Kereme gerçe vülāyık çok olur ey sāḡī
Olamaz ben gibi bir şā‘ ir-i güyā-yı kerem
- 4 Ey şāhum bende-i dīrīnūñe bir cūr‘ a da ol
Ba‘ d-ez-īn qatlūme çek biñ zer-i tuğrā-yı kerem

^{22a} bihbūdı: bihbūd TA 114a

²⁷ YK 269a TA 114b

- 5 Ben ki sevdā-yı ser-i zülfüñe berdār olalı
Nükte-i remz ene'l-Ḥaḡ baña fermā-yı kerem
- 6 Der-i butḥāne vü meyḥānede Mecnūn biñ olur
Gelmedi 'āleme bir ben gibi şeydā-yı kerem
- 7 Hele bir ḡatre-i mināya deḡiṣdüñ beni ḡayf
Gösterüp dimedüñ sāḡar-ı simā-yı kerem
- 8 Beni pā-māl idüben ḡālūme raḡm eylemedüñ
Rūz-ı maḡşerde görem senle bu da' vā-yı kerem
- 9 Luṭf ile bāz dehān oldu cevāba sākī
Didi ey rind-i cihān ḡanda o na' mā-yı kerem
- 10 Şöyle ḡam oldu düṭā oldu meyānı keremüñ
Zīr-i pā ḡıldı mezelletde bu kālā-yı kerem
- 11 Ḥār u ḡisset ser-i süflīde gezer sūnbül-veş
Ḥār u ḡas içre atıldı gül-ı ra' na-yı kerem
- 12 Bulmadı 'āşıkını şıdḡ ile Mecnūn leyin
Kūh-ı kund içre firār eyledi Leylā-yı kerem
- 13 Bulmadı dāmenini ḡāk idicek Yūsufını
Künc-i firḡatde ider āḡ Züleyhā-yı kerem
- 14 Kime 'arz eyleye rāz-ı dilin erbāb-ı recā
Şimdi mesnedde gezen ekşer-i a' dā-yı kerem
- 15 Lāle-veş lāl olup erbāb-ı hüner dem-beste
Gül gibi gülmez idi ḡonca-i ḡamra-yı kerem
- 16 Fuḡarā ḡāk-i mezelletde ḡalup ḡoruz-ı leyl
Raḡm ile ḡalmadı bir zerrece güyā-yı kerem
- 17 Būriyā-yı keremi görmez idi ehl-i suḡan
Künc-i 'uzletde dehān-beste idi nāy-ı kerem
- 18 Sū'-i ḡannuñdan eyā sākī gel iskāt-ı fem it
Görmeden ben gibi ḡurbetde zevāyā-yı kerem
- 19 İşte ol Dāver-i yektā-yı Ḥıdiv-i a' ḡam
'Āleme cūd ile baştı ola sofrā-yı kerem
- 20 Sāyesinde nice ferzend-i ümīd oldu
İtdi Ḥallāḡ-ı cihān 'āleme bābā-yı kerem

- 21 Luṭf-ı mehdine alup kûdek ehl-i ğaraḫı
Şad nüvâzişle ider mâder-i Havvâ-yı kerem
- 22 Ya‘ ni hem nām-ı Peyāmbere o vezîr-i server
İşte vâli-yi Girid ḥazret-i paşâ-yı kerem
- 23 Kef-i gevher-fikeni ḥayret-efzâ-yı ‘uḳûl
Necm-i meş‘ üd-ı sa‘ adetle nümâyâ-yı kerem
- 24 Rû-yı ḥûrşid-i felekden nazarı mâh-ı münîr
Feleküñ iki gözü aḫter-i zîbâ-yı kerem
- 25 Keremi luṭf ile iḫyâ ider emvât-ı dili
Ḥaḳ budur ‘azm-i remîme dem-i ‘îsâ-yı kerem
- 26 İşte bu Ṭûr-ı dilüñ ref‘ -i ğam-ı târiki
Keffidür kehf-i emân u yed-i beyzâ-yı kerem
- 27 İşte bu mekteb-i ‘irfan-ı ezelden üstâd
Okudur şubḥ u mesâ nüşâ-i kübrâ-yı kerem
- 28 Deheni baḫr-ı me‘âniden alur dürr-i yetîm
Silk-i ma‘nâya çeker lü‘lû‘-i ma‘nâ-yı kerem
- 29 Müşikâf-ı nazarı işte müşîri keremüñ
Bilür aḫvâl-i dili söylemeden câ-yı kerem
- 30 İşte bu terbiye-i ḥâş-ı Hudâvend-i kerîm
Sedd-i İslâm eyledi cismîni Mevlâ-yı kerem
- 31 Eylesün ehl-i Girid Ḥazret-i Sultân’a du‘â
Böyle bir zâtı size virdi keremkâ-yı kerem
- 32 Gelmedi ḥalk-ı cihan ḥalk olalı böyle müşîr
Bilmenem varsa bilür ḥazret-i yektâ-yı kerem
- 33 Bîm-i tîğından anuñ düşdi cihâna lerze
Ḥaydâr-ı devr-i zamân Rüstem ü Dârâ-yı kerem
- 34 Zülfikâr-ı keremin aldığı dem destine ol
Keremüñ kâfi gibi keş olur a‘dâ-yı kerem
- 35 Rezim-gâha süricek pâ-yı semend-i keremin
Çevgen-i ḳahr ile düşmen ber pâ-yı kerem
- 36 Sıdk ile Ḥazret-i Şiddîk u ‘adâletde ‘Ömer
İşte Oşmân-ı zamân anda ḥayâyâ-yı kerem

32ª ḥalk-ı cihan: ḥalk cihana TA 115a

- 37 Güher-i pākine baḳ şıdḳ ile dürc-i güherin
O kerīm bin kerīm maşdar u me'vā-yı kerem
- 38 'İlm ü 'irfānla ārāste bir zāt-ı şiyem
O Kerim Beg ki semā rüyına pīrā-yı kerem
- 39 O Kerīm Beg ki Aristō ḥadem-i dergāhı
İdemez olsa Felāṭun aña imā-yı kerem
- 40 Mazhar-ı sırrı olup *el-veledü sırru ebihî*
Ol şadef ḥaşılı bu dürr-i girānmā-yı kerem
- 41 O müşīr-i kereme baḥş ide Mevlā-yı kerīm
Cümle evlādını ensābını Ḥaḳ cā-yı kerem
- 42 Kerem oldur ki kerem ehl-i kerem istemedem
Bile ol lāyığını eyleye icrā-yı kerem
- 43 Kerem oldur ki gedā tökmeden āb-ı rüyın
Kīse-i şabrını pūr eyleye mecrā-yı kerem
- 44 Kerem oldur ki olur minnet-i dāddan 'ārī
İtmeye ben kerem itdüm diyü da'vā-yı kerem
- 45 Kerem oldur ki giriftār-ı girībān-ı düyün
Dest-i luṭfindan ola vāmiş-i ifā-yı kerem
- 46 Kerem oldur ki kerīmüñ keremin gūş idicek
Diyeler Bermekī bābında gedāyā -yı kerem
- 47 Şöyle bir kār-ı kerem itse işāret felege
Subḥa-i dest olur 'ıḳd-i Şüreyyā-yı kerem
- 48 Var mıdur böyle kerem şā'irine vābeste
Ola endūh u sitemden dili me'vā-yı kerem
- 49 Hep kerem ehli müşīr-i kereme beñzeyemez
Söyle şerm itme meges ḳanda bu 'anḳā-yı kerem
- 50 Ben kerem nidüğini bilmez idim 'ömrümde
Ururum sāyede şimdi dem-i na' rā-yı kerem
- 51 Bir kerem görmiş idim ref'-i ḥicāb eyler iken
Bir kerem daḥi idüp eyledi dütā-yı kerem

44^a olur: ola 115b

45^a giriftār-ı girībān-ı düyün: girībān-ı giriftār-ı düyün YK 270b

46^b gedāyā: Vezin zaruretiden yapılmış olabilir. Sözlükte böyle bir kelime bulunamamıştır.

- 52 Tıydu bu rütbe-i vālāsını çarḡ-ı gerdün
Döşedi pāyına ol atlas u dibā-yı kerem
- 53 Ben Resül-ı keremüñ ḥāk-i deri şā‘ iriyem
Eyledi bendesine şî‘ r ile inşā-yı kerem
- 54 Süst-naẓmum ne kadar olsa saḳīm u meḥcūr
Faḥr ider ğayrılara şüret ü ma‘ nā-yı kerem
- 55 Sünbülisṭān-ı hünerden getürüp deste-i gül
Tıfl-ı ‘ irfāna sezā ğonca dilārā-yı kerem
- 56 Deseler şā‘ ir-i ferḥunde-süḥansın zīrā
Bıkr-i maẓmūn u beyān muṭrib-i naġmā-yı kerem
- 57 Ḥāme-i āb-ı ḥayātum hele mecrā-yı kemāl
Reşḥa-yı feyz-i ḳalem şoḥbet-i imzā-yı kerem
- 58 Bir kesi eyle temedduḥ ki ola medḥe sezā
Naẓm u tanzīre becā maḳşād-ı aḳşa-yı kerem
- 59 Görmedi çeşm-i şināver feleküñ mişlini hiç
Bu müşīr-i kerem-ārā gibi deryā-yı kerem
- 60 ‘ Aşḳīyā eyle edā vācibe-i zimmetüñi
Bir du‘ a eyle ki dā ‘ im ola ālā-yı kerem
- 61 Devr ide vefḳ-i murādınca bu çarḡ-ı gerdün
Görmeye hiç keder dehrde ol cā-yı kerem
- 62 Keremüñ kāfı gibi ḥam ola ḳadd-i a‘ dā
Çeşmine ḥançer ola kej-naẓaruñ rāy-ı kerem

28

Ḥanya Ḥānedanlarından Ḥamīd Beg Ḥazretleri Nāzım
Ḳarantinada iken Ba‘ zı Nüvāzişlerine Maẓhar Olduḳda İrsāl
Olunan Ḳasīde

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Bu bāġ-ı ‘ ālem içre bir gül-i ḥamra Ḥamīd Begdür
O bāġa naġme-sāz-ı ‘ andelib-āsā Ḥamīd Begdür
- 2 Degüldür Ḥanya’ da bu ḥanḳāh-ı rub‘ -i meskūnda
Naẓīri gelmemiş gelmez bu bī-hemtā Ḥamīd Begdür

²⁸ YK 271a TA 117b

Başlık: ḥanedanlarından: ḥanlarından YK 271a

10^b Mevlā Ḥamid YK 271a’ da iki kez yazılmış.

- 3 Nigāh-ı iltifātı hāne-i dilden sürer ğamlar
Sürür ilkā ider albe melek-simā amīd Begdūr
- 4 Keremde ātem'e beñzer diyen ayli atā itmiş
Eger başma-kei dinse belī bercā amīd Begdūr
- 5 Ma' ārif-pīše ayr-endīše merhemdūr dil-rīše
Nedīm-i rūh-ı uds olmuş dem-i ' İsa amīd Begdūr
- 6 Girid'ün şüphesüz ufl-i amīd'i dinse bercādur
Ki zirā ' ude-i müşkil-küşā hālā amīd Begdūr
- 7 Ne mümkün gerd-i pāyına irişsün Bermekī hāşā
Kerem kāfında pervāz eylemiş ' Anā amīd Begdūr
- 8 Şorarsa āşaf-ı şevket direm ol zāt-ı vālādan
Şādı-ı dīn ü devlet Muştafa Paşa amīd Begdūr
- 9 Felekde sāye-bān oldum diyü faħr itse şāyeste
Baş üzre mihr ü meh encüm adem-fermā amīd Begdūr
- 10 Faır-i bī-nevānuñ dest-gīr-i meramet-kārı
' Amīm-i lufa mazar eylemiş Mevlā amīd Begdūr
- 11 udā şevket-penāha baş ide bu mīr-i vālāyı
Ki zirā ābrū-yı Şevket-Dārā amīd Begdūr
- 12 Senüñ medhūñde ' āciz azret-i mīr-i kerem-pīše
Dili ' Aşı hemān vird-i zebānī-rā amīd Begdūr
- 13 Ne addüm mur-ı vaşfum per-güşā itsün o vādide
Ki zirā şāh-bāz-ı evc-i istinā amīd Begdūr
- 14 ' Ğaraż bir bendelik izhār ıdur ğayrı degül maşūd
Du' āya bir vesīle zāhir ü ihā amīd Begdūr
- 15 arantina beni āmūş idüp ebkemce almışdum
Beni bu demde lufiyla iden güyā amīd Begdūr

29

İ' tizāriyye

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Güle nāz ile feryād eylese bülbul-nevādur bu
Ki zīra ār-ı hecren şabr iden ehl-i cefādur bu

12^a pīše: şā' ir TA 118a
29 YK 271a TA 118a

- 2 Ümîd-i vaşl iderse ol leb-i Şirin'den Ferhād
Maḥaldür 'aşk ile dāğ[1] delen merde sezādur bu
- 3 Şeb-ārā-yı vişāl-i şem' a sūzan olsa pervāne
Becādur şu' le-i vaşl ile dā'im pür-żiyādur bu
- 4 Ba'id olmaz semender yanmasa āteşde kim zīrā
Maḥām-ı ḥullete ırmış şadaḳatla becādur bu
- 5 Muḥabbetle Züleyḫā çāk-dāmen Yūsuf-ı Şıddık
Muḥabbet ehli dā'im nāz ider başḳa edādur bu
- 6 Kerem ehlin gedā taşdı' ider ednāya gitmezler
Kerem eyler dem-ā-dem deyr-i bezmde bir gedādur bu
- 7 Gedā yok olsa 'ālemde kerem ehli neden ma' lūm
Belī lāzım ile melzūm gibi ḥalk-ı Ḥudā'dur bu
- 8 Bu remzi keşf iderdüm olsa 'ārif sırr-ı ma' naya
'İnān-ı ḥāmeñi çek şā' irā cā-yı ḥaṭādur bu
- 9 'Ġaraż ancaḳ 'azīzüm zātuña ülfet degül ğayrı
Neden lāyık olam kej ebrvāna nā-revādur bu
- 10 Der-i ḥācet-revāña müstemendem bende efkende
Ġarīḳ-i baḫr-ı iḥsānam derūñde bī-nevādur bu
- 11 Ḥaṭā ḳuldan efendiden 'ināyet bir meşeldür bu
Ḥaṭalar bende çokdur bilmenem ḳankı ḥaṭādur bu
- 12 Kime 'arz eyleyem ḥāl-i dil[i] üftāde olduḳça
Der-i cūduñ dem-ā-dem merci'-i ḥācet-revādur bu
- 13 Recā itmek ise 'özü-i günāhum göster a şāhum
Senüñ bābuñdan özge var mı bir bāb-ı recādur bu
- 14 Cenābuñ cāmi' u'l-evşāf iken hiç dāmenüñ elden
Düşer mi kes elüm yā dāmenüñ gitmem fedādur bu
- 15 Ki sensin āl-i Ṭāhā nām-dāşuñdur Resūlullah
Saña bu rütbe-i vālā Ḥudādan bir 'aṭādur bu
- 16 Kerāmet āsmānından vücūduñ bār-ı raḫmetdür
Pederle faḫra şāyānsın işıtdüm evliyādur bu
- 17 Ḥüşūsā zāt-ı pāküñ mecma'-ı evşāf-ı 'irfāndur
Kime sorsam seni dirler baña ehl-i vefādur bu

13^a a: ey TA 118b

- 18 Bu evşāf-ı cemīlesinde de inkāra ʔudret yok
Eger inkār idersen ʔuret-i ʔilm ü ʔayādur bu
- 19 Gel inşāf it revā mı senden özge zāta ben gitsem
Recā vü ilticā itsem dimezler mi riyādur bu
- 20 Süḥandānuñ dili āyine-veş pāsa taḥammül yok
Zebān-ı şā‘ irān miftāḥ-ı genc-i iḥtifādur bu
- 21 Baña ‘ār-ı ebedsin var iken ḡayra recā itmek
Senüñ vaşşāfuñ olmış ḡaşre dek bir ‘Aşḡiyādur bu
- 22 Revā mıdur be-der itmek her der-i süflide pā-māl
Senüñ-veş bir efendüm var iken ‘anādur bu
- 23 Beni ‘afveyleyüp mesrūr ider ol zāt-ı vālādur
Yeter taşdi‘ -i ser itme hele vaḡt-i du‘ādur bu
- 24 Ḥudā şāyeste kılsun zāt-ı pāküñ cāh-ı vālā
Mu‘ammer ola evlādıyla ḡoş medḡ ü şenādur bu
- 25 Du‘amuz derḡeh-i ‘izzetde maḡbül oldı zīra kim
İcābet-ḡāhdur bu şehr-i pāk-i Muşṭafādur bu

30

Ḳaşīde Berā-yı Dilāver Aḡa

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḥayāl-i pā-yı ḡāṭır mū-yı ḡamla bestedür ammā
Küşād olsun kerem kıl ḡāme ḡiḡ şād olmasun a‘ dā
- 2 Murāḡıb ol dil-i genc-i ma‘ārif-pīşe bir şeyḡe
Ola mir‘āt-ı ‘aks-i feyżden bir zevḡ-ı nev peydā
- 3 Olaruñ nīm-nigāh-ı iltifātı ḡall-i müşkindür
Nice ebkemleri itmişdür anlar bülbul-i güyā
- 4 Nuḡāsı eyler iksīr-i naḡra-i vaḡdetle ‘ārifler
Olardur ma‘den-i luṭṭ u kerem-kānı naḡar kimyā
- 5 Olardur vāriş-i Peyḡamber’üñ ‘ilm-i ledünnīde
Olaruñ ‘ilmüne rāḡıb olandur Ḥazret-i Musa
- 6 Olardur ḡalb-i ma‘lūle ṭabīb-i Ḥazret-i ʔudret
Seyāḡat eyledi gezdi olar ḡün Ḥazret-i ‘İsā

³⁰ YK 272a TA 119a

- 7 Olaruñ şöhetine İbn-i Āzer baş virüp aldı
Zer-i hālîş gibi şāfi Ḥalîl-i Ḥazret-i Musa
- 8 Refākat itmesiyle keşti-i baḥr-ı muḥabbetde
Neciyyullah dinildi Ḥazret-i Nūha kerem-peymā
- 9 Seni irşād idem bir böyle zāta ḥāme sa‘y eyle
Sezādur naḫd-i medḥinde çekerseñ bir zer-i tuḡrā
- 10 Dilāver Ağa işte nām-daş-ı Ḥazret-i Aḥmed
Müsem māya odur maḫhar dem-i feyz-i kerem-baḫşa
- 11 Kerāmet hem diyānet hem seḫāvet hem ḫanā‘ atde
İmām-ı evvelin bu dest-i āḫir oldılar peydā
- 12 Der-i cūdı velīler mültecāsı Ḳuṭb-ı a‘zamdur
Nesic-i būriyā bilmezse çok mı atlas u dībā
- 13 Denī-perver olan meşreb felek bilmez ḫadir kıymet
‘Acep olmaz mücevher ḫadrini ancak bilür aḡa
- 14 Mülūke ḫizmet ile nīm sülūkı eylemiş itmām
Tarīḫ evliyāda nīm-i āḫirle olup ifnā
- 15 Fenā iḳlimine sa‘d u sa‘adetle beḡā bulmuş
Şunulmuş bezm-i vaḫdetde yedine sāḡar-ı şaḫbā
- 16 Odur mestāne-i bezm-i ilāhī cur‘a-i yā hū
Hüviyetde fenā bulmuş nedür bu ḫayret-i efzā
- 17 Felek hiç görmemiş görmez naḫirîn söylesem ḫaḫdur
Budur ger ḫāne-i ‘ālemde ancak ‘ārif ü dānā
- 18 Vücūdın nefy idüp işbāt ile yok hem de var olmuş
Belī her ḫuṭb irşād-ı cem‘iderler şūret ü ma‘nā
- 19 Odur kim sırr-ı küntü kenze maḫhar cāmī‘u’l-işneyn
Ser-i engüşt-nümāya maḫhar olmuş bir yed-i beyzā
- 20 Velī maşrıḡ-ı kerāmet maṭla‘-ı şem’s-i ilāhīdür
Meger Monlā-yı Rūm’uñ ‘aks-i mirāt-ı dile bercā
- 21 Ḥüsameddin olan müşrib o nūr-ı aḡdesi gördi
Ne mümkündür göre ol nūrı münkir bir denī a‘mā
- 22 Dilāver baḥr-ı vaḫdetde şenāverdür şadef şıdkı
Dili hem-yānına dolmuş hezārān gevher-i yektā

15^b sāḡar-ı şaḫbā: sāḡar u şaḫbā YK 272b

- 23 Hār-ı dü pā-yı lā-yefhem bu na‘ta i‘tirāz itse
Megesdür cīfede cāyı ne bilsün mesken-i ‘Anka
- 24 Belī āga-yı ekrem işte bir Kāf-ı kerāmetdür
Nice ‘Ankāya olmış cā-yı feyz-i merci‘ ü me‘vā
- 25 Kābūliyyetde burhānum budur gūş eylegil zāhid
Habīb-i ekremine eylemiş hem-sāye-i vālā
- 26 Delīl-i bī-kıyāsum vardur amma sende yok idrāk
Eşek-meşreb ne bilsün şehd ü şekker baqlava helvā
- 27 Melal virme o zāt-ı pāke ‘Aşkī şimdi hāmuş ol
Tecellī-i digerde baş kıl ma‘nā-yı pūr-ra‘nā
- 28 Seni güyā iden ol zāt-ı pākūñ ‘aks-i feyzüñden
‘Ademden hāmede kudret vücūda geldi bu imlā

31

Ramazāniyye Berā-yı Defterdār-ı Cidde İsmā‘il Hakkı Efendi

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün
- - +/ + - - +/ + - - +/ + - -

- 1 Tiryākilerün hāli yine hayli yamandur
Kahve tütün ü afyon ile beste-dehāndur
- 2 Rindāne ayağın alamaz za‘f ile hāyfā
Sāgar yirine geldi hilāl-i ramāzandur
- 3 Meyhāne deri bend olup açıldı mesācid
Vā‘izlere eyyām-ı revāc kürsi kazāndur
- 4 Keşkül idinüp elde hilāl-i nice vā‘iz
Kürsīde iken fikri anuñ şurre vü nāndur
- 5 Kırılmış vasa‘at-ı dūzağa kürsī-i riyāsın
Mümsikleri cezbe itmek için tahta-zenāndur
- 6 Ol māh-ı fezā‘il ki be-her rüz-ı fūrūzı
Biñ māha bedel olmağa şāyeste zamāndur
- 7 Ālūde-i ‘işyāna budur māye-i gufrān
Çirk-i günehi gusla bu bir dāye-i cāndur

³¹ YK 292b TA 120b

^{5b} için: TA 121a’da yok.

- 8 Bir mäh-ı mübârek ki nice târik-i evkât
Câmi‘ lere hep cem‘ oluban subhâ-keşândur
- 9 Bu mäh-ı mükerremde olur bend ‘ azâzil
Şâ‘ imlere bu ‘ ayn-ı kerem müjde-resândur
- 10 Şeytan ki elin çekdi belî cevır ü ezâdan
Azdurmağa mü‘minleri bes şimdi butândur
- 11 Şaf-beste dolar câmi‘ e maḥbûb-ı dilârâ
Müjgânları şan tîr-i belâ kaşı kemândur
- 12 Ger kaşd-ı Hicâz itse Sitanbul’da bir âfet
‘Uşşâkları peyderpey hep Hacca revândur
- 13 Ol sîm-vücûdına nazar vuşlat ümîdi
Râbiğde murada eren evvel hacıyândur
- 14 ‘Üryân olıcaḡ ‘ arşa virür lerze vücûdı
Ta‘ yib idemem hacıları başka bir andur
- 15 Sa‘ y eyleyerek nâ’ il olur hâcî Şafâ’ya
Âh Merve’de birbirlerüñ eṭvârı yamandır
- 16 Ol şüh-ı dil-âşûb iderek Ka‘ be tavâfı
Hâcılar anuñ Ka‘ be-i zâtına devândur
- 17 İftarları ol la‘ l-i leb-i zemzem-i dil-cû
Hacc-ı harem-i vaşlına hep mu‘ tekifândur
- 18 Tiryâki ne bilsün hele bu zevḡ-ı şafâdan
Endüh ile bu mäh-ı şıyâma nîgerândur
- 19 Ger olsa hilâl-âsâ düta kâmet-i mevzûn
Büksiste iden ḡaddi ḡudûm-ı ramazandır
- 20 Āvâz-ı musahḡhar iriceḡ ḡuşına bengi
‘Aḡlı daḡlar şanki o bir şîr-i jiyândur
- 21 Hiç ecr ü şevap istemez ol ḡahve vü afyon
Cennet ḡokusından yeg olan bû-yı duḡandır
- 22 Bu ülfet ile tiryâkinüñ şavmı ne mümkün
Biñ niyet eger eylese bî-çâre yalandur
- 23 ḡahve tütün afyon u ḡaşaş biñ belâdur
Mey ḡaṭresi biñ câna bedel ruḡ-ı revândur
- 24 Halk olmadan evvel ki ‘ ineb bende-i mestem
Ben rûzede serkeş olamam ḡalka inândur

- 25 Şu elde baş kalduramaz Bekrî birâder
Bu mäh-ı mu‘ azzamda ğaribân-ı cihândur
- 26 Perde çekilür bekrîlerüñ çeşmine rûze
Gördükde minâre şanur ol şâķi civândur
- 27 Kandılleri gördükçe şanur sāġar-ı mey-nâb
Firdevs-i cinâna deġişür kıatresi cândur
- 28 Āvâz-ı mü‘ezzine aşar ġüşını na‘ sân
ġüş itse meges zannider ol bang-i ezândur
- 29 Ol tekye meşâyıġları hep şeyġ-i şikemdür
Şeyġ dime olar her birisi loġma kıapandur
- 30 Düşenbe alup ġırķa-i âlûde-riyâyı
Keşkûl idinüp tâcı başa tuġfe-revândur
- 31 Taş dişine yazdıysa becâ Kıayyûm efendi
Biñ dirhem bir loġma riyâzâta nişândur
- 32 Bu şehr-i kerâmetde mekânında münezzeh
Sofra-i kibâr üzre mekânı o mekândur
- 33 Büm gibi çıkar kürsîye vâ‘ iz kıademi şüm
Şebperre gibi ġâneleri gece devândur
- 34 Bir elde ‘ aşâ subġa biri dâmeni belde
Bayrama kıadar loġma satan fıtra şatandur
- 35 Zâlim yine der on iki mäh olsa şıyâmı
Cerr itmege bu mäh-ı kerem ġoşķa zamândur
- 36 Bu mäh-ı mükerreremde çekerek zahmeti ancak
‘ Aşķi dil-i bî-ķâre-i dilrîş-i nihândur
- 37 Bu rûze hilâl-i keşkûli pür şanma efendüm
Bir kıseyi boş itmede bu şâķib-i şândur
- 38 Yok kıise-i şabrumda benüm gelmeden aķķa
Bilmem ne alur kıiseden ol mäh-ı inândur
- 39 Mihmân ile sofrada fütûrı gözedürken
Borķlı kıapıda her birisi na‘ ra-künândur
- 40 Müşķil bu ki fark eyleyemem bañġ-ı ezânı
Borķlı sen mi yoksa ‘ acep şavt-ı ezândur

38^b alur: olur 131b

- 41 Herkes çekilür hāneye bilmez bilür Allah
‘Aşkî-i fakîr şanki filān bin filāndur
- 42 Ne şāhib-i tîmar ne ben ehl-i ğināyam
Ne tâcir-i Hindem ü ne aşhāb-ı dükāndur
- 43 Ancağ baña ikrām idicek varsa bu ayda
Ser-defter-i iklîm-i Hicāz hâkkı yegāndur
- 44 Hem nām-ı zebîh cedd-i Resûl-ı Şakaleyn’dür
Şıyt-ı keremi lem‘ası ber- ‘arş-ı resāndur
- 45 Ol zāt-ı kerem-pîşe kerem-perver cāhı
Fahru’l-vükelā mefhar-ı şeh-i ‘Osmāniyān’dur
- 46 Ol gevher-i kân-ı keremi ‘aks-i semāda
Encüm ile hürşîd ü mehe şu‘le-feşāndur
- 47 Zāt-ı keremi Ka‘be-i maşsūd-ı recādur
Hâcet-ger-i erbāb-ı dilek mültezamāndur
- 48 Etrāfını şıdk ile tavaf itmede herkes
Yümn-i kerem desti anuñ rûkn-i yamāndur
- 49 Destüñde anuñ hāmesi bir altun oluğdur
Nuṭṭ-ı keremi zemzem-i dem-baḥş-ı revāndur
- 50 Mi‘yār oluban destine mîzān-ı şerî‘at
Hükm ile ‘adāletde o bir Nüşirevān’dur
- 51 Ol Merve-i ümmîde irer sa‘y ile her bār
Tā öyle şafāda dil-i mir’āt-beyāndur
- 52 Bir nîm-nigāh eylese ger rîk-i beyābān
Altun kesilür nazrası iksire-i kāndur
- 53 Bu hulk-ı hüsn-i hūy ile bu lutf ile hâkka
Akrânına fâ’ik belî bir nādire-dāndur
- 54 Ey mîr-i cihān dergeh-i vālā-yı penāhuñ
‘Âşîler içün Ka‘be tegî emn ü emāndur
- 55 Derbānuñ olur görse seni Bermek ü Hâtem
Başmağ-keşüñ ey mîr-i müşîrân-ı zamāndur
- 56 Vaşfuñda kuşûr itdügiçün hāme-i şā‘ir
Kızardı yüzi şakḳ-ı zebān hūn-çegāndur

- 57 Yümn ile mübârek ide Hâk mäh-ı şıyâmuñ
Bir gonce-i nevreste-i nev bâğ-ı cinândur
- 58 Bu şehr-i mu‘azzamda bu ‘Aşķi-i ğarībūñ
Bir pul bulamam kîse-i şabruñda yamândur
- 59 Vâ‘ızler ile mîr-i cihân bahtumı hoş gör
Ben şâ‘ir-i rengîn beyân o ehl-i h‘ândur
- 60 İmsāk gibi şıkdı cānumı lâf-ı güzâfı
Vâ‘ızda zekât fiṭre hemân loḳma-i nândur
- 61 Bārān-ı belā gibi döker gırye-i çeşmi
Gitdi bu mübârek mäh diyü eşki revândur
- 62 O fâ‘idesin itmede yād bende ziyānı
Bu ikimüzūñ gıryesi bercā vü yegândur
- 63 Taṭvîl-i süḫan itme yeter vaḳt-i şıyāmdur
Mü‘min gibi ḫāmem daḫı bir beste-dehândur
- 64 Dest-āver-i dergāh-ı Hudā eyle du‘āsın
Elbet seni mennūn ider ol ān bu āndur
- 65 Aḫrânına fâ‘iḳ ide ol Hāzret-i Allah
Ümmîdine nâ‘il ide memdūḫ-ı cihândur
- 66 Evlād u ‘ıyālî heme ensāb ile dā‘im
Şıḫḫatle ola ḫayır du‘ā ‘arş-ı mekândur
- 67 Bu dā‘i-yi efkende zaman bende-zāruñ
Meşğūl-i du‘ā olucağum Hāḫḫa ‘ayāndur

32

Berā-yı Cā‘ize Tahṛîr Olunmuşdur

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şā‘irān-ı nūktedānun iftiḫārı cā‘ize
Her süḫandānuñ efendüm i‘tibārı cā‘ize
- 2 Cā‘ize Faḫr-ı Rüsül’den ḳalma sünnetdür bize
İttiba‘ itdi büyükler virdi anlar cā‘ize

59^b Vezin hatası var.

³² YK 274b TA 123b

Başlık: Berā-yı ‘adem vürūd-ı cā‘ize TA 123b

- 3 Hâzret-i Şiddîk u Fâruḡ şâh-ı merdânum ‘Alî
İbn-i ‘Affân virdi buldı iştihâr-ı câ’ize
- 4 Hâtem ü Ca‘fer Reşîd cümle cevâdan-ı kirâm
Mâdiḡâna bezl iderlerdi hezârân câ’ize
- 5 Medḡ sevmişdür Hudâ-yı lemyezel meddâḡ hem
Her kütübde başt olur ümmîd-vâr-ı câ’ize
- 6 Bâ-ḡuşuş bu devlet-i ‘Osmâniyân-ı zıll-ı Hâḡ
Her biri vaşşâfa virmiş bî-şümâr-ı câ’ize
- 7 Şad hezârân kütb-i târiḡi vü dîvân-ı bî-‘aded
Anlaruñ medḡüñde yazmışdur alanlar câ’ize
- 8 Devlet-i ‘Osmâniyân olsun mü’eyyed naşr ile
Şâ‘irân olsun dem-â-dem kîse-dâr-ı câ’ize
- 9 Cümleñ ser-defteri Sultân Mecîd-i pür-kerem
Sâḡasında salefân deryûze-dâr-ı câ’ize
- 10 Câ’ize ümmîd ider bir ben miyem ‘âlemde yâ
Nice biñ Ka‘b-ı belâḡat oldı kâr-ı câ’ize
- 11 Hep vezîr-i mekremet pîrâ-yı ‘âlî-menḡıbet
Şâ‘irâna bezl iderlerdi ḡarâr-ı câ’ize
- 12 Na‘t-ḡân-ı bûlbûlân ebkem de olsa vaḡtidür
ḡâr u ḡas ile berâber gül-‘izâr-ı câ’ize
- 13 ḡâk-i pâ zilletde ḡaldı şâ‘ir-i ferḡunde-dem
Câhilân ser-şadre ḡeḡdi buldı mâr-ı câ’ize
- 14 ḡande itsün vaḡtidür nâdân olan biz aḡlaruz
Dîdeden dôksün dem-â-dem eşk-bâr-ı câ’ize
- 15 Güşe-i ‘uzletde ‘ârif ser-fürü ceyb-i elem
Gelür elbette bize bir iftikâr-ı câ’ize
- 16 Dir iken Hâḡ kıldı iḡsân bizlere ḡadr-şinâs
Hâzret-i Şeyḡü’l-Harem Pâşâ menâr-ı câ’ize
- 17 Sünnet iḡyâ itmede ḡaḡḡâ Dilâver Aḡmed’üñ
Sâyesinde kimse olmaz intizâr-ı câ’ize
- 18 Gül gibi gülsün açılsun şâ‘irân-ı ḡoş-maḡal
ḡitdi ḡam geldi feraḡ olsun hezâr-ı câ’ize
- 19 Bir müşîr-i müşterî tedbîr [ü] Sa‘d-ı aḡterüñ
Vaşf-ḡânı olsam alsam çok mı bâr-ı câ’ize

- 20 Hil' at-ı fāhır ile faḥr eyledi bāy u gedā
Sīm ü zer bezl itdi yok mı iktidār-ı cā'ize
- 21 'Aşķı maḥrūm olmaz elbet sāyede çekmez elem
Hiç olmaz zātuña bir i' tizār-ı cā'ize
- 22 Sen hemān eyle du' ayı devleti dā'im ola
Şād ider lā-būd sen olma ğam-güsār-ı cā'ize
- 23 'Iyduñı itsün sa' id a' dāñı ḳurbān eylesün
'Iyd-ı aḫḫādur gelen dil-iftikār-ı cā'ize

33

Vedā' iyye
Berā-yı İsmā' il Ḥaḫķı Bey defterdār-ı Cidde

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Benem ol ğamzede miḥnet-keş ü hem derd ü belā
Görmedüm 'āleme geldüm geleli zevķ u şafā
- 2 Māder-i fikrüm olup ḫām ile endūh u sitem
Toğurur bī-peder envā' -ı küdürāt u 'anā
- 3 Cīgerüm micmere pür-nār u dilüm 'ūd-ı suḫan
Firḳat-ı āh u enīnümle felekler būyā
- 4 Benem ol ravza-i hicrāna ser-efrāz-ı hezār
Gül gibi gülmedüm ammā güler añlar a' dā
- 5 Ḥāme-i fikr-i ḫazīnüm aķıdur ḳara yaşın
Ṭab' umuz māni-i şūret-ger pür-naķş-ı cefā
- 6 Sözüümüz sūz-ı dil-i ehl-i firāķa mir'āt
Silmedi lehçe-i gerdi kederi zerre şafā
- 7 Dehenüm baḥr-ı belādur süḫanum mevc-i sitem
'Ālemi ğarķ idici raşķ-ı beyānum ḫālā
- 8 Ḳalemüm ḫanẓale-i ğamla sirişt olduğıyçün
Yazduğı telḫ-beyan hicr ü firāķ-ıla nevā

22^b sen:seni TA 123b

33 YK 275a TA 125a

7^b raşķ-ı: raşķa TA 125b

- 9 Tıynetî ğamla sirişt olmış idi bu'l-beşerüñ
Şulb-i Âdem'de eger olmaz olaydum haqqā
- 10 'Âleme eyledi te'sîr-i ğam āh u dilüm
Menba'ı her elemüñ oldu vücūdum güyā
- 11 Âsumāna dūd-ı āhum ki benüm oldu şehāb
Giryemüñ 'aksi durur girye-i bārān-ı semā
- 12 İde zencîr-i cünün-ı elem Kays'ı esîr
Kanda tâb-âver olur rûh-ı revân-ı Leylā
- 13 Bir kıllı kırk yarar endîşe-i fikrüm amma
Görmedüm lahzaca vâreste-i ğam olsam aşla
- 14 Düşdüm ayağa felek dir eliñi būs ideyim
Def'-i ğam eyleyicek yokdur elemde şahbā
- 15 Ey felek süfle felek ey denî-perver alçağ
İtmedüñ rû-yı dile luğf ile bir nazra baña
- 16 Bilürem sen gibi alçaqlara meyl eyledüğüñ
Ben de alçağ oluram sen gibi gel itme ezā
- 17 Sîh-ı hecr ile ciger oldu kebāb eşk-i şarāb
Sofra-i mâhazar-ı ğamda mezem oldu belā
- 18 Vâdi-i vuşlata pâ-yı emelüm irmiş idi
Deşne-i firkatle kağ' idüp oldu bî-pā
- 19 Kûy-ı maḥbûb-ı Hudā cîlve-gehüm olmuş idi
Seg-i derbānı olup fahr u mübāhatüm o yā
- 20 Sāye-i bî-sāyesine şöyle sığınmışdı fakîr
Cûd-ı feyz-i kereminden baña gelmişdi ğınā
- 21 Kāfile kafile irsāl-i şalāt eyler idüm
Karşu karşu hücre-i envere her şubḥ u mesā
- 22 Ravzasında iderek naşiye-fersā-yı sücûd
Kıble-gāh itmiş iken iki kaşın vaqt-i şalā
- 23 Şehsüvār-ı silk-i bâbına bu riş-i sefid
Oldı çârüb sa'adetle gürûh-ı ḥudemā
- 24 Çeşmümüz 'illet-i 'isyānla görmez idi āh
Hāk-i kuḥl-i keremi virdi kerāmetle şifā

9^a olmuş: olmaz TA 125b

16^b oluram: olayım TA 125b

- 25 Bendeñe cennet-i a‘lā ni‘amından yegdür
Üstüh‘ân-ı ni‘amı fazlası olmışdı ğazā
- 26 Bendeñüz evvel ü āhır o şehüñ sâ‘iliyem
Kimsenüñ minnetini çekmez idüm ben aşla
- 27 Çok mı gördüñ baña ey çarḥ-ı felek devr itdüñ
Meskenüm olmuş iken belde-i maḥbûb-ı Hudā
- 28 Beyt-i Raḥmān’a varup senden eyā dād ideyim
İtdigüñ cevri ü sitem zûlm-i şarîḥüñ bu baña
- 29 Vuşlat-ı ḥablümi mikraḥ-ı ğamuñla kesdüñ
Şem‘-i maḥşûdumı bir pufla idüpsin itfā
- 30 Bilmenem çeşmüñe maḥbûb mı göründüm kâfir
Beni terk eyle direm sözlerüm itmez isgā
- 31 İbtilā-yı ğam u endüha meger çāre-sāz
Bir tesellî idecek lâzım imiş yār-ı vefā
- 32 İşte İsmā‘il Ḥaḥḥı gibi bir mîr-i celîl
Saña yār olmağa şāyeste velî bende gedā
- 33 Hāk-i dergāhına bir bendesi olsam yegdür
Şeh-i evreng-i cihān olmadan ey dil-i evlā
- 34 Kışsa-i mûr-ı Süleymān gibi der-fikr-i fesād
Peşşe hem soḥbet-i sîmurğ ola yā murğ-ı hüma
- 35 Hāk-i a‘tābını gāhice tavaf eyleyerek
Ka‘be-i kūyna yüz sürmege itdüm imzā
- 36 Gördüm ol zāt-ı kerem-pîşe ma‘ārif-perver
Ḥayr-endîşe oku āyet-i siyyemā bercā
- 37 Bizi redditmedi çākerligine itdi ḳabûl
Ḳurb-ı Ḳāf-ı kereme bendesin itdi ‘Anḳā
- 38 Nutḳıdur ğuşsa-şiken meclisidür cā-yı feraḥ
Deheni āb-ı ḥayat maḥzar-ı sırr-ı ‘ulyā
- 39 Kimden öğrendi ‘Utārid dir idüm fenn-i ḳalem
Meger ol rûḥ aña olmuş ezelden ustā
- 40 Tab‘-ı nāzik-terine şanki musaḥḥar olmuş
‘İlm-i ‘irfān u ma‘ārif ile şî‘r ü inşā

37^a itdi: kıldı TA 126b

- 41 Nüşâ-i zâtı anuñ cem‘ -i cevâmi‘ -i kemâl
Mekteb-i hikmetinüñ küdeki olmaz Sinâ
- 42 Kalemün kudreti yok başı ide na‘ t-ı keremin
Var mıdur mîr ü müşir içre menendi hâşâ
- 43 Seyr-i gülgeşt-i çemen-zâr-ı şafâ eyleyerek
Hâr-ı eyyâm-ı sitem olmuşdı nâ-peydâ
- 44 Yine bu sîne-i bî-kînemi âzürde idüp
Yine bu kıavs-i felekden atılır tîr-i kıazâ
- 45 Güş-ı hüşuma benüm bang-i firâk irdi yine
İşitür bâr-keş-i zevk u şafâ oldu rehâ
- 46 Dîdemün girye birin birini hânde kerem it
İkisin ağladuban maşşuduñ olsam a‘ mâ
- 47 Geldi âh eyleyeyüm rûz-ı vedâ‘ -ı mâtem
Hâzret-i mîr-i celîl-i ‘ âzîm olur vâveylâ
- 48 Hâkķiyâ ‘ azm idüp alduñ dil-i aķbâbı bile
Tâb-ı hecrünle yanup sîne kül olsun ba‘ dâ
- 49 Hâsretün eylemede çâk-i girîbanum âh
Bâri hem-râh ideyim eşk ü sirişkümü saña
- 50 Urdı engüş-t-i firâk sîne-i kânun üzre
Ney gibi çıkdı be-her târdan efgân-ı nevâ
- 51 Pençe-keş-i mâta düşürdi beni şatranc-ı gamuñ
‘ Emel-i beydaķumuz olmadı ferzâne edâ
- 52 Fil gibi kej-rev olup hecr-i ruķuñ gösterdüñ
At gibi itdi beni sâha-i firķatde cüdâ
- 53 Gitdi ol zât-ı şiyem hâsret-i can kıoydı bize
Kim gelür sensüz olan meclise bilmem cânâ
- 54 Ey felek meclis-i aķbâbı perişân itdün
Cünd-i hecrün ile kâlâ-yı şafâyı yağma
- 55 Çekerüz âh u enîn sen bizi nisyân itdün
Kanda ‘ azm eyleseñüz rehberünüz ‘ avn-ı Hüdâ
- 56 Çekme endişe begüm zerrece eşnâ-yı tarîķ
Peyk-i tevfiķ-i Hüdâ maşşaduña râh-nümâ

51ª gamuñ: firâk TA 126b

55ª itdün: ederek TA 127a

57 Çekme ğam git olasin fā'ik-i aqrān-ı zaman
Sāye-dār-ı efser-i iḳbalüñe şehbāl-i hümā

58 Zāt-ı 'ulyāñuz irer maḳşad-ı aḳşāya velī
Biz ayakda ḳaluruz hecr ile giryān u bükā

59 Git benüm māye-i ārām-ı dilüm sulṭānum
Ba' d-ez-īn firḳat-i hecrüñle dil olsun şeydā

60 Sen de insāfa gel ey mīr-i veliyyü'n-ni' met
Kimlere ben ki efendüm diyeyim soñra eyā

61 Çok görüñdi felege bendelügüm dergehüñe
Ayurup cānı tenümden teni ḳoydı tenhā

62 Bir senüñ gibi efendiden ayırdı beni āh
Şimdiden soñra benüm vird-i zebānum vā' sefā

63 Ger cüdā olsam eger sāye-i elṭāfuñdan
Fevc fevc eyleyem irsāl-i tehāyyuf-ı du' ā

64 Sen de yād eyle gehi ' Aşḳi maḳzūnuñı hem
Dergehüñden beni bu baḥt-ı siyah itdi cüdā

65 Cümle evlād u 'ıyālüñle selāmet virsün
Ḥazret-i Ḥayy-ı Ḥudā maṭlabuñ itsün ' itā

34

Tāriḥ Berā-yı şadāret penāhi Muşṭafā Paşa Nā-be-cā Vāḳı'
Şode-est

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 Maḥaldür müjde şimdi Ḳāf-ı devlet buldı ' Anḳāsın
Bilür bu dīn-i İslām ḳadrini hem şāh-ı vālāsın

2 Vezir Muşṭafā Pāşā müşir-i müşteri tedbır
Şadāret şadrına çekdi şadaḳatle fülk-i yāsın

3 Açıldı sancağ-ı nuşrat guzāta ḥocalar şimdi
Okusun āyet-i Fetḥ u Buhārī süre-i Yāsın

4 Dü ' ālem pādişāhı nām-dāşın izz ü nuşretle
Getürdi virdi şadra destine tiğ-ı ezācāsın

³⁴ YK 277a TA 129b

Başlık: penāhi: Nā'ilī TA 129b

- 5 Degül illā zühür-ı ğayret-i Faḥr-ı rüsül'dür bu
‘Amelden ḳaldı gördi dīn-i vālā şer‘-i ra‘nāsın
- 6 Muḥammed yāver ü yardımcısı tevḫik-i Mevlā'dur
Nizāme'd-dīn ü devlet dīne ber-cām nām-ı vālāsın
- 7 Atanlar ḳahr olur destinde rīze şer‘-i gül-fāmı
Bize göster be-ḫaḳḳ-ı dīn-i Aḥmed şer‘üñ gül-fāmı
- 8 Şadef dürcinde maḥfi gevher-i ‘ālī bahādur bu
Zühür itse görür a‘dāsı ḳahr-ı mevc-i deryāsın
- 9 Bu bir āşaf ki mānendin toğurmaz māder-i eyyām
Cihān mehdine hiç gelmiş degüldür mişli yektāsın
- 10 Bu bir serv-i ḳamer-envār felek-perver kerem-ezhār
Gören itām-ı elṭāfın ferāmūş itdi babasın
- 11 Düşen dāmānına peşşe olur murğ-ı hümā-sāye
Küşād eyler ğubār-ı raḥşı düşse dehrüñ a‘māsın
- 12 Yem-i dest-i keremden ḳatre gelmez ebḫar-ı ‘ālem
Semā ḳat‘-ı maṭar eylerdi izhār itse i‘ṭāsın
- 13 Semenderi yek ‘aksidür semāda aḫter-i seyyār
Felek āvize itmiş bezm-i vālāya Şüreyyāsın
- 14 Aristō-feylesof-ı tedbırde başmaḳ-keşi olmaz
Felāṭun görse rāyın terk iderdi kurı da‘vasın
- 15 Eger bir rezm-ġāha gelse ursa na‘ra-i vāḫid
Düşürür dāmen eyne'l-mefer şaḫrāya a‘dāsın
- 16 Eger Nemse Fransa ger rü-siyeh heme küffār
Ḥaraca şulḫ olurdı görseler bir def‘a ğavġasın
- 17 Nice Rüstemleri Zāl eylemişdür tiġ-ı ḳahr ile
Nice Cem-cām-ı seyḫn nūş idüp terk itdi dünyāsın
- 18 Nice ḫükm itdi Türküñ taġıyānı bendesi oldı
Ḥicāz'uñ hep götürdi zīr-i ḫükme ‘āşī ‘urbāsın
- 19 Nerīman Behmen ü Ḥüsrev Sikenderle Ferīdun ger
Göreydi ḳul olurlardı bu zātuñ ceng ü heycāsın
- 20 Sinān u nīze vü şemşīr tüfenk-i cān-sitānından
Felek-tersān zemīn lerzan olur ğuş itse na‘rasın

- 21 Kudüm-ı meymenet mersûmını görsün de şād olsun
Kamu ins ü melek cinn ü vuḥuş raḥat-efzāsın
- 22 Olur aḡnāma şübān sāyesinde gürg ber-münḳad
Haramiden ‘adūdan ḥıfz ider āşaf re‘ āyāsın
- 23 ‘Acayib tācirān-ı reh-revānuñ sāyede emnī
Beyābāna atarlar hem yatarlar cümle kālāsın
- 24 Zamān-ı ḥükmine bendeñ teşādūf eyledüm gördüm
Girid’de itdūgi dāduñ ider elbette faḥvāsın
- 25 Vücūd-ı cūd-ı bihbūd ile faḥr itsün şeh-i devrān
Nuḥas-ı merdmānuñ şimdi buldı merd-i kimyāsın
- 26 Huşūşā şāh-ı ‘ālem Ḥazret-i Ġazī Mecid Ḥān’a
Kul itmiş var mı gūş itmiş bunuñ fermāna lālāsın
- 27 Vücūd u māl u mülküñ bezl idüp şıdḳ u şadaḳatla
Rızasın eyledi taḥşīl şāh-ı Ḥüsrev-ārāsın
- 28 Be-ḥaḳḳ-ı Muştafā Şıddıḳ u Fārūḳ ‘Alī ‘Osmān
Mu‘īn-i dīn ü devlet şıdḳ ile yā Rab bu pāşāsın
- 29 Bu çār yāruñ işrinde muṭi‘-i şer‘-i vālādur
Hudūd-ı şer‘i icrā eyler aḥz itdükçe fetvāsın
- 30 Girid’i eyledi ma‘ mūr nizām-ı ‘adl ü inşāfı
Letāfetle kul itmiş zātına a‘lā vü ednāsın
- 31 Kitāb-ı şer‘-i Aḥmed elde belde seyf ü şamşamı
Revān ider cihāna şu gibi gör ḥükmi icrāsın
- 32 Ser-i gūy-ı ‘adūyı çevgen-i ḥışmında ḡaltide
Veḡā hengāmı seyr it zīr-i raḥşında baş almasın
- 33 Ser-ā-ser ḍarb-ı seyf ü ḥışm-ı ḥarbinden olur tersān
‘Acem Hindū Ḥabeş Sind ü Yemen’de şāh-ı Şan‘āsın
- 34 Frengistān be-ḥavlillāh virür devründe ḥarrācı
Hele şabr eyle gör cimūñ bilür bu remz-i ma‘nāsın
- 35 Ḥazāna uğrasın naḥl-i ümīdi kāfir-i bī-dīn
Debūr-ı bād-ı kudret yeg vezān olduḳda gör cāsın
- 36 Tehī şanma bu bir āşaf ki ervāḥ-ı velī cündi
Refīḳi ‘avn-ı Ḥaḳ tevḑīḳ-i bārı buldı hemtāsın

- 37 Nu'ût-h'anı olmuşdur semâda kudsiyân el'an
Zemînde şâ'irân eyler ser-â-ser medh-i zîbâsın
- 38 Efendüm ey veliyyü'n-ni' metüm devletlü sulţānum
Kerem-kārum şecā' atda semend-i bād-ı peymāsın
- 39 Huzūr-ı Faḥr-ı 'ālemde senüñ meddāḥuñ oldum ben
Çeker 'Aşķi ḳuluñ lü'lü' gibi bu şî'r ü inşāsın
- 40 Süḥan-ver cevherin nā-ehle 'arz itmez ider ehle
Ki Ḳārūn olsa da nā-ehle virmez 'ilm-i kimyāsın
- 41 Beni daḥl itmesün ḥor-meşrebān fehm itmeyüp nazmum
Güher deryā-yı ḳa'r içre çıkar fehm it mezāyāsın
- 42 Muḡaylānı gül-i ra'nā ider bu bād-ı eş'arum
Velî nerm eylemez ḥāsîdlerüñ ḳalb-i cehūdāsın
- 43 Tehî şarf eylemez ehl-i süḥan medḥüñde evḳātın
İdenler na'tuñ eyler şüphesüz iksîr-i enfāsın
- 44 Du'â-gü derd-mendüñdür tecāh-ı şāh-ı levlāda
Revā mı sāyede gülsün cihān bu bendüñ aḡlasın
- 45 Efendüm vaḳtidür şimdi faḳîri güldür aḡlatma
Nice bir nüş idem dehrüñ efendüm zehr-i şahbāsın
- 46 Felek başuma yıḳdı ḥānemi ḳaldum ḥarāb içre
Benüm bu ḥānemi ma'mūr ḳıl mi'mār-ı dünyāsın
- 47 Niḡāh-ı iltifātuñ düşse ḥanḡel ḳand olur dāḥı
Zehir tiryāk u ḥārı gül ḥacer cevher himem-zāsın
- 48 Yeter taşdi' ḳo mesrūr ider elbette du'â-gūsın
Kerem ehli gedāsından dırîḡ itmez 'aṭāyasın
- 49 Du'āya dest-bāz ol piş-gāh-ı şāh-ı levlāda
İcābet-gāh-ı dergāh-ı mu'allā ḳıl şenāyāsın
- 50 Ḥaṭālardan maşūn itsün vücūd-ı cūd-ı bihbūdın
Mu'ammer hem mü'eyyed hem de manşūr eyle elvāsın
- 51 'Adūsı vādi-i ḥırmāna düşsün dostı şād olsun
Ḥasūdun çeşmine ur yā ilāhî ḥanḡer-i rāsın
- 52 Vücūd-ı maḥdumānı seb'a-i seyyāre-i gerdün
Cihān pūr-nūr olur anlarla ta'dād eyle esmāsın

- 53 Vücūdī āfitābī ‘āleme pertev-feşān olsun
Hudā hıfz eylesün dā’im Veliyyü’-d-dīn Paşāsın
- 54 Hasan Bey *enbetallāhu nebāten* sırrına mazhar
Gören taḥsīn ider ol zāt-ı vālānuñ revişāsın
- 55 ‘Aliyyü’l-Murtaẓā’nuñ nām-dāşı Haydar’ı tab‘ı
Rızā cūy-ı ilāhīdür ider ma‘ mūr ‘uḡbasın
- 56 Besīm u Şālīḡ mīr-i bu nāmuñ tıbḡ-ı ma‘ nası
Felekden nāzil olduḡda bulur ism ü müsemmasın
- 57 Alur elbette Nemrūd-ı ‘adūdan intikāmın ol
Ki İbrāhīm-i ḡilminūñ mu‘īni bildi Mevlāsın
- 58 Necībūñ necm-i mes‘ūdın dimişdür ‘ilm-i zāyirce
Muḡammed ḡaḡḡı zātuñ nüṣḡa-i kübrāda ālāsın
- 59 İlāhī şeş cihāta her biri kuvvetle bir āşaf
Peder ḡutb-ı sadāret mesned-i a‘lāda a‘lāsın
- 60 Yeter şükr eyle Mevlā’ya diyüp cevher gibi tāriḡ
Cihān bulsun şafā buldı şadāret şimdi pāşāsın
(1269)

35

Tāriḡ Berā-yı Şeyḡü’l-ḡarem Şoden-i Davud Paşa

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Sulṡānına ‘Abdūlmecīd ol pādişāḡ-ı Cem-şiyem
Şeyḡü’l-ḡarem naşb itmesi ‘ayn-ı kerāmet lā-cerem
- 2 Şāyeste buldı ḡizmete lāyıḡ olan bu devlete
Fer virdi şān u şevkete şāḡ-ı cihan dikdi ‘alem
- 3 Bir āşaf-ı ‘ālī bahā ol ma‘den-i ‘ilm ü ḡayā
Hem menba‘-ı cūd u seḡā hem şāḡib-i seyf ü ḡalem
- 4 ḡoşnūd olup rūḡ-ı nebī didi buña ‘ālem belī
Zāḡir vezīr bāḡın dili şāḡib-ḡasarruf pūr-himem

54^a (Büyük ihtimalle): 3 Âl-i İmrân Suresi, 37.Ayet:” Rabbi Meryem'e hüsnü kabul gösterdi; onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekeriyya yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyya, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve "Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?" der; o da: Bu, Allah tarafından. Allah, dilediğine sayısız rızık verir, derdi.

56^a :Vezin bozuk.

35 YK 278b TA 131a

5 Şāh-ı cihān iz‘ ānıdur tāriḥ-i cevher şānıdur
Ol Girdigār iḥsānıdur Dāvud Paşa Şeyḥü’l-ḥarem
(1262)

36

Tāriḥ Berā-yı şihre-i Ḥāzret-i Gülşenī Ḳuddise Sırrahu’l-şenī
Muştafa Çelebi Efendi zāde

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + -

1 Seyyid-i Fāzıl Semiyy-i Muştafā
Şihr idinmiş anı şāh-ı Gülşenī
Post-niş’in itmiş reşādetle becā
Sālikān-ı ḥanḳāhuñ rehberi

2 Burc-ı şulbünden zuhūr itdi kamer
Maṭla‘ -ı envārdan bir nev-püser
Şüphesüz naḥl-i kerāmetden semer
Nūra ğarḳ oldu gelüp dünyā evi

3 Mehdinüñ cünbānı olmışdur melek
Dāyesi şems ü kamer bu nüh felek
Başına ṭaḳsun peder māder çelenk
Geldi dünyāya bu naḥl-i ḥayderi

4 Gülşen-i dünyāya hoş geldi şafā
İns ü cin cümle melek dir merḥabā
Ġavş-i a‘ ḳam ced-be-ced ‘ālī bahā
Görmemiş mişlin felek görmez daḥi

5 Āfet-i dünyādan itsün Ḥaḳ maşūn
Ṭūl-i ‘ōmr ile mu‘ammer zū-fünūn
Ḳuṭb-ı irşād-ı sālikāna reh-nümūn
Evliyā-yı ‘aşruñ olsun bihteri

6 Hem peder māder o ferzend-i güher
‘Ömri efzūn şādmān olsun bular
Dehr-i dūndan görmesünler hiç keder
Dāğ ursun ḥāsidāna her biri

7 Gülşenī dergāhunuñ derbānıyam
Cennet-i a‘lāsının mihmānıyam
‘Aşḳī ğarḳ-ı na‘t-ı iḥsānıyam
Yazdum anuñçün velādet nazmını

³⁶ YK 278b

7^c: Vezin bozuk.

8 Hāne-i dünyā olup bāg-ı irem
Maḳdem-i pāk ile inkār eylemem
Neslini ifā için itdi kerem
Geldi neslinden o zātuñ peyrevi

9 Kıl ‘aḳikā eyle iḥyā sünneti
İki kebş ile zebīh it ol ğani
Maḳdemi tāriḫi kevni Rūšenī
Kıldı İbrahim Necāti Gülşenī

37

Tāriḫ-i Velādet-i Duḡter-i Şeyḫ Mevlevī İbrāhim der-Mısır

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

- 1 Hānḳāh-ı felege basdı ḳadem sulṭānum
Ya‘ni ol duḡter-i pākize o vālā şānum
- 2 Mevlevī dergehinüñ şeyḫ-i Mısır’da ḥālā
İbrahim Dede reşādetle kerem-kānum
- 3 Ḳatre-i feyzi düşüp rūḫ-ı şadefde dūr olup
Der-kenār efken olup ḳudret ile Yezdānum
- 4 Perveriş yāftedür rūḫ-ı muḳaddesden o kim
Mihr ü meh gibi tulū‘ itdi cihān-tābanum
- 5 Destūr almış Ḥazret-i Monlā Celāleddin’dan
Pür-edep baş keserek geldi o bir iz‘ānum
- 6 Peder ü māderi ne baḫş ide mevlā-yı kerim
Ḥaḳ mübārek ḳadem itsün anı ol sulṭānum
- 7 Çıkdı bir ‘Aşḳī be-tāriḫ pederi gül diyicek
Hū diyüp geldi muṭī‘-ı mehde Münire Ḥānım

38

Berā-yı Şeyḫü’l-ḥarem Şoden-i Üsküdarlı Muşṭafā Paşa

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ey ḥāme-i rind-i cihan āmāde bezme duḡterez
Gel şāḳi muṭrib nev-civān nūş idelüm bir demcegiz
- 2 Ḥamr-ı ledünni nūş ḳıl ‘aşḳ ile yem-veş cūş ḳıl
Nālānumı pür-gūş ḳıl endūh u ḡam dilde ḳomaz

³⁷ YK 279a

³⁸ YK 279b

- 3 Şeyhu'l-vezîr Şeyhu'l-harem Muştafa Paşa Cem-şiyem
Yokdur nazîri ide dem bu nutkuma kes lâ dimez
- 4 Âmed merâ yek hoş peyâm ez-belde-i hayrû'l-enâm
Olsun taḥiyyat u selâm şād oldu ğam-gîn dilceñüz
- 5 Cümle vezîrûñ aḳdemi 'ilmiyle 'âmil a'lemi
Moñlâ-yı Rûm'uñ hem-demi esrârını hiç söylemez
- 6 Naḥv ile naḥv itmiş özin şarf ile şarf itmiş sözün
Bî-vâsiṭa 'ilm-i ledün Ḥaḳ'dan oḳumış gizlemez
- 7 Kādi-i sırrı hoş edā tahrîr-i keşşâf-ı Rızâ
Sa'd-i hayâli müntehâ olmaz Paşa'ya bir çömez
- 8 Şāhib-kitâb-ı mesnevî sultân-ı aşḳ-ı ma'nevî
Bu pîrûñ olmuş yeri Ḥaḳ ile olmuş dimez
- 9 Zāhirle bâṭın öz olup aḡyârdan mestûr olup
A'dâsı görmez kör olup şeb-perre şemsi göremez
- 10 Faḥr-ı Rûsûl bu devlete şāyeste bildi ḥizmete
Çekdi ḥuzûr-ı ḥaḳrete ğayra bu ḥizmet benzemez
- 11 Taşdi'-i serden kıl ḥaḳer başla du'âya gel yeter
Gökde melek yerde beşer âmin disünler bir çe kez
- 12 Kırk yıl mücâvir bendeyem 'Aşḳî kuluñ efkendeyem
Fırkatle ğurbet-māndeyem kimse ḥālûmden añlamaz
- 13 Olsun mübârek ḥizmetüñ 'ömr-i mezîd devletüñ
Zâ'il ola ğam mihnetüñ cevır ü cefâyı istemez
- 14 Evlād u ensâb u 'ıyāl şıḥḥat selâmet ber-kemal
Hiç virmesün ğam zü'l-celâl maḳbûl du'â reddeylemez
- 15 Ḥaḳ'dan 'ināyet bulasın mazḥar-ı şefâ'at olasın
İki cihanda gülesün bu çeşm-i Ḥaḳ-bîn ağlamaz
- 16 Çokdan zamîrûñde senüñ Faḥr-ı cihāna ḥizmetüñ
Tārîḥ-i tam bendenüñ şeyhu'l-harem oldu bu kez

Tārīḫ Berā-yı Mūdīr Şoden-i ‘Oşmān Ferīd Efendi
Der-Medīne-i Mūnevvere

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

- + - - /- + - - /- + -

- 1 Haḫ Te‘ ala ‘ömrin efzūn eylesün
Şāh Sulṭān-ı cihān ‘ Abdūlmecīd
- 2 Belde-i Faḫr-ı cihān-ı Aḫmed’e
Bir mūdīr irsāl idüp rā- yı sedīd
- 3 Bende-i āl-i ‘ abā şāḫib-tarīḫ
Geldi güyā beldeye rūḫ-ı cedīd
- 4 Pür-tevāzū‘ sākinān-ı şehre hep
Sāye saldı ser-fürū mānend-i bīd
- 5 Güyiyā bir Kuṭb-ı a‘ zamdur bu zāt
‘ Āşık-ı fillah olan oldu mezīd
- 6 Sāḫi-yi serşār-ı tevḫid-i ezel
Teşne-gān-ı gūlgūlān هَلْ مِنْ مَزِيدٍ
- 7 Kuvvet-i ḫudsiyye birle mescīde
Encūmi ḫandil olup aşdı be-dīd
- 8 Şa‘ şa‘ a virdi cihāna şanma mum
‘ Aks-i feyżidūr cihan bir rüz-ı ‘ ıyd
- 9 Nām-dāş-ı ḫaḫret-i şāḫib-ḫayā
Bermekī dergāhuña olsun ‘ abīd
- 10 Men be-güyem ḫord sāl-i dehr ü dūn
Ḥāşalillah ki nazīreş ḫiç ne-dīd
- 11 Silk-i feyż-i Aḫmed’i tutmuş ḫavī
Zāhir oldu ma‘ ni-i حَبْلِ الْوَرِيدِ

³⁹ YK 279b TA 132b

^{6b} 50 Kaf 30. Âyet: “O gün cehenneme "Doldun mu?" deriz. O da “*Daha var mı?*” der.

^{11b} 50 Kaf Suresi 16. Âyet: “Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız.”

- 12 Çekdi kūyına anı Faḥr-ı rüsül
Hādım itdi virdi miftāḥ u kilid
- 13 Luṭf ile ḥoşnūd kıl gel ‘ālemi
Tā şevēd ḥizmet ebed kāred sa‘id
- 14 Ol kerem kāfi gibi a‘dālaruñ
İki kât olsun miyān-ı her ‘anīd
- 15 Sāye-i Faḥr-ı risāletde bu kim
Ḥizmetuñ bālāya olmışdur resīd
- 16 Ol ḳabūl-i ḥazret-i şāh-ı rüsül
Mesned-i vālāsı olmaz yā ba‘īd
- 17 Ma‘nevī şāhib-tasarrufdan saña
Bu müdirlik rütbesin ḥayy-ı ferid
- 18 İtdi iḥsān geldi ol şāhib-ḥayā
Oldı çārüb-ı deri mū-yı sefid
- 19 İtme taṭvīl-i süḥan vaḳt-i du‘ā
Bu maḥalde Ḥaḳ ḳabūl eyler ümīd
- 20 Ol müdir-i ekreme feyyāz-ı Ḥaḳ
Çok ‘ömür iḥsān idüp Rabb-ı Mecīd
- 21 ‘Aşḳiyā terkīb-i tāriḫüm edep
Pür edep geldi Müdir ‘Oşman Ferīd

40

Tariḫ-i Berā-yı Müdir Şoden-i Recā’ī Efendi Der-Medīne-i
Münevvere

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Müdir-i ma‘dalet-ārā-yı munşıf şāhib-i şervet
Didiler geldi zā’il oldı ḡam endūḥ miḥnet derd
- 2 Ḳudūmın ḥayr ide Mevlā bu şehr-i şāh-ı *levlāke*
Yüzinden görmesün yā Rab cefā vu zulm hiç bir ferd
- 3 Resūl-i ekreme şāyeste ḥizmetle muvaffaḳ kıl
Şefi‘ ol rüz-ı maḥşerde aña yā Ḥazret-i Aḥmed
- 4 Ḳamu evlād u ensābın mu‘ammer eyle hem zātın

⁴⁰ YK 280b TA 133b

^{2a} *levlāk*: “Levlāke levlāk lemā halaktu’l-eflāke” hadisinden iktibastır.
(*Sen olmasaydın, felekleri yaratmazdım.*)

Du‘ādan çekme el ‘Aşkī ne lāzım güftügü ezyed

5 Bu tārīḡ ile sezādur müjde-verlik eylesem ḡalka
Müdir oldı Recā’ı şehri-pāk-i Aḡmed’e bā-sa‘d

41

Tārīḡ-i Berā-yı Zifāf-ı ‘Andelib Efendi

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Bülbülün feryād u zārıyla boyandı ḡana gül
Çāk çāk itdi giribānuñ yine divāne gül
- 2 Nev-nihāl-i ḡonce-i ümmidine vābestedür
Ḥārı itmişdür siper ruḡsāruña mestāne gül
- 3 Ben ki Ferḡadam reh-i ‘aşḡuñda ey Şirīn senün
Daḡ dayanmaz tişe-i Ferḡad’uma büryāna gül
- 4 Aḡ niḡābuñ ey gül-i nevreste-i ‘ālī-cenāb
Bülbülüm geldüm bu şeb ikrām ider miḡmāna gül
- 5 Ḥaḡ mübārek eylesün bu şeb zifāf-ı ‘Andelib
Vuşlatıyla bülbüli ḡarḡ eyledi iḡsāna gül
- 6 Mu‘ceminde çıḡdı bir tārīḡ ‘Aşkī bu gece
‘Andelibüm açdı şad eḡḡān ile bir dāne gül

42

Tārīḡ-i Ḳaşr-ı Şerīf Paşa der-Cebel-i Sal‘

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Resül-i ekrem’ün cīrānına ta‘zīm içün āşaf
ḡumūmı def‘ içün seyrān-gehī cā-yı şafā yapıdı
- 2 Şefā‘ at ḡırmenünden ḡüşe-çīn olmaḡ emel birle
Bu şadr-ı Sal‘ a ḡāvus-ı cinān ḡüb binā yapıdı
- 3 Gelüp iki erenler cevher-i tārīḡine imdād
Şerif Paşa felek ḡarzında ḡaşr-ı dil-ḡüşā yapıdı

⁴¹ YK 280b TA 137b

^{3b} Ferḡad’uma: feryāduma TA 137b

⁴² YK 280b TA 138a

Müdir-i Harem-i Medenî ‘ Osman Ferid Efendi’nün
Mescidü’l-icâbeyi Ta‘mîr Eyledükde Târih

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1 Bu mescidü’l-icâbedür virân iken oldı binâ
Bâni-i müdirün maqşadı halkdan du‘a Hâk‘dan rızâ

2 Bir ehl-i Hâk geldi dedi ‘ Aşkî bu târihe sezâ
Yapdı bu bâlâ mescidi ‘ Osmân Ferîd aldı du‘â

Tarih Berâ-yı Kağı Şoden-i ‘ Ali Beyefendi Der-Medîne-i
Münevvere

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Müjde ey dil geldi hem-nâm-ı ‘ Aliyyü’l-Murtaza
Gitdi gam geldi ferağ hiç ehl-i dil olmaz melûl

2 Hâkim-i şer‘ -i nebî geldi Medine şehrine
İşte ey ehl-i Medîne geldi zât-ı fuḥûl

3 Geldi bir zât-ı kerem kânı mürüvvetdür o kim
Nim-nigâh-ı iltifâtın hep görenler oldı kûl

4 Kâtib-i kudret ider ancağ ḥesâb en‘âmını
Ger ‘ Utarid olsa da erḳamda eyler ol zuḥûl

5 Âfitâb eylerdi bister mâh-i tâb eylerdi tâc
Âsumâna olsa ger bir zerre iḥsânı vüṣûl

6 Öyle bir ‘allâme-i baḥr-ı ‘ulûm-ı ma‘rifet
İbn-i heycâ menkıbet şadrında bir şahş-ı fuḫûl

7 Ben direm faḥru’l-mevâlîsün diseñ faḥru’l-ḳudât
Mevḳi‘inde ikisi inşâf iden itmez ‘udûl

8 Maḳdemiyle ehl-i ṭaybe eyleyüp kesb-i kemâl
Ḳadri berter ez-felek fehmi eyledi ehl-i ‘uḳûl

⁴³ YK 281a TA 138a

⁴⁴ YK 281a TA 138a

^{3a} Geldi: Böyle TA 138b

- 9 Bezm ü ‘irfān u kemālin hep gören itdi pesend
İtmeyen var ise ancak bir iki merd-i cehūl
- 10 H̄āceler fehm eylemez kübrā-yı qadr-i suğrasın
Hiç kıyāsa gelmez aşla çün degül qāle maqūl
- 11 Diñle hussād-ı bed-ahter bu emr-i ekremūñ
Nice biñ mīrān der-i cūdında tutmış kāşkūl
- 12 Şanma kim me ‘yūs ola hāşā ki bendeñ bī-nevā
Girmez iseñ araya ey hāsīd-i İbn-i Selūl
- 13 Her ne deñlü kemter ise qadr-i şī‘rüm ‘Aşkıyā
Ol kerem-kānı efendimdür ider hūsn-i qabūl
- 14 Saçdı cevher gūş-ı tārīhūme dūr ol kām-kār
İtdi ihyā-yı şeri‘ at oldı maqbūl-i Resūl
(1262)

45

Tarih-i Velādet-i Duhter-i Şaban Efendi

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn
+ + - - / + + - - / + + -

- 1 Müjde āfāka gelüp bahş-ı hayat
Maqdemo virdi Meserret Hānım
- 2 Mehd-i zeyn oldı vücūd-ı pāki
Duhter-i mīr-i celīlū’ş-şānum
- 3 Şükürle şākir olup secde revān
Bu da bir faẓl-ı Hudā’dur cānum
- 4 Mihr ü māha virüben ‘aksi ziyā
Necm-i mes‘ūd ile sultānum
- 5 Kerem-i vālidini görmek için
Geldi bu ‘āleme gayret-i kānum
- 6 Cümle aḥbāba feraḥ-bahş-ı kudūm
Sū-yı a‘dāya gidüp aḥzānum
- 7 Tūl-i ‘ömr ile mu‘ammer olalar
Vālid ü māder ü duhter hānım

9^a Bezm ü ‘irfān: Bezm-i ‘irfān TA 138b

11^a emr-i: mīr-i TA 138b

45 YK 281a TA 142a

8 Geldi cevherle müzeyyen tarih
Merhabā Faṭıma Fıtnat Hānım
(1262)

46

Tarih-i Velādet Duḡter-i Mūdīr-i Medīne-i Münevvere

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ol mūdīr-i mekremet-ārā-yı hem nām-ı Resūl
Şā'ib-i fikr ü kerem himmet Recā' i bī-mişāl
- 2 Secde-i şükre varup ḥamd eyle Ḥaḡḡa bī-şūmar
Virdi Mevlā çün saña bir duḡter-i ferruḡ-cemāl
- 3 Bā' iş-i rif' at olur yümn-i ḡudūmı duḡterüñ
Elbet eyler Ḥaḡ seni bir rütbede mesrūr-ı bāl
- 4 'Āyişe Şıddıḡa māh-rūzede teşrīf idüp
Rūz-ı ḡadre hem tesādūf itmesindendür bu fāl
- 5 Nice evlād ile mesrūr eylesün Mevlā seni
Ṭūl-i 'ömr ile mu'ammer şıḡḡat ile ḡayl-i sāl
- 6 Şevḡle 'Aşḡı didüm cevher gibi tārīḡini
Ṭoḡdı gün-āsā ḡadir gününde ol evc-i kemāl
(1263)

47

Tarih-i Velādet-i Püser-i Şāḡib-i Dīvān

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḳadem başdı cihan-ı mehden müzeyyen eyledi oḡlum
Bu şeyḡüñ nesl-i pāküñden bugün bir Mevlevī geldi
- 2 Civār-ı Faḡr-ı 'ālemde be-ḡaḡḡ-ı Ḥaḡret-i Monlā
Mu'ammer eyle yā Rab cihāna bir 'Alī geldi
- 3 Ža' ifem gerçi yāḡū o dād-ı Ḥaḡ'dur diñle tārīḡüm
Cihāna şulb-i 'Aşḡı'den 'Ali Enver ḡavī geldi
(1267)

⁴⁶ YK 281b TA 142a

Başlık: Tarih-i velādet: Tarih berā-yı 142a

⁴⁷ YK 281b TA 142b

Medīne-i Münevvere Müdīri ‘ Abdüllatif Efendi Püserlerinin
Mektebe İbtidā Tarihi

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Nağş-ı ibrāz eylemekçün hāme-i mu‘ ciz-beyān
Māni vü Behzād’a üstād olmuş idi bir zamān
- 2 Mekteb-i vaḥdetde olmuşdı sebağ-dāş-ı ‘ulūm
Vākıf-ı esrār-ı levḥ-i ‘arş u ferş-i dü-cihān
- 3 Kurb-ı Kāf-ı vuşlatda ‘ Ankā-yı bī-pervā idi
Müttekā-yı ‘izz ü nāz *lima‘allah*-ı āşiyān
- 4 Kadri berter maḥzar-ı sırr-ı celāl ü hem cemāl
Lezzet-i sırr-ı ḥitābiyle idüp şakḳ-ı zebān
- 5 Rif‘at-i kadrin bilen nā-būd olunca ḥayli dem
Künc-i ‘uzletde vücūd-ı pākin itmişdi nihān
- 6 Ol müdür-i mekremet pīrāy-ı ekrem maḥdemin
Güş idince Mevlevī-tek rakşa gelmişdür hemān
- 7 Kāle-i kadr-i ma‘ārif şimdi bulmuşdur bahā
Sūḳ-ı ‘irfāna o zāt-ı muḥterem açdı dükān
- 8 Terk-i māl u cāh idüp ‘arż-ı muḥabbet eyledi
Kā‘id-i ceyş-i nübüvvet şehrine ‘atf-ı ‘inān
- 9 Sāyede hem-sāye-i faḥr-ı risālet pūr-sürūr
‘Ayn-ı raḥmet ‘addidüp fāl eyledi pīr ü civān
- 10 Luṭf ile ḥoşnūd-ı ‘ālem eyledi ‘ Abdullaṭif
Maḥzar-ı sırr-ı laṭif olduğına yokdur gümān
- 11 Hüsn-i iḥlāşa muvaffaḳ olduğundan her işi
Ḥaḳ Resūlullah rızasına muvāfıkdur hemān
- 12 Nevres ü nev-bāve-i naḥl-i ümīd-i emcedin
Ya‘ni ferzendi Muḥammed āşaf-ı ol kāmran
- 13 *İnnemel a‘mālu bi’n-niyāt* ile kesb-i şeref
Eyleyüp ḳaşd-ı teberruḳ mektebe virdi ‘ıyān
- 14 Mecma‘-ı ‘irfān içinde ibtidā feth-i kelām

⁴⁸ YK 282a TA 142b

^{1b} vü: -i TA 142b

^{3b} *Li-ma‘allah*: “Benim Allah’la olduğum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

Nām-ı halkla feth olundı sūre-i Seb‘a’l-meşān

15 Geldi hātifden nidā tebşīr-i sırr-ı sem‘ üme
Vālidine hāzır oldı efser-i tāk-ı cinān

16 ‘Aşkiyā vaqt-i du‘ adur itme taṭvīl-i sūhan
Cümle hāzır oldı āmine sürüş-ı ‘arşiyān

17 Tūl-i ‘ömr ile mu‘ammer vālid ü māder ile
Hūşe-çin-i ‘aķıbet olsun ilāhī çok zamān

18 Naḥl-i ümmīdi dem-ā-dem ola yā Rab meyve-dār
Ol niḥāl-i nevresi hiç görmesün bād-ı hazān

19 Üç ‘adet tārīḥ ile mevzūn miskiyyü’l-ḥitām
Beyt-i maḳṭa‘ iki mıṣra‘ cevheri eyler beyān

20 Bi’l-bedāhe oldı tārīḥüm benüm tārīḥ-i nev
Güş kıl ‘afv it kusūrum var ise bī-imtiḥān

21 Nām-dāşıdur Peygamber küdek-i āsaf-nihād
‘Ālim-i ‘ilm-i ledünnī ola üstād-ı cihān

22 Faḥr-ı ‘ālem hürmetine ey ḳadīm-i lā-yezāl
Zihnine şıḥḥatle kıl ‘ilm-i musaḥḥaru’l-emān
(1267)

49

Tārīḥ-i Berā-yı ‘Oşman Paşā-yı Şeyḥü’l-ḥarem

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Na‘ta başla söyleyem kimdür gelen Pāşā ḳalem
Nām-dāş-ı cāmi‘ ü’l-Ḳur’ān ‘Oşmānu’l-şiyem

2 Müjde-verlik şān-ı ḥālūñ bir usūlī perdede
Būselik yāhud Hicāz’ı bir maḳam it ḥoş naḡam

3 Müjde ey cīrān-ı Faḥr-ı enbiyā ḥayru’l-enam
Şimdiden soñra neşāt eyyāmıdur hep gitdi ḡam

4 Sāye-i bī-sāyede geldi size raḥat bugün
Çekmeyüñ şimden gerü cevr ü cefā derd ü elem

⁴⁹ YK 282b TA 143b

Başlık: Tārīḥ-i berā-yı ‘Oşman Paşā-yı Şeyḥu’l-ḥarem: Tārīḥ-i berā-yı
teşrif-i ‘Oşman Paşā-yı Şeyḥu’l-ḥarem TA 143b

3^a ḥayru’l-enam ḥayru’l-ümem TA 143b

- 5 Pîşgāh-ı server-i ‘ālemde eylerken du‘ā
Bir hayırlı haqqumuzda vir bize Şeyhu’l-harem
- 6 Oldı maqbūl-i du‘ā nezd-i Hudā’da yek-be-yek
Geldi işte sizlere bir āsaf-ı ‘ālī-himem
- 7 Hayli demdür böyle bir zāta muvaffaq olmaduk
Maḥz-ı āşār-ı du‘āñuz irdi bir naḥl-i kerem
- 8 Hūşe-çin-i mekremet olsun bu cīrān-ı Resūl
Mezra‘-ı ‘ālemde dihqān-ı kerem budur direm
- 9 Merve haqqı kırdı oṭāğın Şafā sa‘y eyleyüp
Ka‘be-i maqşūda irdük gıtdi endūh u sitem
- 10 Na‘t u nazmın ḥāmemeñ evrākasın görmış gibi
Bilmez idüm görmeseydüm āsaf-ı rūz-ı ‘adem
- 11 ‘Ālem-i ma‘nāya ma‘nā olduğı günden berü
Mekteb-i ‘irfan içinde hayli demler görmişem
- 12 Remz-i nā-mefhūmı terk-i zāhidān fehmi eylemez
Çek ‘inān-ı ḥāmeñi medḥ-i müşire mültezem
- 13 Böyle bir Āsaf ki sa‘d-ı baḥt-ı ḥüsn-i niyyeti
Cāy-gāhı oldu dünyāda anuñ bāğ-ı İrem
- 14 Bu delīl-i vazıḥum hem ḥüsn-i zannumdur aña
Āḥiretde hem şefi‘ olur Resūl-i muḥterem
- 15 Cāmi‘-i ‘ilm ü ḥayā şāhib-diyānet müttekī
Ḥizmet-i faḥr-ı risālet zātına şāyeste hem
- 16 Mañşib-ı vālāña reşk-āver olur sultān-ı Rūm
Olsa ger başmaḥ-keşüñ çok mı senüñ şāh-ı ‘Acem
- 17 ‘Adl ü dāduñ görse dād eyler idi Nūşirevān
Tuysa destinde şikest eylerdi ger pūr-cām-ı Cem
- 18 Sulb-i elḳāb eyleyüp nām-ı mürüvvet kim olup
Dest-i pāk-i aḳdesüñ iḥyā idüpdür lā-cerem

9^b endūh u sitem: endūh-ı sitem YK 282b

10^a Na‘t u nazmın Na‘t-ı nazmın TA 143b

- 19 Bermek ile Hâtem'ün bir nâmı vardır söylenür
Maṭbaḥuṇda kâse-lisüñdür senüñ kân-ı şiyem
- 20 Çıkdı istiḳbâlüne 'âlem ser-â-ser şâd olup
Mâh-ı rûze geldi istiḳbâlüne ey ferḥunde-dem
- 21 Gelmeden 'ıyd üzre 'ıyd itdi Medîne ehli hep
Didiler *beşşirlenâ kad cā enā ḥayru'l-kadem*
- 22 Silk-i naẓma subḥa-i vaşfuñ senüñ dürler gibi
Dizmek isterdüm efendüm ḥayli dem miḥnet-keşem
- 23 Kîse-i şabrumda ğamdan ğayr yokdur bir nuḳûd
Her gelen gitdi velî hiç gitmedi maşrûf hem
- 24 Hâḳ Te'ala 'ömrüñ efzûn eylesün şıḥḥat ile
Raḥmeten-lil'âlemîñüñ ḥizmetinde ḥayli dem
- 25 'Aşḳi-yâ taşdi' i ḳo elbet seni mesrûr ider
Söyle bir târiḥ anuñ teşrîfine ey ğonca-fem
- 26 İkiliksüz söyledüm târiḥin ihmâl eyledüm
Dergeh-i 'arş-ı berîne geldiler Şeyḥu'l-ḥarem

50

Târiḥ Berâ-yı Liḥye-i Münîr Bey Ferzend-i
Muḥammed Paşa Mühendis

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Ḥadi üzre gelen ḥaṭṭ na' tına ḥâmem olup me'mûr
Ki ḥaṭṭ-ı nevresîde müşk-bâra olmışam mecbûr
- 2 Çekilmiş bûydan bir saṭr rû-yı levḥ-i mir'âta
Budur ḥavfûm naẓardan ğün-be-ğün olmaḳdadur mestûr
- 3 O mîr-i mekremit pîrâ-yı 'âlî-menḳıbetdür kim
Kemâlin 'adde 'âciz ger 'Utârîd olsa da maġdûr
- 4 Aḳâlim-i şî' irdi Ḥusrev-i endîşe bir rûtbe
İder Ḥassân taḥsîn görse naẓmın böyle bir meşhûr
- 5 Açıldı zâhid anuñ şemsi gördi liḥye-i pâkin
Ḥusûf irdi cihân-ı 'âşıkâna ğünleri deycûr

⁵⁰ YK 283a TA 147a

6 Muḥammed sünnetin ecr idüp dergāh-ı Mevlā'da
Be-ḥaḳḳ-ı Merve bu sa' y-ı Şafā'da nezd-i Ḥaḳḳ mebrūr

7 Rıza-cüyāna gel imdi mübārek bāde bir sende
Diyem tāriḥ olursa bendesine mīrden destūr

8 Şaḳal irsāline tāriḥ-i tāmin söyledüm bende
Münir Bey Ka'be'de iḥyā-yı sünnet eyledi me'cūr
(1273)

51

Tariḥ-i Berā-yı Velādet-i Duḡter-i Cemal Bey

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Ḥazret-i mīr-i cemālūñ nām-dāş-ı es'adı
Kerbelā şāhı Ḥüseyn'dür kim selimü'l-i' tiḳād

2 Maṭla' -ı envārdan toḡdı münevver mihr-veş
Şulb-i pākūñden gelüp bir duḡter-i pākī-nihād

3 Dāyesi olsa melek geh-vāre 'arş olsa sezā
Mihr ü māh cünbān-ı mehdi olmış eyler i' tiyād

4 Tūl-i 'ömr ile mu'ammer eylesün ḥayy-ı vedūd
Sa'd-ı baḡt-ı aḡter-i devr ide ber-vefḳ-ı murād

5 Geldi iki evliyā tāriḥini 'Aşḳī didi
Fāṭma Ḥanım başdı dünyāya ḳadem vālā-nejād
(1258)

52

Tariḥ-i Vefāt Berā-yı 'Oşman Ferid Efendi Mūdīr-i Medine

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + -

1 Fātiḥā 'Oşman Ferid Bey rūḥına
Merḳadi deryā-yı pūr-raḡmet ola

2 Mescid-i Peyḡamberi'de ol mūdīr
Umaram maḳbūl-i her ḥizmet ola

3 Bā-yı bismillah ile erraḡ u ḳul
Ḳabr-i pākūñ gülşen-i cennet ola
(1262)

⁵¹ YK 283b TA 147a

^{2b} pākī-nihād: pāk-nihād TA 147a

^{3a} melek: felek YK 283b

⁵² YK 283b TA 147b

Tārīḥ-i Vefāt Berā-yı Ferzend-i Davud Paşa Pādişāh
Ber-Seng-i Mezār Nūvişte

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Sa'id Bey zāde-i Şeyḥü'l-ḥarem çün
Daḥı ma' şüm iken feyz almadan āh
- 2 Dil-i Dāvūd Paşa ḥāzretlerin ḥün
Gidüp aḥbābların terk itdi eyvāh
- 3 Bu ümmet içre Āşaf şan esāme
Püser kırk sekiz oldı aldı Allah
- 4 Şıfırda oḡu 'Aşķı tıfla tārīḥ
Fütāde oldı dil-cū ḡāke bu māh

Tārīḥ Berā-yı Püser-i Muḡāfız-ı Medīne-i Münevvere
Zeynel'ābidin Bey

Müstef' ilün müstef' ilün
- - + - / - - + -

- 1 Mātem-keş itdüñ 'ālemi
Ey çarḡ-ı kec-rev bī-emān
- 2 Māder peder bir dānesi
Terk itdi dünyāyı hemān
- 3 Ferzend-i Zeyne'l-'ābidin
Nāmeş Muḡammed hem Emīn
- 4 Oldı Baķı' içre defīn
Dīdemde ḡan oldı revān
- 5 'Aşķı de maḡzūn olmada
Tārīḥ-i necl-i emcede
- 6 Ḥayfā di tıfl-ı Es'ad'a
Ma' şüm iken cennet-mekān

⁵³ YK 283b TA 147b

⁵⁴ YK 283b TA 147b

Tārīḥ-i Vefat-ı Lebīb Efendi Kaḍı-yı Mekke-i Mükerrreme

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + + -

- 1 Lebīb Efendi Mekke kaḍısına
Ecel sāķisi şundi cām-ı zehri
- 2 Civār-ı ḥabr-i ümmetde der-āgüş
İdüp ḥāki o zāt-ı pāki ğayrı
- 3 Du' ā idüp didüm tārīḥ ' Aşķī
Hemān Firdevs-i cennet ola kabri
(1253)

Tārīḥ-i Vefāt-ı Muḥammed Cān Efendi Quddise Sırrahu

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Yıkıldı çarḥ-ı gerdün şanma cāhil şimdi ber-pādur
Sütün-ı saķfını dest-i ecel çāk itdi ḥayfādur
- 2 Felek çok gördi ihvān-ı şafāya Qutb-ı irşadı
Ḥazin itdi kulüb-ı sālīkānı nāle ber-cādur
- 3 Çekildi kurb-ı Qāf' a nīk-nāmı kaldı ' Anķā-veş
Bu dünyādan ğaraż ancaķ bilürdi kurb-ı Mevlā'dur
- 4 Giderdi çend sāl aķdem velī vābeste-i ümmīd
Tarīķ-i Ḥaķķ'a irşād eylemek zannitdi evlādur
- 5 Bir alay gāv-ı dü-pā cem' olup ḥayli emek çekdi
Degülmiş bunlaruñ maķşūdı Allah belki dünyādur
- 6 Firār itdi hemān ' İsā gibi bu ḥalk-ı ' ālemden
Lafızdan maķşadı ' ārifleruñ ancaķ ki ma' nādur
- 7 Ne bilsün mürşidi anlar ne bilsün kaḍr-i ' irfānı
Bir alay cem' olup segler Ḥaķķ'ı görmekte a' mādur

⁵⁵ YK 284a TA 148a

^{2b} ḥāki: ḥāk TA 148a

⁵⁶ YK 284a TA 148a

Başlık: Tārīḥ-i vefāt-ı Muḥammed: Tārīḥ-i vefāt-ı Ḥazret-i Şeyḥ Muḥammed
TA 148a

^{1a} gerdün: kej-rev TA 148a

- 8 O zāt-ı pür-kerāmet şanma aḥmak ol vefāt itdi
Ḥayāt-ı cāvidānı buldı bu naql-i mu‘ ammādur
- 9 Maḳdem-i ḳudsiyān kesb-i şafā eylerdi feyzinden
Hezāran cān ile müştāk-ı bezm-i feyz-i vālādur
- 10 Tehī terk itmedi dünyāyı ‘ Aşķī cevher-eş tāriḥ
Muḥammed Cān Efendi ḳudsiyāna şeyḥ-i babadur
(1267)

57

Tariḥ Berā-yı Vefāt-ı Ḥāfız Çerkes Efendi ez-Ḥulefā-yı Şeyḥ
Muḥammed Cān

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Görmedi aḳrānuñı peyk-i ecel Çerkes Ḥafız
Ḥaḳḳa dest-āviz iletdi cānuñı Çerkes Ḥafız
- 2 Pişvā-yı Naḳşbendī maḥzen-i esrār-ı hū
Hū diyüp oldı revān şeydā tegī Çerkes Ḥafız
- 3 Yār içün yārānı terk ü ḥalvet-i der-encümen
Şem‘-i ‘ aşķa ḥayli dem pervāneñi Çerkes Ḥafız
- 4 Bizleri maḥzūn idüp gitdüñ civār-ı raḥmete
Raḥmete ğarḳ eylesün Ḥaḳ zātuñı Çerkes Ḥafız
- 5 Gūş idince ‘ Aşķī fevtin bi’l-bedāhe ḥüzn ile
Ağladum hem söyledüm tāriḥiñi Çerkes Ḥafız
(1272)

58

Tariḥ Berā-yı vefāt-ı Yūsuf Efendi Şeyḥ-i Ayaşofya

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Ḥazret-i Yūsuf Efendi Şeyḥ-i şāh-ı Naḳşibend
Terk-i dünyā itdi oldı dīdeden zātı niḥan
- 2 Bu fenā dünyādan el çekdi o zāt-ı muḥterem
N’eyleyem ammā yetim ḳaldı gürūh-ı sālīkān

⁵⁷ YK 284b TA 148a

^{1a} aḳrānuñı peyk-i ecel: peyk-i ecel aḳrānuñı TA 148a

^{3a} ḥalvet-i: ḥalveti YK284b

⁵⁸ YK 284b TA 148b

3 Rūḥ-ı pāk-i aḳdesi tā ḥaṣre dek ey zü'l-minen
Vaḥdet-i mülk-i beḳāda hūṣe-çin olsun hemān

4 Cezbe-i zāt-ı eḫadla iṣte bu tāriḫde
Cennet-i Firdevs'e Allah diyüben oldı revān
(1264)

59

Tāriḫ-i Velādet-i Ferzend-i 'Ubeydullah Efendi
Naḳṣibendī-yi Ḥālidī

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Naḳṣibendī Ḥālidī Şeyḫi 'Ubeydullah kim
Feyzi efzün ola iḫvān üzre tā mānend-i Nil

2 Matla' -ı envārdan bir mäh-ı nev toḡdı bugün
'Ālemi kıldı münevver yine feyyāz-ı celil

3 Nām-ı vālāsı 'Ubeydullah-ı aḫrār-ı zaman
Nīm-nigāh-ı iltifātuñdan şifā bulsun 'alil

4 'Ömrin efzün eyleyüp daḫī vüçüd-ı nāzikin
Hıfz ide Mevlā kederde olmaya ṭab'ı 'alil

5 Zühre olsun ḳābile gehvāre 'arş olsun aña
Dāyesi olsun felek şad şevḳ ile zıll-i zālil

6 Bāḡ-ı feyzüñ bir gül-i nev-bāde-i nevrestesi
Nesl-i pāk-i Aḫmedī'den māyesi aşl u aşil

7 İste bu tāriḫine cānlar fedā it 'Aşḳi-yā
Sulb-i pāk-i mürşidümden geldi bir Ḳutb-ı Cemil

60

Tāriḫ Berā-yı Mescid der-Medīne-i Münevvere

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün
+ - - - / + - - - / + - -

1 Ḳabül itsün 'ibādātın Ḥudā kim
Reşid Efendi sā' i ḫayra bī-'ad

2 Medine ehline bir sāye-bāndur
Ḥudā itsün bu manşibda mü'eyyed

⁵⁹ YK 284b TA 148b

⁶⁰ YK 285a TA 149a

1^a Ḳabül itsün 'ibādātın: 'İbādātın ḳabül itsün TA 149a

3 Sezādur ‘arża ‘Aşķī söyle tāriḥ
Muḥafız yapıdı mescid yā Muḥammed

61

Tariḥ Berā-yı Ḥāne-i Dilāver Ağa

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Pādişāh-ı Cem ḥadem Sulṭan Mecīd-i eşḫiyā
Lāyıkınca herkese iḥsān ider bī-ilticā
- 2 ‘Aşķ-ı Aḥmed mazḥar-ı keşf-i zamāyir eylemiş
Fāni itmişdür anı mihr-i Muḥammed Muşṭafā
- 3 İşte gör kim bu Dilāver Ağa’dur bir bendesi
Eyledi ḥoşnūd anı dā’im ider şāha du‘ā
- 4 Ḳurb-ı bāb-ı raḥmete bir ḥāne-i raḥmet-nişār
Ḥazne-i ḥāḳāneden iḥsān-ı Peyğamber saña
- 5 Ḥānedan gerçi teng-ā-teng gönül vāşı‘ gerek
Sāye-i şāh-ı cihanda vūs‘ati bir şey mi ya
- 6 Cezbe-i nūr-ı risālet bu civār-ı aḳdese
Sevdügünden çekdi ağayı Ḥabīb-i kibriyā
- 7 Dürc-i gevher gibi bir menzil-gehi ḳurb-ı şeref
Ḳān-ı nüh müflis aña ‘arz itmege ḳadr-i bahā
- 8 Şadıḳāna ḳaşr-ı vālā çeşmini itmiş küşād
‘Aşıḳāna bāb-ı raḥmetden bulur zevḳ-i şafā
- 9 Ḥāne bāb-ı raḥmete ḳarşu tazarru‘da kıyām
Ol der-i dervāze gūyā açmış el eyler şenā
- 10 Öyle fāl itdüm anı girse ağa-yı muḥterem
Bāb-ı pür-feyzi olur ḥaḳḳā maḳām-ı evliyā
- 11 Na‘tını mümkün mi ta‘dād eylesün şā‘ir ḳalem
‘Ārife yekfi’l-işāre ḳurb-ı şāh-ı enbiyā
- 12 Sākin olsun şihḥat-ı ebdān ile mesrūr-ı bāl
Maḳşad-ı aḳşāsına nā’il ide ey zu’l-‘aṭā
- 13 Cevher-i tāriḫine ‘Aşķī tefekkür de ‘abeş
Hāziḥi cennāt-ı ‘Adn dīnse bercādur aña

⁶¹ YK 285a TA 149a

Tārīḫ-i Velādet-i Püser-i Fennī Efendi

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Hüner-mendān-ı şā' ir zü-fünün-ı 'ālem-i yektā
Muḥammed Ḥazret-i Fennī Efendi gün gibi meşhūr
- 2 Toğup ol şulb-i pākinden cihāna bir melek-simā
Felek atlas beşik 'arşē melek dāye ola me'mūr
- 3 Kamerde mihr ola cünban mehdī aḥterān-āviz
Şafā vü şıḥḥat u ' ömr-i dirāz ile ola mestūr
- 4 Cihan ğam-pişe gülmezken gelüp ' Aşkī dedi tārīḫ
Felek mehdī kudüm-ı Fennī-zāde kıldı bes mesrūr
(1268)

Tārīḫ-i Hıtān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ḥazret-i Faruḫ Efendi ḡadri ber-ter āsumān
Geldi a' tāb-ı Peyāmbere'de şıḡındı çün imān
- 2 Maḥv idüp zāt u sıfātın bir sülūk itmiş o kim
Reşk iderdi görseler seyr-i sülūkın 'ārifān
- 3 Şehr-i pāk-i Aḥmed-i Muḥtār'da maḥdūmını
Eyledi bir sūr-ı sünnet mevlidiyle buldı şān
- 4 ' Aşkiyā bulsun kamu aḥbāb pür-zevḫ u şafā
Vālideyn ü hem birāderler ola mesrūr hemān
- 5 Zā' idin kesdi ḫalem düşdi mücevher tārīḫ
Ḥaḫḫı peder bege iḫballe bu sūr-ı hıtān
(1268)

⁶² YK 285b TA 152a

⁶³ YK 285b TA 152a

^{4b} hemān: ḡandan TA 152a

Tārīḥ-i Velādet Beyti Faḳaṭ Şāḥib-i Divānuñ Olup Ḳasidesi
Muḥibbāndan Şefik Bey Ḥazretlerinüñdür

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Žiyā-yı şems-i ma' niden 'aliden bir nevī geldi
Tecellī-i ḥaḳīḳat enveridür ma' nevī geldi
- 2 Cenāb-ı mürşidüm 'Aşḳī Efendi şulb-i pākūñden
Cihān mehdine bir nesl-i necīl-i münzevī geldi
- 3 Cenāb-ı Muştafā vü Murṭazā kim cism-i yek demdür
O nūruñ 'ayn-ı 'Aşḳī'dür ki Şems ü Mevlevī geldi
- 4 Tedāvürdür felek encüm muvāfıḳ çār-ezmāna
Semā-yı feyż-i aḳdesden pür-enver meh-nevī geldi
- 5 Kemal-i feyż-i 'aşḳın 'ālem-i şuḡrāya te'şirle
'Ali Enver anuñçün feyż-i nūr-ı muḥtevē geldi
- 6 Sebaḳ virdi o nesl-i envere ma' nide Mevlā
Cihāna itmege ḥall-i nūkāt meşnevī geldi
- 7 Medine feyżinüñ bābı gibi bir nūr-ı Enver'dür
Ki zāt-ı nüṣṣa-i vech-i ledünni münṭavī geldi
- 8 Bu beyti nuṭḳ idüp etmāmını emr eyledi ḥazret
O demde gūş-ı dilde 'aks-i sûret bişnevī geldi
- 9 Ža' ifem gerçi yāhū dād-ı Ḥaḳ'dur diñle tārīḥin
Cihāna şulb-i 'Aşḳī'den 'Ali Enver ḳavi geldi
(1267)

Tārīḥ Berā-yı Ta' mīr-i Merḳad-ı Şühedā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Şāḥib-i seyf ü ḳalem hem nām-ı Aḥmed Mīr-i Ḥac
Ma' den-i şıdḳ u şadāḳat nesl-i pāk-i Muştafā
- 2 Bu şehīdān-ı eḫad merḳadların gördi ḥarāb
Emr idüp tecdīdine ḳaşdı du'ā Ḥaḳ'dan rızā

⁶⁴ YK 285b TA 153a

⁶⁵ YK 286a TA 153a

3 Toḥm-ı tārīḥin tōküp ‘Aşķī dir eyle du‘ ā
Yapdı zīrā gör şehīdān merķadın ‘İzzet Paşa

66

Tariḥ Berā-yı Ta‘mīr-i Mescid-i Fesh

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün
+ + - - / + + - - / + + -

1 فَافْسَحُوا āyeti bu yerde nüzül
Ḥayl-i aşḥāb ile çalışdı Resül

2 Me’sere-i Faḥr-ı rüsüldür bu mekân
Kıl namaz eyle du‘ ā itme nükül

3 Geldi ‘İzzet Paşa Aḥmed Mīr-i Ḥac
Pek ḥarāb olmış görüp oldu melül

4 Şād olup yapdı cināna döndi çün
Zā’irān itsün du‘ ā şāyeste ol

5 ‘Aşķī nās itdi pesendi erraḥ ider
Şühedā ḥürmetine Ḥaḳ da ḳabül

67

Tariḥ Berā-yı ‘Āli Paşa-yı Şadr‘ azam

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1 Pīşgāh-ı şehsüvār-ı enbiyāda bī-nihān
İrdi şem‘ -i serüme tebşīr-i şıyt-ı ḳudsiyān

2 Şadr-ı vālā oldu ‘Ālī Muştafā’nuñ himmeti
Ḥaḳ mübārek eylesün dirler ser-ā-pā ins ü cān

3 Bende tebrik nāmesin taḥrīr idüp biñ şerm ile
Ḥāk-i pāya eyledüm taḳdim ruḥşatla hemān

4 Nokṭadan virdi ḥaber tārīḥümüz kim tutdılar
Ḳuṭb-ı ‘Ālī birleşüp post-ı şadāretde mekân

⁶⁶ YK 286a TA 153a

^{1a} 58 Mücadile 11. Âyet: “Ey iman edenler! Size "Meclislerde yer açın" denilince yer açın ki Allah da size genişlik versin. Size "Kalkın" denilince de kalkın ki Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.”

⁶⁷ YK 286a TA 153b

^{2a} Muştafā’nuñ: Muştafa Bey YK 286a

Tārīḥ-i Vefāt-ı Şeybî Şeyḥ Aḥmed

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
 - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 Ey denî perver felek ey süfle ey nâ-mihribâ
 Raḥmı yok bir cevri çok ğaddar imişsiñ bî-vefâ
- 2 Şeybî-zâde Ḥazret-i Şeyḥ Aḥmed'e raḥm itmedüñ
 Dimedüñ bu şâhib-i miftâḥ-ı beyt-i zü'l-aṭâ
- 3 Gonca-yı cismin biraḥduñ nev-civānuñ ḥâke sen
 Ka' be-i maḳşûda irmezden maḳdem-i mehlîkâ
- 4 Destine cām-ı ecel şunduñ cihân oldı ḥazîn
 Merve ḥaḳḳı koymaduñ ' âlemde hiç zevḳ u şafâ
- 5 Murğ-ı rûḥı âşiyân-ı ḳudse pervâz eyledi
 Raḥmete ğarḳ oldı bî-şek ḥâdim-i beyt-i Ḥudâ
- 6 Āsumân üzre melek yerde beşer hep ağlasun
 Raḥmet ile yâd idüp aḥbâbları eyler bükâ
- 7 Fevtine târīḥ yazdı çıḳdı bir ' Aşḳî ḥazîn
 Şeybî Şeyḥ Aḥmed ki târīḥ oldı gitdi ḥasretâ
 (1274)

Tārīḥ Berâ-yı Cidde Ḥazinesi Başḳâtibi Nüzhet Bey

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Feraḥ virdi ḳudümü ' âleme şordum biri geldi
 Didi târīḥ oldı Cidde Başḳâtibi Nüzhet Bey
 (1274)

⁶⁸ YK 286a TA 153b

⁶⁹ YK 286a TA 154a

Tārīḥ Berā-yı Zevvāc-ı Şükrü Efendi

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Sa' ādet itbā' -ı sünnet-i ḥayru'l-enām oldı
Ki ya' ni Ḥazret-i Şükrü şikāf-ı iltiyām oldı
- 2 Kesāda vardı şük-ı lūṭiyānuñ kāle-i kevnı
Melūs-ı am-perest olmaqla Şükrü şan be-kām oldı
- 3 Görüp ol murğ-ı tab' -ı dāne-i ḥāl-i ḥad zenlerde
Düşüp bî-çāre ḥayfā kayd-bend-i dām-ı am oldı
- 4 Efendi Şükrü var olsun bize kaldı o ḥüb-rūlar
Hemān-dem mevleviler sadece nā' il-merām oldı
- 5 Ḥudā itsün mübārek çifte evlād ile çift sürsün
Pür olsun gāv ile estable-i gerdün tamam oldı
- 6 Raḥīk-ı safvetüñ gerçi müḥafātı olur tekdır
Ḥumār-ı şubḥ-ı mestāne heman bir dürd-i cām oldı
- 7 Mücevher ḥarf ile tārīḥ-i ' Aşķı bir cemā' atdür
Cenābet ḥurfesine Şükrü bu şeb çün imām oldı
(1272)

Tārīḥ-i Fevt-i Ferzend-i Nazmī Efendi

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ferzend-i Nazmī Bey beķā kaşd eyledi terk-i fenā
Cennet kuşu uçdı yana dām-ı cihāndan ḥāliyā
- 2 Māder peder oldı ḥazın firḳatle giryān u enīn
Ol tıfla cā ḥuld-ı berīn olsun şefi' rüz-ı cezā
- 3 Bir ḳatre düşdi dīdeden tārīḥ-i fevtin yād iken
Oldı bihişte tıfl iken ' āzim Muhammed Bey ' aṭā
(1274)

⁷⁰ YK 286b TA 154a

⁷¹ YK 286b TA 154a

Tārīḥ Berā-yı Sāl-i Cedīd

Fe^ˆ ilātūn fe^ˆ ilātūn fe^ˆ ilūn
 + + - - / + + - - / + + -

- 1 ‘Aşķī it fāl-ı ḥüsn tārīḥüme
 Geldi ‘irfāna meserret sāl-i nev
 (1269)

Ḥızri Efendi’nün Ḥānesi Seyl ile Ḥarāb Olduḡda Tārīḥ

Mefā^ˆ ilūn mefā^ˆ ilūn fe^ˆ ülūn
 + - - - / + - - - / + - -

- 1 Yıkıldı ḥāne-i Ḥızır Efendi
 Yayıldıḡça ḥarāb ola seri^ˆ ā
 2 Nice ḥāne ḥarāb itmişdi zālīm
 Belāsın virdi Ḥaḡ anuñ şariḥā
 3 Du^ˆ āsın cevher-āsā eyle tārīḥ
 Ḥarāb-ender-ḥarāb ola cemi^ˆ ā

Eşref ‘Ali Paşa Şeyḥü’l-ḥarem Olup Tārīḥ-i Tamāmından Soñra
 İstiḡfā İtmiş Olduḡından Ḳaşıde Nā-tamām Ḳayd Olunmuşdur

Mefā^ˆ ilūn mefā^ˆ ilūn mefā^ˆ ilūn mefā^ˆ ilūn
 + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Biḥamdillāḡ gidüp endūḡ u ḡam geldi feraḡ iḡbāl
 Açıldı nüşḡa-i baḡtumda şimdi böyle bir ḡoş fāl
 2 Metā^ˆ -ı ehl-i dil sūḡ-ı mezelletde sürölmişdi
 Ma^ˆ ārif ḡoncası ḡāk üzre olmuşdı heme pāmāl
 3 Fāḡīr-i bī-nevānuñ ḡalbini dā’im şikest eyler
 Delinsin sīnesi sıyḡ-ı sitemle şöyle çün ḡırbāl
 4 Düşüp i^ˆ tāb-ı bāb-ı Muşṡafā’ya bunca mazlūmān
 Didiler bizlere ehl-i kerem luṡf eyle it irsāl
 5 Ki sensin rahmeten-li’l-‘ālemīn bizler ki sāyeñde
 Bu ḡadar nā-şināsuñ zīr-i destinde nice bir sāl

⁷² YK 287a TA154b

⁷³ YK 287a TA155b

⁷⁴ TA 132a

- 6 Fiğān u dād u feryād el-amān ey Aḥmed-i Muḥtar
Der-i ḥācet-revānā eyledük biz cümleten rū-māl
- 7 Bize yok senden üzre dest-res bir merḥamet-kānı
Kerem kıl zīr-i bār-ı ğamda kāmēt oldu çün çengāl
- 8 Du‘ ā-yı tīr-i mazlūmān varup kavs-i icābetde
Ḳarar-gīr oldu olmaz mı bular cīran-ı şāḥib-ḥāl
- 9 Nigāh-ı iltifātın baḥş cīrān-ı mazlūma
Gelüp luṭf u kerem baḥr-ı mürüvvet cūşa hem derḥal
- 10 Murād üzre esüp bād-ı nübüvvet çün şabā oldu
Ser-ā-ser ğamların zevk u şafāya eyledi abdal
- 11 Ki ya‘nī nām-dāş-ı Ḥazret-i kerrār-ı Ḥaydar kim
Ki Harūn’uñ be-Musa mışdaḳ-ı ma‘na idüp iḳbāl
- 12 Zulüm ref‘ oldu ‘Aşķī söyle cevher gibi tāriḥin
‘Ali Paşa-yı Mevlā eyledi şeyḥü’l-ḥarem irsāl
(1262)

75

Tāriḥ

Berā-yı Sā‘at-Firistāde-i Rızā Paşa der-Medine-i Münevvere

Müstef‘ilün müstef‘ilün

- - + - / - - + -

- 1 Ol Āsaf-ı şād-nihād
Ol Ḥazret-i Rızā Paşā
Bir sā‘at ihdā eyledi
Faḥr-ı cihāna ilticā
- 2 İki cihānda dest-gīr
Olmaḳ için budur zāmir
Redditme muḥtāc u faḳīr
Düşdi der-i cūda şehā
- 3 Tam sā‘at tam i‘tikād
Faḥr-ı Resūl’e inḳıyād
Rūz-ı cezāda i‘timād
Ancak saña eyler Rızā

⁷⁵ TA 135b

4 Şerîf Paşa şeyhü'l-harem
Kaği vu müdür-i pür-kerem
Ta' liğine şarf-ı himem
Ta' zim ile oldı edā

5 Mābeyn-i şāh-ı şehriyār
Buldı vücūd ile qarār
Hālā müşīr-i nām-dār
Şāhib-mürüvvet zü'l-ā

6 ' Aşkī du' a vağtı yeter
Bundan ziyāde yok eşer
Tuşsun elin hayru'l-beşer
Yā hū Habīb-i Kibriyā

7 Nāzır olan Allah için
İtsün du' a lillah için
Rūh-ı Habībullah için
Rıza Paşā'ya çok şenā

8 Makbūl olup oldı pesend
Tāriḡ du' adan ser-bülend
İde meded şāh Nakşibend
Allah Muḡammed Muştafā
(1258)

76

Şifā' iyye Berā-yı Nāmık Paşā

1 Haḡḡa sipās-ı bī-nihāye
Şükr ola ṭayb ol Hudā'ya
Tebdīl idüp rencler şifāya
Şihḡatüñüz buldı kemāl ü ġaya
Sūr itse ḡalḡ-ı cihān becādur

2 ḡamd ola virdi şifā-yı kāmīl
Derd-i elemüñ hep oldı zā'il
Bā-sıdḡ u iḡlās vezīr-i 'ādīl
Ta' vīz ü du' alar oldı ḡamā'il
Oldı ḡekimüñ bil ki du' adur

⁷⁶ TA 123b
Müşterek bir vezni yoktur.

3 Hâk'dan dilerüz şıdķ ile her bār
Hiç olmayasun renc ile bīmār
Kurban ola a' dā yoluña pür-zār
Sen sağ olasın kân-ı kerem-kār
Cümle ' adūlar saña fedādur

4 Vāreste olup cümle elemden
Şıhhatle kurtulup ekdār-ı ğamdan
Var ğayr ħarāc al Rum u ' Acem'den
Korkmaz mı olar seyf ü kalemde
Şadr-ı penāh ol ħükm-i kazağur

5 Ey āsaf-ı bī-miśl ü kerem-sāz
Şıhhatle seni Hâk ide i' zāz
İkballe itmiş zātuñı mümtāz
Bī-şek bu da bir te'şir-i niyāz
Halkuñ saña itdügi şenādur

6 Şıhhatle olur cümle iş āsān
Tedbire muvāfık taķdīr-i Yezdān
Tevfiķ saña eylemiş ihsān
Bī-şüphe girer ħükmüñe ' Urbān
Yāverüñüz maĥbūb-ı Ĥudā'dur

7 Şıhhatle seni sağ ide Allah
Cünd-i zaferi zātuña hem-rāh
Bend-i esirüñ hep ola gümrāh
Faĥr eylesün Ĥan Mecīd şāh
Zātuñ ile şāyeste revādur

77

Tāriĥ

Berā-yı Kudūm-ı Şerīf ' Abdülmüttālib Emīr Şoden-i
der-Mekke-i Mükerreme

1 Bir bende-i ĥāsına Ĥudā'nuñ bu ' ādeti
Evvel emirde olur anuñ selb-i raĥatı

2 Gör Ādem'i kışsa-i Havva-yı devri
Seyl oldu zemine olaruñ eşk-i firķati

3 Gör Nuĥ'ı kavm elüñden çeküp ta' ab
Terk itdi keştiyi süvar oldu kavm u milleti

4 Güş eyle bir kışsa-i Ĥalil'i tefekkür it
Olmış iken maķ' ad-ı şıdķ-ı maķam ĥulleti

⁷⁷ TA 107a

Hece ve aruz veznine uymamaktadır.

- 5 Nemrūd atup âteşe kâfir cefâ ile
Görmüş idi o zât-ı kirâm hezar mihneti
- 6 Nûr itdi nârı Hudâ berd ü selam idüp
A‘dası dūzah-nişin olup buldı selâmeti
- 7 Yūsuf düşüp çāh-ı belā-yı ğurbeti
Nevreste iken çeküp belā-yı ğurbeti
- 8 Hiç çāh-ı ğam belā görmeyen miĥen
Mışra ‘aziz olur mı ma‘lûm ĥikāyeti
- 9 Dünyâyı görmez olup dīde-i Ya‘kub hecr ile
Rûşen iden pirehenüñ bûy-ı vuşlatı
- 10 Mūsā’yı çıkardı Mısr’dan Fir‘avn-ı bed
Âĥirinde helāk olup aldı devleti
- 11 ‘İsa gibi belā-yı nāsa şabr iden
Aĥır bulur Hāk’dan ĥayli rif‘atı
- 12 Ceddüñ Muĥammed ü Aĥmed Maĥmūd u Muştafa
Ma‘lûmuñ ol gördügi cefānuñ rivāyeti
- 13 Sulţān-ı kevn ü mekân dīn-i mübin olup
Çaldurdu Hāk haşre deĥin penç nevbeti
- 14 Mevrûş-ı peder saña mülk-i ğam ne ğam
Alduñ farīza-i mirāş-ı kısmeti
- 15 Māni‘ olan teşrīfüñe çend-sâldan
‘Abdülmecid şāh-ı cihānuñ muĥabbeti
- 16 Bildi firāk-ı vaţan irdi kemāle şāh
İnkār olur mı efendüm o şāhuñ firāseti
- 17 Çok analandurma bıkı-i fikrūñ diyüp
Baba-yı ümmü’l-ķurā ol div virdi ruĥşatı
- 18 Turduķça şems-i felek tursun o şāhum Cem
Müzdād ola gün-be-gün şān u şevketi
- 19 Görmesün o şāh-ı cihān çeşm-i ba‘d-ez-în
Şerif ‘Abdülmüttalib’üñ Ĥaydar şecā‘atı
- 20 Bir nā-murādı Hudâ yetse ber-murad
Sulţān-ı zamān olur esbāb-ı raĥatı
- 21 Bir ğam-güsārı eylemek ister ise şād u ķām
Evvel gelür aña Hudā’nuñ ‘ināyeti

- 22 Tefvîk-i Hudâ kimse olursa refîk u yâr
Gel dimeden gelür hümâ-yı sa‘ âdeti
- 23 Bir zâtuñ itse eger Hudâ rif‘ atin murâd
Bir bende ider aña şâh u devleti
- 24 Bir bendeye benüm dimiş olsa Hâk
‘Arş-ı mu‘ allaya irer pâ-yı rif‘ ati
- 25 Tefvîz-i umur idüp olma ğam-zede
Her kâr-ı müşk-ile virür Hâk suhûleti
- 26 Bîmân-ı dil-fikâra gelür mesih-i ħabîb
Olursa eger Hudâ’nuñ şifâ irâdeti
- 27 Mi‘ mâr-ı dest-i Hudâ dest-gîr olur
Vîrânenüñ müyesser olur ‘imâreti
- 28 İnsan çeker gerçi meşakķat şekîbden
Her bir umûr-ı merhûn vaķt ü sa‘ âti
- 29 Gördüm menâr-ı kıaddüñi vaķtidür didüm
Kad kıâmetü’s-şalat kıadd-i kıâmeti
- 30 Tahrîr-i nazımdan ğaraż ancak budur ümîd
Telķ-zebânum içün şirin ħikâyeti
- 31 Zâtuñ nihâl-i bâğ-ı Zehra Betül’dür
Hem nev bâve-i naķl-i ümîd-i nübüvveti
- 32 Bir nesl-i pâküñ ola şenâ-ķ’an-ı Hâk
Bu bendenüñ ne ħaddi ide Hâķķ-ı midķatı
- 33 Ancak murâd-ı mâdiķân-ı nesl-i pâkden
Kâşdı tevessüldür umar fer-i pâk-i şefâ‘ ati
- 34 Hâķķ’a hezâr ħamd ola virdi murâdumuz
Çekdi seni cezbe-i faķr-ı risâleti
- 35 Halle lâzım imiş oldu minâ-yı mańşıb
Çend sâl idüp gitdi edâ-yı vekâleti
- 36 Hâķķ-ı sarîķüñ olduĝın bilür ħas u ‘âm
İnkâr idenler kıanı bu bâbda diyâneti
- 37 Vaķt-i du‘ âdur itme taşdı‘ -i ser yeter
Memnûn ider seni elbette ‘âdeti

29^a kıaddüñi: kıaddiñi

- 38 ‘Ömri dırāz olup şıḥhatle cā-be-cā
Yār olsun aña Ḥudā’nuñ feth ü nuşreti
- 39 Evlād u ensābını itsün mu‘ammer ilāh
Aḥfād-ı aḥfādını görsün necābeti
- 40 Kahr-ı Ḥudā’ya mazhar ola dem-be-dem
Her kim iderse bu zāt-ı pāke ‘adāveti
- 41 Her kim iderse ebnā-yı Zehrā’ya kej-nigāh
Bī-şek Yezīd odur eyle la‘neti
- 42 Dü zıd cem‘ olur mı ma‘lūm zāt-ı pāk
Ehl-i cehennem sever mi ehl-i cenneti
- 43 Meddāḥ olmayam mı ḥaşre dek baña
Hezar hezar oldı ‘inayet ri‘āyeti
- 44 Teşrīfūñi gūş idüp ḥāme şādumān
Yazdı bu tāriḥini farṭ-ı maḥabbeti
- 45 ‘Aşkī bu tāriḥi cevher gūş iden didi
Oldı hezārān şükr virdi Ḥaḳ şerāfeti
(1267)

78

Tāriḥ

Berā-yı Emīrū’l-Ḥac Şoden-i ‘İzzet Aḥmed Paşa Def‘a-i Şāniye

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Firākuñdan ber u ‘uzlet-nişin külbe-i aḥzānuz
Hemān zīr-i nemed peşmīne ḥırka içre pinhānuz
- 2 Urup mühr-i sükūtı ber-dehān şıḥhat selāmetde
Ḳarār-ı intizārum maḳdem-i pāke nigh-bānuz
- 3 Ḥār-ı dü-pāya servan başı olduḳ bir şaman virmez
Felek-dihḳān deyer sizlerce biz ma‘dūm-ı ḥırmānuz
- 4 Eger cāhillere raḡbet ise ‘ālimlere raḡmen
O deñlü bende ‘ālim olmadum cāhil nūmāyānuz
- 5 Edānī maḳşadı üzre hemān devr itmede gerdūn
O deñlü bende a‘la olmadum şāyeste devrānuz

⁷⁸ TA 150b

- 6 Denî ebter denîyem ey felek perverdeni kemter
Ne nazm u nesre var bende liyâkat ne suhandânuz
- 7 Bahâdan düşdi kâlâ-yı ma‘ ârif sūk-ı ednâda
Sipîhr-i dest-i dellâla düşen dir mi ki‘ irfânuz
- 8 Tabaşbuş ya temalluk poltika bilmez degül âdem
Didiler bende yok bunlar dü zıd cem‘ ünde hayrânuz
- 9 Yüz urdum bâb-ı cüd-ı Aḥmed-i Muḥtar’a ‘ izzetle
Ki kırk yıldur der-i feyz-i nübüvvetde ki mihmânuz
- 10 Bu güne ‘ ilm-i nâ-ma‘ lûmla kesb-i şeref itmem
Şerâfet sünnetünle ittibâ‘ -ı emr-i fermânuz
- 11 Edânî ihtilaṭuñdan baña yek ‘ uzlet itmeklük
Çekildüm künc-i ğamda beste-leb dem-beste idhânuz
- 12 Nizârum zârumı güş eylemez Yûsuf-teġi der-çâh
Be-bû-yı pîrehen nâmuñla Rûşen dîde pir-i Ken‘ ânuz
- 13 Nesîm-i şubḥ-ı devlet hüdhüd-âsa nâmeverlûkle
Getürdi maḳdemi peygâm-ı âsâf şan Süleymânuz
- 14 Feraḥla başumuz gerdün-ı çarḥa irdi ğam gitdi
Şafâdan çarḥa geldük Mevlevî-veş şimdi devrânuz
- 15 Ḥarîdâr-ı hüner geldi bu bâzâr-ı kesâd içre
Şaladur ehl-i ‘ irfâna hüner naḳdin fûrûşânuz
- 16 Bu bir âsâf meniş şevket qarîn ‘ ilm-i ‘ irfânı
Ḥarîr-î mekteb-i ṭıfluñda dir kim biz elif-h‘ ânuz
- 17 Suḥanverlûkde nazmın görse istiḥsân ider Ḥassân
O bir Ka‘ b-ı belâġatdur biz andan aḥz-ı iz‘ ânuz
- 18 Keremde kâse-lis-i Bermekî başmaḳ -keşî Hâtem
Seḫâda âsumân-âsâ seḫâb-ı cûda seyrânuz
- 19 Gedâsı Ḥüsrev ü Nûşirevân ḥükm ü ‘ adâletde
Cesâretde sezâ âsâf buyursa biz Nerîmânuz
- 20 Şuturbân-ı şutur Ḥaccâc rahat üzre devrûñde
Ceres feryâd mı dâred ki ḥurrem ḥırâmânuz
- 21 İkinci def a mîrû’l-Ḥac olup ‘ İzzet Paşa Aḥmed
Vişâl-i ‘ ıydına ez-cân u dil bizlere fermânuz
- 22 Yed-i beyzâsı târik-i gedâ-yı dilde rûşen-ger
O Musa-yı emel destûñde çöp âsâ ki gerdânuz

- 23 O bir ‘İsā-şiyem ehl-i kerem bir mübtelā görse
Kiyā āsān-ı der eyler esir-i derde dermānuz
- 24 O bir keşti-yi Nūh-āsā girenler fülk-i zımnında
Necāt-ı mevc-i a‘ dāyuz biḥamdillāh biz emānuz
- 25 Muḳārın ḥükmün aḥz eyler Ḥalīl-i şoḥbetem şimdi
Ne bākem nār-ı Nemrūd-ı a‘ dūdan bir müselmānuz
- 26 Sa‘adet ḥırmennünden ḥūşe-çin olmuş emirü’l-Ḥac
Bu maḳbūl-i Ḥudā’ya bizde şıdḳ ile şenā-h‘ānuz
- 27 ‘Acep şūfī ki dil cāfī suḥandānı ider tekfir
Bu müşkil şā‘irāndur şūfīlerden aḥz-ı imānuz
- 28 Ki şeytān hiç sürüş olmaz ‘ibādetle tefekkür kııl
Ki siz maḡrūr-ı t‘ā‘at biz maḳarr-ı mest-i rindānuz
- 29 ‘İbādet zūhd ü taḳva vaşf-ı maḥlūk-ı za‘ifāndur
Ḥudā’nuñ vaşf-ı ‘aşḳ oldu bināen ‘aşḳa pūyānuz
- 30 Raḥīḳ-i şafvetūñ tekdır imiş ḥüsn-i mūḳāfātı
Arāḡīb terk-i aḥbābuz ki mey-keş bezm-i Yezdānuz
- 31 Bezer mestāneler bilmez hesāb u haşr u cennet nār
O sākī-i ezelden cur‘a-nūş-ı mest-i ḥayrānuz
- 32 Biz ol şā‘irān-ı mādiḥ-i Allāh Peyḡamber
Muḥabbetden bu midḥat neş‘et eyler ḳat‘-ı bürhānuz
- 33 Berāt-ı na‘tumuz illā ile manṭuḳ u müstesnā
Şerāfet şānumuzda nāzil olmuş vaḥy-i Ḳur‘ānuz
- 34 Peder mevrūşı engüş-t-i nümāyuz çarḥ-ı a‘ dāya
Dü şakḳ eyler meh-i iḳbāl sa‘d-baḥt-ı düşmānuz
- 35 Vücūd-ı şā‘irān mir‘āt-ı ‘ālemdür baḳar herkes
Gören kendi şıfātın söyler ancak nīk ü bed-bānuz
- 36 Müşir-i Müşterī tedbir āşaf şī‘r ü inşāda
Nāzīrin görmemiş çeşm-i felek görmez ḳadir-dānuz
- 37 Ma‘arif-pīşe ḥayr-endişe bir şāḥib-i kerāmetdür
Veliler dergeh-i feyzūñde dirler biz müridānuz
- 38 Maḳām-ı cem‘-i cem‘-i ḥalvet-i der-encümen mazḥar
İdüp keşretde vaḥdet zāhiri dir biz müşirānuz

- 39 Degüldür salṭanat mānī‘ zamānuñ Ḥ̣ace Aḥrārı
Âğışni ğavs-i güyā dir der-i luṭfuñda derbānuz
- 40 Su ‘al itdüm didi şā‘ irlerüñ ḥaḳḳuñda ol āsaf
Ḥarīm-i maḥrem-i esrār-ı مَا أَوْحَىٰ, da elḥānuz
- 41 Ḥaṭā’dur ehl-i Çin’üñ hep Ḥuten’de ‘ arz-ı kālāsı
Yedüñde bulduĝın müflis-i furuḥt eyler ümīdānuz
- 42 Efendüm na‘ t-ı ḥaddüñ ḥadde çekdüm şöyle müylandı
Zebān-ı ḥāmeysi mū-yı sitem lal itdi noḳşānuz
- 43 Dür-i nā-süfte mürvārid nazmuñ silke çekdüm līk
Perişān goftem-āsā ḥāl-i bendeñ pek perişānuz
- 44 Kuşura bakma sulṭānum saḳīmüm müstākīm olsun
Ġaraż ancaḳ du‘ adur zāhr-ı ğaybuñda şenā-ḥ’ānuz
- 45 Şalāt-ı ḥamse ḍamm itdüñ du‘ ā-yı devletüñ dā’im
Gedāyam Ḥaḳ ḳabūl eyler velī sāyeñde sulṭānuz
- 46 Yeter taşdı‘ -i ser itme pul itmez nazm ile zātuñ
Ḥar-ı mihrüñ pesendide olursa gevher-efşānuz
- 47 Ḥudā her bir günüñ Nevruz u ‘ ıyd-ı her şebüñ ḳadr it
Mu‘ ammer eyle şıḥḥatle o zātı ğarḳ-ı iḥsānuz
- 48 Ḳamu evlād u ensābın mu‘ ammer eyle aḥbābuñ
Keder hiç görmesün ‘ ālemde yā Rab bende-fermānuz
- 49 Kerem kāfı gibi ḳadd-i ‘ adūsı iki ḳat olsun
Kerem re’si gibi keḳ-bīne ḥançer ur ki zıddānuz
- 50 İki ‘ ālemde yā Rab eyle fā’iḳ cümle aḳrāna
Şadaret şadrını zeyn eyle zāt ile ‘ ubeydānuz
- 51 Ḳudüm-ı meymenet mersūmuña ümīdüm
‘ İvaż olmaz refaḳatdür ümīdüm şāma raĝbānuz
- 52 Peyāmuñ gūş idince cevher-āsā düşdi bir tāriḥ
Emīru’l-Ḥacc-ı ‘ İzzet Paşa Aḥmed ‘ Aşḳī ferḥānuz

40^b 53 Necm 10. Âyet: “Bunun üzerine Allah, kuluna *vahyini bildirdi*.”

Berā-yı Vāli-yi Mısr Meḥmed ‘Ali Paşa-zāde Sa‘id Paşa

Müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün
- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

- 1 Ey ḥāmeī ey ḡonce-fem ey tūṭi-i bezm-i şafā
Güftāra gel eyle kerem ḡam ola dilden bir yaña
- 2 Bir ‘arz-ı ḡal itdüm niyāz itme baña biñ dürlü nāz
Ben söyleyem sen diñle yaz terk eyle gel cevr ü cefā
- 3 Terk-i edepdür kıl ḡazer bezm-i vezīr-i mu‘teber
Gencīne-i faẓl u hūner ser-defter-i Sa‘id Paşā
- 4 ‘İlm ü ma‘arifde imam başmaḡ-keşi ḡayl-i hümām
Cümle ‘ulūma ol tamam olmış efendüm āşinā
- 5 Tedbīr ü ‘aḡluñda vezīr almış Felāṭun biñde bir
Ḥikmetde Sīnā bi-ḡabīr itseñ kıyas olmaz ḡafā
- 6 İḡsānuña şāh bendedür Ḥātem de bir efkendedür
Ebr-i bahar şermendedür maḡcūbıdur çarḡ-ı semā
- 7 Bir ḡışma gelse nāḡehan Rüstem virür ol anda cān
Ditrer zemīn ü āsumān şāyeste dinse *lāfetā*
- 8 Vaşfuñda ‘āciz lā-cerem hep mişeler olsa kalem
Ḥaddüñ ne it isḡāt-ı fem ey ḡāme-i ḡaşır-edā
- 9 Maḡbūb-ı meyden vir ḡaber bize o mevrūs-ı peder
Dilden sürüp ceş-i keder gelsün bu bezme sāḡiyā
- 10 Ey sākī-i sīmin bilek raḡş eylesün çarḡ-ı felek
Āmādedür ins ü melek devr eylesün şubḡ u mesā
- 11 Ruḡ gösterüp cām-ı Cem’i mat eylegil şāh-ı ḡamı
Zevḡ u şafānuñ hem-demi şad renc-i dilden kıl cüdā
- 12 ‘Aks-i ruḡuñdan al olur meyde ‘acep bir ḡal olur
Sāḡar şunar bil dal olur ‘uşşāḡa olsun e’ş-şalā
- 13 Nūş itmeden mestāneler dem-bestedür dīvāneler
Pür oldı hep ḡum-ḡāneler buldı bahāsın mey şehā

⁷⁹ TA 117a

^{7b} *Lāfetā*: “Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur. “(Kudsi Hadis)

- 14 Yok kîse-i şabrumda zer ‘ Aşķi ķuluñ bî-mey gezer
Geldüm saña ben der-be-der ķapuñda muhtâc u gedâ
- 15 Ğurbetde medyûn olmışam ğâyetde maħzûn olmışam
Çeşmümde pür-ħûn olmışam ‘ arz eyleyüp geldüm saña
- 16 Redditme ķapuñdan beni tâ haşre dek şâhum seni
Medħ iderek cân u teni yoluñda ben idem fedâ
- 17 Ben şâ‘ ir-i bî-mâye-em âh u enîn sermâye-em
Peyğamber’e hem-sâye-em sî-sal be-ħaķķ-ı Muştafâ
- 18 Haķ eylesün ‘ ömrüñ mezîd rûzuñ sa‘ id olsun Sa‘ id
Dergâh-ı Haķ’dan bu ümîd oldu ķabûl işbu du‘ â

80

Berâ-yı Ķadı-yı Mekke-i Mükerreme Silaħdâr-zâde Aħmed Bey

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün fe‘ ülün
+ - - - / + - - - / + - -

- 1 Silâhdar-zâde Aħmed Bey ki ħâlâ
Olup mesned-nişîn şer‘ -i ğarrâ
- 2 Ķudüm-ı yümn ile ümmü’l-ķurâda
Muvâfiķ şer‘ ider aħķâmı icrâ
- 3 Kitâb u sünnet ü icmâ‘ -ı ümmet
Ķıyâs ile ider işbât-ı da‘ va
- 4 Netîce sâlim ez-eşķâl-i mevhûm
Metânet birledür suĝrâ vü kübrâ
- 5 İder şarf-ı ‘ adû-yı ħimmet ile
Mużaf eyler belâya gelse a‘ dâ
- 6 İder taşriħ-i da‘ va isti‘ ârı
Ķomaz ihâm ile ma‘ yûb-ı ma‘ na
- 7 O deñlü fikr-i şâķıb dūr endiş
Yarar bir ķılı kırķ ol zât-ı vâlâ
- 8 Degül keşşâf u ķadı ħ‘ace naħrîr
Ĥarîrî olsa da hergiz dimez lâ
- 9 O deñlü menba‘ -ı ‘ ilm ü kemâlât
Şeri‘ at üzre tavır u fi‘ l-i ra‘ na

⁸⁰ TA 127a

- 10 Țarīķ-i evliyāda feyz-yāb ol
Hakikat zū'l-cenāheyndür o yektā
- 11 Ser-i mū inḥirāf itmez o Hāk'dan
Eger baḥş eyleseñ kālā-yı dünyā
- 12 Riyā vü sem'adan vāreste fi'li
Muvaffak eylemiş iḥlāsa Mevlā
- 13 Vücūdı nüṣḥası cem'ü'l-cevāmi'
Dinilse mecma'u'l-baḥreyn bercā
- 14 Mutavvel fehmine bir muḥtaşardur
Me'ānide bedi' nuṭķı mā cā
- 15 'Amelde eylemiş tehzīb-i aḥlāk
Bu bir ādāb-ı mīr yok mişli ḥāşā
- 16 Semīyy-i server-i evreng-i levlāk
Aña yāver ola dünyā vü 'uḳbā
- 17 Bu muḥy-i sünnet ḥayru'l-beşerdür
Kamu aḥkamdur bir ṭabaķ fetvā
- 18 Medīne aḥz idüp mizān-ı şer'i
Degül mümkün ser-i mū meyl aşla
- 19 Şadaķatde o şıddıķ-ı şiyemdür
'Adāletde 'Ömer-i silküñdedür mehmā
- 20 Ḥayā vü ḥilmde 'Oşmān'a beñzer
Kerem cūd u seḥāda Ḥaydar-āsā
- 21 Aristo feylesof hem Felātūn
'Aḳl-ı tedbīr ü ḥikmetde olur lā
- 22 Tevāzu'-pīşe ḥayr-endişe e'l-Hāk
İder ḥoşnūd ger a'lā vü ednā
- 23 İder bezmüñde ğam-ġini ferah-yāb
Açılsa gül gibi ger olsa güyā
- 24 Olanlar derd-i ekdār ile mürde
Mesih-āsā ider nuṭķ ile iḥyā
- 25 Göreydi bezmüñi eflāk bir kez
Şaçardı aḥteri 'ıķd-i Şüreyyā

19^b silküñdedür: "dür" vezne göre fazladır.

- 26 Şafā-baḥş-āver nuṭḡuṇa teşne
Zülāl ü āb-ı ḥayvan-ı muşaffā
- 27 Kibar ubnu kibar ubnu kibāra
Nazar kıl vech-i pākūñde hüveydā
- 28 ‘Utarid ḥāmesi ḥizmet-güzārı
İdince hüccet-i aḥkām u imzā
- 29 Be-ğayet rast-gū degül müdāhin
Tabaşbuş eylemez bir mürde illā
- 30 Kerāmet ehline ta‘ zīmi vāfir
Ki bātını pādişāhıdur bu evlā
- 31 Yeter taşdi‘ -i ser ‘Aşķi bu zātuñ
Ne ḥaddüñ na‘ t-ı pākin itmek imlā
- 32 O maḥdüm-ı mükerrem çeşm-i gerdün
Yazılmış alnına
- 33 Ziyā-pāş cebīni nūr-ı ‘irfān
Zarāfet pür-leṭāfet meclis-ārā
- 34 Niğāh-ı iltifātı baḥş-ı cāndur
Meger bu vaḳt içinde mişl-i ‘İsā
- 35 Peder māder ile olsun mu‘ammer
Kederden cümlesin ḥıfz eyle Mevlā
- 36 Dem-ā-dem olalar şıḥhatde yā Rab
Vücūd-ı cūd-ı bihbūd-ı felek pā

81

Berā-yı Emīn Bey Defterdār-ı Cidde Şabıķa

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
- + - - /- + - - /- + - - /- + -

- 1 Firḳatüñle nezle itdi başuma mīr-i Emīn
Enfiye keşķüle zükām-ı hicrden oldum Emīn
- 2 Vaşf-ı zāt-ı midḥatüñ ta‘ dādına bir ben gibi
Ḥaznedār-ı çār-beyti kıldı Rabbü’l-‘ālemīn
- 3 Ḥatt-ı sīmā hem cebīn-i enverinde lem‘ a-pāş

32^b 48 Fetih 1. Âyet: “Biz sana doğrusu apaçık *bir fetih ihsan ettik*.”
81 TA 120a

Olduğuyçün oldı ebru secde-gāh-ı ‘ aşıkın

4 Bezm-i feyz-i aḳdesūñ pūr nūrın ı görđüm didüm

Hāzihī cennāt-ı ‘ Adn فَاَدْخُلُوهَا خَلِيدِينَ

5 Sa‘ d-ı iḳbālūñ semā silkine pervīn olmada
Bu revişle şems-i şermende ider māh-ı ḥazīn

6 Merve ḥaḳḳı sa‘ y-ı meşķūruñ ucuruñdan Şafā
Buldı hep ehl-i semā ‘ arz ile bū-yı muḥsinīn

7 Reşķ-āverdūr ‘ Utārid rütbe-dār-ı kāmēne
Ben olaydum diyü defterdār bu dār-ı Emīn

8 Elde ḥāme nāvedān-ı zer medād-ı zemzemi
Teşne-gān-ı faḳr sīrāb-ı ğani eyler hemīn

9 Mevlevīyi mey-i maḥbūb-ı şāḳı sīm-bilek
Ḳānī‘üz ‘ Aşķı diger sevdāya virme dil rehīn

82

Medḥiyye Berā-yı Cenāb-ı Şerīf ‘ Ali Paşa İbn-i
Şerīf Muḥammed ‘ Avn

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1 ‘ Ali Paşa-yı ‘ ālī-menḳıbet bir şān-ı vālādur
Şerāfet burcuña ḥaḳḳa bu bir ‘ iḳd-ı Şüreyyā’dur

2 Tıutup dāmānını أَتَصَرَّ مِنْ اللَّهِ yāver-i Aḥmed
‘ Adūsı dāmen-i eyne’l-mefer sahrā-yı peymādur

3 Cemāli ‘ aksidūr şems ü ḳamer encümde bir ḥālī
Ḳad-i dīlcūsı Firdevs içre bir ṭāvūs-ı ṭubādur

4 Demi ‘ azm-i remīme baḥş-ı rūḥ eyler Mesīḥ-āsā
Nīgāh-ı ḥışmı güyā ḳabż-ı rūḥ-ı cünd-i a‘ dādur

^{4b} 39 Zümer 73. Âyet: “Rablerine karşı gelmekten sakınanlar ise, bölük bölük cennete sevk edilir, oraya varıp da kapıları açıldığında bekçileri onlara: Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler.

⁸² TA 109b

^{2a} 61 Saf 13. Âyet: “Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah’tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri (bunlarla) müjdele.”

- 5 Ne Rüstem Dāver-i Dārā ne İskender ne Zü'l-ķarneyñ
Ne Cemşid ü ne 'Anter remz-gāhuñda gedāyādur
- 6 Felātūñ u Aristo Feylesof tedbīr-i hikmetde
Ki bir kūdek tegī bu mekteb-i 'irfāna ustādur
- 7 'Utārid kātib eşcār ķalem ebhūr midād olsa
Yazılsa haşre dek na' t-ı şerīfi bī-nihāyādur
- 8 Semīyy-i Haydar-ı kerrār ceddī Muştafā'dur bu
Ne deñlü medh iderse şā' irāñ mehdūñde bercādur
- 9 Bu zāt-ı pūr-keremdür biđ' a-i hayru'l-enām e'l-Haķ
Anuñ meddāhı bizzāt-ı hālik-i yektā-yı mevlādur
- 10 Nigāh-ı hışm-nāki sāhir-i a' dā-yı Fir'avn'a
Ki güyā zāt-ı pāki bir yed-i beyzā-yı Musa'dur
- 11 Leb-i cunbānıdur şad sāl mürde bağş-ı cāñ eyler
Meger bu vaķt içinde zāt-ı pāki şanki 'İsa'dur
- 12 Süleymān-ı zamāñ āsaf derūñde bir gedādur bu
Benüm-veş mūr-ı bī-miķdār-ı hadden bī-nihāyādur
- 13 Kalem zer nāvedānı Ka'be haķķı dest-i cūduñda
Şafā ğam-ġine bezmi Merve haķķı zāt-ı yektādur
- 14 Dinilmez dilde Hātem var iken sende bu cūd u ihsāñ
Derūñde Bermekī keşķül-küşā-yı bī-nevāyādur
- 15 Kef-i gevher-feşānuñ 'aksidür encüm felek üzre
Kamer keşķül tutar bābında efķar bende ednādur
- 16 Legen zer şems-i gerdūñ dest-i süyuñda hilāl ibriķ
Melek hizmet-güzārı olsa çok mı zāt-ı a' lādur
- 17 Ne haddüm vaşf idem vaşşāfuñuzdur Hāzret-i Kur'an
Tevessüldür ġaraż 'afv it efendüm bu temennādur
- 18 Peder haķķuñda haddüm yok idem vaşfin bu mışra' bes
O bir Kuţb-ı vilāyet pādişāhı dīñ ü dūnyādur
- 19 Cenāhan ile ķurb-ı Kaf'a pervāz eyle devletle
Vücūd u cūd u bihbūduñ efendüm 'ayn-ı 'Anķā'dur
- 20 Becā zatuñ ile faħr eylese 'Abdūlmecīd Hāñ'a
Şadaķat burcunuñ şiddiķı olduñ bu hüveydādur
- 21 Şehenşāh uġrına māl u vücūdın bezl idüp bī-şek
Getürdüñ şevket ü şāñı yerine tıbķ-ı fermādur

- 22 Olup huccāc u münhāca vücūduñ sāye-i rāḥat
Şeh-i şevket-nişine sa‘ yuñuz celb-i şenāyādur
- 23 Ḥaḳīkat ḥādim-i ceddūñ odur itmez o şāh inkār
Mülūk-ı dü cihānsuz bu mecāzı üzre ma‘ nādur
- 24 Yeter taşdı‘ -i ser ‘ Aşķī daḥīlek bir ğazel söyle
Neşāt-āver olup def‘ -i ğam olsun bezm-i ra‘ nādur

83

Tāriḥ
Berā-yı Nāmıķ Paşa Vālī-i Cidde

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Şeref virdi kudūmuñ belde-i havāya hoş geldūñ
Ferah virdūñ efendūm tıynet-i bābāya hoş geldūñ
- 2 Buyur devletle bu ummü’l-ķurāya nev ‘ arūs olsun
Kudūmun sa‘ d-ı sūr-ı zīnet-i Baḥḥa’ya hoş geldūñ
- 3 Bu cādur maskat-ı re’s-i Resūl-i Muştafā e’l-Ḥaḳ
Bu yerden baḥş olur ‘ isyāna raḥmet cāya hoş geldūñ
- 4 Bu cādur maķbiṭ-i Cibril-i vaḥy-i münzel-i Furķān
Muṭāf-ı ķudsiyān bu belde-i Mevlā’ya hoş geldūñ
- 5 Kadem olsun mübarek ṭālī‘ ūñ tābende pür-ḥande
Felekde hep melek der āşaf-ı vālāya hoş geldūñ
- 6 Dimez mi ‘ aşık-ı ferḥunde-dem zāt-ı kerem-sūde
Düşelden mehd-i ahde her biri dünyāya hoş geldūñ
- 7 Naẓar-gāh-ı ilāhī enbiyānuñ maṭbah-ı ‘ aynı
Velīler ḥahre sā-yı dergehi a‘ laya hoş geldūñ
- 8 Saña Vāmıķ olurdu Nāmıķ luṭfuñ gören ‘ azer
Düşer zencīr-i ‘ aşķuñla yem-i şahraya hoş geldūñ
- 9 Peder mevrūs-ı cennet kıt‘ asıdur Ka‘ be-i vālā
Buyur bu ḥāneñüzdür cennetü’l-Me’vā’ya hoş geldūñ
- 10 Semāda beste şaf kerrūbiyan nev‘ -i beşer yirde
Ferahla her biri dir Nāmıķ Paşa’ya hoş geldūñ

Metinde 24. Beyitten sonra bulunan 12 beyitlik gazel, r’li gazeller bölümünde alınmıştır.

⁸³ TA 145b

- 11 Kudümün rāfi‘ -i zulm u keder endüh u ğam oldu
Meserretle cihān başına olduñ sāye hoş geldün
- 12 Giribān-ı cihān bu duzd-i ħorde ħire olmışdı
İrişdün nāvek-i dildüz ile a‘ dāya hoş geldün
- 13 Şafā geldün dil-i ğam-ginümüz şād oldu sulţānum
Didi cīrān-ı Beytullah şafā bahşāya hoş geldün
- 14 Bu bezm-i ‘āşıkāndur bāde-i vahdet Ĥudā saķī
Mükeyyā dest-i ħudretde daldı şahbāya hoş geldün
- 15 Ĥayat-ı cāvidānı isteyen bir ħatre nūş itsün
Bu bezm-i *lima‘allah* nefĥa-i ‘İsa’ya hoş geldün
- 16 Bu bezmün nefĥası Nūĥ-ı Neciyullah itmişdür
Necāt-ı fülk-i ğamsın baĥr-ı pür-naġmaya hoş geldün
- 17 Bu bezm içre Kelīmullah denildi ibn-i ‘Umrān’a
Didiler cümle sāķir ol yed-i beyzaya hoş geldün
- 18 Bu bezmün sırrıdur vāreste oldu nār-ı Nemrūd’dan
Ĥalīllullah dinildi sen daĥī bu cāya hoş geldün
- 19 Ebū’l-ervāĥ-ı bezmün sırrına mażhar Ĥabībullah
Tükenmez vaşf-ı bezmün sırr-ı مَا أَوْحَى ’ya hoş geldün
- 20 Ne baĥt-ı Es‘ad aĥter tālī‘ Mes‘ūd Paşasın
Bu bezm-i ‘ārif-i billah cibīn-fersāya hoş geldün
- 21 Ĥicaz’a Merve ĥaķķı virdi teşrīfün Şafā bī-ĥad
Şafāda dā’im ol bu maķşad-ı aķşāya hoş geldün
- 22 Bu mülke sāye-i raĥat bıraķduñ sen biĥamdillah
Bu mülk ehli didiler dāver-i Dārā’ya hoş geldün
- 23 Aķıl tedbīr şeca‘ at sende bu şarĥ-ı vezāretdür
Dimez mi ins ü cin sen-veş kerem pīrāye hoş geldün
- 24 Ėalať goftem var iken sende bu himmet disün ‘ālem
Der-i dāratuña bende olan Dārā’ya hoş geldün
- 25 İki zıd dest-i vālāsında cem‘ olmuş ‘acep ĥikmet
Biri ĥāme bir tiġ-ı cihān peymāya hoş geldün

15^b *Li-ma‘allah*: “Benim Allah’la olduġum bir vakit var ki” (Kudsi Hadis)

19^b 53 Necm 10. Ėyet: “Bunun üzerine Allah, kuluna *vahyini bildirdi*.”

- 26 Kalem destine aldıkça görüp i‘ cāz-ı taḥrīrin
‘Uṭārid ḥayret-efzā der bu ḥoş imlāya ḥoş geldün
- 27 Alınca destine şemşiri Mirrīḥ-i felek dir kim
Bu ṭās çarḥa bīm-endāz olan hūhāya ḥoş geldün
- 28 Göreydi şi‘ rini tahsīn iderdi Ḥazret-i Ḥassān
Dimezdi gelse Ka‘ be Ka‘ be-i pīrāmaya ḥoş geldün
- 29 ‘Arab’da ne ‘Acem’de çeşm-i gerdün görmedi mişlin
Görenler didiler bu mu‘ ciz-i dānāya ḥoş geldün
- 30 Zer-i iḥsān-veş eyler perīşan ḥışm-ı a‘ dāyı
Gören dir rezm-gāhında bu ceng-ārāya ḥoş geldün
- 31 Der-i cūdında Ḥātem Bermekī efkende bir çāker
Disün bārān-ı raḥmet bu kef-i deryāya ḥoş geldün
- 32 Kesāda varmış idi sūḳ-ı ‘ irfān-ı müflisān-āsā
Olupdur ‘ārifāna maḳdemün sermāye ḥoş geldün
- 33 Piyāz [u] turşduḡ [ı] daḡ bey‘ idenler geçdi ser-şadra
Dinilmezdi şeker-ḳand-ı furūş-efşāya ḥoş geldün
- 34 Ayak altında ḳalmışdı gül-i nesrin-i bī-raḡbet
Buyur ey bülbul-i ‘ irfān gül-i ra‘ naya ḥoş geldün
- 35 Debistān-ı hüner-mendān olupdı āşiyān büm
Sa‘ ādetle şalup sāye hümā Meva’ya ḥoş geldün
- 36 Metā‘ -ı ma‘ rifet nā-ehle düşmişdi bahā itmez
Ḥaridār-ı hüner geldi sezā pāşāya ḥoş geldün
- 37 Bahāsın buldı kalā-yı ma‘ ārif ehl-i şādāndur
Diyeñ devletle destūr nıẓam-ārāya ḥoş geldün
- 38 Faḳat ehl-i dile ẓannitme teşrīfün feraḥ-baḥşa
Ser-ā-pā maḳdemün ‘ alā vü hem ednāya ḥoş geldün
- 39 Siyah-pūş olmuş idi Ka‘ be-veş ḡamdan dil-i dānā
İrişdün zemzem-āsā bu dil-i mevtāya ḥoş geldün
- 40 Yeter taşdı‘ -i ser itme du‘ aya başla şıdk ile
Disünler gūş iden āmin bu bī-hemtāya ḥoş geldün
- 41 Bu nazmumda selāmet iḥtiyār itdüm sehūletle
Ḳarīn-i zihn olup herkes disün Baḥḥā’ya ḥoş geldün
- 42 Ser-efrāz eylesün bu āsafa nuşret-ḳarīn olsun

- Refîk olsun saña tevfiḳ-i gerdün pāya hoş geldüñ
- 43 Vücūd-ı cūd-ı bihbūd-ı cihān sūd-ı kerem būduñ
Haṭalardan maşūn olsun güzel da‘ veya hoş geldüñ
- 44 Rızā taḥsīline sa‘ y eyleyüp elfazdan geḥsün
Ki zirā baḥr-ı feyż-i men‘ -i ma‘ nāya hoş geldüñ
- 45 Hele şıḥḥat selāmet ‘ ömrüñ efzūn eyleye Mevlā
Hemān töhm-i ‘ amel saç mezra‘ -ı ‘ uḳbāya hoş geldüñ
- 46 Taḳardı başuña ‘ Aşḳī çelenk iftiḥār e’l-Ḥaḳ
Diseydi bir kezīn lutfen du‘ a-güyā hoş geldüñ
- 47 Çıkup bir Ḳuṭb-ı a‘ zām söyledi teşrīf-i tāriḥin
Didi tāriḥ vallāh Ka‘ be-i ‘ ulyāya hoş geldüñ
(1274)

84

Tāriḥ Berā-yı Şākir Bey Vekīl-i Mūdīr Şoden
Der-Medīne-i Münevvere

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Dehānuñ dürc-i güftār-ı güherdür ber-küşād olsun
Belāgat murḡ-ı şā‘ ir vaḳtidür bir dem āzād olsun
- 2 Ḳaderden olmayan ebter ne bilsün kālā-yı şi‘ rüñ
Süḥan-ı sencide bāzāruñda vaḳt-i ber-mezād olsun
- 3 Ḥarīdār-ı hüner Şākir Bey ‘ āli-cenāb işte
Aña‘ arz eyle kim bu ḳadr-i şi‘ rüm izdiyād olsun
- 4 Ma‘ ārif pişe ḥayr-endişe bir şaḥib-fezā’ıldür
Budur mi‘ yār dir iseñ bendeñe ‘ āli-nihād olsun
- 5 Bilürse bu bilür ḳadrüm ne bilsün gāv ü dü-pālar
Cihān ṭurduḳça ṭursun ey Ḥudā ḥayru’l-‘ ibād olsun
- 6 Vekāletle mūdīr-i Ḥazret-i Faḥr-ı cihān oldı
Aşāletle ilāhī luṭf ḳıl kim ber-murād olsun
- 7 O bir ‘ Anḳa durur Ḳāf-ı keremde cilve-ger her bār
Hümāya sāyedür farḳ-ı felekde bir medād olsun
- 8 Ḥıṣāl-i na‘ tuñı ḥāmēm olur ta‘ dāddan ‘ āciz
Ne mümkün encümi ta‘ dāda ḳaşr it zerre yād olsun

⁸⁴ TA 138b

- 9 Benem ol şā'ir-i sencide tab' -ı Yeşrib ü Baṭḥa
Ḥabīb-i ekremüñ meddahıyam faḥr-ı ziyād olsun
- 10 Du'ā-yı Ḥazret-i mīre tevessül birle bed' eyle
Ḥabīb'ün ḥürmeti yā Rab iki 'ālemde şād olsun
- 11 'Adūlar kām̄et-i k̄af -ı kerem-veş iki k̄at olsun
Murāda irmesün diyen ilāhī nā-murad olsun
- 12 Muvaffak it bu'ālī ḥizmete ḥizmet-i Ḥabīb'üñdür
'İnāyet istikām̄et vir ḥayrla adı yād olsun
- 13 Ḥamūş ol 'Aşķī gel taşdı' -i serden ictināb eyle
Seni mesrūr ider mīr-i mük̄errem i' timād olsun
- 14 Mücevher ḥarfle tāriḥini aḥter gibi dizdüm
Vekāletle şeref-yāb u aşālet ile yād olsun
(1262)

85

Tāriḥ

Berā-yı Maḥmūd Paşa Der-Vaḳt-i Vāli Şoden Be-Cidde

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
+ + - - /+ + - - /+ + - - /+ + -

- 1 Müjde ey dil ki yine başuña devlet geldi
Gitdi ğam geldi şafā vaḳt-i meserret geldi
- 2 Gül gibi güldi cihān ḥār-ı ğama irdi ḥazān
Bülbül-i ṭab' a nevā nağmeye nevbet geldi
- 3 Lāle-veş beste-dehān idi süḥan-ver ğamdan
Nergis-āsā açılup tab' a ṭarāvet geldi
- 4 Çemen-i ravza-i 'irfāna ḥazan irmişdi
Sebz-reng oldı cihān bāĝı neẓāret geldi
- 5 Kara-pūş olmışdı Ka' be tegī ehl-i Ḥicāz
Zemzem-i vaşl eyle 'āleme rahat geldi
- 6 Merve ḥaḳķı geldi āfāka şafā gitdi keder
Sa'y idüp şubḥ-ı Şafā Es'ad-ı sa'at geldi
- 7 Altun oluḳ gibi gözler aķıdurken eşķin
Ḥāmesi altun oluḳ elde seḥāvet geldi

^{11a} Metinde “k̄af”, keremin “kef”i var, k olmalı.

⁸⁵ TA 144a

- 8 Seng-i Es‘ ad gibi gel destini būs eyleyem
Mültezim-veş sîne-şaf olmağa ruḥşat geldi
- 9 Nāle endūh gidüp nā-yı ferāh geldi ele
Sāyesinde keyfümüz gül gibi ḳat ḳat geldi
- 10 Tūra evreng-i ḥilāfetde şehen-şāh-ı mecīd
‘Ahd-ı ‘adlinde Ḥicaz ehline raḥat geldi
- 11 Fikr idüp raḥat iḳlīm-i Ḥicāz’ı ol šāh
Ḥātır-ı feyzüñe bir āşaf-ı devlet geldi
- 12 İtdi Cidde Ḥabeş’e vāli anı šāh-ı cihān
Gūş iden ehl-i fesād ḳalbüñe rağbet geldi
- 13 Ya‘ ni paşā-yı kerem Ḥazret-i Maḥmūd-şiyem
Baḥriden emn ü emān ile selāmet geldi
- 14 Yümn ile geldi Yemen’den hele destūr-ı kerem
Kerem-ārā-yı cihān ḥalḳa ‘inayet geldi
- 15 Yemen iḳlim-i giriftār-ı ğam-ı dest-i buğat
Tiğ-ı samsam-ı Ferīdūn’uñ ḳudret geldi
- 16 ‘Azm idüp Ḥaḳḳ’a tevekkül iderek Ḥaydar-veş
‘Eşḳiyā-yı ‘Arab’uñ yāmuña heybet geldi
- 17 Şīr-i şemşīrine bir tu‘me olup ceyş-i ‘adū
Nīze-i ḥūn-rīzine ejder gibi ḳuvvet geldi
- 18 Luḥyede luḥye-i a‘ dāyı tutup kesdi başın
Çevgen-i ḳahrına tūb-ı ser-i nekbet geldi
- 19 Kesdi ‘Urban-ı següñ ‘av‘ avını çaḳ çaḳ-ı seyḫ
Rezm-gāha zūr-ı bāzū-yı şeca‘ at geldi
- 20 Yemen iḳlimine yümn ile bulup feth ü zafer
Sāyede emn ü emān buldı refaḥat geldi
- 21 Maḳdemin gūş idicek şehri risāletde faḳīr
Dergehi ‘adlūñe yüz sermege rağbet geldi
- 22 Müjde āfāḳa vu aḳtār-ı Ḥicāz’a müjde
Ḥāmi-i şer‘-i şerīf māḥī-i fitnet geldi
- 23 Seyḫ ile ḥabl-i metin destine almış tev‘em
Nāşır-ı dīn-i mübin ḳāmī‘-i şirret geldi

- 24 Terk-i sevdā-yı fesād eyler göz aç ehl-i fesad
Muhyi-i sünnet ile râfi‘-i bid‘ at geldi
- 25 Yāver-i dīn-i Nebī püşt-i penāh-ı fuķara
Ma‘den-i şıdk u şafā maşdar-ı himmet geldi
- 26 Ğam u endūh ile cīrān-ı Hudā mürde tegī
Mürde-i dillere bir rūh-ı leţāfet geldi
- 27 Fuķara kīsesi ümmīd-resi nā’il-i kām
Zer-i lebrīz-ı şafā ‘ayn-ı mürüvvet geldi
- 28 Terk-i terk itdi revān başuña ıar oldu cihān
Teng dil-i pür-ğam olan ıalbūñe vüs‘at geldi
- 29 Nān-ı feyz-i feraħı görmez iken ehl-i sitem
Sofra pür-zevķ u şafā bāzil-i ni‘met geldi
- 30 Bir geliş geldi kerem-kārum efendüm ki benüm
Maķdemi dostu şafā düşmene şıķlet geldi
- 31 Neşr olup ‘āleme ol şıyt-ı vegā şaf-şikenı
Ceng ü ģarbin işiden ādeme ģayret geldi
- 32 İrtikāb itmeyerek rüşvete meyl-i nābūd
Kimsenüñ maluña meyl itmedi şefķat geldi
- 33 Evliyā ģaşletidür tavr-ı vezirāne degül
Bu gidiş böyle reviş zāta kerāmet geldi
- 34 Ey veliü’n-nü‘emā ‘Aşķī-i bī-ķāre saña
Ĥālūñi söylemege nebzece fırşat geldi
- 35 Dimedüñ vāy şenā-ģ’anum eyā n’oldı saña
Sen gidelden başuma ģayli felāket geldi
- 36 Bū Leheb’den çekmedi Faģr-ı cihān bunca ezā
Şanki a‘dālaruma sūre-i Tebbet geldi
- 37 Bu da ģaķķumda benüm ‘ayn-ı ‘ināyet-ı ilah
Ķadem-i feyz-i vurūduñ baña ‘izzet geldi
- 38 ‘Aşķī taşdi‘-i ser itme hele iskāt-ı fem it
El gütür eyle du‘a vaķt-i icābet geldi
- 39 Tūl-i ‘ömr ile mu‘ammer ide maģdümün Ĥaķ
Zātuñi fā’iķ-i aķran ide ģürmet geldi
- 40 Ĥāsıdūñ çıksun iki gözi budur tāriĥüm
Müjdeler Ka‘beye bir āşaf-ı devlet geldi

Tārīḥ

Berā-yı Mescīd Der -Medīne-i Münevvere

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

+ - - - / + - - - / + - -

- 1 'İbādātın qabūl itsün Hudā kim
Reşīd Efendi sā' i ḥayra bī-' ad
- 2 Medīne ehline bir sāye-bāndur
Hudā itsün bu manşıbdā mü'eyyed
- 3 Sezā-ver 'arza 'Aşķī söyle tārīḥ
Muḥāfız yapıdı mescīd yā Muḥammed

Nāsīḥ Dīvān-ı fakīr-i bī-nevā Muḥammed Şalīḥ Efendi'nün İşbu
Dīvān-ı Me'ālī 'Unvānı Me'arz-ı Taqrīzünde İnşā Eyledügi
Çend Ebyāt be-Ẓımn-ı tārīḥ Şebt ü Taḥrīr Eylemişdür

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

- 1 Cenāb-ı Ḥazret-i Mevlā 'Aşķī nazm-ı 'irfānı
Olup diqqatle ser tā pā nazar-endāz-ı me'ānī
- 2 Ma'arif genci silk-i nazma dūr-veş hoş dizilmişdür
Ki güyā mürşid-i kāmīl gibi her saṭr-ı bürhānī
- 3 Tutan ḥabl-i metin nazmını rāh-ı ḥaḳīkatde
İder maḳşūda nā'il vāşıl eyler bu müridānı
- 4 Bu meydān-ı belāgat şehsüvārı nükte-sencānı
Dinilse şānına şāyeste vaḳtūñ Ka' b u Ḥassān'ı
- 5 Leb-i mu'cīz-beyānından rumūz-ı mesnevī āyed
Fuşūş-ı sırr-ı vaḥdetde güher her la' l-i bedaḥşānı
- 6 Ḥaḳīkat sırrını keşşāf olup baḥr-ı me'āniden
Getürdi ḥāşılı nazma zihī dürr-i dıraḥşānı
- 7 Olupdur nāme-i vaḥdet daḥī 'Aşķī nīzāmiyle
Cihāna şems-i ma'nādan ziyā-fer mihr-i tābānı

⁸⁶ TA 149a⁸⁷ YK 289a

- 8 Görenler nāme-i sāķisini mest oldu zevķũnden
 ‘Acep bir neş’e-i bahşı gũyiyā bir elde peymānı
- 9 Nice na‘t-ı risālet āl ü evlād-ı ‘abā perver
 Daķi Mi‘ rāc-ı sırrı şũphesũz bir kenz-i subķānı
- 10 Kaşā’id ĥayli rengin maķaşad zımn-ı tārĩde
 Düzũlmiş şaf-be-şaf bir ĥoş edā ĥũn yār-ı mũjgānı
- 11 Haķikat ‘ālemũnden bũlbũl-āsā ĥũn terennũm-sāz
 Teğazzũl şānıdur ‘uşşāķ iderler remz-i haķānı
- 12 Hecā vũ zemden āri letāfetle ĥũkm vardur
 Ma‘ ārif bostanı dostānuñ bir gũlistāñı
- 13 Cenāb-ı nāzımuñ sa‘yı ola meşķũr-ı Haķ zirā
 Cīnān-ı mũlk-i ‘aşķuñdan ĥũ nev meyve bu dīvānı
- 14 Ĥusũşĩ baķr-ı me‘aniden gelũp bir ķatre-i irfān
 Didi tebyĩz-i tārĩhin ĥitāmu’l-misk-i dīvānı
 (1273)

88

Tārĩh-i Beste Kātib-i Berā-yı in Dīvān-ı Fevāidũ’l-‘Uşşāķ

Mef‘ũlũ fā‘ilātũ mefā‘ilũ fā‘ilũn
 - - + / - + - + / + - - + / - + -

- 1 Şũkr it bu ĥāle zevķle ey kātib-i faķĩr
 Kim buldı ĥatm-i nũşķa-i eş‘ār-ı dil-peżĩr
- 2 Gerķi każā-yı vũs‘ati ĥadden fũzũn idi
 Koyduñ ķadem bu vādiye merdāne vũ dilĩr
- 3 Yok idi sende ķuvvet-i itmāmı bu işũñ
 ‘Aşķĩ Efendi himmeti kim oldu dest-gĩr
- 4 Tārĩhin istedũmse de bir ĥayālden
 Virdi cevap leb ile divān-ı bĩ-nażĩr
 (1285/1858)

⁸⁸ YK289b HM 300b

1^a ĥāle: ĥālũme HM 300b
 (1284/1857) HM 300b

SONUÇ

SONUÇ

Aşkî'nin şiir sanatı ve edebî kişiliği hakkında divanı ve diğer eserleri bize bilgi vermektedir. Ancak hayatı hakkındaki bilgiler sınırlı olup, doğum ve ölüm tarihleri dahi kesin bilinmediğinden tahminlerle sınırlıdır. Bu yüzden şairin hayatı ile ilgili tespitler ihtiyatla karşılanmalıdır.

Aşkî'nin şairlik bakımından, son dönem klasik edebiyatımızın dışına çıkmadığı görülmektedir. Özellikle on sekizinci yüzyıldan itibaren halk deyimlerinin ve halk söyleyişinin etkileri, onun şiirlerinde de kendini göstermektedir. Diğer yandan şiirleri, tasavvuf ve Mevlevilikten de yoğun izler taşımaktadır. Ancak bunun yanı sıra sınırlı sayıda âdâba mugâyir, küfür ve argo ifadeler ihtiva eden şiirleri de mevcuttur.

Şiirlerinin dış yapısına göz atıldığında, yer yer birçok şairde görülen vezin kusurlarına rastlanmakla birlikte Aşkî'nin şiir tekniği bakımından başarılı olduğu söylenilebilir.

Şairin musammat ve gazel nazım biçimlerine ağırlık verdiği dikkat çekmektedir. Bu iki nazım biçiminin şairlik gücünün göstergesi olduğu düşünülürse, Aşkî'nin kelime seçimi ve söyleyiş bakımından klasik divan mazmunlarını ve hayallerini ustalıkla kullandığı; hatta kendince kelimeler türettiği (üşekâ, analandırmak vb), yeni benzetmeler yaptığı (kerem kâfı gibi beli bükülmek vb.)söylenbilir. Şiirlerinin bilhassa gazellerinin duru, açık, akıcı ve hoş söylemi dikkat çekicidir. Edebî sanatları da tüm incelikleriyle kullanmış, bilhassa dinî hikâyelere ve şahsiyetlere telmih yapmıştır.

Divanından, iyi derecede Arapça ve Farsça bildiği, Kuran'daki birçok âyeti şiirlerinde kusursuzca kullanmasından da iyi bir dini bilgiye ve eğitime sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Türk edebiyatının, on dokuzuncu yüzyıldan itibaren, farklı bir forma kaymasına rağmen Aşkî, klasik Türk edebiyatının son temsilcileri arasına girmeyi başarmış bir şâir olarak mütalaa edilebilir.

EKLER

داغستان مهاجرین کرامتند حالا مکة مکرمه محاورى اعلم علمای زمان

شاعر بلاغت عنوان ذوالجناحین احمد هجرى اقدس حضرت نیرنگ قهر نصیدر

حمید مجید له الطیبات ✱ و رور دی بران سرور کائنات
گلستان فصاحتک ببل و بهارستان بلاغتک هزار دستانی و شکرنا
لطائفک طوطی سی شعراى عرب طنطنیه فقهه سنده لال
نظم شاعر مبدع در رخائی آنک ✱ خوشه چین خوانید ر روبه
ایله تجبری ✱ و ناظران عجم دبدبه معمه سنده بیحال **نظم** ناظم
ماهر در رسلك مبائی آنک ✱ طفل سبق خوانید رودکی و انوری
✱ ماحسان لسانك هذامی و خسام بیانك ترجمانی فضحای عدنان
و بلغای قحطان مانند کودکان نوآموز میدان فصاحتند الکن
و مضمار بلاغتند سرافکن ایکن فکر بکر خاطر لری ثایج ذهن
نقارندن بر جلد دیوان بلکه عقد مرصع نشان بل شاهد جلوه
کرجان ستان سرمایه شاد کامی فی فی کحل الجواهر مشتاقان خانقاه
لا هوت و طب اللسان کا مثال للؤلؤ والمرجان بسروقت ساکنان
بیت الاخران خرامان **نظم** شاهد می بود از اوج شرف عز و جلال
✱ وله غایته حسن و بچین زیب و جمال ✱ قترى الشمس ضياء
مع بدر و هلال ✱ از رخش طالب نور است همه ماه سال ✱
بصفات کملت ثم علت کل مثال مشکوی زلف بهم بسته ترین جمال

تخون

جمعت فيه خصال بحال و جلال ✱ مطلعش مطلع خوراست مقرد و دل
حسن القامة والوجه عدیل ذوالال ✱ پرده من کشت بی انداز وصال
ورفتار تشبیه و مجاز معانی دلکشالری بادای ان من الشعر لیسر حاشا
بل بر محبوب جان ستا که چمان چمان دامن کشان بسلوت محرمان ✱
محروران ناسوت کانهن الیاقوت والمرجان عشوه کنان **نظم**
نور بی عجز الواصف من وصف کمال ✱ دور دارد بی جهان از بدی
عین کمال ✱ هو نور و سرور و سراج و سلام ✱ از پی خاطر
غم دیده بر آورد خرام ✱ قامتش همچو قد طوی فردوس عظام ✱
و بیاض الید والشعر سواد وظلام ✱ و غزلیاتیکه سراسر ردیف
شریف و سراپا قافیه و ترصیع و تجنیس از محذرات ✱ خاطر عنبر فشان
لال محذریکه بنوای غنچ و دلال فهن خیرات حسان سریان فرح
بخش دل غمین غم دیده کان عالم ملکوت **نظم** برآمد دفتری
منشور یاری ✱ پی غم دیده کان از انگیساری ✱ نه دفتربلکه شهباز
بلاغت ✱ به پرواز آمد از اوج ارادت ✱ بسوید همچو درج مشک
از فر ✱ دماغ دوستان دارد معطر ✱ عروسی بود با حوران
جمیده ✱ خطش اسرار خوبی بر کزیده ✱ ببر کرده روزن خلعت
راز ✱ طراز قافیه بر بست از ناز ✱ ز خلخال ردیف راسته پایش

فروده برجین خال خیاالش : رخ از تشبیه داده جلوه چون ماه
 برده عقل صد افتاده از راه : لب از ترصیع کوه رشکرامیز : بجعد
 مشکبوشد جوهر او نیز : واذواق شکر الور شاعران ترکیه :
 اللسان عبارات ترکیه الذواغر و لوق حسبیلله دیوان نادرالوجوینک
 ناظمی دفتر بدیع النظمک سالکی سلسله سیادتک نتیجه سی السید
 الحاج مصطفی افندی المخلص بعشقی طبع نقاد لری نظم در کوه
 فشان ترکیه ایله دیوان مسکینه اختتامی کثرت منفعت ملاحظه سیله
 ابراز بیانه کتوروب تعریفه شایسته و شایان تعریفه اجرا و نمایان
 احباب دلپسند عاشقانه دلپند اولدیغیچون چند سطر با قلم احمد
 باله ثبت وربط اولدی **نظم** بودیوان ایچره اوج مسلک خصوصاً
 اهل عرفانه : که بیل غای سربینی اصلا باقارمی قصر رضوانه :
 که وحدت نامه سی می نشاسندن انجذاب ایش : بقا ملکینی سیر
 ایتک دیر سک باق بودیوانه : عجب حالت که ساقی ازل بر باده بخش
 ایش : که ساقی نامه سی بر مینی دور ایتسون بو پیمانه : سروش
 غیب اواز بلند ایله اولوب کویا : نه خوش لذت و بر عشاق
 سر مسته بومخانه : کل ای هجری خیال خال نامه سربینی کشفایت
 اگر خال اولسیدی کیم ایدردی سجا انسانه : سبب تقریر فی

نظم

بامهر احمد المسکین الجانی المهاجر الدغستانی این دیوان نادر الزمان
نظم بردمده که تند باد هجران : کوکلم اوین ایلشدی ویران :
 ایتدی بکا دفتر معتبر : دل بر منی ایلدی معطر : نه دفتر هفت
 رنگ جامی : کنجینه خسرو نظامی : دیوانکه مایه سروری :
 سرمشق فصاحت حبوری : هر سطر می حور زلف خوب رویات
 مسکین رقی خطوط رضوان : بزم فلکک بو نوع عروسی : جمله
 انک اولدی خالک بوسی : فرش چمنک بو کلعذاری : در دله لک
 اولدی عنکساری : جان بوینه ایلدم حمانل : دلدن غم و غصه
 اولدی زائل : په په نه عجب لطیف و دلبر : خه خه نه کوزل سمنبر
 خنجانده عشقه رونق افزون : زنجیر جنونه دوزدی قانوت :
 صور بکر چین و نقش مانی : حسن صد دنده اولدی نالی :
 ای احمد هجری غم اندوز : سن بی سرو پاسن اولد افروز :
 اوصاف بلاغتند سوز چوق : حسن ادبند اکاسوز یوق :
 تمهیرین ایلدو بختام مسکین : مقبول وله اهل عشقه آمین
 مکره اهاالی کرماندن شاعر بلاغت عنوان الشیخ احمد بن المحرم محمد امین
 حضرت هری فن شعرده کرماند عربی و ترکی آشنا اولدیغدن عربی عبارت تقریر
 ضمیمه تاریخ نظم انساب و دیغی چند ابیات تبرکاد و می صحیفه ثبت اولمستدر

نظم	
قد کمال دیوان شمع انتظم	بحمد مولانا کثیره النعم
تاریخ	
وقد نور نظما بدیعاً حلاً	ولفظ در زها دانتظم
دیوان شعر ما وجد مثله	فی منطق العرب و لافی العجم
کادت دواوین الوری بعده	تذوب لما تم هذا و عم
فی نظمه ترکی غذا مفردا	منور قال فظا و معنی رسم
قصائد امدح نبی الهدی	محمد و الصبح اهل الکرم
و مدح اهل البیت من خصم	بالفضل ربی بین کل الامم
و غیر ذامن نکته سطر	و حکمه تر هو و علم و سم
یا من اراد الشعر دونک فدا	دیوان عشقی یا لصفا قد ختم
و انظر الی تاریخ زاه و قل	یا حسنه دیوان عشقی تم
نسخ دیوان فقیر بی نوا محمد صالح افندی نیک الشبوریان معالی	
عنوانی از تبیض معروض تقریباً انشا ایلدی کی چند ایات بضمت	
تاریخ ثبت و تحریر الی شمس	
جناب حضرت مولانا عشقی نظم عرفانی	اولوب دقتله سر تا پا نظر انداز مغانی
معارف کینی سلك نظمه دروش خوش دینشده	که کو یامر شد کا مل کی هر سطر بی بهانی
طوتان جبل متینی نظمینی راه حقیقتده	ایدر مقصوده ناکل واصل ایلر بویید

بومیدان

بومیدان بلاغت شمسواری نکته سنجی	دینلسه شاننده شایسته وقتک کعب حلی
لب معجز بیا نندن رموزی مشوی آید	فصوص سر و حد تده کهر لعل بد خشانی
حقیقت سری کشافی اولوب بحر معانی	کوردی حاصل نظمه زهی در در خشانی
اولوب در نامه وحدت دخی عشقی نظا ایلر	جهانه شمس معنادن ضیا فر مهر تابانی
کور ندر نامه ساقی سنی مست اولدی زور	عجب بر نشئه بخششی کویا برالده پیمانی
نیجه لغت رسالت ال و اولاد عبا پرور	دخی معراج سری شپسز بر کنز سبحانی
قصائد خیل رنگینی مقاصد ضمن تاریخده	دوزلش صفی صفا یروش دا چون یار مژگانی
حقیقت عللندن بلبل آسا چون ترغم ساز	تغرل شانیدر عشاق ایدر لر مرز حقایق
هجا و ذمدن عاری لطافتله حکم وارد	معارف بوستانی بوستانی بر کلتانی
جناب ناظم سعیدی اوله مشکور حق زیا	جنان ملک عشقندن چون نومیوه بودی بوانی
خلوصی بحر معنیدن کلوب بر فطره عرفانی	دیدنی تبیض تاریخ ختام المسک دیوانی
تقریباً مستی افندی	
عروس فکر عشقی عالمه زینت فوا اولمش	در یکتا کبی نظمی زهی شهرت نما اولمش
غریق بحر عشق بیکنار اولوب ایدر اخراج	هزاران کوهری معنا که حکمت آشنا اولمش
اگر و اهل عرفانه اودر شمدی شده معنا	حقیر کور مکه اگر چه صورتا بولید کدا اولمش
حقیقت علمی حالیله کشف ایلر دکل باقال	خلاف زاهد و اعظم اموری بی ریا اولمش
نور پر وانه و ش بانیق ایچون اولمش مع	که نار عشقه یا تمقده کمال منتها اولمش

عجیبی عرش اعلایه چیقار سه اه فوایدین	مدینه نك كلندن یاز قاول بلبل جلد اولش
حبیب کبریا نك روضه سندن ایلیم	محبت باغنه کیر مکه مقبول خدا اولش
ازل بر منده کی الفت بیاینه حکایتلر	ایدر شمدی بوکلشنده هزار خوش نوالولش
حصول دولت و اقبال کامن زینلندن	تمنا ایله ای مستی او بر مرغ هما اولش

تقریباً السید الشیخ احمد صافی المولوی التوقادری مولدا و سلا مبولی موطنی	
آستان حضرت مولاده خیل سالکات	در کهنه یوز سورر لر نور لر لر هرگز
منیع فیض است عشق افروز صد افروز	در کفتارش بدیدن یافت داشت غروشان
عشق یزدان سر مردان دمیده افزون شو	کرشناسی و ریخوانی میشوی توشاهان
عینی کوید عین عرفانست جانا عین من	کل ایج عاشق کرند تشنه هر کابول تاجران
زاید از شین شوق مولاشین علا شاهد	روشنا ایلر کوکلر طوعندی بر خورشید عیان
قاف کیرد قدرتی از قدرت قادرشها	کرشود شایسته از قاف تابق شعرش روان
بلبل باغ بارغت صافیا عشق بکون	میکنه افغان شایان اشکار در کلستان

تاریخ بسته کاتب برای این دیوان فوائدها	
شکرایت بو حاله ذوقله ای کاتب فقیر	کیم بولدی ختم نسخه اشعار دلپذیر
کرجه فضای وسعتی حدن افزون اید	قویديك قدم بو وادیه مردانه و دلیر
یوقایدی سنده قوت تمامی بولاشک	عشقی افندی همتی کیم اولدی سگبر
تاریخین استه دمه دیبر خیالدن	وردی جواب لب ایله دیوان بی نظیر

مسئله
۲۸۹

Süleymaniye - U 2500
110

جمله محتاج ای غافل بود در مقبول انسی وجه

نبرکیم سنده انجمنه نه سکه برکیم دره انه جهنه

جمله جفته ای عقیق نور مقبول انسی جه

نغمه نه انجمنه نه سکه نه انجمنه

جمله محتاج ایکنه کوه پرتویه

داره عارایکن دروینیه اوین

BİBLİYOGRAFYA

1. AKSUN, Ziya Nur (1994), Osmanlı Tarihi, Ötüken Yayınları, c. III-IV, İstanbul.
2. BANARLI, Nihad Sami (1971), Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul.
3. BAŞ, Mehmet Şamil (2007), Aşkî Mustafa Efendinin Vahdetname Mesnevisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
4. BİLGİN, Orhan (1990), “Aşkî Mustafa Efendi ve Aşk-nâmesi”, Türklük Araştırmaları Dergisi 5, İstanbul.
5. DENİZ, Sebahat (2005), Tecellî ve Dîvânı, İstanbul.
6. DİLÇİN, Cem (1999), Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, 5. Baskı, Ankara.
7. ERÜNSAL, İsmail (1991), “Aşkî Mustafa Efendi ve Medine Tarihine Dair Eseri”, Türklük Araştırmaları Dergisi, Sayı:6, Yıl:1990, İstanbul.
8. İNAL, İbnü'l Emin Mahmud Kemal (1969-1970), Son Asır Türk Şairleri, İstanbul.
9. İPEKTEN, Haluk (1985), Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri, Ankara.
10. KOCATÜRK, Vasfi Mahir (1970), Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara.
11. LEVEND, Agâh Sırrı (1935), Edebiyat Tarihi Dersleri, Kanaat Kitabevi, İstanbul.
12. LEVEND, Agâh Sırrı (1998), Türk Edebiyatı Tarihi, TTK, Ankara.
13. ORTAYLI, İlber (2000), İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İstanbul.
14. TANPINAR, Ahmed Hamdi (2001), XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul.
15. Türk Dünyası El Kitabı (1992), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 121 Seri: I Sayı:A-23 3. Cilt Edebiyat, 2. Baskı Ankara.
16. YILDIZ, Hakkı Dursun, Doğuştan Günümüze İslam Tarihi, Çağ Yayınları, c.XI-XII.
17. ZÜLFE, Ömer (2004), YAQİNÎ Dîvân, Divan Tenkitli Metin-Tetkik-Dizin, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Melek BIYIK YAPA
Doğum Yeri ve Yılı : İstanbul, 1973
Medeni Hali : Evli ve bir çocuk sahibi.
Eğitim :
Üniversite (Lisans) : Mimar Sinan Üniversitesi Fen-Edebiyat
Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans : Marmara Üniversitesi Türkiyat
Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk
Edebiyatı Bilim Dalı
İş Deneyimi :

1994 yılında üniversiteden mezun olup, üç yıl süreyle İstanbul'da çeşitli liselerde sözleşmeli Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri olarak çalışmıştır. 1997 yılında Deniz Kuvvetleri Komutanlığında teğmen rütbesiyle Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliğine başlamıştır. 1997-2004 yılları arasında Heybeliada'da Deniz Lisesi Komutanlığı'nda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri olarak görev yapmıştır. Şu an yüzbaşı rütbesinde olup, 2004 yılından bu yana Karamürselbey Eğitim Merkezi Komutanlığı Deniz Astsubay Meslek Yüksekokulu Komutanlığında Türk Dili öğretmenleri olarak görev yapmaktadır.